

ปู่ใหญ่เวอร์ (ร้านอาหารทะเลสด Delivery)

สุทธิพงษ์ พิพัฒน์สุขถาวร¹

ผศ.ดร.คิระนันท์ คิวพิทักษ์²

บทสรุปผู้บริหาร

ในช่วงเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมาวิถีชีวิตคนรุ่นใหม่โดยเฉพาะในเมืองที่ต้องการความสะดวกสบายและรวดเร็ว การทำอาหารทานเองในบ้านจึงลดน้อยลง ประกอบกับการเติบโตของโลกรออนและเทคโนโลยี ที่เข้ามาอำนวยความสะดวกครบวงจร หนุนให้บริการจัดส่งอาหารสำเร็จรูปถึงบ้านผ่านการส่งออนไลน์ เข้ามามีบทบาทเพิ่มขึ้น ซึ่งที่ผ่านมา ธุรกิจบริการอาหารที่ไม่มีหน้าร้านหรือธุรกิจร้านอาหารออนไลน์เติบโตอย่างสูง มีผู้ประกอบการทั้งหน้าเก่าและใหม่ เกิดขึ้นจำนวนมาก โดยการเริ่มธุรกิจดังกล่าวใช้เงินทุนเริ่มต้นต่ำ และไม่จำเป็นต้องหาทำเลในการเปิดร้านตลอดจนยังสามารถเจาะเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ Social Media ได้อย่างตรงจุด สอดคล้องกับงานวิจัยพฤติกรรมผู้บริโภคธุรกิจร้านอาหารออนไลน์ของ ไชยโรจน์ พิณฑุภานนท์ ตัวแทนกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาโท CMMU ผู้ทำการศึกษาวิจัยให้ข้อมูลว่า ปัจจุบัน คนไทยใช้อินเทอร์เน็ตกว่า 38 ล้านคน ขณะที่ตลาดร้านอาหารออนไลน์เติบโตสูงถึง 89.7% โดยร้านอาหารออนไลน์ มีจุดเด่นลงทุนต่ำ ความเสี่ยงน้อย และเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้โดยตรง ทำให้ได้รับความนิยมจากผู้ประกอบการทั้งหน้าเก่าและใหม่ เริ่มหันมาสนใจเข้าสู่ธุรกิจนี้จำนวนมาก จากข้อมูลของเว็บไซต์ Wongnai.com ปัจจุบัน มีผู้ประกอบการร้านอาหารออนไลน์ ไม่ต่ำกว่า 300 ราย

ดังนั้น การสร้างธุรกิจร้านอาหารทะเลสด (Delivery) เพื่อให้ตอบรับกับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคยุคใหม่ จึงถือเป็นโอกาสในการทำธุรกิจที่เข้ากับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบันที่ท้าทายทำให้เป็นเรื่องที่ง่ายขึ้น ผ่านเพียงปลายนิ้วสัมผัส หากแต่ก่อนการจะทานอาหารทะเลสด จำเป็นที่จะต้องรับประทานถึงแหล่งวัตถุดิบเพื่อให้ได้ลิ้มลองรสชาติของความสดที่แท้จริง แต่ปัจจุบันสามารถทำได้ง่ายขึ้นกว่าเดิม ด้วยการจัดส่งอาหารทะเลสดพร้อมทานในรูปแบบใหม่ถึงบ้านในราคาไม่แพง ไม่ต้องเสียเวลาเดินทาง อยากรทานเมื่อไหร่ก็สามารถสั่งซื้อได้อย่างง่ายดาย มิติใหม่แห่งการทานอาหารทะเลสดได้ที่บ้านของคุณเอง โดยได้มีการแบ่งเป็น 3 แผนงานดำเนินการหลัก ได้แก่ แผนการตลาด แผนปฏิบัติการ และแผนทางการเงิน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจให้เป็นไปในทิศทางที่มีความเหมาะสม มีความสามารถในการปรับตัวในระยะเริ่มต้นกิจการและสร้างศักยภาพทางการแข่งขันที่โดดเด่น

ในด้านการตลาด บริษัทได้คัดเลือกแหล่งจำหน่ายวัตถุดิบทางด้านอาหารทะเลที่สด สะอาด ได้มาตรฐานตรงตามคุณภาพของทางบริษัทฯ ในการนำมาเป็นวัตถุดิบการผลิตสินค้า เพื่อจำหน่ายให้กับผู้บริโภค พร้อมกับการบริการด้านการจัดส่งสินค้าที่รวดเร็วภายใน 30 นาที เพื่อให้สินค้าที่ลูกค้าสั่งถึงมือ

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

² ที่ปรึกษาสารนิพนธ์หลัก

ลูกค้าเร็วที่สุด จากข้อมูลการจัดทำแบบสอบถาม ในการตัดสินใจของผู้บริโภคในการเลือกซื้ออาหารทะเล (ผ่านช่องทางออนไลน์) สำหรับคนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 150 คน พบว่า

- เพศ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มากที่สุด คือ เพศหญิง คิดเป็น 70%
- ช่วงอายุ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มากที่สุด คือ 20-30 ปี คิดเป็น 40%
- สถานภาพ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มากที่สุด คือ โสด คิดเป็น 80%
- ระดับการศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มากที่สุด คือ ระดับปริญญาตรี คิดเป็น 76%
- รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มากที่สุด คือ 15,001-30,000 คิดเป็น 40%
- ใน 1 เดือน ท่านสั่งซื้ออาหารออนไลน์กี่ครั้ง ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มากที่สุด คือ 1-2 ครั้ง คิดเป็น 70%
- ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้ออาหารต่อครั้ง ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มากที่สุด คือ 601-800 บาท คิดเป็น 70%
- เหตุผลที่เลือกซื้ออาหารออนไลน์ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มากที่สุด คือ ประหยัดเวลา คิดเป็น 57%
- อุปกรณ์ที่ใช้เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มากที่สุด คือ โทรศัพท์มือถือ คิดเป็น 81%
- ช่องทางในการเลือกซื้อสินค้าอาหารออนไลน์ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มากที่สุด คือ Facebook เพจร้านอาหาร คิดเป็น 54%
- วิธีการชำระค่าสินค้า ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มากที่สุด คือ โอนผ่านธนาคาร/ATM คิดเป็น 87%
- ผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มากที่สุด คือ บุคคลมีชื่อเสียงหรือดารา นักแสดง คิดเป็น 53%

สามารถสรุปได้เป็น กลุ่มลูกค้าหลัก คือ กลุ่มลูกค้าเพศหญิง ช่วงอายุ 20-30 ปี สถานภาพ โสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 - 30,000 ใน 1 เดือนมีการสั่งซื้อออนไลน์ประมาณ 1-2 ครั้ง ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้ออาหารต่อครั้งประมาณ 601-800 บาท เหตุผลหลักในการเลือกซื้ออาหารออนไลน์ เพราะประหยัดเวลา โดยอุปกรณ์ที่ใช้เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต คือ โทรศัพท์มือถือ และใช้ช่องทางในการเลือกซื้อสินค้าอาหารออนไลน์ ผ่าน Facebook เพจร้านอาหาร วิธีการชำระค่าสินค้า เลือกใช้ช่องทางโอนผ่านธนาคาร/ATM ผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ เป็นบุคคลมีชื่อเสียงหรือดารา นักแสดง

ในส่วนกลยุทธ์ด้านตราสินค้าบริษัทเน้นการสร้างแบรนด์ให้ลูกค้ามีความรู้สึกมั่นใจในการเลือกซื้อสินค้า โดยเน้นในเรื่องของความสด สะอาด โดยมีการใช้ Brand Message “สดทุกตัว ใหญ่เน้นต้องลองเอง” เป็นการสื่อความหมายถึงความสดของอาหารทะเลจากเรา ที่กระชับและเข้าใจง่ายตรงประเด็น ว่าลูกค้าจะได้รับอาหารที่สดอย่างแน่นอน ที่สำคัญการันตีได้ว่า อาหารทะเลที่ท่านนั้นได้ทั้งคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม ที่สำคัญสิ่งที่กล่าวมานั้นจะจริงหรือไม่คนที่ตอบได้ดีที่สุดก็คือลูกค้าที่ได้ลองทานสินค้า

จากเราแล้วเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีกลยุทธ์การสื่อสารที่สอดคล้องกับความนิยมของกลุ่มเป้าหมายในปัจจุบันผ่านทางเฟซบุ๊ก ไลน์ และฟู้ด บล็อกเกอร์ เพื่อประชาสัมพันธ์และเป็นช่องทางจัดจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพสูง

ในด้านการปฏิบัติการ บริษัทได้เลือกทำเลที่ตั้งของบริษัทให้อยู่ในเขตพื้นที่นนทบุรี พร้อมทั้งมีการจัดสรรพื้นที่ให้เป็น สำนักงาน คลังสินค้า และฝ่ายผลิต เพื่อให้ง่ายและสะดวกในการจัดการบริหาร พร้อมทั้งสะดวกในด้านการจัดส่งสินค้าไปถึงมือผู้บริโภคและไปสู่ตัวแทนแฟรนไชส์ในแต่ละภูมิภาคในอนาคต อีกทั้งค่าเช่าพื้นที่ไม่สูงมากนัก

ในด้านการเงิน บริษัทใช้เงินลงทุนในส่วนของเจ้าของทั้งหมด 3,000,000 บาท พร้อมทั้งมีข้อตกลงกับซัพพลายเออร์ในรูปแบบการซื้อเป็นสินค้าเชื่อ 30 วัน และบริษัทจะได้รับกำไรขั้นต่ำที่ 60% ทำให้ไม่เกิดปัญหาในด้านต้นทุนสินค้าและกำไรขั้นต้นของบริษัท และมีการขยายสาขาโดยการเปิดระบบธุรกิจแฟรนไชส์ให้ครอบคลุมทั้ง 6 ภาคของประเทศไทย โดยแต่ละภาคจะมีแฟรนไชส์ของธุรกิจทั้งสิ้น ภาคละ 3 ตัวแทน รวมทั้งสิ้น 18 ตัวแทนในปีที่ 5 โดยคาดว่า การลงทุนครั้งนี้ บริษัทจะสามารถคืนทุนได้ในระยะเวลา 0.47 ปี มูลค่าปัจจุบันสุทธิของการลงทุนเท่ากับ 3,000,000 บาท และผลตอบแทนจากการลงทุนเท่ากับ 211% ซึ่งสรุปได้ว่าแผนธุรกิจนี้เป็นแผนที่มีความคุ้มค่าและน่าสนใจในการลงทุน สุดท้ายแล้วการดำเนินงานให้บรรลุไปตามแผนทั้งหมด จำเป็นต้องพิจารณาและตอบสนองต่อปัจจัยวิกฤตที่เป็นเงื่อนไขแห่งความสำเร็จความล้มเหลวของแผนงานทั้ง 3 ด้านให้มีความเหมาะสมและมีการเตรียมพร้อมเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้

วิสัยทัศน์

เป็นผู้นำในด้านการจำหน่าย อาหารทะเลสด Delivery ที่ได้รับความนิยม อันดับ 1 ของประเทศไทย และขยายสาขาไปยังต่างจังหวัด ครอบคลุมทั้ง 6 ภาคของประเทศไทย ภายในปีที่ 5

พันธกิจ

1. ตอบสนองความต้องการของลูกค้าด้วย อาหารทะเลที่สด สะอาด และการบริการที่ดี รวดเร็ว เพื่อให้ลูกค้าคิดถึงร้านเราเป็นร้านแรกในดวงใจ

2. ขยายสาขาโดยการขาย Franchise ไปยังต่างจังหวัด ครอบคลุมทั้ง 6 ภาคของประเทศไทย ตัวมีทั้งสิ้น 18 ตัวแทน

เป้าหมายทางธุรกิจ

เป้าหมายระยะสั้น (1-3 ปี)

1. ทำการประชาสัมพันธ์สร้างแบรนด์ให้เป็นที่รู้จัก จดจำ (Build Awareness) ให้เกิดขึ้นกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมายอย่างน้อยร้อยละ 70 ภายในระยะเวลา 3 ปี เพราะเนื่องจากเป็นแบรนด์ใหม่ในด้านการจำหน่ายอาหารทะเลสด Delivery การสื่อสารให้ผู้บริโภครู้จักจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะก่อให้เกิดการซื้อตามมาภายหลัง

2. รักษาคุณภาพการผลิตและบริการให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด กล่าวคือ การ ประเมินความพึงพอใจของลูกค้าอยู่ที่ร้อยละ 90 และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไปอีก

3.สร้างยอดขายไม่ต่ำกว่า 15 ล้านบาทในปีแรก โดยการสมมติฐานมาจากจำนวน ลูกค้าที่มีการสั่งซื้อสินค้าเฉลี่ยต่อวันที่ประมาณ 70 คน และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการซื้อ 1 ครั้ง ที่ 600 บาท โดยตัวเลขค่าใช้จ่ายในการซื้อต่อครั้งนี้ได้มาจากการทำแบบสอบถามที่ได้แสดงไว้ใน ภาคผนวก ก

4.มีอัตราการเติบโตขั้นต่ำที่ร้อยละ 20 ในทุกปีถัดไป เนื่องจากเป็นธุรกิจใหม่ ดังนั้น บริษัทจึงตั้งเป้าหมายให้มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง เป็นการสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการต่อยอดการเติบโตในอนาคต

เป้าหมายระยะยาว (5ปี)

1. ขยายสาขาโดยการเปิดระบบธุรกิจแฟรนไชส์ให้ครอบคลุมทั้ง 6 ภาคของประเทศไทย โดยแต่ละภาคจะมีแฟรนไชส์ของธุรกิจทั้งสิ้น ภาคละ 3 ตัวแทน รวมทั้งสิ้น 18 ตัวแทน และมีเป้าหมายสร้างยอดขายรวมทั้งหมดไม่ต่ำกว่า 100 ล้านบาทสำหรับในปีที่ 5 ของการดำเนินงาน

2. เป็นผู้นำในด้านการจำหน่าย อาหารทะเลสด Delivery ที่ได้รับความนิยม อันดับ 1 ของประเทศไทยภายในปีที่ 5

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1.เลือกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนสำหรับการทำการตลาดออนไลน์ เพื่อจะได้ทำการเลือกสินค้าและทำโฆษณาให้ตรงกลุ่ม

2.เปลี่ยนแปลงเชิงรุก คือการปรับตัวเองให้ทันต่อกระแสนิยมของลูกค้า ซึ่งจำเป็นต้องศึกษาพฤติกรรมของลูกค้าอย่างต่อเนื่อง และต้องพยากรณ์พฤติกรรมของลูกค้าในอนาคตด้วย

3.ใช้เทคโนโลยี ในการติดตามพฤติกรรมลูกค้า เพื่อให้ได้จัดทำโปรโมชั่นและสั่งซื้อวัตถุดิบให้เหมาะสมกับความต้องการของลูกค้า ซึ่งจะทำให้สินค้าคงคลังลดน้อยลง

4.ตั้งราคาให้มีกำไรเพียงพอ อย่างน้อยควรมีกำไรขั้นต้นอย่างน้อย 60% เพื่อให้สามารถรองรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินการได้อย่างเพียงพอ และมีกำไร

5.สร้างพันธมิตร กับคู่ค้า ในการออกแบบสินค้า หรือ จัดกิจกรรมส่งเสริมการขายต่างๆ เพื่อการกระตุ้นยอดขาย

6. บริการเหนือความคาดหมาย จะทำให้ลูกค้าประทับใจ และจดจำไว้ตลอดกาล ซึ่งจะทำให้ลูกค้ากลับมาซื้อสินค้ากับอีกครั้ง

7.เข้มงวดในมาตรฐาน ทั้งสินค้าและการบริการเพื่อให้ลูกค้า และกลับมาซื้อสินค้าซ้ำกับแบรนด์ของเรา

สถานะอุตสาหกรรม สถานะตลาดและแนวโน้ม

แนวโน้มของการสั่งซื้ออาหารผ่านบริการ Delivery มีโอกาสที่จะขยายการเติบโตสูงขึ้นไปอีก เพราะด้วยพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป มีการใช้ชีวิตที่เร่งรีบตามวิถีชีวิตคนเมือง และมีการอาศัยอยู่ที่หอพัก คอนโด หรือ คอนโดมากขึ้น การประกอบอาหารทานเองก็ลดลง การไปใช้บริการร้านอาหารตามห้างสรรพสินค้าก็ใช้เวลาเดินทาง การสั่งอาหารออนไลน์จึงเข้ามาตอบโจทย์ให้ใช้ชีวิตสะดวกมากยิ่งขึ้น จากผลสำรวจ 100% Home Delivery/ Takeaway In Thailand โดยยูโรมอนิเตอร์ อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล ระบุว่าธุรกิจเดลิเวอรี่/เทคอะเวย์อาหารมีมูลค่าสูงถึง 26,000 ล้านบาทเมื่อปี 2017 ที่ผ่านมา ตอรับกับไลฟ์

สไตล์ของผู้บริโภคในปัจจุบัน อาหารจะทำการเดลิเวอรี่มาส่งถึงบ้านทำให้ธุรกิจร้านอาหารออนไลน์เป็นอีกหนึ่งธุรกิจดาวรุ่งในวงการร้านอาหารที่มีการเติบโตอย่างมากในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ในปีที่ผ่านมา มีการเติบโตสูงถึง 89-89.7% ซึ่งผู้บริโภคยุคนี้คุ้นเคยกับการช้อปปิ้งออนไลน์อยู่แล้ว จากการสำรวจในแง่ของผู้ประกอบการในการเข้าสู่ธุรกิจร้านอาหารออนไลน์ได้อย่างไร หลัก ๆ แยกออกเป็น 2 รูปแบบด้วยกัน คือ 1. มีอาวุธอยู่ในมืออยู่แล้ว ก็คือมีสูตรอาหารจากรุ่นพ่อรุ่นแม่ มีวัตถุดิบอยู่ในมืออยู่แล้ว จากนั้นจึงต่อยอดสร้างแบรนด์ขายผ่านออนไลน์ ส่วนรูปแบบที่ 2. ตามเทรนด์เห็นจุดต่าง ก็คือจับกระแสความนิยมของคนในยุคนี้อย่างกระแสเรื่องกินคลีน หรืออาหารเพื่อสุขภาพ จากนั้นก็นำมาสร้างจุดต่างในรูปแบบของตัวเอง โดยที่ 3 ปัจจัยหลักที่ทำให้ผู้ประกอบการหันมาลงทุนในธุรกิจร้านอาหารออนไลน์มากขึ้นได้แก่ 1. ไม่ต้องการทำเลเปิดหน้าร้าน 2. สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้โดยตรงจากการลงโฆษณาใน Social Media และ 3. ใช้เงินลงทุนในก้อนแรกไม่สูงมาก เมื่อเทียบกับการเปิดหน้าร้านทั่วไป ใช้เพียงแค่เงินทุนในการโปรโมตลงโฆษณาเท่านั้น

สภาพการแข่งขัน คู่แข่งขัน และการเปรียบเทียบกับคู่แข่ง

การวิเคราะห์สภาพการแข่งขันโดยใช้ Porter's Five-Force Diagram

อำนาจต่อรองของผู้ผลิต (Bargaining Power of Suppliers)

Supplier ในธุรกิจนี้คือ พ่อค้าคนกลาง ผู้ส่งวัตถุดิบอาหารทะเลสดมาให้ทางร้านอาหารออนไลน์ เพื่อทำการทำอาหารจัดส่งให้กับลูกค้าต่อไป โดยราคาวัตถุดิบของอาหารทะเลสดจะมีการปรับราคาขึ้นลงตามแต่ ความยากง่ายของการหาสินค้า และฤดูกาลของสัตว์ทะเล ถ้าเป็นช่วงฤดูวางไข่ ราคาสินค้าก็จะมีราคาสูงเพราะเนื่องจากการหาสินค้ามาขายของ Supplier นั้นหาได้ยาก แต่ถ้าในบางช่วงสินค้าในตลาดมีจำนวนเยอะราคายาก็จะถูกลง จึงถือได้ว่าอำนาจการต่อรองของผู้ผลิตจัดอยู่ในระดับปานกลาง

อำนาจต่อรองของผู้ซื้อ (Bargaining Power of Customers)

ในปัจจุบันธุรกิจร้านอาหารออนไลน์ ที่ดำเนินการขายอาหารทะเลสด มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ เพราะต้นทุนในการดำเนินงานต่ำกว่า ธุรกิจร้านอาหารแบบเดิม ที่ต้องมีหน้าร้าน จึงทำให้ผู้บริโภคมีตัวเลือกมากขึ้นในการตัดสินใจสั่งซื้อสินค้า อีกทั้ง Social Media มีผลอย่างมากในด้านของการจูงใจซื้อจากพฤติกรรมของการ Review สินค้าผ่านบุคคลที่มีชื่อเสียง ดังนั้นอำนาจต่อรองของผู้ซื้อจึงอยู่ในระดับสูง

การแข่งขันระหว่างคู่แข่งในอุตสาหกรรมเดียวกัน (Rivalry Among Current Competitors)

การแข่งขันระหว่างคู่แข่งในอุตสาหกรรมเดียวกัน ถือได้ว่าการแข่งขันที่ค่อนข้างสูง เพราะเป็นธุรกิจที่ใช้เงินลงทุนไม่มาก คู่แข่งสามารถเข้ามาแข่งขันในธุรกิจประเภทนี้ได้ง่าย ซึ่งจุดแข็งที่สำคัญที่สุดของธุรกิจนี้ก็คือ รสชาติของอาหาร ในแบบฉบับอาหารทะเล ที่ต้องสด สะอาด อร่อย หากการสั่งซื้อครั้งแรกไม่ประทับใจโอกาสในการขายครั้งถัดไปก็น้อยลง ฉะนั้นแม้ว่าจะมีการเข้ามาของคู่แข่งที่ไม่มากนัก แต่การที่จะอยู่ในธุรกิจให้นานและมั่นคงกลับเป็นเรื่องที่ยากกว่า

ภัยคุกคามจากสินค้าทดแทน (Threat of Substitute Products)

ภัยคุกคามจากสินค้าทดแทนในธุรกิจประเภทอาหารทะเลนั้น ถือได้ว่ายากที่จะหาสินค้าอื่นมาทดแทน เพราะอาหารทะเลเป็นอาหารที่สด และมีเอกลักษณ์รสชาติความอร่อยที่ไม่เหมือนอาหารประเภท

อื่น ๆ ฉะนั้นการที่อาหารประเภทอื่นจะเข้ามาทดแทนอาหารทะเลจึงเป็นเรื่องที่ยาก จึงสรุปได้ว่าภัยคุกคามจากสินค้าทดแทนในธุรกิจนี้อยู่ในระดับต่ำ

ภัยคุกคามจากคู่แข่งรายใหม่ (Threat of New Entrance)

ภัยคุกคามจากคู่แข่งรายใหม่ ของธุรกิจประเภทร้านอาหารออนไลน์ ในรูปแบบอาหารทะเล นั้น มีจำนวนเพิ่มสูงมากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะเป็นธุรกิจที่คู่แข่งรายใหม่สามารถเข้ามาได้ง่าย ใช้เงินลงทุนไม่สูง เบื้องต้นเพียงแค่อัฒคร Facebook และเปิด Facebook Fanpage ก็สามารถเริ่มต้นธุรกิจออนไลน์ได้แล้ว ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าภัยคุกคามจากคู่แข่งรายใหม่อยู่ในระดับสูง

ข้อมูลธุรกิจ ที่ตั้ง

ชื่อกิจการ

- “ปูใหญ่เวอร์ (ร้านอาหารทะเลสด Delivery)”

ที่อยู่/ที่ตั้งกิจการ

- 15/1 หมู่ 5 ช.นนทบุรี 52 (กาทอง5) ต.ท่าทราย อ.สนามบึงน้ำ อ.เมือง จ.นนทบุรี

รูปแบบการดำเนินการของธุรกิจ

- จัดทะเบียนพาณิชย์สำหรับร้านค้าออนไลน์ (e-commerce) เจ้าของธุรกิจ 4 คน ทุนจดทะเบียน 3,000,000 บาท / ระยะเวลาดำเนินการที่ผ่านมา 6 เดือน

รายชื่อผู้ถือหุ้น/หุ้นส่วนและสัดส่วนการถือครอง

ลำดับ	รายชื่อ	จำนวนหุ้น	มูลค่าหุ้น (บาท)	% การถือหุ้น
1	นายสุทธิพงษ์ พิพัฒน์สุขถาวร	75,000	750,000	25%
2	นางสาวมนัสฉันทน์ พ่วงกลิ่น	75,000	750,000	25%
3	นายกวิน คำอยู่	75,000	750,000	25%
4	นายมันใจ มาลาทิพย์	75,000	750,000	25%

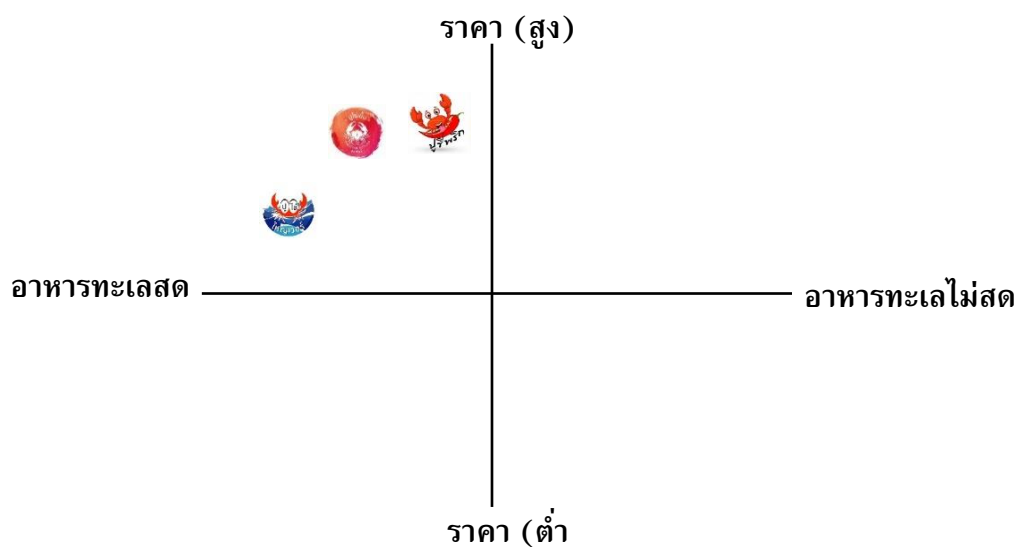
กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย (Target Market)

สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่มีแนวโน้มในการสร้างยอดขายและทำกำไรให้แก่บริษัทฯ ได้แก่ กลุ่มลูกค้าเพศหญิงที่ชื่นชอบการรับประทานอาหารทะเลสด ไม่ชอบทำอาหารและไม่มีเวลาในการไปเลือกซื้ออาหารด้วยตัวเอง ชอบเล่น Social Media และ Application on Mobile มีพฤติกรรมชอบหาข้อมูลก่อนซื้อ ชอบอ่านรีวิว เชื่อเพื่อน กล้าลองของใหม่ และใจร้อน ไม่ชอบรออะไรรอนาน ๆ อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีรายได้อยู่ในระดับปานกลาง 15,000 – 40,000 บาทต่อเดือน และมีอายุอยู่ในช่วงอายุ 20-40 ปี

การวางตำแหน่งทางการตลาด (Positioning)

เป็นร้านจำหน่ายอาหารทะเลสด Delivery ที่ตอบโจทย์สำหรับคนรุ่นใหม่ในยุคปัจจุบันได้อย่างลงตัว ด้วยความหลากหลายของอาหารทะเล และความสะอาดที่เหมือนได้นั่งทานอาหารอยู่ริมทะเล โดยไม่ต้องเดินทางให้เสียเวลากับบริการจัดส่งถึงที่หมายที่รวดเร็ว ราคาไม่แพงประหยัดทั้งเงินและเวลา

เติมเต็มความสุขให้ช่วงเวลามื้อพิเศษของครอบครัวได้สุขมากยิ่งขึ้น โดยสามารถแบ่งตำแหน่งทางการตลาดของบริษัทให้มีความแตกต่างจากร้านคู่แข่งที่มีอยู่ ณ ปัจจุบันได้ดังนี้

การกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ได้มีการใช้หลักเกณฑ์ของการกำหนดราคาและความสดของอาหารทะเล โดยทางร้านปูไข่ใหญ่เวอร์เป็นร้านจำหน่ายอาหารทะเลสด Delivery ที่มีราคาอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลางไม่สูงและไม่ต่ำเมื่อเทียบกับคู่แข่ง เพราะเราเลือกที่จะคัดสรรวัตถุดิบจากแหล่งผู้เลี้ยงโดยตรงและสั่งซื้อในปริมาณที่เยอะจึงทำให้ต้นทุนในด้านของวัตถุดิบไม่สูงมากนัก อีกทั้งในด้านของความสดของอาหารทะเล เราเน้นในเรื่องของความสดของวัตถุดิบเป็นหลัก วัตถุดิบที่ได้มาก่อนนำมาแปรรูปเป็นอาหารเพื่อจำหน่ายจะต้องเป็น ๆ สดได้มาตรฐานตามที่เรต้องการเท่านั้น

กลยุทธ์ตราสินค้า (Branding Strategy)

จากการศึกษาและวิเคราะห์สภาพการแข่งขันของธุรกิจจำหน่ายอาหารทะเลสด Delivery ค่อนข้างมีการแข่งขันที่สูงและมีคู่แข่งเกิดขึ้นมากมาย ทั้งรายใหญ่และรายเล็ก ดังนั้นการทำให้แบรนด์มีความแตกต่างและโดดเด่นจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพื่อเป็นการผลักดันให้ธุรกิจ มีศักยภาพทางการแข่งขันและจุดขายที่ชัดเจน โดยปัจจัยที่ใช้ในการออกแบบตราสินค้า ประกอบด้วย Brand Name ,Brand message และ Brand logo โดยจะกล่าวรายละเอียด ดังต่อไปนี้

Brand Name

“ปูไข่ใหญ่เวอร์” กับความหมายของชื่อแบรนด์ที่ตรงตัวเป็นเอกลักษณ์ เนื่องจากธุรกิจของทางร้าน คือการจำหน่ายอาหารทะเล ผลิตภัณฑ์หลักของทางร้านจึงเน้นและโดดเด่นไปที่ ปูไข่ หรือ ปูทะเล โดยสื่อความหมายที่ตรงตัว ไปที่ชื่อแบรนด์ ที่ให้ความรู้ใหญ่เวอร์ ทั้งตัวปูและไข่ปู ซึ่งใครที่ได้เห็นก็สามารถเข้าใจได้ง่ายว่าผลิตภัณฑ์หลักของเราก็คือ ปูทะเลไข่ นั่นเอง

Brand Message

“สดทุกตัว ใหญ่นัวต้องลองเอง” เป็นการสื่อความหมายถึงความสดของอาหารทะเลจากเรา ที่ให้ลูกค้าได้มั่นใจว่า ลูกค้าจะได้รับอาหารที่สดอย่างแน่นอน ที่สำคัญการันตีได้ว่า อาหารทะเลที่ท่านนั้นได้

ทั้งคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม ที่สำคัญสิ่งที่กล่าวมานั้นจะจริงหรือไม่คนที่ตอบได้ดีที่สุดก็คือลูกค้าที่ได้ลองทานสินค้าจากเราแล้วเท่านั้น

Brand Logo

เนื่องจากเป็นร้านจำหน่ายอาหารทะเลสด Delivery รูปแบบ Logo จึงมีแนวคิดในการออกแบบเพื่อสื่อความหมายออกมาในด้านของความเป็นธรรมชาติรูปแบบของทะเล โดยใช้ background ด้านหลังเป็นน้ำทะเลและใช้สัญลักษณ์เป็นรูปปูทะเลเพื่อสื่อความหมายที่ชัดเจนและเขียนข้อความของชื่อแบรนด์ได้อย่างลงตัว เมื่อลูกค้าได้เห็นก็จะสามารถจดจำและนึกถึงแบรนด์ได้ไม่ยาก และเมื่อทำการเปรียบเทียบ Logo กับคู่แข่งแล้วพบว่า Logo ของปูไข่ใหญ่เวอร์มีความแตกต่างและโดดเด่นจากคู่แข่งค่อนข้างมากด้วยรูปแบบของ background ที่สื่อความหมายของทะเลพร้อมด้วยสีส้มที่ดึงดูดและข้อความชื่อแบรนด์ที่เด่นชัด ทำให้ผู้บริโภคสามารถเห็นและนึกถึงได้ง่าย

กลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด (Marketing Mix)

กลยุทธ์ทางการตลาดในที่นี้จะใช้ส่วนผสมทางการตลาดทั้ง 4 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) กลยุทธ์ด้านราคา (Price) กลยุทธ์ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) และกลยุทธ์ด้านโปรโมชั่น (Promotion) เป็นเครื่องมือทางการตลาดที่จะผลักดันให้ร้านปูไข่ใหญ่เวอร์ เป็นร้านจำหน่ายอาหารทะเลสด Delivery ที่มีศักยภาพการแข่งขันในตลาดที่ยั่งยืน โดยกล่าวรายละเอียดดังต่อไปนี้

กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ (Product Strategy)

จากการศึกษาสภาพตลาดแล้วพบว่าคู่แข่งในตลาดทำธุรกิจคล้าย ๆ กัน ด้วยการจำหน่ายอาหารทะเลหลากหลายเมนู ดังนั้นกลยุทธ์ทางด้านผลิตภัณฑ์ที่จะนำมาใช้สำหรับร้านปูไข่ใหญ่เวอร์ คือ กลยุทธ์การสร้างแตกต่างให้กับ ผลิตภัณฑ์ (Product Differentiation) เพื่อพัฒนารูปแบบร้านค้าขึ้นมาใหม่ให้สามารถแข่งขันเหนือกว่าคู่แข่งในตลาดได้

Product Concept เป็นร้านจำหน่ายอาหารทะเลสด ครบวงจร ราคาไม่แพง โดยการคัดสรรวัตถุดิบที่สด สะอาด ได้มาตรฐานจากแหล่งผู้เลี้ยงโดยตรงตามคุณภาพที่เรากำหนดไว้เท่านั้น และไม่ใส่สารวัตถุกันเสีย 100% ทำให้ลูกค้ามั่นใจได้ว่าได้รับประทานอาหารทะเลสดๆ ที่ปลอดภัยแน่นอน และที่สำคัญจัดส่งรวดเร็วภายใน 30 นาที

Product benefit ผู้บริโภคจะได้เลือกซื้อเมนูอาหารทะเลสด ๆ หลากหลายเมนู ส่งตรงถึงบ้าน ไม่ต้องเสียเวลาไปหาซื้อวัตถุดิบที่สดจากแหล่งวัตถุดิบด้วยตัวเอง ความสะดวกรวดเร็วจึงถึงหน้าบ้าน เพียงปลายนิ้วสัมผัส และที่สำคัญการได้ลิ้มลองรสชาติเมนู พิเศษด้วยสูตรพิเศษจากทางร้าน กับเมนู ปูทะเลไซดอง ที่หาไม่ได้จากที่ไหนแน่นอน

กลยุทธ์ด้านราคา (Price Strategy)

การกำหนดราคาของผลิตภัณฑ์เราเลือกใช้การตั้งราคาในรูปแบบ Competitive Pricing โดยมี การตั้งราคาให้ต่ำกว่าคู่แข่งเล็กน้อย เพื่อดึงดูดให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อสินค้าของทางร้าน ในราคาที่ต่ำกว่า คู่แข่งเล็กน้อย เพื่อเปิดตัวสินค้าให้สามารถเข้าถึงผู้บริโภคและตัดสินใจซื้อได้ง่าย

กลยุทธ์ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place Strategy)

สำหรับกลยุทธ์ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายนั้น เนื่องจากรูปแบบธุรกิจเป็นแบบร้านค้าออนไลน์ ที่ไม่มีหน้าร้าน เป็นเพียงการขายผ่านช่องทาง Social Media อาทิ Facebook , Instagram , LINEMAN ฉะนั้นช่องทางการจัดจำหน่ายที่จัดส่งสินค้าให้ถึงมือลูกค้าก็มีเพียงช่องทางเดียวคือบริการจัดส่งแบบ Delivery ผ่านบริการของ LINEMAN / Grab Car

กลยุทธ์ด้านโปรโมชั่น (Promotion Strategy)

เนื่องจากเป็นร้านจำหน่ายอาหารทะเลสด Delivery เปิดใหม่ ยังไม่เป็นที่รู้จัก ดังนั้น วัตถุประสงค์ในการสื่อสารทางการตลาดสำหรับร้านปูไข่ใหญ่เวอร์ จึงมีดังนี้

1. สร้าง Brand Awareness เพื่อให้ร้านปูไข่ใหญ่เวอร์เป็นที่รู้จักในกลุ่มเป้าหมาย อย่างน้อย 30%
2. สร้าง Recognition เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการรับรู้และจดจำร้านปูไข่ใหญ่เวอร์ ได้อย่างน้อย 10%
3. สร้าง Purchase Behavior เป้าหมายสุดท้ายของการสื่อสารการสร้างรายได้ด้วยการให้กลุ่มเป้าหมายมาซื้อสินค้าที่ร้านอย่างน้อย 5% ของกลุ่มเป้าหมาย โดยจาก 3 วัตถุประสงค์ดังกล่าว จะใช้เครื่องมือสื่อสารทางการตลาด 2 เครื่องมือ ได้แก่ การโฆษณา (Advertising) การทำโปรโมชั่น (Sale Promotion)

การโฆษณา (Advertising)

วัตถุประสงค์ของการโฆษณา คือ การสร้างให้กลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายรู้จัก ร้านปูไข่ใหญ่เวอร์ และเกิดการรับรู้และจดจำร้านปูไข่ใหญ่เวอร์ได้ โดยมีรูปแบบของการโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ โดยจะเน้นการโฆษณาผ่านช่องทางออนไลน์เป็นหลัก เนื่องจากเป็นสื่อที่มีราคาไม่สูงมาก แต่กลับเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพในการเข้าถึงผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี และมีตัววัดผลที่ค่อนข้างชัดเจน โดยจะทำการโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ 4

ช่องทาง ได้แก่ เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (LINE) และ บล็อกเกอร์ (Blogger) โดยจะกล่าวรายละเอียดดังต่อไปนี้

Facebook Fanpage

ข้อมูลจาก Sozial Rank เว็บไซต์จัดอันดับ Social Media พบว่าประเทศไทย มีจำนวนผู้ใช้ Facebook มากถึง 26 ล้านคน อยู่ในลำดับที่ 3 ของอาเซียน รองจากฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย ซึ่งจากตัวเลขดังกล่าวกลุ่มผู้เล่นเฟซบุ๊กส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มคนวัยทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายของร้านปุ๊ใหญ่เวอร์ ดังนั้นการเปิดเพจเฟซบุ๊ก จึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการโฆษณาร้านให้เป็นที่รู้จัก และยังเป็นการสร้าง Engagement ระหว่างร้านปุ๊ใหญ่เวอร์และลูกค้าอีกด้วย จากการติดต่อสื่อสารกับผู้บริโภคโดยตรงและมีการตอบกลับที่หน้าเพจอย่างรวดเร็วแต่ทั้งนี้ปัจจุบันมีเฟซบุ๊กแฟนเพจเกิดขึ้นมากมาย การที่จะให้เฟซบุ๊ก Active และเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคได้อย่างแม่นยำจึงต้องมีการซื้อโฆษณาของเพจควบคู่ไปด้วย

LINE

เมื่อปลายปี 2557 ไลน์ได้ออกมาเปิดเผยตัวเลขข้อมูลจำนวนผู้ใช้ไลน์ในแต่ละประเทศทั้งสิ้น 33 ล้านคน เป็นอันดับสอง รองจากประเทศญี่ปุ่น และด้วยเหตุผลเดียวกันกับเฟซบุ๊ก กลุ่มลูกค้าหลักที่ใช้ไลน์ในปัจจุบัน คือ กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มคนวัยทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายของร้านปุ๊ใหญ่เวอร์ ดังนั้นการเปิด Account LINE จึงเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่น่าจับตามองยิ่ง ณ ปัจจุบัน ของช่องทางการโฆษณาและติดต่อกับผู้บริโภคโดยตรงผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่สมาร์ตโฟน โดยข้อมูลหลัก ๆ ที่จะส่งให้ลูกค้าทางไลน์ คือ โปรโมชั่นและส่วนลดต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจและซื้อสินค้าของทางร้าน เช่น E-coupon เป็นต้น

Food Blogger

จากอิทธิพลของสื่อ Social Media ในปัจจุบัน จึงทำให้เกิด Net Idol ในแต่ละธุรกิจ เช่น ธุรกิจโทรศัพท์มือถือ ธุรกิจคอมพิวเตอร์ และธุรกิจอาหารก็เป็นอีกหนึ่งธุรกิจที่มี Idol ทางด้านนี้ โดยเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและชื่นชอบอาหารเป็นพิเศษ มักจะมีการวิจารณ์ วิเคราะห์อาหารประเภทต่าง ๆ ผ่าน Blog หรือ YouTube จึงทำให้กลุ่มคนเหล่านี้กลายเป็นที่น่าติดตามสำหรับกลุ่มคนที่ชื่นชอบอาหารเช่นกัน จนก่อให้เกิดเป็น Food Blogger ที่รู้จักกันอยู่ ณ ปัจจุบัน และเนื่องจาก Food Blogger เป็นผู้มีความชื่นชอบเรื่องอาหารและบางคนมีผู้ติดตามบน Social media ตั้งแต่หลักหมื่นถึงหลักแสน จึงเล็งเห็นว่า Food Blogger จึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการโปรโมทร้านอาหาร และค่อนข้างตรงกับกลุ่มเป้าหมายโดยวิธีการโปรโมทร้านอาหารผ่าน Food Blogger นี้ทางบริษัทฯ จะจัดส่งสินค้า ที่เป็นสินค้ายอดฮิต สินค้าใหม่ หรือเป็นสินค้าที่เป็นกระแส ส่งให้บล็อกเกอร์ทำการรีวิวและแนะนำเพจร้าน พร้อมช่องทางการจัดจำหน่าย

โปรโมชั่น (Sale Promotion)

วัตถุประสงค์ของการทำโปรโมชั่น คือ การกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดการซื้อสินค้าในระยะสั้น ซึ่งสอดคล้องกับสินค้าประเภทอาหารทะเล ที่เป็นสินค้าที่ซอรรวมณ์ในการตัดสินใจซื้อมากกว่าเหตุผล ดังนั้นการทำโปรโมชั่นสำหรับร้านอาหารทะเล (Deliver) จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง รูปแบบการจัดทำโปรโมชั่นจะเป็นการสั่งซื้ออาหารให้ครบตามเงื่อนไขที่กำหนดซึ่งจะได้รับของแถมเพิ่มเติม โดยโปรโมชั่นจะมีการ

ปรับเปลี่ยนในทุกเดือนเพื่อไม่ให้ซ้ำกันในแต่ละเดือน อาทิ ซื่อปุทะเลไซตอง ครบ 399 บาท แกรมฟรี เป๊ปซี่ ขนาด 1 ลิตร 1 ขวด เป็นต้น

การบริหารงานสำนักงานและคลังสินค้า

การก่อตั้งบริษัท

ผู้เป็นเจ้าของได้ดำเนินการติดต่อกับหน่วยงานกรมธุรกิจการค้าในการก่อตั้ง บริษัทด้วยตนเอง เพื่อลดค่าใช้จ่ายในส่วนของการว่าจ้างตัวแทนหรือที่ปรึกษา โดยทำการจดทะเบียนบริษัทให้สอดคล้องกับชื่อร้าน “ปุไซใหญ่เวอร์ (ร้านอาหารทะเลสด Delivery)” ภายใต้ชื่อ บริษัท ปุไซใหญ่เวอร์ จำกัด และทำการจดทะเบียนบริษัทไว้ล่วงหน้า 6 เดือน ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2561 ก่อนที่จะทำการเปิด บริษัทฯ ดำเนินการ ในเดือน มกราคม ปี พ.ศ. 2562 โดยการก่อตั้งล่วงหน้าเป็นระยะเวลา 6 เดือนนี้ เพื่อเป็นช่วงระยะเวลา การเตรียมตัวเปิดร้านค้าและปรับปรุงสำนักงาน โดยมีการประมาณการค่าใช้จ่ายในการลงทุนทั้งสิ้นแล้ว พบว่าน่าจะไม่เกิน 3 ล้านบาท ดังนั้นบริษัทจึงทำการลงทุนของส่วนของผู้เป็นเจ้าของเป็นจำนวนเงินสดทั้งสิ้น 3 ล้านบาท โดยไม่มีการกู้จากธนาคารแต่อย่างใด

ปัจจัยการเลือกทำเลที่ตั้ง

บริษัท ปุไซใหญ่เวอร์ จำกัด เป็นบริษัทที่ก่อตั้งขึ้นใหม่ ยังไม่มีทั้งส่วนที่เป็นสำนักงาน คลังสินค้า และฝ่ายผลิต ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเลือกที่ตั้งของบริษัทให้สอดคล้องกับรูปแบบของธุรกิจ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในส่วนการเริ่มต้นธุรกิจ บริษัทจึงตัดสินใจเลือกให้ส่วนของสำนักงาน และคลังสินค้าอยู่ในที่เดียวกัน โดยปัจจัยในการเลือกทำเลที่ตั้งของบริษัท เป็นปัจจัยด้านค่าเช่าพื้นที่และค่าใช้จ่าย ในการขนส่งสินค้าไปสู่ตัวแทนแฟรนไชส์ในแต่ละภูมิภาค และบริษัทเล็งเห็นถึงโอกาสในอนาคต หากร้าน “ปุไซใหญ่เวอร์ (ร้านอาหารทะเลสด Delivery)” มีการขยายสาขาเพิ่มมากขึ้น โดยกระจายสาขาไปตามภูมิภาคต่าง ๆ ดังนั้น ในการเลือกพื้นที่สำนักงาน คลังสินค้า และฝ่ายผลิต จะต้องไม่สร้างอุปสรรคให้การขนส่งสินค้าไปสู่ตัวแทนแฟรนไชส์ในแต่ละภูมิภาคได้ในอนาคต บริษัทจึงได้ตัดสินใจเลือกก่อตั้งสำนักงานและคลังสินค้าในเขตพื้นที่นนทบุรี เนื่องจากค่าเช่าพื้นที่ไม่สูงมากนักและพื้นที่ในการจัดส่งสินค้าของ Supplier ก็สามารถรองรับได้ทั่วถึง

ขนาดพื้นที่สำนักงานและคลังสินค้า

เป็นอาคารพาณิชย์ 3 ชั้นครึ่ง จำนวน 2 คูหา โดยชั้น 2 จะเป็นเพียงครึ่งชั้นเพื่อ เพิ่มความสูงของเพดานชั้น 1 สร้างความกว้างขวางมากยิ่งขึ้น มีพื้นที่ใช้สอยของสำนักงานทั้งหมด 327 ตารางเมตร ในส่วนของสำนักงานแบ่งเป็นชั้นที่ 1 เพื่อรับรองตัวแทนแฟรนไชส์ในแต่ละภูมิภาค ที่มาติดต่อ ชั้นที่ 1.5 (ครึ่งชั้น) รับรองแขกที่มาติดต่อเพิ่มเติมและสามารถเป็นห้องประชุมได้ ส่วนชั้นที่ 2 จะเป็นชั้นสำนักงาน และ ห้องประชุม ส่วนชั้นบนสุดจะแบ่งเป็นพื้นที่สำหรับคลังสินค้า มีพื้นที่ใช้สอยสำหรับเก็บรักษาสินค้าทั้งสิ้น 103 ตารางเมตร และด้านหน้าตึกจะมีพื้นที่สำหรับจอดรถอีก 30 ตารางเมตร เพื่อรองรับรถของผู้มาติดต่อได้สูงสุด 5 คัน ส่วนรถของพนักงานจะสามารถจอดได้บริเวณรอบ ๆ สำนักงาน

ที่ตั้งอาคารและค่าเช่า

จากการประมาณขนาดพื้นที่อาคารสำนักงาน คลังสินค้า และ ฝ่ายการผลิต ใช้พื้นที่ทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 350 ตารางเมตร และตั้งอยู่ในพื้นที่เขตถนนพสุธา จังหวัดนนทบุรี ซึ่งอาคารที่เช่า เงื่อนไขดังกล่าวเป็นอาคารมือสอง ที่ธุรกิจเดิมคือร้านอาหารบุฟเฟ่ต์อาหารทะเล รวมทั้งสิ้น 2 คูหา

เป้าหมายทางการเงิน

การวางแผนทางการเงิน เป็นเครื่องมือที่ช่วยเตรียมความพร้อมและนำบริษัทไปสู่ความมั่นคงทางการเงิน เพื่อให้บริษัทสามารถตรวจสอบรายได้ ค่าใช้จ่าย และแสดงสถานะทางการเงิน ว่ามีความสอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน โดยต้องพิจารณาจากการประมาณการการลงทุนและการจ่ายผลตอบแทนให้กับผู้ถือหุ้น การประมาณการงบกำไรขาดทุนซึ่งสามารถบ่งบอกถึงสถานการณ์ของบริษัท อีกทั้งยังสามารถประเมินโอกาสและความเสี่ยงต่าง ๆ เพื่อบริหารจัดการให้เกิดเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินธุรกิจที่มีประสิทธิภาพและมีเสถียรภาพในการดำเนินธุรกิจในระยะยาวได้

แหล่งที่ใช้ไปของเงินทุน

จากการประมาณการขั้นต้นแหล่งที่ใช้ไปของเงินทุนของบริษัทฯ แบ่งเป็น 2 ส่วนหลักๆ ได้แก่ เงินทุนก่อนการเปิดกิจการและเงินทุนหมุนเวียนในช่วงแรกของการเปิดกิจการ โดยบริษัทฯ ได้ประมาณการค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 3,000,000 บาท โดยคาดว่าเงินจำนวนนี้จะเพียงพอต่อการดำเนินธุรกิจในช่วงเริ่มต้น

ตารางที่ 1 เงินลงทุนในระยะเริ่มต้น

ประเภท	จำนวนเงิน (บาท)
ค่าใช้จ่ายก่อนการดำเนินงาน	1,003,100
เงินทุนหมุนเวียน (Working Capital) ช่วง 6 เดือน	1,608,000
รวมเงินลงทุนเริ่มต้น	2,911,100

การประมาณการยอดขาย

การประมาณการยอดขายของบริษัทฯ นั้นมีแนวทางในการประมาณการจาก 2 ส่วน คือ จำนวนลูกค้าที่สั่งซื้ออาหารต่อวันและงบประมาณในการซื้อต่อครั้ง

โดยสมมติฐานที่มาจากจำนวนลูกค้าที่สั่งซื้ออาหารนั้น มีการประมาณการว่าร้านบุฟเฟ่ต์ใหญ่เวอร์จะมีลูกค้าที่สั่งซื้ออาหารเฉลี่ยต่อวันประมาณ 70 คน โดยอ้างอิงจากการสอบถาม และในส่วนของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการซื้อต่อครั้งนั้น บริษัทมีการประมาณการงบประมาณในการซื้อต่อครั้งที่ 600 บาท

การประมาณการรายได้	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5
จำนวนลูกค้าที่สั่งซื้อต่อวัน	70	84	100	120	144
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการซื้อต่อครั้ง	600	600	600	600	600
รายได้จากขายอาหารต่อวัน	42,000	50,400	60,000	72,000	86,400
รายได้จากขายอาหารต่อเดือน	1,260,000	1,512,000	1,800,000	2,160,000	2,592,000
รายได้จากขายอาหารต่อปี	15,120,000	18,144,000	21,600,000	25,920,000	31,104,000

การประมาณค่าใช้จ่ายในการขาย

บริษัทดำเนินธุรกิจในรูปแบบจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ (Delivery) ดังนั้นการขายจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้บริษัทเกิดรายได้ โดยค่าใช้จ่ายในการขายมีรายละเอียด

ต้นทุนคงที่	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5
เงินเดือนพนักงาน	238,000	238,000	238,000	238,000	238,000
งบประมาณทางการตลาด	600,000	660,000	792,000	950,400	1,140,480
ค่าน้ำประปา (เพิ่ม 10%)	60,000	66,000	72,600	79,860	87,840
ค่าไฟฟ้า (เพิ่ม 10%)	144,000	158,400	174,240	191,664	210,840
ค่าโทรศัพท์ (เพิ่ม 10%)	36,000	39,600	43,560	47,916	52,716
ค่าอินเทอร์เน็ต	14,400	14,400	14,400	14,400	14,400
ค่าเสื่อมราคา	185,620	185,620	185,620	185,620	185,620
ค่าเช่าสถานที่	360,000	360,000	360,000	360,000	360,000
รวมต้นทุนคงที่	1,638,020	1,722,020	1,880,420	2,067,860	2,289,896

ต้นทุนผันแปร	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด (เพิ่ม 5%)	360,000	378,000	396,900	416,745	437,582
ต้นทุนวัตถุดิบ	6,048,000	7,257,600	8,640,000	10,368,000	12,441,600
รวมต้นทุนผันแปร	6,408,000	7,635,600	9,036,900	10,784,745	12,879,182

การประมาณงบการเงิน

งบกำไร ขาดทุน

หน่วย:บาท

	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5
รายได้รวม	15,120,000	18,144,000	21,600,000	25,920,000	31,104,000
หัก ต้นทุนผันแปร	6,408,000	7,635,600	9,036,900	10,784,745	12,879,182
กำไรส่วนเกิน	8,712,000	10,508,400	12,563,100	15,135,255	18,224,818
หัก ต้นทุนคงที่	1,638,020	1,722,020	1,880,420	2,067,860	2,289,896
กำไรก่อนการดำเนินงาน	7,073,980	8,786,380	10,682,680	13,067,395	15,934,922
หัก ดอกเบี้ยจ่าย	-	-	-	-	-
กำไรก่อนหักภาษี	7,073,980	8,786,380	10,682,680	13,067,395	15,934,922
หักภาษี 30%	2,122,194	2,635,914	3,204,804	3,920,219	4,780,477
กำไรสุทธิ	4,951,786	6,150,466	7,477,876	9,147,176	11,154,445

แผนฉุกเฉินและแผนในอนาคต

กรณีเผชิญปัญหาด้านการตลาดและยอดขายอาหาร สาเหตุที่ทำให้ยอดขายไม่บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้เนื่องจากลูกค้าไม่ทราบว่าร้านอาหารทะเลสด Delivery เปิดให้บริการ แนวทางการแก้ไขปัญหา หากปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเป็นปัญหาการรับรู้ที่ทำให้กลุ่มผู้บริโภคไม่ทราบว่าร้านอาหารทะเลสด Delivery แห่งใหม่เปิดให้บริการ ร้าน ปูไข่ใหญ่เวอร์ อาหารทะเลสด Delivery ต้องทำการปรับแผนกลยุทธ์การสื่อสาร โดยเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น โดยการลงโฆษณาผ่าน

FACEBOOK ให้ตรงกลุ่มเป้าหมายและทำการ Remarketing ให้กับตัวการโฆษณาเพื่อตรอกย้ำให้จดจำ และตัดสินใจซื้อในที่สุด

กรณีเผชิญปัญหาด้านบุคลากร อันเนื่องมาจากพนักงานลาป่วยหรือลาออกโดยไม่มีการบอกกล่าวล่วงหน้า

แนวทางการแก้ไขปัญหา 1. พนักงานทั่วไป สำหรับการรับสมัครพนักงานทั่วไปซึ่งไม่ใช่บุคคลที่มีความสามารถเฉพาะ ทาง ไม่จัดว่าเป็นปัญหาหลักของร้าน ปูไข่ใหญ่เวอร์ อาหารทะเลสด Delivery เพราะพนักงานในส่วนของฝ่ายขายและฝ่ายการตลาดสามารถปฏิบัติหน้าที่แทนกันได้

กรณีเผชิญปัญหาต้นทุนวัตถุดิบและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานราคาปรับตัวสูงขึ้น
แนวทางการแก้ไขปัญหา

1. ค่าวัตถุดิบและส่วนผสมในการปรุงอาหารราคาสูงขึ้น ร้าน ปูไข่ใหญ่เวอร์ อาหารทะเลสด Delivery มี มาตรการแก้ไขดังนี้

1.1 อาหารทะเล มีแนวโน้มราคาสูงขึ้น: ให้เตรียมหาพันธมิตรทางการค้าใหม่โดยมีการยืนยันราคาวัตถุดิบดังกล่าวไว้ที่ 3 เดือน หรือ 6 เดือน แล้วแต่สถานการณ์

1.2 เครื่องปรุงอาหาร จัดให้มีการประมาณการใช้จ่ายวัตถุดิบสิ้นเปลืองดังกล่าวและ ทำการสำรองไว้ให้เหมาะสมกับความต้องการที่จะเกิดขึ้นต่อไป ทั้งนี้หากราคาวัตถุดิบที่เพิ่มขึ้นนั้นเป็นการขึ้นราคาในช่วงระยะเวลาไม่นานนัก ทางร้าน ปูไข่ใหญ่เวอร์ อาหารทะเลสด Delivery ก็จะไม่มีการเพิ่ม-ลดราคาและปริมาณอาหาร ในขณะเดียวกันหากพบว่าราคา ต้นทุนวัตถุดิบนั้นมีการขึ้นอย่างต่อเนื่องและไม่มีแนวโน้มที่ราคาจะถูกลง ร้าน ปูไข่ใหญ่เวอร์ อาหารทะเลสด Delivery จะทำการปรับปริมาณอาหารให้ลดลงโดยไม่มีการปรับราคาเพิ่มขึ้น

กรณีเผชิญปัญหาเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ ซึ่งเกิดจากการความผันผวนของราคา วัตถุดิบ รวมถึงยอดขายที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ส่งผลให้ต้นทุนเพิ่ม เงินทุนหมุนเวียนไม่ เพียงพอ

แนวทางการแก้ไขปัญหา

หากเกิดปัญหาดังกล่าวขึ้นและเจ้าของกิจการไม่สามารถหาเงินใน ส่วนของเจ้าของมาเพิ่มได้ แล้ว ร้าน ปูไข่ใหญ่เวอร์ อาหารทะเลสด Delivery ก็มีแผนการยืมเงินระยะสั้นจากบุคคล ครอบครัวโดยมีการตกลงรายการดอกเบี้ยตามความเหมาะสม

แผนการออกจากธุรกิจ (Exit Strategy)

การดำเนินธุรกิจใดๆ ก็ตาม ผู้ประกอบการทุกรายต้องการให้สินค้าหรือธุรกิจของตนอยู่ในตลาดแต่หากการดำเนินงานไม่สามารถเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้แม้จะมีกาปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ตลอดระยะเวลาดำเนินงาน หรือการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ตามแผนฉุกเฉินแล้วก็ตาม ธุรกิจนั้นก็มีความจำเป็นต้องหยุดการดำเนินกิจการนั้นไป โดยร้าน ปูไข่ใหญ่เวอร์ อาหารทะเลสด Delivery ได้กำหนดเงื่อนไขก่อน การตัดสินใจออกจากธุรกิจภายหลังการดำเนินธุรกิจ 1 ปี ไว้ตามหัวข้อดังนี้

ก. หากไม่สามารถสร้างตราสินค้า “ปู่ไข่ใหญ่เวอร์ อาหารทะเลสด Delivery” ให้เป็นที่รู้จักและยอมรับ

ข. หากยอดขายอาหารไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใดก็ตาม

ค. หากพิจารณาแล้วว่าการดำเนินธุรกิจต่อไปในอีก 3 ปีข้างหน้าไม่สามารถสร้างมูลค่า ปัจจุบันได้มากกว่าการออกจากธุรกิจในช่วงเวลาปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- Fayossy. (2559, 6 กันยายน). ผลสำรวจชี้ “ร้านอาหารที่ไม่มีหน้าร้าน” โตไวไปไว. สืบค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2561, จาก <https://www.marketingoops.com/reports/research/cmmu-research-restaurant-online/>
- BLT Bangkok (2561, 29 มีนาคม). ฟู้ด เดลิเวอรีโต ตอบโจทย์ชาวกรุง. สืบค้นเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2561, จาก <http://www.bltbangkok.com/CoverStory/ฟู้ดเดลิเวอรีโตตอบโจทย์ชาวกรุง>
- mamaelle. (2561, 20 มิถุนายน). ส่องสถิติ LINE MAN เปิดมา 2 ปีโตเกือบ 500% มั่นใจยังโตได้อีก. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2561, จาก <https://thumbsup.in.th/2018/06/line-man-delivery/>
- BrandInside admin. (2559, 10 กันยายน). [บทวิเคราะห์] ธุรกิจสายอาหารต้องดิจิทัล รับพฤติกรรมผู้บริโภคช้อปปิ้งอาหารออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2561, จาก <https://brandinside.asia/scb-eic-food-online-business-growth/>
- Admin. (2559, 1 กันยายน). เบื้องหลังธุรกิจมาแรง FOOD ONLINE เปิดง่าย ขายดี (โตไว)ไปไว. สืบค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2561, จาก <https://www.brandbuffet.in.th/2016/09/food-online-marketing-cmmu-2/>
- Krungsri Guru. (2560, 15 มีนาคม). SME Delivery เริ่มอย่างไรให้รุ่ง. สืบค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2561, จาก <https://www.krungsri.com/bank/th/plearn-plearn/how-to-start-sme-delivery-business.html>
- MGR Online. (2559, 7 กันยายน). แกะสูตรลับทำธุรกิจ “ร้านอาหารออนไลน์” ให้รวย!. สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2561, จาก <https://mgronline.com/smes/detail/9590000089007>
- ธนาคารกรุงเทพ, “อัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อเพื่อการประกอบธุรกิจ,” สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2561 จาก <http://www.bangkokbank.com/BangkokBank/WebServices/Pages/LoanInterestRates.aspx>

ปัจจัยความเสถียรที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภค ในกรุงเทพมหานคร

อภิญา มาตคุเมือง¹

ดร.จิราพร ชมสวน²

บทนำ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยความเสถียรที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร” เพื่อศึกษาผลกระทบของปัจจัยความเสถียรที่มีต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ตัวอย่างในงานวิจัยนี้คือ ประชาชนที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานครที่เคยใช้บริการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ โดยได้กำหนดขนาดตัวอย่างจำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแจกแบบสอบถามแบบผ่านช่องทางออนไลน์และออฟไลน์ ซึ่งมีผู้ตอบคำถามที่สามารถใช้ได้ทั้งหมด 419 คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งใช้ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทำการทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) ด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้เทคนิค Chi-Square Test

มีวัตถุประสงค์วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและเพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยความเสถียรที่มีต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

ความสำคัญและปัญหา

จากการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของเทคโนโลยี และระบบเครือข่ายสัญญาณต่าง ๆ รวมถึงอุปกรณ์ที่ใช้ในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต จึงทำให้การสื่อสารในยุคปัจจุบันมีความสะดวกมากยิ่งขึ้น เพราะเหตุนี้ จึงเกิดการนำอินเทอร์เน็ตมาประยุกต์ใช้ในเชิงธุรกิจขายสินค้าและบริการผ่านออนไลน์ โดยข้อเด่นชัดของธุรกิจรูปแบบนี้ คือ สามารถลดค่าใช้จ่าย และเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร โดยการลดบทบาทของความสำคัญขององค์ประกอบทางธุรกิจลง เช่น ท่าเลที่ตั้ง อาคารประกอบการ โกดังเก็บสินค้า ห้องแสดงสินค้า รวมถึงพนักงานขาย พนักงานแนะนำสินค้า พนักงานต้อนรับ เป็นต้น ดังนั้นธุรกิจขายสินค้าและ

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

² ที่ปรึกษาอาวุโส

บริการผ่านออนไลน์ จึงช่วยลดข้อจำกัดด้านระยะทาง ด้านเวลา และด้านต้นทุนในการทำธุรกรรมลงได้
อย่างมาก รวมถึงสินค้ามีราคาต่ำกว่าท้องตลาดด้วย(ข้อมูลจากเว็บไซต์ necter.or.th)

สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) กระทรวง
ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้สำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2560 พบว่ามีธุรกิจ
พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น และมีคนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นเกือบทุก
ปี โดยปี 2556 คนไทยใช้อินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 4 ชั่วโมง 36 นาทีต่อวัน ปี 2557 เพิ่มขึ้นเป็นเฉลี่ย
อยู่ที่ 7 ชั่วโมง 12 นาทีต่อวัน ปี 2558 เฉลี่ยอยู่ที่ 6 ชั่วโมง 54 นาทีต่อวัน ปี 2559 เฉลี่ยอยู่ที่ 6 ชั่วโมง
24 นาทีต่อวัน และใน ปี 2560 มีการเปลี่ยนแปลง จากการสำรวจโดยแยกเป็นการใช้อินเทอร์เน็ตช่วงวัน
ทำงานวันเรียนหนังสือและวันหยุดโดย วันทำงานหรือวันเรียนหนังสือเฉลี่ยอยู่ที่ 6 ชั่วโมง 30 นาทีต่อวัน
และวันหยุดเฉลี่ยอยู่ที่ 6 ชั่วโมง 48 นาทีต่อวันเพิ่มขึ้นจากปี 2559 (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทาง
อิเล็กทรอนิกส์, 2560)

จากการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของเทคโนโลยี และระบบเครือข่ายสัญญาณต่าง ๆ รวมถึงอุปกรณ์
ที่ใช้ในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต จึงทำให้การสื่อสารในยุคปัจจุบันมีความสะดวกมากยิ่งขึ้น เพราะเหตุนี้ จึง
เกิดการนำอินเทอร์เน็ตมาประยุกต์ใช้ในเชิงธุรกิจขายสินค้าและบริการผ่านออนไลน์ โดยข้อเด่นชัดของ
ธุรกิจรูปแบบนี้ คือ สามารถลดค่าใช้จ่าย และเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร โดยการลดบทบาทของ
ความสำคัญขององค์ประกอบทางธุรกิจลง เช่น ทำเลที่ตั้ง อาคารประกอบการ โกดังเก็บสินค้า ห้องแสดง
สินค้า รวมถึงพนักงานขาย พนักงานแนะนำสินค้า พนักงานต้อนรับ เป็นต้น ดังนั้นธุรกิจขายสินค้าและ
บริการผ่านออนไลน์ จึงช่วยลดข้อจำกัดด้านระยะทาง ด้านเวลา และด้านต้นทุนในการทำธุรกรรมลงได้
อย่างมาก รวมถึงสินค้ามีราคาต่ำกว่าท้องตลาดด้วย

ทางสำนักงานสถิติแห่งชาติปี 2554 มีตัวเลขการเติบโตของธุรกิจขายสินค้าและบริการผ่าน
ออนไลน์ในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ก็พบปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับธุรกิจขายสินค้าและบริการ
ผ่านออนไลน์ คือ การพบผู้ให้บริการหลอกลวง การได้รับสินค้าไม่ตรงตามโฆษณา เรื่องของความ
ปลอดภัยทางด้านข้อมูลส่วนตัว และข้อมูลบัตรเครดิต ไม่เห็นสินค้าก่อนสั่งซื้อหรือ สั่งจอง ฯลฯ ซึ่งความ
คิดเห็นต่างๆ ของประชาชนที่ได้กล่าวมาข้างต้นที่ทางสำนักงานสถิติแห่งชาติได้มานั้น เป็นประโยชน์และ
นำมาศึกษาหาข้อมูลต่อให้มากยิ่งขึ้น

แต่ในขณะเดียวกันพฤติกรรมของผู้บริโภคก็เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ทราบถึงความ
คิดเห็นต่างๆ ที่ผู้บริโภคมีต่อธุรกิจขายสินค้าและบริการผ่านออนไลน์ และในปัจจุบันยังไม่มีสถิติจาก
หน่วยงานใด ได้กล่าวถึงตัวเลขด้านพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจรูปแบบนี้ จึงเป็นที่มาที่ทำให้ผู้วิจัย
สนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจขายสินค้าและบริการผ่านออนไลน์

คำถามในการวิจัย

งานวิจัยนี้ มีคำถามดังต่อไปนี้

1. ผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

จากคำถามการวิจัยข้างต้น สามารถนำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยความเสี่ยงที่มีต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานงานวิจัย

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยเพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ปัจจัยความเสี่ยงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการทำวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและพื้นที่

ประชากรที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคที่เคยสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยความเสี่ยงที่มีต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ ของ Barton (2002) โดยแบ่งเป็น

1. การซื้อสินค้าออนไลน์ไม่สำเร็จ
2. การได้รับสินค้าที่ไม่เป็นไปตามที่ต้องการ
3. การสูญเสียเงินจากการซื้อสินค้าออนไลน์
4. ความเสี่ยงจากการโจรกรรมข้อมูล

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ทำการวิจัยรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 22 ต.ค.- 28 ธ.ค. 2561

ประโยชน์ของงานวิจัย

ในการศึกษาปัจจัยความเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้ดังนี้

1. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในไทยที่มีการดำเนินธุรกิจออนไลน์ และผู้ที่สนใจในธุรกิจประเภทนี้ ได้ทราบถึงความเสี่ยงที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางสังคมออนไลน์ได้และใช้เป็นแนวทางในการวางกลยุทธ์ในการดำเนินงานและพัฒนาธุรกิจของผู้ประกอบการออนไลน์ให้สามารถนำไปกำหนดเป็นแนวทางเพื่อสร้างการยอมรับและใช้งานระบบการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ให้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น

2. เพื่อให้ผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจออนไลน์ ในไทยและผู้สนใจในธุรกิจประเภทนี้ ได้ทราบถึงความเสี่ยงของผู้บริโภคที่มีต่อการซื้อสินค้าผ่านทางสังคมออนไลน์ และสามารถนำไปปรับใช้เพื่อพัฒนาธุรกิจของตนเองต่อไป

3. สำหรับเป็นข้อมูลให้นักวิจัย นักศึกษาหรือผู้ที่สนใจทั่วไปในการต่อยอดงานวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ในอนาคต

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความเสี่ยง
2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค
3. งานวิจัยที่เกี่ยวกับความเสี่ยง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

1. ปัจจัยความเสี่ยง
 - 1.1 การซื้อสินค้าออนไลน์ไม่สำเร็จ
 - 1.2 การได้รับสินค้าที่ไม่เป็นไปตามที่ต้องการ
 - 1.3 การสูญเสียเงินจากการซื้อสินค้าออนไลน์
 - 1.4 ความเสี่ยงจากการโจรกรรมข้อมูล

2. ตัวแปรตาม

- 2.1 ช่องทางเลือกซื้อสินค้าออนไลน์
- 2.2 เหตุผลที่เลือกซื้อสินค้าออนไลน์
- 2.3 อุปกรณ์ที่ใช้สั่งซื้อสินค้าออนไลน์
- 2.4 ช่องทางชำระเงินสั่งซื้อสินค้าออนไลน์
- 2.5 ประเภทของสินค้าที่สั่งซื้อออนไลน์
- 2.6 ผู้ที่มีอิทธิพลในการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์

3.2 ประชากรและตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและตัวอย่างไว้ดังนี้

3.2.1 ประชากร

ปัจจุบันการซื้อสินค้าออนไลน์ได้รับความนิยมและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ธนาคารแห่งประเทศไทย), (2559 และเพื่อให้ได้เห็นถึงอิทธิพลของปัจจัยความเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภค ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นประชาชนที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร ที่เคยใช้บริการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์เพื่อศึกษา ปัจจัยความเสี่ยง ว่าส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์อย่างไร ซึ่งเป็นประชากรที่ไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน

3.2.2 การกำหนดขนาดตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นประชาชนเคยใช้บริการซื้อสินค้าผ่านทางออนไลน์ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ดังนั้นทางผู้วิจัยจึงเลือกใช้สูตรของ Cochran (Cochran, 1977) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95%

การคำนวณขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรดังนี้

จากสูตร
$$n = \frac{Z^2}{4e^2}$$

โดย n = ขนาดตัวอย่างที่ต้องการ

e = ระดับความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

Z = ค่า Z ที่ระดับความเชื่อมั่นหรือระดับนัยสำคัญ

95 ที่ระดับความเชื่อมั่น% หรือระดับนัยสำคัญ มีค่า $0.05Z = 1.96$

แทนค่าได้ดังนี้

$$n = \frac{(1.96)^2}{4(0.05)^2}$$

$$n = 384.16 \approx 385 \text{ คน}$$

ตัวอย่าง เพื่อป้องกันความผิดพลาด 385 จากการแทนค่าตามสูตร ได้ขนาดตัวอย่างไม่น้อยกว่าคน รวมขนาดตัวอย่าง 15 จากการตอบแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงได้มีการสำรองจำนวนเพิ่มตัวอย่าง 400 ทั้งสิ้น

3.2.3 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเจาะจงเก็บข้อมูลจากตัวอย่างผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ประกอบด้วย Facebook, Line Application ร่วมกับออฟไลน์โดยการแจกแบบสอบถาม(Paper Base)

ขั้นตอนที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) โดยแบ่งสัดส่วนในการเก็บข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ ร่วมกับออฟไลน์โดยการแจกแบบสอบถาม(Paper Base)

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้ศึกษาค้นคว้าจากทฤษฎีนักวิชาการและนักปฏิบัติที่ได้เขียนไว้เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถามโดยแบบสอบถามจะแบ่งเป็น 3 ส่วน รวมทั้งหมด 54 ข้อ คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะปลายปิด มีคำตอบให้เลือกและให้ผู้ตอบเลือกเพียงคำตอบเดียว รวมจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ วุฒิการศึกษา สถานภาพ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยความเสี่ยงที่มีต่อการซื้อสินค้าออนไลน์ ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะปลายปิด จำนวน 21 ข้อ โดยใช้มาตราส่วนประเมินค่าคะแนน (Rating Scale) ตามแบบของ Likert Scale มีทางเลือกตอบได้ 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ซึ่งมีทั้งหมด 5 ด้านได้แก่

ด้านความเสี่ยงจากการซื้อสินค้าออนไลน์ไม่สำเร็จ จำนวน 4 ข้อ

ด้านความเสี่ยงจากการสูญเสียเงินจากการซื้อสินค้าออนไลน์ จำนวน 4 ข้อ

ด้านความเสี่ยงที่จะได้รับสินค้าไม่เป็นไปตามที่ต้องการ จำนวน 8 ข้อ

ด้านความเสี่ยงจากการจลกรรมข้อมูล จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะปลายปิดมีคำตอบให้เลือกและให้ผู้ตอบเลือกเพียงคำตอบเดียว รวมจำนวน 27 ข้อ ได้แก่

ช่องทางใดที่ท่านเลือกซื้อสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ตมากที่สุด จำนวน 4 ข้อ

เหตุผลหลักที่ท่านเลือกซื้อสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ตคืออะไร จำนวน 4 ข้อ

โดยปกติท่านสั่งซื้อสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ตโดยใช้อุปกรณ์ใด จำนวน 4 ข้อ

โดยปกติท่านชำระเงินเพื่อซื้อสินค้าผ่านทางอินเทอร์เน็ตผ่านทางช่องทางใด จำนวน 4 ข้อ

สินค้าประเภทใดที่ท่านซื้อผ่านอินเทอร์เน็ตบ่อยที่สุด จำนวน 7 ข้อ

ใครมีอิทธิพลในการสั่งซื้อสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ตของท่านมากที่สุด จำนวน 4 ข้อ

3.4 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ทำการแจกแบบสอบถามกับผู้บริโภคที่เคยสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ในกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งหมด โดยแจก 400 ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ประกอบด้วย Facebook, Line Application 200 คนร่วมกับออฟไลน์โดยการแจกแบบสอบถาม (Paper Base) 200 คน

2. เมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จให้ตัวอย่างนำแบบสอบถามส่งคืนให้กับผู้วิจัย

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามกลับ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของแบบสอบถามทุกฉบับด้วยตนเอง เพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ทั้งหมดโดยการใช้เครื่องมือประกอบการศึกษา คือ

) สถิติพรรณนา Descriptive Statistics) โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการอธิบายข้อมูลส่วนบุคคล ปัจจัยความเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

ทำการทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) ด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้เทคนิค Multi-Regression

โดยมีเกณฑ์คะแนนตามวิธีการคำนวณโดยใช้สูตรการคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้นมีดังนี้ จากสูตรความกว้างของแต่ละอันตรภาคชั้น

$$\begin{aligned} &= \frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{(5-1)}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

เกณฑ์ในการแปลข้อมูลเฉลี่ยที่ได้มาจัดระดับความเสี่ยงการยอมรับเป็น/ความสำคัญ/5 ระดับ คือ

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.21-5.00	หมายถึง	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	3.41-4.20	หมายถึง	มาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.61-3.40	หมายถึง	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.81-2.61	หมายถึง	น้อย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.00-1.80	หมายถึง	น้อยที่สุด

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยความเสี่ยงในการซื้อสินค้าออนไลน์สามารถอธิบายความแปรผันของพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้ร้อยละ 7.5 โดยเมื่อพิจารณาจากค่า Beta พบว่า ความเสี่ยงในการซื้อสินค้าออนไลน์ มีค่า Beta เท่ากับ -0.28 หมายความว่า ความเสี่ยงในการซื้อสินค้าออนไลน์ มีอิทธิพลเชิงลบต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร กล่าวคือ ถ้าความเสี่ยงในการซื้อสินค้าออนไลน์เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้พฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคจะลดลง

1. สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยความเสี่ยงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคใน

กรุงเทพมหานคร ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยความเสี่ยงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ซึ่ง 0.05 สอดคล้องกับสมมติฐาน

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ที่สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

ส่วนที่ 1 สรุปผลข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์

ส่วนที่ 2 สรุปผลระดับอิทธิพลของปัจจัยที่ศึกษา

ส่วนที่ 3 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ส่วนที่ 1 สรุปผลข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์

การวิจัยครั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 419 คน ซึ่งเป็นผู้ที่ตรงกับตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ เป็นผู้ที่มีการซื้อสินค้าออนไลน์จำนวน 419 คน ประกอบด้วย เป็นเพศหญิงจำนวน 316 คน คิดเป็นร้อยละ 75.4 และ เพศชายจำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 24.6 ตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 26 – 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 61.6 รองลงมาคือช่วงอายุ 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.2 ส่วนมากมีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 52.3 รองลงมาเป็นธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 23.4 ซึ่งส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท ต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 33.7 ในขณะที่ระดับการศึกษาของตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรีและมีสถานะภาพโสดคิดเป็นร้อยละ 58.5 และ ร้อยละ 58.0 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 สรุปผลระดับอิทธิพลของปัจจัยที่ศึกษา

จากค่าเฉลี่ยของระดับความเห็นด้วยของความเสี่ยงย่อยในตารางที่ 4.3 สามารถเรียงลำดับความเสี่ยงจากการสูญเสียเงินจากการซื้อสินค้าออนไลน์ ความเสี่ยงที่จะได้รับสินค้าไม่เป็นไปตามที่ต้องการ ความเสี่ยงจากการโจรกรรมข้อมูล และความเสี่ยงจากการซื้อสินค้าออนไลน์ไม่สำเร็จ โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 3.86, 3.86, 3.80 และ 3.43 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าความเสี่ยงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ในระดับมากที่สุดถึงระดับปานกลาง ประกอบด้วย เหตุผลหลักที่เลือกซื้อสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ต ใครมีอิทธิพลในการสั่งซื้อสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ตมากที่สุด ดังนี้ ช่องทางใดที่เลือกซื้อสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ตมากที่สุด ชำระเงินเพื่อซื้อสินค้าผ่านทางอินเทอร์เน็ตผ่านทางช่องทางใด สั่งซื้อสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ตโดยใช้อุปกรณ์ใด สินค้าประเภทใดที่ซื้อผ่านอินเทอร์เน็ตบ่อยที่สุด โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.30, 3.20, 3.20, 3.13, 3.10 และ 2.87 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยความเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยความเสี่ยงมีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับ

สมมติฐาน โดยที่ความเสี่ยงในการซื้อสินค้าออนไลน์เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้พฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคจะลดลง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลสรุปลำดับค่าเฉลี่ยความเห็นด้วยของปัจจัยความเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ความเสี่ยงจากการซื้อสินค้าออนไลน์ไม่สำเร็จ ความเสี่ยงจากการสูญเสียเงินจากการซื้อสินค้าออนไลน์ ความเสี่ยงที่จะได้รับสินค้าไม่เป็นไปตามที่ต้องการ ความเสี่ยงจากการโจรกรรมข้อมูล ตามลำดับ ซึ่งพบว่าสอดคล้องกับผลวิจัยของ ดวงกมล ลาภกาญจนพงศ์ (2553) และ จุฑารัตน์ เกียรติรัตมี (2558) ที่ว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญกับความเสี่ยงจากการซื้อสินค้าออนไลน์ไม่สำเร็จ ความเสี่ยงจากการสูญเสียเงินจากการซื้อสินค้าออนไลน์ ความเสี่ยงที่จะได้รับสินค้าไม่เป็นไปตามที่ต้องการ และ ความเสี่ยงจากการโจรกรรมข้อมูล ตามลำดับ เป็น 4 ประเด็นแรก ตามลำดับ

จากผลสรุปการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่า ปัจจัยความเสี่ยงมีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ มีค่าสถิติถดถอยพหุคูณ (Multiple Regressions) มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1 ซึ่งสามารถตีความได้ว่า ปัจจัยความเสี่ยงส่งผลเชิงลบต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยที่ความเสี่ยงในการซื้อสินค้าออนไลน์เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้พฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคจะลดลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุนันทา ตระกูลสิทธิศรี, 2555) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยด้านระบบรักษาความปลอดภัยในการชำระเงินและการเก็บรักษาข้อมูลของลูกค้า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้าออนไลน์ ส่วนปัจจัยด้านความปลอดภัยและความน่าเชื่อถือ ส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งในเรื่องแอปพลิเคชันมีตัวตนที่สามารถตรวจสอบได้มีการจัดเก็บข้อมูลของผู้ซื้อสินค้าและบริการได้อย่างน่าเชื่อถือ มีระบบการชำระเงินที่ปลอดภัย มีนโยบายหรือกฎข้อบังคับในการเก็บข้อมูลส่วนตัวของลูกค้าอย่างชัดเจน สามารถติดตามผลการชำระเงินและการส่งสินค้าจากแอปพลิเคชันได้สะดวกและปลอดภัย และมีช่องทางช่วยแก้ปัญหาให้ลูกค้าได้ทันที กรณีเกิดความผิดพลาด เช่น การส่งสินค้าผิด แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านระบบรักษาความปลอดภัยในการชำระเงินและการเก็บรักษาข้อมูลของลูกค้า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้าออนไลน์ (จุฑารัตน์ เกียรติรัตมี, 2558) ดังนั้น ผู้ประกอบการและผู้ขายสินค้าออนไลน์ควรจัดหาช่องทางการชำระเงินที่มีความปลอดภัยสูง เช่น การชำระเงินผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตเพย์เมนต์ (Internet Payment) ที่รับรองจากธนาคารพาณิชย์ที่เชื่อถือได้ (Bank of Thailand, 2014) รวมทั้งโฆษณาประชาสัมพันธ์ถึงความปลอดภัยในการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งจะส่งผลให้การรับรู้ความเสี่ยงของผู้บริโภคลดลง นอกจากนี้การแจกของสมนาคุณที่มีมูลค่าไม่สูงมากนัก (Incentive) จะช่วยจูงใจให้ผู้บริโภคสนใจและกระตุ้นพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

5.3 ข้อจำกัดในงานวิจัย

จากข้อสรุปในงานวิจัยครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยความเสี่ยงสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครได้เพียงร้อยละ 7.5 แสดงให้เห็นว่ายังมี

ส่วนที่เหลืออีก 92.5 ที่อาจจะจะเป็นผลมาจากปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ซึ่งต้องการขยายขอบเขตการศึกษาต่อไป

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1) งานวิจัยในอนาคตผู้วิจัยจึงเสนอให้เพิ่มเติมหรือปรับเปลี่ยนประเภทของการรับรู้ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมออนไลน์ เช่น การรับรู้ความเสี่ยงด้านความเป็นส่วนตัว (Perceived Privacy Risk) การรับรู้ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในการใช้บริการ (Perceived Security Risk) และการรับรู้ความเสี่ยงด้านการให้บริการ (Perceived Service Risk) เป็นต้น ของ (Nguyen & Nguyen, 2017; Yang et al., 2014; เกริดา โคตรซารี, 2555) เพื่อขยายขอบเขตการศึกษาซึ่งจะทำให้สามารถเข้าใจการรับรู้ความเสี่ยงของผู้บริโภคที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ ได้ครบถ้วนและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการศึกษาปัจจัยความเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในไทยที่มีการดำเนินธุรกิจออนไลน์ และผู้ที่สนใจในธุรกิจประเภทนี้ ได้ทราบถึงความเสี่ยงที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางสังคมออนไลน์ได้และใช้เป็นแนวทางในการวางกลยุทธ์ในการดำเนินงานและพัฒนาธุรกิจของผู้ประกอบการออนไลน์ให้สามารถนำไปกำหนดเป็นแนวทางเพื่อสร้างการยอมรับและใช้งานระบบการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ให้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น

2) ควรทำการขยายขอบเขตงานวิจัยให้กว้างขึ้นโดยการเพิ่มกลุ่มตัวอย่างไปยังต่างจังหวัดมากขึ้นหรือครอบคลุมทั่วประเทศ เพื่อให้ครอบคลุมประชากรผู้ซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์ได้มากขึ้น

3) ควรเพิ่มเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลอื่น ๆ เช่น การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ให้ได้รับรู้ถึงข้อมูลเชิงลึก และความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มผู้ซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์ เพื่อจะนำมาพัฒนาแอปพลิเคชันซื้อ-ขายออนไลน์ ให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นและตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคมากยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

4) ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ เพิ่มเติม ศึกษาปัจจัยหรือตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ เช่น ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในเรื่องของระยะเวลาที่ใช้งาน ช่วงเวลาที่ใช้งาน และอุปกรณ์ที่ใช้เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น

5.4.2 ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยสำหรับองค์กรและการนำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้งาน

จากผลวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความเห็นของการรับรู้ความเสี่ยงที่ว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยความเสี่ยงจากการสูญเสียเงินจากการซื้อสินค้าออนไลน์ ความเสี่ยงที่จะได้รับสินค้าไม่เป็นไปตามที่ต้องการ ความเสี่ยงจากการโจรกรรมข้อมูล ดังนั้นผู้ประกอบการบนช่องทางออนไลน์ควรจัดหาช่องทางการชำระเงินที่มีความปลอดภัยสูง เช่น การชำระเงินผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตเพย์เมนต์ (Internet Payment) ที่รับรองจากธนาคารพาณิชย์ที่เชื่อถือได้ รวมทั้งโฆษณาประชาสัมพันธ์ถึงความปลอดภัยในการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งจะส่งผลให้การรับรู้ความเสี่ยงของผู้บริโภคลดลง นอกจากนี้การแจกของสมนาคุณที่มีมูลค่าไม่สูงมากนัก (Incentive) จะช่วยจูงใจให้ผู้บริโภคสนใจและกระตุ้นพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์

ให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาระบบความปลอดภัยในการรักษาข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ซื้อให้มากยิ่งขึ้นโดยใช้การสร้างรหัสผ่านแบบใช้ครั้งเดียว (One Time Password) ซึ่งมีความปลอดภัยสูง

บรรณานุกรม

- ดวงกมล ลากกาญจนพงศ์. (2553). ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้าหรือบริการออนไลน์ในมิติของการรับรู้ถึงความเสี่ยงและความเชื่อมั่นไว้วางใจของผู้บริโภค. วิทยุญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิตย. สาขาการบริหารการตลาด คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
สืบค้นจาก. <http://digi.library.tu.ac.th/thesis/ac//0960title-appendices.pdf>
- วรรณวิมล สุวรรณธนะ. (2551), คณะศึกษาศาสตร์ วิชาเอกภาษาไทย, บทบาทความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ, สืบค้นจาก. <https://sites.google.com/site/wanwimon571031234/1-7-bthbath-khwam-sakhay-khxng-thekhnoloyi-sarsnthes>,
- สุนันทา ตระกูลสิทธิศรี. (2555). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้าผ่านเพชบุ๊กในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, สาขาวิชาการบริหารการตลาดจุฬารัตน์ เกียรติศิริ. (2558). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าร้านค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในห้างสรรพสินค้า A ในกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระหลักสูตร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ปีการศึกษา 2560. สืบค้นจาก.
http://dSPACE.bu.ac.th/bitstream//1/2757/123456789aumapon_bunc.pdf
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2560. ETDA เผยผลสำรวจพฤติกรรมใช้อินเทอร์เน็ตและมูลค่าอีคอมเมิร์ซ ไซส์ความพร้อมไทยก้าวขึ้นเป็นเจ้าอีคอมเมิร์ซอาเซียน. สืบค้นจาก.
<https://www.etda.or.th/content/thailand-internet-user-profile-2017-and-value-of-e-commerce-survey-in-thailand-2017-press-conference.html>
- เกริตา โคตรชารี. (2555). ปัจจัยนำของการรับรู้ความเสี่ยงและพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคเจเนอเรชันเอ็กซ์และเจเนอเรชันวาย. สืบค้นจาก. [file:///C:/Users/Annieznana/Downloads/134054-Article%20Text-354862-1-10-20180712%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Annieznana/Downloads/134054-Article%20Text-354862-1-10-20180712%20(1).pdf)

ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรม การเลือกซื้อเบรก Brembo ออนไลน์ของผู้ขับขี่จักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในประเทศไทย

อภิภัทร บุญจำรัส¹

ดร. จิราพร ชมสวน²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์ดังนี้ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์ของขับขี่รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในประเทศไทย และ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการเลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์ของขับขี่รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในประเทศไทย ตัวอย่างในงานวิจัยนี้คือ ผู้บริโภคที่ขับขี่รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งใช้ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทำการทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) ด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Spearman rank correlation

ผลงานวิจัยพบว่า ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 26-35 ปี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้เฉลี่ย 35,001-40,000 บาทต่อเดือน เลือกใช้รถจักรยานยนต์Honda ขนาดรถ 250-600cc ประเภทรถSport มีพฤติกรรมเลือกซื้อผ่านทาง Facebook ด้วยเหตุผลความสะดวกรวดสบาย สั่งซื้อผ่านSmartPhone ชำระเงินผ่านApplication Mobile Banking ช่วงเวลาที่ซื้อเมื่อพบว่าเบรกเดิมไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ต้องการ มีตนเองเป็นผู้ที่อิทธิพลในการตัดสินใจ ประเภทปั้มเบรกที่นิยมเลือกซื้อออนไลน์ ปั้มบน BREMBO MASTER คือ Brembo RCS ปั้มหลังกระทุ้ง BREMBO MASTER คือ กระทุ้ง BremboR1 ปั้มล่างหน้า BREMBO CALIPER คือ Brembo M50 ปั้มล่างหลัง BREMBO CALIPERคือ Brembo ปักข้าง และจากการศึกษาสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ คือ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์ของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในประเทศไทยซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

² ที่ปรึกษาสารนิพนธ์หลัก

บทนำ

จากผลสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตประเทศไทยปี 2561 ในงาน ETDA สู่ปีที่ 8 “Future Economy and Internet Governance: Big Change to Big Chance” พบว่า พฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตยังเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยคนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยนานขึ้นเป็น 10 ชั่วโมง 5 นาทีต่อวัน (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2561) ประกอบกับในสมัยปัจจุบันรถจักรยานยนต์ที่จะถูกเรียกว่า จักรยานยนต์บิ๊กไบค์ จะต้องมีความยาวของเครื่องยนต์ตั้งแต่ 250 cc. ขึ้นไป (BoxzaRacing, 2558) และสำหรับรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ระดับสูงราคาแพงของแต่ละยี่ห้อซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นรถที่มีสมรรถนะสูง ในปี 2018 มักมาพร้อมกับเบรกคุณภาพสูง แบรินต์ Brembo ตัวอย่างเช่น HondaCBR1000RRSP BMWs1000RR KawasakiZX10R YamahaR1 และ SuzukiGSXR1000 เป็นต้น ซึ่งเป็นอุปกรณ์สำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถเป็นอย่างมาก (Checkraka, 2561)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการเลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์ของผู้ขับขี่จักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในประเทศไทย โดยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะ สามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางให้กับผู้ประกอบการธุรกิจขายสินค้าเบรกBremboออนไลน์บนอินเทอร์เน็ตใช้เพื่อวางแผนดำเนินธุรกิจให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ และสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคที่แตกต่างกันได้ อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการเลือกซื้อเบรก Bremboออนไลน์ของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์ของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในประเทศไทย

3. สมมติฐานการศึกษา

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อเบรก Bremboออนไลน์ของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในประเทศไทย

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ผู้ประกอบการสามารถนำผลของการวิจัยมาพัฒนาและปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพในการขายเบรกBremboออนไลน์ ให้สามารถตอบสนองตามรูปแบบพฤติกรรมของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในประเทศไทยให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด
2. สำหรับเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้นักวิจัย นักศึกษาหรือผู้ที่สนใจทั่วไปที่ต้องการศึกษาเรื่องส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์โดยสามารถนำข้อมูลวิจัยไปต่อยอดการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อไปในอนาคต

5. ขอบเขตการศึกษา

5.1 ขอบเขตด้านประชากรและพื้นที่

ประชากรที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้ที่ขับจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ที่ขับอยู่ในประเทศไทย

5.2 ขอบเขตเนื้อหา

ศึกษาความสัมพันธ์ของส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการเลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์ของผู้ขับจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในประเทศไทย โดยตามแนวคิด Kotler(1997) แบ่งส่วนประสมทางการตลาดออกเป็น

- 1) Product ผลิตภัณฑ์
- 2) Price ราคา
- 3) Place ช่องทางจัดจำหน่าย
- 4) Promotion การส่งเสริมการขาย

5.3 ขอบเขตด้านเวลา

ทำการวิจัยรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 25 ตุลาคม 2561 ถึงวันที่ 20 มกราคม 2562

6. ระเบียบวิธีวิจัย

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ทั้งหมด โดยการใช้เครื่องมือประกอบการศึกษา คือ

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการอธิบายข้อมูลส่วนบุคคล ปัจจัยความเสี่ยง ส่วนประสมทางการตลาด การยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

ทำการทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) ด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Spearman rank correlation เป็นวิธีใช้วัดข้อมูลหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล 2 ชุด ซึ่งอยู่ในรูปของข้อมูลในมาตราจัดอันดับ

โดยมีเกณฑ์คะแนนตามวิธีการคำนวณโดยใช้สูตรการคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้นมีดังนี้

จากสูตรความกว้างของแต่ละอันตรภาคชั้น

$$\begin{aligned} &= \frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{(5-1)}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

เกณฑ์ในการแปลข้อมูลเฉลี่ยที่ได้มาจัดระดับความเสี่ยง/ความสำคัญ/การยอมรับเป็น 5 ระดับ

คือ

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.21-5.00	หมายถึง	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	3.41-4.20	หมายถึง	มาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.61-3.40	หมายถึง	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.81-2.61	หมายถึง	น้อย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.00-1.80	หมายถึง	น้อยที่สุด

7. ผลการศึกษา

ตารางที่ 7.1 ข้อมูลระดับความเห็นด้วยเฉลี่ยของปัจจัยต่างๆ

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	Mean	SD	ระดับความคิดเห็น
1.1 ด้านผลิตภัณฑ์	3.85	0.73	มาก
1.2 ด้านราคา	3.92	0.68	มาก
1.3 ด้านช่องทางจัดจำหน่าย	3.91	1.08	มาก
1.4 ด้านการส่งเสริมทางการตลาด	3.18	0.88	ปานกลาง
รวม	3.71	0.37	มาก

จากตาราง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในประเทศไทยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านราคา เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ด้านผลิตภัณฑ์ และ ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ตามลำดับ

สรุปผลข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์

การวิจัยครั้งนี้ผู้ขับขี่จักรยานยนต์บิ๊กไบค์ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 392 คน แบ่งเป็นเพศชายจำนวน 346 คน คิดเป็นร้อยละ 88.3 และเพศหญิงจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 ตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 26 - 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมาคือช่วงอายุ 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.6 โดยส่วนมากมีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนจำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 37.2 รองลงมาเป็นทำธุรกิจส่วนตัวจำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8 มีระดับวุฒิการศึกษาส่วนใหญ่ในระดับ ปริญญาตรี จำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 73.5 มีรายได้เฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 35,001 - 40,000 บาทต่อเดือนจำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27.6 รองลงมาได้มากกว่า 55,001 บาท จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7 เกี่ยวกับการเลือกใช้รถจักรยานยนต์พบว่า ยี่ห้อที่มีผู้ขับขี่จักรยานยนต์บิ๊กไบค์มากที่สุดคือยี่ห้อ Honda จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 47.2 รองลงมา คือยี่ห้อ Kawasakiจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 19.6 และ ยี่ห้อ Ducati จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.5 ตามลำดับ ซึ่งขนาดของจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ที่ผู้ขับขี่นิยมมากที่สุดคือ 600 - 900 cc. จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 59.2 รองลงมาเป็น 250 - 500 cc. จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 27.0 และสุดท้ายประเภทของรถที่ผู้ขับขี่จักรยานยนต์บิ๊กไบค์

เลือกมากที่สุดคือรถSport จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 รองลงมาคือรถ Naked จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 30.4

สรุปผลข้อมูลพฤติกรรม

ผู้ขับขี่จักรยานยนต์บิ๊กไบค์จำนวน 392 คน มีรูปแบบพฤติกรรมในการเลือกซื้อเบรกBrembo บิ๊กไบค์ออนไลน์ที่แตกต่างกัน สำหรับช่องทางเลือกซื้อ พบว่าช่องทางFacebook เป็นช่องทางที่มีความนิยมมากที่สุด จำนวน 344 คน คิดเป็นร้อยละ 87.8 รองลงมาเป็นช่องทาง Website จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 และช่องทาง Line จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 ด้านเหตุผลที่เลือกซื้อ อันดับแรกคือความสะดวกสบาย จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 51 รองลงมาเป็นการประหยัดเวลา จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 32.4 โดยอุปกรณ์ที่ใช้ในการสั่งซื้อสูงสุดคือ โทรศัพท์ Smart Phone จำนวน 343 คน คิดเป็นร้อยละ 87.5 ด้านการชำระเงินนิยมชำระผ่าน Application Mobile Banking 0 จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 59.7 รองลงมาเป็นชำระด้วยเงินสดจำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 29.8 ช่วงเวลาที่สั่งซื้อเมื่อพบว่าประสิทธิภาพเบรกเดิมไม่ดีเท่าที่ต้องการ จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 61.7 รองลงมาคือหลังจากใช้งานเบรกเดิมจนหมด(ผ้าหมด) จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 26.0 สำหรับผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสูงสุดคือตัวเอง จำนวน 315 คน คิดเป็นร้อยละ 80.4 รองลงมาคือเพื่อน จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3 ประเภทปั๊มบน BREMBO MASTER ที่เลือกซื้อออนไลน์ พบว่าตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เปลี่ยน จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 58.7 สำหรับตัวอย่างที่เลือกที่จะเปลี่ยนสูงสุดคือ Brembo RCS จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 31.1 Brembo Red Logo จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 และ Brembo Rossi จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16 ตามลำดับ ปั๊มหลังกระทุ้ง BREMBO MASTER ที่เลือกซื้อออนไลน์ พบว่าตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เปลี่ยน จำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 73.5 สำหรับตัวอย่างที่เลือกที่จะเปลี่ยนสูงสุดคือ กระทุ้งBremboR1 จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 รองลงมาเป็น Brembo กล่องไม้ขีด จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 ปั๊มล่างหน้า BREMBO CALIPER ที่เลือกซื้อออนไลน์ ที่นิยมเลือกซื้อสูงสุดคือ Brembo M50 จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 55.9 รองลงมาเป็น Brembo M4 จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 27.0 และ Brembo GP4RX จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6 ชุดท้ายปั๊มล่างหลัง BREMBO CALIPER ที่เลือกซื้อออนไลน์มากที่สุดคือ Brembo ปักข้าง จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 62.0 รองลงมาคือ Brembo ตัวงHP จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ทำการทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) ด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Spearman rank correlation เป็นวิธีใช้วัดข้อมูลหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล 2 ชุด ซึ่งอยู่ในรูปของข้อมูลในมาตราตราจัดอันดับ

พฤติกรรมในการเลือกที่ซื้อเบรก Bremboออนไลน์ของผู้ขับขี่จักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในประเทศไทย	ปัจจัยส่วนประสมการตลาด ภาพรวม			ทิศทาง
	N	correlation	Sig.2-tailed	
ช่องทางเลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์	392	0.130	0.010*	มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน
เหตุผลหลักที่เลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์	392	0.190	0.000*	มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน
อุปกรณ์ที่ใช้สั่งซื้อเบรกBremboออนไลน์	392	0.223	0.000*	มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน
ชำระเงินซื้อเบรกBremboออนไลน์ อย่างไร	392	-0.019	0.710	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
ซื้อเบรกBremboออนไลน์ เมื่อใด	392	-0.029	0.572	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
ผู้ที่มีอิทธิพลในการสั่งซื้อเบรกBremboออนไลน์	392	-0.084	0.098	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
ปั๊มบน BREMBO MASTER ที่เลือกซื้อออนไลน์	392	0.368	0.000*	มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน
ปั๊มหลังกระทุ้ง BREMBO MASTER ที่เลือกซื้อออนไลน์	392	0.211	0.000*	มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน
ปั๊มล่างหน้า BREMBO CALIPER ที่เลือกซื้อออนไลน์	392	-0.081	0.111	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
ปั๊มล่างหลัง BREMBO CALIPER ที่เลือกซื้อออนไลน์	392	0.117	0.020*	มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

Ho: ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการเลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์ของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในประเทศไทย

Ha: ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการเลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์ของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในประเทศไทย

ตารางที่ 8.1 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดภาพรวมกับพฤติกรรมในการเลือกที่ซื้อเบรกBremboออนไลน์ของผู้ขับขี่จักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในประเทศไทย ที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดภาพรวม ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการเลือกที่ซื้อเบรกBremboออนไลน์ของผู้ขับขี่จักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในประเทศไทย ด้าน ชำระเงินซื้อเบรกBremboออนไลน์อย่างไร ซื้อเบรกBremboออนไลน์ เมื่อใด ผู้ที่มีอิทธิพลในการสั่งซื้อเบรกBremboออนไลน์ และปั๊มล่างหน้า BREMBO CALIPER ที่เลือกซื้อออนไลน์ เนื่องจากมีค่า Sig. เท่ากับ 0.710 0.572 0.098 และ 0.111 ตามลำดับซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (ยอมรับ Ho)

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดภาพรวม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการเลือกที่ซื้อเบรกBremboออนไลน์ของผู้ขับขี่จักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในประเทศไทย ด้านช่องทางเลือกซื้อเบรกBrembo

ออนไลน์ เหตุผลหลักที่เลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์ อุปกรณ์ที่ใช้สั่งซื้อเบรกBremboออนไลน์ ปัมบน BREMBO MASTER ที่เลือกซื้อออนไลน์ ปัมหลังกระทู้ BREMBO MASTER ที่เลือกซื้อออนไลน์ และ ปัมล่างหลัง BREMBO CALIPER ที่เลือกซื้อออนไลน์ เนื่องจากมีค่าSig.เท่ากับ 0.010 0.000 0.000 0.000 0.000 และ0.020 ตามลำดับซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (ปฏิเสธ Ho)

8. อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ คือ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์ของผู้ขับขีรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในประเทศไทยซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธนากาญจน์ ดวงใจ (2559) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าในศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่ ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ ด้านกายภาพ กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าในศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ มีความสัมพันธ์กัน แจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

ปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์กับพฤติกรรมการซื้อในด้าน ช่องทางเลือกซื้อเบรก Bremboออนไลน์ เหตุผลหลักที่เลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์ อุปกรณ์ที่ใช้สั่งซื้อเบรกBremboออนไลน์ ปัมบน BREMBO MASTER ที่เลือกซื้อออนไลน์ และ ปัมหลังกระทู้ BREMBO MASTER ที่เลือกซื้อออนไลน์ มีความสัมพันธ์กัน โดยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนในด้านชำระเงินซื้อเบรกBremboออนไลน์ อย่างไร ซื้อเบรกBremboออนไลน์ เมื่อใด ผู้ที่มีอิทธิพลในการสั่งซื้อเบรกBremboออนไลน์ ปัมล่างหน้า BREMBO CALIPER ที่เลือกซื้อออนไลน์ และ ปัมล่างหลัง BREMBO CALIPER ที่เลือกซื้อออนไลน์ ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านราคากับพฤติกรรมการซื้อในด้านช่องทางเลือกซื้อเบรก Bremboออนไลน์ เหตุผลหลักที่เลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์ อุปกรณ์ที่ใช้สั่งซื้อเบรกBremboออนไลน์ ปัมบน BREMBO MASTER ที่เลือกซื้อออนไลน์ และปัมหลังกระทู้ BREMBO MASTER ที่เลือกซื้อออนไลน์ มีความสัมพันธ์กัน โดยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนในด้านชำระเงินซื้อเบรกBremboออนไลน์ อย่างไร ซื้อเบรกBremboออนไลน์ เมื่อใด ผู้ที่มีอิทธิพลในการสั่งซื้อเบรกBremboออนไลน์ ปัมล่างหน้า BREMBO CALIPER ที่เลือกซื้อออนไลน์ และปัมล่างหลัง BREMBO CALIPER ที่เลือกซื้อออนไลน์ ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านช่องทางจัดจำหน่ายกับพฤติกรรมการซื้อในด้านช่องทางเลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์เหตุผลหลักที่เลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์ อุปกรณ์ที่ใช้สั่งซื้อเบรกBremboออนไลน์ ปัมล่างหลัง BREMBO CALIPER ที่เลือกซื้อออนไลน์ ปัมบน BREMBO MASTER ที่เลือกซื้อออนไลน์ และปัมหลังกระทู้ BREMBO MASTER ที่เลือกซื้อออนไลน์ มีความสัมพันธ์กัน โดยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนในด้านปัมล่างหน้า BREMBO CALIPER ที่เลือกซื้อออนไลน์ ชำระเงินซื้อเบรกBremboออนไลน์ อย่างไร ซื้อเบรกBremboออนไลน์ เมื่อใด และผู้ที่มีอิทธิพลในการสั่งซื้อเบรกBremboออนไลน์ ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาดกับพฤติกรรมการซื้อในด้านช่องทางเลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์ เหตุผลหลักที่เลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์ อุปกรณ์ที่ใช้ส่งซื้อเบรกBremboออนไลน์ ปัมบน BREMBO MASTER ที่เลือกซื้อออนไลน์ ปัมหลังกระทู้ BREMBO MASTER ที่เลือกซื้อออนไลน์ และปัมล่างหน้า BREMBO CALIPER ที่เลือกซื้อออนไลน์ มีความสัมพันธ์กัน โดยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนในด้านปัมล่างหลัง BREMBO CALIPER ที่เลือกซื้อออนไลน์ ชำระเงินซื้อเบรกBremboออนไลน์ อย่างไรก็ตาม ซื้อเบรกBremboออนไลน์ เมื่อใด ผู้ที่มีอิทธิพลในการส่งซื้อเบรกBremboออนไลน์ ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สอดคล้องกับ ปัทมพร คัมภีระ (2558) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอางผ่านเว็บไซต์เฟซบุ๊กของ นักศึกษาหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอางผ่านเว็บไซต์เฟซบุ๊ก ได้แก่ พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต และปัจจัยทางการตลาด ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้าน ราคา ปัจจัยด้านช่องทางการจำหน่าย และปัจจัยด้านการส่งเสริมการขาย

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดเฉพาะตัวเบรกBremboเท่านั้น อาจจะไม่ครอบคลุมถึงปัจจัยส่วนอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเลือกซื้อเบรกBrembo ออนไลน์ของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในประเทศไทย เพราะการติดตั้งเบรคนั้นยังต้องคำนึงถึงสิ่งอื่น ๆ เช่น สายเบรก หัวต่อทางเดินน้ำมันเบรก ระบบABS(ป้องกันล้อล็อกเสียการควบคุมรถ น้ำมันเบรกที่เหมาะสม น๊อตยึดขาจับCALIPER ซึ่งเป็นอุปกรณ์ส่วนควบที่สำคัญและจำเป็นต่อการติดตั้งเบรกBrembo สำหรับรถบิ๊กไบค์

ข้อเสนอจากงานวิจัยสำหรับองค์กรและการนำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้งาน

9.2 ข้อเสนอจากงานวิจัยสำหรับองค์กรและการนำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้งาน

1. ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดคือเบรกBremboที่มาจำหน่ายมีคุณภาพและมาตรฐาน ดังนั้นควรคัดเลือกเบรกBremboที่เป็นของแท้ มีการรับรองมาตรฐานผ่านการตรวจสอบด้านคุณภาพความพร้อมใช้งาน เพื่อให้เกิดความปลอดภัยและประสบการณ์การใช้งานกับลูกค้าที่ดีที่สุด ทั้งนี้ยังมีความสัมพันธ์ในด้านพฤติกรรมซึ่งควรนำมาพิจารณาได้แก่ ช่องทางเลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์ เหตุผลหลักที่เลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์ อุปกรณ์ที่ใช้ส่งซื้อเบรกBremboออนไลน์ ปัมหลังกระทู้ BREMBO MASTER ที่เลือกซื้อออนไลน์และปัมล่างหน้า BREMBO CALIPER ที่เลือกซื้อออนไลน์

2. ปัจจัยด้านราคา ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดคือ เบรกBremboที่มาจำหน่ายออนไลน์มีหลายระดับราคา ดังนั้นผลิตภัณฑ์เบรกBremboควรที่จะเลือกมาจำหน่ายอย่างหลากหลาย(มีหลายแบบให้เลือก) เจะกลุ่มลูกค้าที่ไรด์ได้หลายหลายสไตล์ ตามกำลังการซื้อ(งบประมาณของลูกค้า) ทั้งนี้ยังมีความสัมพันธ์ในด้านพฤติกรรมซึ่งควรนำมาพิจารณาได้แก่ ช่องทางเลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์ ซื้อเบรกBremboออนไลน์ เมื่อใด ผู้ที่มีอิทธิพลในการส่งซื้อเบรก

Bremboออนไลน์ ปัมป์ล่างหน้า BREMBO CALIPER ที่เลือกซื้อออนไลน์ และปัมป์ล่างหลัง BREMBO CALIPER ที่เลือกซื้อออนไลน์

3.ปัจจัยด้านช่องทางจัดจำหน่าย ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดคือ สามารถดูข้อมูลและสั่งซื้อเบรกBremboออนไลน์ได้ตลอด24ชม. ดังนั้นควรพัฒนารูปแบบการตอบสนองคำสั่งซื้อของลูกค้าได้ทันที มีผู้ดูแลและตอบคำถามได้ตลอดเวลา หรือใช้โปรแกรมตอบโต้ สั่งจองสินค้า รวมถึงการทำสต็อกออนไลน์ ที่ลูกค้าสามารถตรวจสอบได้เองและสามารถทำการสั่งซื้อได้ทันทีตลอด24ชม ทั้งนี้ยังมีความสัมพันธ์ในด้านพฤติกรรมซึ่งควรนำมาพิจารณาได้แก่ ช่องทางเลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์ เหตุผลหลักที่เลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์ อุปกรณ์ที่ใช้สั่งซื้อเบรกBremboออนไลน์ ปัมป์บน BREMBO MASTER ที่เลือกซื้อออนไลน์ ปัมป์หลังกระทุ้ง BREMBO MASTER ที่เลือกซื้อออนไลน์ และปัมป์ล่างหลัง BREMBO CALIPER ที่เลือกซื้อออนไลน์

4.ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขาย ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดคือ มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการส่งเสริมการขายเบรกBremboออนไลน์ ผ่านสื่อต่างๆ อย่างทั่วถึง ดังนั้น อาจจะมีการเก็บข้อมูลลูกค้า เช่น Facebook Fanpage Line@ Mesenger เพื่อสื่อสารข้อมูลข่าวสารโดยตรงถึงลูกค้าประชาสัมพันธ์โปรโมชั่น ได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว ทั้งนี้ยังมีความสัมพันธ์ในด้านพฤติกรรมซึ่งควรนำมาพิจารณาได้แก่ ช่องทางเลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์ เหตุผลหลักที่เลือกซื้อเบรกBremboออนไลน์ อุปกรณ์ที่ใช้สั่งซื้อเบรกBremboออนไลน์ ปัมป์บน BREMBO MASTER ที่เลือกซื้อออนไลน์ ปัมป์หลังกระทุ้ง BREMBO MASTER ที่เลือกซื้อออนไลน์ ปัมป์ล่างหน้า BREMBO CALIPER ที่เลือกซื้อออนไลน์

บรรณานุกรม

- เช็คราคาดอทคอม. (2561). Bigbike บิ๊กไบค์ ราคาบิ๊กไบค์-เปรียบเทียบสเปค-โปรโมชั่นและรีวิว สืบค้น 29 ตุลาคม 2561, จาก <https://www.checkraka.com/motorcycle/bigbike/>
- ธนากาญจน์ ดวงใจ (2559) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าในศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, วิชาเอกการตลาดคณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- บ็อกซ์เรซซิ่ง. (2558, 10 กุมภาพันธ์). บิ๊กไบค์ คืออะไร มีกี่ประเภท เรามาคำตอบกัน สืบค้น 29 ตุลาคม 2561, จาก <http://bigbike.boxzaracing.com/knowledge/3060>
- ปัทมพร คัมภีระ. (2557). พฤติกรรมการซื้อเครื่องส อางผ่านเว็บไซต์เฟซบุ๊ก ของนักศึกษาหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2561, 25 กรกฎาคม). ประกาศผลสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตประเทศไทยปี 2561 สืบค้น 30 ตุลาคม 2561, จาก <https://www.etda.or.th/content/etda-reveals-thailand-internet-user-profile-2018.html>

FACTORS AFFECTING INTENTION TO USE WEDDING PLANNER SERVICE OF GEN - Y CHINESE IN KUNMING CITY, PRC

Long Ruiying*

Asst.Prof.Dr. Leela Tiangsoongnern**

Abstract

Today, young people are focus on their jobs live a stressful life, they don't have enough time and energy to manage their wedding, at the same time most of them are dreaming for a perfect wedding ceremony. Therefore, many wedding companies have been advance. According to the data from official authority, shows that the number of newly- weds is decreasing year by year. In consequence wedding industry competition is increasingly fierce. This study use the questionnaire to collect data from 215 Chinese consumer aged 20-36 years old who live in Kunming city, PRC. Data was analyzed using demographic statistics and tested the hypotheses by chi-square (X^2 - test), and t-test eovieation analysis.

This study found that majority of respondents are female, age between 20-30 years old, and earn monthly income 2,001-6000 yuan. Hypothesis testing revealed that (statement of H1: Gen-Y Chinese consumers who have different demographic profile will not have different intention to use wedding service in Kunming city, PRC.); and (statement of H2: Service marketing mix strategy of wedding planner company will have influence on intention of Gen-Y Chinese in Kunming city, PRC.). This partial relationship is significant at $\alpha = 0.05$.

Keywords: Gen-Y Chinese consumer in Kunming, wedding planner service, consumer's intention

* A Student of MBA (International Program), College of Innovative Business & Accountancy, Dhurakij Pundit University, Bangkok, Thailand.

** A Research Supervisor, Deputy Dean of International Programs and Connectivity and Director of International MBA & Ph.D. BA Programs.

Introduction

Contemporary Wedding Services with the improvement of urban living standards, as well as the more pursuit of contemporary youth, the quality of marriage and wedding celebrations personalized, there has been a trend of romantic wedding services trend, personalized services become a new trend. An Annual Research and Consultation Report of Panorama Survey and Development Strategy on China Industry (2017) shows that in 2011, China's urban wedding consumption reached 586.5 billion Yuan. The total amount of wedding celebration costs is still growing, and the wedding industry chain is expanding. The global wedding market scale increased from 1661.715 billion Yuan in 2012 to 2196, 96 million Yuan in 2016, increased by 5.38 percent compared with 2015. The prediction of CIC Consulting Industry Research Center (2017) shows that in 2014, the national marriage registration was 13.067 million pairs, including mainland residents registered 13.02 million pairs, involving 47,000 pairs of Hong Kong, Macao and Taiwan residents. In 2015, the national marriage registered 12.247 million pairs, that was down 6.3 percent from a year ago. In 2016 January to June, the national marriage registered 6.043 million pairs, recorded a drop of 2.6%. Based on the above factors, CIC expects that in the next five years (2017-2021), the compound annual growth rate will be approximately 1.91%, and the number of marriage registrations will reach 12.78 million pairs in 2021, shows in the following chart:

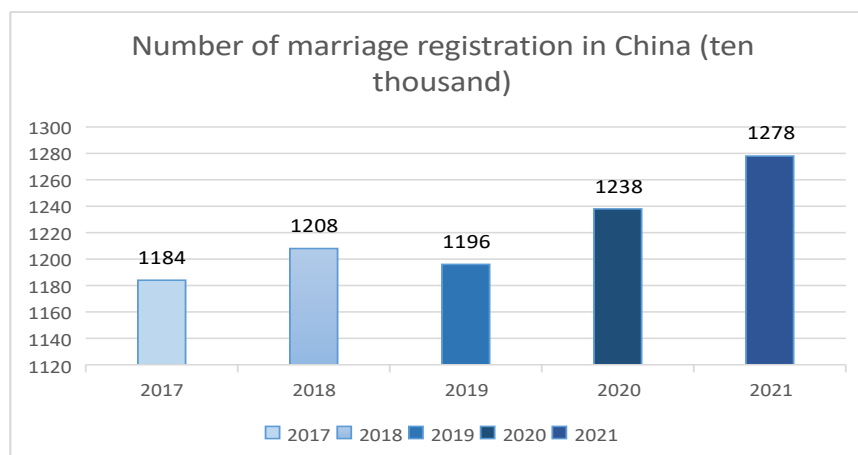

Figure 1 Number of marriage registration in China

Source: CIC Consulting Industry Research Center (2017)

Based on the above factors, CIC Consulting Industry Research Center estimates that the compound annual growth rate will be 23.11% in the next five years (2017-2021). In 2021, the size of China's wedding market will reach 3.363 billion yuan shows in the following chart:

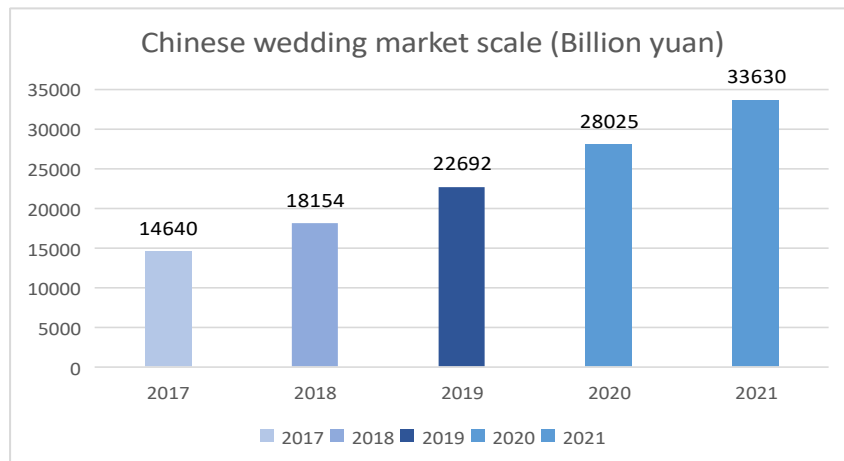

Figure 2 Chinese wedding market scale

Source: CIC Consulting Industry Research Center (2017)

With the growth of Gen- Y consumer, personalized and diverse consumption has gradually become mainstream. One-stop wedding services are the first to flow in some of China's wealthy regions. One-stop service set wedding planning, wedding photography, wedding celebration, wedding banquet, honeymoon trip, wedding dress, jewelry jade, hi-cigarette wedding candy and other wedding supply chain as one, greatly facilitating and satisfying newly marrieds' price demand and consumer demand.

This study aims to test whether there are relationship between demographic profile, service marketing mix 7P's and intention to use wedding planner service in Kunming city, PRC. Therefore, this study proposed two hypotheses as follows:

H1: Gen- Y Chinese consumers who have different demographic profile will have different intention to use wedding planner service in Kunming city, PRC.

H2: Service marketing mix strategy of wedding Planner Company will have influence on purchase intention of Gen-Y Chinese in Kunming city, PRC.

Investigating constructs

This study addresses the intention to use wedding service of Gen-Y Chinese consumer in Kunming city, PRC. The proposed factors of demographic profile and service marketing mix 7P's were used to examine the relationship with intention of Gen- Y Chinese consumer to use wedding service in Kunming city, PRC. The definitions of key terms in this study are described as follows:

- **Gen- Y** – The generation of people born during the 1980s and early 1990s, which now is aged 20-36 years old. This research focuses on Gen- Y consumers from Kunming city, PRC.
- **Wedding planner** –A professional company who assists with the design, planning and management of a client's wedding.
- **Duties of wedding planner** –Managing budget, vendors, venues, contact DJ/ band photographer, create a detailed timeline, rehearsal, supervise all vendor set-up on the day of the wedding, liaison between all the vendors and the bride/ groom on the day of the wedding.
- **Service marketing mix 7P's** – product, place, price, promotion, people, processes, physical evidence.
- **Demographic profile** – Demographic segmentation is divide the market on variables such as age, race, religion, gender, nationality, occupation, family size, family life cycle, ethnicity, income, social class and education.

To future understand the relationship between demographic profile, service marketing mix 7P's and purchase intention, the following relevant studies have been reviewed. Studies of Chaganti (1986) show that women are more motivated by non-economic goals than men. As people age, they show greater reluctance to adopt new technologies Gilly & Ziehaml(1985) become more cautious, and seek greater certainty in their decisions, Education affects information acquisition and product evaluation strategies of consumers. Research in marketing shows that educated consumers are more likely to engage in extended search Beatty & Smith(1987).

In accordance with Chen (2001), this article describes the factors which influence impulse buying, such as external stimuli (buying frequency, store displays, promotions and advertising, atmosphere in the store and retailers), internal perceptions (lifestyle, personality, emotion, money and time pressure), buying behavior (price, the time of purchasing, payment) and demographic variables (age, gender, income, occupation, marital status, education, household income and social status). It is important for marketers to be aware of these four factors so that they can make a complete and functional marketing plan.

Methodology

The research is a survey research design that uses a self-administrative questionnaire to collect data from respondents. The research adopted quota and convenience sampling method

by using online questionnaire to collect data. The respondents are age between 20-35 years old and who live in Kunming, People's Republic of China. Convenience sampling was used for this study because the respondents are selected to be in the right place at the right time and least time consuming compared to other sampling techniques. Due to the number of population is unknown, the researcher use Taro Yamane table to calculate by the approximately sample size for this study (Poldongnok 2009). The sample size is calculated based on 95% confidence level and 5% sampling error. However, this study collected data from 384 samples due to the limitation in terms of only 4 months study period for the independent study course, the researcher was allowed to collect 215 samples.

Data has performed normal distribution with $-1 < \text{Skewness} < 1$ and $-2 < \text{Kurtosis} < 2$ (Tabachnick & Fidell, 2007). Data was analyzed using descriptive statistic to describe variables by mean, frequency standard deviation and percentage. Chi-Square was used to delimit the relationships between demographic profile and intention of Gen-Y Chinese to use wedding service in Kunming, PRC. Correlation was used to find the relationships between marketing mix strategy and intention of Gen-Y Chinese to use wedding service in Kunming, PRC at the confidence level of 95% or $\alpha < 0.05$.

Results and Discussion

This study collected data from Gen-Y Chinese age between 20-36 years old who live in Kunming City, People's Republic of China. Questionnaires were distributed to 220 respondents through online channel and 215 acts were received and all were used in data analysis, resulting the response rate of 97.72% were achieved.

In summary, the respondents of this study are Gen-Y Chinese which is aged between 20-36 years old, and live in Kunming, all of them are unmarried. The majority of respondents are female (63.3%) and male are 36.7% of the total. The largest groups are aged 20-25 years old (51.2%) and 26-30 years old (40%), they graduated with bachelor's degree. Most of them are work in private companies with average monthly income at 4001-6000 RMB. They mostly are non-religion. Which is in line with a report from the Financial Time (2017) found that more than 25 percent of Gen-Y are well educated and work in cities as white collars who are paid high salaries.

Most respondents agreed that service marketing mix strategy such as product, place, people, process management and physical evidence have an impact on their intention to use wedding planner service in Kunming city, PRC. However, price, promotion (IMC) from

service marketing mix strategy didn't influence the intention of Gen- Y Chinese consumer to use wedding service in Kunming city, PRC.

The majority of respondents would like the wedding planner company to have the following service: wedding planning (84.09%), to give the venue layout (82.73%), good MC toastmaster (62.73%), bridal makeup service (60%), wedding photography (51.3%). The most anticipated wedding venue is beach (53.64%), followed by lawn (44.55%). Most of the respondents hope to get married in the form of combination of Chinese and Western wedding style (54.55%) followed by western style (41.36%) and Chinese style (35.91%). The most popular wedding atmosphere is sweet romance (43.18%) followed by simple and concise (25%). The respondents usually get the company information from social network platform such as Weibo Baidu Tiktok WeChat (64.09%).

This leads to development of conceptual framework of the study and the following hypothesis:

H1: Gen- Y Chinese consumers who have different demographic profile will have different intention to use wedding planner service in Kunming city, PRC.

H2*: Service marketing mix strategy of wedding planner company will have influence on intention to use wedding planner service of Gen-Y Chinese in Kunming city, PRC.

Note:* Partial support at significant level of 0.05.

Table 1 Result of Hypothesis 1: Relationship between Demographic Profile and Intention to Use

Items	Value	Df.	Sig.
Gender	6.58	4	.160
Age	5.80	8	.669
Education	13.81	12	.313
Occupation	16.30	20	.698
Income	13.91	16	.605
Religion	11.51	12	.486

The table 1 showed that the demographic of Gen-Y Chinese was found having no significant relationship with intention to use wedding planner service in Kunming ($P < 0.05$)

Table 2 Result of Hypothesis 2: Relationship between Service Marketing Mix 7P's and Intention to Use

Marketing Mix 7P's	R ²	Sig
product	0.222	0.001*
price	0.217	0.001*
place	0.246	0.00*
IMC Mix	0.281	0.00*
people	0.107	0.119
process	0.185	0.007*
Physical evidence	0.139	0.042*

Table 2 Showed that product, price, place, IMC Mix, process, physical evidence were found having particular significant relationship with intention, and people was not found having a particular significant relationship with intention. ($P < 0.05$)

Marketing Mix (Product) and intention

The study was found that product was found having a partial significant relationship with intention to use wedding planner service in Kunming ($R=0.222$, $P < 0.05$). Respondents tend to choose wedding company that offers one-stop service that including all wedding arrangement e.g. photo-shooting, hotel booking, ceremony. ($R=0.208$, $P < 0.05$) Respondents tend to choose the wedding planner company that offer variety of ceremony models. ($R=0.194$, $P < 0.05$) Respondents prefer the wedding planner company that allow them to design their own event. ($R=0.194$, $P < 0.05$)

Marketing Mix (Price) and Intention

The founding showed that price was found having a partial significant relationship with intention to use wedding planner service in Kunming ($R=0.217$, $P < 0.05$). Respondents would prefer a company that offers wedding service with moderate price and medium quality of service. ($R=0.223$, $P < 0.05$)

Marketing Mix (Place) and Intention

Researcher found that Place was found having a partial significant relationship with intention to use wedding planner service in Kunming ($R=0.246$, $P < 0.05$). Respondents would

prefer a company that locates on a convenient location e.g. in CBD ($R= 0.276, P< 0.05$) Respondent prefer to choose a company that offers wedding service has convenient public transportation nearby ($R=0.152, P< 0.05$) Respondent prefer a wedding planner company that has online channel e.g. Website Weibo Baidu ($R=0.215, P< 0.05$)

Marketing Mix (IMC Mix) and Intention

The founding showed that IMC Mix was found having a partial significant relationship with intention to use wedding planner service in Kunming ($R=0.281, P<0.05$). Respondents tend to participate in the wedding fair in order to get information of wedding planner company. ($R=0.221, P< 0.05$) Respondents think sales promotion such as price discounts is important for their decision. ($R=0.239, P<0.05$) Respondent think gift premium is attractive to them. ($R=0.209, P<0.05$) Respondent would prefer that wedding planner company to use presenter ($R=0.136, P<0.05$) Respondent think the company hosting wedding event frequently is more attractive to them. ($R=0.231, P<0.05$)

Marketing Mix (people) and Intention

People was not found having a partial significant relationship with intention to use wedding planner service in Kunming ($R=0.107, P>0.05$).

Marketing Mix (Process Management) and Intention.

Process was found having a partial significant relationship with intention to use wedding planner service in Kunming ($R= 0.185, P<0.05$). Respondent prefer a wedding planner company that offers online booking service e.g. via company website, wedding applications ($R=0.216, P<0.05$)

Marketing Mix (Physical Evidence) and Intention

Physical evidence was found having a partial significant relationship with intention to use wedding planner service in Kunming ($R= 0.139, P<0.05$). Respondent pay attention on customer comment ($R= 0.151, P<0.05$) Respondent trust the company that their friend recommendation. ($R=0.163, P<0.05$)

Implication of the study

1. Based on the study, the majority of respondents are marriageable age which is aged 20-25 years old and 25-30 years old, they mostly worked in private company and earn 4001-6000 RMB per month.

2. The results shows that better products and private ordering are more attract consumers, they expect the unique wedding. Therefore companies should launch more creative product and wedding plan accord with customer demand.

3. The research findings showed that respondents do not really care the price, but they do care about the effect of the wedding should get the money's worth. Therefore companies should to reasonable pricing.

4. According to the study, respondents are strongly agree that attitude and quality of service is important, they may choose a company because of the good service and good user experience. Companies should improve employee service awareness.

5. In such a dynamic world, customers are under pressure and have little free time, therefore they asked for high efficiency, the creative talents are always working under a lot of pressure and producing within a tight schedule.

6. Customers usually ask friends recommends, furthermore they reviewed comments browse previous works, company should take every customer seriously and is a good way to market the company.

7. It is totally impossible today for a brand to survive in the Chinese market without using networks. Gen Y customer regard the web and social media as part of their everyday lives, WeChat, TikTalk, WeiBo are very popular social media, companies have to be where they are, should use multimedia advertising to reach their clients.

Limitations and Recommendations for Future Study

There are several limitations in which the researcher encountered throughout the processes of research conduction. The limitation of the study still leaves gaps for future study in following areas:

1. This study collected data from 215 respondents in only 80 males and 135 females from Kunming city, PRC. In order to have better and more reliable result, the data collection for future studies should find more males at least to equal with number of females and collect larger sample size from Kunming city, PRC, even nationwide.

2. Future studies may identify particular factors in order to have a better understanding. For example, what kind of user experience can make customers recommend to their friends.

3. Future studies can be surveyed nationwide for more comprehensive and realistic findings.

In conclusion, this results might benefits local wedding planner service company in Kunming city, PRC. They can be served as guidelines to improve their marketing strategies to better capture the rapid changes in the wedding planner market

BIBLIOGRAPHY

- BBC NEWS. (2017). Meet the millennials: Who are Generation Y? Retrieved From <https://www.bbc.co.uk/news/uk-scotland-41036361>
- Beatty, S., & Smith, S. (1987). External search effort: An investigation across several product categories. *Journal of Consumer Research*, 14(June), 83–95.
- Booms, B., and Bitner, M. (1981). Marketing Strategies and Organisation Structures for Service Firms', In Marketing of Services: 1981 Special Educators' Conference Proceedings, James Donnelly and William George, (Eds), Chicago, American Marketing Association, 46-51.
- Bames, B. and Clark, M. M. (2000). Tapping into the Wedding Industry to Sell Broadway Seats", Wall Bank Targets Newlyweds for Online Banking, *Knight Ridder/Tribune Business News*, (March 2).
- Bureau, K. C. (2017). A Summary of the Civil Affairs Bureau of Kunming in 2016. Kunming. Retrieved From <http://mzj.km.gov.cn/c/2017-04-20/1764030.shtml>
- Chaganti, R. (1986). Management in women-owned enterprises. *Journal of Small Business Management*, 24(4), 40–53.
- China, G. i.(Feb 6 2018). Marketing Research in China Wedding In China: A \$400 Billion Market Retrieved from <https://www.marketingtochina.com/trend-wedding-china/>
- China, M. (2017) Social service development statistics bulletin 2016. Beijing. Retrieved from <http://www.mca.gov.cn/article/sj/tjgb/201708/20170800005382.shtml>
- Cliff, J. E. (1998). Does one size fit all? Exploring the relationship between attitudes towards growth, gender, and business size. *Journal of Business Venturing*, 13(6), 523–542.

- Deshpande, R., Farley, J. and Webster, F. (1993). Corporate Culture, Customer Orientation, and Innovativeness in Japanese Firms: A Quadrad Analysis, *Journal of Marketing*, 57 (January), 23-37.
- Douglas, M (2017) Live Science Staff Writer Who Are the Millennials
- Doyle, P. (1999). Managing the Marketing Mix', in Baker Michael J (ED), *The Marketing Book*, (Fourth Edition), Butterworth-Heinemann, (301-313).
- Drucker, P. (1968). *The Practice of Management*', Pan Books Ltd.
- Easingwood, C. and Storey, C. (1996). The Value of MultiChannel Distribution Systems in the Financial Services Sector, *The Service Industries Journal*, 16(2), 223-241.
- Easingwood, C. and Storey, C. (1997). Distribution Strategies in the Financial Services Sector', *Journal of Financial Services Marketing*, 2(3), 211-224.
- Edgett, S. and Parkinson, S. (1994). The Development of New Financial Services: Identifying Determinants of Success and Failure, *International Journal of Service Industry Management*, 5(4):24-38.
- Elmore, D. T. (2015). *Generation iY: Secrets to Connecting with Today's Teens & Young Adults in the Digital Age*. Poet Gardener.
- Ennew, C., Banerjee, A. and Li, D. (2000). Managing Word of Mouth Communication: Empirical Evidence from India, *International Journal of Bank Marketing*, 18(2), 75-83.
- Friars, E., Gregor, W. and Reid, L. (1985). Distribution: The New Competitive Weapon, *the Bankers Magazine*, 168(3), 45-52.
- Gallagher, K., Foster, K.D., & Parsons, J. (2000) The Medium Is Not the Message: Advertising Effectiveness and Content Evaluation in Print and on the Web, *Journal of Advertising Research*, 41(4), 57-70.
- Gilly, M. C., & Ziehl, V. A. (1985). The elderly consumer and adoption of technologies. *Journal of Consumer Research*, 12(4), 353-357
- Granger, C. W., & Billson, A. (1972). Consumers' attitudes toward package size and price. *Journal of Marketing Research*, 9(August), 239-248.
- Kelly, D. and Storey, C. (2000). New Service Development: Initiation Strategies, *International Journal of Service Industry Management*, 11(1), 45-62.
- Keller, P. and Kevin, L. (2012). *Identifying Market Segments and Targets*. In P.K. Keller, *Marketing Management Kotler Keller* (p. 238). England: Pearson.
- Keller, P. and Kevin L. (2012). *Bases of Segmenting Consumer Markets*. In P. K. Keller, *Kotler Keller Marketing Management* (p. 241). Pearson.

- Klippel, R. E., and Sweeny, T. W. (1974). The use of information sources by the aged consumer. *The Gerontologist*, 14(2), 163–166.
- Kotler, P.J., and Armstrong, G.M. *Principle of Marketing*, (Global Ed). New York: Pearson, 2010
- Lovelock, C. (2001). *Services Marketing People, Technology, Strategy*, (Fourth Edition), Prentice Hall.

INTENTION TO BUY COUNTERFEIT GOODS OF CHINESE JOBBERS IN GUIZHOU PROVINCE, PRC

Hui Qian¹

Asst. Prof. Dr. Leela Tiangsoongnern²

ABSTRACT

The government and business organizations are concerned with the impact of such illicit activities. Counterfeiting also poses threats to the welfare of consumers, along with that it also disrupts the whole society on various levels and harms the reputation of the businesses. Therefore, factors affecting consumer intention to buy counterfeit goods should be explored. This study collected data from 400 jobbers in Kaili city, Guizhou province PRC. Data were analyzed by using descriptive statistics, Chi-square (X^2 -test) and correlation analysis.

The findings revealed that the socio-demographic profile including gender, age, education, occupation, income influenced the Chinese jobber's intention to buy counterfeit goods. It was also found that there is a negative relationship between perceived risk and intention to buy counterfeit goods of Chinese jobbers in Guizhou Province, PRC. In addition, the results might help ASEAN businessmen to have a better understand consumers intention of buying counterfeit goods and hence to develop people guidelines for this issue.

¹ A student of MBA Concentration in Integration Marketing Communication (International Program), Dhurakij Pundit University (DPU-CIBA), Bangkok, Thailand

² A research supervisor

INTRODUCTION

Figure 1 where the world's fake goods originate (2013)

Source: <https://www.statista.com/chart/4710/where-the-worlds-fake-goods-originate>

In 2013, according to global counterfeit market facts and figures, sales of counterfeit goods and pirated content exceeded \$461 billion, or some 2.5% of the total amount of international trade. Compared of the counterfeit market with other types of criminal activities, prostitution: \$186 billion, marijuana sales: \$141 billion. illegal gambling: \$140 billion, cocaine sales: \$85 billion, heroin sales: \$68 billion, oil theft: \$37 billion, human trafficking: \$32 billion. (2013). The UNODC and the World Customs Organization estimate 75 percent of counterfeit products seized worldwide in 2010 were manufactured in East Asia, mostly in China. A report released by NetNames, a leading online brand protection company, reviews the global pandemic of counterfeit goods flooding the consumer market, particularly through online channels. Online counterfeit goods saw 15% increase 2014, most coming from China. (2014) A report said that China is the top place where counterfeit goods are made and sold due to growth in online commerce, 63.2% of all fake goods seized in the world between 2011 and 2013 were from

China, far ahead of the next biggest producers, Turkey (3.3%), Singapore (1.9%) and Thailand (1.6%). (Suokas,2016). A report commissioned by the International Trademark Association (INTA) and the International Chamber of Commerce, said the global economic value of counterfeiting could reach \$2.3 trillion by 2022. The global value of the counterfeit market in 2015 stood at \$1.7 trillion (2018). Several Asian economies – such as India, Thailand, Turkey, Malaysia, Pakistan and Viet Nam are important producers in many sectors, although their role is far less significant than China’s.

This study aims to test whether there are relationships between socio-demographic profiles, perceived risk and intention to buy counterfeit goods in China. The conceptual framework of this study is shown in Figure 2.

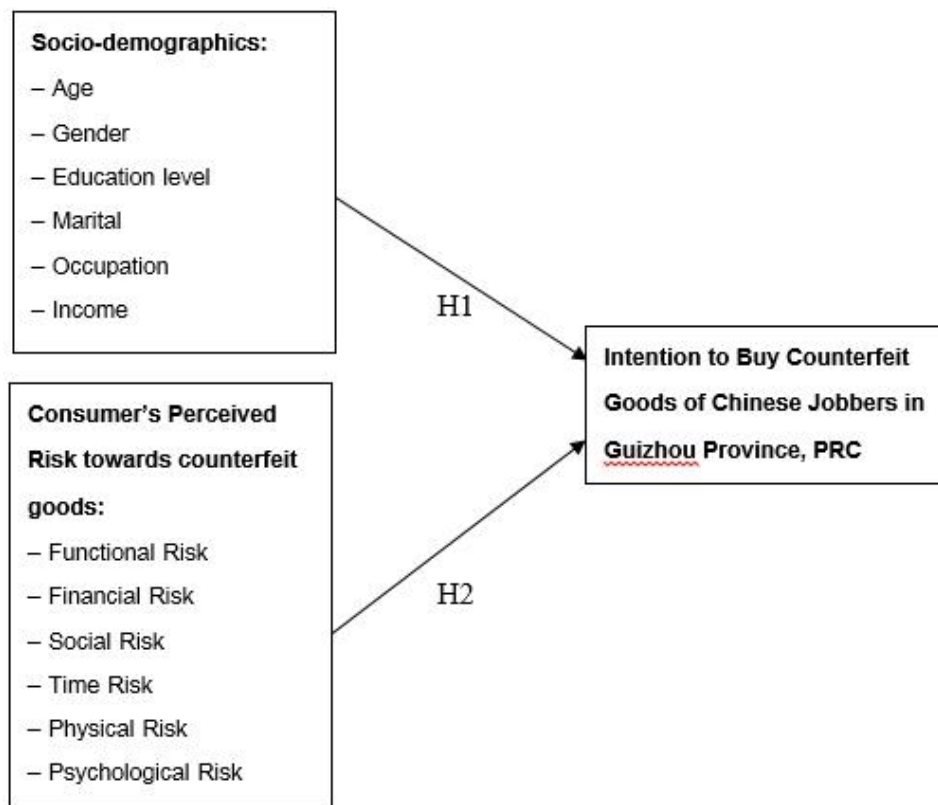

Figure 2: Conceptual framework of the study

The hypotheses of the study are as follows:

H1: The socio-demographics has influence on the intention to buy counterfeit goods of Chinese Jobbers in Guizhou Province, PRC.

H2: The consumer’s perceived risk towards counterfeit goods has influence on the intention to buy counterfeit goods of Chinese Jobbers in Guizhou Province, PRC.

Kaili City is the capital of the Miao and Dong Autonomous prefecture in Southeast Guizhou PRC. Guizhou is a multi-national province where minority nationalities live in compact communities. GDP of Guizhou lies in 21 within 23 provinces in China.

This study addresses the intention to buy counterfeit goods in China. The proposed factors of socio-demographic profiles and perceived risk were used to examine the relationship with the intention to buy counterfeit goods in China. The definitions of key terms in this study are described as follows:

Counterfeit goods: A counterfeit is an imitation, usually one that is made with the intent of fraudulently passing it off as genuine. (News & Politics, Business 2011)

Consumer's perceived risk: Perceived risk is what consumers experience as uncertainty, when buying a product or service from your company. Understand what consumers are concerned about so that you may mitigate it. (Kimberlee,2018)

To further understand the relationship between socio-demographic profiles, perceived risk and intention to buy counterfeit goods in China, the following relevant studies have been reviewed. One view from Oliver is that 'age' and 'gender' factor influence decision of buying counterfeits (1988). Solomon and O'Brien stated that age, educational background, and family incomes are correlating factors to consumers' decisions(1991). Higher educated people usually buy less counterfeits product and education level has an inverse relationship with the quantity of counterfeit purchase (Wee et al., 1995). On the contrary, other researchers reported that these two factors have a little effect on the purchase such as highly educated people are also found with more intension to buy pirated CDs and software. (Kenneth et al., 2003; Cheung and Prendergast, 2004). Prendergast et al. observed similar scenario that most of the counterfeit buyers had higher education (2003). Kenneth et al. found that income has no significant influence on counterfeit buying behavior (2003). Pi & Sangruang (2011) and Zhang et al. (2012) found eight important factors of perception risk, including health risk, quality risk, time risk, delivery risk, social risk, private risk, financial risk and after sale risk to evaluate influence on buying behavior.

Research Methodology

This study addresses the factors which influence Chinese jobbers who intend to buy counterfeit goods in Kaili city Guizhou Province, PRC. using two constructs: demographic profile, Perceived Risk of Chinese jobbers. The questionnaires were delivered in different shopping malls and universities. A convenience sampling method was applied to collect data and the number of the sample was 400 respondents. The questionnaire is divided into 3 parts;

- a) Demographic profile: gender, age, education level, occupation, yearly income, marital
- b) Perceived risk: functional risk, financial risk, time risk, social risk, physical risk, psychological risk
- c) Intention to buy counterfeit goods

A five-point Likert scale is applied to measure the perceived risk and intention to buy counterfeit goods. The scale ranges from 1 (Strongly Disagree with the statement) to 5 (Strongly agree with the statement).

The data were collected for a month, 28th July – 28th August 2018. Data has performed normal distribution with $-1 < \text{Skewness} < 1$ and $-2 < \text{Kurtosis} < 2$ (Tabachnick & Fidell, 2007). To analyze the data, descriptive statistics were used to evaluate the demographic profiles. Pearson's Chi-Square (X²-test) was used to test the relationship between demographic profiles and intention to buy counterfeit goods of Chinese Jobbers in Guizhou Province, PRC at the confidence level of 95% or $\alpha < 0.05$. Regression analysis was employed to test the relationships between the perceived risk and intention to buy counterfeit goods of Chinese Jobbers in Guizhou Province, PRC. The confidence level of 95% or $p < 0.05$ was adopted to test the hypotheses of the study.

Research Findings

The study of factors affecting the intention to buy counterfeit goods in kaili city Guizhou province PRC. Some findings can be discussed as follows. The study revealed that the intention to buy counterfeit goods of Chinese jobbers of kaili city Guizhou province is influenced by both the demographic profile and perceived risk.

Results of Demographic Profile

The majority of respondents were female (65%) followed by male (35%). The majorities of respondents were 18-30 years old (69.5%) followed by 31-40 years old (21.1%) 41-50 years old (7.2%) over 50 years old (2.0%). The majorities of respondents were bachelor degree holders (51%) followed by master's degree holders, high school (14.2%), vocational certificate (11.8%), secondary school (5.8%) and doctoral degree (2.4%). The majorities of respondents were single (67%) followed by married (27%) divorced (6%). The majorities of respondents were private employee (51%) followed by teachers (30.2%) freelance (14%) business owner (3.2%) government/state (1.5%). The majorities of respondents had income below RMB30.000 per year (38.8%), followed RMB60.001-100.000 per year (24.2%) RMB30.001-60.000 (14.8%), RMB100.001-200.000 with 13.2% and RMB200.001-300.000 with 4.5% and those having over RMB 30.000with 4.5%.

Results of Hypothesis Test

Each socio-demographic item with the overall intention to buy counterfeit goods, compute average score of 5 questions. Regression hypothesis was used to test the hypothesis 2. Intention was measured by the average mean score of functional risk, financial risk, social risk, time risk, physical risk and psychological risk. Regression analysis is a statistics method studying whether there is a linear or non-linear relationship between one or more independent variables and the dependent variable. This study used the Chi-square (X^2 -test) method to test the hypothesis 1.

H1: The socio-demographic has influence on the intention to buy counterfeit goods of Chinese Jobbers in Guizhou Province, PRC.

The study found that there was a significant relationship between demographic profile and intention to buy counterfeit goods at significant level of 0.05. Gender, age, education, occupation, income has influence on the intention to buy counterfeit goods of Chinese Jobbers in Guizhou Province, PRC with significant values of 0.000 respectively, which is less than 0.05 ($P < 0.05$). Marital has no influence on the intention to buy counterfeit goods of Chinese Jobbers in Guizhou Province, PRC ($P > 0.05$).

H2: The consumer’s perceived risk towards counterfeit goods has influence on the intention to buy counterfeit goods of Chinese Jobbers in Guizhou Province, PRC.

The study found that there is negative relationship between variable financial risk, social risk, time risk, physical risk and intention to buy counterfeit goods with significance values of 0.010, 0.001, 0.006 and 0.000 respectively, which is less than 0.05 P value which is less than $0.05(\alpha = 0.05)$.

Table 1 From result of ANOVA, P value is equal to .000 which is less than $0.05(\alpha = 0.05)$. In conclusion, We found significant relationship between Perceived risk and intention to buy counterfeit goods at significant level of 0.05.

Table 1: Showed the ANOVA of perceived risk and the intention to buy counterfeit goods

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	15.377	6	2.563	15.609	.000 ^a
	Residual	64.363	392	.164		
	Total	79.740	398			

a. Predictors: (Constant), NPPSY6, NPHRY3, NPFR1, NPTR4, NPPHY5, NPFIN2

b. Dependent Variable: newavgintention

Table2: showed the Regression results of perceived risk and the intention to buy counterfeit goods

$$Y = a + BX_1 + BX_2 + BX_3 + BX_4 + BX_5 + BX_6$$

$B_2 = -.057$ Sig. = 0.010 P value is equal to 0.010 which is less than $0.05(\alpha = 0.05)$. In conclusion, we found negative relationship between financial risk and intention to buy counterfeit goods at significant level of 0.05.

$B_3 = -.088$ Sig. = 0.001 P value is equal to 0.001 which is less than $0.05(\alpha = 0.05)$. In conclusion, we found negative relationship between social risk and intention to buy counterfeit goods at significant level of 0.05.

$B_4 = -.068$ Sig. = 0.006 P value is equal to 0.006 which is less than $0.05(\alpha = 0.05)$. In conclusion, we found negative relationship between time risk and intention to buy counterfeit goods at significant level of 0.05.

$B_5 = -.138$ Sig. = 0.000 P value is equal to 0.000 which is less than $0.05(\alpha = 0.05)$. In conclusion, we found negative relationship between physical risk and intention to buy counterfeit goods at significant level of 0.05.

Coefficients^a

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	95% Confidence Interval for B		Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Lower Bound	Upper Bound	Tolerance	VIF
1 (Constant)	4.174	.146		28.680	.000	3.888	4.460		
NPFR1	-.043	.024	-.089	-1.754	.080	-.091	.005	.798	1.253
NPFIN2	-.057	.022	-.135	-2.597	.010	-.099	-.014	.767	1.304
NPHRY3	-.088	.027	-.156	-3.274	.001	-.142	-.035	.904	1.107
NPTR4	-.068	.024	-.138	-2.771	.006	-.116	-.020	.827	1.210
NPPHY5	-.138	.027	-.259	-5.176	.000	-.190	-.086	.824	1.213
NPPSY6	-.013	.023	-.029	-.581	.561	-.057	.031	.812	1.231

a. Dependent Variable: newavgintention

Table 3: showed the results of hypothesis summary

Hypothesis	Results
H1: The socio-demographics has influence on the intention to buy counterfeit goods of Chinese Jobbers in Guizhou Province, PRC.	Significant relationship with gender, age, education lever, occupation, yearly income except marital.
H2: The consumer's perceived risk towards counterfeit goods has influence on the intention to buy counterfeit goods of Chinese Jobbers in Guizhou Province, PRC.	Negative relationship between financial risk, social risk, time risk, physical risk and intention to buy counterfeit goods

Note: *Level of significance $\alpha = 0.05$

Conclusion and Recommendations

The study of factors affecting the intention to buy counterfeit goods in kaili city Guizhou province. Some of findings can be discussed as follows:

The study has found a significant relationship between demographics profiles and intention to buy counterfeit goods, such as gender, age, education, occupation and yearly income except marital. The result contradicted with previous studies higher educated people usually buy less counterfeits product and education level has an inverse relationship with the quantity of counterfeit purchase (Wee et al., 1995). The result was in line with the study of Solomon and O'Brien (1991) stated that age, educational background, and family incomes are correlating factors to consumers' decisions.

In terms of perceived risk, the relationship between perceived risk and intention to buy counterfeit goods was found to be significant with negative relationship, which further support the finding of previous studies. The less risk consumers perceived, the more likely it is that they will make a purchase. Therefore, Perceived risk is powerful at explaining consumers' behavior because "consumers are more often motivated to avoid mistakes than to maximize utility in purchasing" (Mitchell 1997).

Limitations and Recommendations for Future Study

The limitations of this study still leave the room for future studies in this area as follow;

1. The demographics of the study are limited up to age, gender, education, marital, occupation and income only. The sample was restricted to kaili city that can be biased. Add more demographic variables in future studies include ethnic or area and then to test the purchase intention based on all the demographic factors can yield moderated and helpful results.

2. Another avenue for future study is to conduct a comparative study, comparing the factor affecting intention to buy counterfeit goods in omnichannel marketing, such as online, mobile commerce in the now economy and offline buyers.

3. Other recommendation for future study is No attempt was clearly made on consumers' lifestyle and personal values such as how they perceive the value of counterfeits compare to genuine products. Further research on specific views and values is of value to carry out in future studies.

4. China, Thailand and Vietnam are facing the severe threats of counterfeits and are famous for counterfeit production, manufacturing, and selling. Therefore, a cross country

research can be useful in the future to investigate the most critical factors influencing consumers' counterfeit purchase intentions in these countries.

It will be helpful to manufacturers of original brands in developing marketing, pricing, and promotional strategies in developing countries. Overall, this study contributed to current literature by looking into counterfeits buying in developing countries and offers marketers an understanding consumer behaviors.

BIBLIOGRAPHY

- Albers, N. M. (1999). Consumer misbehavior: why people buy illicit goods, *Journal of Consumer Marketing*, Vol. 16 No. 3, pp. .
- Alexander, D. (2013). *The importance of socio-demographics in online survey* Retrieved August. Retrieved from <https://www.checkmarket.com/blog/socio-demographics-online-surveys/>.
- Celso, M. A. (2007). Consumer attitudes toward counterfeits: a review and extension, *Journal Of Consumer Marketing*. p. 24 (1).
- Chaudhry, P., & Zimmerman, A. (2013). *Science Business Media, The Global Growth of Counterfeit Trade*.
- Creswell, W. J. (2012). *Educational Research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research (4th ed.)* . Sage Publications, Inc.
- Devkant, K., & Dhari, C. S. (2017). *Consumers' Attitude and Purchase Intention towards Counterfeit Products: Empirical Evidence from Uttarakhand State*. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/320243274>.
- Fang, W. (2005). *Purchasing pirated software: an initial examination of Chinese consumers*.
- Hong, L., Duo, L., & Li, T. (2006). The Perceived Risk and the Consumer Decision-Making Process. – A Study On Credit Card Holders. 23-26.
- International Journal of Management and Applied Science*. (2018, 3). Retrieved from <http://iraj.in>.

- Jacob, J., & Leon, K. B. (1972). The Components of Perceived Risk", in SV - Proceedings of the Third Annual Conference of the Association for Consumer Research, eds. In *Association for Consumer Research* (pp. 382-393). Chicago: M. Venkatesan.
- Kenneth, K. K., Oliver, Y. H., Jenny, L. S., & Lee, L. (2003). The Effects of Attitudinal and Demographic Factors on Intention to Buy Pirated CDs: The Case of Chinese Consumers. *Journal of Business Ethics*, pp. 223–235.
- Kimberlee, L. (2018, 6 26). *Types of Perceived Risk*. Retrieved from <https://smallbusiness.chron.com/types-perceived-risk-71594.html>.
- Mohammad, S. S., & Wang, J. J. (2005). Influential decision factors of counterfeit consumers in Shijiazhuang city of China: A Logit analysis. *International Journal of Management and Entrepreneurship*, 160-178.
- Mugdha, V., & Bureau, E. (2018, 4 24). *A third of ecommerce buyers get counterfeit products*. Retrieved from <https://economictimes.indiatimes.com/small-biz/startups/newsbuzz/a-third-of-ecommerce-buyers-get-counterfeit-products/articleshow/63889378.cms>.
- Muhammad, S., Hazoor, S. M., & Hafiza, N. N. (2014). Impact of Perceived Risk on Customers' Buying Intention for Counterfeit Tablet PCs in Central Punjab. In *Journal of Management and Organizational Studies*. Pakistan.
- Muhammad, S., Hazoor, S. M., & Hafiza, N. N. (2014). Impact of Perceived Risk on Customers' Buying Intentions for Counterfeit Tablet PCs in Central Punjab Pakistan.
- Natalie, W. (2018, 6 17). *China's Alibaba shuts down 240k 'shops' for selling fakes etrieved*. Retrieved from <https://www.thedrinksbusiness.com/2018/01/chinas-alibaba-shuts-down-240k-shops-for-selling-fakes/>.
- Nor, A. N. (2017). Culture And Business. *Journal of Humanities, Language*.
- Norashikin, N. (2009). A Study On Consumers' Attitude Towards Counterfeit Products In Malaysia.
- Reuters U.S. (2018, 1 13). *Puts Alibaba's Taobao on Blacklist for Counterfeit Products—Again*. Retrieved from <https://www.reuters.com/article/us-alibaba-ustr/alibabas-taobao-again-on-u-s-blacklist-list-for-fakes-id>.

- Roxanne, E., Lisa, K. D., & George, P. (2013, 4 26). *Anti-counterfeiting in the fashion and luxury sectors: trends and strategies*. Retrieved from <https://www.worldtrademarkreview.com/account/subscribe/benefits>.
- Shai , J. (2017, 6 14). *Intellectual Property Watch Made In China: The Past, Present And Future Of Chinese*. Retrieved from <http://www.ip-watch.org/2017/06/14/made-china-past-present-future-chinese-ipr/>.
- Zhao, H., & Li, Y. (2012). Research on the Influence of Perceived Risk in Consumer On-line Purchasing Decesion. In *Journal of Physics Procedia 24* (pp. 1303-1310).

SATISFACTION OF CHINESE STUDENTS AT THAI UNIVERSITIES IN BANGKOK

Thammika Sutthasian*

Asst.Prof.Dr. Leela Tiangsoongnern**

Abstract

With a continued growing number of Chinese students in Thailand, studying satisfaction of Chinese students at Thai universities in Bangkok is needed. This study uses questionnaires to collect data from 100 Chinese students at 4 major private universities in Bangkok. Data were analyzed using descriptive statistics and tested the hypothesis by using Chi-square (X^2 -test) and correlation analysis at significant level of 0.05.

This study found the majority of Chinese students are female who live in Yunnan City and studying in International Business degree in English program. This study found partial effects of demographic profile and service marketing mix strategies (7P's) on the satisfaction of Chinese students at Thai universities in Bangkok. The results can be used as guidelines to improve satisfaction of Chinese students at Thai private universities as a whole picture.

Keyword: Chinese Students at Thai universities in Bangkok, Satisfaction of Chinese Students

* A Student of MBA (International Program), College of Innovative Business & Accountancy, Dhurakij Pundit University, Bangkok, Thailand.

** A Research Supervisor, Deputy Dean of International Programs and Connectivity and Director of International MBA & Ph.D. BA Programs.

Introduction

According to the survey conducted by Office of the Higher Education Commission, there were 20,309 foreign students, from 130 countries, enrolled in 103 Thai higher education institutions. Ruangkanjanases (2015) the number of foreign students had increased by 0.74% in 2012. The top three sending countries are China (8,444), Myanmar (1,481), and Laos (1,344) respectively (Yin, 2015). Although Thailand has been becoming a more favorable destination for Chinese students to continue their further study.

The top one still to Chinese students come to studying in Thai universities. There are more than 9,329 Chinese students in Thai universities. The Kingdom of Thailand has always been a China's very friendly partner.

There are around 30 Thai universities in Bangkok (Ruangkanjanases, 2015; Yin, 2015). This research is focus on the four major private universities. There are Dhurakij Pundit university (DPU), Bangkok university (BU), University of the Thai Chamber of Commerce (UTCC) and Assumption University (ABAC). So the research question is "What are the factors affecting the satisfaction of Chinese students who are studying at Thai universities in Bangkok?"

This study aims to test whether there are effect on satisfaction of Chinese students. Therefore, this study proposed two hypotheses as follows:

H1: Demographic profile has an effect on the satisfaction of Chinese students who are studying at Thai universities in Bangkok.

H2: Service Marketing Mix Strategy (7P's) has an effect on the level of satisfaction of Chinese students who are studying at Thai universities in Bangkok.

Investigating Constructs

This study addresses satisfaction of Chinese students who are studying at Thai universities in Bangkok. The proposed factors of demographic profiles and service marketing mix (7P's) were used to examine the effect on satisfaction of Chinese student who are studying at Thai universities in Bangkok. The definitions of key terms in this study are described as follows:

1. Demographic profile

- Gender: Gender is thus one area that has received some attention, but that attention is heavily focused on advertising and content analysis.

- Age: Age is the one background of Chinese students that are studying at Thai universities in Bangkok, so on this research mention about range of age what they satisfaction with it.

- Hometown: The hometown is used to understand about Chinese student where they come, because they are come from different place and the satisfaction is not the same.

- Residence City in China: The residence city in china is study about Chinese student where they live, because they are live not the same city, so the personality life is not the same.

- Studying university: Studying University refers to what Chinese students choose which university has the thing that they want or need.

- Field of studying: Field of studying offer about what Chinese student interested on which university and programs that are studying.

- Program: Program offer about what languages used in class.

- Studying year: Studying year offer about time that are came to studying at Thai university in Bangkok and mention about what they are satisfaction.

2. Service Marketing Mix (7P's)

- Product: Product would present about the programs of each faculty in university.

- Price: The price element of the services marketing mix is dominated by what is being charged for the degree or tuition fees that are required to enroll at the university.

- Place: The place is the distribution method that the university adopts to provide the tuition to its market in a manner that meets, if not exceeds, student expectations.

- Promotion: Promotion encompasses all the tools that universities can use to provide the market with information on its offerings: advertising, publicity, public relations and sales promotional efforts.

- People: The people element of the marketing mix includes all the staff of the university that interact with prospective students and indeed once they are enrolled as students of the university. These could be both academic, administrative and support staff.

- Process: The processes are all the administrative and bureaucratic functions of the university.

- Physical evidence: The physical evidence is the tangible component of the service offering. A variety of tangible aspects are evaluated by a university's target markets,

ranging from the teaching materials to the appearance of the buildings and lecture facilities at the university.

3. Student Satisfaction

Student satisfaction can be seen as customer satisfaction. Today's rapid expansion of colleges and universities forces them to think differently about the role of student satisfaction for their continued existence. The focus on market-driven strategies in the international education has received considerable attention among universities all over the world. It requires not only to attract but also to retain students in this competitive environment. Thus, they need to understand their target markets and modify their offerings to meet those needs (Songsathaphorn, 2014), convenience (Arambewela, 2009) and on the questionnaires use to measure 5 level of satisfaction of Chinese students

- I am strongly dissatisfied with this university.
- I am dissatisfied with this university.
- I feel neutral about this university.
- I am satisfied with this university.
- I am strongly satisfied with this university. (Kotler, 2003)

This research relates to study between demographic profile and service marketing mix 7P's that are affected the level of satisfaction of Chinese student that are studying at Thai universities in Bangkok. The demographic profile offers the background of Chinese students that are studying at Thai universities in Bangkok, but service marketing mix strategy (7P's) offering by the purpose of this research was to determine if the traditional services marketing mix is used by students when selecting and programs (Ivy, 2008). Service marketing mix and service quality including educational services can be improved through service quality elements / determinants. According to Lovelock & Wright (2002), five elements determine the service quality; tangible, empathy, reliability, responsiveness, and assurance or certainty. Tangibles, reflects the physical facilities such as lecture hall, offices, lecture rooms, clothes and appearance of employees, the location of campus, lecture facilities and offices. Empathy, includes the ease of communication and understanding of student needs such as attitude, reasonableness of fees being offered, the willingness to help students, responding to every request of students, courtesy of employees, individual attention to students, understanding employees to students, attention to the interests of students, attention to student needs and attention to personal student needs. Reliability, includes the trust on institutions, the accuracy of student records, student confidence on Dahmiri, Octavia & Patricia Licensed under Creative

Common Page 400 employees and lecturers. Responsiveness, includes speed of service and institutions support in faculty and staff. Assurance, includes an institution promise on students, determining timing of service provision, lectures security, determining operational timing and certainty of rendered services (Octavia, 2017)

Then between demographic profile and student satisfaction are affected the level of satisfaction of Chinese students that are studying at Thai universities in Bangkok, Arambewela and Hall's (2009) and O'Driscoll's (2012) research concluded that overseas students expressed different preferences on the factors contributing to their satisfaction and between service marketing mix strategy (7P's); and satisfaction of Chinese students that are studying at Thai universities in Bangkok was affected by the services marketing mix of Thai universities when selecting and the study programs. (Ivy, 2008; Poon, 2018)

Methodology

The research is a survey research design that uses a paper questionnaire to collect data from respondents. The research adopted quota and convenience sampling method by distributing questionnaire to Chinese students who are studying at Thai universities in Bangkok during 1st October – 12th October 2018. The respondents are from 4 major private Thai universities in Bangkok, 25 samples from each Thai universities by Dhurakij Pundit university (DPU), Bangkok university (BU), University of the Thai Chamber of Commerce (UTCC) and Assumption University (ABAC). Due to the number of population is unknown, the researcher use Taro Yamane table to calculate by the approximately sample size for this study (Poldongnok 2009). The 384 samples at 5% sampling error is suggested according to Taro Yamane (1967), however this study collected data from 100 samples due to a limited research operation period. This is also one of the limitations in this study which can be rectified by conducting with larger sample size. Similar to the study of Nongbunnak et. Al., (2018) and Nop et. Al., (2018), these studies collected data from 100 samples.

Data has performed normal distribution with $-1 < \text{Skewness} < 1$ and $-2 < \text{Kurtosis} < 2$ (Tabachnick & Fidell, 2007). Data was analyzed using descriptive statistic and Chi-Square (X²-test) was used to test effect of demographic profiles and service marketing mix (7P's) on satisfaction of Chinese students at the confidence level of 95% or $\alpha < 0.05$.

Results and Discussion

This study collected data from 100 Chinese students who are studying at 4 Thai universities in Bangkok which are Dhurakij Pundit University (DPU), University of the Thai Chamber of Commerce (UTCC), Bangkok University (BU) and Assumption University (ABAC) from 1st October – 12th October 2018. Questionnaires were distributed to 100 respondents and all were used in data analysis resulting the response rate of 100% was achieved.

With regard to hypothesis 1, the study found that there is a partial relationship between demographic people and satisfaction of Chinese student. The finding showed that different gender, age, hometown, residence city in China, field of study, programs, studying year were not found significant relationship in satisfaction of Chinese students. Although except studying university that 4 universities in Bangkok are agreed with satisfaction of Chinese students about their studying at Thai universities in Bangkok. (See Table 1).

Table 1: Result of H1 effect of demographic profile on satisfaction of Chinese Students

Items	Value	Df.	Sig.
1.Gender	2.608 ^a	3	.456
2.Age	12.357 ^a	12	.417
3.Hometown	11.437 ^a	18	.875
4.Residence City in China	11.999 ^a	18	.847
5.Studying university	18.353 ^a	9	.031*
6.Field of study	16.486 ^a	12	.170
7.Programs	7.540 ^a	9	.581
8.Studying year	13.362 ^a	12	.343
Total	-	-	.465

level of significant $\alpha = .031$, $P < 0.05$ *

Table 2 shows the significant relationship of demographic profile (studying university) and “satisfaction of Chinese students”.

Dhurakij Pundit University (DPU) tended to strongly satisfied with this university of “satisfaction of Chinese students” (14%) followed by feel neutral with this university (7%), satisfied with this university (4%), dissatisfied with this university (0%), and strongly dissatisfied with this university (0%). University of the Thai Chamber of Commerce (UTCC)

tended to satisfied with this university of “satisfaction of Chinese students” (11%) followed by strongly satisfied with this university (8%), feel neutral with this university (5%), dissatisfied with this university (1%), and strongly dissatisfied with this university (0%). Bangkok University (BU) tended to satisfied with this university of “satisfaction of Chinese students” (8%) followed by feel neutral with this university (8%), strongly satisfied with this university (6%), dissatisfied with this university (3%), and strongly dissatisfied with this university (0%). Assumption University (ABAC) tended to feel neutral with this university of “satisfaction of Chinese students” (12%) followed by satisfied with this university (8%), strongly satisfied with this university (5%), dissatisfied with this university (0%), and strongly dissatisfied with this university (0%).

Table 2: Demographic profile (studying university) and Satisfaction of Chinese students

Studying university	Strongly dissatisfied with this university	Dissatisfied with this university	Feel neutral with this university	Satisfied with this university	Strongly satisfied with this university
Dhurakij Pundit University	0 0.0%	0 0%	7 7%	4 4%	14 14%
University of the Thai Chamber of Commerce	0 0%	1 1%	5 5%	11 11%	8 8%
Bangkok University	0 0.0%	3 3%	8 8%	8 8%	6 6%
Assumption University	0 0%	0 0%	12 12%	8 8%	5 5%

* Sig. = .031, P < 0.05

H2: Correlation was used to test service marketing mix (7P’s) has an effect on the level of satisfaction of Chinese students who are studying at Thai universities in Bangkok.

Table3 showed the significant relationship of service marketing mix (7PS) (product, price, place, promotion, people, process of service and physical evidence) and “satisfaction of Chinese students”. As follow:

With regards to hypothesis 2, the study released that there is a partial relationship between service marketing mix (7Ps) and satisfaction of Chinese students. The result showed that product, place, promotion, people, process and physical evidence were found significant relationship with satisfaction of Chinese students, and in contrast price was not found significant relationship with satisfaction of Chinese students. (See Table 3).

To sum up, the finding revealed satisfaction of Chinese students at Thai universities in Bangkok from different demographic profile such as gender, age, hometown, and residence city in China, studying university, field of study, programs and studying year are likely to be differed in satisfaction of Chinese students. It was also found that there is a significant relationship between service marketing mix (7Ps) and satisfaction of Chinese students. Each university should be developed in terms of place, people, process of service, and physical evidence because this research has found highly value that Chinese students pay attention to such aspects in R² table (See *Table 13*). Most respondents agreed that product, price, place, promotion, people, process, and physical evidence has an impact on satisfaction of Chinese students and has a significant relationship with satisfaction of Chinese students at significant level of 0.05.

Table 3: Relationship between Service Marketing Mix (7P’s) and satisfaction of Chinese Students

	Service Marketing Mix Strategy (7P’s)	R ²	Sig.
<i>Product</i>			
1.	I choose this university because it has good study programs.	.332*	.001*
2.	This university usually often variety programs that I can choose.	.284*	.004*
3.	This university has a good reputation.	.395*	.002*
<i>Price</i>			
1.	The program value of this university is worth of the price.	.395*	.000*
2.	The tuition fee in this university is not too high.	.095	.348
3.	The installment payment of tuition fee is available at this university.	.327**	.001*
4.	The tuition fee of this university includes visa fee service.	.231*	.021*
<i>Place</i>			
1.	This university locates near the city-based areas.	.272**	.006*
2.	There are many shopping places around this university. e.g. Department store	.407**	.000*

3.	There are several kinds of transportation to this university. e.g. bus, BTS, MRT	.331**	.001*
4.	I can apply to this university from admission center in China.	.235**	.019*
<i>Promotion</i>			
1.	It is easy to search for universities information from the Internet.	.277*	.005*
2.	I can get universities information from educational agencies in China.	.245**	.014*
3.	This university gives study scholarship that meets my need.	.367**	.000*
4.	This university gives reasonable rental fee for campus dormitory.	.397**	.000*
5.	This university gives about free health insurance for students.	.283**	.004*
6.	There are many celebrities studying at this university.	.126	.212
<i>People</i>			
1.	The staffs of International Affairs Office here give professional service to Chinese students.	.416**	.000*
2.	This university has good profile teacher in my study areas.	.379**	.000*
3.	I am happy with qualification of teacher here.	.458**	.000*
4.	Secretary of studying program can help to sort out whatever and problem that I have.	.482**	.000*
5.	Management team of this university has good reputation in China.	.440**	.000*
<i>Process of Service</i>			
1.	This university has a professional system in arranging the examination.	.538**	.000*
2.	This university has a professional system for paying tuition fee.	.428**	.000*
3.	This university uses modern payment method. e.g. by Alipay, bank E-transfer	.302**	.002*
4.	This university uses modern teaching platforms. e.g. Google classroom	.361**	.000*
5.	The registration procedure here is pretty convenient.	.367**	.000*
<i>Physical Evidence</i>			
1.	This university has good reputation for Chinese students.	.426**	.000*
2.	This university has sport club service for Chinese students.	.198**	.048*
3.	This university has library service for Chinese students.	.294**	.003*
4.	There are many foreign students studying at this university.	.303**	.002*
5.	This university has modern building and facilities.	.383**	.000*
<i>Physical Evidence</i>			
6.	The food shops at this university are suitable for Chinese students.	.427**	.000*
7.	This university has many useful study resources. e.g. Computer lab, Wi-Fi	.413**	.000*
8.	This university has financial service provider. e.g. commercial banks nearby	.416**	.000*
9.	This university has enough campus dormitories for Chinese students.	.377**	.000*

* Sig. = P < 0.05

Implications of the Study

In this study, start from university which have a lot of Chinese students came to study in their university, so firstly this research will has good affect to university manager to prepare marketing plan and service for Chinese students, secondly good affect for researcher that who research about Chinese students behavior and Chinese students consideration to sold some product to them, finally this research will has good affect for researcher that who want to research about Chinese students knowledge.

BIBLIOGRAPHY

- Aghaeia, M. (2014). An examination of the relationship between Services Marketing Mix and Brand Equity Dimensions. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 109, 867.
- Arambewela, R. H. (2009). An empirical model of international student satisfaction. *Asia Pacific journal of marketing and logistics*, 21(4), 561-564.
- Arnott, D. (1996). Understanding demographic effects on marketing communications in services. *International Journal of Service Industry Management*, 7(3), 33-34.
- Assael, R. (1976). Approaches to market segmentation. *Journal of Marketing*, 40, 67-76.
- Bird, D. K. (2009). The use of questionnaires for acquiring information on public perception of natural hazards and risk mitigation – a review of current knowledge and practice. *Natural hazards and earth system sciences*, 9, 1308.
- Ivy, J. (2008). A new higher education marketing mix: the 7Ps for MBA marketing. *International Journal of Educational Management*, 22(4), 288-292.
- Kotler, P. a. (2003). *Marketing management* (12th ed.). Singapore: Pearson Education Asia.
- Octavia A., D. F. (2017). The influence of service marketing mix and service quality on students satisfaction in Jambi university, Indonesia. *International Journal of Economics, Commerce and Management*, 5(6), 399-400.
- Poon, J. (2018, September 18). *Postgraduate student satisfaction in the UK*. Retrieved from Emeraldinsight: <https://doi.org/10.1108/PM-07-2017-0041>
- Ruangkanjanases, T. N. (2015). Factors Influencing Foreign Students' Satisfaction toward. *International Journal of Information and Education Technology*, 5(3), 171.
- Songsathaphorn P., C. C. (2014). A Study of Factors Influencing Chinese Students' Satisfaction toward Thai Universities. *Journal of Economics, Business and Management*, 2(2), 105.
- Udomsukh, K. (2018). Factors affecting purchasing behavior of ASEAN tourists in Thailand. *Suthiparithat*, 32(103), 111.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis* (2nd ed.). New York: Harper and Row.
- Yin, H. R. (2015). Factors Affecting Chinese Students' Decision Making toward Thai Universities. *International Journal of Information and Education Technology*, 5, 1-2.

PURCHASE INTENTION OF CHINESE CONSUMERS ON THE OVERSEAS MEDICAL TOURISM

Yu Zhang¹

Asst.Prof.Dr. Leela Tiangsoongnern²

Abstract

Nowadays more and more Chinese people chose medical tourism on overseas, according to the prediction of the World Health Organization, by 2020, the service of medical and health industry will become the world's largest industry. And tourism and leisure travel related services will become the second.

This research focuses on purchase intention and its influencing factors of Chinese consumers on the overseas medical tourism. This study collect data from the 400 Chinese consumers in Beijing City, PRC. This research's independent variable included demographic profile: age, gender, annual income, marital status, educational, occupation. And service marketing mix (7P's): people, price, product, place, promotion, physical environment, process. The dependent variable is purchase intention of Chinese consumers on the overseas medial tourism. Data were analyzed descriptive and Chi-Square (X^2 -Test) and correlation analysis.

This study found partial effect of demographic profile and the service marketing mix strategy (7P's) on the purchase intention of Chinese consumers on the overseas medical tourism.

Introduction

Despite the fact that China's economy has recently been growing at a slower pace, the country has undergone a steady increase in both rural and urban disposable income. However, urban population experienced higher income growth rate, and they are the segment of the Chinese population that changed its lifestyle and consumption habits. It is noticeable that urban Chinese consumers are becoming to be more attached to more advanced needs, being the primary ones already satisfied, and especially one among them is becoming more and more crucial: medical tourism.

Jiang Xinwei (an analyst specializing in the medical tourism industry at Beijing consulting firm Analysis, in 2017) said: the Chinese overseas medical tourists account for a small proportion of total Chinese outbound tourists, but they are the ones with the strongest purchasing power. From the Trip Advisor China & Ctrip reports said: generally, with different countries possessing their own advantage, Chinese medical tourists will do physical checkups in Japan, receive anti-aging injections in Switzerland, treat optical or bone problems in Germany, undergo plastic surgery in Korea or Thailand, and have gene testing or assisted reproduction operations in the US.

¹ A Student of MBA (International Program), College of Innovative Business & Accountancy, Dhurakij Pundit University, Bangkok, Thailand.

² A Research Supervisor, Deputy Dean of International Programs and Connectivity and Director of International MBA & Ph.D. BA Programs.

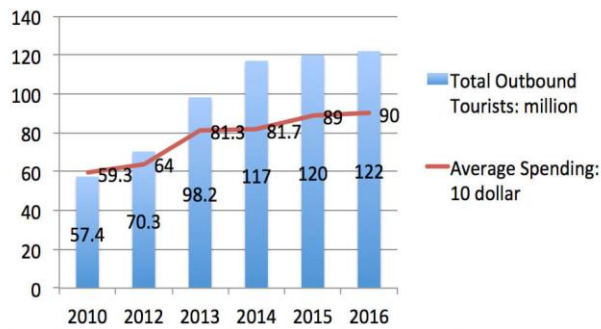

Figure 1 The number of Chinese tourists traveling abroad
Source: China National Tourism Administration

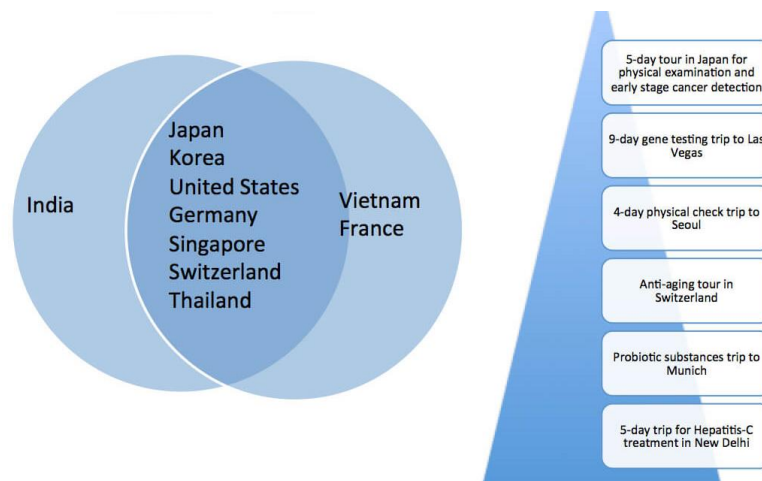

Figure 2 Top health tourism destinations overlap
Source: TripAdvisor China & Ctrip

In particular, with the improvement of health awareness and the improvement of personal wealth, with air traffic has become more convenient and with the advent of Chinese aging society, Chinese consumer to pursue health trends are increasingly eager: to go to Korea for plastic surgery, going to Switzerland for anti-aging treatment, going to Japan for health checkups, and going to the United States for oncological surgery have become one of the Chinese's new leisure programs. Chinese people are more willing to invest in health and gradually invest in cross-border medical care. At the same time, overseas new drugs are listed 6-8 years earlier than China, and the application of new drugs and new technologies has also prompted Chinese people to become increasingly keen on “cross-border medical tourism”. According to the L.E.K. management consulting data, in 2014, over 100,000 Chinese traveled overseas for the primary purpose of seeking medical care (Guanglong, 2016). All of above shows that certain aspects of Chinese medical’s technology, medical drug, medical price and medical service are not as up-to-date when compared to outside countries so that more and more Chinese tourists choose overseas medical tourism. Thus, this study proposes that studying factors affecting the purchase intention of Chinese consumers on the overseas medical tourism is needed.

This study aims to explore the factors affecting purchase intention of Chinese consumers on the overseas medical tourism. Based on the objectives of the research study, the study variables and the proposed relationship are depicted in Figure 3 below:

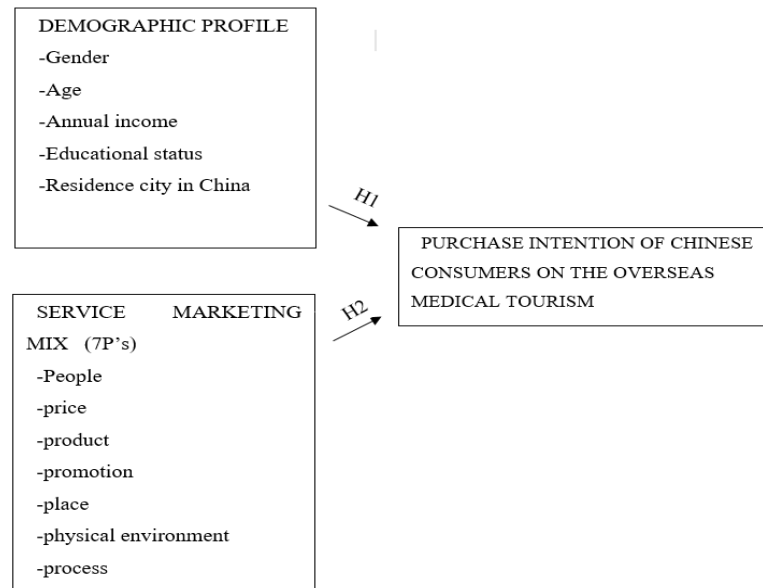

Figure 3 conceptual framework of the study

According to the conceptual framework of the research study, the study hypotheses are listed below:

H1: The demographic profile has an effect on the purchase intention of Chinese consumers on the overseas medical tourism.

H2: The marketing mix 7P's has an effect on the purchase intention of Chinese consumers on the overseas medical tourism.

Research Methodology

This research design adopted for this study is the descriptive research design and inferential Statistic. The study describes purchase intention of Chinese consumers on the overseas medical tourism, inferential Statistic was used to examine demographic profile and service marketing mix 7P's whether influence on the purchase intention of Chinese consumers on overseas medical tourism.

1. Demographic profile: gender, age, annual income, educational atatus, residence city in China
2. Service marketing mix (7P's): people , price, product, promotion, place, physical environment, process

Respondents involved in this study consist of 4 major districts, it is included Chaoyang District, Fengtai District, Daxing District and Haidian District of Beijing City, PRC. According to the sample size calculation's table and Taro Yamane's (1967) formula, a sample size of 384 was arrived at. The population size over than 100,000 people, the researcher used a target of 400 in order to take care of unreturned questionnaires and questionnaires that were not properly filled. The main data collection tool in this study is questionnaires. This questionnaire includes closed-ended questions and Five-point Liker questions. Data analysis tool included Descriptive analysis (frequency, percentage, means and standard deviation), and Inferential statistic for hypothesis testing, it include Chi-Square (X^2 -test) and Correlation analysis.

Reliability validity

The research utilized primary source of data. This was obtained through questionnaire administration. To assess the reliability, one primary sample consisting of 50 questionnaires was pre-tested and then using data obtained from questionnaire, the reliability coefficient was calculated by KMO and Bartlett's Test. In most academic and business studies, KMO &

Bartlett's test play an important role for accepting the sample adequacy. While the KMO ranges from 0 to 1, the accepted index is over 0.5 (Hair et al., 2005). The value close to 1 indicates that patterns of correlations are relatively compact and so factor analysis should yield distinct and reliable factors. Also, the Bartlett's Test of Sphericity relates to the significance of the study and thereby shows the validity and suitability of the responses collected to the problem being addressed through the study. For Factor Analysis to be recommended suitable, the Bartlett's Test of Sphericity must be less than 0.05 which means there are some relationships between the variables. The significance of questionnaire was 0.942 that shows the questionnaire has the required reliability.

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.942
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	7400.629
	df	703
	Sig.	.000

Table 1 Reliability values for each factor

Research findings

After examining measurement models and assessing their validity by Cronbach's Alpha, we can study the relationships between variables. Thus, Descriptive analysis and Inferential Statistic are used to test the hypotheses.

The researcher distributed 400 questionnaires and received 394 usable questionnaires for the analysis.

1. Demographic profile and purchase intention

H1. The demographic profile has an effect on the purchase intention of Chinese consumers on the overseas medical tourism.

Chi-Square (X^2 -Test) and Descriptive analysis were used to test Hypothesis 1

Table 2 reported the demographic data of respondents as: The majority of respondents were male (54.3%), 20-39 years old (45.9%), less than 200,000yuan (32.5%), are single (30.2%), got bachelor's degree (28.2%), are private employee (24.6%), and resident Haidian District (28.9%).

Table 2 Descriptive results of Demographic profile data.

	Items	Percent
Gender	male	54.3
	female	45.7
Age	< 20	9.6
	20-39	45.9
	40-59	38.3
	> 59	6.1
Annual Income	< 200,000	32.5
	200,000-399,999	27.4
	400,000- 599.999	31.5
	> 599,999	8.6
Marital Status	married with children	27.7
	married no children	28.7
	single	30.2
	separated / widowed	13.5
Educational Level	secondary school	12.9
	high school	18
	vocational certifies	25.9
	bachelor's degree	28.2
	master's degree	12.2
Occupation	doctoral degree	2.8
	student	9.6
	freelancer	20.1
	private employee	24.6
	business owner	22.1
	government/ officials	11.2
	state enterprise employee	4.3
	other	8.1
Residence District	Chaoyang District	23.4
	Fengtai District	20.1
	Haidian District	28.9
	Daxing District	27.7

From table 8-10, the finding of this study that the partial demographic profile significant impact on purchasing intention of Chinese consumers on the overseas medical tourism, such as age, annual income (year), marital status, educational level, occupation and residence district in Beijing City ($P < 0.05$). Gender hasn't effect on the purchase intention of Chinese consumers on the overseas medical tourism ($P > 0.05$).

Table 3 Gender impact on purchase intention

Gender Chi-Square Test			
Items	Value	Df	Sig.
I will definitely purchase overseas medical tourism	4.960	4	0.291
I will purchase overseas medical tourism	8.964	4	0.062
I am not sure whether to purchase overseas medical tourism	1.744	4	0.783
I will not purchase overseas medical tourism	5.434	4	0.246
I will definitely not purchase overseas medical tourism	9.236	4	0.055
Overall, I find overseas medical tourism is worth of the purchase.	3.631	4	0.458

*.level of significant $\alpha = 0.05$.

Table 4 Age impact on purchase intention

Age Chi-Square Test			
Items	Value	Df	Sig.
I will definitely purchase overseas medical tourism	16.460	12	0.171
I will purchase overseas medical tourism	23.367	12	0.025*
I am not sure whether to purchase overseas medical tourism	3.191	12	0.994
I will not purchase overseas medical tourism	14.503	12	0.270
I will definitely not purchase overseas medical tourism	10.638	12	0.560
Overall, I find overseas medical tourism is worth of the purchase.	11.029	12	0.526

*.level of significant $\alpha = 0.05$.

Table 5 Income impact on purchasing intention

Income Chi-Square Test			
Items	Value	Df	Sig.
I will definitely purchase overseas medical tourism	21.047	12	0.050*
I will purchase overseas medical tourism	30.528	12	0.002*
I am not sure whether to purchase overseas medical tourism	15.089	12	0.237
I will not purchase overseas medical tourism	14.011	12	0.3
I will definitely not purchase overseas medical tourism	29.27	12	0.004*
Overall, I find overseas medical tourism is worth of the purchase.	31.982	12	0.001*

*.level of significant $\alpha = 0.05$.

Table 6 Marital status impact on purchasing intention

Marital Chi-Square Test			
Items	Value	Df	Sig.
I will definitely purchase overseas medical tourism	10.490	12	0.573
I will purchase overseas medical tourism	40.876	12	0.000*
I am not sure whether to purchase overseas medical tourism	10.556	12	0.567
I will not purchase overseas medical tourism	10.995	12	0.529
I will definitely not purchase overseas medical tourism	16.169	12	0.187
Overall, I find overseas medical tourism is worth of the purchase.	21.905	12	0.039*

*.level of significant $\alpha = 0.05$.

Table 7 Educational level impacts on purchasing intention

Educational Chi-Square Test			
Items	Value	Df	Sig.
I will definitely purchase overseas medical tourism	22.561	12	0.032*
I will purchase overseas medical tourism	38.429	12	0.000*
I am not sure whether to purchase overseas medical tourism	18.879	12	0.091
I will not purchase overseas medical tourism	13.091	12	0.362
I will definitely not purchase overseas medical tourism	19.271	12	0.082
Overall, I find overseas medical tourism is worth of the purchase.	23.214	12	0.026*

*.level of significant $\alpha = 0.05$.

Table 8 Occupation impacts on purchasing intention

Occupation Chi-Square Test			
Items	Value	Df	Sig.
I will definitely purchase overseas medical tourism	18.753	20	0.538
I will purchase overseas medical tourism	26.23	20	0.158
I am not sure whether to purchase overseas medical tourism	31.714	20	0.046*
I will not purchase overseas medical tourism	41.649	20	0.003*
I will definitely not purchase overseas medical tourism	32.107	20	0.042*
Overall, I find overseas medical tourism is worth of the purchase.	27.04	20	0.131

*.level of significant $\alpha = 0.05$.

Table 9 Residence district impacts on purchasing intention

Residence District Chi-Square Test			
Items	Value	Df	Sig.
I will definitely purchase overseas medical tourism	19.556	24	0.722
I will purchase overseas medical tourism	42.841	24	0.010*
I am not sure whether to purchase overseas medical tourism	36.74	24	0.046*
I will not purchase overseas medical tourism	30.148	24	0.180
I will definitely not purchase overseas medical tourism	36.806	24	.046*
Overall, I find overseas medical tourism is worth of the purchase.	33.156	24	0.101

*.level of significant $\alpha = 0.05$.

2. Service marketing mix (7P's) and purchase intention

H2. The marketing mix 7P's impact on the purchase intention of Chinese consumers on the overseas medical tourism.

Correlation analysis was used to test Hypothesis 2.

The following tables show that the results of the marketing mix (7P's) has partial impact on the purchase intention of Chinese consumers on the overseas medical tourism, included people, price, product, place, promotion, physical environment and process. The finding point out that marketing mix 7P's has relationship with purchase intention of Chinese consumers on the overseas medical tourism, and this finding shows partial significant impact

of product, promotion, place, physical, environment and process on the purchasing intention (-1<R<1, P<0.05).

Table 10 Effect of people strategy on purchasing intention

People Strategy Correlations							
		definitely purchase overseas medical tourism	purchase overseas medical tourism	not sure whether to purchase	not purchase	definitely no purchase	overseas medical tourism is worth to purchasing
I prefer medical tourism service in overseas countries that staffs know the Chinese culture	Pearson Correlation	-.046	.303**	.448**	.363**	.374**	.368**
	Sig. (2-tailed)	.357	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
I prefer medical tourism service in countries that staffs speak Chinese	Pearson Correlation	-.043	.344**	.512**	.353**	.379**	.391**
	Sig. (2-tailed)	.393	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
I prefer medical tourism service in countries that staffs are friendly	Pearson Correlation	.062	.447**	.373**	.392**	.438**	.375**
	Sig. (2-tailed)	.222	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
I prefer medical tourism service in overseas countries that staffs are reliable	Pearson Correlation	-.041	.329**	.458**	.348**	.388**	.453**
	Sig. (2-tailed)	.415	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Table 11 Effect of price strategy on purchasing intention

Price Strategy Correlations							
		definitely purchase overseas medical tourism	purchase overseas medical tourism	not sure whether to purchase	not purchase	definitely no purchase	overseas medical tourism is worth to purchasing
I think the pricing of medical service in overseas are cheaper than in China	Pearson Correlation	.041	.274**	.376**	.293**	.365**	.321**
	Sig. (2-tailed)	.419	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
I think Medical tourism service in overseas is worth of the price	Pearson Correlation	-.025	.376**	.329**	.337**	.341**	.362**
	Sig. (2-tailed)	.624	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Table 12 Effect of product strategy on purchasing intention

		Product Strategy Correlations					
		definitely purchase overseas medical tourism	purchase overseas medical tourism	not sure whether to purchase	not purchase	definitely no purchase	overseas medical tourism is worth to purchasing
I think medical tourism service in overseas is more professional than in Chinese	Pearson Correlation	-.018	.072	.059	.021	.082	.100*
	Sig. (2-tailed)	.726	.155	.239	.675	.105	0.046**
I think medical tourism guide service in overseas is more considerate than in China	Pearson Correlation	.040	.438**	.298**	.343**	.320**	.282**
	Sig. (2-tailed)	.429	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
I think medical tourism service in overseas countries that has good post-treatment management services	Pearson Correlation	-.067	.215**	.338**	.205**	.256**	.211**
	Sig. (2-tailed)	.182	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
I think medical tourism in overseas that treatment is more effective than in China	Pearson Correlation	-.003	.299**	.438**	.341**	.322**	.326**
	Sig. (2-tailed)	.946	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
I think medical tourism service in overseas has more friendly services for patients' family than in China	Pearson Correlation	.000	.328**	.298**	.268**	.248**	.261**
	Sig. (2-tailed)	.993	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
I think medical registration in overseas is more convenience than in China	Pearson Correlation	-.026	.360**	.310**	.267**	.228**	.254**
	Sig. (2-tailed)	.601	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
I think medical procedures are more efficiency than in China	Pearson Correlation	.059	.508**	.304**	.321**	.388**	.338**
	Sig. (2-tailed)	.245	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Table 13 Effect of promotion strategy on purchasing intention

Promotion Strategy Correlations							
		definitely purchase overseas medical tourism	purchase overseas medical tourism	not sure whether to purchase	not purchase	definitely no purchase	overseas medical tourism is worth to purchasing
I prefer medical tourism service in overseas countries that have good facilities and services for family	Pearson Correlation	-.049	.382**	.405**	.318**	.372**	.417**
	Sig. (2-tailed)	.328	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
I prefer medical tourism service in overseas countries that have package service	Pearson Correlation	.098	.548**	.401**	.376**	.386**	.338**
	Sig. (2-tailed)	.052	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Table 14 Effect of place strategy on purchasing intention

Place Strategy Correlations							
		definitely purchase overseas medical tourism	purchase overseas medical tourism	not sure whether to purchase	not purchase	definitely no purchase	overseas medical tourism is worth to purchasing
I think transportation to medical service venues in overseas is more convenient than in China	Pearson Correlation	-.050	.341**	.374**	.299**	.384**	.386**
	Sig. (2-tailed)	.325	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
I prefer choose overseas countries close China to get medical service	Pearson Correlation	-.019	.506**	.323**	.375**	.409**	.320**
	Sig. (2-tailed)	.711	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
I prefer medical tourism service in overseas because it often locates close to shopping areas, e.g. in Thailand.	Pearson Correlation	-.020	.381**	.454**	.357**	.454**	.435**
	Sig. (2-tailed)	.696	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
A medical service venue on overseas often locate near other recreation services e.g. sport gymnasium.	Pearson Correlation	-.029	.403**	.368**	.379**	.342**	.291**
	Sig. (2-tailed)	.569	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Table 15 Effect of physical environment strategy on purchasing intention

Physical Environment Strategy Correlations							
		definitely purchase overseas medical tourism	purchase overseas medical tourism	not sure whether to purchase	not purchase	definitely no purchase	overseas medical tourism is worth to purchasing
I prefer medical tourism environment in overseas countries that environmental climate conducive to treatment	Pearson Correlation	-.037	.365**	.464**	.346**	.321**	.337**
	Sig. (2-tailed)	.467	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
I prefer medical equipment in overseas is more technical than in China	Pearson Correlation	-.004	.445**	.429**	.418**	.410**	.392**
	Sig. (2-tailed)	.942	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
I prefer medical service in overseas have a certificate indorsed by some organization	Pearson Correlation	-.052	-.179**	-.155**	-.123*	-.200**	-.133**
	Sig. (2-tailed)	.306	.000**	0.002**	0.015**	.000**	0.008**
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).							
*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).							

Table 16 Effect of process strategy on purchasing intention

Process Strategy Correlations							
		definitely purchase overseas medical tourism	purchase overseas medical tourism	not sure whether to purchase	not purchase	definitely no purchase	overseas medical tourism is worth to purchasing
I prefer medical tourism service in overseas countries that treatment processes are not confused	Pearson Correlation	.033	.493**	.356**	.392**	.431**	.339**
	Sig. (2-tailed)	.517	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
I prefer medical tourism service in overseas countries that protect patients' privacy	Pearson Correlation	.021	.437**	.431**	.414**	.398**	.354**
	Sig. (2-tailed)	.681	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
I prefer medical tourism service in overseas countries that is convenient to get visa	Pearson Correlation	.049	.488**	.339**	.356**	.329**	.310**
	Sig. (2-tailed)	.330	.000**	.000**	.000**	.000**	.000**
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).							

Conclusion and recommendations

Refer to H1: the demographic profile has an effect on the purchase intention of Chinese consumers on the overseas medical tourism then discuss with literature as follows:

The finding of this study that the partial demographic profile significant impact on purchasing intention of Chinese consumers on the overseas medical tourism, such as age, annual income (year), marital status, educational level, occupation and residence district in Beijing City. It means that consumers with different age, annual income (year), marital status, educational level and occupation have different purchase intention of overseas medical tourism (Poldongnok, 2009). Zeithaml, 1988 whose study showed that consumers will follow their experience, preference and external environment to collect information, evaluate alternatives, and make purchase decision. This was related to Keller (2001) whose study on customer knowledge, educational level influences purchase intention of consumer. However gender does not seem to be impacted on purchasing intention of Chinese consumers on the overseas medical tourism (from Table 4.1.2).

Refer to H2: the marketing mix 7P's impact on the purchase intention of Chinese consumers on the overseas medical tourism then discuss with literature as follows: The study has found the marketing mix 7P's impact on the purchase intention of Chinese consumers on the overseas medical tourism, included people, price, product, place, promotion, physical environment and process. The finding point out that marketing mix 7P's has relationship with purchase intention of Chinese consumers on the overseas medical tourism, and this finding shows significant impact of product, promotion, place, physical environment and process on the purchasing intention, and also lined with Mbaskool (2018) who showed many factors effect on purchase intention, such as people, product, process. In same context demonstrates that price has significant impact on purchasing intention, it is obvious that the price of a product is an important factor in the decision-making process, especially for those unconcerned consumers who are not willing to pay higher prices for medical tourism. (Moser. 2015). Promotion is related the product to the target market and how to persuade consumers to buy it (Lovelock, Patterson and Walker, 1998). Rust, Zahorik and Keiningham (1996), their study showed that physical environment, the ambience, the background music, the comfort of the seating, and the physical layout of the service facility, the appearance of the staff can greatly affect a customer's satisfaction with a service experience.

This study will be help hospitality and tourism professionals, medical facilities and destination marketers to gain more knowledge and information about the Chinese consumer demand for overseas medical tourism market. Some of the problems facing the market can be avoided by studying the factors which have led to success or failure in other medical tourism destinations. The information gained through this study should help hospitality and tourism professionals, medical facilities and destination marketers to focus their efforts on the most lucrative segments of the market, and to be more effective at developing and serving the medical tourism segment of their customer base.

Limitation and recommendation for future study

The study was based on China, future research may apply the model on different country. The sample also included only Chinese consumers, so all the respondents of the questionnaire were only from one culture which would be a great accomplishment if a future a study tested respondents who belonged to different cultures, the study also was exclusive to one type of industry (medical tourism).

1. It is recommended in future research to adapt the model in different industries, such as education service, internet service.

2. The future study may replicate this study and extend sampling frame to other districts in different city or country. The large sample size may help to increase the explanation power of the finding.

3. Recommendation for future study is associating risks and branding affecting purchasing intention of consumers on the overseas medical tourism.

BIBLIOGRAPHY

- Dan, C. (2015, 04 30). *Medical Tourism*. Retrieved from http://world.chinadaily.com.cn/2015-04/30/content_20590732.htm.
- Daxueconsulting. (2012). *Are You in the Chinese Medical Tourism Market? Chinese are Seeking Healthcare Overseas*. Retrieved from <http://daxueconsulting.com/chinese-overseas-medical-treatment-market/>.
- Diao, X. (2013, 6 3). *The Development of Medical Tourism in Thailand and Its Enlightenment to China*. Retrieved from <http://www.doc88.com/p-2098118938723.html>.
- Dong, M. W. (2015, 12 25). *Overseas medical tourism types and domestic representative institutions*. Retrieved from <http://www.pinchain.com/article/60782>.
- Evangelos, E. (2011). *Critically evaluating the marketing mix of an academic programme. The case of Master of Science in Business Management and Technology, at CITY College International Faculty of the University of Sheffield*. Retrieved from <http://www.ergen.gr/files/TheMarketingMixInAnAcademicInstitute.pdf>.
- Hang, Y. Y. (2017, 08 03). *2016 China Overseas Medical Tourism Market Special Research Report*. Retrieved from http://www.sohu.com/a/162013997_99900352.
- Krista, W. (2012, 11). *Medical Tourism: Trends and Opportunities*. Retrieved from <https://digitalscholarship.unlv.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=2484&context=thesedissertations>.
- Lee, M. R. (2013, 5). *A Study of Chinese Tourists' Travel to Korea for Medical Tourism Consumption*. Retrieved from <https://max.book118.com/html/2014/0728/9199012.shtm>.
- Liu, S. (2017, 09 20). *With Poor Care at Home, the Rich Lead China's Medical Tourism Boom*. Retrieved from <http://knowledge.ckgsb.edu.cn/2017/09/20/tourism/rich-lead-china-medicaltourism-boom/>.
- Liu, S. (2017, 9 20). *With Poor Care at Home, the Rich Lead China's Medical Tourism Boom*. Retrieved from <http://knowledge.ckgsb.edu.cn/2017/09/20/tourism/rich-lead-china-medical-tourism-boom/>.
- Liu, Z. Y. (2016, 12 30). *Reports of Medical Tourism Online*. Retrieved from <https://vcbeat.net/MDYzZjRjNDliZDRkNTI0MTU5NTY3NWQ4YTVhNmNjYzg=>.
- Nikolaos C., K. (2012, 02). *Medical Tourism*. Retrieved from <http://www.diva-portal.se/smash/get/diva2:547323/FULLTEXT01.pdf>.
- Rodoula, H. (2011). *Understanding the effects of market orientation and emarketing on service performance*. Retrieved from <https://www.emeraldinsight.com/doi/pdfplus/10.1108/02634501111117593>.
- Thoria, O. (2017). *Impact of green marketing mix on purchase intention*. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/322865212_Impact_of_green_marketin_g_mix_on_purchase_intention.

**การวัดประสิทธิภาพหลักทรัพย์ที่จดทะเบียน
ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ
หมวดธุรกิจการแพทย์ โดยวิธี Data Envelopment Analysis
EFFICIENCY MEASUREMENT OF STOCKS IN THE STOCK EXCHANGE OF
THAILAND IN HEALTH CARE SERVICES SECTOR OF SERVICES INDUSTRY
BY USING OF DATA ENVELOPMENT ANALYSIS**

ธนาชัย กั้นเมา¹
รองศาสตราจารย์อดิ ไทยานันท์²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดประสิทธิภาพทางเทคนิคโดยวิธี Data Envelopment Analysis--DEA ของหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ หมวดธุรกิจการแพทย์เป็นการเปรียบเทียบประสิทธิภาพของโรงพยาบาลจำนวนทั้งสิ้น 15 โรงพยาบาล ซึ่งเป็นข้อมูลทศวรรษมีในลักษณะข้อมูลภาคตัดขวางเกี่ยวกับผลการดำเนินงานและการบริหารจัดการระหว่างปี พ.ศ. 2555 – พ.ศ. 2559 รวม 5 ปี ด้วยตัวแบบ CCR Model (input-oriented) และ BCC Model (input-oriented)

ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของโรงพยาบาลเฉลี่ยทั้ง 5 ปีตามรูปแบบผลตอบแทนต่อขนาดคงที่เท่ากับ 0.936 ผลตอบแทนต่อขนาดแปรผันเท่ากับ 0.968 หมายความว่าภาพรวมหมวดธุรกิจการแพทย์ทั้งหมดยังไม่มีประสิทธิภาพ สำหรับการบริหารจัดการตลอดทั้ง 5 ปี พบว่า โรงพยาบาลที่มีประสิทธิภาพได้แก่ AHC และ RAM เนื่องจากมีการใช้ปัจจัยการผลิตและมีระดับผลผลิตอยู่ในระดับที่เหมาะสม โรงพยาบาลที่มีประสิทธิภาพเกินกว่าศักยภาพของปัจจัยการผลิตได้แก่ KDH NEW SKR และ VIH เนื่องจากสามารถใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่อย่างจำกัดสร้างประสิทธิภาพเกินกว่าศักยภาพ และโรงพยาบาลที่ไม่มีประสิทธิภาพได้แก่ BDMS และ VIBHA เนื่องจากมีการใช้ปัจจัยการผลิตมากเกินไป

คำสำคัญ : การวัดประสิทธิภาพทางเทคนิค, การวัดประสิทธิภาพการผลิตด้านปัจจัยการผลิต

¹ นักศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Abstract

The objective of this research was to evaluate the technical efficiency of the stocks in the Stock Exchange of Thailand in health care services sector of Services industry by using Data Envelopment Analysis--DEA. The study used a comparative analysis of hospital performance from 15 hospitals, which were secondary data in cross-sectional data on 5 years performance and management during 2012-2016 with CCR Model (input-oriented) and BCC Model (input-oriented).

The result found that; the hospitals had the 5-year average return on the Constant Return to Scale--CRS was 0.936, the Variable Return to Scale--VRS was 0.968 which mean overall of Health Care Services Sector was ineffective. Consideration the 5-year average management found that the effective hospitals were AHC and RAM due to the production factors and level were at an appropriate level. The efficient higher than the potential hospitals were KDH NEW SKR and VIH due to the hospitals used limit production factors input perform higher than their potential. The ineffective hospital were BDMS and VIBHA due to the excessive use of input.

Keywords : Technical efficiency, Input-oriented productive efficiency measurement

บทนำ

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 กำหนดให้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) มีบทบาทหน้าที่สำคัญคือ ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการซื้อขายหลักทรัพย์จดทะเบียนและพัฒนาระบบต่างๆ ที่จำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวกในการซื้อขายหลักทรัพย์ หรือดำเนินธุรกิจใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายหลักทรัพย์ เช่น การทำหน้าที่เป็นสำนักหักบัญชี (clearing house) ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ นายทะเบียนหลักทรัพย์ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และดำเนินธุรกิจอื่น ๆ ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. 2535, 2561) ทั้งนี้หลักทรัพย์ที่จดทะเบียนใน ตลท. ต้องเป็นหลักทรัพย์ที่ได้รับการจดทะเบียนหรือได้รับการอนุญาตให้ทำการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ตามพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเท่านั้น

โดยหลักทรัพย์ที่ผู้ศึกษาสนใจคือ หลักทรัพย์ของกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ หมวดธุรกิจการแพทย์ ซึ่งเป็นหมวดธุรกิจเกี่ยวกับผู้ให้บริการทางการแพทย์ ทันตแพทย์ ศัลยกรรมความงาม การฟื้นฟูสุขภาพและสมรรถภาพทางกายอื่น ๆ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลให้แก่ประชาชนเมื่อเกิดภาวะทางด้านสุขภาพนั่นเอง กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ หมวดธุรกิจการแพทย์เป็นหมวดธุรกิจที่น่าจะมีความได้เปรียบในเชิงธุรกิจ เนื่องจากไม่ว่าภาวะเศรษฐกิจในลักษณะชะลอตัวหรือฟื้นตัว กลุ่มธุรกิจดังกล่าวยังคงสามารถดำเนินกิจการได้อย่างต่อเนื่อง อาจเนื่องจากภาวะทางด้านสุขภาพเป็นสิ่งที่ประชาชนไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ แต่ประชาชนสามารถเลือกเข้ารับบริการตามดุลยพินิจของแต่ละบุคคลได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณภาพการรักษา ราคาค่าบริการ ความสะดวกและปลอดภัย

และชื่อเสียง สิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อจำนวนผู้ใช้บริการและสภาพการแข่งขันระหว่างการค้าดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเพิ่มมากขึ้น

จากสถานการณ์และแนวโน้มด้านประชากรพบว่าประเทศไทยกำลังเข้าสู่ยุคอัตราการเจริญเติบโตของประชากรชะลอตัว โดยมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 0.44 ในปี พ.ศ. 2554 เป็นร้อยละ 0.35 ในปี พ.ศ. 2558 ทั้งนี้อาจเนื่องจากภาวะเจริญพันธ์ที่ลดลงอยู่ในระดับต่ำกว่าอัตราการทดแทน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) และจากการคำนวณอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด (life expectancy at birth) สำหรับการเปลี่ยนแปลงในช่วง 5 ปี พบว่าในปี พ.ศ. 2548-2549 อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดเพศชายเท่ากับ 68.51 ปี และเพศหญิง 75.82 ปี เมื่อทำการคาดประมาณจำนวนประชากรในปี พ.ศ. 2568-2573 พบว่า อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดเพศชายเท่ากับ 75.96 ปี และเพศหญิงเท่ากับ 82.66 ปี (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2559, หน้า 23) จากข้อมูลข้างต้นอาจช่วยสะท้อนให้เห็นเกี่ยวกับความยืนยาวของช่วงชีวิตของประชากรที่เพิ่มมากขึ้นจากอดีตและสะท้อนถึงวิวัฒนาการและความทันสมัยด้านเทคโนโลยีทางการแพทย์ในด้านการรักษาพยาบาล

สำหรับการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับผลกำไรสุทธิของหลักทรัพย์ กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ หมวดธุรกิจการแพทย์ พบว่า กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ หมวดธุรกิจการแพทย์มีเพิ่มกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นจาก 15,098.1 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2554 เป็น 18,357.0 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2559 และอัตราการขยายตัวของยอดขาย (sale growth) ยังคงมีทิศทางการเจริญเติบโตไปในทิศทางบวกกล่าวคือ เมื่อปี พ.ศ. 2554 มีอัตราการขยายตัวเท่ากับร้อยละ 27.00 และปี พ.ศ. 2559 มีอัตราการขยายตัวเท่ากับร้อยละ 7.68 (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2561) สิ่งเหล่านี้น่าจะช่วยสะท้อนถึงการเจริญเติบโตเกี่ยวกับหมวดธุรกิจการแพทย์ได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ยังพบข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาใช้บริการทางการแพทย์ในประเทศไทยส่วนใหญ่เดินทางมาจากประเทศในแถบภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกร้อยละ 49.8 ยุโรป ร้อยละ 14.5 ตะวันออกกลางร้อยละ 10.5 และอเมริกาเหนือร้อยละ 9.6 เมื่อพิจารณาตามสัญชาติพบว่าส่วนใหญ่เป็นสัญชาติ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และออสเตรเลีย โดยการบริการทางการแพทย์ที่ได้รับความนิยมมากได้แก่ การตรวจสุขภาพร้อยละ 17.5 ศัลยกรรมร้อยละ 14.1 ทันตกรรมร้อยละ 11.3 ศัลยกรรมกระดูกร้อยละ 10.5 ผ่าตัดหัวใจร้อยละ 6.8 และอื่น ๆ ร้อยละ 39.8 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2553, หน้า 1-2)

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการวัดประสิทธิภาพทางเทคนิคโดยวิธี Data Envelopment Analysis --DEA ของหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ หมวดธุรกิจการแพทย์ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการนำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนบริหารและพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานและการบริหารจัดการสำหรับบริษัท เพื่อสอดคล้องกับสถานะทางสังคมของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับประกอบการตัดสินใจในการลงทุนของผู้ที่สนใจลงทุนเกี่ยวกับบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ หมวดธุรกิจการแพทย์อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อวัดประสิทธิภาพทางเทคนิคโดยวิธี Data Envelopment Analysis--DEA ของหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ หมวดธุรกิจการแพทย์

สมมติฐานของการศึกษา

การดำเนินงานของหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ หมวดธุรกิจการแพทย์ทั้ง 15 บริษัท มีการดำเนินงานและบริหารจัดการปัจจัยการผลิต ณ จุดที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเฉลี่ยทั้ง 5 ปี ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40

วิธีการดำเนินการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิในลักษณะข้อมูลภาคตัดขวาง (cross sectional data) รายปี ระหว่างปี พ.ศ. 2555-พ.ศ. 2559 รวมระยะเวลา 5 ปี โดยแหล่งข้อมูลที่น่ามาทำการศึกษามีได้จากแหล่งต่าง ๆ โดยรวบรวมข้อมูลจากสถิติเผยแพร่จากเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และเว็บไซต์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยผู้ศึกษาเลือกพิจารณาจากงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จของแต่ละบริษัท จำนวน 15 บริษัทได้แก่ บริษัท โรงพยาบาลเอกชล จำกัด (มหาชน): AHC , บริษัท บางกอก เซน ฮอสปิทอล จำกัด (มหาชน): BCH , บริษัท กรุงเทพอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน): BDMS , บริษัท โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ จำกัด (มหาชน): BH , บริษัท โรงพยาบาลจุฬารัตน์ จำกัด (มหาชน): CHG , บริษัท เชียงใหม่รามธุรกิจการแพทย์ จำกัด (มหาชน): CMR , บริษัท ธนบุรี เมดิเคิล เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน): KDH , บริษัท โรงพยาบาลมหาชัย จำกัด (มหาชน): M-CHAI , บริษัท วัฒนาการแพทย์ จำกัด (มหาชน): NEW , บริษัท โรงพยาบาลรามคำแหง จำกัด (มหาชน): RAM , บริษัท ศิครินทร์ จำกัด (มหาชน): SKR , บริษัท ศรีวิชัยเวชวิวัฒน์ จำกัด (มหาชน): VIH , บริษัท โรงพยาบาลวิภาวดี จำกัด (มหาชน): VIBHA , บริษัท สมิติเวช จำกัด (มหาชน): SVH , และ บริษัท โรงพยาบาลนนทเวช จำกัด (มหาชน): NTV ซึ่งผู้วิจัยกำหนดให้ตัวแปรปัจจัยการผลิต ได้แก่ ต้นทุนค่ารักษาพยาบาล และค่าใช้จ่ายในการบริหาร และตัวแปรปัจจัยผลผลิต ได้แก่ รายได้ค่ารักษาพยาบาล และรายได้อื่น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative analysis) เป็นการวิเคราะห์ประสิทธิภาพทางเทคนิคโดยวิธี Data Envelopment Analysis--DEA ซึ่งเป็นแบบจำลองเชิงเส้น เป็นวิธีในการประมาณค่าประสิทธิภาพเชิงเปรียบเทียบ (relative efficiency) ของหน่วยตัดสินใจ (Decision Making Units--DMUs) ที่มีการใช้ปัจจัยการผลิตหลายชนิด (multiple inputs) จะทำการเปรียบเทียบค่าของปัจจัยการผลิตและผลผลิตที่ได้จากการสังเกตของหน่วยผลิตต่าง ๆ โดยผู้ศึกษาเลือกพิจารณาจากงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จของแต่ละบริษัท เนื่องจากเป็นงบการเงินที่แสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินงานหรือเป็นการวัดค่าความสำเร็จของการดำเนินงานของบริษัทสำหรับงวดบัญชีหนึ่ง

แนวคิดเกี่ยวกับการวัดประสิทธิภาพ

การวัดประสิทธิภาพการผลิตตามวิธีการนี้เป็นการเปรียบเทียบกับวิธีไม่อิงค่าพารามิเตอร์ (Nonparametric Methods for Measuring Comparative Performance) การวัดประสิทธิภาพการผลิตโดยวิธีนี้อาศัยการคำนวณทางคณิตศาสตร์ที่เรียกว่าโปรแกรมเชิงเส้น (Linear Programming) เพื่อหาขอบเขตการผลิตที่มีประสิทธิภาพ (Piece-wise Linear Boundary) ซึ่งขอบเขตดังกล่าวคำนวณมาจากข้อมูลปัจจัยการผลิตและผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง วิธีการที่ได้รับความนิยมได้แก่ Data Envelopment Analysis หรือ DEA นั้นเอง

DEA เริ่มเป็นที่รู้จักในวงวิชาการจากงานของ Charnes, Cooper, & Rhodes (1978) ซึ่งงานเขียนดังกล่าวได้นำแนวคิดการวัดประสิทธิภาพการผลิตโดยวิธีขอบเขตของ Farrell (1957) มาพัฒนาโดยแบบจำลองที่สร้างขึ้นนั้นมีข้อสมมติว่าฟังก์ชันการผลิตเป็นแบบผลได้ต่อขนาดคงที่ (Constant Returns to Scale--CRS) นั่นหมายถึงหน่วยผลิตทุกหน่วยที่พิจารณากำลังผลิต ณ ขนาดการผลิตที่เหมาะสม แต่ในความเป็นจริง หน่วยผลิตต่าง ๆ มิได้มีขนาดการผลิตที่เหมาะสมเสมอไป ต่อมาจึงมีการคลายข้อสมมติดังกล่าวโดย Banker, Charnes, & Cooper (1984, p. 1078-1092) ซึ่งเป็นแบบจำลองที่ให้หน่วยผลิตสามารถมีผลได้ต่อขนาดผันแปร (Variable Returns to Scale--VRS) ขึ้น นั่นคือมีทั้งหน่วยผลิตที่มีผลได้ต่อขนาดเพิ่มขึ้น (Increasing Returns to Scale--IRS) ผลได้ต่อขนาดคงที่ (Constant Returns to Scale--CRS) และผลได้ต่อขนาดลดลง (Decreasing Returns to Scale--DRS)

สรุปผลการศึกษา

เมื่อพิจารณาการวิเคราะห์ผลตอบแทนต่อขนาดคงที่ (Constant Return to Scale--CRS) เฉลี่ย 5 ปีเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงพยาบาลทั้ง 15 แห่งเท่ากับ 0.936 การวิเคราะห์ผลตอบแทนต่อขนาดแปรผัน (Variable Return to Scale--VRS) เฉลี่ย 5 ปีเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงพยาบาลทั้ง 15 แห่งเท่ากับ 0.968 และการวิเคราะห์การเกิดประสิทธิภาพอันเนื่องมาจากขนาดการผลิต (Scale Efficiency--SE) โดยเป็นการพิจารณาระดับประสิทธิภาพเฉลี่ย 5 ปีเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงพยาบาลทั้ง 15 แห่งเท่ากับ 0.967 หมายความว่า ขนาดการผลิตของโรงพยาบาลที่ทำการศึกษามีผลต่อกระบวนการของผลผลิต และสามารถบอกได้ว่าการผลิตของโรงพยาบาลมีการใช้ปัจจัยการผลิตส่วนเกินโดยเฉลี่ยทั้ง 5 ปี อยู่ร้อยละ 3.3 โดยพิจารณาแยกเป็นรายปี ดังนี้

ในปี พ.ศ. 2555 โรงพยาบาลที่ร่วมศึกษามีระดับประสิทธิภาพภายใต้ผลตอบแทนต่อขนาดคงที่ (CRS) เฉลี่ยเท่ากับ 0.926 และภายใต้ผลตอบแทนต่อขนาดผันแปร (VRS) เฉลี่ยเท่ากับ 0.961 ซึ่งหมายความว่าโรงพยาบาลที่ทำการศึกษาโดยภาพรวมแล้วยังไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นพบว่าระดับประสิทธิภาพเฉลี่ยเท่ากับ 0.964 หมายความว่าขนาดการผลิตของโรงพยาบาลที่ทำการศึกษามีผลต่อกระบวนการของผลผลิต และสามารถบอกได้ว่าการผลิตของโรงพยาบาลมีการใช้ปัจจัยการผลิตส่วนเกินโดยเฉลี่ยอยู่ร้อยละ 3.6

ในปี พ.ศ. 2556 โรงพยาบาลที่ร่วมศึกษามีระดับประสิทธิภาพภายใต้ผลตอบแทนต่อขนาดคงที่ (CRS) เฉลี่ยเท่ากับ 0.946 และภายใต้ผลตอบแทนต่อขนาดผันแปร (VRS) เฉลี่ยเท่ากับ 0.977 ซึ่งหมายความว่าโรงพยาบาลที่ทำการศึกษาโดยภาพรวมแล้วยังไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นพบว่าระดับ

ประสิทธิภาพเฉลี่ยเท่ากับ 0.968 หมายความว่าขนาดการผลิตของโรงพยาบาลที่ทำการศึกษามีผลต่อกระบวนการของผลผลิต และสามารถบอกได้ว่าการผลิตของโรงพยาบาลมีการใช้ปัจจัยการผลิตส่วนเกิน โดยเฉลี่ยอยู่ร้อยละ 3.2

ในปี พ.ศ. 2557 โรงพยาบาลที่ร่วมศึกษามีระดับประสิทธิภาพภายใต้ผลตอบแทนต่อขนาดคงที่ (CRS) เฉลี่ยเท่ากับ 0.937 และภายใต้ผลตอบแทนต่อขนาดผันแปร (VRS) เฉลี่ยเท่ากับ 0.967 ซึ่งหมายความว่าโรงพยาบาลที่ทำการศึกษาโดยภาพรวมแล้วยังไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้พบว่าระดับประสิทธิภาพเฉลี่ยเท่ากับ 0.968 หมายความว่าขนาดการผลิตของโรงพยาบาลที่ทำการศึกษามีผลต่อกระบวนการของผลผลิต และสามารถบอกได้ว่าการผลิตของโรงพยาบาลมีการใช้ปัจจัยการผลิตส่วนเกิน โดยเฉลี่ยอยู่ร้อยละ 3.2

ในปี พ.ศ. 2558 โรงพยาบาลที่ร่วมศึกษามีระดับประสิทธิภาพภายใต้ผลตอบแทนต่อขนาดคงที่ (CRS) เฉลี่ยเท่ากับ 0.934 และภายใต้ผลตอบแทนต่อขนาดผันแปร (VRS) เฉลี่ยเท่ากับ 0.968 ซึ่งหมายความว่าโรงพยาบาลที่ทำการศึกษาโดยภาพรวมแล้วยังไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้พบว่าระดับประสิทธิภาพเฉลี่ยเท่ากับ 0.964 หมายความว่าขนาดการผลิตของโรงพยาบาลที่ทำการศึกษามีผลต่อกระบวนการของผลผลิต และสามารถบอกได้ว่าการผลิตของโรงพยาบาลมีการใช้ปัจจัยการผลิตส่วนเกิน โดยเฉลี่ยอยู่ร้อยละ 3.6

ในปี พ.ศ. 2559 โรงพยาบาลที่ร่วมศึกษามีระดับประสิทธิภาพภายใต้ผลตอบแทนต่อขนาดคงที่ (CRS) เฉลี่ยเท่ากับ 0.938 และภายใต้ผลตอบแทนต่อขนาดผันแปร (VRS) เฉลี่ยเท่ากับ 0.968 ซึ่งหมายความว่าโรงพยาบาลที่ทำการศึกษาโดยภาพรวมแล้วยังไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้พบว่าระดับประสิทธิภาพเฉลี่ยเท่ากับ 0.969 หมายความว่าขนาดการผลิตของโรงพยาบาลที่ทำการศึกษามีผลต่อกระบวนการของผลผลิต และสามารถบอกได้ว่าการผลิตของโรงพยาบาลมีการใช้ปัจจัยการผลิตส่วนเกิน โดยเฉลี่ยอยู่ร้อยละ 3.1

ตารางที่ 1

ระดับประสิทธิภาพของโรงพยาบาลในแต่ละช่วงการผลิต ระหว่างปี พ.ศ. 2555-2559

ช่วงการผลิต	2555	2556	2557	2558	2559	เฉลี่ยทั้ง 5 ปี
ผลการตอบแทนต่อขนาดคงที่ (CRS)	0.926	0.946	0.937	0.934	0.938	0.936
ผลตอบแทนต่อขนาดเพิ่มขึ้น (VRS)	0.961	0.977	0.967	0.968	0.968	0.968
ค่าประสิทธิภาพต่อขนาดการผลิต (SE)	0.964	0.968	0.968	0.964	0.969	0.967

ตารางที่ 2

จำนวนและร้อยละของโรงพยาบาลในแต่ละช่วงการผลิต ระหว่างปี พ.ศ. 2555-2559

ช่วงการผลิต	2555		2556		2557		2558		2559		เฉลี่ย 5 ปี
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ
ผลการตอบ											
แทนต่อขนาด											
คงที่ (CRS)	3	20.00	5	33.33	5	33.33	4	26.67	6	40.00	30.67
ผลตอบแทน											
ต่อขนาด											
เพิ่มขึ้น	8	53.33	6	40.00	7	46.67	7	46.67	4	26.67	42.67
(IRS)											
ผลตอบแทน	4	26.67	4	26.67	3	20.00	4	26.67	5	33.33	26.66
ต่อขนาด											
ลดลง (DRS)											
รวม	15	100.00	15	100.00	15	100.00	15	100.00	15	100.00	100.00

สรุปผลการดำเนินการของโรงพยาบาลเฉลี่ยทั้ง 5 ปี พบว่า การดำเนินการของโรงพยาบาล ร้อยละ 30.67 มีการดำเนินการอยู่ในช่วงผลตอบแทนต่อขนาดคงที่ (CRS) หมายความว่าโรงพยาบาลมีการใช้ปัจจัยการผลิตและมีระดับผลผลิตอยู่ในระดับที่เหมาะสม และร้อยละ 42.67 มีการดำเนินการอยู่ในช่วงผลตอบแทนต่อขนาดเพิ่มขึ้น (IRS) หมายถึง โรงพยาบาลมีการใช้ปัจจัยการผลิตในการสร้างผลผลิตที่มีประสิทธิภาพเกินกว่าศักยภาพของปัจจัยการผลิต และร้อยละ 26.66 การดำเนินการอยู่ในช่วงผลตอบแทนต่อขนาดผลผลิตลดลง (DRS) หมายความว่า โรงพยาบาลมีการใช้ปัจจัยการผลิตมากเกินไป ควรลดปัจจัยการผลิตลงเพื่อให้มีระดับการผลิตที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษา

1. การดำเนินการของโรงพยาบาลเฉลี่ยทั้ง 5 ปี หรือคิดเป็นร้อยละ 30.67 มีการดำเนินการอยู่ในช่วงผลตอบแทนต่อขนาดคงที่ (CRS) หมายความว่าโรงพยาบาลมีการใช้ปัจจัยการผลิตและมีระดับผลผลิตอยู่ในระดับที่เหมาะสม โดยมีเพียงโรงพยาบาล AHC และ RAM ที่มีการใช้ปัจจัยการผลิตและมีระดับผลผลิตอยู่ในระดับที่เหมาะสมตลอดทั้ง 5 ปี ดังนั้นการบริหารจัดการควรอยู่ในลักษณะเป็นการรักษาลูกค้าเดิมและขยายฐานลูกค้าใหม่

2. การดำเนินการของโรงพยาบาลเฉลี่ยทั้ง 5 ปี หรือคิดเป็นร้อยละ 42.67 มีการดำเนินการอยู่ในช่วงผลตอบแทนต่อขนาดเพิ่มขึ้น (IRS) หมายความว่าโรงพยาบาลมีการใช้ปัจจัยการผลิตในการสร้างผลผลิตที่มีประสิทธิภาพเกินกว่าศักยภาพของปัจจัยการผลิต โดยโรงพยาบาล KDH NEW SKR และ VIH เป็นโรงพยาบาลที่มีการใช้ปัจจัยการผลิตในการสร้างผลผลิตที่มีประสิทธิภาพเกินกว่าศักยภาพของปัจจัยการผลิตตลอดทั้ง 5 ปี ดังนั้นการบริหารจัดการค่อนข้างมีประสิทธิภาพเนื่องจากสามารถใช้ปัจจัย

การผลิตที่มีอยู่อย่างจำกัดสร้างประสิทธิภาพเกินกว่าศักยภาพ ดังนั้นผู้บริหารโรงพยาบาลควรมีการพัฒนา และปรับปรุงแผนการทำการตลาดเพื่อเพิ่มรายได้สำหรับโรงพยาบาลอย่างสม่ำเสมอเพื่อรักษามาตรฐาน การให้บริการ

3. การดำเนินการของโรงพยาบาลเฉลี่ยทั้ง 5 ปี หรือคิดเป็นร้อยละ 26.66 มีการดำเนินการ อยู่ในช่วงผลตอบแทนต่อขนาดผลผลิตลดลง (DRS) หมายความว่าโรงพยาบาลมีการใช้ปัจจัยการผลิตมากเกินไป ควรลดปัจจัยการผลิตลงเพื่อให้มีระดับการผลิตที่เหมาะสม โดยโรงพยาบาล BDMS และ VIBHA เป็นโรงพยาบาลที่มีการใช้ปัจจัยการผลิตมากเกินไปตลอดทั้ง 5 ปี ดังนั้นการบริหารจัดการควรอยู่ใน ลักษณะการลดเงินลงทุนเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่คุ้มค่าในการลงทุน และมุ่งทำการตลาดเพื่อเพิ่มรายได้สำหรับ โรงพยาบาล

4. สำหรับโรงพยาบาลอื่นๆ พบว่า ประสิทธิภาพการใช้ปัจจัยการผลิตและระดับผลผลิตตลอด ทั้ง 5 ปี มีทั้ง 3 รูปแบบข้างต้น ดังนั้นผู้บริหารจึงควรมุ่งที่จะเพิ่มรายได้สำหรับโรงพยาบาล โดยให้ ความสำคัญต่อการทำการตลาดมากขึ้น เพื่อเป็นการรักษาลูกค้าเดิมและขยายฐานลูกค้าใหม่ ตลอดจนการ ลดเงินลงทุนเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่คุ้มค่าในการลงทุน

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2553). โครงการศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพทางการตลาดสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและโครงการสำรวจพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศกลุ่มสุขภาพความงาม.
- e-TAT Tourism Journal, ประจำปีไตรมาสที่ 4/2553. 1-2.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2561). พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535. ค้นเมื่อ 30 มกราคม 2561, จาก <http://web.krisdika.go.th/ipads/data/act013properStocExc35.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ข้อมูลการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2560-2583. ค้นเมื่อ 31 มกราคม 2561, จาก <http://social.nesdb.go.th/social/Portals/0/Documents/การคาดประมาณ%20e-book.pdf>
- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2559). สถิติสาธารณสุข พ.ศ. 2559. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2561). สรุปสถิติสำคัญของตลาดหลักทรัพย์. ค้นเมื่อ 30 มกราคม 2561, จาก https://www.set.or.th/th/market/market_statistics.html
- Banker, R.D., Charnes, A., Cooper, W.W. (1984). Some models for estimating technical and scale inefficiencies in data envelopment analysis. *Management Science* 30 (9), 1078-1092.
- Charnes, A., Cooper, W.W., Rhodes, E. (1978). Measuring the efficiency of decision-making Units. *European Journal of Operations Research* 2/4, 429-444.
- Farrell, M.J. (1957). The Measurement of Productive Efficiency. *Journal of the Royal Statistical Society* 120: 253-290.

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดกระบวนการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการตรากฎหมายของรัฐ
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
(มาตรา 77 วรรคสอง)

จีระนันท์ ภูตรี*
รองศาสตราจารย์ ดร.อภิญา เลื่อนฉวี**

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน แนวคิด หลักการเกี่ยวกับการกำหนดกระบวนการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการตรากฎหมายของรัฐ ตลอดจนศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการตรากฎหมายของต่างประเทศ และประเทศไทย รวมถึงการศึกษาปัญหาทางกฎหมายและแนวทางการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดกระบวนการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการตรากฎหมายของรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (มาตรา 77 วรรคสอง) เพื่อให้สามารถนำบทสรุปไปใช้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนต่อไป

จากการศึกษา พบว่า นับตั้งแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แม้เนื้อหาของรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวมีการกำหนดสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตรากฎหมายของรัฐ แต่ในทางปฏิบัติ ยังคงเกิดปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดกระบวนการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการตรากฎหมายของรัฐ การกำหนดกระบวนการเพื่อเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการวิเคราะห์ผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายต่อสาธารณชน ตามมาตรา 77 วรรค 2 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 รวมถึงปัญหาการกำหนดสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายโดยรัฐ ภายหลังจากมีการบังคับใช้ ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้ ย่อมส่งผลทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงสิทธิตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดไว้ได้อย่างแท้จริง และยังอาจเกิดปัญหาที่กระทบต่อประชาชนผู้มีส่วนได้เสียในกฎหมายที่รัฐตราขึ้นภายหลังจากมีการบังคับใช้ต่อไป

ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นควรให้ประเทศไทยมีการตรากฎหมายที่กำหนดกระบวนการจัดให้มีระบบการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างรอบด้านก่อนการตรากฎหมายเพื่อใช้บังคับ กำหนดกระบวนการเพื่อเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและการวิเคราะห์

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายต่อสาธารณชน ตามมาตรา 77 วรรค 2 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกำหนดกระบวนการ หลักเกณฑ์ และวิธีการในการเข้าถึงสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายโดยรัฐภายหลังมีการบังคับใช้ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยได้อย่างยั่งยืน

1. บทนำ

สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นสิทธิของประชาชนตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับต่าง ๆ โดยการกำหนดให้ประชาชนสามารถเข้าไปร่วมกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม จากการศึกษา พบปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดกระบวนการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตามมาตรา 77 วรรค 2 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ดังนี้

1) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดกระบวนการจัดให้มีระบบการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างรอบด้านก่อนการตรากฎหมายเพื่อใช้บังคับ

จากการศึกษา พบว่า นับตั้งแต่ประเทศของเรามีการบังคับใช้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เนื้อหาของบทบัญญัติในกฎหมายดังกล่าวมีการกำหนดให้รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น และวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมาย โดยหน้าที่ในลักษณะนี้ จะกำหนดไว้ให้หน่วยงานของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกฎหมายฉบับนั้น ๆ จะต้องปฏิบัติตามที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดก่อนมีการตรากฎหมายในทุก ๆ ฉบับ แต่เมื่อพิจารณากฎหมายในระดับแม่บท พบว่าในประเทศไทยไม่มีการกำหนดกฎหมายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวกับการตรากฎหมายของรัฐเลยแม้แต่ฉบับเดียวในระดับพระราชบัญญัติ มีเพียงแต่กฎหมายระดับกฎเท่านั้นที่มีการกำหนดเรื่องการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน แต่ก็เป็นการกำหนดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นในทุกเรื่องอย่างกว้าง ไม่ได้เฉพาะเจาะจง และเมื่อไม่มีกฎหมายที่เป็นการเฉพาะในการกำหนดหลักเกณฑ์การใช้สิทธิลักษณะนี้ของประชาชน จึงส่งผลทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานในการกำหนดกระบวนการ ขั้นตอน และหลักเกณฑ์ของการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียในกฎหมายที่จะมีการตราขึ้นในหน่วยงานของรัฐ อีกทั้งยังส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของกระบวนการที่ถูกกำหนดโดยรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกาศใช้บังคับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 เพราะหากรัฐหรือหน่วยงานของรัฐไม่มีกฎหมายที่จะกำหนดกระบวนการอย่างชัดเจน อาจจะทำให้เกิดความแตกต่างในขั้นตอนหรือในบางกรณีอาจเกิดปัญหาจากการตีความว่า ขั้นตอนควรมีอย่างน้อยเพียงใด หน่วยงานบางแห่งอาจใช้เพียงการประกาศทางระบบอินเทอร์เน็ต หรืออาจเป็นเพียงการสุ่มตัวอย่างของพื้นที่บางแห่งเท่านั้น ส่งผลทำให้ประชาชนซึ่งมีส่วนได้เสีย ไม่ได้รับความเป็นธรรมในการให้ข้อมูลของปัญหาอันจะเกิดจากการตรากฎหมายฉบับนั้น ๆ ได้ในวงกว้าง

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การที่ประเทศไทยไม่มีการตรากฎหมายที่เป็นการเฉพาะในการกำหนดหลักเกณฑ์การใช้สิทธิในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน จึงส่งผลทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับ

มาตรฐานในการกำหนดกระบวนการ ขั้นตอน และหลักเกณฑ์ของการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียในกฎหมายที่จะมีการตราขึ้นในหน่วยงานของรัฐ ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของกระบวนการที่ถูกกำหนดโดยรัฐธรรมนูญ เพราะหากรัฐหรือหน่วยงานของรัฐไม่มีกฎหมายที่จะกำหนดกระบวนการอย่างชัดเจน อาจจะทำให้เกิดความแตกต่างในขั้นตอนหรือในบางกรณีอาจเกิดปัญหาจากการตีความว่า ขั้นตอนควรมีอย่างน้อยเพียงใด ส่งผลทำให้ประชาชนที่มีส่วนได้เสีย ไม่ได้รับความเป็นธรรมในการให้ข้อมูลของปัญหา นอกจากนี้ จากการไม่มีกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติมารองรับสิทธิตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดไว้ นั้น ยังเป็นการละเลยของรัฐที่ทำให้เกิดการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาของบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว และยังเป็นสิ่งที่ทำให้สิทธิของประชาชนชาวไทยถูกระทบ เนื่องจากการตรากฎหมายทุกครั้งของหน่วยงานรัฐ หากรัฐไม่มีข้อมูลที่เพียงพอในการตรากฎหมาย ผู้ซึ่งได้รับผลเสียหายมากที่สุด คือ ประชาชนชาวไทย ผู้ถูกบังคับใช้กฎหมาย อีกทั้ง ยังส่งผลทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงสิทธิตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดไว้ ส่งผลทำให้อาจเกิดปัญหาที่กระทบต่อประชาชนผู้มีส่วนได้เสียในกฎหมายฉบับนั้น ๆ ภายหลังมีการบังคับใช้ต่อไป

2) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดกระบวนการเพื่อเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายต่อสาธารณชน ตามมาตรา 77 วรรค 2 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

จากการศึกษา พบว่า ในปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้รัฐจะต้องจัดให้มีระบบการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกักฎหมายทุกฉบับก่อนที่หน่วยงานของรัฐจะตรากฎหมายขึ้น และรัฐจะต้องวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจจะเกิดจากกฎหมายฉบับนั้น ๆ อย่างรอบด้านและเป็นระบบ โดยนัยสำคัญในเนื้อหาของบทบัญญัติตามมาตรา 77 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งนอกจากจะมุ่งเน้นการมีระบบให้รับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบแล้ว เนื้อหาของรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวยังมุ่งเน้นให้รัฐต้องนำข้อมูลที่ได้รับจากการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐจะต้องมีหน้าที่เปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายนั้นต่อประชาชนหรือสาธารณชน เมื่อพิจารณาเนื้อหาของกฎหมาย จะพบว่าเกิดปัญหาในการกำหนดหลักการและหน้าที่ของรัฐต่อประชาชนในเรื่องเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลการรับฟังความคิดเห็นกรณีการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบก่อนมีการตรากฎหมายในหน่วยงานของรัฐ เพราะหากพิจารณาตามกฎหมายในระดับแม่บท ได้แก่ พระราชบัญญัติหรือพระราชกำหนด เป็นต้น จะเห็นว่าในประเทศไทย ไม่มีกฎหมายในระดับกฎหมายแม่บท ทั้งในระดับพระราชบัญญัติ พระราชกำหนด และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน วิธีการ หรือกระบวนการที่เกี่ยวกับการกำหนดให้รัฐเปิดเผยข้อมูลต่อประชาชนที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบจากการตรากฎหมายในหน่วยงานต่าง ๆ ต่อประชาชน การที่ประเทศไทยไม่มีกฎหมายในลักษณะดังกล่าว จึงส่งผลทำให้ในทางปฏิบัติ กรณีที่หน่วยงานของรัฐ พึงจะตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ หรือที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไข

ปัญหาต่อประชาชนในหน่วยงานของตน หน่วยงานของรัฐก็จะมีแนวทางในการกำหนดขั้นตอนหรือกำหนดรูปแบบที่มีมาตรฐานเดียวกัน หรือมาตรฐานขั้นต่ำที่จะทำให้ประชาชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องผู้มีส่วนได้เสีย สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพในการนำข้อมูลเพิ่มเติม หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องไปประกอบการพิจารณากฎหมายตามกระบวนการตรากฎหมายในทุกขั้นตอน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การที่ไม่มีกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ หรือกฎหมายลำดับรองกำหนดกระบวนการ และหลักเกณฑ์ในการเปิดเผยข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่อสาธารณชน ตามมาตรา 77 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ส่งผลทำให้ประชาชนไม่สามารถใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แสดงผลกระทบของตนจากการตรากฎหมาย และการใช้สิทธิที่จะเข้าถึงผลการรับฟังความคิดเห็นและคำตอบจากผลการวิเคราะห์ผลกระทบภายหลังมีการบังคับใช้กฎหมายที่จะกระทบต่อการดำรงชีวิต และกระทบต่อสิทธิของตนได้อย่างชัดเจน ทำให้ข้อมูลที่ประชาชนจะต้องได้รับ อาจจะล่าช้า หรือไม่สามารถแก้ไขได้ หากมีการบังคับใช้กฎหมายฉบับนั้น ๆ ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชนไปแล้ว และยังทำให้เกิดผลกระทบโดยตรงต่อความเชื่อถือของประชาชน และยังมีผลกระทบต่อความศักดิ์สิทธิ์ในการบังคับใช้มาตรา 77 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ทำให้ประชาชนขาดการคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญ และเมื่อประชาชนขาดการคุ้มครองสิทธิตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองและคุ้มครองไว้ อาจส่งผลทำให้ประชาชนเกิดการรวมตัวกันเพื่อเรียกร้องสิทธินอกกฎหมาย เช่น การประท้วง หรือการใช้ความรุนแรงจากการประท้วง เพราะไม่ได้รับสิทธิตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งการกระทำดังกล่าวย่อมเป็นการกระทำที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของชุมชน สังคม และประเทศไทย

3) ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการกำหนดสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายโดยรัฐภายหลังมีการบังคับใช้

นับตั้งแต่มีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งใช้บังคับมาแล้วเป็นระยะเวลาหนึ่ง พบว่า รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวมีการกำหนดหน้าที่ให้รัฐจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลา โดยผลสัมฤทธิ์ดังกล่าวจะต้องใช้การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายฉบับนั้น ๆ ด้วย โดยเมื่อพิจารณาเนื้อหาของบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ดังกล่าว พบว่า ในปัจจุบัน ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายฉบับใดที่จะกำหนดระบบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายและกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกรณีผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ส่งผลทำให้ในปัจจุบัน ประเทศไทยยังไม่มีกำหนดกรอบระยะเวลาของการประเมินผลสัมฤทธิ์ และยังไม่มีการกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องประเมินผลสัมฤทธิ์หรือมีหน้าที่ในการประเมินผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นทางการจากการบังคับใช้กฎหมายในหน่วยงานของตน ผลจากการไม่มีกฎหมายในระดับแม่บทหรือแม่กระทั่งกฎหมายในประเทศไทยตามกรณีดังกล่าว ย่อมทำให้เกิดผลกระทบโดยตรงต่อการคุ้มครองสิทธิของประชาชนจากหน่วยงานของรัฐตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด นอกจากนี้ ยังเกิดปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์หรือขั้นตอนที่จะกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องเข้าไปรับฟังข้อมูลและผลการบังคับใช้กฎหมายเพื่อนำข้อมูลดังกล่าวกลับไป

พัฒนากฎหมายของตนให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงตามบริบทต่าง ๆ การที่ประเทศไทยไม่มีกฎหมายดังกล่าว จึงเป็นการกระทำของรัฐที่ไม่สอดคล้องต่อเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 อย่างชัดเจน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีการกำหนดหน้าที่ให้รัฐจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกรอบ แต่ในกฎหมายลำดับรอง ยังไม่มีกฎหมายฉบับใดที่จะกำหนดระบบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายและกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกรณีผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ส่งผลทำให้การกระทำของรัฐตามกรณีดังกล่าวไม่สอดคล้องต่อเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายที่หน่วยงานของรัฐจะกล่าวอ้างได้ว่า หน่วยงานของตนยังไม่จำเป็นต้องประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายที่ตนเองรับผิดชอบ หรืออาจจะส่งผลต่อการตีความกฎหมายว่าแนวทางการปฏิบัติในหน่วยงานของตนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลสัมฤทธิ์ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้วตามที่หน่วยงานของตนกำหนดขั้นตอน อีกทั้ง ยังอาจส่งผลกระทบต่อมาตรฐานการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามกฎหมายว่าการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามกฎหมายที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเป็นไปโดยมีมาตรฐานเดียวกันหรือไม่ เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยมากน้อยเพียงใด

2. แนวคิด และหลักการเกี่ยวกับการกำหนดกระบวนการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการตรากฎหมายของรัฐ

1) หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

“สิทธิ” หมายถึง ประโยชน์ในทางใดทางหนึ่ง ทั้งที่เป็นรูปธรรมจับต้องได้ และที่เป็นนามธรรมที่กฎหมายสูงสุด คือ รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองและคุ้มครองไว้ ซึ่งหากสิทธิใดที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองและรับรองไว้ ก็จะทำให้เกิดหน้าที่แก่รัฐ หน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องเคารพสิทธิดังกล่าวด้วย ส่วน “เสรีภาพ” ไว้ว่า หมายถึง ความมีอิสระที่จะกระทำการหรือการงดเว้นการกระทำในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเมื่อรัฐธรรมนูญคุ้มครองเสรีภาพใดก็จะก่อให้เกิดหน้าที่แก่รัฐ หน่วยงานของรัฐ ที่จะต้องไม่ละเมิดเสรีภาพนั้น

หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ถือได้ว่าเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญของรัฐเสรีประชาธิปไตย ซึ่งมีหลักการพื้นฐานว่าการกระทำของรัฐทั้งหลายจึงต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับคุณค่าอันสูงสุดของมนุษย์ ด้วยเหตุนี้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนจึงเป็นรากฐานที่สำคัญที่รัฐจักต้องยอมรับและให้ความคุ้มครองแก่ประชาชน โดยต้องบัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นมูลฐานของประชาชนไว้ในกฎหมายสูงสุดของประเทศ อันได้แก่ รัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นสิ่งที่ยืนยันถึงการเคารพและให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

2) หลักความเสมอภาคในการบังคับใช้กฎหมาย

ความเสมอภาค หมายถึง การที่บุคคลหรือประชาชนที่อยู่ในสถานะเดียวกัน มีสิทธิที่จะได้รับ หรือการใช้บริการสาธารณะได้อย่างเดียวกันภายใต้ระเบียบเดียวกัน ซึ่งตัวแทนของรัฐบาลหรือข้าราชการของรัฐ ไม่สามารถที่จะเลือกปฏิบัติหรือการให้บริการกับประชาชนเฉพาะคนใด คนหนึ่งได้

หลักความเสมอภาค จึงเป็นหลักซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคคลในการที่จะได้รับผลปฏิบัติอย่างเสมอภาคจากรัฐโดยองค์ของรัฐเป็นผู้ถูกผูกพันที่จะต้องไม่กระทำการอันเป็นการขัดต่อหลักความเสมอภาค แต่หากมีการกระทำอันส่งผลกระทบต่อหลักความเสมอภาคแล้วผู้ได้รับการกระทบสิทธิย่อมมีสิทธิฟ้องร้องต่อหน่วยงานของรัฐเพื่อเยียวยาสิทธิได้ หลักความเสมอภาคได้กฎหมายจึงเป็นหลักการทำให้มีการปฏิบัติต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ อย่างเท่าเทียมกันหรือไม่เลือกปฏิบัติ (non-discrimination) โดยปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญเหมือนกันอย่างเท่าเทียมกัน และจะต้องปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญแตกต่างกันให้แตกต่างกันไปตามลักษณะของเรื่องนั้น ๆ

3) หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหลักการสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญ ซึ่งมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน และส่งเสริมธรรมาภิบาลในการปกครองของรัฐ กล่าวคือ หากการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเพียงใดก็จะช่วยให้มีการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ และทำให้รัฐหรือหน่วยงานของรัฐมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนว่าความต้องการหรือความปรารถนาของประชาชนได้รับการรับฟังและจะได้รับการตอบสนอง

3. มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับกระบวนการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการตรากฎหมายของต่างประเทศ และประเทศไทย

1) มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับกระบวนการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการตรากฎหมายของต่างประเทศ

จากการศึกษา พบว่า ในต่างประเทศ มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจในการบริหารและในการตรากฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับอื่น ๆ รวมถึงการกำหนดหลักเกณฑ์และกระบวนการใช้สิทธิของประชาชนในเรื่องดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม อาทิ เช่น สาธารณรัฐฮังการี สาธารณรัฐโครเอเชีย และสาธารณรัฐโรมาเนีย โดยมีการตรากฎหมายไว้ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

สาธารณรัฐฮังการี

ตามรัฐบัญญัติฉบับที่ CXXXI ฉบับปี ค.ศ. 2010 ว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตรากฎหมาย (Act CXXXI of 2010 On Public Participation in Developing Legislation) ของสาธารณรัฐฮังการี ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างกฎหมายไว้ โดยมีบทบัญญัติที่กำหนดว่าร่างรัฐบัญญัติ กฎหมาย รัฐกฤษฎีกา รัฐกำหนดก่อนที่จะมีการนำร่างผ่านการปรึกษาหารือสาธารณะ รัฐมนตรีต้องจัดให้มีการนำแนวความคิดพื้นฐานของร่างนั้นผ่านการปรึกษาหารือสาธารณะ แต่หากเป็นร่างกฎหมายเกี่ยวกับหนี้หรือภาระผูกพันทางการเงิน เงินอุดหนุนจากรัฐ งบประมาณและการดำเนินการทางงบประมาณ เงินทุนที่ได้รับจากสหภาพยุโรปและแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศ การประกาศใช้สนธิสัญญาระหว่างประเทศ และการจัดตั้งองค์กรและสถาบัน จะต้องไม่ผ่านการปรึกษาหารือสาธารณะ ทั้งนี้ ร่างหรือแนวคิดดังกล่าว อาจไม่มีการยื่นเพื่อผ่าน

ปรึกษาหารือสาธารณะได้ ในกรณีที่การปรึกษาหารือสาธารณะดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อในการป้องกัน ด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความมั่นคงแห่งชาติ การเงิน การต่างประเทศ การอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม หรือการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมของสาธารณรัฐฮังการี และร่างดังกล่าวไม่จำเป็นต้องผ่านการปรึกษาหารือสาธารณะในกรณีที่จำเป็นต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยในการที่จะจัดให้มีการปรึกษาหารือสาธารณะและดำเนินการรับฟังความคิดเห็นนั้น กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของรัฐมนตรีในการที่จะจัดให้มีการปรึกษาหารือสาธารณะและดำเนินการรับฟังความคิดเห็น และในกรณีที่ร่างที่เผยแพร่มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายอื่นเกินกว่าหนึ่งในห้าให้นำบทบัญญัติที่มีการแก้ไขและบทบัญญัติฉบับเต็มของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน รวมถึงวัตถุประสงค์ในการแก้ไขเพิ่มเติมเป็นรายการเผยแพร่ลงในเว็บไซต์

สาธารณรัฐโครเอเชีย

ตามประมวลกฎหมายว่าด้วยการปรึกษาหารือกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตรากฎหมาย ระเบียบ หรือรัฐบัญญัติ (Code of practice on consultation with the interested Public in procedures of adopting Laws, other Regulations and Acts) ของสาธารณรัฐโครเอเชียได้กำหนดหลักเกณฑ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างกฎหมายไว้ โดยประมวลกฎหมายดังกล่าวจะกำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปและมาตรฐาน รวมถึงมาตรการในการดำเนินการปรึกษาหารือกับประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย ในขั้นตอนของการตรากฎหมายและการตรากฎระเบียบอื่น ๆ และรัฐบัญญัติที่ควบคุมเรื่องต่าง ๆ ในการที่จะปกป้องประโยชน์สาธารณะ (การคุ้มครองและการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน บริการสาธารณะ ระบบยุติธรรม และการรักษาสิ่งแวดล้อม ฯลฯ) โดยวัตถุประสงค์ของประมวลกฎหมายนี้ คือ การให้หน่วยงานทั้งหมดที่เกี่ยวข้องในกระบวนการตรากฎหมายและระเบียบทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐในสาธารณรัฐโครเอเชียและประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย เป้าหมายสูงสุดของประมวลกฎหมายนี้ คือ การอำนวยความสะดวกในการปฏิสัมพันธ์กับประชาชนและตัวแทนของประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย ในกระบวนการประชาธิปไตย และกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโดยรวมมากขึ้น ประมวลกฎหมายฉบับนี้ไม่มีผลเป็นการยกเลิกกฎหมายฉบับอื่นซึ่งว่าด้วยการกระบวนการในการคุ้มครองสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงและมีส่วนร่วมในกระบวนการตรากฎหมายซึ่งได้มีอยู่ก่อนแล้ว (เช่น ข้อตกลงระหว่างประเทศและกฎหมายในด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม) หลักการทั่วไปและมาตรฐานขั้นต่ำและมาตรการที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายนี้ไม่ใช้กับกระบวนการซึ่งมีอยู่แล้วและมีหลักเกณฑ์ในการดำเนินการปรึกษาหารือกับตัวแทนของประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย กิจการภายในหน่วยงาน การกำหนดขอบเขตของกระบวนการและขั้นตอนสำหรับการปรึกษาหารือกับตัวแทนของสหภาพการค้าและสมาคมนายจ้างโครเอเชีย กิจการภายในสมานิติบัญญัติแห่งชาติและสภาเศรษฐกิจและสังคม หรือกิจการในระดับท้องถิ่น

สาธารณรัฐโรมาเนีย

ตามกฎหมายฉบับที่ 52/2003 ลงวันที่ 21/01/2003 ว่าด้วยความโปร่งใสในการบริหารรัฐกิจ (Law no. 52/2003 (republished*) of 01/21/2003 on Decisional Transparency in Public

Administration) ของสาธารณรัฐโรมาเนีย ได้กำหนดหลักเกณฑ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างกฎหมายไว้ โดยกฎหมายฉบับนี้จะกำหนดหลักเกณฑ์ขั้นต่ำสำหรับการดำเนินการเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการตัดสินใจของหน่วยงานรัฐที่ได้รับการแต่งตั้งหรือแต่งตั้งจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ที่ใช้งบประมาณแผ่นดิน ในการดำเนินงานซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับประชาชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการเพิ่มระดับความรับผิดชอบของภาครัฐต่อพลเมืองในฐานะผู้มีส่วนได้เสียในการตัดสินใจในการบริหาร ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจในการบริหาร และในการตรากฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับอื่น ๆ รวมถึงการเพิ่มระดับความโปร่งใสในการบริหารราชการแผ่นดินทั้งหมด และกำหนดหลักการพื้นฐานของกฎหมายเพื่อให้หน่วยงานบริหารส่วนกลางและท้องถิ่นทราบถึงประเด็นที่จะส่งผลกระทบต่อสาธารณชนในการตรากฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการปรึกษาหารือกับประชาชนและสมาคมต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายในการที่หน่วยงานของรัฐตรากฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับอื่น ๆ และเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจด้านการบริหารและการตรากฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับอื่น ๆ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจด้านการบริหารและการตรากฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับอื่น ๆ ได้กำหนดให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย ดังต่อไปนี้ คือ วาระการประชุมและการอภิปรายของหน่วยงานของรัฐตามกฎหมายฉบับนี้จะต้องเผยแพร่ต่อสาธารณชน การอภิปรายจะถูกบันทึกและเผยแพร่ต่อสาธารณชน และบันทึกการรายงานการประชุม ต้องจัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและเผยแพร่ต่อสาธารณชนตามกฎหมาย

2) มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับกระบวนการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการตรากฎหมายของประเทศไทย

จากการศึกษาบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พบว่า มีการบัญญัติรับรองสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการตรากฎหมายไว้ ดังนี้

“ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป”

นอกจากนี้ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนไว้ ดังนี้

ก่อนเริ่มดำเนินการโครงการของรัฐ หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการต้องจัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ และจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีก็ได้ นอกจากนี้ หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการของรัฐที่มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อ

ประชาชนเป็นส่วนรวมต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีก่อนเริ่มดำเนินการ

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐมิได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนเริ่มดำเนินโครงการของรัฐ เมื่อผู้มีส่วนได้เสียร้องขอ รัฐมนตรีสำหรับราชการส่วนกลาง ผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับราชการส่วนภูมิภาคหรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสำหรับราชการของกรุงเทพมหานคร จะสั่งหน่วยงานของรัฐให้รับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนก็ได้ ในกรณีเช่นนั้นให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยเร็ว

4. วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดกระบวนการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการตรากฎหมายของรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (มาตรา 77 วรรค 2)

1) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดกระบวนการจัดให้มีระบบการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างรอบด้านก่อนการตรากฎหมายเพื่อใช้บังคับ

การมีส่วนร่วมของประชาชนใน “กระบวนการตรากฎหมาย” นั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งใช้บังคับในอดีต ได้รับรองไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 81 (3) โดยกำหนดให้รัฐต้องจัดให้มีกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกฎหมายที่ดำเนินการเป็นอิสระเพื่อปรับปรุงและพัฒนากฎหมายของประเทศ รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมายให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญโดยต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากกฎหมายนั้นประกอบด้วย นอกจากนี้จากการศึกษา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 วรรคสอง ที่ใช้บังคับในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า มีการกำหนดสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตรากฎหมายของรัฐ โดยกำหนดให้รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง และก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

จากการศึกษา พบว่า นับตั้งแต่ประเทศของเรามีการบังคับใช้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เนื้อหาของบทบัญญัติในกฎหมายดังกล่าวมีการกำหนดให้รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น และวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมาย โดยหน้าที่ในลักษณะนี้จะกำหนดไว้ให้หน่วยงานของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกฎหมายฉบับนั้น ๆ จะต้องปฏิบัติตามที่รัฐธรรมนูญ

ฉบับนี้กำหนดก่อนมีการตรากฎหมายในทุก ๆ ฉบับ แต่เมื่อพิจารณากฎหมายในระดับแม่บท พบว่าในประเทศไทยไม่มีการกำหนดกฎหมายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวกับการตรากฎหมายของรัฐเลยแม้แต่ฉบับเดียวในระดับพระราชบัญญัติ มีเพียงแต่กฎหมายระดับกฎเท่านั้นที่มีการกำหนดเรื่องการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน แต่ก็เป็นการกำหนดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นในทุกเรื่องอย่างกว้าง ไม่ได้เฉพาะเจาะจง และเมื่อไม่มีกฎหมายที่เป็นการเฉพาะในการกำหนดหลักเกณฑ์การใช้สิทธิลักษณะนี้ของประชาชน จึงส่งผลทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานในการกำหนดกระบวนการ ขั้นตอน และหลักเกณฑ์ของการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียในกฎหมายที่จะมีการตราขึ้นในหน่วยงานของรัฐ อีกทั้งยังส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของกระบวนการที่ถูกกำหนดโดยรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกาศใช้บังคับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2560 เพราะหากรัฐหรือหน่วยงานของรัฐไม่มีกฎหมายที่จะกำหนดกระบวนการอย่างชัดเจน อาจจะทำให้เกิดความแตกต่างในขั้นตอนหรือในบางกรณีอาจเกิดปัญหาจากการตีความว่า ขั้นตอนควรมีอย่างน้อยเพียงใด หน่วยงานบางแห่งอาจใช้เพียงการประกาศทางระบบอินเทอร์เน็ต หรืออาจเป็นเพียงการสุ่มตัวอย่างของพื้นที่บางแห่งเท่านั้น ส่งผลทำให้ประชาชนซึ่งมีส่วนได้เสีย ไม่ได้รับความเป็นธรรมในการให้ข้อมูลของปัญหาอันจะเกิดจากการตรากฎหมายฉบับนั้น ๆ ได้ในวงกว้าง

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การที่ประเทศไทยไม่มีการตรากฎหมายที่เป็นการเฉพาะในการกำหนดหลักเกณฑ์การใช้สิทธิในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน จึงส่งผลทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานในการกำหนดกระบวนการ ขั้นตอน และหลักเกณฑ์ของการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียในกฎหมายที่จะมีการตราขึ้นในหน่วยงานของรัฐ ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของกระบวนการที่ถูกกำหนดโดยรัฐธรรมนูญ เพราะหากรัฐหรือหน่วยงานของรัฐไม่มีกฎหมายที่จะกำหนดกระบวนการอย่างชัดเจน อาจจะทำให้เกิดความแตกต่างในขั้นตอนหรือในบางกรณีอาจเกิดปัญหาจากการตีความว่า ขั้นตอนควรมีอย่างน้อยเพียงใด ส่งผลทำให้ประชาชนซึ่งมีส่วนได้เสีย ไม่ได้รับความเป็นธรรมในการให้ข้อมูลของปัญหา นอกจากนี้ จากการไม่มีกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติมารองรับสิทธิตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดไว้ นั้น ยังเป็นการละเลยของรัฐที่ทำให้เกิดการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาของบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว และยังเป็นสิ่งที่ทำให้สิทธิของประชาชนชาวไทยถูกระทบ เนื่องจากการตรากฎหมายทุกครั้งของหน่วยงานรัฐ หากรัฐไม่มีข้อมูลที่เพียงพอในการตรากฎหมาย ผู้ซึ่งได้รับผลเสียหายมากที่สุด คือ ประชาชนชาวไทย ผู้ถูกบังคับใช้กฎหมาย อีกทั้ง ยังส่งผลทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงสิทธิตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดไว้ ส่งผลทำให้อาจเกิดปัญหาที่กระทบต่อประชาชนผู้มีส่วนได้เสียในกฎหมายฉบับนั้น ๆ ภายหลังมีการบังคับใช้ต่อไป

2) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดกระบวนการเพื่อเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายต่อสาธารณชน ตามมาตรา 77 วรรค 2 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

การเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายต่อสาธารณชน คือ การที่รัฐเปิดเผยหรือเผยแพร่ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงในการดำเนินการของรัฐ รวมถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่องต่างๆ เพื่อให้ประชาชนสามารถรับทราบข้อมูลนั้นได้อย่างทั่วถึง ซึ่งหลักพื้นฐานในการเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายต่อสาธารณชนนั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่กำหนดให้ประชาชนสามารถมีโอกาอย่างกว้างขวางในการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆ ของรัฐ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิทางการเมืองได้โดยถูกต้องกับความเป็นจริง อันเป็นการส่งเสริมให้มีความเป็นรัฐบาลโดยประชาชนมากยิ่งขึ้น โดยในปัจจุบันได้กำหนดให้ประชาชนมีสิทธิได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆ ของรัฐ ประชาชนสามารถใช้สิทธิขอตรวจดูขอข้อมูลเพื่อตรวจสอบและสามารถแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินการเรื่องนั้น ๆ ได้ ซึ่งครอบคลุมหน่วยงานต่างๆ ของรัฐในทุกระดับทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอิสระของรัฐ และกฎหมายข้อมูลข่าวสารยังได้กำหนดหลักการคุ้มครองสิทธิของประชาชนในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ปฏิบัติตามแนวทางที่กฎหมายบัญญัติไว้อีกด้วย

จากการศึกษา พบว่า ในปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้รัฐจะต้องจัดให้มีระบบการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องตามกฎหมายทุกฉบับก่อนที่หน่วยงานของรัฐจะตรากฎหมายขึ้น และรัฐจะต้องวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจจะเกิดจากกฎหมายฉบับนั้นๆ อย่างรอบด้านและเป็นระบบ โดยนัยสำคัญในเนื้อหาของบทบัญญัติตามมาตรา 77 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งนอกจากจะมุ่งเน้นการมีระบบให้รับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบแล้ว เนื้อหาของรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวยังมุ่งเน้นให้รัฐจะต้องนำข้อมูลที่ได้รับจากการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกชั้นตอน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐจะต้องมีหน้าที่เปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายนั้นต่อประชาชนหรือสาธารณชน เมื่อพิจารณาเนื้อหาของกฎหมาย จะพบว่าเกิดปัญหาในการกำหนดหลักการและหน้าที่ของรัฐต่อประชาชนในเรื่องเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลการรับฟังความคิดเห็นกรณีการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบก่อนมีการตรากฎหมายในหน่วยงานของรัฐ เพราะหากพิจารณาตามกฎหมายในระดับแม่บท ได้แก่ พระราชบัญญัติหรือพระราชกำหนด เป็นต้น จะเห็นว่าในประเทศไทย ไม่มีกฎหมายในระดับกฎหมายแม่บท ทั้งในระดับพระราชบัญญัติ พระราชกำหนด และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน วิธีการ หรือกระบวนการที่เกี่ยวกับการกำหนดให้รัฐเปิดเผยข้อมูลต่อประชาชนที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบจากการตรากฎหมายในหน่วยงานต่างๆ ต่อประชาชน การที่ประเทศไทยไม่มีกฎหมายในลักษณะดังกล่าว จึงส่งผลทำให้ในทางปฏิบัติ กรณีที่หน่วยงานของรัฐ พึงจะตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ หรือที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาต่อประชาชนในหน่วยงานของตน หน่วยงานของรัฐก็จะมีแนวทางในการกำหนดขั้นตอนหรือกำหนดรูปแบบที่มีมาตรฐานเดียวกัน หรือมาตรฐานขั้นต่ำที่จะทำให้ประชาชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ผู้มีส่วนได้เสีย สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพในการนำข้อมูลเพิ่มเติม หรือ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องไปประกอบการพิจารณากฎหมายตามกระบวนการตรากฎหมายในทุกขั้นตอน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การที่ไม่มีกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ หรือกฎหมายลำดับรอง กำหนดกระบวนการ และหลักเกณฑ์ในการเปิดเผยข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่อสาธารณชน ตาม มาตรา 77 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ส่งผลทำให้ประชาชนไม่สามารถใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แสดงผลกระทบของตนจากการ ตรากฎหมาย และการใช้สิทธิที่จะเข้าถึงผลการรับฟังความคิดเห็นและคำตอบจากผลการวิเคราะห์ ผลกระทบภายหลังมีการบังคับใช้กฎหมายที่จะกระทบต่อการดำรงชีวิต และกระทบต่อสิทธิของตนได้อย่าง ชัดเจน ทำให้ข้อมูลที่ประชาชนจะต้องได้รับ อาจจะไม่เพียงพอ หรือไม่สามารแก้ไขได้ หากมีการบังคับใช้ กฎหมายฉบับนั้น ๆ ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชนไปแล้ว และยังทำให้เกิดผลกระทบโดยตรงต่อ ความเชื่อถือของประชาชน และยังมีผลกระทบต่อความศักดิ์สิทธิ์ในการบังคับใช้มาตรา 77 วรรคสอง ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ทำให้ประชาชนขาดการคุ้มครองสิทธิตาม รัฐธรรมนูญ และเมื่อประชาชนขาดการคุ้มครองสิทธิตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองและคุ้มครองไว้ อาจส่งผลทำให้ประชาชนเกิดการรวมตัวกันเพื่อเรียกร้องสิทธินอกกฎหมาย เช่น การประท้วง หรือการใช้ ความรุนแรงจากการประท้วง เพราะไม่ได้รับสิทธิตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งการกระทำดังกล่าวย่อมเป็นการ กระทำที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของชุมชน สังคม และประเทศไทย

3) ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการกำหนดสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการ ประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายโดยรัฐภายหลังมีการบังคับใช้

การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายโดยรัฐภายหลังมีการบังคับใช้ เป็นกระบวนการตรวจสอบ คุณภาพของกฎหมายภายหลังจากที่กฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของ กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ว่าเหมาะสมหรือไม่ มีปัญหาที่สมควรต้องแก้ไขหรือไม่ ซึ่งกระบวนการประเมินผล สัมฤทธิ์ของกฎหมายโดยรัฐภายหลังมีการบังคับใช้ มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด และเกี่ยวเนื่องกับสิทธิการ มีส่วนร่วมของประชาชนและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการตรากฎหมาย เพราะหากกฎหมาย กำหนดให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างกฎหมายก่อนการใช้ บังคับแล้ว ย่อมมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดกระบวนการให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วม ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายภายหลังการบังคับใช้เช่นเดียวกัน เนื่องจากกฎหมายที่ใช้บังคับ ย่อมมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชน ดังนั้น การกำหนดให้ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในเรื่องดังกล่าวทั้งในกระบวนการแสดงความคิดเห็นก่อนการบังคับใช้ และการมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลสัมฤทธิ์ภายหลังการบังคับใช้ เพื่อป้องกันหรือปกป้องส่วนได้เสียของตนย่อมมีความสำคัญ อย่างยิ่ง เพื่อให้เกิดการปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่เป็นภาระกับประชาชนเกินสมควร รวมถึงการแก้ไข กฎหมายที่ล้าสมัยหรือไม่เหมาะสมกับสภาวะการณปัจจุบัน ซึ่งเมื่อรัฐธรรมนูญได้กำหนดสิทธิของประชาชน และกำหนดหน้าที่ของรัฐในเรื่องดังกล่าวไว้ หากมีการนำมาใช้บังคับจริงในทางปฏิบัติ และมีการบัญญัติ กฎหมายลำดับรองออกมารองรับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าว ก็ย่อมส่งผลดีทำให้ประชาชน

สามารถเข้าถึงสิทธิในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายที่ตราขึ้นโดยรัฐได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และเสมอภาคเท่าเทียมกัน

นับตั้งแต่มีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งใช้บังคับมาแล้วเป็นระยะเวลาหนึ่ง พบว่า รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวมีการกำหนดหน้าที่ให้รัฐจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลา โดยผลสัมฤทธิ์ดังกล่าวยังจะต้องใช้การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายฉบับนั้น ๆ ด้วย โดยเมื่อพิจารณาเนื้อหาของบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ดังกล่าว พบว่า ในปัจจุบัน ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายฉบับใดที่จะกำหนดระบบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายและกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกรณีผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ส่งผลทำให้ในปัจจุบัน ประเทศไทยยังไม่มีกำหนดกรอบระยะเวลาของการประเมินผลสัมฤทธิ์ และยังไม่มีการกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องประเมินผลสัมฤทธิ์หรือมีหน้าที่ในการประเมินผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นทางการจากรัฐบาลใช้กฎหมายในหน่วยงานของตน ผลจากการไม่มีกฎหมายในระดับแม่บทหรือแม่กระทั่งกฎหมายในประเทศไทยตามกรณีดังกล่าว ย่อมทำให้เกิดผลกระทบโดยตรงต่อการคุ้มครองสิทธิของประชาชนจากหน่วยงานของรัฐตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด นอกจากนี้ ยังเกิดปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์หรือขั้นตอนที่จะกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องเข้าไปรับฟังข้อมูลและผลการบังคับใช้กฎหมายเพื่อนำข้อมูลดังกล่าวกลับไปพัฒนากฎหมายของตนให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงตามบริบทต่าง ๆ การที่ประเทศไทยไม่มีกฎหมายดังกล่าว จึงเป็นการกระทำของรัฐที่ไม่สอดคล้องต่อเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 อย่างชัดเจน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีการกำหนดหน้าที่ให้รัฐจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลา โดยผลสัมฤทธิ์ดังกล่าวยังจะต้องใช้การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายฉบับนั้น ๆ ด้วย แต่ในกฎหมายลำดับรอง ยังไม่มีกฎหมายฉบับใดที่จะกำหนดระบบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายและกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกรณีผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ส่งผลทำให้การกระทำของรัฐตามกรณีดังกล่าวไม่สอดคล้องต่อเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายที่หน่วยงานของรัฐจะกล่าวอ้างได้ว่า หน่วยงานของตนยังไม่จำเป็นต้องประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายที่ตนเองรับผิดชอบ หรืออาจจะส่งผลต่อการตีความกฎหมายว่าแนวทางการปฏิบัติในหน่วยงานของตนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลสัมฤทธิ์ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้วตามที่หน่วยงานของตนกำหนดขั้นตอน อีกทั้ง ยังอาจส่งผลกระทบต่อมาตรฐานการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามกฎหมายว่าการประเมินผลสัมฤทธิ์ ตามกฎหมายที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เป็นไปโดยมีมาตรฐานเดียวกันหรือไม่ เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยมากน้อยเพียงใด และส่งผลกระทบต่อการนำข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายมาเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในหน่วยงานของรัฐว่ากฎหมายฉบับนั้น ๆ จะต้องมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเนื้อหาของ

กฎหมายให้เหมาะสมหรือสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตของประชาชนชาวไทยหรือไม่ เพียงใด

5. ข้อเสนอแนะ

ผู้เขียนเห็นควรให้ประเทศไทยมีการตรากฎหมายในระดับพระราชบัญญัติในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับกระบวนการตรากฎหมายของรัฐ รวมถึงการวิเคราะห์ผลกระทบอันอาจเกิดจากการบังคับใช้กฎหมาย และการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายภายหลังมีการบังคับใช้เป็นการเฉพาะ โดยกฎหมายดังกล่าว ต้องมีเนื้อหาที่กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1) หลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ก่อนการตรากฎหมายเพื่อใช้บังคับ โดยการนำหลักการทางกฎหมายของสาธารณรัฐโครเอเชียมาบังคับใช้ เนื่องจากตามกฎหมายว่าด้วยการปรึกษาหารือกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตรากฎหมายของสาธารณรัฐโครเอเชีย มีการกำหนดหลักเกณฑ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างกฎหมายไว้ กำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปและมาตรฐาน รวมถึงมาตรการในการดำเนินการปรึกษาหารือกับประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย ในขั้นตอนของการตรากฎหมายและการตราฎระเบียบอื่น ๆ โดยกำหนดให้หน่วยงานทั้งหมดที่เกี่ยวข้องในกระบวนการตรากฎหมายและระเบียบ ต้องทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐในสาธารณรัฐโครเอเชียและประชาชนผู้มีส่วนได้เสียในการร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะเกี่ยวกับการตรากฎหมายของรัฐ

2) กำหนดกระบวนการเพื่อเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์ผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายต่อสาธารณชน ตามมาตรา 77 วรรค 2 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยนำหลักการทางกฎหมายของสาธารณรัฐโรมาเนียมาบังคับใช้ เนื่องจากตามกฎหมายของสาธารณรัฐโรมาเนีย ได้กำหนดหลักเกณฑ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างกฎหมายไว้ และเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจด้านการบริหารและการตรากฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับอื่น ๆ ยังกำหนดให้หน่วยงานของรัฐจะต้องเผยแพร่ผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อสาธารณชน โดยการบันทึกผลการอภิปรายในการประชุมร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน และเผยแพร่ต่อสาธารณชน ทั้งยังกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดทำบันทึกรายงานการประชุม ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและเผยแพร่ต่อสาธารณชนตามกฎหมาย รวมถึงหลักการทางกฎหมายของสาธารณรัฐโครเอเชียที่กำหนดไว้ในกฎหมายระดับแม่บทให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในการจัดทำร่างกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับอื่น ๆ ต้องประกาศต่อสาธารณะผ่านทางเว็บไซต์หรือในลักษณะอื่นที่เหมาะสม รวมถึงการแจ้งเตือนและการเชิญชวนให้ประชาชนเข้าร่วมการปรึกษาหารือเกี่ยวกับร่างกฎหมายดังกล่าว โดยกำหนดว่าต้องเปิดเผยข้อมูลทั้งหมดที่จำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวกในการรวบรวมความคิดเห็นจากประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย

3) กำหนดกระบวนการ หลักเกณฑ์ และวิธีการ ในการเข้าถึงสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายโดยรัฐภายหลังมีการบังคับใช้

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- เกียรติขจร วิจารณ์สวัสดิ์. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาลด้านการบริการจัดหางาน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: กองแผนงานและสารสนเทศ กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน. 2550.
- ถวิลวดี บุรีกุล. พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชน: จากอดีตจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอ.พี.กราฟิค ดีไซน์ และการพิมพ์ จำกัด. 2552.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, และคณะ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ,” รายงานผลการวิจัย สถาบันพระปกเกล้า. 2554.
- อุดม รัฐอมฤต และคณะ. การอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิเสรีภาพของบุคคล ตามมาตรา 28. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. 2544.

ภาษาต่างประเทศ

- Act CXXXI of 2010 On Public Participation in Developing Legislation of Hungary
- Code of practice on consultation with the interested Public in procedures of adopting Laws, other Regulations and Acts of Croatia
- Jean Rivero. (1991). Les libertés publiques, Tome I : Les droits de l’homme.
- Law no. 52/ 2003 (republished*) of 01/ 21/ 2003 on decisional transparency in public administration of Romania
- Maurice Cranston, Human Rights To-day, London, Ampersand book, 1962

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการปฏิเสธหรือยับยั้งคำขอหนังสือเดินทาง
และการยกเลิกหนังสือเดินทาง ตามระเบียบกระทรวงการต่างประเทศ
ว่าด้วยการออกหนังสือเดินทาง พ.ศ. 2548

แซน โชติประสพ¹

ดร.สรรธ ธนโชติโกคิน²

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาถึงหลักนิติรัฐในฐานะที่เป็นหลักประกันคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ แนวความคิดเกี่ยวกับเสรีภาพในการเดินทางและสิทธิในหนังสือเดินทางตามกฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศ และราชอาณาจักรไทย เพื่อนำไปวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการปฏิเสธหรือยับยั้งคำขอหนังสือเดินทาง และการยกเลิกหนังสือเดินทาง ตามระเบียบกระทรวงการต่างประเทศ ว่าด้วยการออกหนังสือเดินทาง พ.ศ. 2548 ตลอดจนเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาและแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาพบว่า แม้ราชอาณาจักรไทยจะได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองเสรีภาพในการเดินทางของบุคคลไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อันสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง แต่การที่ฝ่ายบริหารอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินออกระเบียบกระทรวงการต่างประเทศ ว่าด้วยการออกหนังสือเดินทาง พ.ศ. 2548 กำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขการปฏิเสธหรือยับยั้งคำขอหนังสือเดินทาง และการยกเลิกหนังสือเดินทาง จึงทำให้เกิดปัญหาในหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สิทธิในเสรีภาพในการเดินทางออกนอกราชอาณาจักรไทยกับสิทธิในหนังสือเดินทาง ขอบอำนาจของกระทรวงการต่างประเทศในการออกระเบียบกระทรวงการต่างประเทศ ว่าด้วยการออกหนังสือเดินทาง พ.ศ. 2548 ความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และระเบียบดังกล่าวไม่มีบทบัญญัติอันเป็นการกำหนดเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาทางปกครองเพื่อมีคำสั่งปฏิเสธหรือยับยั้งคำขอหนังสือเดินทาง และคำสั่งยกเลิกหนังสือเดินทาง โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับสิทธิของผู้ได้รับผลกระทบจากการออกคำสั่งดังกล่าว และการพิจารณาอุทธรณ์ของฝ่ายปกครอง ก่อให้เกิดความสับสนของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า ควรที่จะปรับปรุงแก้ไขระเบียบกระทรวงการต่างประเทศ ว่าด้วยการออกหนังสือเดินทาง พ.ศ. 2548 ให้มีสถานะเป็นกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ เพื่อเป็นกฎหมายแม่บทและสอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ โดยแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์เงื่อนไขการปฏิเสธหรือยับยั้งคำขอหนังสือเดินทาง และการยกเลิกหนังสือเดินทาง

¹ นักศึกษาลัทธิสุตริศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

² ที่ปรึกษาวินิจฉัย

กรณีเกี่ยวกับผู้ร้องเป็นผู้ซึ่งกำลังรับโทษในคดีอาญา หรืออยู่ระหว่างการปล่อยตัวชั่วคราว หรือเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาที่ได้มีการออกหมายจับไว้แล้ว ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพิ่มเติมบทบัญญัติกระบวนการพิจารณาทางปกครองโดยเฉพาะการแจ้งคำสั่งทางปกครอง การให้เหตุผลในการออกคำสั่งทางปกครอง ตลอดจนการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง ไปพร้อมกับการเสนอกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติให้รัฐสภาพิจารณาเพื่อบังคับใช้ต่อไป

ABSTRACT

This thesis has an objective to study the principle of Rule of Law as the guarantee of constitutional rights and liberty, and as the basis of freedom of movement and rights in passport under international law, foreign law, and Thai law, in order to analyze legal problems on the rejection or restraint of passport application, and the revocation of passport, according to Regulation of the Ministry of Foreign Affairs on the Issuance of Passport B.E. 2548, including providing recommendation on the resolution and the amendment of relating laws.

According to the study, Thailand has constitutional provisions which guarantee freedom of movement in consistent with Universal Declaration of Human Rights and International Covenant on Civil and Political Rights. However, when the executive branch exercises power pursuant to the law on State administration in pronouncing Regulation of the Ministry of Foreign Affairs on the Issuance of Passport B.E. 2548, by prescribing conditions on the rejection or restraint passport application and the revocation of passport, there are many legal problems on this matter. In particular, there are certain problems about the understanding on freedom of movement and rights in passport, the scope of power exercised by the Ministry of Foreign Affairs in enforcing Regulation on the Issuance of Passport B.E. 2548. The Regulation of the Ministry of Foreign Affairs on the Issuance of Passport B.E. 2548 has vague provisions, and this Regulation does not have legal provision on the administrative proceeding in issuing order to reject or restrain passport application or revoke the passport, especially the legal problems on the rights of aggrieved or injured person, while the petition process in the organization causes confusion to the exercising officials.

Therefore, the author recommends that the Regulation of the Ministry of Foreign Affairs on the Issuance of Passport B.E. 2548 should be amended to become the Act, as the principal law under the Constitution. The legal provisions within the Regulation of the Ministry of Foreign Affairs on the Issuance of Passport B.E. 2548 should also be amended in the part of conditions on the rejection or restraint passport application and the revocation of passport, by considering that the passport applicant or passport holder is penalized, is released with bail, or is under warrant of arrest. The legal provisions in the Regulation should also be amended to include administrative proceeding

in the notification of administrative order, the reason in the issuance of administrative order, and the petition of administrative order, equipped with the proposed law as the Act to the parliament.

1. บทนำ

หลักนิติรัฐ (Rechtsstaat) หรือหลักนิติธรรม (The Rule of Law) เป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจตามอำเภอใจขององค์กรต่างๆ ของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด ซึ่งสาระสำคัญของหลักนิติรัฐ คือ บรรดาการกระทำทั้งหลายขององค์กรของรัฐฝ่ายบริหารจะต้องชอบด้วยกฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรของรัฐฝ่ายนิติบัญญัติ กล่าวคือ องค์กรของรัฐฝ่ายบริหารจะต้องมีอำนาจสั่งการให้ประชาชนกระทำการหรือละเว้นไม่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดได้ต่อเมื่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้อำนาจไว้อย่างชัดเจนและจะต้องใช้อำนาจนั้นภายในกรอบที่กฎหมายกำหนดไว้ บรรดากฎหมายทั้งหลายที่องค์กรของรัฐฝ่ายนิติบัญญัติได้ตราขึ้นจะต้องชอบด้วยรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายที่ให้อำนาจแก่องค์กรของรัฐฝ่ายบริหารล่วงล้ำเข้าไปในแดนแห่งสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจะต้องมีข้อความระบุไว้อย่างชัดเจนพอสมควรว่าให้องค์กรของรัฐฝ่ายบริหารองค์กรใดมีอำนาจล่วงล้ำเข้าไปในแดนแห่งสิทธิและเสรีภาพได้ในกรณีใด และกฎหมายดังกล่าวจะต้องไม่เกินขอบเขตแห่งความจำเป็นเพื่อธำรงรักษาผลประโยชน์สาธารณะ ดังนั้น แม้รัฐจะมีอำนาจในการตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพในการเดินทาง แต่การตรากฎหมายก็ต้องอยู่ภายใต้หลักนิติรัฐในฐานะที่เป็นหลักประกันคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

2. แนวคิดเกี่ยวกับเสรีภาพในการเดินทางและสิทธิในหนังสือเดินทางตามกฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศ และราชอาณาจักรไทย

เสรีภาพในการเดินทาง หรือการเคลื่อนย้าย (Freedom of Movement) หมายถึง การเคลื่อนไหวอิสระของพลเมืองของรัฐตนในการเดินทางหรือเคลื่อนย้ายภายในประเทศ และการเดินทางออกและเข้ามาภายในประเทศของตน อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันได้มีการใช้คำว่าสิทธิและเสรีภาพ รวมๆ กันไป เช่น เรียกว่า บรรดาสิทธิและเสรีภาพที่มนุษย์แต่ละคนพึงมีในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์ เรียกว่า สิทธิมนุษยชน (Human Rights) สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เรียกบรรดาสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองให้แก่บุคคลรวมๆ กัน เรียกว่า สิทธิขั้นพื้นฐาน (Fundamental Constitutional Rights) แต่สิทธิมนุษยชนหรือสิทธิขั้นพื้นฐาน นั้น ส่วนใหญ่หาใช่สิทธิโดยแท้ซึ่งเป็นอำนาจของบุคคลที่จะเรียกร้องให้รัฐกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจงให้เกิดประโยชน์แก่ตน แต่ถือเป็นสิทธิในเสรีภาพ (Right of Liberty) คือเป็นอำนาจตามกฎหมายในอันที่จะกระทำการต่างๆ โดยปราศจากการรบกวนขัดขวางของรัฐ³ ซึ่งล้าหลังเสรีภาพไม่ก่อให้เกิดหน้าที่แก่บุคคลอื่น แต่หากกล่าวว่าสิทธิในเสรีภาพหมายความว่าบุคคลนั้นย่อมมีสิทธิที่จะใช้เสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญรับรองในความหมายนี้ ย่อมก่อให้เกิดความผูกพันต่อบุคคล

³ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543), น.24.

อื่นที่จะไม่ไปละเมิดการใช้เสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ⁴ ดังนั้น บุคคลจึงมีเสรีภาพในการเดินทางทั้งภายในรัฐและออกนอกรัฐ แต่เมื่อบุคคลนั้นจะใช้สิทธิในเสรีภาพในการเดินทางตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองเพื่อเดินทางออกนอกรัฐ บุคคลนั้นย่อมมีอำนาจบังคับให้บุคคลอื่นต้องกระทำการเพื่อรองรับการใช้สิทธิของตน คือมีสิทธิที่จะได้รับเอกสารการเดินทางหรือหนังสือเดินทางเพื่อใช้สำหรับเดินทางออกนอกประเทศ และรัฐจะต้องออกเอกสารการเดินทางหรือหนังสือเดินทางให้แก่บุคคลที่ร้องขอ สิทธิในหนังสือเดินทางจึงเป็นส่วนหนึ่งของเสรีภาพในการเดินทางตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้การรับรองและคุ้มครอง แต่เสรีภาพในการเดินทางถือเป็นเสรีภาพสัมพัทธ์หรือมีเงื่อนไข รัฐสามารถจำกัดสิทธิในเสรีภาพในการเดินทางภายใต้เงื่อนไขข้อจำกัดเพียงเท่าที่มีกฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการ ข้อ 13 (2) ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และข้อ 12 (2) ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง โดยบุคคลจะใช้สิทธิในการเดินทางออกนอกประเทศต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของประเทศต้นทางและประเทศปลายทาง ประเทศต้นทางจึงต้องมีหนังสือเดินทาง (passport) ซึ่งถือเป็นเอกสารประจำตัวที่รัฐบาลประเทศหนึ่งออกให้แก่พลเมืองหรือคนในชาติของตน เพื่อใช้แสดงตนในการเดินทางไปต่างประเทศ โดยหนังสือเดินทางต้องได้รับการประทับตราตรวจลงตราหรือวีซ่า (Visa) จากประเทศปลายทางที่จะเดินทางจึงจะสามารถเดินทางเข้าไปในประเทศปลายทางได้ เว้นแต่จะมีความตกลงยกเว้นการตรวจลงตราระหว่างประเทศ หรือข้อตกลงพิเศษระหว่างประเทศในการเดินทางข้ามพรมแดน โดยไม่ต้องมีหนังสือเดินทาง ในแต่ละประเทศจึงกำหนดให้มีกฎหมายขึ้นมาบังคับใช้เพื่อควบคุมการเดินทาง สิทธิในเอกสารเดินทางนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติซึ่งมีหน้าที่ในการตีความสนธิสัญญาได้ออกแนวทางในข้อ 12 ในข้อคิดเห็นทั่วไป ข้อ 27 ว่าเสรีภาพในการเดินทางให้มีความหมายรวมไปถึงสิทธิในหนังสือเดินทางของบุคคลด้วย

จากการศึกษาเสรีภาพในการเดินทางและสิทธิในหนังสือเดินทางตามกฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศ และราชอาณาจักรไทย สามารถสรุปได้ ดังนี้

สหรัฐอเมริกา และแคนาดาได้ตีความสิทธิในเสรีภาพในการเดินทางออกนอกประเทศให้รวมไปถึงสิทธิในหนังสือเดินทางซึ่งได้รับการรับรองและคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ สิทธิในหนังสือเดินทางของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และราชอาณาจักรสเปน ยังมีการบัญญัติไว้โดยตรงในรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจนว่า รัฐจะต้องเคารพสิทธิขั้นพื้นฐานในการมีหนังสือเดินทางของพลเมือง และสาธารณรัฐฝรั่งเศสเป็นอีกประเทศหนึ่งที่เคารพสิทธิและเสรีภาพในการเดินทาง แม้จะไม่ปรากฏหลักฐานอย่างชัดเจนว่าสิทธิในหนังสือเดินทางถือเป็นส่วนหนึ่งของเสรีภาพในการเดินทางหรือไม่ แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยหนังสือเดินทางของสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า พลเมืองของตนมีสิทธิได้รับหนังสือเดินทางทั่วไปโดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ และไม่มีข้อกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปฏิเสธหรือยับยั้งคำขอหนังสือเดินทาง และการยกเลิกเพิกถอนหนังสือเดินทางของพลเมืองของตน ย่อมแสดงให้เห็นได้ว่า สาธารณรัฐฝรั่งเศสให้การเคารพถึงสิทธิในการมีเอกสารการเดินทางอย่างแท้จริง

⁴ บรรเจิด สิงคะเนติ, หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2558), น.53-54.

เมื่อพิจารณากฎหมายของต่างประเทศเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง สามารถแบ่งออกได้เป็นสองกลุ่ม คือ

กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มประเทศในระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law System) ได้แก่ สหรัฐอเมริกา และแคนาดา ซึ่งกฎหมายเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของสหรัฐอเมริกาบังคับใช้ตามรัฐบัญญัติหนังสือเดินทาง ค.ศ. 1926 (Passport Act of 1926) ปัจจุบัน คือ ประมวลกฎหมายกลาง (22 U.S.C. § 211a) แต่กฎหมายฉบับดังกล่าวมิได้บัญญัติให้อำนาจประธานาธิบดีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศปฏิเสธหรือเพิกถอนหนังสือเดินทางของพลเมืองของตน รัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกาจึงได้ออกกฎระเบียบของรัฐบาลกลาง (Code of Federal Regulations) (CFR) แบ่งออกเป็น 50 หมวดหลัก ในส่วนของหนังสือเดินทางบัญญัติไว้ที่ Supchapter F – Nationality at 51 – Passport ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปฏิเสธหรือยับยั้งคำขอหนังสือเดินทาง การเพิกถอนหนังสือเดินทาง การแจ้ง การอุทธรณ์ และการพิจารณาอุทธรณ์ของเจ้าหน้าที่ แต่ก็เกิดปัญหาโต้แย้งเช่นเดียวกับกรณีของราชอาณาจักรไทย เกี่ยวกับอำนาจของรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกาในการออกระเบียบดังกล่าว โดยศาลสูงของสหรัฐอเมริกาวินิจฉัยว่า⁵ แม้รัฐบัญญัติหนังสือเดินทาง ค.ศ. 1926 จะไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจประธานาธิบดีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศในการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปฏิเสธหนังสือเดินทางเพราะเหตุเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ แต่อำนาจดังกล่าวถือเป็นอำนาจปกครองทั่วไป และเหตุแห่งปฏิสนธิรัฐสภาได้ให้การยอมรับและยึดถือจนกลายเป็นจารีตประเพณีแล้วที่สามารถยกเป็นเหตุปฏิเสธที่จะไม่ออกหนังสือเดินทางให้แก่พลเมืองของตนได้ ดังนั้น กฎระเบียบของรัฐบาลกลางในส่วนของหนังสือเดินทางที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปฏิเสธหรือยับยั้งและการเพิกถอนหนังสือเดินทาง จึงไม่ขัดรัฐธรรมนูญ

สำหรับแคนาดาบังคับใช้ตามระเบียบหนังสือเดินทางแห่งแคนาดา (Canadian Passport Order SI/81 – 86) ซึ่งรูปแบบระเบียบหรือข้อบังคับดังกล่าว (Order Council) เป็นประเภทของกฎหมายในหลายประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือจักรภพอาณาจักรในสหราชอาณาจักร กฎหมายฉบับนี้ได้ทำขึ้นอย่างเป็นทางการในนามของสมเด็จพระราชินี โดยคำแนะนำและยินยอมของคณะองคมนตรี (Queen-in-Council) แม้ว่าระเบียบหรือข้อบังคับจะถูกทำขึ้นโดยสมเด็จพระราชินี แต่ในทางปฏิบัติการยอมรับของพระราชวงศ์เป็นเพียงรูปแบบอย่างเป็นทางการเท่านั้น โดยทั่วไปจะเป็นอำนาจของรัฐบาลโดยรัฐมนตรีหรือประธานสภาหลังจากที่ร่างระเบียบหรือข้อบังคับผ่านพิธีการอนุมัติโดยสมเด็จพระราชินีจึงจะมีผลบังคับใช้

กลุ่มที่สอง กลุ่มประเทศในระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law System) ได้แก่ สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และราชอาณาจักรสเปน ทั้งสามประเทศที่นำมาศึกษากฎหมายเกี่ยวกับหนังสือเดินทางนั้นออกโดยฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารที่กฎหมายรัฐธรรมนูญบัญญัติให้อำนาจไว้โดยเฉพาะ จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจในการออกกฎหมายเช่นเดียวกับกรณีของสหรัฐอเมริกา และราชอาณาจักรไทย โดยสาธารณรัฐฝรั่งเศสบังคับใช้ตามรัฐกฤษฎีกา ลงวันที่ 7 ธันวาคม

⁵ Haig v. Agee, 453 US 280 (1981)

ค.ศ. 1972 (le décret de la Convention nationale du décembre, 1972) และรัฐกฤษฎีกาว่าด้วยหนังสือเดินทาง ลงวันที่ 30 ธันวาคม ค.ศ. 2005 (le décret 2005 – 1726 du 30 décembre 2005 relatif aux passeports) สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี บังคับใช้ตามรัฐบัญญัติหนังสือเดินทาง ค.ศ.1986 (Passport Act (PassG) ส่วนราชอาณาจักรสเปนบังคับใช้ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการยื่นขอหนังสือเดินทาง บุคคลธรรมดาและลักษณะของหนังสือเดินทางบุคคลธรรมดา ค.ศ. 2003

สำหรับการออกหนังสือเดินทางของราชอาณาจักรไทยนั้น ราชอาณาจักรไทยได้รับอิทธิพล แนวความคิดในตรากฎหมายตามระบบกฎหมายจารีตประเพณี รูปแบบของกฎหมายเกี่ยวกับการออกหนังสือเดินทาง ณ ขณะนั้น จึงเป็นลักษณะของระเบียบ คำสั่งที่อาศัยอำนาจของกระทรวงการต่างประเทศ โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีในฐานะฝ่ายบริหารออกคำสั่งว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการออกหนังสือเดินทาง พ.ศ. 2526 และระเบียบกระทรวงการต่างประเทศ ว่าด้วยการกำหนดชั้นตอนและระยะเวลาปฏิบัติราชการด้านหนังสือเดินทางสำหรับประชาชน พ.ศ. 2532 ยังไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการปฏิเสธหรือยับยั้งคำขอหนังสือเดินทาง หรือยกเลิกหนังสือเดินทาง แม้ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวกระทรวงการต่างประเทศได้พยายามที่จะเสนอร่างพระราชบัญญัติหนังสือเดินทาง พ.ศ. แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ กระทรวงการต่างประเทศจึงได้ยึดถือและบังคับใช้คำสั่งและระเบียบดังกล่าวเรื่อยมาถึงปี พ.ศ. 2545 จากนั้นจึงออกระเบียบกระทรวงการต่างประเทศ ว่าด้วยการออกหนังสือเดินทาง พ.ศ. 2545 ใช้บังคับ และต่อมาถูกยกเลิกโดยระเบียบกระทรวงการต่างประเทศ ว่าด้วยการออกหนังสือเดินทาง พ.ศ. 2548 โดยกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขการปฏิเสธหรือยับยั้งคำขอหนังสือเดินทางไว้ในข้อ 21 และหลักเกณฑ์การยกเลิกหนังสือเดินทางไว้ในข้อ 23

3. วิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการปฏิเสธหรือยับยั้งคำขอหนังสือเดินทาง และการยกเลิกหนังสือเดินทาง ตามระเบียบกระทรวงการต่างประเทศ ว่าด้วยการออกหนังสือเดินทาง พ.ศ. 2548

3.1 ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจของกระทรวงการต่างประเทศในการออกระเบียบกระทรวงการต่างประเทศ ว่าด้วยการออกหนังสือเดินทาง พ.ศ. 2548

แม้เสรีภาพในการเดินทางจะได้รับการรับรองและคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่เสรีภาพในการเดินทางออกนอกราชอาณาจักรไทยซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บุคคลที่จะเดินทางออกนอกราชอาณาจักรไทยจำเป็นต้องมีหนังสือเดินทางที่ออกให้โดยราชอาณาจักรไทยเพื่อใช้แสดงตนในต่างประเทศ ราชอาณาจักรไทยจึงมีหน้าที่ที่จะต้องออกหนังสือเดินทางให้แก่พลเมืองของตน เมื่อมีการร้องขอ แต่หากพนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิเสธที่จะออกหนังสือเดินทางหรือยกเลิกหนังสือเดินทาง จะสามารถทำได้มากน้อยเพียงใด เพราะยังมีความเห็นที่แตกต่างกัน กล่าวคือ

ความเห็นที่หนึ่ง เห็นว่า การยกเลิกหนังสือเดินทางย่อมมีผลเป็นการจำกัดเสรีภาพในการเดินทางออกนอกราชอาณาจักรไทยโดยปริยาย ดังนั้น การออกกฎหมายเพื่อปฏิเสธหรือยับยั้งหนังสือเดินทาง และยกเลิกหนังสือเดินทางจึงสามารถกระทำได้เท่าที่จำเป็น และต้องไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพ เมื่อระเบียบกระทรวงการต่างประเทศ ว่าด้วยการออกหนังสือเดินทาง พ.ศ. 2548 เป็นกฎ ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งข้อ 21 และข้อ 23 ของระเบียบดังกล่าวได้กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการปฏิเสธหรือยับยั้งหนังสือเดินทาง

และการยกเลิกหนังสือเดินทาง มีวัตถุประสงค์เพื่อความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และถือเป็นมาตรการที่กระทบกระเทือนสาระสำคัญและกระทำเท่าที่จำเป็นน้อยที่สุด ระเบียบกระทรวงการต่างประเทศ ว่าด้วยการออกหนังสือเดินทาง พ.ศ. 2548 ข้อ 21 และข้อ 23 จึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ความเห็นที่สอง เห็นว่า การยกเลิกหนังสือเดินทาง ไม่ใช่การถูกห้ามการเดินทางออกนอกราชอาณาจักรไทย แต่เป็นกรณีถูกเพิกถอนหนังสือเดินทางซึ่งไม่ได้มีผลโดยตรงในการห้ามเดินทาง หนังสือเดินทางเป็นเพียงเอกสารรับรองตัวตนของพลเมืองที่รัฐออกให้แก่พลเมืองของตนเพื่อแสดงว่ารัฐอนุญาตให้บุคคลดังกล่าวเดินทางไปต่างประเทศ เสรีภาพในการเดินทางไปต่างประเทศจึงอาจถูกจำกัดได้ด้วยข้อกำหนดของแต่ละประเทศนั้น ๆ การออกหนังสือเดินทางรัฐย่อมต้องดำเนินการให้ถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบปฏิบัติระหว่างประเทศที่กำหนดไว้เป็นในแนวทางเดียวกัน รัฐจึงมีอำนาจกำหนดขั้นตอนวิธีการต่าง ๆ ในการออกหนังสือเดินทาง และมีอำนาจกำหนดข้อปฏิเสธในการออกหนังสือเดินทางเพื่อป้องกันผู้กระทำความผิดต่อกฎหมายหลบหนีและเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำอันเป็นกรณีเสื่อมเสียแก่ประเทศชาติด้วย ดังนั้น การออกกฎหมายเกี่ยวกับหนังสือเดินทางจึงเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายทั่วไปที่ให้อำนาจไว้ ไม่อยู่ภายใต้การบังคับเงื่อนไขของข้อจำกัดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพที่ได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ

ผู้ศึกษาเห็นว่า หากพิจารณาหลักนิติรัฐในฐานะที่เป็นหลักประกันคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ รูปแบบของกฎหมายลำดับรองที่ต้องอยู่ภายใต้หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง รวมถึงข้อจำกัดของการออกกฎหมายลำดับรอง ฝ่ายบริหารจะมีอำนาจออกกฎหมายลำดับรองได้เมื่อกฎหมายแม่บทให้อำนาจชัดเจน กฎหมายแม่บทอาจเป็นรัฐธรรมนูญ หรือพระราชบัญญัติ และเนื้อหาสาระของกฎหมายต้องอยู่ในขอบเขต วิธีการ และการใช้บังคับตามที่กฎหมายแม่บทกำหนดไว้ด้วย แม้กระทรวงการต่างประเทศ จะมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาออกระเบียบเกี่ยวกับการออกหนังสือเดินทางได้โดยอาศัยบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แต่เสรีภาพในการเดินทางซึ่งรวมถึงสิทธิในการมีหนังสือเดินทางได้บัญญัติรับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บทบัญญัติในส่วนของบทปฏิเสธหรือยับยั้งคำขอหนังสือเดินทาง และการยกเลิกหนังสือเดินทางซึ่งถือได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่เป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในการใช้สิทธิในเสรีภาพในการเดินทางออกนอกราชอาณาจักรไทย จึงต้องออกโดยภายใต้เงื่อนไขตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และต้องเป็นไปตามหลักนิติรัฐในฐานะที่เป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้น พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 รวมถึงพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 และกฎกระทรวงฯ ที่กำหนดให้กรมการกงสุลมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับหนังสือเดินทางและเอกสารการเดินทางให้แก่คนสัญชาติไทย เป็นเพียงบทบัญญัติที่กำหนดอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปของกรมการกงสุล ไม่ได้มีบทบัญญัติที่มีเนื้อหาความให้อำนาจกระทรวงการต่างประเทศออกระเบียบหรือประกาศ ข้อบังคับใดๆ เพื่อปฏิเสธหรือยับยั้งคำขอหนังสือเดินทาง หรือการยกเลิกหนังสือเดินทางแต่อย่างใด การที่กระทรวงการต่างประเทศได้อาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินออกระเบียบกระทรวงการ

ต่างประเทศ ว่าด้วยการออกหนังสือเดินทาง พ.ศ. 2548 ขึ้นมาใช้บังคับจึงขัดต่อหลักนิติรัฐในฐานะที่เป็นหลักประกันการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ

3.2 ปัญหาความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ระเบียบกระทรวงการต่างประเทศ ว่าด้วยการออกหนังสือเดินทาง พ.ศ. 2548 ได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจที่จะปฏิเสธหรือยับยั้งคำขอหนังสือเดินทาง หรือยกเลิกหนังสือเดินทางของบุคคลที่ได้รับหนังสือเดินทางไปแล้วได้ แต่เงื่อนไขที่ว่านั้นกลับถูกกำหนดไว้แตกต่างกัน คือ กรณีที่หนึ่ง ต้องมีการร้องขอจากศาล พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจซึ่งเห็นว่าไม่สมควรออกหนังสือเดินทางหรือสมควรยกเลิกหนังสือเดินทางเพราะผู้ร้องขอเป็นผู้ซึ่งกำลังรับโทษในคดีอาญา หรืออยู่ระหว่างการปล่อยตัวชั่วคราว หรือเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาที่ได้มีการออกหมายจับไว้แล้ว (ข้อ 21 (2) ข้อ 23 (2)) และกรณีที่สอง คือ กรณีที่ไม่จำเป็นต้องมีการร้องขอพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถหยิบยกขึ้นมาพิจารณาได้เอง เช่น ผู้ร้องขอหนังสือเดินทางกระทำผิดกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติราชการ ซึ่งขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือกระทำความผิดต่อความมั่นคงปลอดภัย หรือชื่อเสียงและเกียรติภูมิของประเทศไทย (ข้อ 23 (4)) ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการใช้ดุลพินิจตัดสินใจ ซึ่งเมื่อพิจารณาระเบียบกระทรวงการต่างประเทศ ว่าด้วยการออกหนังสือเดินทาง พ.ศ. 2548 ข้อ 21 ได้กำหนดโดยใช้ถ้อยคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถปฏิเสธหรือยับยั้งคำขอหนังสือเดินทางหรือแก้ไขหนังสือเดินทางหากปรากฏว่า...” ข้อ 23 กำหนดไว้ว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถยกเลิกและเรียกคืนหนังสือเดินทางได้ เมื่อปรากฏภายหลังว่า...” แสดงให้เห็นว่าอำนาจในการปฏิเสธหรือยับยั้งคำขอหนังสือเดินทาง และการยกเลิกหนังสือเดินทาง เป็นอำนาจดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นกรณีเงื่อนไขใดก็ตาม เพียงแต่หากเป็นเงื่อนไขการปฏิเสธหรือยับยั้งคำขอหนังสือเดินทางตามข้อ 21 (2) หรือการยกเลิกหนังสือเดินทางตามข้อ 23 (2) จะต้องเป็นกรณีที่ศาล หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจได้มีหนังสือร้องขอให้กรมการกงสุลพิจารณาปฏิเสธหรือยับยั้งคำขอหนังสือเดินทาง หรือยกเลิกหนังสือเดินทาง อย่างไรก็ตาม พนักงานเจ้าหน้าที่ย่อมมีอำนาจที่จะสอบถามไปยังหน่วยงานดังกล่าวเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือเสนอข้อเท็จจริงและเหตุผลเพิ่มเติมได้ตามข้อ 20 ของระเบียบกระทรวงการต่างประเทศ ว่าด้วยการออกหนังสือเดินทาง พ.ศ. 2548 นอกจากนี้ ประเด็นที่ต้องพิจารณาอีกประการ คือ เงื่อนไขการปฏิเสธหรือยับยั้งคำขอหนังสือเดินทาง และการยกเลิกหนังสือเดินทางในกรณีความผิดอาญา ซึ่งระเบียบดังกล่าวจะกำหนดเพียงว่า “คดีอาญา” โดยมิได้ระบุอย่างชัดเจนว่าผู้ร้องจะต้องกำลังรับโทษในคดีอาญา หรืออยู่ระหว่างการปล่อยตัวชั่วคราว หรือเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาที่ได้มีการออกหมายจับไว้แล้วในความผิดอาญาใด ซึ่งแตกต่างกับสหรัฐอเมริกา แคนาดา และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีที่จำกัดเฉพาะในคดีอาญาร้ายแรง การกำหนดในลักษณะที่มีได้ระบุจำกัดเฉพาะคดีอาญาในความผิดฐานใด ย่อมส่งผลต่อการให้เหตุผลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพราะเจตนารมณ์ของการปฏิเสธหรือยับยั้งหรือยกเลิกหนังสือเดินทางในกรณีนี้ก็เพื่อป้องกันผู้กระทำผิดต่อกฎหมายหลบหนีและเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำอันเป็นกรณีเสื่อมเสียแก่ประเทศชาติ การที่ระบุคดีอาญาโดยไม่จำกัดว่าเป็นคดีอาญาในความผิดฐานใด อาจเป็นช่องทางให้หน่วยงานฝ่ายปกครองอาศัยความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติของกฎหมายเพื่อ กลั่นแกล้งหรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมได้

3.3 ปัญหาเกี่ยวกับการพิจารณาทางปกครองเพื่อมีคำสั่งปฏิเสธหรือยับยั้งคำขอหนังสือเดินทาง และคำสั่งยกเลิกหนังสือเดินทาง ตามระเบียบกระทรวงการต่างประเทศ ว่าด้วยการออกหนังสือเดินทาง พ.ศ. 2548

การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิเสธหรือยับยั้งคำขอหนังสือเดินทาง และการยกเลิกหนังสือเดินทาง ตามระเบียบกระทรวงการต่างประเทศ ว่าด้วยการออกหนังสือเดินทาง พ.ศ. 2548 ถือเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 แต่ระเบียบดังกล่าวไม่มีบทบัญญัติใดที่ระบุให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแจ้งผลของการปฏิเสธหรือยับยั้งคำขอหนังสือเดินทาง การยกเลิกหนังสือเดินทางให้ผู้ที่อยู่ในบังคับของคำสั่งได้รับทราบ ไม่มีบทบัญญัติกำหนดขั้นตอนและวิธีการอุทธรณ์ การยื่นอุทธรณ์คำสั่งปฏิเสธหรือยับยั้งคำขอหนังสือเดินทางและคำสั่งยกเลิกหนังสือเดินทาง จึงเกิดปัญหาและมีการโต้แย้ง เพราะบางกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่จะไม่แจ้งให้ผู้ถูกยกเลิกหนังสือเดินทางทราบ นอกจากนี้ แม้กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 จะกำหนดให้การไม่ออกหนังสือเดินทางสำหรับการเดินทางไปต่างประเทศ เป็นข้อยกเว้นที่ไม่จำเป็นต้องเปิดโอกาสให้มีการโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานก่อนออกคำสั่ง แต่ก็ยังมีปัญหาที่จะต้องตีความและถูกโต้แย้งจากฝ่ายที่ถูกปฏิเสธหรือยับยั้ง หรือถูกยกเลิกหนังสือเดินทาง เพราะไม่ได้เปิดโอกาสให้ชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอตามหลักการรับฟังคู่กรณี

4. ข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษาได้ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาแล้ว มีข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา ดังนี้

4.1 ปรับปรุงแก้ไขระเบียบกระทรวงการต่างประเทศ ว่าด้วยการออกหนังสือเดินทาง พ.ศ. 2548 ให้มีสถานะเป็นกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติเพื่อเป็นกฎหมายแม่บทและสอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

4.2 แก้ไขหลักเกณฑ์ตามข้อ 21 ของระเบียบกระทรวงการต่างประเทศ ว่าด้วยการออกหนังสือเดินทาง พ.ศ. 2548 โดยแยกกรณีข้อ 21 (2) นำไปบัญญัติไว้ต่างหาก และกำหนดความผิดอาญาเฉพาะในความผิดอาญาร้ายแรง โดยใช้แนวทางของสหรัฐอเมริกา แคนาดา และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 ตลอดจนกำหนดให้พนักงานฝ่ายปกครองและตำรวจระบุถึงข้อเท็จจริงและเหตุผลความจำเป็นที่เห็นควรให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิเสธหรือยับยั้งคำขอหนังสือเดินทาง และการยกเลิกหนังสือเดินทาง ไปพร้อมกับการเสนอให้ระเบียบกระทรวงการต่างประเทศ ว่าด้วยการออกหนังสือเดินทาง พ.ศ. 2548 เป็นกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ

4.3 สำหรับกระบวนการพิจารณาทางปกครอง แม้จะมีพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ซึ่งถือเป็นกฎหมายกลางที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองไว้ก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติหน่วยทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐยังคงมีปัญหาในการนำไปบังคับใช้ ดังนั้นปัญหานี้อาจมีแนวทางแก้ไข 2 วิธี คือ

4.3.1 สร้างองค์ความรู้และความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับวิถีปฏิบัติราชการทางปกครองตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวิถีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

4.3.2 เพิ่มบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการแจ้งคำสั่งทางปกครอง และการระบุเหตุผลไว้ในคำสั่งทางปกครอง การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองไว้ในกฎหมายว่าด้วยหนังสือเดินทาง โดยเฉพาะ โดยเสนอไปพร้อมกับให้ระเบียบกระทรวงการต่างประเทศ ว่าด้วยการออกหนังสือเดินทาง พ.ศ. 2548 เป็นกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ

บรรณานุกรม

กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน.

แปลโดยอิทธิพร บุญประคอง และคณะผู้จัดทำและปรับปรุงแปลปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงการต่างประเทศ, 2551.

บรรเจิด สิงคะเนติ. หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 5.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2558.

วรพจน์ วิศวตพิชญ์. สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2538.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญา
ด้านสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง UN
International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), 2550

CCPR General Comment No. 27 : Article 12. Freedom of Movement. <http://www.refworld.org/docid/45439c394.html>

ปัญหาการดำเนินคดีบุคคลพลเรือนโดยศาลทหาร: ขณะประกาศใช้กฎอัยการศึก

ภุริวัฒน์ ทิมมาศ¹

รองศาสตราจารย์ ปิยะนุช โปตะวณิช²

บทคัดย่อ

ปัญหาของศาลทหารในการพิจารณาพิพากษาคดีบุคคลพลเรือนขณะประกาศใช้กฎอัยการศึกเกิดขึ้นเนื่องจากโดยหลักศาลทหารในเวลาปกติและในเวลาไม่ปกติจะพิจารณาเฉพาะบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร³ เท่านั้นซึ่งมีความแตกต่างจากศาลพลเรือน เมื่อต่อมาได้มีการประกาศใช้กฎอัยการศึก⁴ โดยหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติออกประกาศกำหนดให้บุคคลพลเรือนที่กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 107-118⁵ และความผิดตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติซึ่งมีการห้ามชุมนุม⁶ รวมทั้งความผิดที่เกี่ยวกับอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนที่ใช้ในการสงคราม⁷ ให้อยู่ในอำนาจของศาลทหารในเวลาไม่ปกติ ซึ่งในปัจจุบันกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นวิธีพิจารณาของศาลทหาร คือ พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 ซึ่งจะพบว่าได้กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาพิพากษาคดีไว้โดยเฉพาะซึ่งมีความแตกต่างจากศาลยุติธรรมหรือศาลพลเรือน ซึ่งกระทบสิทธิในการดำเนินคดีที่มีโทษทางอาญาต่อบุคคลพลเรือนหลายประการ เช่น สิทธิในการอุทธรณ์ฎีกา สิทธิของบุคคลที่จะได้รับการพิจารณาคดีอาญาอย่างเท่าเทียมกันกับบุคคลพลเรือนอื่นที่กระทำความผิดเกี่ยวกับอาวุธสงครามที่มีไว้ในครอบครองเนื่องจากเป็นความผิดที่มีกฎหมายบัญญัติไว้อยู่แล้วแม้ไม่มีการประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติกำหนดไว้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสิทธิที่บุคคลพลเรือนได้ถูกกำหนดไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศ⁸ ในเรื่องสิทธิของบุคคลพลเรือนที่จะต้องถูกดำเนินคดีอาญาซึ่งกระทบต่อเนื้อตัวร่างกายโดยอาจถูกจำคุกหรือปรับเมื่อศาลพิพากษาว่ามีความผิด ซึ่งอาจเกิดปัญหาความไม่เป็นธรรมต่อบุคคลพลเรือน เช่นสิทธิในการได้รับการทบทวนคดีและสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาอย่างเท่าเทียมกันเมื่อบุคคลพลเรือนภายในประเทศต่างควรมีสถานะที่เหมือนกันเมื่อกระทำความผิดที่เหมือนกัน เป็นต้น จึงสมควรที่จะมีการ

¹ นักศึกษาหลักสูตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

² ที่ปรึกษาวិทยานิพนธ์

³ พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498, มาตรา 16

⁴ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 1/2557 เรื่อง การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ และ ฉบับที่ 2/2557 เรื่อง การประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร

⁵ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 37/2557 เรื่อง ความผิดที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลทหาร

⁶ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 7/2557 เรื่อง ห้ามชุมนุมทางการเมือง

⁷ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 50/2557 เรื่อง ให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดที่ใช้เฉพาะแต่ในการสงคราม

⁸ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

แก้ไขเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม และกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีความสอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศต่อไป

คำสำคัญ

ศาลทหาร, กฎอัยการศึก, กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ABSTRACT

The problem of military court in judicial cases of civilians during the martial law. This is due to the fact that the military court at regular time and at an unusual time will only consider the persons in military court jurisdiction. Which is different from civil courts? When it was announced martial law. The head of the National Security Council has used the power of the state to issue a declaration to the civilian. The offense under the Criminal Code, Section 107-118, and the offense under the National Security Council Notification which prohibits the rally. Including offenses relating to firearms and ammunition used in warfare. At present, the law in force is a court martial. The court martial law Act of 1955, which will find that the rules. Special case judgments are different from judicial or civil courts. The right to appeal to the civil rights of many civil rights, such as the right to appeal the petition. The right of a person to be given a criminal trial is equally equivalent to that of any other civil servant who commits a crime of possession of a war weapon as a result of a lawful offense. Set this is not in line with the civil rights that are defined in international law. The right of a civil person to be subjected to criminal proceedings affecting his body may be imprisoned or fined when the court is found guilty. There may be civil unrest issues. For example, the right to a review of a case and the right to be treated equally when a civilian in a country should have the same right to commit the same offense. Therefore it should be corrected to ensure fairness and rules are consistent with international law.

Keyword

Military Court, Martial Law, International Covenant on Civil Rights and Political Rights.

1. บทนำ

กระบวนการพิจารณาคดีบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารทั้งในเวลาปกติและในเวลาไม่ปกติจะถูกกำหนดอยู่ในพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 คือ ทหารหรือผู้ที่รับราชการทางทหาร ซึ่งไม่รวมถึงบุคคลพลเรือน⁹ ซึ่งศาลทหารได้ถูกจัดตั้งขึ้นมาเนื่องจากระบบของฝ่ายทหารที่จะต้องมีการปกครองบุคคลที่อยู่ในอำนาจให้อยู่ในระเบียบวินัยซึ่งจะมีความแตกต่างจากศาลพลเรือนทั้งในเรื่องความเห็นในการลงโทษที่แตกต่างกัน เมื่อต่อมาได้มีการประกาศกฎอัยการศึก และหัวหน้ารักษาความสงบแห่งชาติออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ¹⁰ กำหนดให้บุคคลพลเรือนที่กระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติต้องถูกดำเนินคดีในศาลทหาร¹¹ กลับพบว่าการออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498¹² ได้กำหนดให้บุคคลที่กระทำความผิดอาญาในขณะที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก ไม่สามารถที่จะอุทธรณ์หรือฎีกาคำพิพากษาได้ ส่งผลให้เมื่อบุคคลพลเรือนที่ต้องถูกดำเนินคดีในศาลทหารไม่สามารถที่จะได้รับการทบทวนจากผู้พิพากษาลำดับเหนือขึ้นไปได้ ซึ่งเห็นได้ว่าเป็นการขัดต่อหลักของศาลทหารที่กำหนดไว้แต่เฉพาะผู้รับราชการทางทหารและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองโดยประเทศไทยได้ไปลงนามเป็นภาคีไว้ซึ่งถือได้ว่าเป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยจะต้องนำมาใช้บังคับ ดังนั้น การดำเนินคดีบุคคลพลเรือนในศาลทหารโดยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาตินั้นจึงถือว่าเป็นการกำหนดโดยขัดกับหลักกฎหมายของศาลทหารและหลักกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งก็อาจจะนำมาซึ่งปัญหาทางกฎหมายอีกหลายประการ

ทั้งนี้ จากการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 ไม่ได้บัญญัติถึงกรณีกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีแก่บุคคลพลเรือนที่ถูกดำเนินคดีในศาลทหารทั้งในเวลาปกติและในเวลาไม่ปกติ ซึ่งอาจกระทบต่อสิทธิของบุคคลพลเรือนที่ควรได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีเทียบเท่ากับบุคคลพลเรือนอื่นในช่วงเวลาปกติภายในศาลพลเรือน และอาจทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่บุคคลพลเรือนด้วย จึงเห็นควรยกเลิกการดำเนินคดีบุคคลพลเรือนภายในศาลทหารในช่วงเวลาไม่ปกติ

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายตามประกาศกฎอัยการศึกต่อบุคคลพลเรือนที่ต้องถูกดำเนินคดีภายในศาลทหาร

⁹ พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498, มาตรา 16

¹⁰ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 1/2557 เรื่อง การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ และ ฉบับที่ 2/2557 เรื่อง การประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร

¹¹ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 37/2557 เรื่อง ความผิดที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลทหาร

¹² พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498, มาตรา 61 วรรคสอง

2. เพื่อศึกษาประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และบทบัญญัติแห่งบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ รูปแบบการดำเนินการ โดยเปรียบเทียบกับสิทธิบุคคลพลเรือนตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR) เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ปัญหาบุคคลพลเรือนที่ถูกดำเนินคดีในศาลทหาร และหาแนวทางการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสากล

สมมติฐานของการศึกษา

เมื่อมีเหตุการณ์ความไม่สงบภายในประเทศไทย คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ประกาศกฎอัยการศึก วันที่ 20 พฤษภาคม 2557 โดย ได้ออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติกำหนดความผิดที่ให้ดำเนินคดีอาญากับบุคคลพลเรือนในศาลทหารในขณะช่วงเวลาดังกล่าว บุคคลพลเรือนจึงถูกจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์ฎีกา ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 61 อันแตกต่างต่อหลักการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาลพลเรือนที่ให้สิทธิหรือจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์ฎีกาเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และขัดต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองอีกทั้งการที่บุคคลพลเรือนถูกดำเนินคดีในศาลทหารต้องถูกกระทบสิทธิในการพิจารณาที่แตกต่างต่อศาลพลเรือน ทั้งนี้ เพื่อชี้และแสดงให้เห็นถึงปัญหาของบุคคลพลเรือนที่ถูกกระทบสิทธิในกระบวนการทางศาลเกี่ยวกับการดำเนินคดีในศาลทหารเนื่องจากประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 เพื่อนำไปสู่การแก้ไขพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร ให้สอดคล้องกับกฎหมายภายในประเทศไทยและกฎหมายระหว่างประเทศ เพื่อให้บุคคลพลเรือนมีสิทธิที่เสมอภาคกันและได้รับการทบทวนการตัดสินคดีในศาลทหารเป็นไปตามหลักสากล

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

ศึกษาโดยใช้วิธีวิจัยภาคเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลทางด้านเอกสารทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับศาลทหารและกฎอัยการศึก ได้แก่ หนังสือ วิทยานิพนธ์ บทความวิชาการ รายงานการวิจัย วารสาร จุลสาร ระเบียบ คำพิพากษาของศาล ราชกิจจานุเบกษาเอกสารเผยแพร่ตามที่ต่าง ๆ และเอกสารอื่น ๆ เช่น ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต

2. ผลการศึกษา

ศาลทหารมีลักษณะพิเศษและความแตกต่างกับศาลพลเรือนจึงถูกแยกออกจากศาลพลเรือนที่จัดตั้งเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีที่พลเมืองทั่ว ๆ ไปกระทำความผิด เนื่องปัจจัยสำคัญจากการปฏิบัติหน้าที่ทหารที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ โดยต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดยเฉียบขาดปราศจากการโต้แย้ง ทั้งนี้ เพราะทหารมีหน้าที่ป้องกันเอกราชและอธิปไตยของประเทศชาติ เป็นผู้ถืออาวุธและเป็นผู้ที่ต้องอยู่ในระเบียบแบบแผนพิเศษที่ถูกกำหนดไว้เพื่อควบคุมความประพฤติและการกระทำหน้าที่ต่าง ๆ ของทหาร เพื่อให้อยู่ในระเบียบวินัย หากทหารที่กระทำความผิดต้องไปอยู่ในอำนาจของศาลพลเรือนทุกกรณีแล้ว กระทรวงกลาโหม ในฐานะที่เป็นหน่วยงานผู้ควบคุมฝ่ายทหารจะไม่สามารถควบคุมทหารให้อยู่ในระเบียบวินัยตามความประสงค์ได้

ต่อมาเพื่อควบคุมสถานการณ์ภายในประเทศไทยได้มีกฎหมายเพื่อควบคุมสถานการณ์ความไม่สงบภายในประเทศ 3 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.2551 และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 และพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช 2457 ซึ่งกฎหมายดังกล่าวเป็นการควบคุมโดยใช้กฎหมายทั้งสามฉบับ แต่กฎหมายดังกล่าวจะมีความแตกต่างกันในอำนาจผู้ประกาศโดยพระราชบัญญัติกฏอัยการศึกนั้นผู้มีอำนาจประกาศใช้ คือ ฝ่ายทหาร

พระราชบัญญัติกฏอัยการศึกกำเนิดมาจากทฤษฎีปฏิฐานนิยม¹³โดยมีแนวความคิดกลับแนวความคิดกฎหมายธรรมชาติ โดยถือเป็นแนวคิดที่ยืนยันว่ากฎหมายเป็นผลผลิตหรือเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยอำนาจปกครองในสังคม ซึ่งกฎหมายจะไม่เกี่ยวข้องกับศีลธรรม เป็นสิ่งที่มีสภาพบังคับหรือมีบทลงโทษ และกฎหมายมาจากผู้ประกาศกฏอัยการศึก ส่งผลให้ในปัจจุบันการประกาศกฏอัยการศึกในปี พ.ศ.2557 ได้มีการออกประกาศโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติกำหนดให้บุคคลพลเรือนที่กระทำความผิดอาญาบางฐานที่กำหนดเอาไว้ต้องถูกดำเนินคดีในศาลทหารในเวลาไม่ปกติสอดคล้องกับหลักการของทฤษฎีปฏิฐานนิยม เพื่อความมีประสิทธิภาพ ในการใช้บังคับกฎหมาย ซึ่งคำสั่งหรือกฎเกณฑ์ที่ออกโดยอำนาจผู้ก่อการปฏิวัติรัฐประหาร ประกอบกับความจำเป็น ซึ่งเป็นการยอมรับอำนาจรัฐที่แม้จะได้อำนาจโดยไม่ถูกต้อง เพื่อความสงบสุขต่อส่วนรวม การประกาศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงเป็นไปเพื่อความสงบสุขของบุคคลพลเรือนทั้งหลายจึงมีการออกประกาศดังกล่าว

แต่การออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติภายใต้การประกาศกฏอัยการศึกดังกล่าวนี้ได้ออกมาโดยขัดต่อหลักกฎหมายธรรมชาติที่เคารพสิทธิส่วนบุคคลของพลเรือน และขัดต่อหลักการของศาลทหารในหลายประเทศเนื่องจากศาลทหารในต่างประเทศกำหนดไว้เพียงบุคคลที่รับราชการทหารไม่รวมถึงบุคคลพลเรือน ประกอบกับประเทศไทยได้ไปลงนามเป็นภาคีสมาชิกกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Right หรือ ICCPR)¹⁴ ซึ่งกำหนดสิทธิ¹⁵ของบุคคลพลเรือนที่จะต้องถูกดำเนินคดีอาญาซึ่งจะต้องมีความเสมอภาคกันระหว่างผู้กระทำความผิดทางอาญาและการถูกพิจารณาพิพากษาคดีอาญาจะต้องได้รับการทบทวนจากผู้พิพากษาระดับเหนือขึ้นไป ซึ่งประเทศไทยจะต้องนำมาปฏิบัติตาม แต่จากการประกาศกฏอัยการศึกดังกล่าวส่งผลต่อศาลทหารในการพิจารณาพิพากษาคดีที่กระทบสิทธิดังกล่าว ซึ่งมีกฎหมายที่กำหนดกระบวนการพิจารณาในศาลทหารไว้ ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ซึ่งบุคคลพลเรือนมิได้กำหนดถึงบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร และการดำเนินคดีในการขณะประกาศใช้กฏอัยการศึก

¹³ นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, “การเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 ของสยาม : พรหมแดนแห่งความรู้”, (วารสารธรรมศาสตร์ปีที่ 11 เล่มที่ 2 มิถุนายน 2525), หน้า 76-77

¹⁴ คณะกรรมการมนุษยชนแห่งชาติ, หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ หจก.วี.เจ ฟรินติ้ง), หน้า 17-48

¹⁵ วิกีพีเดีย จาก <http://th.wikipedia.org/wiki> อ้างใน สุรสิทธิ์ ถาวร, เอกสารวิชาการส่วนบุคคล : กฏอัยการศึกกับหลักประชาธิปไตย, (วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ), หน้า 3

นั้นจำเลยไม่มีสิทธิที่จะอุทธรณ์ฎีกาคำพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ สืบเนื่อง
จากกระบวนการดังกล่าวนำมาใช้บังคับกับการบังคับบัญชาทหารในช่วงเวลาที่มีเหตุการณ์ความไม่สงบซึ่ง
ควรที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยเร็วแต่การนำมาใช้บังคับกับบุคคลเรือนั้นจึงขัดต่อหลักของ
พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498

3.บทวิเคราะห์

จากการศึกษาปัญหาศาลทหารในการพิจารณาพิพากษาคดีบุคคลพลเรือนขณะประกาศใช้กฎ
อัยการศึก พบว่ามีปัญหา 4 ประการ ดังนี้

3.1 วิเคราะห์ปัญหาศาลทหารทั้งในเวลาปกติและในเวลาไม่ปกติเปรียบเทียบกับศาล
พลเรือนในเรื่องเขตอำนาจศาลทหารและกระบวนการดำเนินคดี ที่เหมือนหรือแตกต่างกันในศาลทหาร
และศาลพลเรือน เนื่องจากสิทธิของบุคคลที่ถูกดำเนินคดีในศาลนั้นโดยหลักบุคคลที่มีฐานะเหมือนกัน
จะต้องถูกดำเนินคดีโดยเท่าเทียมกัน

ศาลทหารและศาลพลเรือนนั้นมีลักษณะที่เหมือนกับศาลพลเรือน คือ

1 ศาลทหารถูกจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเช่นเดียวกับศาลพลเรือน คือ ศาลทหารจัดตั้งขึ้น
ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร ส่วนศาลพลเรือนหรือศาลยุติธรรมถูกจัดตั้งขึ้นตาม
พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลยุติธรรม ซึ่งแม้จะเป็นกฎหมายในลำดับศักดิ์เดียวกันมีความเทียบเท่ากัน

2 การแบ่งชั้นของศาลทั้งในศาลทหารกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.
2498 และศาลพลเรือนได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติธรรมนูญศาล พ.ศ.2543 ได้แบ่งออกเป็น 3 ชั้น
ศาลศาลทหารชั้นต้น คือศาลแขวงหรือศาลจังหวัด ศาลทหารกลาง คือศาลอุทธรณ์ และศาลทหารสูงสุด
คือศาลฎีกา

3 วิธีพิจารณาคดีและพิพากษาคดีของศาลทหารได้มีกำหนดไว้ในธรรมนูญศาลทหาร และ
นอกจากที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารแล้ว¹⁶ ศาลทหารก็ยังได้นำประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาบังคับใช้โดยอนุโลม เนื่องจากศาล
ทหารจะนำพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 มาบังคับใช้ก่อนและหากไม่ได้มีการบัญญัติใน
เรื่องนั้นนั้นไว้ก็จะนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและวิธีพิจารณาความแพ่งมาบังคับใช้โดย
อนุโลม ซึ่งศาลพลเรือนนั้นได้มีพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ.2543 มาตรา 20 ได้กำหนดให้
ใช้วิธีพิจารณาความแพ่งและวิธีพิจารณาความอาญามาใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดี

4 การแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารกลาง คือ ศาลทหารกลางและศาลทหารสูงสุดของ
ทหารนั้น ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 มาตรา 10 ได้กำหนดให้ พระมหากษัตริย์
ทรงกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งและถอดถอน เช่นเดียวกับศาลพลเรือน

ศาลทหารและศาลพลเรือนนั้นมีลักษณะที่แตกต่างกับศาลพลเรือน คือ

1 ในการแต่งตั้งหรือถอดถอนตุลาการศาลทหารชั้นต้น พระมหากษัตริย์ทรงโปรดเกล้า มอบ
พระราชอำนาจให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมหรือผู้บังคับบัญชาทหารเป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนตุลา

¹⁶ พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498, มาตรา 45

การศาลทหารชั้นต้นได้ ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 มาตรา 10 วรรคสอง ซึ่งแตกต่างจากศาลพลเรือนที่จะมาจากการโปรดเกล้าแต่งตั้งและถอดถอนโดยพระมหากษัตริย์

2 การแต่งตั้งตุลาการศาลทหารมีข้อแตกต่างกับการตั้งผู้พิพากษาศาลพลเรือน คือการแต่งตั้งองค์คณะตุลาการศาลทหารประกอบด้วย ตุลาการซึ่งมีคุณสมบัติที่จะต้องจบการศึกษาด้านนิติศาสตร์เท่านั้น และตุลาการพระธรรมนูญซึ่งอาจจบการศึกษาด้านนิติศาสตร์หรือไม่ก็ได้แต่จำเป็นต้องเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรประกอบกันเป็นองค์คณะตามจำนวนที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 มาตรา 25 ถึงมาตรา 29 แตกต่างจากศาลพลเรือนซึ่งมีองค์คณะประกอบด้วยผู้พิพากษาซึ่งมีคุณสมบัติที่จะต้องจบการศึกษาทางด้านนิติศาสตร์เท่านั้น ซึ่งความต่างดังกล่าวนี้ในด้านศาลทหารมีไว้เนื่องจากเกี่ยวข้องกับสายการบังคับบัญชาในการปกครองบังคับบัญชาทหาร ตลอดจนการมีส่วนร่วมของผู้บังคับบัญชาถึงการทราบมูลเหตุแห่งการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นแก่บุคคลที่ตนปกครองบังคับบัญชา

3 การพิจารณาลังลงโทษผู้กระทำความผิดบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 มาตรา 64 ถึงมาตรา 65 กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาที่มีตำแหน่งตั้งแต่ผู้บังคับกองพัน หรือในปัจจุบันในกรุงเทพมหานคร คือ หัวหน้าอัยการทหาร และในต่างจังหวัด คือ ผู้บัญชาการมณฑลทหารบก ที่มีอำนาจดังกล่าว ซึ่งแตกต่างจากภายในศาลพลเรือนที่กำหนดให้ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษตามคำพิพากษา คือ ศาลพลเรือนหรือศาลยุติธรรมเมื่อได้ปฏิบัติตามคำพิพากษา เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาอีกทั้งมีส่วนในการพิจารณาลังลงโทษผู้กระทำความผิดตามความเหมาะสม อีกทั้งหาทางป้องกันมิให้ผู้ได้บังคับบัญชากระทำความผิดซ้ำอีกด้วย

4 ศาลทหารสังกัดกระทรวงกลาโหม ส่วนศาลพลเรือนสังกัดกระทรวงยุติธรรม¹⁷

5 ศาลทหาร ผู้มีอำนาจตั้งตุลาการ และผู้มีอำนาจสั่งลงโทษเป็นผู้สั่งอุทธรณ์ฎีกากล่าวคือในกรณีที่ศาลทหารในเวลาปกติเมื่อศาลทหารชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วหากโจทก์หรืออัยการทหารไม่พอใจในคำพิพากษาก็มีอำนาจเสนอผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 มาตรา 61 เมื่อผู้มีอำนาจเห็นสมควรก็สามารถที่จะอุทธรณ์ฎีกาได้ แต่ในศาลพลเรือนโจทก์ไม่ว่าจะเป็นอัยการหรือผู้เสียหายเป็นผู้ฟ้องคดีเองหรือจำเลยมีสิทธิอุทธรณ์ฎีกาได้เลย¹⁸เมื่อได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

6 บุคคลที่มีอำนาจฟ้องคดีอาญา ในศาลทหารจะแบ่งออกเป็นในศาลทหารปกติ ผู้มีอำนาจฟ้องคดีคือ ผู้เสียหายกรณีที่ผู้เสียหายเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร แต่หากมิใช่บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารต้องมอบคดีให้อัยการทหารและอัยการทหาร¹⁹ แต่ในช่วงเวลาเป็นศาลทหารในเวลาไม่

¹⁷ ประทีน พัฒนธรรม, การพัฒนาศาลทหารไทย,(วิทยานิพนธ์, วิทยาลัยกองทัพบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง), หน้า 2

¹⁸ ประทีน พัฒนธรรม, แหล่งเดิม, หน้า 3

¹⁹ พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498, มาตรา 49 วรรคหนึ่ง

ปกติ ผู้มีอำนาจฟ้องคดีคือ อัยการทหารเท่านั้น²⁰ซึ่งต่างจากศาลพลเรือนซึ่งอาจเป็นผู้เสียหายหรือพนักงานอัยการก็ได้²¹

7 เมื่อได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกแล้วจะทำให้เกิดศาลทหารในระหว่างการประกาศใช้กฎอัยการศึก คือศาลทหารในเวลาไม่ปกติและศาลอาญาศึกก็จะมีไม่มีการอุทธรณ์หรือฎีกาได้ ดังนั้นเมื่อมีคำพิพากษาศาลชั้นต้นแล้ว คดีเป็นอันถึงที่สุด แต่ในศาลพลเรือนนั้นแม้จะอยู่ในช่วงเวลาไม่ปกติเมื่อคดีมีคำพิพากษาศาลชั้นต้นแล้วคู่ความก็ยังสามารถอุทธรณ์ฎีกาคดีต่อไปได้เว้นแต่เป็นกรณีที่มีคำสั่งของคณะปฏิวัติให้ศาลพลเรือนถือเป็นศาลทหารโดยกำหนดประเภทคดีเอาไว้ ดังนั้นศาลพลเรือนจะนำเอาพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารไปใช้ในการพิจารณาคดีที่กำหนดไว้ อีกทั้งเมื่อมีคำพิพากษาศาลชั้นต้นแล้ว คดีก็จะเป็นอันถึงที่สุดเช่นกัน จึงไม่สามารถอุทธรณ์ฎีกาได้แต่ในศาลพลเรือนนั้น มีเฉพาะศาลปกติซึ่งสิทธิในการอุทธรณ์ฎีกาถูกจำกัดไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

8 เขตอำนาจศาลทหารทั้งในเวลาปกติและไม่ปกติ และศาลอาญาศึก โดยได้กำหนดบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 16 แต่ศาลพลเรือน คือ บุคคลทั่วไปบุคคลตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 14 เว้นแต่เมื่อบางกรณีในขณะที่ผู้นำคณะปฏิวัติได้ประกาศกฎอัยการศึกทำให้เกิดศาลทหารในช่วงเวลาไม่ปกติเกิดขึ้นและกำหนดให้คดีบางประเภทต้องถูกดำเนินคดีในศาลทหารดังนั้นแม้บุคคลพลเรือนจะเป็นผู้กระทำความผิดก็ต้องถูกดำเนินคดีภายในศาลทหารโดยใช้พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ส่งผลให้บุคคลพลเรือนมีสิทธิเช่นเดียวกับบุคคลที่อยู่ในอำนาจของศาลทหารตาม พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 แตกต่างจากศาลพลเรือนที่ได้กำหนดเขตอำนาจศาลมีเพียงในช่วงเวลาปกติไม่มีศาลในช่วงเวลาเหตุการณ์ไม่ปกติ

3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบถึงเขตอำนาจศาลทหารและบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารของประเทศไทยเปรียบเทียบกับศาลทหารในต่างประเทศ

ซึ่งเมื่อได้ศึกษาศาลทหารในประเทศฝรั่งเศส ประเทศอังกฤษ และประเทศอเมริกานั้นได้มีกำหนดเอาไว้ในกฎหมายของแต่ละประเทศโดยจะจำกัดไว้แต่เพียงทหารเท่านั้น โดยกำหนดให้บุคคลพลเรือนต้องถูกดำเนินคดีในศาลพลเรือนเท่านั้น ซึ่งศาลทหารของประเทศไทยก็ได้จำกัดไว้แต่เพียงบุคคลที่รับราชการทหารเท่านั้นไม่รวมถึงบุคคลพลเรือนแต่อย่างใด แต่เมื่อต่อมาการประกาศกฎอัยการศึกส่งผลให้บุคคลพลเรือนต้องถูกดำเนินคดีที่มีโทษอาญาในศาลทหารส่งผลให้ขัดต่อหลักของศาลทหาร

3.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมสถานการณ์ภายในประเทศไทย

เมื่อมีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นในประเทศไทยแล้วประเทศไทยได้มีกฎหมายที่จะนำมาใช้ควบคุมสถานการณ์ดังนี้

1 พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 กำหนดเหตุที่จะประกาศได้นั้น คือ เมื่อปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร แต่ยังไม่มีความจำเป็นต้องอาศัยสถานการณ์ฉุกเฉิน ประกาศโดย กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

²⁰ พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498, มาตรา 49 วรรคสอง

²¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477, มาตรา 28

2 พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 กำหนดเหตุในการประกาศได้นั้นคือ เมื่อมีสถานการณ์ฉุกเฉินเกิดขึ้น คือสถานการณ์อันกระทบหรืออาจกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรืออาจทำให้ทำให้ประเทศตกอยู่ในภาวะคับขัน หรือมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับกบฏหรือการสงคราม ผู้บังคับใช้กฎหมาย คือ นายกรัฐมนตรีเห็นสมควรใช้กำลังเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารร่วมกันป้องกัน แก้ไข ปราบปราม ระงับยับยั้ง ฟื้นฟู หรือช่วยเหลือประชาชน

3 พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช 2457 กำหนดเหตุที่จะประกาศได้นั้น คือ เมื่อมีสงครามหรือจลาจลขึ้นอันมีเหตุอันจำเป็นต้องรักษาความสงบเรียบร้อยจากภัยซึ่งมาจากภายนอกหรือภายในราชอาณาจักร โดยผู้มีอำนาจประกาศคือ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารหรือผู้บังคับบัญชาทหารที่มีอำนาจตามพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก

เห็นได้ว่าจะมีความแตกต่างในเรื่องผู้มีอำนาจบังคับใช้หรือประกาศใช้ เนื่องจากในตัวกฎหมายแต่ละฉบับได้กำหนดไว้ที่แตกต่างกัน แต่มีความคล้ายกันในเรื่องแห่งการประกาศใช้ คือ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 และ พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช 2457 นั้นกำหนดเหตุการณ์ในระดับร้ายแรงต่อบ้านเมืองที่เท่าเทียมกันคือกำหนดถึงสงครามหรือจลาจล

3.4 วิเคราะห์ปัญหาการนำบุคคลพลเรือนที่กระทำความผิดทางอาญาตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติมาถูกดำเนินคดีภายในศาลทหาร ภายใต้การลงนามเป็นภาคีสมาชิก กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Right หรือ ICCPR)

เมื่อบุคคลพลเรือนย่อมมีสิทธิและเสรีภาพภายใต้รัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศซึ่งบุคคลใดหรือหน่วยงานของรัฐจะละเมิดไม่ได้ ต่อมาเมื่อประเทศไทยได้ลงนามเป็นภาคีสมาชิกภายใต้กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองซึ่งถือเป็นหลักกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งประเทศที่เป็นภาคีสมาชิกจะละเมิดเสียไม่ได้

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ได้กำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิบุคคลพลเรือนที่ถูกดำเนินคดีอาญาในแต่ละประเทศให้ต้องปฏิบัติตามในข้อ 14 คือ ความเสมอภาคในการถูกพิจารณาคดี หมายถึงบุคคลที่กระทำความผิดที่เหมือนกันย่อมควรได้รับการพิจารณาคดีที่เหมือนกัน ซึ่งเมื่อได้มีการประกาศกฏอัยการศึกส่งผลให้เกิดศาลทหารในเวลาไม่ปกติเกิดขึ้น เมื่อได้กำหนดให้บุคคลพลเรือนที่กระทำความผิดทางอาญาบางประเภทต้องถูกดำเนินคดีในศาลทหารนั้นถูกจำกัดให้ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 มาตรา 61 วรรคสอง ส่งผลให้ไม่ได้รับสิทธิที่จะอุทธรณ์ฎีกาซึ่งเป็นการขัดแย้งกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR) อีกกรณีหนึ่งด้วยโดยในข้อ 14 ได้กำหนดถึงการพิจารณาคดีต้องได้รับการทบทวน อันเป็นการขัดต่อสิทธิตามหลักสากล ซึ่งผู้เขียนมองว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

4. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษาได้ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาแล้ว มีข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา ดังนี้

4.1 ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติพระราชบัญญัติกฤษฎีกาศึกษา พระพุทธศักราช 2457

โดยการเพิ่มมาตราที่กล่าวถึงนิยามและความหมายของสงครามและจลาจลให้ชัดเจนว่ามีเหตุการณ์หรือความรุนแรงในระดับใดบ้างถึงจะสามารถประกาศใช้กฤษฎีกาศึกษาได้ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับนิยามตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน กำหนดให้คำว่า “สงคราม” หมายถึง สถานะความขัดแย้งด้วยอาวุธระหว่างองค์การอิสระหรือแนวร่วมองค์การดังกล่าว โดยทั่วไปมักมีการรุกราน การทำลายล้าง และคำว่า “จลาจล” หมายถึงรูปแบบหนึ่งของการก่อความไม่สงบต่อเจ้าหน้าที่รัฐ ทหารพลเรือนหรือประชาชน ซึ่งมีเหตุการณ์ดังกล่าวได้เกิดขึ้นภายในประเทศไทยแล้ว ดังนั้นจึงควรกำหนดตามความหมายในพจนานุกรมดังกล่าว ซึ่งเมื่อมีการแก้ไขดังกล่าวจะส่งผลให้การประกาศใช้กฤษฎีกาศึกษาจะมีขอบเขตในการประกาศใช้อย่างเหมาะสมแก่ระดับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

4.2 กำหนดขั้นตอนการประกาศกฤษฎีกาศึกษาในพระราชบัญญัติกฤษฎีกาศึกษา

ควรมีการกำหนดขั้นตอนการประกาศใช้โดยชัดเจน เนื่องจากในการประกาศกฤษฎีกาศึกษานั้นตามพระราชบัญญัติกฤษฎีกาศึกษา มาตรา 4 ได้กำหนดขั้นตอนไว้อย่างคร่าว ๆ โดยให้อำนาจฝ่ายทหารหรือผู้บังคับบัญชาทหาร ซึ่งมีกำลังอยู่ใต้บังคับไม่น้อยกว่า 1 กองพันมีอำนาจที่จะประกาศใช้กฤษฎีกาศึกษา ซึ่งเมื่อมีเหตุการณ์ในการประกาศใช้กฤษฎีกาศึกษาแล้วฝ่ายทหารมักที่จะกระทำการโดยไม่เปิดเผยถึงวิธีการที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติกฤษฎีกาศึกษาส่งผลให้ไม่สามารถตรวจสอบได้ตลอดจนการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารว่าผู้ใดมีอำนาจตามประกาศกฤษฎีกาศึกษาเนื่องจากการประกาศมิได้มีปรากฏไว้อย่างชัดเจนอีกทั้งกรณีที่จะนำข้อบังคับในพระราชบัญญัติกฤษฎีกาศึกษามาใช้นั้น ผู้ประกาศกฤษฎีกาศึกษาเมื่อพิจารณาตามสมควรแล้วสามารถนำ ข้อกำหนดตามพระราชบัญญัติกฤษฎีกาศึกษา พระพุทธศักราช 2498 ทุกมาตราหรือเพียงบางมาตรามาใช้ได้ ถือเป็นกำหนัดกรอบไว้อย่างจำกัดเพื่อไม่ให้กระทบถึงสิทธิของบุคคลพลเรือนซึ่งจะส่งผลดีและครอบคลุมต่อกฎหมายและมีการปรับใช้ให้เหมาะสมต่อสภาพการณ์ของประเทศที่แปรเปลี่ยนไป เมื่อมีการแก้ไขดังกล่าวแล้วจะทำให้ประชาชนสามารถที่จะตรวจสอบถึงกระบวนการประกาศใช้กฤษฎีกาศึกษาได้และตรวจสอบว่าการกระทำของฝ่ายทหารนั้นใครที่มีอำนาจอย่างชัดเจนบ้าง

4.3 ควรกำหนดระยะเวลาการประกาศใช้กฤษฎีกาศึกษาโดยให้มีการทบทวนภายในฝ่ายทหารที่ประกาศกฤษฎีกาศึกษาให้ชัดเจน

เนื่องจากว่าการประกาศใช้กฤษฎีกาศึกษาแต่ละคราวควรพิจารณาถึงเหตุแห่งการประกาศกฤษฎีกาศึกษากว่ายังมีความจำเป็นที่จะต้องประกาศกฤษฎีกาศึกษาดังกล่าวต่อไปอีกหรือไม่ โดยการเพิ่มเติมมาตราในกฤษฎีกาศึกษา พระพุทธศักราช 2498 ให้ชัดเจน เนื่องจากการประกาศกฤษฎีกาศึกษานั้นจะต้องประกาศเมื่อมีเหตุการณ์สงครามหรือจลาจลส่งผลให้ เมื่อในพระราชบัญญัติกฤษฎีกาศึกษาศักดิ์ฉบับปัจจุบันมิได้กำหนดให้ชัดเจนว่ามีระยะเวลาเท่าใดหรือจะสิ้นสุดเมื่อใด ดังนั้นการประกาศกฤษฎีกาศึกษาในประเทศไทยจึงไม่มีระยะเวลาที่จำกัดว่าจะนานเท่าไรอีกทั้งไม่ได้มีการทบทวนจากผู้ประกาศกฤษฎีกาศึกษาหรือบุคคลอื่นแต่อย่างใด เมื่อมีการแก้ไขดังกล่าวแล้วจะทำให้บุคคลพลเรือนผู้ถูกกระทบสิทธิหรือภาคเศรษฐกิจและสังคมมีความเชื่อมั่นในการลงทุน โดยสามารถที่จะคาดการณ์ได้ว่าการกระทำทางฝ่ายทหารตามกฤษฎีกาศึกษานั้นจะสิ้นสุดลงเมื่อใด

4.4 แก้ไขพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2478 เรื่องบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารโดยหลักควรจำกัดเพียงอาชีพรับราชการทหาร

โดยกำหนดให้ศาลทหารไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีบุคคลพลเรือนที่กระทำความผิดไม่ว่าจะในเวลาที่ใช้กฎอัยการศึกและไม่ได้ประกาศใช้กฎอัยการศึก เนื่องจากสิทธิของบุคคลพลเรือนที่ถูกดำเนินคดีอาญานั้น ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR) ระบุให้บุคคลพลเรือนที่กระทำความผิดทางอาญาย่อมจะต้องได้รับการพิจารณาคดีอย่างเท่าเทียมและเหมือนกันซึ่งหากนำบุคคลพลเรือนมาเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารแล้วนั้น ซึ่งเมื่อมีการกำหนดให้บุคคลพลเรือนไม่ต้องมาขึ้นศาลทหารแล้วก็จะทำให้สิทธิของบุคคลพลเรือนเป็นไปตามหลักกฎหมายสากลที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีซึ่งจะทำให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่มประเทศภาคีสมาชิก

จากข้อเสนอแนะดังกล่าวนี้ก็จะสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาและเป็นที่ยอมรับตามหลักกฎหมายสากล และในต่างประเทศที่มุ่งเน้นค่านึงถึงการให้สิทธิแก่บุคคลพลเรือนทั่วไป ที่ผู้ใดหรือหน่วยงานของรัฐองค์กรใดไม่อาจสามารถจำกัดสิทธิของบุคคลพลเรือนได้ตามหลักทฤษฎีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่บุคคลพลเรือนทั่วไปย่อมมีสิทธิในตัวบุคคลภายใต้หลักกฎหมายธรรมชาติประกอบกับหลักนิติธรรม คือเมื่อบุคคลพลเรือนทุกคนหรือรัฐต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย ดังนั้นจึงต้องมีการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องต่อสภาพการณ์ของประเทศที่แปรเปลี่ยนไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, “การเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 ของสยาม : พรหมแดนแห่งความรู้”,
(วารสารธรรมศาสตร์ปีที่ 11 เล่มที่ 2 มิถุนายน 2525)

ประทีน พัฒนธรรม, การพัฒนาศาลทหารไทย,(วิทยานิพนธ์, วิทยาลัยกองทัพบก สถาบันวิชาการทหารบก
ชั้นสูง)

คณะกรรมการมนุษยชนแห่งชาติ, หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิ
มนุษยชนและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
(กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ หจก.วี.เจ พรินติ้ง)

สุรสิทธิ์ ถาวร, เอกสารวิชาการส่วนบุคคล : กฎอัยการศึกกับหลักประชาธิปไตย, (วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ)

มาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานขับซึ่รถยนต์เร็วเกินกว่า อัตราที่กฎหมายกำหนดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522

วรัตน์ สุชะพิบูลย์*

รองศาสตราจารย์ อัจฉริยา ชูตินันท์**

บทคัดย่อ

การศึกษามาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานขับซึ่รถยนต์เร็วเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีในการกำหนดความผิดและโทษทางอาญาตลอดจนแนวคิดและวัตถุประสงค์ในบทบัญญัติความผิดตามกฎหมายเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาผลกระทบข้อจำกัดของมาตรการในการลงโทษความผิดฐานขับซึ่รถยนต์เร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดพระราชบัญญัติจราจรทางบก เพื่อศึกษาและวิเคราะห์มาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานขับซึ่รถยนต์เร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดของประเทศไทยกับต่างประเทศ และเพื่อศึกษาและหาแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายโดยกำหนดมาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานขับซึ่รถยนต์เร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดที่เหมาะสมมาใช้กับความผิดฐานขับซึ่รถยนต์เร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดอันเป็นการลดอาชญากรรมและการกระทำผิดซ้ำอีก

ขอบเขตการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือการศึกษบทบัญญัติทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานขับซึ่รถยนต์เร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดของประเทศไทยที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน โดยนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับบทบัญญัติทางกฎหมายของต่างประเทศ รวมทั้งแสวงหาแนวทางและมาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานขับซึ่รถยนต์เร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดของประเทศไทยที่เด็ดขาดและมีความหลากหลาย โดยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า สมควรที่จะหาแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขมาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานขับซึ่รถยนต์เร็วเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด ควรกำหนดโทษให้สอดคล้องกับความร้ายแรงของการกระทำความผิดโดยการกำหนดอัตราโทษสำหรับความเร็วและสถานที่กระทำความผิดแตกต่างกันไป ตั้งแต่การปรับ การพักใบอนุญาตขับซึ่ ไปจนถึงการจำคุก สมควรนำโทษที่หลากหลายมาใช้โดยเปิดช่องให้ศาลใช้ดุลพินิจในการลงโทษให้เหมาะสมเป็นรายบุคคล

Abstract

The study of the measure of penalty for over speed limit driving offences under the traffic Act of Thailand B.E.2522 aims to study school of thought and theories for setting the penalties for

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

speed offense as well as the concepts and objectives of enactment of the offense in the law. Study and analysis the problem of the measure of penalty for over speed limit driving offences under the traffic Act of Thailand. Study and analysis the comparison of the measure of penalty for over speed limit driving offences under the traffic Act of Thailand and other countries. Study and find out the way of development and improvement for the measure of penalty for over speed limit driving offences under the traffic Act of Thailand in order to reduce crime and prevent offences.

The scope of this study is to focus on the enactment concerning the measure of penalty for over speed limit driving offences under the traffic Act of Thailand which is now enforceable. Moreover, the study contents the analysis and comparison of the measure of penalty for over speed limit driving offences under the traffic Act of Thailand and other countries. Finally, study find out and recommend the measure of penalty for over speed limit driving offences under the traffic Act of Thailand strictly and variably. The conclusion as following

The study indicated that. It is desirable to find a way to improve and correct the measure of penalty for over speed limit driving offences under the traffic Act of Thailand. Penalties should be imposed in accordance with the seriousness of the offense by the penalty rate for the speed and location of the offense varies. Fine, Suspension of driver's license and imprisonment. A wide variety of penalties should be introduced by opening the court to the discretion of individual punishment.

1. บทนำ

อุบัติเหตุทางถนนก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินแก่ประชากรไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะปี 2016 มีการเกิดอุบัติเหตุทั้งหมด 299,928 ครั้ง ผู้เสียชีวิตบนท้องถนนกว่า 10,566 ราย ผู้บาดเจ็บจากการเกิดอุบัติเหตุทางท้องถนนอีก 342,245 ราย ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงมูลค่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจประเมินได้ว่าอุบัติเหตุทางถนนก่อให้เกิดความสูญเสียถึง 232,855 ล้านบาทต่อปี¹

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุทางถนนประกอบไปด้วย ความผิดพลาดของผู้ใช้ถนน ความบกพร่องของรถ ถนนและสิ่งแวดล้อม โดยอาจเกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง หรืออาจเกิดจากปัจจัยร่วมประกอบกันเป็นเหตุการณ์ลูกโซ่² จากสถิติอุบัติเหตุจราจรสำนักงานอำนวยการความปลอดภัยทางหลวงพบว่า สาเหตุหลักของการเกิดอุบัติเหตุประการหนึ่ง ได้แก่ การขับรถเร็วเกินอัตราที่กำหนด ซึ่งปรากฏในสถิติอุบัติเหตุในปี พ.ศ. 2559 โดยสำนักงานอำนวยการความปลอดภัยทางหลวง ว่าสาเหตุหลักของการเกิดอุบัติเหตุประการหนึ่ง ได้แก่ ขับรถเร็วเกินอัตราที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาที่พบว่า อุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับความเร็วและส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตมีสัดส่วนประมาณ 1 ใน 3

¹ ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน, สถิติและข้อมูลการเกิดเหตุจากผู้ประสบภัยที่เกิดเหตุจากรถทั่วประเทศ, สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2560, จาก <http://www.thairsc.com/>,

² สุทธิชัย คำพานิช, "มาตรการในการลงโทษความผิดฐานขับขี่ยานพาหนะระหว่างเมาสุราตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก", (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2557), น.1-5

ของอุบัติเหตุทั้งหมด องค์การอนามัยโลกตีพิมพ์รายงานในปี ค.ศ. 2004 สำหรับจำนวน 22 % ของจำนวนทั้งหมดที่ได้รับบาดเจ็บการเสียชีวิตทั่วโลกมาจากการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุบนท้องถนน และปัจจัยด้านความเร็วของยานพาหนะเป็นสาเหตุหลักของอุบัติเหตุบนท้องถนนและยังเป็นสาเหตุสำคัญของการเสียชีวิตในเด็กอายุ 10 - 19 ปี

จากข้อมูลสถิติทั้งในประเทศและต่างประเทศ ยืนยันได้ว่าการขับรถเร็ว เป็นปัจจัยสำคัญของปัญหาอุบัติเหตุทางถนนที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง เพราะเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการขับขี่ของผู้ใช้รถโดยตรง แม้มาตรการในการแก้ไขปัญหาระเบิดนี้จะมีความหลากหลายและถูกนำมาใช้ในทางปฏิบัติแล้วในต่างประเทศ แต่ยังคงพบว่าเป็นประเทศไทยยังล้าหลังอยู่พอสมควร

โดยบทบัญญัติในการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานขับรถเร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดของประเทศไทยซึ่งได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ใน มาตรา 67 ที่กำหนดว่าผู้ขับขี่ต้องขับรถด้วยอัตราความเร็วตามที่กำหนดในกฎกระทรวงหรือตามเครื่องหมายจราจรที่ได้ติดตั้งไว้ในทางเครื่องหมายจราจรที่ติดตั้งไว้ โดยหากผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามต้องถูกระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท ทั้งนี้ตามมาตรา 152³ เมื่อพิจารณาจากสถิติการเกิดอุบัติเหตุแล้วแสดงให้เห็นว่ามาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานขับรถเร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดของประเทศไทยนั้นยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะยับยั้งการกระทำความผิดได้เท่าที่ควร และอีกทั้งยังไม่มีมาตรการจำแนกสายละเอียดว่าการฝ่าฝืนในแต่ละสถานที่หรือต่างระดับความรุนแรงกันจะต้องรับโทษต่างกันอย่างไร ทำให้ไม่เกิดความเกรงกลัวต่อการเลือกที่จะฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าว อันเป็นสาเหตุหลักแห่งการเกิดอุบัติเหตุทางถนนได้ อีกทั้งยังไม่มีมาตรการที่หลากหลายในการลงโทษที่เหมาะสมนอกเหนือจากการปรับ เพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำอีก

จากเหตุผลดังกล่าว จึงสมควรที่จะศึกษาและหาแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายโดยกำหนดมาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานขับรถเร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดที่เหมาะสมมาใช้กับสถานการณ์ปัจจุบันเพราะเป็นไปได้ที่โทษอย่างเดียวกันจะเหมาะสมกับทุกประเภทความผิด⁴ โดยควรเพิ่มความรุนแรงของโทษตามระดับต่างกันไปในแต่ละสถานที่และระดับความเร็วที่ฝ่าฝืน เช่น สภาพถนนในเขตเมืองนั้นมีการใช้ร่วมกันระหว่างคนเดิน คนปั่นจักรยาน และขี่จักรยานยนต์ ซึ่งพบว่าคนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสเสียชีวิตสูง และบริเวณโรงเรียน ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการเกิดความเสียหายต่อชีวิตหรือทรัพย์สินได้ง่าย ดังนั้นการฝ่าฝืนในบริเวณดังกล่าวควรมีบทกำหนดโทษที่หนักยิ่งขึ้นกว่าการกระทำความผิดในสถานที่อื่น ๆ ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุที่ต่ำกว่า ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันการฝ่าฝืนกฎหมายเนื่องจากเกรงกลัวต่อการถูกลงโทษที่หนักขึ้น และเพิ่มความหลากหลายในการลงโทษไม่ว่าจะเป็นเพิ่มอัตราโทษปรับให้สูงขึ้น การพักหรือยกเลิกใบอนุญาตขับขี่รถยนต์ การใช้มาตรการโทษเสริมต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งการจำคุก เป็นต้น เพื่อให้สามารถเลือกใช้มาตรการต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น⁵ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความปลอดภัยแก่ประชาชนต่อไปในอนาคต

³ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 มาตรา 67 และ มาตรา 152

⁴ Sue Titus Reid, Crime and Criminology, p.62

⁵ รศ.วิชุดา เสถียรนาม, “การศึกษาเพื่อเสนอมาตรการควบคุมความเร็วในการขับขี่”, มุลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ, น.57

2. เจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ในการบัญญัติกฎหมายจราจรในประเทศไทย

ในประเทศไทยพบว่าการตรากฎหมายเกี่ยวกับการจราจรขึ้นในครั้งแรกคือ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2477 การร่างพระราชบัญญัตินี้ได้อาศัยหลักการของกฎหมายจราจรของประเทศอังกฤษ โดยนำมาประยุกต์ให้เหมาะกับประเทศไทยและในเวลาถัดมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการขนส่ง พ.ศ. 2497 เกี่ยวกับการขนส่ง ทั้งนี้การตรากฎหมายเหล่านี้ออกใช้บังคับด้วยเหตุผลเพื่อการจัดระเบียบให้การจราจรเกิดความเหมาะสมกับสภาพจราจรและยานพาหนะที่เพิ่มขึ้นของสังคมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อก่อให้เกิดความปลอดภัยและความสะดวกในชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของประชาชนผู้ใช้รถใช้ถนน⁶

ต่อมากฎหมายได้มีการพัฒนาให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้นโดยเพื่อรองรับสภาพการจราจรให้ดียิ่งขึ้นเป็นลำดับ โดยได้มีการสังคายนากฎหมายครั้งใหญ่เกิดขึ้นใน พ.ศ. 2522 โดยได้มีการประกาศใช้ พ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาใช้แทนกฎหมายเดิม จากการที่จราจรและขนส่งได้มีการขยายตัวในส่วนภูมิภาคทำให้มีการสัญจรบนทางหลวงเพิ่มมากขึ้นในปี พ.ศ. 2535 จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 ขึ้น ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยทางหลวงที่ใช้บังคับในขณะนั้นให้สอดคล้องกับการพัฒนาในระบบจราจรของประเทศ องค์ประกอบของกฎหมายจราจรมี 6 ส่วนดังนี้

1. บทบัญญัติกฎหมาย โดยมีการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้ใช้รถและใช้ถนนที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย
2. ผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย ได้แก่ ผู้ขับรถทุกชนิด (รวมถึงคนนั่งหรือซ้อนด้วย) คนที่ต้องใช้ถนน (เดินเท้า ข้ามถนน จูง ชี หรือไล่ต้อนสัตว์)
3. ผู้บังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ เจ้าพนักงานจราจร พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน ฯลฯ
4. เครื่องมือในการใช้บังคับ ได้แก่ เครื่องหมายจราจร และสัญญาณจราจร ฯลฯ
5. เครื่องมือในการจับกุม ได้แก่ เครื่องจับความเร็ว เครื่องตรวจแอลกอฮอล์ เครื่องตรวจควัน เครื่องตรวจวัดเสียง เครื่องตรวจวัดฟิล์มกรองแสง ฯลฯ
6. วิธีการบังคับหรือการลงโทษ ได้แก่ การว่ากล่าวตักเตือน การเปรียบเทียบปรับ การลงโทษการจำคุก การพักใช้ใบอนุญาตขับรถ

3. มาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานขับซึ่รถยนต์เร็วเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดตามกฎหมายไทย

ในประเทศไทยได้กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการขับรถเร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 ลักษณะ 5 เรื่องข้อกำหนดเกี่ยวกับความเร็วของรถ ในมาตรา

⁶ นัชรินทร์ ชูหิรัญวัฒน์, “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ภายในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา” (โครงการการบริหารการก่อสร้างและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2555), น.4.

67 ไว้ว่า ผู้ขับขี่ต้องขับรถด้วยอัตราความเร็วตามที่กำหนดในกฎกระทรวงหรือตามเครื่องหมายจราจรที่ได้ติดตั้งไว้ในทาง

เครื่องหมายจราจรที่ติดตั้งไว้ตามวรรคหนึ่ง จะกำหนดอัตราความเร็วขั้นสูงหรือขั้นต่ำก็ได้ แต่ต้องไม่เกินอัตราความเร็วที่กำหนดในกฎกระทรวง

ซึ่งปรากฏมาตรการในการลงโทษการขับรถเร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ใน มาตรา 152 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 7 มาตรา 10 ทวิ มาตรา 13 วรรคหนึ่ง มาตรา 15 วรรคหนึ่ง มาตรา 16 มาตรา 21 วรรคหนึ่ง มาตรา 22 มาตรา 23(1) มาตรา 24 มาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 29 มาตรา 49 มาตรา 50 มาตรา 56 มาตรา 64 มาตรา 67 วรรคหนึ่ง มาตรา 73 วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม มาตรา 77 วรรคหนึ่ง มาตรา 85 มาตรา 86 มาตรา 89 วรรคหนึ่ง มาตรา 90 มาตรา 91 มาตรา 92 มาตรา 93 มาตรา 94 วรรคหนึ่ง มาตรา 95 มาตรา 99 มาตรา 127 มาตรา 128 หรือมาตรา 130 หรือไม่ปฏิบัติตามประกาศที่อธิบดีกำหนดตามมาตรา 15 วรรคสอง หรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 77 วรรคสอง หรือมาตรา 96 วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

ซึ่งหมายความว่าในการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานขับรถเร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดของประเทศไทยซึ่งได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ใน มาตรา 67 ที่กำหนดว่าผู้ขับขี่ต้องขับรถด้วยอัตราความเร็วตามที่กำหนดในกฎกระทรวงหรือตามเครื่องหมายจราจรที่ได้ติดตั้งไว้ในทางเครื่องหมายจราจรที่ติดตั้งไว้ โดยหากผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามต้องถูกระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท ทั้งนี้ตามมาตรา 152⁷ เท่านั้น

4. มาตรการในการลงโทษฐานขับรถเร็วเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดในต่างประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษามาตรการในการลงโทษฐานขับรถเร็วเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดของของสหรัฐอเมริกา มลรัฐนิวยอร์ก ประเทศฝรั่งเศส และประเทศอังกฤษ ดังนี้

4.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐนิวยอร์ก

ตามมาตรา 1180 แห่งประมวลรัษฎากรของนิวยอร์ก "บุคคลจะต้องไม่ขับรถด้วยความเร็วสูงกว่าความเร็วที่เหมาะสมและรอบคอบภายใต้เงื่อนไขและคำนึงถึงอันตรายที่เกิดขึ้นจริงและความเป็นไปได้ที่มีขึ้นแล้ว"

พื้นที่โซนโรงเรียนมีขีด จำกัดความเร็ว 15 ถึง 30 ไมล์ต่อชั่วโมง ถนนในเขตที่อยู่อาศัยมีการจำกัดตั้งแต่ 25 ถึง 45 ไมล์ต่อชั่วโมง "เขตพื้นที่ช้า" บางแห่งในนิวยอร์กมีขีดจำกัดความเร็ว 20 ไมล์ต่อชั่วโมง ถนนที่แบ่งบางส่วนมีขีดจำกัด ความเร็ว 45 ไมล์ต่อชั่วโมงโดยที่ 55 ไมล์ต่อชั่วโมงเป็นขีด จำกัดความเร็วเริ่มต้น ยกเว้นที่ปรากฏไว้เป็นอย่างอื่น เป็นเรื่องจำเป็นต้องปฏิบัติตามขีด จำกัดความเร็วที่ปรากฏบนถนนเสมอหรือหากไม่มีการปรากฏไว้ ไม่สามารถขับรถได้เร็วกว่า 55 ไมล์ต่อชั่วโมง บางเมืองในรัฐนิวยอร์ก มีขีดจำกัดความเร็วต่ำกว่า ตัวอย่างเช่น นิวยอร์กซิตี มีขีด จำกัดความเร็ว 30 ไมล์ต่อชั่วโมง เว้นแต่ได้แจ้งไว้เป็นอย่างอื่น เมื่อขับขี่ในสภาพที่ยากลำบาก เช่นหิมะหรือหมอกหนาต้องปรับความเร็วให้

⁷ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 มาตรา 67 และ มาตรา 152

เหมาะสม กฎหมายนิวยอร์กมีบทบัญญัติที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถอ้างอิงได้ในกรณีการขับรถด้วยความเร็วที่ "ไม่สมควรหรือไม่รอบคอบ" แม้ว่าสัญญาณไฟจราจรจะให้คุณใช้ความเร็วได้ก็ตาม

ตารางที่ 1 แผนภาพแสดงการจำกัด ความเร็วในรัฐนิวยอร์ก

สถานที่	ความเร็วที่กำหนด
ทางด่วน	65 ไมล์ต่อชั่วโมง
ความเร็วเริ่มต้น กรณีไม่มีการปรากฏป้ายขีด จำกัดความเร็ว	55 ไมล์ต่อชั่วโมง
รถบรรทุกบนทางหลวง New England (I-95)	50 ไมล์ต่อชั่วโมง
ถนนที่แบ่งบางส่วน	45 ไมล์ต่อชั่วโมง
พื้นที่อยู่อาศัย	25-45 ไมล์ต่อชั่วโมง
ที่อยู่อาศัยที่กำหนดไว้ "Neighborhood Slow Zones"	20 ไมล์ต่อชั่วโมง
โซนโรงเรียน	15-30 ไมล์ต่อชั่วโมง

ที่มา: <http://www.safeny.ny.gov/spee-ndx.htm>

ตารางที่ 2 อัตราโทษสำหรับการฝ่าฝืนอัตราเร็วที่กำหนดในแต่ละระดับ

ความเร็วที่เกินอัตราที่กำหนด	ค่าปรับขั้นต่ำ	ค่าปรับขั้นสูง	จำคุก
10 ไมล์/ชั่วโมง	90 ดอลลาร์	150 ดอลลาร์	ไม่เกิน 15 วัน
ระหว่าง 10-30 ไมล์/ชั่วโมง	180 ดอลลาร์	300 ดอลลาร์	ไม่เกิน 30 วัน
30 ไมล์/ชั่วโมง ขึ้นไป	360 ดอลลาร์	600 ดอลลาร์	ไม่เกิน 30 วัน

ที่มา: <http://www.safeny.ny.gov/spee-ndx.htm>

การขับรถฝ่าฝืนขีดจำกัดความเร็วในนิวยอร์ก มีบทลงโทษที่แตกต่างกันและค่าปรับที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังสามารถได้รับคะแนนโทษสำหรับการขับรถเร็วหรือแม้กระทั่งถูกจำคุกในบางกรณี

1. ฝ่าฝืนน้อยกว่า 10 ไมล์ต่อชั่วโมงสำหรับการจำกัดความเร็ว การดำเนินการปรับอาจกำหนดตั้งแต่ 90 ถึง 150 ดอลลาร์ ซึ่งอาจถึง 15 วันในการจำคุก และ 3 คะแนนโทษ
2. การขับรถด้วยความเร็ว 10 ถึง 30 ไมล์ต่อชั่วโมงเหนือขีดจำกัดความเร็วทางกฎหมายในนิวยอร์ก มีค่าปรับตั้งแต่ 180 ถึง 300 ดอลลาร์ ซึ่งอาจถึง 30 วันในการจำคุก และ 4 ถึง 6 คะแนนโทษ
3. การขับรถเร็วเกินกว่าขีด จำกัด ความเร็ว 30 ไมล์ต่อชั่วโมง การดำเนินการปรับอาจกำหนดตั้งแต่ 360 ดอลลาร์ ถึง 600 ดอลลาร์และอาจรวมถึงจำคุก 30 วันรวมทั้งคะแนนโทษ 8 คะแนน ในรัฐนิวยอร์กนี้จะถือโดยอัตโนมัติว่าเป็นการการขับรถโดยประมาทเมื่อขับเกินกว่า 40 ไมล์ต่อชั่วโมงสำหรับความเร็วที่กำหนด ส่งผลให้เกิดคะแนน 11 คะแนนโทษ

4.2 ประเทศฝรั่งเศส

อัตราโทษของการฝ่าฝืนความเร็วในประเทศฝรั่งเศสปรากฏตามตารางต่อไปนี้

France/Monaco important numbers :					
Limit - km/h	30	50	90 ⁽¹⁾	110 ⁽¹⁾	130 ⁽²⁾
Fine +20 km/h	€135 ⁽³⁾	€135 ⁽³⁾	€135 ⁽³⁾	€135 ⁽³⁾	€135 ⁽³⁾
Fine +40 km/h	€135 ⁽³⁾	€135 ⁽³⁾	€135 ⁽³⁾	€135 ⁽³⁾	€135 ⁽³⁾
LICENSE ⁽⁴⁾	61	81	121	141	161
JAIL ⁽⁵⁾	Repeated violations with more than +50 km/h				

ภาพที่ 1 อัตราโทษของการฝ่าฝืนความเร็วในประเทศฝรั่งเศส

ที่มา: <http://www.speedingeurope.com/france/>

	การละเมิด	ละเอียด	จุด
	น้อยกว่า 20 กม. / ชม	⁽²⁾ 135	1
	น้อยกว่า 20 กม. / ชม	⁽¹⁾ 68	0
	+ 21-30 กม. / ชม	⁽²⁾ 135	2
ใบอนุญาต ⁽³⁾	+ 31-40 กม. / ชม	⁽²⁾ 135	3
ใบอนุญาต ⁽³⁾	+ 41-50 กม. / ชม	⁽²⁾ 135	4
ใบอนุญาต ⁽³⁾	+ 50 กม. / ชม. และอีกมากมาย	1500	6
JAIL ⁽⁴⁾	+ 50 กม. / ชม. และซ้ำอีก	3750	6

ภาพที่ 2 อัตราโทษของการฝ่าฝืนความเร็วในประเทศฝรั่งเศส

ที่มา: <http://www.speedingeurope.com/france/>

โดยระบบนับคะแนนโทษในฝรั่งเศส เริ่มต้นด้วย 12 คะแนนและถูกระงับใบอนุญาตขับขี่เป็นเวลาหกเดือนเมื่อคะแนนลดไปถึงศูนย์ หากเกิดเหตุการณ์นี้สองครั้งในรอบ 5 ปี ใบอนุญาตจะถูกถอนออกไปหนึ่งปี หากเสียคะแนน 6 คะแนนขึ้นไป (แต่ไม่ใช่ทั้งหมด) สามารถเข้าร่วมหลักสูตรความปลอดภัยทางถนนเพื่อรับคะแนนกลับได้ 4 คะแนน การกระทำผิดกฎหมายที่ถูกตัดเพียงคะแนนเดียวจะได้คะแนนกลับมาภายใน 6 เดือน หากเสียคะแนนมากกว่าหนึ่งคะแนน จะได้รับคะแนนกลับมาใน 2 หรือ 3 ปี (ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของการกระทำผิดกฎหมาย)

4.3 ประเทศอังกฤษ

ขีดจำกัดความเร็วบนถนนในสหราชอาณาจักรที่ใช้เพื่อกำหนดความเร็วสูงสุดตามกฎหมายสำหรับยานพาหนะที่ใช้ถนนสาธารณะในสหราชอาณาจักรเป็นมาตรการหนึ่งที่สามารถควบคุมความเร็วได้ในขีดจำกัดความเร็วในแต่ละตำแหน่งจะระบุไว้ในเครื่องหมายจราจรที่ใกล้เคียงหรือโดยการมีแสงไฟที่ถนน เครื่องหมายแสดงขีด จำกัด ความเร็วเป็นไมล์ต่อชั่วโมง (mph) หรือใช้สัญลักษณ์ Clearway (หรือระดับความเร็วแห่งชาติ (NSL) ความเร็วสูงสุดของประเทศคือ 70 ไมล์ต่อชั่วโมง (112 กม. / ชม.) โดย

จำกัดความเร็วบนมอเตอร์เวย์ไม่เกิน 70 ไมล์ต่อชั่วโมง (72 กม. / ชม.) ในถนนเส้นคู่ขนาน 60 ไมล์ต่อชั่วโมง (96 กม. / ชม.) ในถนนเส้นเดี่ยว และเพียง 30 ไมล์ต่อชั่วโมง (48 กิโลเมตร / ชม.) ในถนนพื้นที่ที่มีการจำกัดความเร็วโดยแสงไฟที่ถนน ข้อจำกัดเหล่านี้อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามป้ายถนน ปรากฏตามตารางแสดงข้อมูลดังต่อไปนี้

National speed limits by vehicle type and road type

	Restricted road	Single-track road	Single carriageway	Dual carriageway	Motorway
Cars and motorcycles (including car-derived vans up to 2 tonnes max laden weight)	30 mph (48 km/h)	60 mph (97 km/h)	60 mph (97 km/h)	70 mph (113 km/h)	70 mph (113 km/h)
Vehicles towing caravans or trailers inc cars, motorcycles, goods vehicles up to 7.5 tonnes MLW	30 mph (48 km/h)	50 mph (80 km/h)	50 mph (80 km/h)	60 mph (97 km/h)	60 mph (97 km/h)
Buses, coaches, minibuses up to 12 metres (39 ft) Goods vehicles up to 7.5 tonnes MLW	30 mph (48 km/h)	50 mph (80 km/h)	50 mph (80 km/h)	60 mph (97 km/h)	70 mph (113 km/h)
Goods vehicles over 7.5 tonnes MLW (in England and Wales)	30 mph (48 km/h)	50 mph (80 km/h)	50 mph (80 km/h)	60 mph (97 km/h)	60 mph (97 km/h)
Goods vehicles over 7.5 tonnes MLW (in Scotland, except A9 Perth to Inverness)	30 mph (48 km/h)	40 mph (64 km/h)	40 mph (64 km/h)	50 mph (80 km/h)	60 mph (97 km/h)
Goods vehicles over 7.5 tonnes MLW (on A9 Perth to Inverness)	30 mph (48 km/h)	n/a	50 mph (80 km/h)	50 mph (80 km/h)	n/a

ภาพที่ 3 ชีตจำกัดความเร็วบนถนนในสหราชอาณาจักร

ที่มา: Rule 124: Speed Limits". The Official Highway Code. TSO. 2007. p. 41.

	การละเมิด (1)	ละเมิด (2) (GBP)	ละเมิด (2) (ยูโร)	จุด
	+ 1-24 กม. / ชม. (1-15 ไมล์ต่อชั่วโมง)	100	118	3
	+ 25-41 กม. / ชม. (16-25 ไมล์ต่อชั่วโมง)	100-1000	118-1176	4
	+ 42-48 กม. / ชม. (26-30 ไมล์ต่อชั่วโมง)	100-1000	118-1173	5-6
LICENSE (1 เดือน - 1 ปี)	+ 48 กม. / ชม. (+30 ไมล์ต่อชั่วโมง)	100-2500	128-2932	0

ภาพที่ 4 อัตราโทษการฝ่าฝืนความเร็วในสหราชอาณาจักร

ที่มา: <http://www.speedingeurope.com/united-kingdom/>

5. วิเคราะห์ปัญหามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดจากการขับซึ่รถยนต์เร็วเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด

ในการวิเคราะห์ปัญหามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดจากการขับซึ่รถยนต์เร็วเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดจะแยกพิจารณาปัญหาเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

5.1 การกำหนดระดับความผิดและระดับโทษ

เมื่อมีการกระทำความผิดจากการขับซึ่รถยนต์เร็วเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดนั้นโดยปกติแล้วหากพฤติการณ์แห่งคดีปรากฏว่าการกระทำผิดยังไม่เป็นผลอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นมักจะถือว่าการกระทำผิดไม่ร้ายแรง แต่อย่างไรก็ตาม หากเป็นการขับซึ่รถยนต์เร็วเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดในบริเวณเขตชุมชน โรงเรียน โรงพยาบาล หรือสถานที่ที่เป็นจุดเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายได้ง่าย หรือเป็นผู้ที่กระทำความผิดซ้ำแล้วซ้ำอีกก็สมควรที่จะได้รับโทษในสถานหนัก เพื่อให้

เกิดความเข็ดหลาบ แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันกฎหมายมิได้กำหนดไว้ว่าการขับชั้รถยนต์เร็วเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดในบริเวณใด ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น นอกจากนี้ยังมีได้มีการกำหนดระดับโทษสำหรับกรณีเป็นผู้ที่กระทำความผิดซ้ำไว้อีกด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการกำหนดระดับชั้นโทษมีความสำคัญ เพราะมีนัยสำคัญอยู่ประการหนึ่งคือ จะช่วยแสดงถึงระดับความรุนแรงของอาชญากรรมที่รัฐและสังคมให้ความสำคัญ เมื่อประเทศไทยให้ความสำคัญกับการไม่ขับรถเร็ว การลงโทษในสถานหนักจะสะท้อนให้เห็นถึงระบบยุติธรรมที่ให้ความสำคัญกับการป้องปรามการขับชั้รถยนต์เร็วเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของประชาชนที่อาจจะได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดดังกล่าวไว้อีกด้วย

การกำหนดระดับชั้นโทษมีนัยสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ช่วยสะท้อนถึงระดับความรุนแรงของอาชญากรรมที่รัฐและสังคมให้ความสำคัญ อาชญากรรมที่รุนแรงมากที่สุดต้องถูกลงโทษในชั้นสูงสุด อาชญากรรมที่รุนแรงในระดับใกล้เคียงกันหรือระดับเดียวกัน ควรที่จะได้รับโทษในระดับเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน

5.2 ความหลากหลายของโทษที่ใช้ในปัจจุบัน

การลงโทษผู้กระทำความผิดฐานขับรถเร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดในปัจจุบัน จะคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งเพื่อไม่ให้ผู้ทำผิดกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกและในขณะเดียวกันก็เพื่อไม่ให้ผู้อื่นเอาเป็นเยี่ยงอย่าง ดังนั้นเพื่อให้วัตถุประสงค์ในการลงโทษบรรลุผลจึงควรเพิ่มความหลากหลายในการลงโทษ โดยควรให้โทษหรือทางเลือกในการกำหนดโทษในทางอาญามีความหลากหลายมากกว่าเดิมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

5.2.1 มาตรการพักใช้ใบอนุญาตขับชั้และเพิกถอนใบอนุญาตขับชั้

ในประเทศไทยยังไม่มีการใช้มาตรการพักใช้ใบอนุญาตขับชั้และเพิกถอนใบอนุญาตขับชั้ ดังเช่นความผิดฐานเมาแล้วขับที่กำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับชั้ได้หากเห็นว่าถ้าหากให้ผู้นั้นขับรถยนต์ต่อไปอาจก่อให้เกิดความอันตรายต่อร่างกายหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นได้ ซึ่งหากศาลเห็นว่าในกรณีการกระทำผิดที่ยังอยู่ในวิสัยที่จะทำการแก้ไขฟื้นฟูได้ ศาลอาจมีคำสั่งเพียงเป็นการพักใช้ใบอนุญาตขับชั้เท่านั้น แต่ถ้าหากความปรากฏในภายหลังต่อศาลว่าผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดขึ้น ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับชั้ของผู้นั้นได้ โดยวัตถุประสงค์หนึ่งของการลงโทษนั้นก็เพื่อที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด นักจิตวิทยาและนักอาชญาวิทยาเชื่อว่าบุคลิกภาพเป็นคุณสมบัติเฉพาะบุคคล การประกอบอาชญากรรมขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมทางสังคมของแต่ละบุคคล ดังนั้นการกำหนดวิธีการลงโทษผู้กระทำความผิดต้องจัดทำให้สอดคล้องกับแต่ละบุคคล เช่น ในประเทศฝรั่งเศส เมื่อผู้กระทำความผิดถูกพักใบอนุญาตขับชั้เนื่องจากได้คะแนนสะสมโทษครบตามที่กำหนด ผู้กระทำความผิดสามารถเข้าร่วมหลักสูตรอบรมความปลอดภัยทางถนนเพื่อรับคะแนนกลับคืนได้ เป็นต้น แต่ประเทศไทยยังคงมีแต่เพียงมาตรการลงโทษที่เป็นปฐมเหตุของการลงโทษเท่านั้น เป็นเพียงการยับยั้งมิให้ก่ออาชญากรรมเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการนำมาตรการพักใช้ใบอนุญาตขับชั้และเพิกถอนใบอนุญาตขับชั้มาบังคับใช้ในประเทศไทย โดยนำระบบมาตรการบันทึกคะแนนใบอนุญาตขับชั้มาใช้เป็นเครื่องมือในการลงโทษโดยมาตรการดังกล่าว

5.2.2 มาตรการบันทึกคะแนนใบอนุญาตขับขี่

การบันทึกคะแนนโดยวิธีดังกล่าว สามารถทำให้ทราบข้อมูลประวัติการกระทำผิดกฎจราจรของผู้กระทำผิด ได้ทันทีที่มีการกระทำความผิด โดยทราบข้อมูลว่าผู้กระทำความผิดเคยกระทำผิดกฎจราจรมาก่อนหรือไม่ ซึ่งยังไม่มีมีการนำระบบดังกล่าวมาใช้ในประเทศไทยแต่อย่างใด ยังคงอยู่ระหว่างการศึกษาในการนำมาใช้ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับปัญหาในเรื่องงบประมาณที่จะนำมาดำเนินการดังกล่าว เนื่องจาก ระบบบันทึกคะแนนจำเป็นต้องมีศูนย์คอมพิวเตอร์สำหรับเก็บข้อมูลในทุกจังหวัดโดยสามารถออนไลน์ ติดต่อกันได้ทั่วประเทศ งบประมาณที่จะต้องนำมาดำเนินการในส่วนนี้จึงต้องใช้เป็นจำนวนมาก

ข้อดีของการนำการบันทึกคะแนนมาใช้แก่ผู้กระทำความผิดคือทำให้ทราบว่าผู้กระทำความผิดเคยกระทำผิดกฎหมายจราจรมาก่อนหรือไม่ ซึ่งหากเคยกระทำความผิดมาก่อนแล้วก็สามารถนำตัวมาลงโทษได้ทันทีที่และยังเป็นการช่วยยับยั้งป้องกันการกระทำความผิดที่มีลักษณะติดนิสัย เพราะถ้าหากมีการกระทำความผิดเกินกว่า 1 ครั้ง บัตรบันทึกคะแนนจะระบุไว้อย่างชัดเจน และการบันทึกคะแนนดังกล่าวจะเป็นผลดีในการนำมาปรับใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด โดยช่วยให้เจ้าพนักงานหรือศาลลงโทษได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

5.2.3 มาตรการปรับ

โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบการแปลงค่าปรับฐานขับรถเร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดของประเทศฝรั่งเศสโดยใช้การแปลงโดยการเทียบอัตราส่วนของอัตราค่าปรับกับค่าแรงขั้นต่ำของประเทศฝรั่งเศสเฉลี่ยที่ 2585.52 บาทต่อวัน⁸ เทียบกับอัตราค่าแรงขั้นต่ำเฉลี่ยของประเทศไทยที่ 318 บาทต่อวัน จะได้อัตราส่วนอยู่ที่ 8.13 เท่า แล้วนำอัตราส่วนดังกล่าวแปลงค่าปรับของประเทศฝรั่งเศสมาเป็นค่าปรับที่ควรจะเป็นของประเทศไทย อีกทั้งยังนำอัตราส่วนการขึ้นของค่าปรับในพื้นที่เขตชุมชนที่จะมากกว่าเขตอื่น ๆ เป็นสองเท่าของมลรัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา มาปรับใช้กับการขึ้นค่าปรับของไทยในบริเวณที่กฎหมายกำหนดให้ใช้ความเร็วไม่เกิน 50 กม./ชม. ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุสูง ดังนี้

ตารางที่ 3 ตารางแสดงค่าปรับฐานขับรถเร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดของประเทศไทยโดยแปลงมาจากอัตราค่าปรับของประเทศฝรั่งเศสและประเทศอังกฤษ

เขตจำกัดความเร็ว สูงสุด	ความเร็วที่เกินจากอัตราที่กฎหมายกำหนด (กม./ชม.)					
	0-19	20-29	30-39	40-49	50 ขึ้นไป	50 ขึ้นไป (ผิดครั้งที่ 2)
ไม่เกิน 50 กม./ชม.						
ปรับ	600 บาท*	1,000 บาท	1,650 บาท	2,750 บาท	สูงสุด 7,000 บาท	สูงสุด 17,000 บาท
คะแนนโทษ	1 คะแนน	2 คะแนน	3 คะแนน	4 คะแนน	6 คะแนน	6 คะแนน

⁸SMIC, France's minimum wage, สืบค้นเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2561 จาก https://www.expatica.com/fr/employment/french-minimum-wage-and-average-salary-in-france_982310.html

พักใบอนุญาต	-	-	สูงสุด 3 ปี	สูงสุด 3 ปี	สูงสุด 3 ปี	สูงสุด 3 ปี
จำคุก	-	-	-	-	-	สูงสุด 3 เดือน
ไม่เกิน 80 กม./ชม.						
ค่าปรับประเทศฝรั่งเศส	68 ยูโร	135 ยูโร	**	**	1,500 ยูโร	3,750 ยูโร
ปรับ	300 บาท	600 บาท	1,000 บาท	1,650 บาท	สูงสุด 7,000 บาท	สูงสุด 17,000 บาท
คะแนนโทษ	1 คะแนน	2 คะแนน	3 คะแนน	4 คะแนน	6 คะแนน	6 คะแนน
พักใบอนุญาต	-	-	สูงสุด 3 ปี	สูงสุด 3 ปี	สูงสุด 3 ปี	สูงสุด 3 ปี
จำคุก	-	-	-	-	-	สูงสุด 3 เดือน
ไม่เกิน 90 กม./ชม.						
ปรับ	300 บาท	600 บาท	1,000 บาท	1,650 บาท	สูงสุด 7,000 บาท	สูงสุด 17,000 บาท
คะแนนโทษ	1 คะแนน	2 คะแนน	3 คะแนน	4 คะแนน	6 คะแนน	6 คะแนน
พักใบอนุญาต	-	-	สูงสุด 3 ปี	สูงสุด 3 ปี	สูงสุด 3 ปี	สูงสุด 3 ปี
จำคุก	-	-	-	-	-	สูงสุด 3 เดือน

หมายเหตุ * อัตราส่วนการขึ้นของค่าปรับในพื้นที่เขตชุมชน (ไม่เกิน 50 กม./ชม.) เป็นสอง

เท่าของนอกเขตตามแบบของมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา

** ไม่นำค่าปรับประเทศฝรั่งเศสมาใช้กับประเทศไทย ใช้วิธีการขึ้นแบบอัตราส่วน

5.2.4 มาตรการจำคุก

ถึงแม้ว่าโดยสภาพการขับซึ่รถยนต์เร็วเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดโดยลำพังจะไม่ใช่ความผิดที่ร้ายแรงถึงขั้นที่ต้องนำโทษจำคุกมาบังคับใช้ โดยการขับซึ่รถยนต์เร็วเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดเป็นการกระทำโดยประมาท แต่หากเป็นการรู้ตัวว่าการกระทำของตนเองเป็นการเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดอันตรายไม่ว่าจะเป็นการรู้ตัวในทางอ้อมคือ การเสี่ยงโดยรู้ตัวถึงอันตรายและเป็นการเสี่ยงโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือการรู้ตัวหรือในทางภาวะวิสัย ซึ่งหมายถึงการเสี่ยงโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรไม่ว่าผู้กระทำจะรู้ตัวหรือไม่รู้ถึงอันตรายนั้นก็ตาม จึงจัดเป็นความประมาทโดยจงใจ (Recklessness) เช่น ฝ่าฝืนด้วยความเร็วที่มากเกินไปมาก หรือขับซึ่ด้วยความเร็วมากในสถานที่ชุมชน หรือโรงเรียน เป็นต้น จึงเป็นระดับของความประมาทที่สมควรถูกลงโทษ ซึ่งหมายถึงการขาดความระมัดระวังอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากความประมาทโดยจงใจเกี่ยวข้องกับการเสี่ยงภัยต่ออันตรายโดยรู้ตัวและโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรในบางครั้ง อาจกล่าวได้ว่าความประมาทโดยจงใจเป็นการลองเสี่ยงโชคโดยเจตนาของผู้กระทำ เป็นเรื่องของสภาพจิตของผู้กระทำนั้น ผู้กระทำโดยประมาทโดยจงใจแม้ว่ามีสภาพจิตใจที่กระทำผิดน้อยกว่ากระทำโดยเจตนาก็ตามแต่ก็ถือว่ามีเจตนาเลวร้ายกว่าความประมาทธรรมดา เพราะความประมาทโดยจงใจแตกต่างจากความประมาทธรรมดาตรงที่ว่าความประมาทโดยจงใจนั้นผู้กระทำจะรู้ตัวว่าเป็นการเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายขึ้น

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดจากการขับรถเร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดของประเทศไทยกับต่างประเทศ

จากการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายและบทลงโทษ เรื่องขับรถเร็วเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดของไทยกับต่างประเทศพบว่าเมื่อเปรียบเทียบมาตรการและบทลงโทษในต่างประเทศแล้ว

มาตรการการบังคับใช้กฎหมายของไทยมีบทลงโทษที่น้อยมากหากเทียบกับความสูญเสียที่เกิดขึ้นต่อชีวิต และทรัพย์สินของผู้ประสบอุบัติเหตุในแต่ละครั้ง นอกจากนี้ยังไม่มี การแบ่งระดับความร้ายแรงของการกระทำ ความผิดตามสถานที่กระทำความผิดหรือตามอัตราเร็วที่มากน้อยแตกต่างกัน ซึ่งระดับความเร็วและสถานที่ที่แตกต่างกันจะส่งผลกระทบต่อโอกาสในการเกิดอุบัติเหตุมากขึ้นนั่นเอง ซึ่งจากการศึกษาทั้งในประเทศ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และฝรั่งเศส มีการแบ่งอัตราโทษสำหรับความเร็วและสถานที่ที่แตกต่างกันไปตามระดับของความรุนแรง และยังมีการนำโทษอื่น ๆ มาใช้ ซึ่งในการกระทำความผิดในประเทศไทยไม่มีการแบ่งอัตราโทษสำหรับความเร็วและสถานที่ที่แตกต่างกันไปตามระดับของความรุนแรง และยังไม่มี การนำโทษอื่น ๆ มาใช้นอกจากโทษปรับเพียงสถานเดียว

6. ข้อเสนอแนะ

1) เดิมโทษที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 สำหรับความผิดฐานขับรถเร็วเกินอัตราที่กำหนด ตามมาตรา 152 มีเพียง “โทษปรับไม่เกิน 1,000 บาท” เท่านั้น อีกทั้งยังเป็นโทษที่บัญญัติรวมสำหรับหลายฐานความผิดเอาไว้ด้วยกัน จึงควรเพิ่มบทบัญญัติในการกำหนดโทษแยกเป็นมาตราเฉพาะสำหรับฐานความผิดการขับที่รถยนต์เร็วเกินกว่าอัตราที่กำหนด โดยบัญญัติเพิ่มมาตรการลงโทษอื่น ๆ นอกจากการปรับ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับระดับความรุนแรงของการกระทำผิด ดังนี้

“มาตรา... ผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรา 67 ระวังโทษปรับ ตัดคะแนน พักใบอนุญาตขับขี่ หรือจำคุกตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง”

2) บัญญัติโทษในกฎกระทรวงให้มีความชัดเจนสำหรับความผิดฐานขับรถเร็วเกินอัตราที่กำหนด ดังนี้

ตารางที่ 4 ตารางแสดงบทบัญญัติโทษสำหรับความผิดฐานขับรถเร็วเกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

เขตจำกัดความเร็ว สูงสุด	ความเร็วที่เกินจากอัตราที่กำหนด (กม./ชม.)					
	0-19	20-29	30-39	40-49	50 ขึ้นไป	50 ขึ้นไป (ผิดครั้งที่ 2)
ไม่เกิน 50 กม./ชม.						
ปรับ	600 บาท	1,000 บาท	1,650 บาท	2,750 บาท	สูงสุด 7,000 บาท	สูงสุด 17,000 บาท
คะแนนโทษ	1 คะแนน	2 คะแนน	3 คะแนน	4 คะแนน	6 คะแนน	6 คะแนน
พักใบอนุญาต	-	-	สูงสุด 3 ปี	สูงสุด 3 ปี	สูงสุด 3 ปี	สูงสุด 3 ปี
จำคุก	-	-	-	-	-	สูงสุด 3 เดือน
ไม่เกิน 80 กม./ชม.						
ปรับ	300 บาท	600 บาท	1,000 บาท	1,650 บาท	สูงสุด 7,000 บาท	สูงสุด 17,000 บาท
คะแนนโทษ	1 คะแนน	2 คะแนน	3 คะแนน	4 คะแนน	6 คะแนน	6 คะแนน
พักใบอนุญาต	-	-	สูงสุด 3 ปี	สูงสุด 3 ปี	สูงสุด 3 ปี	สูงสุด 3 ปี
จำคุก	-	-	-	-	-	สูงสุด 3 เดือน
ไม่เกิน 90 กม./ชม.						
ปรับ	300 บาท	600 บาท	1,000 บาท	1,650 บาท	สูงสุด 7,000 บาท	สูงสุด 17,000 บาท

คะแนนโทษ	1 คะแนน	2 คะแนน	3 คะแนน	4 คะแนน	6 คะแนน	6 คะแนน
พักใบอนุญาต	-	-	สูงสุด 3 ปี	สูงสุด 3 ปี	สูงสุด 3 ปี	สูงสุด 3 ปี
จำคุก	-	-	-	-	-	สูงสุด 3 เดือน

3) ผู้วิจัยเห็นควรนำระบบคะแนนมาใช้ เนื่องจากการลงโทษโดยการบันทึกคะแนนใบอนุญาต ชั้ชั้ยังไม่มีการนำมาใช้บังคับอย่างจริงจังในประเทศไทย โดยวิธีดังกล่าว สามารถทำให้ทราบข้อมูลประวัติ การกระทำผิดกฎหมายของผู้กระทำผิดได้ทันทีที่มีการกระทำความผิด โดยทราบข้อมูลว่าผู้กระทำความผิด เคยกระทำผิดกฎหมายมาก่อนหรือไม่ ทำให้สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้อย่างเหมาะสม โดยขอ เสนอในส่วนของการใช้ระบบคะแนนสำหรับความผิดทั้งระบบของกฎหมายจราจร โดยคะแนนจะเริ่มต้น ด้วย 12 คะแนน เมื่อคะแนนลดไปถึง 0 คะแนน จะถูกระงับใบอนุญาตชั้ชั้เป็นเวลา 6 เดือน หากถูกตัด คะแนนจนลดไปถึง 0 คะแนน ซ้ำสองครั้งในรอบ 5 ปี ใบอนุญาตจะถูกถอนออกไป 1 ปี

4) ควรนำโทษที่หลากหลายมาใช้โดยเปิดช่องให้ศาลใช้ดุลพินิจในการลงโทษให้เหมาะสมเป็น รายบุคคล โดยเพิ่มบทกำหนดโทษในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ให้ศาลสามารถใช้ ดุลพินิจในการสั่งมาตรการลงโทษเสริมอื่นๆ ได้ตามที่ศาลเห็นสมควร เช่น การทำงานบริการสังคม การให้ เข้ารับการอบรม เป็นต้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

นัชรินทร์ ชูหิรัญญ์วัฒน์. “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ภายในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา.” โครงการงานการบริหารการก่อสร้างและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2555.

พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 มาตรา 67 และ มาตรา 152

วิชุดา เสถียรนาม. “การศึกษาและพัฒนาชุดความรู้ด้านวิศวกรรมจราจรเพื่อความปลอดภัยทางถนนในชุมชนชนบท ระยะที่ 1.” มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.), 2556

ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน. “สถิติและข้อมูลการเกิดเหตุจากผู้ประสบภัยที่เกิดเหตุจากรถทั่วประเทศ.” <http://www.thairsc.com>, 10 ตุลาคม 2560.

สุทธิชัย คำพานิช. “มาตรการในการลงโทษความผิดฐานขับขีระหว่างเมาสุราตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2557.

ภาษาต่างประเทศ

SMIC. France’s minimum wage, 8 ธันวาคม 2561,

https://www.expatica.com/fr/employment/french-minimum-wage-and-average-salary-in-france_982310.html

Sue Titus Reid. Crime and Criminology. Dryden Press,1976

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดเหตุจรรยาในการกระทำความผิดทางเพศ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ศึกษากรณีเป็นการกระทำ แก่สมาชิกในครอบครัว

อร จันทนารพินท์¹

อัจฉริยา ชูตินันท์²

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดเหตุจรรยาในการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 กรณีเป็นการกระทำแก่สมาชิกในครอบครัว ซึ่งในปัจจุบันพบว่า ยังไม่ครอบคลุมถึงกรณีผู้กระทำเป็นบิดาหรือมารดาเลี้ยงที่กระทำต่อลูกเลี้ยง กรณีผู้กระทำเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองตามความเป็นจริงที่กระทำต่อผู้อยู่ในความปกครอง และกรณีการกระทำต่อผู้มีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติกันซึ่งมีอายุไม่เกิน 18 ปี บริบูรณ์ ทำให้บทบัญญัติมาตราดังกล่าวไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะยับยั้งการกระทำความผิดทางเพศที่ได้กระทำ แก่สมาชิกในครอบครัวได้

ดังนั้น การกำหนดเหตุจรรยาเพื่อให้ผู้กระทำความผิดทางเพศต้องได้รับโทษหนักขึ้น ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 285 จึงควรหมายรวมถึงกรณีผู้กระทำเป็นบิดาหรือมารดาเลี้ยงได้กระทำต่อลูกเลี้ยง กรณีผู้ปกครองตามความเป็นจริง หมายถึง ผู้มีส่วนร่วมในการให้การอบรมเลี้ยงดู ให้การศึกษา หรือให้ทรัพย์สินแก่การยังชีพ ได้กระทำต่อผู้อยู่ในความปกครองและกรณี ผู้มีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติ หมายถึง พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน พี่น้องร่วมแต่บิดาหรือมารดาเดียวกัน พี่หรือน้องของบิดา พี่หรือน้องของมารดา บุตรของพี่หรือน้องของบิดาหรือมารดา ผู้อยู่กินฉันท์สามีภรรยา กับบิดาหรือมารดา หรือบุตรของผู้อยู่กินฉันท์สามีภรรยา กับบิดาหรือมารดา ได้กระทำต่อผู้ถูกกระทำซึ่งมีอายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ด้วย

ABSTRACT

The objective of this thesis dissertation was to explore the designation of serious incidents involving sexual harassment under Article 285 of the Criminal Code in cases involving actions taken against family members. Current findings indicate that there is no coverage for cases where step-fathers or step-mothers are the perpetrators in committing wrongdoing against step-children, cases where the perpetrator is a person who exercises the authority of a guardian in committing wrongdoing

¹ นักศึกษาลัทธิสุตฺรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

² ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ธันวาคม 2560 ได้ให้ความช่วยเหลือเหยื่อที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศรวมทั้งสิ้น 612 ราย โดยพบว่าผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่มักเป็นคนที่รู้จักกับเหยื่อ รองลงมาคือเป็นญาติ และบิดาเลี้ยง ตามลำดับ⁵

อนึ่งประมวลกฎหมายอาญามีการบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศเอาไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 ถึงมาตรา 287/2 และเนื่องจากผู้กระทำความผิดบางรายเป็นคนใกล้ชิดตัวของเหยื่อ หรือเป็นผู้มีอิทธิพลต่อเหยื่อ หรือเป็นผู้ที่เหยื่อต้องตกอยู่ใต้อำนาจ เช่น เป็นบิดา มารดา ญาติ คนในครอบครัว ผู้บังคับบัญชา ครูบาอาจารย์ ด้วยสถานะของผู้กระทำเหล่านี้ ทำให้เหยื่อต้องอยู่ในสภาวะจำยอมให้การล่วงละเมิดทางเพศเกิดขึ้น ประมวลกฎหมายอาญาจึงบัญญัติให้การกระทำความผิดทางเพศต่อผู้ที่อยู่ภายใต้อำนาจข้างต้นเป็นเหตุฉกรรจ์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 285 กล่าวคือ ในกรณีที่ผู้กระทำได้กระทำความผิดตาม มาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 277 ทวิ มาตรา 277 ตริ มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 280 มาตรา 282 หรือมาตรา 283 หากการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการกระทำแก่ (1) ผู้สืบสันดาน (2) ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล (3) ผู้ที่อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการหรือ (4) ผู้อยู่ในความปกครอง ในความพิทักษ์หรือในความอนุบาล ผู้กระทำต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ หนึ่งในสาม” อย่างไรก็ตาม เหตุฉกรรจ์ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 นั้น มิได้รวมถึงบิดาเลี้ยงหรือมารดาเลี้ยงที่ได้กระทำการล่วงละเมิดทางเพศแก่ลูกเลี้ยง เนื่องจากบิดาเลี้ยงหรือมารดาเลี้ยงมิได้เป็นผู้ใช้อำนาจการปกครองต่อเหยื่อ ทั้งที่สภาพการณ์ปัจจุบัน มีลูกเลี้ยงจำนวนมากที่ถูกบิดาเลี้ยงล่วงละเมิดทางเพศ

นอกจากนี้ยังพบว่า บุคคลที่มีความสัมพันธ์กับเหยื่อในฐานะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง ตามความเป็นจริงแทนบิดามารดา เช่น ในฐานะเป็นลุง ป้า น้า อา ฯลฯ หรือกรณีเป็นเครือญาติหรือเป็นบุคคลในครอบครัวอื่น ๆ เช่น เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน พี่น้องร่วมบิดาหรือมารดา หรือลูกพี่ลูกน้อง มีการก่อเหตุข่มขืนกระทำชำเราแก่สมาชิกในครอบครัว แต่บทบัญญัติแห่งมาตรา 285 ก็มิได้ครอบคลุมถึงเช่นเดียวกัน

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ซึ่งได้กำหนดให้การข่มขืนกระทำชำเราบุคคลซึ่งอยู่ในบางสถานะให้เป็นเหตุฉกรรจ์นั้น ยังมีการกำหนดขอบเขตและตีความอย่างแคบ ยังไม่มีความเหมาะสมเพียงพอ ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ที่นับวันจะมีการกระทำความผิดอาญาในลักษณะดังกล่าวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า ควรมีแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าวให้สามารถนำมาใช้คุ้มครองกรณีการล่วงละเมิดทางเพศที่บิดาเลี้ยงกระทำต่อลูกเลี้ยงหรือกรณีของมารดาเลี้ยงที่ได้กระทำต่อลูกเลี้ยง ตลอดจนผู้มีความสัมพันธ์ในฐานะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองตามความเป็นจริง และเครือญาติซึ่งเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ร่วมชายคาเดียวกันกับเหยื่อ เพื่อให้บทบัญญัติดังกล่าวสามารถนำมาใช้คุ้มครองแก่ผู้ถูกกระทำซึ่งตกเป็นเหยื่อของการกระทำความผิดทางเพศในกรณีดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นที่มาที่ผู้ศึกษาสนใจที่จะทำการศึกษา “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดเหตุฉกรรจ์ ในการกระทำ

⁵ สำนักข่าวทีนิวส์, เลวสุดบรรยาย พ่อเลี้ยงลักพาตัวและข่มขืน 2 พี่น้อง จนตั้งท้องชู้หากติดต่อแม่จะฆ่ายกครัว, [Online]. ค้นหามาได้จาก <http://www.tnews.co.th/contents/394652>. เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2561.

ความผิดทางเพศตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ศึกษากรณีเป็นการกระทำแก่สมาชิกในครอบครัว” ในครั้งนี้

2. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในการกระทำความผิดทางเพศ

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในการกระทำความผิดทางเพศ พบว่ามีแนวคิดที่สำคัญสมควรนำมากล่าวถึงได้แก่ แนวคิดการคุ้มครองผู้เสียหายในความผิดทางเพศตามหลักมาตรฐานสากลอันได้แก่ปฏิญญาขององค์การสหประชาชาติ ว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับเหยื่ออาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยมิชอบ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ และแนวคิดเกี่ยวกับการตกเป็นเหยื่อของการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 แนวคิดการคุ้มครองผู้เสียหายในความผิดทางเพศตามหลักมาตรฐานสากล

บทบัญญัติข้อ 1 ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนความว่า “ มนุษย์ทั้งปวงเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในศักดิ์ศรีและสิทธิ ต่างในตนมีเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยจิตวิญญาณแห่งภราดรภาพ” แต่ในขณะเดียวกัน ความเป็นจริงในสังคมได้มีการก่ออาชญากรรมในลักษณะต่างๆ มากมาย รวมถึงการกระทำความผิดทางเพศด้วย ดังนั้น ไม่เพียงแต่จะมีบทบัญญัติไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเท่านั้น แต่บรรดาประเทศสมาชิกยังได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับสิทธินี้ไว้ในกฎหมายอื่น เพื่อสร้างหลักประกันพื้นฐานให้ประชาชนได้เกิดความมั่นใจว่าจะได้รับการคุ้มครองจากการก่ออาชญากรรมอย่างเพียงพอ ไม่ว่าจะในระดับสากลหรือในระดับรัฐ

2.1.1 ปฏิญญาว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานของเหยื่ออาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยมิชอบ

ปฏิญญาขององค์การสหประชาชาติ ว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับเหยื่ออาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยมิชอบ มีปรัชญาพื้นฐานที่สำคัญคือ ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมจะต้องได้รับการยอมรับ และได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แนวความคิดในการคุ้มครองสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมได้รับการพัฒนาต่อมา และมีผลในการพัฒนาหลักกฎหมายอาญาระหว่างประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในกระบวนการยุติธรรม ได้มุ่งให้ความสำคัญต่อสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมมากขึ้น มิได้มองแค่เหยื่ออาชญากรรมเป็นเพียงพยานหลักฐาน (พยานบุคคล) ชั้นหนึ่งเท่านั้น แต่ให้ความสำคัญต่อเหยื่ออาชญากรรมโดยมุ่งคุ้มครองประโยชน์อันสูงสุดที่เหยื่ออาชญากรรมควรได้รับการเยียวยาจากกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ⁶

2.1.2. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ

อนุสัญญาฉบับนี้ มุ่งที่จะตั้งมาตรฐานสากลเพื่อคุ้มครองเด็กเป็นพิเศษ โดยกำหนดหลักการคุ้มครองร่างกาย ชีวิต เสรีภาพและสวัสดิการของเด็กไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือ มุ่งคุ้มครองไม่ให้

⁶ อภิรักษ์ ทิมวงศ์, (2544), สิทธิของเหยื่ออาชญากรรมในกฎหมายระหว่างประเทศ : ผลกระทบต่อประเทศไทย. (ปรินตีนิคาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 2-3.

เด็กถูกข่มเหงรังแก หรือถูกละเมิดสิทธิเนื้อร่างกาย ชีวิต เสรีภาพ รวมทั้ง สวัสดิภาพ ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ เช่น การถูกทำร้าย การฆ่า การล่วงละเมิดทางเพศ ขูดรีดหากำไรทางเพศ หรือค้ากำไรทางเศรษฐกิจหรือนำเด็กไปเป็นวัตถุซื้อขาย หรือปฏิบัติต่อเด็กอย่างไม่เหมาะสม เป็นเหตุให้เกิดผลเสียต่อสวัสดิภาพเด็ก รวมทั้งคุ้มครองให้มีการเยียวยาฟื้นฟูเด็ก ผู้ตกเป็นเหยื่อของการกระทำดังกล่าวให้กลับเข้าสู่สภาพปกติโดยเร็วที่สุด ดังที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญาข้อ 19 รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งด้านนิติบัญญัติ บริหาร สังคมและการศึกษา ในอันที่จะคุ้มครองเด็กจากรุนแรงทั้งปวง ทั้งทางร่างกายและจิตใจ เช่น การทำร้าย การทอดทิ้งหรือการปฏิบัติโดยประมาท การแสวงประโยชน์ รวมถึงการล่วงละเมิดทางเพศขณะอยู่ในการดูแลของบิดามารดา ผู้ปกครองตามกฎหมาย หรือบุคคลอื่นใดซึ่งเด็กนั้นอยู่ในความดูแล โดยมาตรการคุ้มครองดังกล่าว รวมถึงแผนงานทางสังคมในการให้การสนับสนุนที่จำเป็นแก่เด็ก และบุคคลซึ่งเด็กนั้นอยู่ในความดูแล ตลอดจนกระบวนการที่มีประสิทธิผลสำหรับป้องกันในรูปแบบอื่น⁷

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการตกเป็นเหยื่อของการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ

รองศาสตราจารย์อัจฉริยา ชูตินันท์ ให้ความหมายของเหยื่ออาชญากรรมไว้ว่า หมายถึง “บุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการก่ออาชญากรรมของผู้กระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็ความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน รวมทั้งเสรีภาพหรือสิทธิอื่นใด” โดยสามารถแบ่งประเภทของเหยื่ออาชญากรรมได้ 7 ประเภทดังต่อไปนี้⁸

1) เหยื่อที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม เหยื่อประเภทนี้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับใด ๆ กับอาชญากร เป็นเพียงผู้รับเคราะห์จากอาชญากรเท่านั้น

2) ผู้เป็นเหยื่อของตนเอง หมายถึง ตนเองคืออาชญากร หรือเรียกการกระทำของเหยื่อแบบนี้ว่า อาชญากรที่ปราศจากเหยื่อ เช่น โสเภณี นักการพนัน คนติดยาเสพติด เป็นต้น

3) เหยื่อที่กระตุ้นให้เกิดอาชญากรรม เหยื่อประเภทนี้ มักทำการบางสิ่งบางอย่างเป็นที่ขัดใจอาชญากร การกระทำดังกล่าวเป็นตัวกระตุ้นทำให้อาชญากรทำร้ายเหยื่อ

4) เหยื่อที่จงใจให้เกิดอาชญากรรม เช่น การเดินในที่เปลี่ยวตามลำพัง ทำให้อาจถูกชิงทรัพย์หรือกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศได้

5) เหยื่อที่มีความอ่อนแอทางชีวภาพ เช่น คนแก่ เด็ก ผู้หญิง คนเจ็บป่วยทางจิต เหยื่อถือว่าเป็นบุคคลที่มีความอ่อนแอทางชีวภาพ แม้จะไม่เกี่ยวข้องกับอาชญากรก็ตาม แต่นับว่าง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อของอาชญากร

6) เหยื่อที่มีความอ่อนแอทางสังคม เป็นบุคคลที่ไม่อยู่ในฐานะเท่าเทียมกับบุคคลอื่นในสังคม และอยู่ในฐานะที่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากอาชญากรเมื่อใดก็ได้

7) เหยื่อการเมือง เป็นบุคคลที่ถูกฝ่ายที่มีอำนาจทางการเมือง เจาะจงว่า เป็นผู้ที่กระทำความผิดหรือเป็นอาชญากร โดยอาศัยกฎหมายอาญาที่มีอยู่เป็นหลักในการกล่าวหา

⁷ กมลินทร์ พินิจภูวดล, อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก : สิทธิเด็กในประเทศไทย. บทบัญญัติ 53. (ธันวาคม 2540) หน้า 100-105.

⁸ อัจฉริยา ชูตินันท์, (2561), *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน). หน้า 90.

3. วิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดเหตุจรรยา ใน การกระทำความผิดทางเพศตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ศึกษากรณีเป็นการกระทำแก่สมาชิกในครอบครัว

ปัจจุบัน การก่อเหตุช่มชู้กระทำชำเราเป็นอาชญากรรมประเภทหนึ่งที่น่าจะทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะการกระทำความผิดทางเพศที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน โดยผู้ก่อเหตุเป็นบุคคลในครอบครัว หนึ่ง เหตุจรรยาในความผิดทางเพศ ซึ่งกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษหนักขึ้นภายใต้เงื่อนไขบางประการ บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 แต่จากการศึกษาพบว่า บทบัญญัติดังกล่าวยังมีข้อบกพร่องบางประการ ไม่สามารถนำมาใช้บังคับกับกรณีผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนตามความเป็นจริงได้ ทำให้เด็กและเยาวชนที่ถูกช่มชู้กระทำชำเราหรือกระทำอนาจารไม่สามารถได้รับความคุ้มครองจากบทบัญญัติดังกล่าว ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงนำมาศึกษาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเหตุจรรยาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ที่ผู้กระทำเป็นบิดาหรือมารดาเลี้ยงกระทำต่อลูกเลี้ยง เมื่อพิจารณาจากสถิติของการช่มชู้กระทำชำเรา ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันพบว่า การล่วงละเมิดทางเพศส่วนใหญ่ผู้ก่อเหตุมักเป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกันกับเหยื่อ ซึ่งอาศัยเหตุแห่งการอยู่ร่วมบ้านชานาเดียวกัน ทำให้มีโอกาสลงมือกระทำการช่มชู้กระทำชำเราเหยื่อ โดยเฉพาะกรณีของบิดาเลี้ยงที่ได้กระทำต่อลูกเลี้ยงพบว่าในปัจจุบันมีเหตุการณ์ในลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นจำนวนมาก ที่สำคัญ เหยื่อซึ่งเป็นลูกเลี้ยง ไม่อาจหนีไปจากสถานการณ์อันล่อแหลมที่อาจเกิดการกระทำความผิดทางเพศได้ เนื่องจากเหยื่ออาศัยอยู่กับมารดาซึ่งเป็นผู้ปกครอง และบางกรณีพบว่า มารดามีส่วนรู้เห็นในการกระทำของบิดาเลี้ยงของเหยื่อ หรือในบางกรณีก็ไม่เชื่อว่าบิดาเลี้ยงจะสามารถลงมือก่อเหตุกับเหยื่อซึ่งเป็นบุตรของตนได้ ทั้งนี้ อาจมีสาเหตุมาจากตัวของมารดาเองต้องอาศัยเงินของบิดาเลี้ยงในการดูแลให้การศึกษาแก่บุตร ส่งผลทำให้ต้องยินยอมให้มีการกระทำความผิดทางเพศเกิดขึ้นภายในครอบครัว ส่วนกรณีการช่มชู้กระทำชำเราโดยผู้กระทำเป็นมารดาเลี้ยงซึ่งได้กระทำต่อลูกเลี้ยงนั้น ถึงแม้ยังไม่มีปรากฏว่าเคยเกิดในประเทศไทย แต่ก็เคยเกิดขึ้นในต่างประเทศแม้จะเป็นกรณีที่เกิดขึ้นไม่บ่อยนักก็ตาม แต่ก็เป็นการกระทำความผิดทางเพศที่อาจเกิดขึ้นได้

หนึ่ง มาตรา 285 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ได้บัญญัติเพิ่มโทษกรณีกระทำชำเรา ผู้อยู่ในอำนาจปกครองเอาไว้ แต่เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวเป็นความผิดอาญา ซึ่งต้องตีความโดยเคร่งครัด ประกอบกับประมวลกฎหมายอาญามีได้มีการให้คำจำกัดความคำว่า ผู้อยู่ในความปกครองเอาไว้ ดังนั้นจึงต้องตีความความหมายของคำว่า “ผู้อยู่ในความปกครอง” ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1566 เมื่อพิจารณาประกอบกับบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 แล้วพบว่า ผู้กระทำได้กระทำต่อผู้สืบสันดาน ย่อมหมายถึง ผู้กระทำเป็นบิดาทางสายโลหิตกระทำต่อบุตรของตนไม่ว่าบุตรดังกล่าวจะเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และกรณีผู้อยู่ในความปกครอง ย่อมหมายถึง บิดาที่ได้อำนาจการปกครองมาโดยกฎหมาย อันหมายถึง บิดาบุญธรรมนั่นเอง บทบัญญัติดังกล่าวหาได้มีถ้อยคำใด ที่กล่าวถึงกรณีของบิดาหรือมารดาเลี้ยง ซึ่งเป็นกรณีบิดาหรือมารดาเลี้ยงได้มาอาศัยอยู่กับบิดาหรือมารดาของเหยื่อ อันเป็นเหตุให้บิดาหรือมารดาเลี้ยงต้องมาอยู่ร่วมชานาเดียวกันกับลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้ถูกกระทำ ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า การกำหนดเหตุจรรยา เพื่อให้ผู้กระทำความผิดทางเพศต้องได้รับโทษหนัก

ขึ้นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 กรณีการกระทำต่อผู้อยู่ในความปกครองจึงไม่ควรหมายความถึงเฉพาะ ผู้อยู่ในความปกครองตามกฎหมาย ควรตีความอย่างกว้างโดยให้หมายความรวมถึงบิดาหรือมารดาเลี้ยง ซึ่งต้องมาอยู่ร่วมชายคากับผู้ถูกระทำและมีโอกาสก่อเหตุอาชญากรรมทางเพศสูงกว่าปกติทั่วไปให้เป็นเหตุจรรยาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้กระทำต้องได้รับโทษหนักขึ้นด้วย

2. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเหตุจรรยาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ที่ผู้กระทำเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองตามความเป็นจริง ตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน พบว่า นอกจากพบการกระทำความผิดทางเพศโดยบิดาเลี้ยงได้กระทำต่อลูกเลี้ยงแล้ว ยังพบว่ามีกรกระทำทำความผิดทางเพศ ที่ผู้ก่อเหตุเป็นเครือญาติกับเหยื่อเกิดขึ้นหลายกรณี เช่น กรณีปู่ ลุง อา ลุงเขย ฯลฯ โดยบุคคลเหล่านี้ เป็นผู้ใช้อำนาจปกครองตามความเป็นจริงของเหยื่อ ซึ่งด้วยความจำเป็นที่บิดามารดาของเหยื่อได้ส่งบุตรหลานของตนไปอยู่ในความปกครองตามความเป็นจริง เพื่อสะดวกด้านการศึกษา แต่บทบัญญัติมาตรา 285 ซึ่งเป็นบทกำหนดเหตุจรรยาที่ผู้กระทำต้องได้รับโทษหนักขึ้นไม่ครอบคลุมถึงกรณีผู้กระทำเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองตามความเป็นจริงแต่ประการใด ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า การตีความ หมายของคำว่า ผู้อยู่ในความปกครองตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ควรตีความตามความเป็นจริง เพื่อให้การคุ้มครองผู้อยู่ในความปกครอง ตามมาตรา 285 ครอบคลุมถึงกรณีการข่มขืนกระทำชำเราซึ่งผู้กระทำเป็นเครือญาติและมีอำนาจปกครองตามความเป็นจริงแก่เหยื่อด้วย

3. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเหตุจรรยา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ที่ผู้กระทำเป็นเครือญาติ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 มิได้ให้บัญญัติถึงกรณีที่ผู้กระทำกับเหยื่อมีความสัมพันธ์กันในลักษณะเครือญาติ เช่น เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน หรือเป็นพี่น้องร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน หรือเป็นเครือญาติในลักษณะอื่น ดังที่เคยเกิดกรณีการข่มขืนกระทำชำเราที่กระทำโดยเครือญาติ เช่น กรณีเหยื่อถูกล่วงละเมิดโดยบุคคลที่เป็นลูกพี่ลูกน้องกัน บุคคลที่เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน หรือบุคคลที่เป็นพี่น้องร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน เนื่องจากเหยื่อโดยส่วนใหญ่เป็นเด็ก ยังไม่อาจหลีกเลี่ยงไปจากสถานการณ์ที่อาจถูกล่วงละเมิดทางเพศ ด้วยตนเองได้ ที่สำคัญเหยื่อต้องเข้าไปอยู่ร่วมชายคากับผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นเครือญาติ และถึงแม้บางกรณีมิได้อยู่ร่วมชายคา แต่บุคคลเหล่านี้สามารถเข้าถึงตัวเหยื่อได้ง่ายกว่าบุคคลอื่นทั่วไป อันเนื่องมาจากบ้านเรือนอาศัยอยู่บริเวณใกล้กันและด้วยความที่เป็นเครือญาติก็ทำให้สามารถเข้าออกในบ้านพักอาศัยของเหยื่อได้ง่าย ทำให้มีโอกาสก่อเหตุกระทำความผิดทางเพศได้ง่ายกว่าบุคคลอื่นทั่วไป เป็นต้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า ควรขยายขอบเขตของการบังคับใช้มาตรา 285 ให้ครอบคลุมถึงผู้กระทำที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวต่อเหยื่อในลักษณะเป็นเครือญาติ โดยจำกัดความดังกล่าว ควรนำบทบัญญัติของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มาเป็นแนวทาง

4. เหตุผลความจำเป็นในการบัญญัติเหตุเพิ่มโทษตามมาตรา 285 ให้คุ้มครองผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบิดาหรือมารดาเลี้ยง ผู้ใช้อำนาจปกครองตามความเป็นจริง และผู้เป็นเครือญาติ ในปัจจุบันการกระทำความผิดทางเพศได้เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะการกระทำความผิด ทางเพศที่ผู้กระทำและเหยื่อมีความสัมพันธ์เป็นครอบครัวเดียวกันอย่างหนึ่งอย่างใด ทั้งความสัมพันธ์กันโดยเป็นเครือญาติตามสายโลหิต และความสัมพันธ์เป็นเครือญาติผ่านการแต่งงานของบุคคลในครอบครัว ซึ่งที่ผ่านมาพบว่า

มีการกระทำความผิดทางเพศโดยการข่มขืนกระทำชำเราและการทำอนาจาร กรณีของบิดาเลี้ยงได้กระทำต่อลูกเลี้ยง กรณีผู้ใช้อำนาจปกครองตามความเป็นจริงกระทำต่อผู้อยู่ในความปกครอง กรณีเครือญาติเช่นเป็นลูกพี่ลูกน้อง เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน หรือเป็นพี่น้องร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน กระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัว

ด้วยเหตุที่มีความสัมพันธ์กับเหยื่อในฐานะเป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกันดังกล่าวนี้เอง เมื่อก่อนเหตุกระทำความผิดทางเพศลักษณะใดลักษณะหนึ่งต่อเหยื่อจึงส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน และต่อความคาดหวังของสังคมได้มากกว่าการก่อเหตุโดยบุคคลอื่นซึ่งมิได้มีความสัมพันธ์เป็นสมาชิกในครอบครัวกับเหยื่อ ด้วยเหตุนี้เอง ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า สมควรมีการบัญญัติให้เหตุฉกรรจ์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ให้ผู้กระทำความผิดทางเพศตามมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 277 ทวิ มาตรา 277 ตริ มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 280 มาตรา 282 หรือมาตรา 283 ซึ่งได้กระทำต่อสมาชิกในครอบครัวที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี บริบูรณ์ ต้องได้รับโทษหนักขึ้น เพื่อเป็นการคุ้มครองต่อเหยื่อซึ่งเป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี บริบูรณ์ ซึ่งถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยบุคคลที่เป็นสมาชิกในครอบครัว และเป็นการปรับปรุงบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญาของไทย ให้สอดคล้องกับนานาอารยประเทศยิ่งขึ้น

4. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดเหตุฉกรรจ์ในการกระทำความผิดทางเพศ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ศึกษากรณีเป็นการกระทำแก่สมาชิกในครอบครัวซึ่งพบว่ายังไม่ครอบคลุมถึงกรณีผู้กระทำเป็นบิดาหรือมารดาเลี้ยงที่กระทำต่อลูกเลี้ยง กรณีผู้กระทำเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองตามความเป็นจริงที่กระทำต่อผู้อยู่ในความปกครอง และกรณีการกระทำต่อผู้มีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติกันซึ่งมีอายุไม่เกิน 18 ปี บริบูรณ์ ผู้ศึกษาจึงขอเสนอให้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้

มาตรา 285 “ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 277 ทวิ มาตรา 277 ตริ มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 280 มาตรา 282 หรือมาตรา 283 เป็นการกระทำแก่ผู้สืบสันดานผู้มีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติ ซึ่งมีอายุไม่เกิน 18 ปี บริบูรณ์ ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล ผู้อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการหรือผู้อยู่ในความปกครองตามความเป็นจริง ในความพิทักษ์หรือในความอนุบาล ผู้กระทำต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ หนึ่งในสาม

ผู้มีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติ หมายถึง พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน พี่น้องร่วมแต่บิดาหรือมารดาเดียวกัน พี่หรือน้องของบิดา พี่หรือน้องของมารดา บุตรของพี่หรือน้องของบิดาหรือมารดา ผู้อยู่กินฉันท์สามีภรรยา กับบิดาหรือมารดา หรือบุตรของผู้อยู่กินฉันท์สามีภรรยา กับบิดาหรือมารดา

ความปกครองตามความเป็นจริง หมายถึง การมีส่วนร่วมให้การอบรมเลี้ยงดู ให้การศึกษา หรือให้ทรัพย์สินแก่การยังชีพ”

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการกระทำความผิดทางเพศจากบุคคลในครอบครัว หรือผู้มีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติ โดยกำหนดให้เป็นเหตุฉกรรจ์ที่ผู้กระทำจะต้องได้รับโทษหนักขึ้น

บรรณานุกรม

- กมลินทร์ พินิจกุล, อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก : สิทธิเด็กในประเทศไทย. บทบัญญัติ 53. (ธันวาคม 2540).
- ปกป้อง ศรีสนิท, การวิเคราะห์โทษอาญาด้วยหลักนิติเศรษฐศาสตร์, วารสารนิติศาสตร์ เล่มที่ 3, ปีที่ 39, (กันยายน 2553). หน้า 521.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, ผลร้ายซ้ำซ้อน “เหยื่อทางเพศ” เด็ก ยิ่งต้องห่วง, [Online]. ค้นหได้จาก <http://www.thaihealth.or.th/Content/4229-0“เหยื่อทางเพศ”%20“เด็ก”%20ยิ่ง%20“ต้องห่วง”.html>. เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2561.
- สำนักข่าวไลน์ทูเดย์, เข้าใจภัยข้ามขึ้นผ่านสถิติ : สำรวจเนื้อหาข่าวข้ามขึ้นบนหน้าหนังสือพิมพ์ไทย, [Online]. ค้นหได้จาก <https://today.line.me/th/pc/article//เข้าใจภัยข้ามขึ้นผ่านสถิติ+สำรวจเนื้อหาข่าวข้ามขึ้นบนหน้าหนังสือพิมพ์ไทย-gqr71N>. เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2561.
- สำนักข่าวทีนิวส์, เสอสุดบรรยาย พ่อเลี้ยงลักพาตัวและข้ามขึ้น 2 พี่น้อง จนตั้งท้องชู้หากติดต่อแม่จะฆ่ายกครัว, [Online]. ค้นหได้จาก <http://www.tnews.co.th/contents/394652>. เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2561.
- อภิรักษ์ ทิมวงศ์, (2544), สิทธิของเหยื่ออาชญากรรมในกฎหมายระหว่างประเทศ : ผลกระทบต่อประเทศไทย. (ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อัจฉริยา ชุตินันท์, (2556), คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด. พิมพ์ครั้งที่ 5, กรุงเทพฯ : คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อัจฉริยา ชุตินันท์, (2561), อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.

ปัญหาทางกฎหมายในการประกอบธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่ตามประกาศ
คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ
โทรคมนาคมแห่งชาติ ว่าด้วยการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่
แบบโครงข่ายเสมือน พ.ศ. 2556

เอกวิศว์ คุณดิลกกาญจน์*
รองศาสตราจารย์พินิจ ทิพย์มณี**

บทคัดย่อ

การประกอบธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือนหรือผู้ประกอบการธุรกิจโทรคมนาคมที่ไม่มีการสร้างโครงข่ายโทรคมนาคมเป็นของตนเองแต่อาศัยการใช้โครงข่ายโทรคมนาคมของผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมอื่นซึ่งในปัจจุบันการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีการใช้อย่างแพร่หลายและเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ เมื่อธุรกิจการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่เป็นธุรกิจที่มีขนาดใหญ่และมีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ จึงจำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายที่เข้ามาควบคุม กำกับดูแล และให้ความคุ้มครองทั้งในด้านของผู้ประกอบธุรกิจและผู้ใช้บริการ เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือนสามารถดำเนินกิจการให้เป็นไปตามกฎหมายและกฎระเบียบตามที่หน่วยงานภาครัฐได้วางไว้ และนอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากฎหมายในปัจจุบันที่บังคับใช้ในเรื่องดังกล่าว เนื่องจากธุรกิจโทรคมนาคมเป็นธุรกิจที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงได้มีการปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ที่นำมาบังคับใช้ให้ก้าวทันเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาพบว่ามาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยในปัจจุบันยังไม่สามารถให้ความคุ้มครองแก่ผู้ประกอบการธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือนหรือผู้ที่ประสงค์จะเข้าสู่ธุรกิจดังกล่าวได้มากเพียงพอ โดยปัญหาที่เกิดขึ้นได้แก่ปัญหาความไม่ชัดเจนในการเข้าเป็นผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน อันเนื่องมาจากสภาพตลาดของการแข่งขันในธุรกิจโทรคมนาคมที่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงและปัญหาที่เกิดจากปัจจัยจากผู้ให้บริการที่มีความต้องการใช้บริการที่หลากหลาย นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแล ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมผู้ประกอบการธุรกิจโทรคมนาคม ปัญหาเกี่ยวกับประเภทใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม และกรณีปัญหาการระงับข้อพิพาทระหว่าง ผู้ประกอบการ

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

** อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

โทรคมนาคมที่มีโครงข่ายกับผู้ประกอบธุรกิจให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน ที่ปัจจุบันยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงควรที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือนโดยควรมีการเพิ่มเติมนิยามตามประกาศ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ว่าด้วยการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน พ.ศ. 2556 โดยให้นิยาม คำว่า “โทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน” ให้มีความชัดเจนและครอบคลุมกับธุรกิจที่มีการแข่งขันอย่างสูงในปัจจุบันและที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อลดปัญหาความไม่ชัดเจนในการเข้ามาเป็นผู้ประกอบกิจการโครงข่ายเสมือน และเห็นควรแก้ไขปรับปรุงรูปแบบการออกใบอนุญาตการให้บริการโทรคมนาคมเพื่อลดความซับซ้อนของประเภทใบอนุญาต ตลอดจนนำขึ้นตอนการระงับข้อพิพาทตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง การใช้และเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม พ.ศ. 2556 มาปรับใช้กับการระงับข้อพิพาทระหว่างผู้ประกอบการโทรคมนาคมที่มีโครงข่ายกับผู้ประกอบธุรกิจให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน เพื่อให้มีการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาททุกประเภทอย่างเป็นธรรมและลดความล่าช้าในการดำเนินการระงับข้อพิพาท

ABSTRACT

This thesis aims to study the legal measures regarding the operation of the virtual mobile network business or the telecommunication business operators who do not have their own telecommunication network but rely on the telecommunication network of other telecommunication operators. At present, mobile phones are widely used and also an important factor in the daily life of human beings. Since the mobile phone business is a big business and has an impact on the mobile phone users, which are the majority of the country, it requires legal measures to regulate, supervise, and provide protection both in terms of business operators and service users to enable the virtual mobile network business operators to operate their businesses in compliance with the laws and regulations set by government agencies. It also aims to study the current law that governs such matters since the telecommunication business is a continuous business, the laws and regulations have been amended to keep pace with with the ever-evolving technology.

The study found that current legal measures in Thailand are not able to provide adequate protection for the virtual mobile network business operators or those wishing to enter into such businesses. The problem is the unclear clarity in becoming a mobile virtual network service provider due to the highly competitive market conditions in the telecommunications industry. And another problem, which is caused by the fact that many users have different needs for services, as a result, some service providers, who did not apply for the license to operate the telecommunication network as from the NBTC office, has engaged in the virtual mobile network business illegally. There are also

issues with regulators, such as law enforcement in regulating telecommunication operators, types of license, and licensing of telecommunications and the issues of inadequate resolution of disputes between the telecommunication operators with their own networks and the virtual mobile network business operators.

Researcher is proposing legislative guidelines related to the mobile virtual network business by adding more definitions in the Notification of the National Broadcasting and Telecommunication Commission on Mobile Virtual Network Service Providing B.E. 2556 by defining the term “a virtual network mobile” to be clear and comprehensive with today’s highly competitive and upcoming businesses to reduce the uncertainty of being a virtual network operator. It should also amend the licensing model for telecommunication services to simplify licensing, including applying the dispute resolution procedure of The Announcement of National Broadcasting and Telecommunication Commission on the Use and Interconnection of Telecommunications Network B.E. 2556 to the disputes between the telecommunication operators with their own networks and the virtual mobile network business operators to make fair decisions in all types of disputes and to reduce delays in the settlement of disputes.

1. บทนำ

การดำเนินธุรกิจโทรคมนาคมในประเทศไทย ประกอบด้วยผู้ประกอบการหลัก ๆ ที่มีการสร้างโครงข่ายเป็นของตัวเอง และเป็นผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประเภทบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ จาก สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กสทช. โดยมีผู้ประกอบการหลัก ๆ ในธุรกิจโทรคมนาคมได้แก่ บริษัท แอดวานซ์ ไวร์เลส เน็ทเวอร์ค จำกัด บริษัท ทูมูฟ เอช ยูนิเวอร์แซล คอมมิวนิเคชั่น จำกัด บริษัท ดีแทค ไตรเน็ต จำกัด บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) และ บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ซึ่งผู้ประกอบการเหล่านี้ ส่วนหนึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐวิสาหกิจที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลในการสร้างโครงสร้างพื้นฐานให้กับประเทศ และผู้ประกอบการอื่นที่เกิดจากกลุ่มธุรกิจซึ่งมีศักยภาพในการสร้างโครงข่ายโทรคมนาคมซึ่งต้องเงินลงทุนที่สูงมาก ทั้งในการเข้าประมูลคลื่นความถี่ในการประกอบกิจการโทรคมนาคม ค่าธรรมเนียมการขอรับใบอนุญาตการประกอบกิจการโทรคมนาคม นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องมีการลงทุนในการสร้างสถานีโครงข่ายโทรคมนาคม ชุมสายส่งสัญญาณโทรศัพท์หรือการสร้างเคเบิลใต้น้ำเพื่อวางโครงข่ายจำนวนมากเพื่อกระจายสัญญาณคลื่นความถี่ของตนเองไปยังผู้ใช้บริการในภาคส่วนต่าง ๆ เป็นต้น

จากการที่ประเทศไทยได้มีการเปิดตลาดเสรีด้านธุรกิจโทรคมนาคม เมื่อ พ.ศ. 2540 เปิดโอกาสให้การเป็นผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่สามารถเกิดขึ้นได้ง่ายกว่าเดิมเพื่อเป็นการเพิ่มตัวเลือกในการเลือกใช้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ให้กับผู้บริโภคมากขึ้น ส่งผลให้นักธุรกิจที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่เล็งเห็นหนทางในการเข้ามาทำธุรกิจนี้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้เงินทุนจำนวนมากมาย ทั้งในการประมูลคลื่นความถี่ในการประกอบกิจการโทรคมนาคม การลงทุนสร้าง

โครงข่ายต่าง ๆ ซึ่งต้องใช้เม็ดเงินมหาศาลหรือต้องเป็นหน่วยงานที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ดังนั้นจึงทำให้เกิดผู้ประกอบการในการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่รายใหม่ ๆ เป็นจำนวนมากโดยใช้วิธีการเช่าใช้โครงข่ายที่พัฒนาโดยองค์กรของรัฐแทนที่จะใช้วิธีการขอสัมปทานเหมือนอดีตที่ผ่านมา ซึ่งต่างประเทศเรียกว่า ผู้ประกอบการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบไม่มีโครงข่ายของตนเอง (Mobile Virtual Network Operator) หรือเรียกสั้น ๆ ว่า MVNO ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยได้มี บริษัทที่ดำเนินธุรกิจดังกล่าวโดยเป็นผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประเภทบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือนที่เปิดให้บริการแล้ว ดังนี้ บริษัท โมบาย เอท เทลโค (ไทยแลนด์) จำกัด บริษัท ล็อกซเลีย์ จำกัด (มหาชน) บริษัท 168 คอมมูนิเคชั่น จำกัด (เดิม บริษัท 365 คอมมูนิเคชั่น) บริษัท เรียล มูฟ จำกัด บริษัท ล็อกซเลีย์ โมบาย จำกัด บริษัท ดาต้า ซิตีเอ็มเอ คอมมูนิเคชั่น จำกัด บริษัท เดอะ ไวร์สเปซ จำกัด บริษัท โนว์เลตจ์ กรู๊ป จำกัด เป็นต้น

โดยการที่จะเข้าสู่ธุรกิจการให้บริการโครงข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบไม่มีโครงข่ายเป็นของตนเองนั้น ขั้นตอนแรกผู้ประสงค์จะต้องเข้าเจรจากับผู้ประกอบการเจ้าของซึ่งอาจจะใช้วิธีการเช่าสัญญาจากหน่วยงานของรัฐ เช่น บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) หรือ บริษัท กสท.โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) หรือการเช่าใช้สัญญาจากผู้ประกอบการรายใหญ่อื่น ๆ เป็นต้น เนื่องจากธุรกิจการให้บริการโครงข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบไม่มีโครงข่ายเป็นของตนเองเป็นธุรกิจใหม่จึงยังไม่รูปแบบในการทำสัญญาในธุรกิจการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบไม่มีโครงข่ายเป็นของตนเอง (MVNO) มีรูปแบบของสัญญาที่ชัดเจน การตกลงที่เกิดขึ้นจึงเป็นการทำข้อตกลงแบบทั่ว ๆ ไป โดยแนวทางปฏิบัติที่ผ่านมาจะมีการเจรจาทางธุรกิจในรูปแบบของการทำบันทึกข้อตกลงการใช้โครงข่ายโทรคมนาคมซึ่งเป็นรูปแบบของการทำสัญญาระหว่าง ผู้ให้บริการเป็นการตกลงทำสัญญาโดยถือหลักเสรีภาพในการทำสัญญาตามหลักสัญญาทางแพ่ง

ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 ซึ่งมีบทบัญญัติกำหนดให้การทำสัญญาใช้บริการโทรคมนาคม จะต้องเป็นไปตามที่คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเห็นชอบ ปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็น สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) และบทบัญญัติของกฎหมายนี้ได้วางหลักการเกี่ยวกับโครงสร้างหรือองค์ประกอบของสัญญาใช้บริการว่าจะต้องมีสาระสำคัญ หรือเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งถึงแม้ว่าสาระสำคัญของกฎหมายนี้จะไม่ถึงขั้นกำหนดให้เป็นแบบของสัญญา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 ต้องการให้มีวิธีการในการสื่อเจตนาในการเข้าทำสัญญาด้วยการกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรทำให้ผลในสัญญาแตกต่างจากสัญญาอื่น ๆ แต่ผลที่ตามมาของการเข้าทำสัญญาหรือข้อตกลงการประกอบกิจการโทรคมนาคมมักจะมีควมซับซ้อนในด้านกฎหมาย ด้านเทคนิค และด้านพาณิชย์ อยู่เป็นจำนวนมาก

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าธุรกิจการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบ โครงข่ายเสมือน (MVNO) เป็นธุรกิจที่มีการเติบโตสูง และมีกลุ่มลูกค้าใหม่ ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีที่ก้าวกระโดดอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้การให้บริการดังกล่าวย่อมต้องมีกฎหมายเข้ามาควบคุมดูแลเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและคุ้มครองทั้งด้านผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจซึ่งเมื่อศึกษากฎหมายที่มีอยู่ในประเทศไทย พบว่ามีพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544

และประกาศ กสทช. เรื่องบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน พ.ศ. 2556 ที่กำหนดหลักเกณฑ์บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบไม่มีโครงข่ายเป็นของตนเองแต่ก็ยังคงดูเหมือนว่ากฎหมายดังกล่าวยังไม่ตอบสนองกับสถานะในการดำเนินธุรกิจการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน (MVNO) ซึ่งประกาศ กสทช. ดังกล่าว ยังมีปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้และการกำกับดูแลในสถานะการณ์ปัจจุบันหลายประการ

2. ความหมาย วิวัฒนาการ แนวความคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับธุรกิจการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน (MVNO)

เพื่อให้สามารถเข้าใจปัญหากฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือนได้อย่างชัดเจนและทราบถึงเจตนารมณ์ หรือวัตถุประสงค์ของกฎหมายตามที่ได้บัญญัติขึ้น จำเป็นจะต้องศึกษาถึงวิวัฒนาการ แนวความคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับธุรกิจการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือนควบคู่กัน

2.1 ความหมายของการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน

นิยามของการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือนสามารถตีความได้หลากหลาย และยังไม่มีนิยามที่ตกลงร่วมกัน ทั้งนี้ ปัจจัยที่จำเป็นต่อการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือนคือการมี ผู้ให้บริการโครงข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ซึ่งเป็นเจ้าของคลื่นความถี่ที่ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน ใช้ในการให้บริการลูกค้าต่อไป

คณะกรรมการยุโรป ให้คำจำกัดความของ MVNO ว่าเป็น “ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ซึ่งไม่มีใบอนุญาตในการใช้คลื่นความถี่วิทยุ แต่มีสิทธิในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานด้านโทรคมนาคมของผู้ให้บริการที่มีโครงข่ายหนึ่งราย หรือมากกว่า และสามารถเสนอบริการแก่ลูกค้าของตนโดยใช้โครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวและโครงข่ายของตนเอง

Ofcom นิยาม โครงข่ายเสมือน (MVNO) ว่าเป็น “ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ไม่ได้รับการจัดสรรคลื่นความถี่เป็นของตนเอง และไม่มีโครงสร้างพื้นฐานโครงข่ายโทรคมนาคม (Network Infrastructure) เพื่อให้บริการ แต่ขายต่อบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ให้กับผู้ใช้บริการของตนเองโดยการซื้อบริการในรูปแบบคำสั่งจากผู้ประกอบการที่มีโครงข่าย

ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติกำหนดนิยามของ MVNO ดังนี้ “ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน หมายถึง ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่หนึ่ง ซึ่งไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ และไม่มีสิทธิในการบริหารจัดการคลื่นความถี่ทั้งหมดหรือบางส่วนในการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ตามขอบเขตที่ได้รับอนุญาต”

หลักการสำคัญในคำนิยามของคณะกรรมการยุโรป คือความไม่เป็นเจ้าของคลื่นความถี่วิทยุโดยตรงของโครงข่ายเสมือน เช่นเดียวกับกับคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่องการกำกับดูแลการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือนของประเทศไทย และความสัมพันธ์ทางการค้าส่งระหว่าง เจ้าของโครงข่าย (host) กับ การให้บริการโครงข่าย

เสมือนจะซื้อบริการคำสั่งจากผู้ประกอบการที่มีโครงข่ายนำมาเพิ่มมูลค่า และขายบริการให้กับลูกค้ารายย่อย ซึ่งลูกค้ารายย่อยเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์แบบค้าปลีกกับ MVNO และมักจะไม่นิยามว่าโครงข่ายที่ให้บริการเป็นโครงข่ายใด

Ofcom อธิบายและตีความนิยามของ “โครงสร้างพื้นฐานโครงข่ายโทรคมนาคม (Network Infrastructure)” ไว้ค่อนข้างกว้าง ในความเป็นจริง MVNO มีหลายระดับ ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับองค์ประกอบของอุปกรณ์ที่ MVNO มีใช้ควบคุมเพื่อใช้ในการให้บริการ แต่ไม่รวมคลื่นความถี่วิทยุของ host MNO

2.2 แนวความคิด รูปแบบ และทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน

รูปแบบธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน เป็นข้อตกลงในรูปแบบธุรกิจ ขายส่งที่ผู้ประกอบการที่มีโครงข่ายโทรคมนาคมตกลงจะขายคลื่นความถี่โทรคมนาคมเสริม บนโครงข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ของตนเองให้แก่ผู้ให้บริการรายอื่น เพื่อเป็นการหาผลตอบแทนจากสินทรัพย์โครงข่าย MNO ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ หรือเพื่อเป็นการใช้สินทรัพย์ใหม่ เช่น คลื่นความถี่ให้เกิดประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจสูงสุด โดยความสามารถในการทำกำไรของ MVNO นั้น ขึ้นอยู่กับราคาที่ตกลงกันของคลื่นความถี่และสิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) อื่น ๆ ที่ MNO ให้บริการกับ MVNO โครงสร้างต้นทุนของ MNO โดยมากจะเป็นต้นทุนคงที่ที่เกี่ยวข้องกับการติดตั้งและดำเนินงานโครงข่าย การจัดตั้งหน่วยงานขายและช่องทางการจัดจำหน่าย และการติดตั้งระบบการให้บริการลูกค้าและรับชำระค่าบริการ MNO มีต้นทุนผันแปรซึ่งมีทั้งค่าใช้จ่ายที่ขึ้นกับปริมาณ Traffic บนโครงข่าย เช่น ค่าเชื่อมต่อโครงข่าย และค่าใช้จ่ายที่ขึ้นกับจำนวนลูกค้าบนโครงข่าย เช่น ค่าใช้จ่ายในการหาลูกค้าและการรักษาลูกค้า (Customer acquisition and Retention cost) ในทางตรงกันข้าม MVNO จะมีส่วนของต้นทุนคงที่ต่ำ ซึ่งต้นทุนคงที่นี้จะเกี่ยวข้องกับระบบการให้บริการลูกค้า ระบบรับชำระค่าบริการ การขายและการตลาด MVNO มีส่วนของต้นทุนผันแปรสูงในส่วนของค่าใช้จ่ายในการหาลูกค้า และโดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าบริการขายส่งคลื่นความถี่ที่จ่ายให้ ผู้ประกอบการเจ้าของคลื่นความถี่ โดยค่าใช้จ่ายการขายส่งบริการอาจมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 70 ของต้นทุนทั้งหมด จึงมีผลต่อความสามารถในการทำกำไรของ MVNO ที่ดำเนินธุรกิจในตลาดโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีการแข่งขันรุนแรงในปัจจุบัน ปัจจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นของ MVNO ที่จะจำเป็นต้องใช้ประโยชน์จากช่องทางการขายและช่องทางการจัดจำหน่ายที่มีอยู่เดิมให้เกิดประโยชน์ให้ได้มากที่สุดเพื่อให้มีค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวข้องกับโครงข่ายน้อยที่สุด โดย MVNO สามารถลดสัดส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและค่าใช้จ่ายพนักงานได้โดยการเสนอบริการประเภทเติมเงิน หรือให้บริการลูกค้าใช้บริการผ่านอินเทอร์เน็ตเท่านั้น

3. ปัญหาและวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบ โครงข่ายเสมือน

3.1 วิเคราะห์ปัญหาความไม่ชัดเจนในการเข้าเป็นผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน

จากการที่มีผู้ประสงค์จะเข้ามาประกอบธุรกิจการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน (MVNO) เป็นจำนวนมาก ซึ่งมีทั้งผู้ที่เข้ามาขอใบอนุญาตตามหลักเกณฑ์ที่ถูกต้องกับ สำนักงาน กสทช. แต่ก็มีให้เห็นบางกรณีที่ยังเป็นประเด็นสงสัยว่าจะเป็นผู้ประกอบการ โทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือนที่จะต้องเข้าข่ายหลักเกณฑ์เป็นผู้ประกอบการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ไม่มีโครงข่ายเป็นของตนเองหรือไม่ ตัวอย่างที่ปรากฏได้ชัดเจนในปัจจุบันก็คือ กรณี “ไลน์โมบาย (LINE MOBILE)”¹ ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีการเปิดให้บริการไลน์โมบายบนเว็บไซต์และการประชาสัมพันธ์ในช่องทางต่าง ๆ

เมื่อพิจารณาจากพฤติกรรมการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ภายใต้ชื่อ “Line Mobile” ที่ปรากฏตามสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ และจากเว็บไซต์ของผู้ให้บริการ²พบที่มีการแสดงออกให้ผู้ใช้บริการหรือบุคคลทั่วไปเข้าใจว่าเป็นการให้บริการโดยหน่วยธุรกิจภายใต้ชื่อ “LINE MOBILE” แต่เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงจากสัญญาาระหว่างบริษัท ไลน์ กับบริษัท ดีแทคฯ ที่มีข้อกำหนดในสัญญาว่าเป็นใช้ตราสัญลักษณ์และมีการจ่ายค่าตอบแทนระหว่างกันในลักษณะของค่าสิทธิ (Royal Fee) กำหนดให้บริษัท ดีแทคฯ คือผู้ให้บริการโทรคมนาคมและมีหน้าที่ต้องดูแลลูกค้าและแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนต่างๆ ของผู้บริโภค รวมทั้งจากคำชี้แจงของบริษัท ที่ยืนยันว่าการให้บริการดังกล่าวเป็นบริการ ในลักษณะเครื่องหมายการค้าที่สอง (Second Brand) เป็นเพียงหนึ่งในบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Packages) ของบริษัท เท่านั้น อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี เนื่องจากการกระทำที่จะเข้าข่ายการประกอบกิจการแบบใดขึ้นอยู่กับพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นเข้าใจว่าการให้บริการไลน์โมบาย (Line Mobile) เสมือนเป็นผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือนรายหนึ่ง และมีพฤติกรรมทำให้ผู้บริโภคเกิดความสับสนว่าใครคือผู้ให้บริการ บริษัท ดีแทคฯ จึงต้องดำเนินการแสดงออกให้ผู้บริโภคทราบโดยชัดแจ้งว่าบริษัท ดีแทคฯ คือผู้ให้บริการไลน์โมบาย (Line Mobile) และ กสทช. จำต้องติดตามตรวจสอบการดำเนินการโดยใกล้ชิดต่อไป

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศสหราชอาณาจักร ซึ่งได้นิยาม “ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Network Operator หรือ MNO)” หมายถึง ผู้ให้บริการที่มีโครงข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่เป็นของตนเอง (a provider which owns a cellular mobile network) และได้นิยาม “ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน (Mobile Virtual Network Operator หรือ MNVO) หมายถึง ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ไม่มีคลื่นความถี่เป็นของตนเอง และไม่มีโครงข่ายเป็นของตนเอง โดยให้บริการในลักษณะขายต่อบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แก่ผู้ใช้บริการทั่วไป

จากประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวจะเห็นได้ว่า กรณี ไลน์โมบาย ยังมีความไม่ชัดเจนในการเข้าเป็นผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน ตามประกาศ กสทช. เรื่อง บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน พ.ศ. 2556 หรือไม่อย่างไร หรือเป็นการใช้เครื่องหมายการค้าเพื่อ

¹ คณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริง, สำนักงาน กสทช., รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีการให้บริการไลน์โมบาย (Line Mobile). (พฤศจิกายน 2560).

ผลประโยชน์ทางธุรกิจ กรณีจึงยังมีประเด็นการกำหนดนิยามของบริการโครงข่ายเสมือน ที่อาจจะยังไม่ครอบคลุมถึงรูปแบบการบริการต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นเช่นกรณีปัญหาข้างต้น

3.2 วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแล

การดำเนินกิจการของหน่วยธุรกิจภายใต้ชื่อ “LINE MOBILE” อาจจะมีผลกระทบต่อที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมของ กสทช. ที่ต้องพิจารณา ประเด็นกระทบต่อผู้บริโภค โดยตามประกาศ กทช. เรื่อง มาตรฐานของสัญญาให้บริการโทรคมนาคม พ.ศ. 2549 ข้อ 6 กำหนดว่า “ผู้ให้บริการมีหน้าที่ต้องแจ้งรายละเอียดของการให้บริการโทรคมนาคมในแต่ละบริการอย่างชัดเจน และครบถ้วน ผ่านสื่อที่ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงและเข้าใจได้ง่ายเพื่อให้ผู้บริโภคทราบและใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการเข้าทำสัญญาและเลือกใช้บริการได้อย่างถูกต้อง” ประกอบกับประกาศ กสทช. เรื่อง การกระทำที่น่าจะเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการโทรคมนาคมโดยอาศัยการใช้เครือข่ายหรือการโฆษณาอันมีลักษณะเป็นการค้ากำไรเกินควรหรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ พ.ศ. 2558 ข้อ 5 วรรคสอง (1) และ (3) กำหนดว่า “การดำเนินการตามแนวทางดังต่อไปนี้ถือเป็นการกระทำในประการที่น่าจะเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคอย่างชัดเจนและครบถ้วนเพื่อให้ผู้บริโภคทราบและใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการเข้าทำสัญญาและเลือกใช้บริการได้อย่างถูกต้อง และการโฆษณาในลักษณะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับบริการทั้งโดยตรงหรือโดยอ้อม”

เมื่อเปรียบเทียบกับ การกำกับดูแลผู้ประกอบการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน (MVNO) ในประเทศอื่นๆ ตัวอย่างเช่น การดูแลกิจกรรมการดำเนินงานของผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน เช่น ในประเทศอังกฤษที่ใช้การกำกับดูแลแบบ “hands-off” กล่าวคือปล่อยให้ผู้ประกอบการโทรคมนาคมตัดสินใจในการดำเนินธุรกิจการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือนเองโดยหน่วยงานผู้มีหน้าที่กำกับดูแลมีนโยบายหลีกเลี่ยงที่จะเข้ามากำกับดูแลโดยตรง หรือการกำกับดูแลที่กำหนดกฎเกณฑ์โดยใช้หลักความเท่าเทียมกันเพื่อส่งเสริมให้เกิดการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งขึ้นซึ่งเป็นการกำกับดูแลที่ใช้ในประเทศออสเตรเลีย หรือในประเทศสิงคโปร์ ซึ่งมีการกำกับดูแลที่สนับสนุนผู้ประกอบการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือนโดยเฉพาะที่ใช้เพียงมาตรการเสริมเพิ่มเติมจากการออกใบอนุญาตและการกำกับดูแลภายใต้ข้อบังคับอย่างกว้าง อย่งไรก็ดี ผลการศึกษาในประเทศตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงการเติบโตที่เข้มแข็งของการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเทศสหราชอาณาจักรผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลขอบเขตการออกข้อบังคับที่เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือนโดยผู้มีหน้าที่กำกับดูแลจะกำหนดภาระหน้าที่ของผู้ประกอบการที่มีโครงข่ายเป็นของตนเองและผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน

3.3 วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตประกอบกิจการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน

เนื่องจากใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมและใบอนุญาตการให้บริการอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันมีรวมกันถึง 11 แบบกล่าวคือ กลุ่มใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม ประกอบด้วย

ใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่หนึ่ง ใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่สอง ที่ไม่มีโครงข่ายเป็นของตนเอง ใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่สอง ที่มีโครงข่ายเป็นของตนเอง ใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่สามทั้งนี้ ขณะที่กลุ่มใบอนุญาตการให้บริการอินเทอร์เน็ต มีแบบใบอนุญาตที่ประกอบด้วย ใบอนุญาตการให้บริการอินเทอร์เน็ตแบบที่หนึ่ง ใบอนุญาตการให้บริการอินเทอร์เน็ตแบบที่สอง ที่ไม่มีโครงข่ายเป็นของตนเอง ใบอนุญาตการให้บริการอินเทอร์เน็ตอินเทอร์เน็ตเกิดเวียร์ระหว่างประเทศ และบริการชุมสายอินเทอร์เน็ตแบบที่สอง ที่ไม่มีโครงข่ายเป็นของตนเอง ใบอนุญาตการให้บริการอินเทอร์เน็ตแบบที่สอง ที่ไม่มีโครงข่ายเป็นของตนเอง ใบอนุญาตการให้บริการอินเทอร์เน็ตอินเทอร์เน็ตเกิดเวียร์ระหว่างประเทศและ บริการชุมสายอินเทอร์เน็ตแบบที่สอง ที่มีโครงข่ายเป็นของตนเอง ใบอนุญาตการให้บริการอินเทอร์เน็ตแบบที่สาม ใบอนุญาตการให้บริการอินเทอร์เน็ตอินเทอร์เน็ตเกิดเวียร์ระหว่างประเทศ และบริการชุมสายอินเทอร์เน็ตแบบที่สาม

แม้ว่าประเทศไทยจะมีประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเรื่องกำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคมพ.ศ. 2548 เพื่อจำแนกประเภทของกิจการโทรคมนาคมก็ตาม แต่พบว่าในทางปฏิบัตินั้น การไม่แยกประเภทของบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน (MVNO) ซึ่งก่อให้เกิดความสับสนในการออกใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมอยู่มาก โดยการแบ่งใบอนุญาตตามประเภทและลักษณะการให้บริการดังกล่าวข้างต้นทำให้เกิดความแตกต่างกันในข้อกำหนดในเรื่องเดียวกัน เช่น ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาต ข้อกำหนดเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณา ข้อกำหนดเกี่ยวกับขั้นตอนในการชำระค่าธรรมเนียม เป็นต้น

พิจารณาเปรียบเทียบกับสาธารณรัฐสิงคโปร์ จะเห็นได้ว่า สิงคโปร์มีการให้ใบอนุญาตผสมผสาน (Convergent Licensing) รูปแบบใบอนุญาตของสาธารณรัฐสิงคโปร์ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการประกอบการที่อิงตามสิ่งอำนวยความสะดวกและอิงตามการให้บริการโทรคมนาคมโดยรูปแบบใบอนุญาตของสิงคโปร์เป็นรูปแบบการให้ใบอนุญาตตามการดำเนินการให้บริการระบบโทรคมนาคมโดยแบ่งเป็น 2 ประเภทคือใบอนุญาตสำหรับการดำเนินการอิงตามสิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities – Based Operations: FBO) และใบอนุญาตสำหรับการดำเนินการอิงตามการบริการ (Services – Based Operations: SBO)

ใบอนุญาตประเภทการดำเนินการอิงตามสิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities – Based Operations: FBO) จะครอบคลุมถึงการใช้งานและการดำเนินงานของเครือข่ายระบบ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโทรคมนาคมใด ๆ โดยบุคคลใดเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้บริการด้านการสื่อสารโทรคมนาคม และ/หรือออกอากาศนอกเขตแดนของตนเองต่อบุคคลที่สามซึ่งอาจรวมถึงผู้ประกอบการโทรคมนาคมรายอื่นที่ได้รับอนุญาตลูกค้าทางธุรกิจหรือประชาชนทั่วไป ฝ่ายที่ประสงค์ดำเนินการให้บริการดังกล่าวจะต้องมีใบอนุญาต FBO จากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเครือข่ายระบบและสิ่งอำนวยความสะดวกโทรคมนาคมดังกล่าวนั้นรวมถึงโครงสร้างพื้นฐานด้านโทรคมนาคมใด ๆ สำหรับการขนส่งทางโทรคมนาคมหรือการออกอากาศ โดยอาจอยู่ในรูปแบบข้ามพรมแดนหรือในท้องถิ่นและเครือข่ายอาจครอบคลุมทั่วประเทศหรือจำกัดเฉพาะพื้นที่ในสิงคโปร์ ระบบเหล่านี้จะรวมถึงระบบการสื่อสารเคลื่อนที่ (เช่น สถานีฐานสำหรับโทรศัพท์เคลื่อนที่) ที่ใช้สำหรับให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ วิทยุสื่อสารหรือบริการข้อมูลมือถือ และ

ระบบสื่อสารโทรคมนาคมแบบถาวร (เช่น ระบบใยแก้วนำแสง ระบบท่อใต้ดิน ระบบเคเบิลใต้น้ำเคเบิลระหว่างประเทศ และเกตเวย์ดาวเทียม) สำหรับให้บริการด้านเสียงและข้อมูลในประเทศและระหว่างประเทศ

สำหรับใบอนุญาตอีกประเภทคือใบอนุญาตสำหรับการดำเนินการอิงตามการบริการ (Services – Based Operations: SBO) จะใช้สำหรับกรณีที่ผู้ให้บริการประสงค์จะให้เช่าโครงข่ายโทรคมนาคม (เช่น บริการเชื่อมโยงเครือข่าย และบริการสลับเปลี่ยนเครือข่าย) จากผู้ให้บริการที่ได้รับใบอนุญาต FBO จากหน่วยงานของรัฐ เพื่อนำมาให้บริการด้านโทรคมนาคมของตนเองหรือเพื่อขายบริการด้านโทรคมนาคมของ FBO ให้แก่บุคคลที่สาม โดยผู้ให้บริการที่ติดตั้งระบบเครือข่ายระบบและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโทรคมนาคมภายในเขตแดนของตนเอง แต่ต้องการให้บริการด้านโทรคมนาคมแก่บุคคลที่สามซึ่งอาศัยอยู่ในเขตทรัพย์สินของตนต้องยื่นขอใบอนุญาต SBO เช่นกันการแบ่งประเภทใบอนุญาตเป็นสองประเภทดังกล่าวเช่นนี้ทำให้ง่ายต่อการกำกับดูแลมากกว่า ไม่สับสน และไม่มีความทับซ้อนกันอย่างกฎเกณฑ์ของประเทศไทย

3.4 วิเคราะห์ปัญหาการระงับข้อพิพาทระหว่างผู้ประกอบการที่มีโครงข่ายกับผู้ประกอบธุรกิจการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน

ข้อพิพาทระหว่างผู้ประกอบการให้บริการโทรคมนาคม ไม่ว่าจะเป็นการใช้โครงข่ายโทรคมนาคม การเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม (Interconnection) การใช้โครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมร่วมกันสำหรับโครงข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Telecom Infrastructure Sharing) บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน (MVNO) หรือการใช้บริการข้ามโครงข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ภายในประเทศ (National Roaming) โดยปัจจุบัน การระงับข้อพิพาทในกิจการโทรคมนั้นทำได้ในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม ศาลปกครอง การเสนอข้อพิพาทต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการ การเสนอข้อพิพาทต่อคณะกรรมการของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติหรือการไกล่เกลี่ยกันในชั้นคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค แต่วิธีการระงับข้อพิพาทที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ก็ยังมีปัญหาในการพิพาทฯ หรือการตัดสินใจขาด ไม่ว่าจะเป็ความล่าช้าในกระบวนการพิจารณาซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการดำเนินธุรกิจการให้บริการโทรคมนาคม โดยตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง การใช้และเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม พ.ศ. 2556 ได้มีการกำหนดกระบวนการระงับข้อพิพาทในเรื่อง การเจรจาเกี่ยวกับสัญญาการใช้หรือเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม ไว้ แต่ทั้งนี้ไม่ได้ครอบคลุมถึงข้อพิพาทอื่น ๆ ในอุตสาหกรรมโทรคมนาคมระหว่างผู้ให้บริการด้วยกัน เช่น ข้อพิพาทที่มีลักษณะเป็นการละเมิด ซึ่งจากข้อเท็จจริง เมื่อเกิดข้อพิพาทที่ไม่ได้อยู่ในขอบเขตของการบังคับใช้ประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติดังกล่าว ก็จะต้องนำเข้าสู่กระบวนการระงับข้อพิพาทตามปกติ เช่น การฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม ศาลปกครอง การเสนอข้อพิพาทต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการ โดยสำหรับการนำข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการระงับข้อพิพาทตามปกตินั้น จะขาดผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่เข้าใจธรรมชาติของอุตสาหกรรมโทรคมนาคม ทำให้อาจเกิดข้อพิพาทที่ไม่สอดคล้องกับสภาพของธุรกิจโทรคมนาคมได้ ดังนั้นโดยส่วนใหญ่ในกรณีของข้อพิพาทระหว่างผู้ให้บริการโทรคมนาคมด้วยกันเองนั้น จะมีการตกลงให้

ใช้สถาบันอนุญาโตตุลาการในการตัดสิน และแม้ว่าระยะเวลาในการระงับข้อพิพาทในทางอนุญาโตตุลาการจะสั้นกว่ากระบวนการทางศาล แต่ก็มีขั้นตอนกระบวนการที่กินเวลาโดยที่ผ่านประมาณ 1-2 ปีขึ้นไป ซึ่งตามข้อเท็จจริงนั้น คู่พิพาทสามารถควบคุมระยะเวลาได้ด้วยวิธีการพิจารณา เนื่องจากไม่มีการกำหนดระยะเวลาในการวินิจฉัยชี้ขาดไว้แน่นอน และที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือเมื่ออนุญาโตตุลาการได้ทำคำชี้ขาดแล้ว คู่พิพาทสามารถขอเพิกถอนคำชี้ขาดได้โดยยื่นต่อศาลที่มีเขตอำนาจ ซึ่งในทางปฏิบัติจะมีการยื่นคัดค้านดังกล่าว เพราะข้อพิพาทโทรคมนาคมส่วนใหญ่ มีความเกี่ยวข้องกับทำให้บริการต่อประชาชน ทำให้เข้าเหตุแห่งการเพิกถอนตามมาตรา 40 (2) (ข) แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 กล่าวคือ การยอมรับหรือการบังคับตามคำชี้ขาดนั้นจะเป็นการขัดต่อความสงบ เรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งหากเป็นสัญญาทางแพ่งก็จะมีกรณีเพิกถอนที่ศาลแพ่งที่มีเขตอำนาจ หากเป็นสัญญาทางปกครองก็จะมีกรณีเพิกถอนต่อศาลปกครอง เมื่อผลคดีออกมาเป็นอย่างไรก็จะมีกรณีอุทธรณ์ฎีกาต่อศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกา หรือศาลปกครองสูงสุดต่อไป ทำให้จุดประสงค์ในการนำข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการอนุญาโตตุลาการเพื่อความรวดเร็วของกระบวนการระงับข้อพิพาทนั้นไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ อีกทั้งยังล่าช้ากว่าเดิม ซึ่งสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (The International Telecommunication Union : ITU) ได้เคยทำการศึกษาพบว่า ความล่าช้าในการระงับข้อพิพาทสามารถส่งผลกระทบต่อตลาดโทรคมนาคม ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัญหาหลักๆ คือ ข้อจำกัดที่ว่าประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ พ.ศ. 2549 นั้น สามารถในการระงับข้อพิพาทที่สามารถระงับข้อพิพาทโทรคมนาคมได้เพียงบางประเภทเท่านั้น และมีปัญหาในเรื่องความเข้าใจในสภาพอุตสาหกรรมโทรคมนาคมของผู้ระงับข้อพิพาท และความล่าช้าในการระงับข้อพิพาท โดยปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มี การจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาเป็นตัวกลางในการไกล่เกลี่ย และวินิจฉัยข้อพิพาทโทรคมนาคมระหว่างผู้ประกอบการโทรคมนาคม ซึ่งรวมถึงผู้ประกอบการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน เป็นการเฉพาะ ทำให้กระบวนการระงับข้อพิพาทล่าช้าและไม่มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาพบว่าประเทศไทยยังขาดหน่วยงานที่ทำหน้าที่ชี้ขาดข้อพิพาทที่มีทั้งคุณสมบัติของผู้ไกล่เกลี่ย และผู้วินิจฉัยรวมถึงกระบวนการระงับข้อพิพาทที่ชัดเจน และมีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน และมีสภาพบังคับเพื่อไม่ให้เกิดความล่าช้าอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ธุรกิจการให้บริการอินเทอร์เน็ตได้

4. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกำกับดูแลผู้ประกอบการธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือนของประเทศไทยนั้นยังไม่ครอบคลุมและให้ความคุ้มครองได้อย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือนและผู้ให้บริการได้รับประโยชน์สูงสุดเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งประเด็นที่ทำการแก้ไข และเนื้อหากฎหมายที่ทำการแก้ไข และกำหนดมาตรการที่เพิ่มขึ้นมีรายละเอียดดังนี้

4.1 แก้ไขเพิ่มเติมนิยามศัพท์หรือคำจำกัดความของคำว่าโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือนจากค่านิยาม ตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ว่าด้วยการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน พ.ศ. 2556 คำว่า “ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน หมายความว่า ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่หนึ่งซึ่งไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และไม่มีสิทธิในการบริหารจัดการคลื่นความถี่ทั้งหมดหรือบางส่วนในการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ตามขอบเขตที่ได้รับอนุญาต” ซึ่งจากคำนิยามดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเป็นการระบุถึงเงื่อนไขในการขอเป็นผู้ประกอบกิจการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน หรือ MVNO ซึ่งจากที่ได้กล่าวมาแล้วว่าผู้ประกอบการธุรกิจเคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือนมีหลายประเภททั้งผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่สามที่มีโครงข่ายอยู่แล้วและผู้ประกอบธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน

ดังนั้นเพื่อมิให้เกิดปัญหาความไม่ชัดเจนจึงเสนอให้เพิ่มคำนิยาม ในประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ว่าด้วยการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน พ.ศ. 2556 ดังนี้

แก้ไขคำนิยาม ตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ว่าด้วยการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน พ.ศ. 2556 ซึ่งนิยามคำว่า “ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน หมายความว่า ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่หนึ่งซึ่งไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และไม่มีสิทธิในการบริหารจัดการคลื่นความถี่ทั้งหมดหรือบางส่วนในการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ตามขอบเขตที่ได้รับอนุญาต”

โดยขอเสนอให้เพิ่มเติมข้อความในวรรคที่สองเป็น “ทั้งนี้ไม่รวมถึงผู้ประกอบการโทรคมนาคมที่มีโครงข่ายอยู่แล้ว” ทั้งนี้เพื่อเป็นการให้ความคุ้มครองแก่ผู้ให้ผู้ที่ประสงค์จะเข้ามาประกอบธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือนอย่างแท้จริงอันเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประกาศ กสทช.ฯ ดังกล่าว

4.2 กำหนดขอบเขตของสิทธิหน้าที่ของการประกอบธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่และบทบังคับให้ผู้ประกอบการเจ้าของคลื่นความถี่หรือผู้ที่มีโครงข่ายเป็นของตนเองต้องจัดสรรหรือแบ่งคลื่นความถี่ของตนเองส่วนหนึ่งให้กับผู้ประสงค์จะประกอบธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน เนื่องจากประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ว่าด้วยการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน พ.ศ. 2556 มิได้มีข้อกำหนดหรือบทบังคับให้ผู้ประกอบการเจ้าของคลื่นความถี่หรือผู้ที่มีโครงข่ายเป็นของตนเองต้องขายส่งบริการหรือให้ผู้อื่นเช่าใช้โครงข่ายโทรคมนาคม

ดังนั้นจึงเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ว่าด้วยการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน พ.ศ. 2556 โดยกำหนดบทบังคับให้ผู้ประกอบการที่มีโครงข่ายหรือได้รับอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ต้องจัดให้มีการเช่าใช้โครงข่ายโทรคมนาคมของตนหรือจัดสรรคลื่นความถี่ให้กับผู้ที่ประสงค์ประกอบธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่

แบบโครงข่ายเสมือนเพื่อให้ตรงตามเจตนารมณ์ตามกฎหมายให้มีการดำเนินธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือนเพิ่มมากขึ้นในประเทศไทย

4.3 แก้ไขปรับปรุงรูปแบบการออกใบอนุญาตแบบเดิมโดยแก้ไขพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2544 หมวด 1 ว่าด้วยการอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม และยกเลิกประกาศคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการขอรับใบอนุญาตการให้บริการอินเทอร์เน็ต พ.ศ. 2548 ทั้งนี้เพื่อรวมการกำกับดูแลในเรื่องใบอนุญาตไว้ให้ครอบคลุม ไม่ซับซ้อน โดยแบ่งประเภทการขอรับใบอนุญาตออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ใบอนุญาตประกอบกิจการที่อิงตามอำนวยความสะดวก (Facilities – Based Operations: FBO) หรือใบอนุญาตประกอบกิจการที่อิงตามประเภทของการบริการ (Services – Based Operations: SBO) นอกจากนี้เห็นควรกำหนดอนุญาตให้ผู้ประกอบการแต่ละรายอาจยื่นการขออนุญาตประเภทการให้บริการต่าง ๆ เพิ่มเติมได้ ซึ่งรวมถึงการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือนด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบการประกอบธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือนในรูปแบบต่างๆ และลดความทับซ้อนกันของการออกใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมดังกล่าว

4.4 การออกกฎหมายเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาททางโทรคมนาคมระหว่างผู้ประกอบการโทรคมนาคมที่มีโครงข่ายกับผู้ประกอบธุรกิจให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบโครงข่ายเสมือน ที่ครอบคลุมถึงข้อพิพาททุกประเภทที่เกิดขึ้นระหว่างคู่สัญญาทางโทรคมนาคม โดยนำขั้นตอนการระงับข้อพิพาทตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง การใช้และเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม พ.ศ. 2556 มาปรับใช้ ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการระงับข้อพิพาทที่มีลักษณะเฉพาะอย่างข้อพิพาททางโทรคมนาคมไม่จำกัดเฉพาะข้อพิพาทที่เกี่ยวกับการใช้และเชื่อมต่อโครงข่ายเท่านั้น โดยให้มีคณะกรรมการทำหน้าที่เป็นตัวกลางไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท ซึ่งควรมีการกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการให้มีความเชี่ยวชาญตามลักษณะและพฤติการณ์ของข้อพิพาททางโทรคมนาคม ทั้งนี้ต้องมีกรกลั่นกรองและเสนอความเห็นเกี่ยวกับข้อพิพาทต่อคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เพื่อให้มีความเป็นกลาง รัดกุม และสามารถตรวจสอบได้ โดยให้ถือว่าคำชี้ขาดของคณะกรรมการดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครอง ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่าผู้ทำการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทจะเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในด้านกฎหมายโทรคมนาคมอย่างแท้จริง และสามารถให้ความยุติธรรมแก่ผู้ประกอบการโทรคมนาคมที่เป็นผู้พิพาททั้งสองฝ่าย

บรรณานุกรม

- กรมไปรษณีย์โทรเลข. “พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ พระราชทานเนื่องในวโรกาสครบรอบวันสถาปนา 100 ปี กรมไปรษณีย์โทรเลขและวันสื่อสารแห่งชาติ 4 สิงหาคม 2546,” วารสารวันสื่อสารแห่งชาติ. (4 สิงหาคม 2546).
- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. “ข่าวกระทรวง.” <http://www.mict.go.th/view/1/ข่าวกระทรวงฯ/86>, 10 พฤษภาคม 2556.
- กรุงเทพธุรกิจ. “กิจการโทรศัพท์เคลื่อนที่บนโครงข่ายเสมือน (MVNO).” <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/636884>, 30 พฤษภาคม 2560.
- กรุงเทพธุรกิจ. “กสทช. จี้ ‘ไลน์โมบาย’ ต้องขอใบอนุญาต ‘ดีแทค’ พร้อมชี้แจง.” <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/759378>, 14 มิถุนายน 2560.
- กรุงเทพธุรกิจ. “กสทช. ชี้เอ็มวีเอ็นไอต้องขอใบอนุญาต.” <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/759378>, 14 มิถุนายน 2560.
- คณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริง. “รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีการให้บริการไลน์โมบาย (Line Mobile).” สำนักงาน กสทช.(พฤศจิกายน 2556).
- คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยศรีปทุม. “บริการ MVNO และ MVNE.” วารสารปีที่ 3. ฉบับที่ 3 (ประจำเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน 2559).
- บริษัท Inter Connect Communications. จำกัด. “รายงานฉบับสมบูรณ์, เรื่องรายงานการส่งเสริมการประกอบกิจการโทรคมนาคม บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่โครงข่ายเสมือน (MVNO) ในประเทศไทย.” สำนักงาน กสทช. (20 มิถุนายน 2559).
- สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. “รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาทิศทางความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีโทรคมนาคมของผู้ประกอบการไทยทั้งภาคผลิตและบริการ.” สำนักงาน กสทช. (19 มิถุนายน 2558).
- สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. “รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาทิศทางความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีโทรคมนาคมของผู้ประกอบการไทยทั้งภาคผลิตและบริการ.” สำนักงาน กสทช. (19 มิถุนายน 2558).
- สำนักงาน กสทช. “สรุปบริการ LINE mobile ไม่เข้าลักษณะเป็นบริการโทรคมนาคมที่จะต้องได้รับอนุญาตจาก กสทช.” สำนักงาน กสทช. (2560).
- Communication from the European Parliament. the Council. the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: Progress Report on the Single European.
- Ericsson. Economic Impact of Mobile Communications in Suda, 2009.
- European Convention for the Protection of Human Rights, 1950.
- European Parliament & EU Council. Directive on the Legal Protection of Database, 96/9/EC.

สถานะทางกฎหมายของวิสาหกิจชุมชน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

โอฬาร สุขเข้ม*

ศาสตราจารย์ ดร.สุนทร มณีสวัสดิ์**

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชน เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนถือเป็นธุรกิจขั้นพื้นฐานที่รัฐประสงค์ได้ให้ความสำคัญกับการสนับสนุนและส่งเสริม เพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน อีกทั้งเพื่อเป็นการกระจายความเจริญออกสู่ชนบท ก่อให้เกิดการจ้างงาน และก่อให้เกิดรายได้แก่ประชาชนทั่วทุกภูมิภาค

ผลจากการศึกษาพบว่า การดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทยนั้น ได้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 เป็นกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน แต่บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวยังคงมีความขัดแย้งบางประการ ระหว่างผู้ออกกฎหมายและผู้ที่จะได้รับประโยชน์จากกฎหมายนี้ โดยสามารถแยกวิเคราะห์ปัญหาได้ 2 ประการ คือ 1. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดสถานะทางกฎหมายของวิสาหกิจชุมชน ที่มีแนวความคิดและความคิดเห็นให้กำหนดสถานะทางกฎหมายของวิสาหกิจชุมชนไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 โดยเฉพาะ จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายในส่วนนี้ และ 2. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ที่วิสาหกิจชุมชนแม้จะเป็นรูปแบบธุรกิจที่รัฐให้การสนับสนุนและส่งเสริม แต่ทั้งนี้แล้วการสนับสนุนและส่งเสริมดังกล่าวของรัฐก็ยังไม่เพียงพอ

วิทยานิพนธ์นี้จึงเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้ 1. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดสถานะทางกฎหมายของวิสาหกิจชุมชน ไม่สมควรมีการกำหนดสถานะทางกฎหมายของวิสาหกิจชุมชนให้เป็นนิติบุคคล ไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 โดยเฉพาะ แต่ควรสนับสนุนให้วิสาหกิจชุมชนมีสถานะทางกฎหมายเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 แต่ทั้งนี้ให้ขึ้นอยู่กับความพร้อมและความตกลงใจของสมาชิกของวิสาหกิจชุมชน และ 2. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ควรให้สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้เข้ามามีส่วนในการกำหนดมาตรการ แผน โครงการ และงบประมาณเพื่อสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน อีกทั้งให้มีการยกเว้นภาษีให้กับวิสาหกิจชุมชนทุกประเภท นอกจากนี้ควรนำมาตรการในการส่งเสริมที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจขนาดย่อมมาสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ABSTRACT

This research was carried out with the objective of studying the problems and obstacles of community enterprise. Community enterprise is the preliminary business run by local communities which needs to be promoted by the state in order to improve self-practice between other enterprises. Furthermore, the idea of community enterprise is to spread development thoroughly to other rural area, creating jobs and generating income to people and other regions.

The result from the research has shown that there are some conflicts between legislators and beneficiaries in accordance with The Community Enterprise Promotion Act, B.E. 2548 which can be indicated as following. First, the problem of interpretation of 'legal status of community enterprise' due to the intention of The Community Enterprise Promotion Act, B.E. 2548. Second, the government support is not enough to maintain community enterprise stability.

Consequently, due to aforementioned problems, this research will provide solution as follows. Firstly, it can be considered that the legal status of community enterprise enforced under The Community Enterprise Promotion Act, B.E. 2548 deems to be compromised. Hence, the legal status of community enterprise should not be enforced by the Community Enterprise Promotion Act 2005 but either Civil and Commercial law or Cooperative Act B.E. 2542 instead. Secondly, regarding to the community enterprise promotion measure, the ability to provide endorsement from the state deems to be insufficient. So, the endorsement should be provided by subsidiary section in order to impose measures, schemes, projects and revenues to support community enterprise including vat exemption as well.

1. บทนำ

วิสาหกิจชุมชน ถือเป็นธุรกิจอย่างหนึ่งที่เป็นธุรกิจรากฐานของการนำไปสู่การพัฒนาระบบเศรษฐกิจ กล่าวคือ เป็นธุรกิจขั้นเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การพัฒนาทางด้านธุรกิจในระดับต่อไป โดยเป็นการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจจากการรวมกันของคนในชุมชน มีการใช้ทุนของชุมชนเป็นวัตถุดิบในการดำเนินกิจการ และยังให้ความสำคัญกับการพึ่งพาตนเองของชุมชน ไม่อาศัยปัจจัยภายนอกในการดำเนินธุรกิจมากเกินไป ดังความหมายที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 มาตรา 3 ที่บัญญัติว่า “วิสาหกิจชุมชน” หมายความว่า กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด อันจะเป็นการพัฒนาธุรกิจขนาดย่อยและธุรกิจของชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

แต่จากการศึกษาพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ผู้เขียนพบว่า การเข้าเป็นวิสาหกิจชุมชนนั้นยังมีปัญหาทางกฎหมายอยู่ 2 ประการ ดังนี้

ประการแรก ในเรื่องของการกำหนดสถานะทางกฎหมายในการเป็นนิติบุคคลไว้โดยเฉพาะ ในพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 โดยที่พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนฉบับดังกล่าวได้กำหนดไว้แต่เพียงว่า เมื่อได้มีการจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนต่อกรมส่งเสริมการเกษตรแล้วนั้น ให้กรมส่งเสริมการเกษตรออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนแก่วิสาหกิจชุมชนนั้นไว้เท่านั้น แต่ทั้งนี้ มิได้ทำให้วิสาหกิจชุมชนมีสถานะทางกฎหมายที่แตกต่างออกไปจากเดิม โดยสถานะของวิสาหกิจชุมชนยังขึ้นอยู่กับรูปแบบของคณะบุคคลที่เข้าร่วมกันเป็นวิสาหกิจชุมชน กล่าวคือ หากคณะบุคคลที่ร่วมกันเป็นวิสาหกิจชุมชนอยู่ในรูปแบบของนิติบุคคล วิสาหกิจชุมชนนั้นก็จะเป็นวิสาหกิจชุมชนในรูปแบบของนิติบุคคล แต่หากคณะบุคคลที่เข้าร่วมกันเป็นวิสาหกิจชุมชน มิได้อยู่ในรูปแบบของนิติบุคคล ก็จะมีผลให้วิสาหกิจชุมชนนั้นมิได้มีสถานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งในทางกฎหมายยังถือเป็นข้อบกพร่องในการดำเนินการอยู่หลายประการ และทั้งนี้หากได้พิจารณาถึงหลักการในการร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. (ฉบับประชาชน) และจากการที่ได้มีการเรียกร้องของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน เพื่อผลักดันให้วิสาหกิจชุมชนมีสถานะทางกฎหมายเป็นนิติบุคคลตามร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (ฉบับที่....) พ.ศ. จะเห็นได้ว่าข้อเรียกร้องดังกล่าวถือเป็นความประสงค์ของผู้ที่ดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชนเองที่ต้องการให้วิสาหกิจชุมชน มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายนี้ อย่างไรก็ตามจากการศึกษา การจะให้วิสาหกิจชุมชนมีสถานะทางกฎหมายเป็นวิสาหกิจชุมชนไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 กลับยังมีเป็นข้อบกพร่องอยู่มาก เพราะการกำหนดสถานะของวิสาหกิจชุมชนขึ้นมาตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่สามารถอธิบายถึงความสัมพันธ์ของสมาชิก และไม่สามารถอธิบายถึงลักษณะของนิติบุคคลที่เกิดขึ้นในรูปแบบใหม่นี้ได้ ประกอบกับจากพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ได้เปิดโอกาสแก่วิสาหกิจชุมชนทั้งที่เป็นนิติบุคคลหรือไม่เป็นนิติบุคคล ก็สามารได้รับการส่งเสริมตามกฎหมายนี้ได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงไม่สมควรกำหนดให้วิสาหกิจชุมชนมีสถานะทางกฎหมายเป็นนิติบุคคลไว้โดยเฉพาะ ในพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 แต่หากวิสาหกิจชุมชนประสงค์จะเป็นนิติบุคคล ก็ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้สามารถจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป

ประการที่สอง คือ ความไม่สอดคล้องเชื่อมโยงกันของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน และการขาดมาตรการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่ยังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาไปสู่รูปแบบวิสาหกิจที่ยั่งยืนในระดับสูงขึ้นไป จึงควรมีมาตรการส่งเสริมของต่างประเทศมาปรับใช้กับการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่กับการพัฒนาที่ยั่งยืน และเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน จึงควรที่จะศึกษาพิจารณาถึงสภาพปัญหาเหล่านี้เพื่อหาแนวทางในการแก้ไข

2. แนวความคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนและสถานะทางกฎหมายของวิสาหกิจชุมชน

2.1 แนวคิดและวิวัฒนาการเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนในอดีตจัดเป็นองค์กรภาคประชาชนที่ไม่มีรูปแบบ มิได้เป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การสนับสนุนจึงไม่เป็นระบบและไม่มีเอกภาพ การประกอบการจึงยัง

ไม่เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน ไม่มีกฎหมายรองรับ อีกทั้งข้อมูลของผู้ประกอบการ กลุ่มเป้าหมายยังไม่ชัดเจน ทำให้การสนับสนุนจากภาครัฐไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง แต่ต่อมา ภายหลังแนวทางของวิสาหกิจชุมชนได้กลายมาเป็นนโยบายรัฐบาลในการแก้ปัญหาภาพรวมของประเทศ เนื่องจากแนวทางของวิสาหกิจชุมชนเป็นการประกอบการเพื่อการจัดกาเงินทุนของชุมชน โดยคนในชุมชน เพื่อสร้างรายได้ และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. (ฉบับประชาชน) ได้วางหลักเกณฑ์การ เข้าเป็นวิสาหกิจชุมชนที่มีผลต่อสถานะทางกฎหมาย โดยให้มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามร่างพระราชบัญญัติ ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนนี้เอง เพื่อยกระดับวิสาหกิจชุมชนให้แตกต่างจากรูปแบบของธุรกิจอื่น ๆ ดังนั้น สถานะทางกฎหมายที่เป็นนิติบุคคลของวิสาหกิจชุมชน จึงมิได้หมายถึงการเป็นนิติบุคคลตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือพระราชบัญญัติส่งเสริมสหกรณ์ พ.ศ. 2542 แต่เป็นนิติบุคคลที่มีรูปแบบ ใหม่ขึ้นมาจากที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยกำหนดให้ 1.) หากผู้ประกอบการต้องการแสดงความประสงค์ที่จะ ดำเนินกิจการในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชน แต่ยังไม่ผ่านระยะเวลาของแผนตามที่กำหนด สามารถขอ “ขึ้นทะเบียนวิสาหกิจชุมชน” ต่อสถาบันที่กำกับดูแลวิสาหกิจชุมชนนั้นได้ แต่จะไม่มีสถานะความเป็นนิติ บุคคล และ 2.) หากผู้ประกอบการที่มีความพร้อมเข้าเป็นวิสาหกิจชุมชนอย่างเต็มรูปแบบ โดยผ่าน องค์ประกอบและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ อีกทั้งหากได้เขียนแผนวิสาหกิจชุมชนตามที่กำหนดไว้ย่อมขอรับ การ “จดทะเบียน” เป็นวิสาหกิจชุมชนได้หากเข้าหลักเกณฑ์ตามร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. (ฉบับประชาชน) กำหนด โดยวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการจดทะเบียนจะมีฐานะเป็นนิติบุคคล¹ นอกจากนี้กรมส่งเสริมการเกษตรยังได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกัวิสาหกิจชุมชน โดยเฉพาะในประเด็นการกำหนดให้วิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียน ให้มีฐานะเป็นนิติบุคคลตาม พระราชบัญญัตินี้ เพื่อนำไปแก้ไขและปรับใช้ให้เกิดประโยชน์แก่วิสาหกิจชุมชน ดังปรากฏอยู่ในร่าง พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (ฉบับที่....) พ.ศ. อีกด้วย

ซึ่งคำชี้แจงของการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนให้มีสถานะเป็นนิติบุคคล ตามร่าง พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. (ฉบับประชาชน) และตามร่างพระราชบัญญัติส่งเสริม วิสาหกิจชุมชน (ฉบับที่....) พ.ศ. นอกจากทำให้วิสาหกิจชุมชนได้รับการส่งเสริมในด้านต่าง ๆ ตาม กฎหมายแล้ว ยังทำให้วิสาหกิจชุมชนมีสถานะเป็นบุคคลแยกต่างหากจากสมาชิก อันเป็นการยกระดับ วิสาหกิจชุมชนให้แตกต่างจากรูปแบบของธุรกิจอื่น ๆ โดยสถานะทางกฎหมายที่เป็นนิติบุคคลมิได้หมายถึง การเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 แต่ เป็นนิติบุคคลที่มีรูปแบบใหม่ขึ้นมาจากที่มีอยู่ในปัจจุบัน ระหว่างความเป็นนิติบุคคลตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติส่งเสริมสหกรณ์ พ.ศ. 2542 สาเหตุเนื่องมาจาก นิติบุคคล ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะมีรูปแบบการดำเนินการที่ยุ่งยากซับซ้อน ต้องมีขั้นตอนของ การประชุม ต้องมีรูปแบบการบริหารจัดการ ต้องมีขั้นตอนจัดการภายหลังการเลิกนิติบุคคล ฯลฯ เป็นต้น ทำให้สมาชิกในชุมชนอาจจะยังไม่มีความสามารถในการทำตามขั้นตอนดังกล่าว และหากให้วิสาหกิจชุมชน มีรูปแบบดังเช่นสหกรณ์ การบริหารจัดการก็จะต้องอาศัยจำนวนคนที่มากเกินไป ที่กำหนดให้ 10 คนขึ้นไป ส่งผลให้เกิดความไม่คล่องตัวในการดำเนินการ แม้การเป็นสหกรณ์จะได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐ

¹ ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. (ฉบับประชาชน)

ตามบทบัญญัติของกฎหมายก็ตาม นอกจากนี้เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนสามารถถือครองทรัพย์สินภายใต้ชื่อของวิสาหกิจชุมชนเองได้ ซึ่งเป็นการรับรองความสามารถในการประกอบการและโอกาสเติบโตมากขึ้นของวิสาหกิจชุมชน ทำให้วิสาหกิจชุมชนสามารถทำธุรกรรมและนิติกรรมได้ การก่อหนี้ และการฟ้องคดี สิทธิประโยชน์ทางภาษี หรือสิทธิในการจดทะเบียนคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาได้² และสามารถเข้าถึงบริการต่างๆ ของหน่วยงานของรัฐได้มากขึ้น เนื่องจากมีข้อบังคับหรือระเบียบระบุว่าผู้ขอรับบริการต้องเป็นบุคคลธรรมดาหรือมีสถานะเป็นนิติบุคคลเท่านั้น ทำให้วิสาหกิจชุมชนที่ไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคลไม่สามารถขอรับบริการหรือใช้สิทธิประโยชน์ดังกล่าวได้ในนามของนิติบุคคลเอง อีกทั้ง หากวิสาหกิจชุมชนมีสถานะเป็นนิติบุคคล ยังเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือในทางด้านการเงินและการค้า สามารถขอรับสินเชื่อจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้สะดวกขึ้น สามารถมีสิทธิภายในขอบเขตวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ ทั้งสามารถกระทำการต่างๆ ที่จำเป็นแก่การดำเนินงานตามความมุ่งหมายของวิสาหกิจชุมชนได้ ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่ช่วยส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โดยใช้หลักการและเหตุผลที่เกิดจากชุมชนเอง เพราะชุมชนเป็นผู้มีปัญหาและข้อบกพร่องของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน³

2.2 แนวคิดและทฤษฎีของนิติบุคคล

การจะพิจารณาสถานะทางกฎหมายของวิสาหกิจชุมชน มีทฤษฎีที่สำคัญ คือ

1. ทฤษฎีนิติบุคคลสมมติ (Fiction Theory) ตามทฤษฎีนี้อธิบายว่า สภาพบุคคลที่เกิดมีขึ้นตามธรรมชาตินั้นจะมีได้เฉพาะกรณีบุคคลธรรมดา แต่นิติบุคคลเป็นบุคคลสมมติ แม้คณะบุคคล องค์การ สถาบัน จะมีอยู่ในความเป็นจริง แต่สภาพบุคคลของนิติบุคคลจะเกิดมีได้ก็โดยกฎหมายรับรองให้มีขึ้นเท่านั้น นิติบุคคลจึงมีได้มีความเป็นอยู่อย่างแท้จริง ถือว่าเป็นแต่เพียงบุคคลที่กฎหมายสมมติให้มีขึ้นในฐานะเป็นประธาน (Subject) แห่งสิทธิ เพื่อให้มีสิทธิหน้าที่ มีสิทธิในการเป็นเจ้าของเสมือนบุคคลธรรมดาตามกฎหมายบัญญัติเท่านั้น ทฤษฎีนี้จึงเห็นว่านิติบุคคลเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตนโดยแท้จริง เป็นเพียงสิ่งที่กฎหมายได้คิดหรือกำหนดขึ้น ไม่สามารถมองเห็น ไม่สามารถจับต้องได้ ไม่มีเจตนาเป็นของตนเอง ไม่มีความรู้สึกนึกคิด อีกทั้งไม่อาจกระทำการใดๆ ได้ด้วยตนเอง เพราะนิติบุคคลตามทฤษฎีนี้ทรงอยู่เพียงเท่าที่กฎหมายกำหนดหรือรองรับ⁴

2. ทฤษฎีนิติบุคคลโดยสภาพ (Real Entity Theory หรือ Organic Theory) ตามทฤษฎีนี้ถือว่างานนิติบุคคลเป็นบุคคลที่เกิดจากการที่คนหลายคนเข้ามา “เข้ากัน” และการเข้า “เข้ากัน” อันเป็นการรวมกลุ่มของบุคคล (Theory of group legal personality) จึงเป็นองค์กรที่มีจุดมุ่งหมาย มีชีวิตจิตใจและเป็นตัวของตัวเอง มีสถานะเป็นหน่วยทางสังคมอย่างแท้จริงขึ้นมา และย่อมมีค่าในสังคมไม่ต่างจากบุคคลธรรมดา โดยกฎหมายเป็นแต่เพียงสิ่งที่รับรองสถานะความเป็นอยู่ของนิติบุคคลตามที่มีอยู่แล้วเท่านั้น เพราะถือว่างานนิติบุคคลมีอยู่ก่อนกฎหมาย (pre-legal) กล่าวคือ กฎหมายมิได้เป็นผู้สร้างนิติบุคคล แต่

² “จัดตั้งนิติบุคคลวิสาหกิจชุมชน,” สืบค้นเมื่อวันที่ 15 เมษายน 2561, จาก <https://www.posttoday.com/economy/550622>

³ รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (ฉบับที่....) พ.ศ.

⁴ ประสิทธิ์ ไชวโกลกุล, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย นิติบุคคล และความรับผิดชอบ อาญาของนิติบุคคล, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2549) น. 5 - 8.

กฎหมายได้ยอมรับให้นิติบุคคลเป็นไปตามความจริง กฎหมายจึงได้แต่ควบคุมนิติบุคคลโดยกำหนดสิทธิและหน้าที่นิติบุคคลไว้เท่านั้น⁵

ดังนั้น เนื่องจากการดำเนินกิจการเป็นวิสาหกิจชุมชน เกิดจากการดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ซึ่งโดยทั่วไปแล้วการรวมตัวดังกล่าวของคณะบุคคลย่อมก่อให้เกิดสถานะเป็นบุคคลตามกฎหมาย กล่าวคือ มีสถานะเป็นนิติบุคคลได้ อีกทั้งเจตนารมณ์ในร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. (ฉบับประชาชน) มีแนวคิดและความประสงค์ให้วิสาหกิจชุมชนมีสถานะทางกฎหมายเป็นนิติบุคคล แต่สถานะทางกฎหมายของวิสาหกิจชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 กลับมิได้มีสถานะทางกฎหมายเป็นนิติบุคคลแต่อย่างใด ดังนั้น แนวคิดและทฤษฎีที่อธิบายถึงนิติบุคคลจึงมีความสำคัญในการศึกษาถึงสถานะทางกฎหมายของวิสาหกิจชุมชนเป็นอย่างมาก ด้วยประการที่ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ในการกำหนดสถานะทางกฎหมายของวิสาหกิจชุมชน ไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

3. มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของประเทศไทยและต่างประเทศ

3.1 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย

ในการส่งเสริมการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย มีมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ อันได้แก่ การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ได้ให้การรับรองสิทธิของชุมชนในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และได้รับการรับรองสิทธิของชุมชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและเพื่อความยั่งยืน การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 รวมถึงมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน ซึ่งบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และในพระราชบัญญัติส่งเสริมสหกรณ์ พ.ศ. 2542 เกี่ยวกับการดำเนินกิจการในรูปวิสาหกิจชุมชน ที่ผู้ประกอบการอาจเลือกดำเนินกิจการในรูปแบบของบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคล รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งก็ได้ แต่อย่างไรก็ตามหากผู้ประกอบการเลือกที่จะดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชนในรูปแบบนิติบุคคล การจดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือเป็นสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ ก็ย่อมเป็นทางเลือกหลักที่ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนมักจะเลือกใช้ เนื่องจากในประเทศไทยมิได้มีบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการจดทะเบียนนิติบุคคลของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนโดยเฉพาะแต่อย่างใด จึงต้องนำหลักเกณฑ์ของการเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือพระราชบัญญัติสหกรณ์ มาเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาถึงลักษณะของความเป็นนิติบุคคลดังกล่าว อีกทั้งมีการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 ที่ให้การส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนที่อยู่ในหลักเกณฑ์ของการเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

3.2 มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมวิสาหกิจรายย่อยของต่างประเทศ

⁵ กิตติศักดิ์ ปกติ, หลักกฎหมายบุคคล, (ม.ป.ท: ม.ป.พ, ม.ป.ป), น. 251.

เนื่องจากในต่างประเทศยังไม่มีลักษณะการดำเนินกิจการในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนดังเช่นประเทศไทย แต่ทั้งนี้ในต่างประเทศได้มีการแยกรูปแบบการดำเนินกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ออกเป็น 3 รูปแบบ คือ 1) วิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprise) 2) วิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprise) และยิ่งรวมไปถึง 3) วิสาหกิจขนาดย่อย (Micro Enterprise) อันเป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศต่างๆ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของวิสาหกิจรายย่อย (Micro Enterprise) ด้วย ซึ่งถือเป็นความแตกต่างจากประเทศไทย ดังนั้นในต่างประเทศจึงได้มีมาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมวิสาหกิจรายย่อยด้วย โดยเฉพาะในสาธารณรัฐอิตาลี อิตาลี สาธารณรัฐอินเดีย และประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น ซึ่งประเทศเหล่านี้ได้พยายามปรับปรุง พัฒนา แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอ รวมทั้งมีมาตรการในการสนับสนุนด้านต่างๆ โดยจะให้ความสำคัญกับวิสาหกิจรายย่อยเป็นสำคัญ เพื่อให้วิสาหกิจรายย่อยเหล่านั้นสามารถดำเนินกิจการได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน นอกจากนี้การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อมและขนาดย่อยของประเทศดังกล่าว เกิดจากการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ มีการให้ความสำคัญกับพื้นเพวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของประเทศอย่างมาก ดังนั้นการศึกษามาตรการและกฎหมายที่ส่งเสริมวิสาหกิจรายย่อย และรูปแบบพิเศษที่ใช้ดำเนินการของวิสาหกิจรายย่อยของสาธารณรัฐอิตาลี อิตาลี สาธารณรัฐอินเดีย และประเทศญี่ปุ่น ย่อมจะสามารถนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่วิสาหกิจชุมชนในประเทศไทยได้

4. บทวิเคราะห์

4.1 ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดสถานะทางกฎหมายของวิสาหกิจชุมชน

จากการศึกษาของผู้เขียนจะเห็นได้ว่า แม้ความประสงค์ของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. (ฉบับประชาชน) หรือหลักการที่จะแก้ไขกฎหมายดังกล่าว ตามร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. (ฉบับที่) ที่ต้องการให้วิสาหกิจชุมชนมีสถานะทางกฎหมายเป็นนิติบุคคลอีกรูปแบบหนึ่ง ที่มีความแตกต่างจากนิติบุคคลที่มีอยู่ในปัจจุบันขึ้นก็ตาม แต่จากที่ได้วิเคราะห์ในข้างต้นกลับยังมีเหตุให้ไม่สมควรกำหนดสถานะทางกฎหมายในการเป็นนิติบุคคลไว้ โดยเฉพาะ ในพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ด้วยประการดังนี้

ประการแรก เนื่องจากการจะกำหนดให้องค์กรใดเป็นนิติบุคคล ต้องมีการตรากฎหมายในเรื่องความสัมพันธ์ในเรื่องต่างๆ ขึ้นมารองรับ เพราะมิฉะนั้นก็จะไม่สามารถกำหนดความสัมพันธ์ภายในของนิติบุคคลได้ ว่าหากเกิดข้อโต้แย้งขึ้นจะให้ยุติข้อพิพาทที่เกิดขึ้นจากจำนวนการลงทุนหรือถือความสัมพันธ์ของสมาชิกที่ทุกคนมีสิทธิออกเสียงเท่าเทียมกันในการยุติข้อพิพาทที่เกิดขึ้น

ประการที่สอง เนื่องจากการเสนอให้เป็นวิสาหกิจชุมชนเป็นนิติบุคคล มีความแตกต่างจากการกำหนดให้อะไรบางอย่างมีสถานะเป็นนิติบุคคล ตัวอย่างเช่น การกำหนดให้กองทุนมีสถานะเป็นนิติบุคคล เพราะกองทุนถือเป็นเงินจำนวนหนึ่งของเจ้าของคนเดียว จึงกำหนดให้มีสถานะเป็นนิติบุคคลได้ตามรูปแบบของนิติบุคคลที่ไม่มีความซับซ้อน แต่หากเปรียบเทียบกับกรณีของวิสาหกิจชุมชนที่เกิดจากการรวมกันของคนอย่างน้อย 7 คนในชุมชน แล้วให้กฎหมายกำหนดสถานะทางกฎหมายเป็นนิติบุคคล ก็จะไม่สามารถตอบได้ว่าการกำหนดสถานะทางกฎหมายเป็นนิติบุคคลที่เกิดขึ้น อยู่ภายใต้ความสัมพันธ์

อย่างไรก็ตามกฎหมาย เว้นแต่จะได้มีการกำหนดเป็นกฎหมายที่กำหนดความสัมพันธ์ในรูปแบบใหม่ที่ไม่มีอยู่แต่เดิมขึ้นมา แต่ทั้งนี้ก็ถือเป็นเรื่องที่ต้องศึกษาอย่างลึกซึ้งต่อไป

ประการสุดท้าย เนื่องจากพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ต้องการให้ตกลงเรื่องภายในกันเองระหว่างสมาชิกของนิติบุคคล อันเป็นการเปิดโอกาสให้คณะบุคคลที่ต้องการเข้าเป็นวิสาหกิจชุมชน สามารถจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลในรูปแบบอื่นได้ต่อไป ซึ่งถือได้ว่าพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 มีความยืดหยุ่นมากกว่าแนวคิดและหลักการตามที่ได้วิเคราะห์ โดยไม่จำเป็นต้องให้วิสาหกิจชุมชนมีสถานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 แต่ทั้งนี้ให้เป็นไปตามความพร้อมและความเหมาะสมของการดำเนินกิจการตามรูปแบบที่สมาชิกได้ตกลงกัน และแม้จะมีได้มีสถานะทางกฎหมายเป็นนิติบุคคล ก็สามารถได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนตามพระราชบัญญัตินี้

ด้วยประการดังกล่าว หากวิสาหกิจชุมชนประสงค์จะมีสถานะเป็นนิติบุคคล ก็สามารถเข้าจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลในรูปแบบอื่นต่อไปตามความเหมาะสม และตามความตกลงร่วมกันของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนนั้น โดยมีรูปแบบนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อันได้แก่ ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือรูปแบบนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ อันได้แก่ สหกรณ์ประเภทต่าง ๆ ที่เป็นรูปแบบของนิติบุคคลและมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กำหนดถึงความสัมพันธ์ในรูปแบบของนิติบุคคลนั้น ๆ มาปรับใช้ในเรื่องของการมีสถานะทางกฎหมายเป็นนิติบุคคลของวิสาหกิจชุมชนได้ ประกอบกับรูปแบบของนิติบุคคลดังกล่าวยังได้รับการยอมรับในระดับสากลอีกด้วย อาทิ ในกรณีที่วิสาหกิจชุมชนดำเนินกิจการโดยถือคุณสมบัติของสมาชิกเป็นสำคัญ อีกทั้งมิได้มีรูปแบบเพื่อดำเนินกิจการทางธุรกิจโดยตรง แต่เป็นการรวมกันดำเนินกิจการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เจอร่วมกัน ก็สามารถจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลในรูปแบบของสหกรณ์ได้ ซึ่งจะส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนมีสถานะเป็นนิติบุคคล และการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของวิสาหกิจชุมชนนั้นจะถือเอาคุณสมบัติของสมาชิกเป็นสำคัญตามหลักประชาธิปไตย กล่าวคือ สมาชิกทุกคนมีสิทธิออกเสียงได้เท่าเทียมกัน โดยมีพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 รองรับถึงความสัมพันธ์ หรือหากวิสาหกิจชุมชนประสงค์ดำเนินกิจการในรูปแบบทางธุรกิจ โดยการบริหารจัดการร่วมกันของสมาชิกอย่างไม่มีการจำกัดความรับผิดชอบ เพื่อให้สมาชิกมีสิทธิในการดำเนินกิจการที่เท่าเทียมกัน ก็สามารถตกลงกันเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลได้ หรือหากวิสาหกิจชุมชนประสงค์ดำเนินกิจการในรูปแบบทางธุรกิจที่มีการกำหนดอำนาจในการดำเนินกิจการของสมาชิกและกำหนดความรับผิดชอบของสมาชิก ก็สามารถเข้าเป็นนิติบุคคลในรูปแบบของห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพราะมีกฎหมายรองรับถึงความสัมพันธ์และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ของการดำเนินกิจการในรูปแบบของห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด

4.2 ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

สำหรับการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน แม้ว่าจะมีการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 และส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2543 ในกรณีที่วิสาหกิจชุมชนเข้าเป็นสมาชิกของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ก็ตาม แต่การส่งเสริมดังกล่าวก็ยังไม่เพียงพอต่อการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทยได้ ผู้เขียนจึงเห็นว่าสมควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้มีการส่งเสริม

วิสาหกิจชุมชนมากยิ่งขึ้น คือ ควบนำการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) มาปรับใช้กับการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และควบนำการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดย่อม (Micro Enterprise) จาก สาธารณรัฐอิตาลี สาธารณรัฐอินเดีย และประเทศญี่ปุ่น มาปรับใช้กับการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย เนื่องจากประเทศเหล่านี้มีกฎหมายแบ่งแยกวิสาหกิจรายย่อยออกมาอีกประเภทหนึ่ง เพราะวิสาหกิจรายย่อยเป็นวิสาหกิจที่มีความสอดคล้องกับวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทยและมีจำนวนมากที่สุดในประเทศเหล่านั้น จึงจำเป็นที่จะต้องให้การส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ดังนี้

สาธารณรัฐอิตาลี วิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อมและขนาดย่อมมีรากฐานมาจากชุมชน ที่ผลิตเฉพาะสินค้าเฉพาะด้านที่ต้องอาศัยความชำนาญและประสบการณ์ที่สั่งสมมาหลายชั่วอายุคน จึงเป็นการทำงานที่ใช้ระบบแรงงานในครอบครัว ซึ่งมีจำนวนคนไม่มาก แต่มีความมั่นคงและประสิทธิภาพในการทำงานสูง วิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อมและขนาดย่อมเหล่านี้ยึดหลักในการใช้ความยืดหยุ่นในการตอบสนองความต้องการของตลาด จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการผลิตและการตลาดอยู่เป็นระยะ ๆ เพื่อผลิตสินค้าที่เป็นที่นิยมของตลาดได้อย่างรวดเร็ว ความสามารถในการผลิตสินค้าเพื่อการแข่งขันกับคู่แข่ง จึงเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อมและขนาดย่อมของสาธารณรัฐอิตาลี นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งการศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรมที่สำคัญของยุโรป อีกทั้งมีเอกลักษณ์ท้องถิ่นที่สร้างแรงงานและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นของตนเองได้ และสาธารณรัฐอิตาลีเน้นให้เอกชนเป็นผู้ผลักดันและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อมและขนาดย่อม จึงทำให้การขับเคลื่อนในการพัฒนาเป็นไปได้ง่ายและตรงตามวัตถุประสงค์ ต่างจากประเทศไทยที่วิสาหกิจชุมชนแม้จะเป็นการวางรากฐานเพื่อประชาชน แต่รัฐกลับมีบทบาทอย่างมากในการเข้ามากำกับดูแล จึงทำให้วิสาหกิจชุมชนเหล่านั้นไม่สามารถดำเนินกิจการด้วยตนเองได้ เพราะเมื่อรัฐไม่ให้การสนับสนุนก็ทำให้วิสาหกิจชุมชนนั้นดำเนินต่อไปไม่ได้ วิสาหกิจชุมชนของไทยจึงควรให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินงานและกำกับดูแล เพื่อให้เอกชนให้การพัฒนาได้อย่างเต็มความสามารถ นอกจากนี้ยังควรกำหนดให้วิสาหกิจชุมชนได้รับการกำกับดูแลและส่งเสริมตามลักษณะของงาน ดังเช่นสาธารณรัฐอิตาลีที่ให้ความสำคัญกับงานหัตถกรรมเป็นสำคัญ เพราะถือเป็นเอกลักษณ์ในประเทศของตน นอกจากนี้สาธารณรัฐอิตาลียังมีการส่งเสริมให้มีการตั้งเขตอุตสาหกรรม (Industrial Cluster) ของวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อมและขนาดย่อม ที่มีกระบวนการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน ที่มีเอกลักษณ์ มีแรงงานและภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ที่มีวัฒนธรรมท้องถิ่นและประวัติศาสตร์ใกล้เคียงกัน ดังนั้น ประเทศอิตาลีจึงถือเป็นประเทศต้นแบบในการพัฒนาทั้งวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และขนาดย่อม ที่ไทยควรให้ความสนใจ โดยศึกษาการรวมตัวขอคลัสเตอร์ (Cluster) อีกทั้งการผสมผสานจุดขายทางวัฒนธรรมและศิลปะของประเทศเพื่อให้เกิดสินค้าที่มีเอกลักษณ์ และเพิ่มความจริงจังในการออกกฎหมายและมาตรการสนับสนุนของภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม ขนาดย่อมและวิสาหกิจชุมชนต่อไป

สาธารณรัฐอินเดีย รัฐได้พยายามหาหนทางช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ แก่วิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อมและขนาดย่อม โดยเฉพาะวิสาหกิจรายย่อย โดยมีกฎหมาย The Micro, Small and Medium Enterprises Development Act, 2006 เป็นกฎหมายหลักในการคุ้มครองวิสาหกิจขนาดย่อม ซึ่งในกฎหมายได้มีการระบุถึงวิธีการที่เกี่ยวกับการคุ้มครองช่วยเหลือและกำหนดรายละเอียดในด้านต่าง ๆ เพื่อ

ยกระดับในการแข่งขันกับวิสาหกิจขนาดใหญ่ได้ โดยเฉพาะวิสาหกิจรายย่อยจะได้รับการช่วยเหลือด้านต่าง ๆ มากกว่าวิสาหกิจขนาดกลาง

ประเทศญี่ปุ่น ถือเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เป็นอย่างมาก โดยรัฐบาลได้ให้ความช่วยเหลือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทุกด้าน และนอกจากนี้ยังเน้นช่วยเหลือวิสาหกิจขนาดย่อยอีกด้วย เพราะการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ของประเทศญี่ปุ่น เกิดขึ้นจากการพัฒนาวิสาหกิจขนาดย่อยภายในประเทศเป็นสำคัญ โดยมีพระราชบัญญัติวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมพื้นฐานของญี่ปุ่น ค.ศ. 1999 (Small and Medium-sized Enterprise Basic Act 1999) เป็นกฎหมายหลัก วัตถุประสงค์ของกฎหมายมีขึ้นเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อมและรวมถึงวิสาหกิจขนาดย่อย และเพื่อให้รัฐและหน่วยงานของภาครัฐในระดับท้องถิ่น (Local Public Entities) นำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน⁶ นอกจากนี้รัฐบาลของประเทศญี่ปุ่นยังได้มีนโยบายที่สามารถนำมาส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทยได้ โดยเฉพาะนโยบายที่อยู่ในรูปแบบของโครงการหนึ่งหมู่บ้าน หนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Village One Product : OVOP) ที่ถือเป็นโครงการส่งเสริมการดำเนินงานของวิสาหกิจ โดยเฉพาะวิสาหกิจรายย่อย (Micro Enterprise) อันเกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น จากการเรียนรู้ของท้องถิ่น มาพัฒนาสู่สินค้าที่เป็นเอกลักษณ์จนเป็นที่จดจำเฉพาะของท้องถิ่นนั้น และประเทศไทยได้นำนโยบายดังกล่าวมาเป็นต้นแบบในโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” (One Tambon One Product ; OTOP) ซึ่งหากนำโครงการหนึ่งหมู่บ้าน หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OVOP) และโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) มาปรับใช้ให้เหมาะกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย ก็จะสามารถช่วยให้วิสาหกิจชุมชนสามารถพัฒนาต่อได้อย่างยั่งยืน และสามารถพึ่งพาตนเองได้ ตามแนวทางที่เป็นการสร้างผลิตผลผลิตภัณฑ์ของชุมชน แต่ต้องคำนึงถึงมาตรฐานในระดับประเทศหรือสากล โดยยึดมั่นบนฐานทรัพยากรท้องถิ่น

ดังนั้น เพื่อให้วิสาหกิจขนาดย่อยของไทยดำรงอยู่ต่อไปได้ จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างความแข็งแกร่งให้กับวิสาหกิจขนาดย่อย (Micro Enterprise) ให้มีภูมิคุ้มกันต่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ ด้วยการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและให้เกิดความต่อเนื่อง เพื่อให้วิสาหกิจขนาดย่อยนี้สามารถพัฒนาต่อไปได้อย่างยั่งยืน และการส่งเสริมวิสาหกิจรายย่อยยังเป็นการครอบคลุมไปถึงลักษณะการดำเนินงานในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชนโดยปริยายอีกด้วย

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของไทยนั้น ผู้เขียนเห็นว่าพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ยังมีข้อบกพร่อง ด้วยข้อสรุปดังกล่าว ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจรายย่อยดังนี้

1. ไม่จำเป็นต้องกำหนดให้วิสาหกิจชุมชนมีสถานะทางกฎหมายเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 แต่ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้วิสาหกิจชุมชนมี

⁶ นัฐพล สุขบรรจง, “มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมวิสาหกิจรายย่อย,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2560), น. 299-301.

สถานะทางกฎหมายเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ เป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ทั้งนี้ให้เป็นไปตามความพร้อมและความเหมาะสมของการดำเนินกิจการตามรูปแบบที่สมาชิกได้ตกลงกัน ดังนั้น จึงควรดำเนินการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 โดยเพิ่มเติมข้อความเป็นมาตรา 5 วรรคสอง ว่า “วิสาหกิจชุมชนใดที่จะขอรับการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ให้คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนสนับสนุนการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามรูปแบบและขั้นตอนของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือพระราชบัญญัติสหกรณ์” เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนที่ประสงค์จะดำเนินกิจการในรูปแบบของนิติบุคคล

2. ในการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน ควรดำเนินการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 โดยเพิ่มเติมข้อความเป็นมาตรา 30 (6) ว่า “ให้สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจัดให้มีมาตรการ แผน โครงการ และ งบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจการวิสาหกิจชุมชน” กล่าวคือ ให้สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) จัดทำไว้ในแผนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือจัดทำขึ้นแยกต่างหากเป็นแผนการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนโดยเฉพาะ แต่ทั้งนี้ต้องมีการดำเนินการตามแผน และในส่วนของงบประมาณเพื่อสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน ให้นำเงินจากกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เพื่อมาส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

3. ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมมาตรการส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนของกรมสรรพากร ในการยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับวิสาหกิจชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ที่มีเงินได้ไม่เกิน 1,800,000 บาทต่อปี หรือแล้วแต่กรณีขึ้นอยู่กับสภาพเศรษฐกิจในขณะออกมาตรการ ให้มีการยกเว้นภาษีให้กับวิสาหกิจชุมชนทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นวิสาหกิจชุมชนที่มีสถานะทางกฎหมายเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ตาม ซึ่งเงินได้ของวิสาหกิจชุมชนเฉพาะในส่วนที่เกิน 1,800,000 บาท แรกหรือตามที่ได้กำหนด จึงจะนำไปคำนวณเพื่อเสียภาษีตามอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหรืออัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานะทางกฎหมายของวิสาหกิจชุมชนนั้น และควรเพิ่มหลักเกณฑ์ในกรณีของนิติบุคคลในรูปแบบอื่น ที่ต้องการมาจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน ให้มีความเหมาะสมต่อสภาพสังคมในปัจจุบัน

4. นอกจากนี้ควรมีการปรับปรุงเพิ่มเติม กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ดังนี้

4.1 ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 โดยเพิ่มคำว่า รวมทั้งวิสาหกิจรายย่อยไปในมาตรา 4 จากเดิมที่ว่า “วิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อม ได้แก่วิสาหกิจที่มีจำนวนการจ้างงาน มูลค่าสินทรัพย์ถาวร หรือทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้วตามจำนวนที่กำหนดในกฎกระทรวง” โดยเพิ่มเป็น “วิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อม รวมทั้งวิสาหกิจรายย่อย ได้แก่วิสาหกิจที่มีจำนวนการจ้างงาน มูลค่าสินทรัพย์ถาวร หรือทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้วตามจำนวนที่กำหนดในกฎกระทรวง” เพื่อเป็นการเพิ่มเติมให้วิสาหกิจรายย่อยนั้นแยกออกมาเป็นอีกประเภทหนึ่ง เช่นเดียวกับ สาธารณรัฐอิตาลี สาธารณรัฐอินเดีย และประเทศญี่ปุ่น ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมวิสาหกิจรายย่อยในประเทศไทยได้ และดำเนินการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติม

กฎกระทรวงกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2545 เดิมข้อ 1 วิสาหกิจขนาดย่อม ได้แก่ กิจการที่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้ ฯลฯ และข้อ 2 วิสาหกิจขนาดกลาง ได้แก่ กิจการที่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้ ฯลฯ โดยออกกฎกระทรวงเพิ่มเติมลักษณะของวิสาหกิจรายย่อย ว่า “วิสาหกิจรายย่อย ได้แก่ วิสาหกิจที่มีจำนวนการจ้างงาน ... หรือมีมูลค่าสินทรัพย์ถาวร... และให้หมายความรวมถึงวิสาหกิจชุมชนด้วย” ซึ่งจะเป็นการช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับวิสาหกิจรายย่อย และวิสาหกิจชุมชน เพื่อที่ภาครัฐจะได้หามาตรการมาส่งเสริมวิสาหกิจรายย่อย รวมถึงวิสาหกิจชุมชนให้ดีขึ้นเป็นลำดับต่อไป

4.2 นำมาตรการส่งเสริมวิสาหกิจรายย่อยของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน มาส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน

หากรัฐทำตามทีกล่าวข้างต้น ผู้เขียนเห็นว่าจะทำให้วิสาหกิจชุมชนของประเทศไทย สามารถได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐได้อย่างเต็มที่ ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐที่ต้องการจะส่งเสริมการดำเนินธุรกิจในรูปแบบต่าง ๆ ให้เจริญเติบโต มีความเข้มแข็งและก้าวต่อไปข้างหน้าด้วยความยั่งยืน ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นเป็นลำดับต่อไปด้วย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญ ประวัติ ความเป็นมา กระบวนการ และขั้นตอนในการตราพระราชบัญญัติดังกล่าวของรัฐสภา. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2548.

กิตติศักดิ์ ปรกติ. หลักกฎหมายบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2559.

กัญญามน อินทวงและคณะ. การจัดการวิสาหกิจชุมชน. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยพิษณุโลก จำกัด, 2554.
จันทร์ สิ้นศุภฤกษ์. กฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัท. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2558.

ธัญญา ชื่อวาจา. “ปัญหาการปรับใช้ความรับผิดชอบเพื่อละเมิดของนิติบุคคล ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552.

นัฐพล สุขบรรจง. “มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมวิสาหกิจรายย่อย.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2560.

พัชยา น้ำเงิน. “ความรับผิดชอบการกระทำของผู้แทนนิติบุคคล.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

รายงานฉบับสมบูรณ์ กิจกรรมศึกษาเปรียบเทียบการส่งเสริมการสร้างเครือข่าย SMEs ในต่างประเทศ. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เสนอต่อ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, ม.ป.ป.

สุนทร มณีสวัสดิ์. “สถานะทางกฎหมายของวัดไทย.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531.

โสภณ รัตรากร. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หุ้นส่วน บริษัท. พิมพ์ครั้งที่ 13.
กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณาการ, 2556.

ภาษาอังกฤษ

Japan Bank for International Cooperation. Japanese Mid-tier Enterprises and SMEs Entering New Stage of Global Business. Tokyo, 2017.

Preeta Misra. Leading SMEs of India 2017. RBL BANL. Mumbai.

Jennifer Abel-Koch. SME Investment and Innovation France. Germany. Italy and Spain. France.

**บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้
ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1**

The role of administrators in promoting to use technology for learning management as perceived by administrators and teachers of secondary schools.

Under the Secondary Educational Service Area office 1

พุทธิพงษ์ ทองเขียว¹

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู 2) เพื่อเปรียบเทียบ บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษาสูงสุด สถาบันที่จบการศึกษา ผลการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) และขนาดของโรงเรียน และ 3) เพื่อศึกษาปัญหา ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมของผู้บริหารในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ประชากรในการวิจัยคือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เลือกตัวอย่างการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือและการสัมภาษณ์ผู้บริหารเพิ่มเติม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติอ้างอิง

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งเป็น 7 ด้าน ประกอบด้วย การกำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริม การจัดระบบการใช้เทคโนโลยี การจัดสรรทรัพยากรสนับสนุน การฝึกอบรมและพัฒนาครู การกำกับติดตามการใช้เทคโนโลยี การประเมินและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี คุณภาพการใช้เทคโนโลยีพบว่า ผู้บริหารและครูมีการรับรู้บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการเปรียบเทียบผู้บริหารที่จบการศึกษาปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารและครูที่จบการศึกษาสถาบันของรัฐ และสถาบันของเอกชนไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ที่สูงกว่ากลุ่มที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ที่ต่ำกว่า มีค่าเฉลี่ยบทบาทไม่

¹ นิสิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก สาขาวิชาการจัดการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

แตกต่างกัน ผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนขนาดกลางและกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูพบว่า

1) ปัญหาจากการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ ผู้บริหารพบว่าในการกำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริมครูมีภาระงานอื่นมากจึงทำให้ไม่สามารถดำเนินตามนโยบายและต้องฝึกอบรม 2 ครั้ง และเมื่อฝึกอบรมแล้วครูในโรงเรียนยังไม่ปรับเปลี่ยนวิธีการสอน ระบบอินเทอร์เน็ตของกระทรวงไม่เสถียร ขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญ และครูส่วนใหญ่ขาดความชำนาญในการผลิตสื่อเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2) ข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิด ครูให้ข้อเสนอแนะพบว่าผู้บริหาร ควรสนับสนุนพัฒนาการใช้เทคโนโลยีด้านการจัดการเรียนรู้ของครู มีการจัดกิจกรรมประกวดแข่งขันการสร้างคือเทคโนโลยีภายในโรงเรียน สนับสนุนให้ครูผลิตสื่อการเรียนการสอนมากขึ้น สร้างแรงจูงใจกระตุ้นให้ครูใช้เทคโนโลยีในการจัดการทำเอกสารการสอนและการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียน ต้องเป็นแบบอย่างในการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการและบริหารงานภายในโรงเรียน จัดอบรมเพื่อให้ครูสามารถพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี และแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และเป็นผู้นำทางวิชาการ ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ อยู่เสมอ ส่งเสริมให้ครูจัดนิทรรศการเพื่อนำเสนอผลงานทางวิชาการ เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่เพื่อนครูด้วยกันซึ่งเป็นการแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ในวิชาชีพด้านการใช้เทคโนโลยี และควรมีนโยบายประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความตระหนักมองเห็นคุณค่าความสำคัญในการใช้เทคโนโลยีมาจัดการเรียนการสอน ด้านผู้บริหารให้ข้อเสนอแนะพบว่า ครูควรผลิตสื่อ และประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากขึ้น และควรใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ผ่านมือถือผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เมื่อพัฒนาส่งเสริมผู้เรียนในยุคใหม่ใช้โซเชียลมีเดีย

คำสำคัญ: บทบาทของผู้บริหาร เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

This research has objectives; 1) To study the role of administrators in promoting to use technology for learning management as perceived by administrators and teachers. By using survey research methods.

The research population is Administrators and teachers in secondary schools under the Secondary Educational Service Area office 1. 2) To compare the roles of administrators in promoting to use technology for learning management of secondary school's teachers with the highest educational positions Institutions that graduate National educational test results based on (O-Net).3) To study problems recommendations on the promotion of administrators in using technology for learning management of teachers in secondary schools. Choose a multi-stage random sapling use

questionnaires as tools and interviews with additional executives. Analyze data with the software package by using descriptive statistics and reference statistics.

The research's objectives. 1, the role of administrators in promoting to use technology for learning management as perceived by the administrators and teachers of secondary schools are divided 7 areas consisting of :- policy formulation and promotion plan, system arrangement using technology, supporting resource allocation, teacher training and development, supervision to use technology, evaluation and promotion of technology, quality of using technology found that according to the perception of executives and teachers have a perceived role of the executive in promoting at the highest level

Research's objective. 2, comparison results of executives who graduated with a bachelor's degree master's degree and PhD there is no difference in the average score. Together, administrators and teachers who graduate government institutions and private institutions are not different executives and teachers in schools with O-Net higher than average national educational test results (O-Net) that are lower than average. The role is not different. Small school administrators and teachers medium school groups and large school groups There is not difference in the average score.

The results of the research objectives. 3, problems and suggestions as perceived by administrators and teachers found that :-

1) Summarize the problems from the analysis from the interview in terms of management, it was found that in terms of policy formulation and teacher promotion plans, there was a lot of other workloads, which prevented the implementation of the policy and had to train twice. The internet system of the ministry is unstable. Lack of skilled personnel and most teachers lack expertise in media production for teaching and learning management.

2) Summary of suggestions from questions open end the teacher gave suggestions and found that the executives should support the development of technology in teacher learning management, there is a contest to create a competition that is technology within the school. Encourage teachers to produce more teaching materials motivate, encourage teachers to use technology to manage teaching materials and learning management to benefit learners must be a model for using technology media in school management and administration. Organize training for teachers to develop technology and information so that learners learn better and seeking a variety of learning resources encourage teachers to receive training as a learning person and be an academic leader in using technology in learning management. Encourage teachers to organize an exhibition to present academic work. to disseminate knowledge to fellow teachers which is sharing knowledge experience in the field of technology use and should have a public relations policy to be published for school administrators

and teachers are aware of the importance of using technology in teaching and learning. The management gave suggestions and found that teachers should produce media and applying technology media to organize teaching and learning activities more and should use technology media in organizing mobile learning activities via social networks when developing new learners using social media.

Keywords: the roles of administrators, technology for learning management, administrators and secondary school teachers.

บทนำ

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสังคมในศตวรรษที่ 21 ประกอบกับประเทศไทยได้มีการนำโมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจใหม่ หรือ Thailand 4.0 เป็นกระบวนการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าไปอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน จึงนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากของระบบการศึกษาที่ต้องปฏิรูปการศึกษาใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรม และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของลักษณะการเรียนรู้และการพัฒนาการของเทคโนโลยี เช่นเดียวกับวงการศึกษานำเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ การนำเอาเทคโนโลยี เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพทางการเรียนรู้แก่ผู้เรียน และในสภาพปัจจุบันการเรียนการสอนก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงสิ่งนี้ได้ ครูจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของตนเอง ต้องยอมรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงต้องเรียนรู้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อนำพาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ ดำรงตนอยู่ได้อย่างมีความสุขซึ่งสังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการเปลี่ยนแปลงวิทยาการต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ความรู้และภูมิปัญญาของแต่ละสังคมถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติ ได้ส่งผลให้หลายประเทศทั่วโลกต่างกลับมาทบทวนบทบาทและแนวทางการจัดการศึกษาของตนอย่างจริงจัง ด้วยเป้าหมายเพื่อสร้างและพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมการเมืองและวัฒนธรรมของประเทศ ให้ก้าวสู่ศตวรรษใหม่ได้อย่างมั่นคงสมความภาคภูมิใจในด้านการบริหารและการสนับสนุนทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 145) ซึ่งทักษะทางด้านเทคโนโลยี (Computing and ICT Literacy) เป็นทักษะที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งผู้เรียนและคนในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องเรียนรู้และสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะทักษะที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสาร เพราะการสื่อสารมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และกว้างขวาง (ไพฑูริย์ ลินลารัตน์, 2557 : 14 - 18)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้จะใช้เป็นข้อมูลให้กับผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการการศึกษา เป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริม รวมทั้งหน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร ได้ใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาภายใต้โครงสร้างที่ เกี่ยวข้อง ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

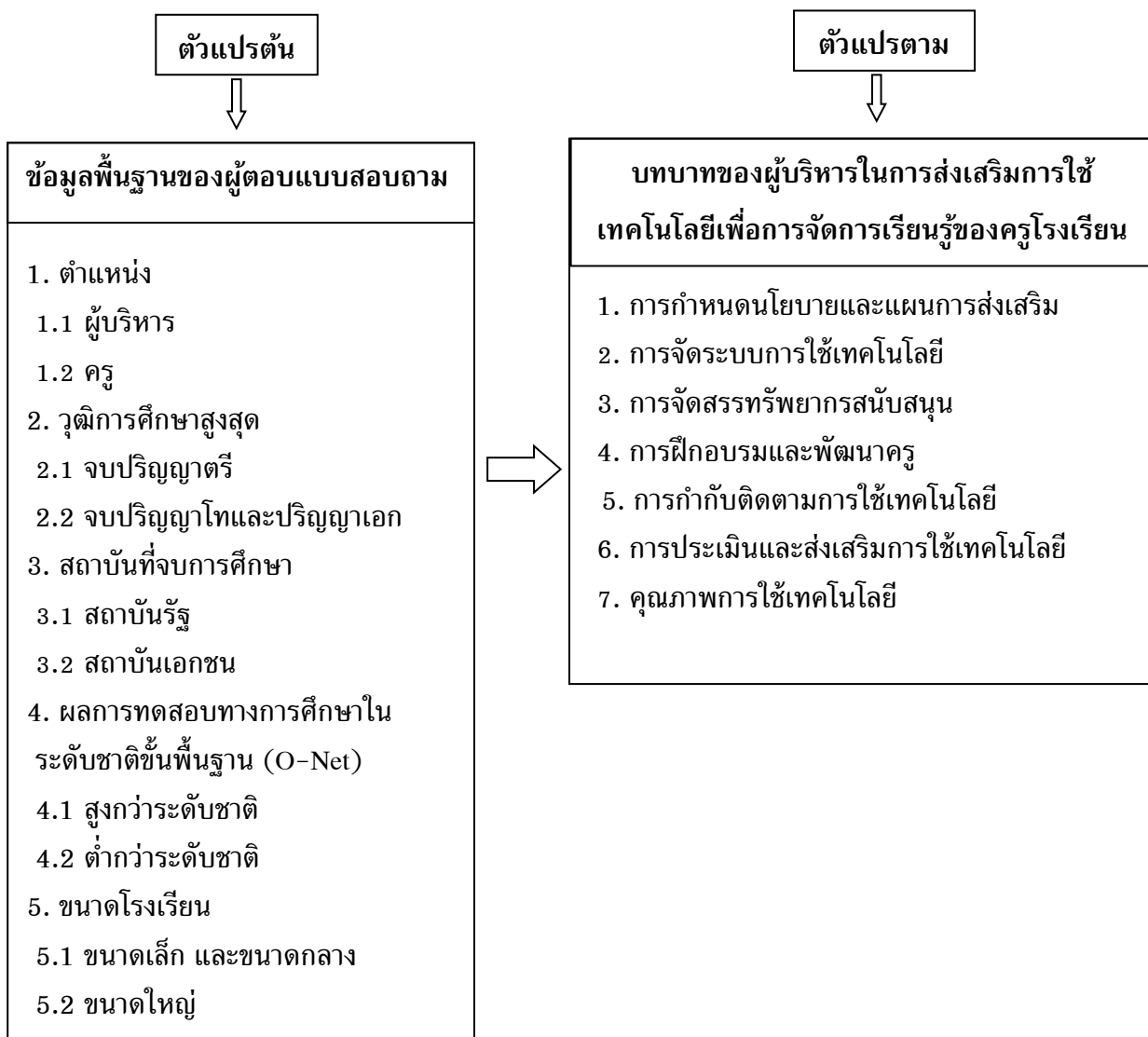
วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

2. เพื่อเปรียบเทียบ บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่มีตำแหน่ง วุฒิ การศึกษาสูงสุด สถาบันที่จบการศึกษา ผลการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) และขนาดของโรงเรียน

3. เพื่อศึกษาปัญหา ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมของผู้บริหารในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 4,861 จากจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 67 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างได้มาด้วย ใช้วิธีกลุ่มตัวอย่างหลายขั้นตอน(Multi-Stage Random Sampling ได้จำนวน 15 โรงเรียน และผู้ให้ข้อมูล โรงเรียน ๆ ละ 21 คน ตามตำแหน่งในโรงเรียน คือ ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาจำนวนโรงเรียนละ 5 คน และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ละ 2 คน รวมจำนวนตัวอย่าง 315 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตัวแปรตาม คือ บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. สร้างแบบสอบถามการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. สร้างแบบสัมภาษณ์การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

3. นำแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงให้ครอบคลุมด้านเนื้อหา (IOC) ผลการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับ ดี

4. แบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขแล้วทดลอง (Tryout) กับกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นพบว่า ข้อคำถามด้านบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟา (Alpha) = 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารและครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถาม จำนวน 315 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 315 ฉบับ โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งและรับด้วยตนเอง และผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 3 โรงเรียน หลังจากได้รับข้อมูลการวิจัยแล้วนำตรวจสอบความถูกต้องเพื่อนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

3.5.1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้วิธีการหาความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

3.5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) วิเคราะห์โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

3.5.3 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 วิเคราะห์โดยใช้สถิติทดสอบ t-test

3.5.4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาข้อเสนอแนะ บทบาทในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เป็นแบบปลายเปิด (Open-ended) และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัยเกี่ยวกับ บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ดังนี้

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

จากการวิจัย พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีดังนี้

1.1 การกำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริม พบว่าบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมการจัดอบรมให้ครูใช้เทคโนโลยีทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.45$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ให้เหมาะสม ($\bar{X} = 4.40$)

1.2 การจัดระบบการใช้เทคโนโลยี พบว่าบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารจัดให้มี

ทีมงานดูแลรับผิดชอบระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อช่วยเหลือครูผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือผู้บริหารมีการส่งเสริมการจัดทำคู่มือการใช้เทคโนโลยีจัดการเรียนรู้ให้แก่ครู ($\bar{X} = 4.20$)

1.3 การจัดสรรทรัพยากรสนับสนุน พบว่าบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู ด้านการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุน ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสนับสนุนและจัดอบรมการจัดทำแผนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.44$) ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือผู้บริหารจัดสรรสนับสนุนการจัดทำวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีที่ตรงตามความต้องการของครู ($\bar{X} = 4.29$)

1.4 การฝึกอบรมและพัฒนาครู พบว่าบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู ด้านการฝึกอบรมและพัฒนาครู ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือผู้บริหารส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเอง และเข้ารับการอบรมหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.40$) ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ ผู้บริหารมีแผนการพัฒนาฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู ($\bar{X} = 4.33$)

1.5 การกำกับติดตามการใช้เทคโนโลยี พบว่าบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู ด้านการกำกับติดตามการใช้เทคโนโลยี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารให้ความสำคัญในการเข้ารับการอบรมของครูด้วยการสังเกตและเปิด-ปิด การอบรมด้วยตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.34$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือผู้บริหารมีการนิเทศกำกับ ติดตาม การใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างกัลยาณมิตร ($\bar{X} = 4.31$)

1.6 การประเมินและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี พบว่าบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู ด้านการประเมินและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสนับสนุนให้มีการประเมินผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีของครูทุกคนอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$) ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือผู้บริหารดำเนินการประเมินการจัดการเรียนรู้ของครูอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.28$)

1.7 คุณภาพการใช้เทคโนโลยี พบว่าบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู ด้านคุณภาพการใช้เทคโนโลยี ค่าเฉลี่ยสูงสุด มีการส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีเพื่อประโยชน์ของผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.40$) ส่วนค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุดคือ มีการดำเนินการให้รางวัลและผลตอบแทนที่ครูใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.13$)

1.8 การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครู ทั้ง 7 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการกำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริม อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านคุณภาพการใช้เทคโนโลยี

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เปรียบเทียบ บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนก ตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษาสูงสุด สถาบันที่จบการศึกษาของรัฐหรือเอกชน ผลการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) และขนาดของโรงเรียน ต่างกัน

2.1 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู ระหว่างผู้บริหารและครู

ผลการวิจัย พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 7 ด้าน ระหว่างผู้บริหารและครูโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย โดยผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มครู ส่วนค่าเฉลี่ยในด้านที่สูงที่สุดของผู้บริหารคือ ด้านการกำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริม ส่วนครูพบค่าเฉลี่ยในด้านที่สูงที่สุด คือ ด้านการกำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริมเช่นเดียวกับกลุ่มผู้บริหาร

2.2 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู ที่วุฒิการศึกษาสูงสุดแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู เปรียบเทียบระหว่างวุฒิการศึกษาสูงสุด คือผู้ที่จบการศึกษาปริญญาตรี จบการศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอก พบว่า โดยรวม ทั้ง 3 กลุ่มมีค่าเฉลี่ยบทบาทไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทั้ง 3 กลุ่มมีค่าเฉลี่ยบทบาทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยผู้บริหารที่จบปริญญาเอกสูงกว่าผู้ที่จบการศึกษาปริญญาโทและผู้ที่จบการศึกษาปริญญาตรี คือ ด้านการจัดระบบการใช้เทคโนโลยี ด้านการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุน ด้านการฝึกอบรมและพัฒนาครู ด้านการกำกับติดตามการใช้เทคโนโลยี ด้านการประเมินและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี ด้านคุณภาพการใช้เทคโนโลยี ส่วนด้านการกำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริม มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.3 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู ที่จบการศึกษาของรัฐหรือเอกชน แตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 7 ด้าน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน โดยที่จบจากสถาบันเอกชนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าที่จบจากสถาบันรัฐ ส่วนค่าเฉลี่ยในด้านที่สูงที่สุดของสถาบันเอกชน คือ ด้านการฝึกอบรมและพัฒนาครู ส่วนกลุ่มสถาบันรัฐ พบว่า ค่าเฉลี่ยในด้านที่สูงที่สุด ด้านการกำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริม ตามลำดับ

2.4 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู ผลการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) แตกต่าง กัน

ผลการวิจัย พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 7 ด้าน ตามผลการทดสอบทางการศึกษา ในระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ทั้ง 2 กลุ่มมีค่าเฉลี่ยบทบาทไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทั้ง 2 กลุ่มมีค่าเฉลี่ยบทบาทไม่แตกต่างกัน

2.5 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู ขนาดของโรงเรียน แตกต่าง กัน

ผลการวิจัย พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 7 ด้าน ตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวม ทั้ง 3 กลุ่มมีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทั้ง 3 กลุ่มมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านการจัดระบบการใช้เทคโนโลยี ด้านการฝึกอบรมและพัฒนาครู ด้าน การกำกับติดตามการใช้เทคโนโลยี ด้านการประเมินและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี ด้านคุณภาพการใช้ เทคโนโลยี ส่วนด้านการกำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริม และด้านด้านการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุน มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

3.1 บทบาทของผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารควรสนับสนุนพัฒนาการใช้เทคโนโลยีด้านการจัดการเรียนรู้ของครู สนับสนุนการจัดกิจกรรมประกวดแข่งขันการสร้างคือเทคโนโลยีภายในโรงเรียน สนับสนุนให้ครูผลิตสื่อการเรียนการสอนมากขึ้น สร้างแรงจูงใจกระตุ้นให้ครูใช้เทคโนโลยีในการจัดการทำ เอกสารการสอนและการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียน ต้องเป็นแบบอย่างในการใช้สื่อ เทคโนโลยีในการจัดการและบริหารงานภายในโรงเรียน จัดอบรมเพื่อให้ครูสามารถพัฒนาเทคโนโลยีและ สารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี และแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมสนับสนุนให้ครู เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และเป็นผู้นำทางวิชาการด้านการใช้เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนรู้ อยู่เสมอ ส่งเสริมให้ครูจัดนิทรรศการเพื่อนำเสนอผลงานทางวิชาการ เพื่อเผยแพร่ ความรู้แก่เพื่อนครูด้วยกันซึ่งเป็นการแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ในวิชาชีพด้านการใช้เทคโนโลยี และ ควรมีนโยบายประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความตระหนักมองเห็นคุณค่า ความสำคัญในการใช้เทคโนโลยีมาจัดการเรียนการสอน

3.2 บทบาทของครู พบว่า ครูควรผลิตสื่อ และประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้มากขึ้น และควรใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ผ่านมือถือผ่าน เครือข่ายสังคมออนไลน์เมื่อพัฒนาส่งเสริมผู้เรียนในยุคใหม่ใช้โซเชียลมีเดีย

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรู้ของผู้บริหารและครู ทั้ง 7 ด้าน คือ การกำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริม การจัดระบบการใช้เทคโนโลยี การจัดสรรทรัพยากรสนับสนุน การฝึกอบรมและพัฒนาครู การกำกับติดตามการใช้เทคโนโลยี การประเมินและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี คุณภาพการใช้เทคโนโลยีพบว่า โดยรวมมีการส่งเสริมการบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรู้ของผู้บริหารและครูอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย สอดคล้องกับ ดวงกลม กิ่งจำปา วิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมงานเทคโนโลยีทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่าบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนตามการรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีดังนี้

1. ควรศึกษาความรู้ ความสามารถของผู้บริหารเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีมากขึ้นเพียงใด
2. ควรศึกษาความสนใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีของครูมากขึ้นเพียงใด
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีโดยอาจทำเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อนำผลงานวิจัยมาเสนอเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ครูได้ปฏิบัติจริง
4. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู ได้มีการใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้นเพียงใด

บรรณานุกรม

- ดวงกมล กิ่งจำปา. (2555). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมงานเทคโนโลยีทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์). ปทุมธานี :มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2557). *ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวให้พ้นกับดักของตะวันตก*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สำนักงานของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). *มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: พรึกหวาน กราฟฟิค จำกัด.

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ เด็กปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ในเขตเทศบาลนคร จังหวัดปทุมธานี

วรินทร์ สีทา¹

สินธวา คามดิษฐ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล และจำแนกตามสถานภาพของผู้ปกครอง 3) เพื่อศึกษาปัญหา และแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครอง และครู ของโรงเรียนเอกชน ในเขตเทศบาลนคร จังหวัดปทุมธานี จำนวน 126 คน จาก 7 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ส่วนสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test) ผลการวิจัย พบว่า

1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ และสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม และ ด้านกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ตามลำดับ ส่วนด้านกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย จากการเปรียบเทียบโดยจำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลระหว่างครู กับผู้ปกครอง พบว่า ไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบโดยจำแนกตามสถานภาพของผู้ปกครอง ได้แก่ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวนบุตร และลำดับการเกิดของบุตร พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนผู้ปกครองที่มีสถานภาพตามตัวแปรย่อยอื่น ๆ นอกนั้นมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ไม่แตกต่างกัน

3) สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย พบว่า ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจ ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาไม่สอดคล้องกับวัยของเด็ก และโรงเรียนไม่ได้ร้องขอหรือเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมทำงานกับครู ส่วนแนวทางแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ โรงเรียนควรประชาสัมพันธ์ และโน้มน้าวให้ผู้ปกครอง

¹ นักศึกษาลัทธิสุตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มีส่วนร่วมกับผู้ครูในการดูแล ส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงระหว่างบ้านกับโรงเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the participation of parents in activities management to enhance the early childhood development of private schools in municipality Pathumtani Province. 2) to compare the opinion towards the participation of parents in activities management to enhance the early childhood development in private schools in municipality Pathumtani Province between teachers and parents. 3) to study problems and the development of parental involvement in activities to promote early childhood development.

The sample consisted of 126 teachers and parents from 7 schools under the foundation of the Church of Christ in Thailand. A 5-level rating scale questionnaire and interview were used to collect data. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, T-test, F-test, and Pearson Product.

This research results revealed that:

1. The average number of the participation of parents in activities management to enhance the development of early childhood were mostly at high level. The number in activities to enhance emotional and social development is at the highest level, the number of the activities to enhance moral and physical development consecutively. The number in the activities to enhance intellectual development is at the lowest.

2. The hypothetical testing results of the participation of parents in activities management to enhance the early childhood development between teachers and parents are not different. Moreover, the participation of the parents with different educational levels, incomes, number of children and the order of birth of their children is different whereas the parents with different educational levels participated in different degrees in the physical development activity.

3. The Results of the interview about parent's participation in activities management to enhance the early childhood development show that parents had an incorrect understanding in the promotion of intellectual development which is incompatible with children ages. Moreover the school did not ask or open the opportunity for parents to take part in working with teacher. The parents suggested that parents should consistently engage with teachers to support student and connect home to school.

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

รัฐบาลไทยได้กำหนดนโยบาย และยุทธศาสตร์สำหรับพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยตามช่วงวัย ในแผนพัฒนาเด็ก และเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 – พ.ศ. 2559 ให้กระทรวงที่เกี่ยวข้อง ช่วยกัน ผลักดันนำนโยบายเด็กปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดย เน้นให้ครอบครัวเป็นแกนหลักในการพัฒนาเด็ก มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการพัฒนาเลี้ยงดูเด็กทุก ขั้นตอน ให้มีคุณภาพทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และเติบโต เป็นคนดี คนเก่ง และคน ที่มีความสุข เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศชาติ

จากการประเมินสถานการณ์ และทดสอบพัฒนาการการคัดกรองในเด็กปฐมวัย (อายุ 0- 5 ปี) พบว่า โดยภาพรวมเด็กปฐมวัย มีแนวโน้มพัฒนาการล่าช้าในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม และจากการศึกษาแผนพัฒนาจังหวัดปทุมธานี 2557-2560 จะเห็นได้ ว่าจังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทั้งการเป็นศูนย์กลางการศึกษา เป็นเขตเศรษฐกิจที่สำคัญ เป็นจังหวัดปริมาตรล้อยู่ใกล้ความเจริญจึงทำให้เกิดการเรียกร้อง ต้องการรับบริการ และแก้ปัญหา ความเดือดร้อนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสูง จากสภาพปัญหาของจังหวัดปทุมธานี อาจกล่าวได้ว่า ผู้ปกครอง และเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีกำลังเจอผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงของสังคมเมืองดังกล่าว ปัญหาการขาดความร่วมมือกันพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างถูกต้อง ต่อเนื่องจากบ้านสู่โรงเรียน ดังนั้นเพื่อให้การพัฒนาเด็กปฐมวัยในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีมีคุณภาพ สถานศึกษาควรทราบข้อมูลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเพื่อพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องระหว่างทางบ้านกับโรงเรียนต่อไป

ด้วยความสำคัญ และสภาพปัญหาดังกล่าว การที่จะทำให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทุก ๆ ด้าน ได้อย่างสมบูรณ์ ผู้ปกครองจึงมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในทุก ๆ ด้าน อย่างมีคุณภาพ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ เด็กปฐมวัย ของโรงเรียนเอกชน ในเขตเทศบาลนคร จังหวัดปทุมธานี ที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษา ปฐมวัย ซึ่งการวิจัยดังกล่าวนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา สถานศึกษา และผู้บริหารโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย สามารถนำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย พัฒนา คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้มีมาตรฐานสูงขึ้น และสามารถนำไปเป็นแนวทางให้ผู้ปกครองเข้ามามี ส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย และเจริญเติบโตไปเป็น ผู้ใหญ่หรือเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคม และประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดปทุมธานี

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ เด็กปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล และ สถานภาพของผู้ปกครอง

2.3 เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดปทุมธานี

3. สมมติฐานของการวิจัย

3.1 ครู และผู้ปกครอง รับรู้การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองโรงเรียนเอกชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน

3.2 ผู้ปกครองที่มีสถานภาพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองโรงเรียนเอกชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ โรงเรียนเอกชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาปฐมวัย จำนวน 13 โรงเรียน ส่วนกลุ่มตัวอย่าง คือโรงเรียนเอกชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาปฐมวัย ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก มาจำนวน 7 โรงเรียน โดยผู้ให้ข้อมูล (Key Performance) ได้แก่ 1) กลุ่มครู เป็นครูประจำชั้นอนุบาล มีจำนวน 82 คน และ 2) กลุ่มผู้ปกครอง จำนวนผู้ปกครอง 105 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์ผู้ปกครองเครือข่ายของโรงเรียนเอกชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดปทุมธานี ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษารอบ 3 (2554 – 2558) จากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านปฐมวัย อยู่ในระดับ ดีมาก จำนวน 3 โรงเรียน จำนวนผู้ปกครอง 3 คน

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบ ลิเคิร์ต (Likert Scale) ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เพื่อสอบถามความคิดเห็นต่อแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย จากผลการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.60 – 1.00 และจากการทดลองใช้ (Try Out) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.975 ส่วนการเก็บข้อมูลดำเนินการโดยทางไปรษณีย์ และเก็บด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามคืน 118 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.65 การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test)

5. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ในเขตเทศบาลนคร จังหวัดปทุมธานี ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยภาพรวม

รายการ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับ
1.กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย	4.28	.52	มาก	3
2.กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ และสังคม	4.39	.52	มาก	1
3.กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา	4.26	.70	มาก	4
4.กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.33	.52	มาก	2
รวม	4.32	.49	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.32$, S.D. = .49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ และสังคม ($\bar{X}=4.39$, S.D. = .52) รองลงมา คือ กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X}=4.33$, S.D. = .52) และ กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ($\bar{X}=4.28$, S.D. = 52) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ($\bar{X}=4.26$, S.D. = .70)

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลระหว่างครู กับผู้ปกครอง และสถานภาพผู้ปกครอง ดังตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ระหว่างครู กับผู้ปกครอง

รายการ	ครู		ผู้ปกครอง		t	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
1.กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย	4.44	.55	4.25	.51	1.56	.90
2.กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ และสังคม	4.52	.50	4.37	.52	1.22	.53
3.กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา	4.21	.60	4.27	.72	-.38	.84
4.กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.37	.61	4.32	.50	.38	.17
รวม	17.54	2.12	17.21	1.95	.69	.78

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนเอกชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ระหว่างครู กับผู้ปกครอง พบว่า ในภาพรวม และรายด้าน มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนเอกชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามสถานภาพของผู้ปกครอง

รายการ	อาชีพ		ระดับการศึกษา		รายได้		จำนวนบุตร		ลำดับการเกิดของบุตร	
	F	sig	t	sig	F	sig	t	sig	t	sig
1.กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย	1.76	.18	-.17	.01	.66	.52	-.24	.61	-.25	.46
2.กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ และสังคม	2.03	.14	.22	.44	.45	.64	.17	.97	-.20	.54
3.กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา	.19	.84	-.53	.74	1.39	.25	-1.13	.18	.12	.28
4.กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม	1.21	.30	-.51	.74	.93	.40	.45	.61	.47	.64
รวม	.66	.52	-.30	.22	1.07	.35	-.32	.90	.05	.33

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนเอกชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามสถานภาพของผู้ปกครอง ได้แก่ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวนบุตร และลำดับการเกิดของบุตร พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนผู้ปกครองที่มีสถานภาพตามตัวแปรย่อยอื่น ๆ นอกนั้นมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดปทุมธานีไม่แตกต่างกัน

3.สภาพปัญหา และแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดปทุมธานี

ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดปทุมธานี โดยการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง และการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสอบถามปลายเปิด สรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้

3.1 ด้านกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย พบว่า สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่สำคัญ ได้แก่ ในช่วงเวลาเร่งรีบผู้ปกครองจัดหาอาหารให้เด็กรับประทานไม่ถูกหลักอนามัย ได้รับโภชนาการไม่สมบูรณ์ มีโอกาสส่งเสริมให้ออกกำลังกายน้อย ผู้ปกครองไม่มีเวลาให้กับบุตรหลานใน

การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย และ ผู้ปกครองไม่มีความรู้ที่จะส่งเสริมพัฒนาการที่เหมาะสม ให้เด็กเล่นมือถือ แท็บเล็ต ใช้สายตานานมากเกินไป ตามลำดับ

ส่วนแนวทางแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในด้านกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย ได้แก่ ผู้ปกครองร่วมมือกับครู และโรงเรียนให้เด็กรับประทานอาหารเช้า และกลางวันโรงเรียนจัดให้ ส่วนมือที่ผู้ปกครองดูแลที่บ้านส่งเสริมพัฒนาการให้ได้รับโภชนาการที่สมบูรณ์ ถูกหลักอนามัย โดยทำอาหารให้เด็กรับประทาน ให้เด็กมีส่วนร่วมทำอาหารด้วยกัน และสอนให้ระมัดระวังความปลอดภัย ดูแลสุขภาพ สุขอนามัย ส่งเสริมให้เด็กออกกำลังกาย เล่นกีฬา ผู้ปกครองร่วมมือกับครู สังเกต เฝ้าระวังการเจริญเติบโต ประเมินพัฒนาการ และจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัยร่วมกัน

3.2) ด้านกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ และสังคม พบว่า สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่สำคัญ ได้แก่ ผู้ปกครองไม่มีเวลา ขาดความรู้ ในการมีส่วนร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ และสังคมอย่างเหมาะสม ผู้ปกครองส่วนมากมีบุตรคนเดียว ไม่มีเพื่อนเล่น ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เล่นมือถือ แท็บเล็ต โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม

ส่วนแนวทางแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในด้านกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ และสังคมของเด็กปฐมวัย ได้แก่ ผู้ปกครองควรดูแลเอาใจใส่ ให้คำชมเชย ส่งเสริมการกล้าแสดงออก แนะนำในการเรียนรู้สังคม เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับคนอื่น ทำกิจกรรมร่วมกันได้ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมสนับสนุนให้เด็กทำกิจกรรมที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมทุก ๆ กิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น โรงเรียนควรให้ความรู้ผู้ปกครอง และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมคิดวางแผนร่วมทำ และสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ

3.3) ด้านกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา พบว่า สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่สำคัญ ได้แก่ ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจ ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาไม่เหมาะสมกับวัย เร่งเรียน เขียน อ่าน ผู้ปกครองไม่มาร่วมกิจกรรมประชุมผู้ปกครอง เพื่อทราบแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย

ส่วนแนวทางแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในด้านกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ได้แก่ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมกับครูในการดูแล ส่งเสริมพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงที่บ้านกับโรงเรียน เป็นวิทยากรให้ความรู้เด็กปฐมวัยร่วมกับโรงเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ต่าง ๆ มีส่วนร่วมกับครูในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และร่วมกับครูจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ให้สนุกได้ความรู้ เหมาะสมกับวัย ไม่เร่งเรียนเขียนอ่าน

3.4) ด้านกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม พบว่า สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่สำคัญ ได้แก่ ผู้ปกครองไม่มีเวลามาร่วมประชุมพบปะกับครูเพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเรื่องพัฒนาการ และพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย

ส่วนแนวทางแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในด้านกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรมของเด็กปฐมวัย ได้แก่ ผู้ปกครองควรร่วมมือกับครูในการดูแล แลกเปลี่ยนพูดคุยถึงพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย ป้อนกันแก้ปัญหาพร้อมกับครูในพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมเป็นแบบอย่างที่ดี อบรมบ่มนิสัย ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนเอกชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดปทุมธานี มีข้อค้นพบที่สำคัญ ที่ควรนำมาอภิปรายมีดังนี้

1) จากผลการวิจัยซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ และสังคม ด้านสติปัญญา และด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยภาพรวม และรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภาพรณี สุวรรณศรีนนท์ (2549) ที่วิจัยเรื่องบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการสร้างเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในเขตบางกอกน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 ซึ่งพบว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการสร้างเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ใน 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และสังคม ด้านสติปัญญา และด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวม และรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภาวดี สายบัว (2554) ที่วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองกับความรู้ของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา เขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ความรู้ของผู้ปกครองในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กปฐมวัยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์-สังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา และพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม ของผู้ปกครองในภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยตามค่าเฉลี่ยสูงสุดกับค่าเฉลี่ยต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ และสังคม ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ผู้ปกครองให้ความสำคัญในการอบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ ให้ความรัก ความอบอุ่น ให้กำลังใจ ฝึกให้เด็กมีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก ให้คำชมเชยยกย่องในความสามารถของเด็กปฐมวัย และส่งเสริมให้ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาพร สุวรรณศรีนนท์ (2549) กล่าวไว้ว่า พัฒนาการทางด้านอารมณ์ และสังคมเป็นผลมาจากการเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง ได้รับความรัก ความอบอุ่น ให้กำลังใจ ความอบอุ่นในครอบครัวจะช่วยให้เด็กสร้างมิตรภาพกับผู้อื่น นอกจากนี้ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลสรุปการดำเนินงานโครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2558) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการดำเนินโครงการประเมินพัฒนาการนักเรียน ที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในภาพรวมของประเทศย้อนหลัง 3 ปี ตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ปีการศึกษา 2551 2553 และ 2555 แบบปีการศึกษา เว้นปีการศึกษา พบว่า ค่าร้อยละของผลการประเมินพัฒนาการด้านสังคม และด้านอารมณ์จิตใจสูงสุด มีค่าร้อยละมากกว่า 95

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ผู้ปกครองส่วนหนึ่งอาจไม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ตลอดจนความอ่อนแอของสถาบันครอบครัวในการทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยที่ไม่เหมาะสม ผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่ถูกต้องเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการที่สำคัญตามช่วงวัยของเด็ก

ส่งเสริมสนับสนุนที่ไม่เหมาะสมกับธรรมชาติของวัยเร่งเรียนเขียนอ่านเกินพัฒนาการของเด็ก ใช้สื่อเทคโนโลยีในการเลี้ยงดูเด็ก เช่น ไอแพด โทรศัพท์มือถือ หรือโทรทัศน์ ก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้เด็กมีความบกพร่องในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงควรเพิ่มการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในกระบวนการพัฒนาเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับณัฐพัชร อัครวสุวัฒน์ (2558) ที่วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผน และด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่บ้านนั้นมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอยู่ในระดับน้อย นอกจากนี้ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับสรุปการดำเนินงานโครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2558) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการดำเนินโครงการประเมินพัฒนาการนักเรียน ที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในภาพรวมของประเทศย้อนหลัง 3 ปี ตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ปีการศึกษา 2551 2553 และ 2555 แบบปีการศึกษาเว้นปีการศึกษา พบว่า ค่าร้อยละของผลการประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญาต่ำสุด มีค่าร้อยละ 74

2) จากผลการวิจัยเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนเอกชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ระหว่างครู กับผู้ปกครอง โดยภาพรวม และรายด้าน มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบ จำแนกตามสถานภาพของผู้ปกครอง ได้แก่ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวนบุตร และลำดับการเกิดของบุตร พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติ กรทอง (2552) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งปัญหาที่พบ คือ ผู้ปกครองต้องทำงาน ติดธุระ ส่วนผู้ปกครองที่มีสถานภาพตามตัวแปรย่อยอื่น ๆ นอกนั้นมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดปทุมธานีไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ จิรนนท์ ปลุกกลาง (2552) อ่างถึงใน เพ็ญศรี ไชยสลิ (2559) ได้ศึกษา และเปรียบเทียบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า 1) การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยโดยภาพรวมมีพัฒนาการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีพัฒนาการอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ พัฒนาการด้านสติปัญญา พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ และพัฒนาการด้านสังคม 2) ผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

3) จากผลการวิเคราะห์สภาพปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดปทุมธานี โดยการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง และการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสอบถามปลายเปิด พบว่า ผู้ปกครองไม่มีโอกาสในการมีส่วนร่วมทำงานกับครู อาสาสมัครมาช่วยงาน เป็นวิทยากรให้คำแนะนำ สนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่โรงเรียน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าทางโรงเรียนไม่ได้ร้องขอหรือ

เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมทำงานกับครู อาสาสมัครมาช่วยงาน เป็นวิทยากรให้คำแนะนำ สนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่โรงเรียน และผู้ปกครองส่วนมากต้องทำงานไม่สามารถลา งานได้ ซึ่งเป็นข้อจำกัดเรื่องเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ถึงแม้ว่าจะมีความสนใจ และต้องการจะมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรม ซึ่งผลวิเคราะห์สภาพปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับ เบล Bell (1992) อ้างถึงใน เพ็ญศรี ไชยสรี (2559) ได้ศึกษาเรื่องการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเข้าร่วม และไม่เข้าร่วม ในการจัดกิจกรรม การศึกษาของโรงเรียน พบว่า เหตุผลของผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนร่วม คือผู้ปกครองเชื่อว่า การมีส่วนร่วม เป็นการช่วยเหลือครู และกิจกรรมที่ทำนั้นทำให้เด็กมีพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้น ส่วนเหตุผลของ ผู้ปกครองที่ไม่เข้าร่วม คือ โรงเรียนไม่ได้เรียกร้องขอความร่วมมือ และไม่มีเวลาให้ นอกจากนี้ยังมีปัจจัย อื่น ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ การศึกษา และอาชีพ แต่ปัจจัยด้านเชื้อชาติไม่มีผลต่อ การเข้ามามีส่วนร่วม นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติ กรทอง (2552) ที่วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าปัญหาผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลา ต้องทำงาน ติดธุระ คิดว่าไม่จำเป็น ข้อเสนอแนะคือให้จัดหาอาสาสมัครมาช่วยเหลือ

7. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ปฐมวัย ของโรงเรียนเอกชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดปทุมธานี มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) จากผลการวิจัยที่พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ เด็กปฐมวัย ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ และสังคม ด้านสติปัญญา และด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1) สถานศึกษาควรมีนโยบายเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมทำงานกับครู อาสาสมัคร มาช่วยงานในโรงเรียน เช่นเป็นวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก เล่านิทาน ช่วยจัดกิจกรรม ช่วยสังเกตเด็ก บันทึก พัฒนาการ และอื่น ๆ

2.2) นักการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ควรจัดกิจกรรมให้ ความรู้ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ที่ ถูกต้อง เปิดโอกาสให้เด็กลงมือปฏิบัติจริง จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก จัด สภาพแวดล้อมในบ้านกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้

2) จากผลการวิจัยที่พบว่า ด้านกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครู และผู้ปกครองมีส่วนร่วมคิดวางแผนในการจัดกิจกรรมกลางแจ้งให้เด็กปฐมวัยได้ออกกำลัง เคลื่อนไหวร่างกายทุกส่วนทั้งกล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับอนุบาลทุกแห่ง ควรมีนโยบายเปิดโอกาสให้ ครู และ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมคิดวางแผนในการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง ให้เด็กปฐมวัยได้ออกกำลังเคลื่อนไหว ร่างกายทุกส่วนทั้งกล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก

2.2) นักการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ควรจัดกิจกรรมให้ความรู้ผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย สนับสนุนให้ครู และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการคิดวางแผนในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายร่วมกัน

3) จากผลการวิจัยที่พบว่า ด้านกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ และสังคม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครู และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสรีโดยการร่วมคิดวางแผน จัดมุมเล่นกับสื่อ มุมประสบการณ์ ให้กับเด็กปฐมวัยได้เล่นกับสื่อต่างๆอย่างเพียงพอเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับอนุบาลทุกแห่ง ควรมีนโยบายเปิดโอกาสให้ ครู และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสรีโดยการร่วมคิดวางแผน จัดมุมเล่นกับสื่อ มุมประสบการณ์ ให้กับเด็กปฐมวัยได้เล่นกับสื่อต่างๆอย่างเพียงพอเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ

3.2) นักการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ควรจัดกิจกรรมให้ความรู้ผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเสรี จัดมุมเล่นกับสื่อต่างๆที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ โดยสนับสนุนให้ครู และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการคิดวางแผนในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ และสังคม ร่วมกัน

4) จากผลการวิจัยที่พบว่า ด้านกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการทำงานกับครูอาสาสมัครมาช่วยงานในโรงเรียน เช่น เป็นวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก เล่านิทาน ช่วยจัดกิจกรรม ช่วยสังเกตเด็ก บันทึกพัฒนาการ และอื่นๆที่ก่อประโยชน์แก่เด็กปฐมวัย มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

4.1) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับอนุบาลทุกแห่ง ควรมีนโยบายเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการทำงานกับครูอาสาสมัครมาช่วยงานในโรงเรียน เช่น เป็นวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก เล่านิทาน ช่วยจัดกิจกรรม ช่วยสังเกตเด็ก บันทึกพัฒนาการ และอื่นๆที่ก่อประโยชน์แก่เด็กปฐมวัย

4.2) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ควรจัดกิจกรรมให้ความรู้ผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา

5) จากผลการวิจัยที่พบว่า ด้านกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้ปกครองร่วมฝึกเด็กปฐมวัยให้รู้จักวิธีประเมินตนเอง วิธีแก้ปัญหา ปรับปรุงด้วยตนเอง มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับอนุบาลทุกแห่ง ควรมีนโยบายส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม และขอความร่วมมือผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมฝึกเด็กปฐมวัยให้มีคุณธรรม จริยธรรม

5.2) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ควรจัดกิจกรรมให้ความรู้ผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อนำไปฝึกให้เด็กปฐมวัยรู้จักวิธีประเมินตนเอง วิธีแก้ปัญหา ปรับปรุงด้วยตนเอง

ด้านอื่นๆ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และทำกิจกรรมร่วมกับทางโรงเรียนมากขึ้น เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจด้านการศึกษา ความสัมพันธ์ที่ีระหว่างโรงเรียน บ้าน และชุมชน

ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดทำคู่มือบทบาทหน้าที่ผู้ปกครอง การสนับสนุนเครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมกับครูในการดูแล ส่งเสริมพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงที่บ้านกับโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ เด็กปฐมวัย ในกลุ่มของผู้ปกครองทั่วไป
2. ควรศึกษาการให้ความรู้ผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย
3. ควรมีการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

บรรณานุกรม

- กิตติ กรทอง. 2552. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อน
ประถมศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. คณะ
ศึกษาศาสตร์,มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- จีรพันธ์ ปลุกกลาง. 2552. การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลทับรัง อำเภอพระทองคำ.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
- ณัฐพัชร์ อัครวุฒินัน. 2558. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
องค์การบริหารส่วนตำบลนาคำไฮ อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู. มหาวิทยาลัยศรีปทุม
เพ็ญศรี ไชยสาลี. 2559. การมีส่วนร่วม และแนวทางการพัฒนาของผู้ปกครองในการจัดการเรียนรู้
ระดับปฐมวัย. คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา
- สรุปผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี. 2558
- สุภาพร สุวรรณศรีนนท์. 2549. บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการสร้างเสริมพัฒนาการ
เด็กปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สุภาวดี ลายบัว. 2554. ความสัมพันธ์ระหว่างการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองกับความรู้ของผู้ปกครอง
ในการสร้างเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษา เขตอำเภอคลองหลวง จังหวัด
ปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- Bell, N. 1992. A study to determine why parent do or not participate in the education of their
middle school. Dissertations Abstracts International, 47(9), 124-A

**การส่งเสริมทักษะการพูดภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play)
ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี
วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์**

**The development of speaking Chinese skill by using role play technique
for accountant major of vocational certificate grade 2**

ภาณุวัฒน์ ธนพงศ์พิพัฒน์¹
สมพร โกมารทัต²

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ส่งเสริมทักษะการพูดภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ 2) ศึกษาผลในการส่งเสริมทักษะการพูดภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการใช้บทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมทักษะการพูดภาษาจีนกลางของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ 1) ส่งเสริมทักษะการพูดภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ 2) ศึกษาผลการฝึกทักษะการพูดภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) 3) ศึกษาความพึงพอใจในการใช้บทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมทักษะการพูดภาษาจีนกลางของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ จำนวน 26 คน เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดการฝึกทักษะการพูดภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ 4 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ภาษาจีนกลางก่อนเรียนและหลังเรียน 3) แบบฝึกทักษะการพูดภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) 4) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ภาษาจีนกลางหลังทำกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ ถามและตอบ (Question and Answer) 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ จำนวน 26 คน ที่มีต่อการเรียนรู้ภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ใช้สถิติ t - test (Dependent Samples) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

² ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการส่งเสริมทักษะการพูดภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์นักเรียนจำนวน 26 คน เป็นรายกลุ่ม พบว่า นักเรียนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์จำนวน 9 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อทดสอบการถาม-ตอบ (Questions – Answers) ภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) เป็นรายบุคคล นักเรียนจำนวน 26 คน พบว่า นักเรียนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 76.92 และมีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 23.08

2. ผลการศึกษาคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ เป็นรายบุคคล นักเรียนจำนวน 26 คน พบว่า นักเรียนมีคะแนนภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 t มีค่า 10.21* และค่า Sig.(2-tailed) มีค่า .000

3. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี จำนวน 26 คน พบว่าในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุด (Mean = 4.68 S.D. = 0.48)

คำสำคัญ : บทบาทสมมติ การพูดภาษาจีนกลาง ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคปัจจุบันภาษาที่สำคัญรองลงมาจากภาษาอังกฤษ คือ ภาษาจีนกลาง ซึ่งทั่วโลกได้ยอมรับและเรียนรู้ สถานศึกษาในประเทศไทยหลายแห่งได้จัดการเรียนการสอนภาษาจีนกลางลงในหลักสูตรการศึกษา โดยเฉพาะหลักสูตรอาชีวศึกษาได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะความเป็นจริง ภาษาจีนกลางมีอิทธิพลทางด้านเศรษฐกิจการค้าในทั่วโลก และประชากรจีนได้มีจำนวนมากขึ้นเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนกลางและภาษาอังกฤษ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาจีนกลาง ในระดับอาชีวศึกษา โดยให้ภาษาจีนกลางเป็นภาษาที่มีความสำคัญอย่างมาก ใช้สำหรับการสื่อสารในชีวิตประจำวัน การปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรม และการติดต่อซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ เนื่องจากระบบเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีนเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดด ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนกลางในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา นับว่าเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับโรงเรียนสอนภาษาจีนกลาง สำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีน (ฮั่นป๋ัน) กระทรวงศึกษาธิการของสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่พร้อมให้ความช่วยเหลือในเรื่องการจัดทำหลักสูตร อีกทั้งสื่อการเรียนการสอน วิธีการสอนที่ดีและเหมาะสม รวมถึงการจัดอาสาสมัครครูภาษาจีนเข้ามาสอนในประเทศไทย ทั้งนี้ อย่างไรก็ตามในประเทศไทยมีนักเรียน นักศึกษาที่เลือกเรียนภาษาจีนกลาง จำนวน 8 แสนกว่าคน แต่ปัญหาที่พบ คือ มีครูผู้สอนไม่

เพียงพอกับจำนวนนักเรียน นักศึกษา ทำให้การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ สิ่งที่ต้องทำ คือ จัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและให้ได้ผลสัมฤทธิ์มากที่สุด โดยจัดการสอนแบบเข้มข้น การเรียนภาษาต่างประเทศนั้น โดยเฉพาะภาษาจีนกลาง ควรเรียนการฟังและการพูดก่อนการอ่านและการเขียน เน้นการใช้เพื่อการสื่อสารให้มากที่สุด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ เน้นให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ และสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษาจีนกลาง โดยกำหนดไว้ในรายวิชาเลือกเสรี แม้จะทำให้ผู้เรียนมีจำนวนลดลง แต่การเรียนจะประสบความสำเร็จ (จาตุรนต์ ฉายแสง, 2557)

การเรียนการสอนภาษาจีนกลางในระดับอาชีวศึกษา ได้มีมาตรการการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จดังนี้ มาตรการที่ 1) การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนกลาง กำหนดเป้าหมายการพัฒนาให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน และความต้องการของสถานประกอบการ มาตรการที่ 2) การพัฒนาหลักสูตรให้มีความต่อเนื่อง โดยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ทั้งในและต่างประเทศ จัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร รวมทั้งหลักสูตรเฉพาะสำหรับส่งเสริมกลุ่มผู้เรียนที่มีศักยภาพด้านภาษาจีนกลางให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะภาษาจีนกลางมากยิ่งขึ้น มาตรการที่ 3) ให้พัฒนาสื่อการเรียนการสอนภาษาจีนกลางให้ได้มาตรฐานเดียวกัน และสอดคล้องกับการอาชีวศึกษาทั้งระบบ มาตรการที่ 4) การวัดและการประเมินผล ให้มีการประเมินความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาจีนกลางของผู้เรียนด้วยเครื่องมือที่ได้มาตรฐานระดับอาชีวศึกษา และมาตรฐานระดับสากล มาตรการที่ 5) การพัฒนาครูภาษาจีน กำหนดมาตรฐาน ความรู้ ทักษะ และเจตคติการเรียนการสอนภาษาจีนกลางในระดับอาชีวศึกษา มาตรการที่ 6) เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน จัดให้มีระบบการขับเคลื่อนและควบคุมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนกลาง (ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ , 2557) จากแนวทางมาตรการแก้ไขปัญหการเรียนการสอนภาษาจีนกลางดังกล่าว วิธีการพัฒนาการเรียนการสอน จึงเป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่ง ซึ่งมีหลากหลายวิธีหนึ่งในนั้น คือ การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ (Role play)

วาริ ธีรจิตร (2534, หน้า 186 อ้างอิงใน กรมวิชาการ, 2543ข, หน้า 18) กล่าวว่า บทบาทสมมติ หมายถึง การสมมติบทบาทและจัดสถานการณ์ให้ผู้แสดงบทบาทได้แสดงความรู้สึกรู้สึกนึกคิดอารมณ์จากสถานการณ์ที่สมมติขึ้นซึ่งอาจจะเตรียมมาก่อน ภายหลังของการแสดงบทบาทสมมติ จะต้องมีการอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงบทบาทความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของผู้แสดง ผู้ดูและมีการสรุปผลของการแสดงบทบาทนั้นด้วย

บทบาทสมมติที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนอยู่ในปัจจุบันนี้ แยกได้เป็น 3 วิธี ดังนี้

1. การแสดงบทบาทสมมติแบบละคร วิธีนี้ผู้ที่แสดงต้องฝึกซ้อมแสดงท่าทางตามบทที่กำหนดขึ้นไว้แล้ว เช่นการแสดงละครเรื่องที่เกี่ยวกับบทเรียนในหนังสือเรียน ผู้แสดงบทบาทสมมติแบบละครจะต้องพูดตามบทบาทที่ผู้เขียนกำหนดขึ้น

2. การแสดงบทบาทสมมติแบบไม่มีบทเตรียมไว้ ผู้แสดงต้องไม่ฝึกซ้อมมาก่อนเรียนไปถึงเรื่องใดตอนใดก็ออกมาแสดงได้ทันที โดยแสดงไปตามความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของตนเอง เช่นแสดงเป็นบุคคลต่างๆใน

ชุมนุมชน เป็นหมอ เป็นทหารเป็นตำรวจ นักเรียนได้คิด ได้พูดและแสดงพฤติกรรมจากความรู้สึกนึกคิดของเขาเอง

3. การใช้บทบาทสมมติแบบเตรียมบทไว้พร้อม ผู้สอนได้เตรียมบทมาไว้ล่วงหน้าบอกความคิดรวบยอดให้ผู้แสดงทราบ ผู้แสดงอาจต้องแสดงตามบทบาทบ้าง คิดบทบาทขึ้นแสดงเองตามความพอใจบ้าง แต่ต้องตรงกับเนื้อเรื่องที่กำหนดให้

อีกทั้งเรื่องของกระบวนการกลุ่ม เป็นกระบวนการในการทำงานร่วมกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันและมีการดำเนินงานร่วมกัน โดยผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มต่างก็ทำหน้าที่ของตนเองอย่างเหมาะสม และมีกระบวนการทำงานที่ดีเพื่อนำกลุ่มไปสู่วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการทำงานกลุ่มที่ดี จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางสังคมและขยายขอบเขตของการเรียนรู้ให้กว้างขวางขึ้น

ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้นนี้ จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ผู้วิจัย ได้ทำการวิจัยการส่งเสริมทักษะการพูดภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ ตลอดจนส่งเสริมความกล้าแสดงออกของนักเรียน ต้องกล่าวว่าภาษาต่างประเทศ ไม่ใช่ภาษาหลัก ไม่ใช่ภาษาที่ทุกคนจำเป็นต้องเรียน และไม่ใช้ภาษาที่เรียนรู้เพียงข้ามวันแล้วจะสามารถสื่อสารได้ การเรียนภาษาต่างประเทศจำเป็นต้องมีการฝึกฝนอยู่เป็นประจำ และการเรียนภาษาต่างประเทศให้ได้ผลดีนั้น ต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน สร้างเป้าหมายขึ้นเพื่อบอกกับตัวเองให้เกิดความกระตือรือร้น ทุ่มเทในการฝึกฝนเรียนรู้ และเมื่อเลือกที่จะฝึกฝนเรียนรู้ ผู้เรียนต้องเปิดใจและสนุกไปกับความมีเสน่ห์ของภาษานั้น ๆ

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อส่งเสริมทักษะการพูดภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์
- 2) เพื่อศึกษาผลการฝึกทักษะการพูดภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์
- 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการใช้บทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมทักษะการพูดภาษาจีนกลางของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์

2. สมมติฐานของงานวิจัย

- 1) การฝึกทักษะการพูดภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) มีผลทำให้นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ มีคะแนนการพูดภาษาจีนกลางไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70

- 2) นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์มี
คะแนนการพูดภาษาจีนกลางก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้บทบาทสมมติ (Role play)
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 3) นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์มี
ความพึงพอใจในการใช้บทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมทักษะการพูดภาษาจีนกลางอยู่ในระดับมาก

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ จำนวน 26 คน

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การเรียนภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play)

ตัวแปรตาม คือ

- 1) ผลการฝึกทักษะการพูดภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play)
- 2) ความพึงพอใจในการใช้บทบาทสมมติของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้น
ปีที่ 2 สาขาบัญชีวิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ที่มีต่อ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้
บทบาทสมมติ (Role Play) ในวิชาภาษาจีนกลาง

3.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าพิจารณาจากคู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาต่างประเทศ วิชา RT 26 การพัฒนาทักษะด้านภาษาต่างประเทศ 4 2 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 我想买一件上衣 (ความประสงค์ที่จะซื้อสินค้า)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 我要去银行换钱(ความประสงค์ที่จะแลกเงินที่ธนาคาร)

3.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ดำเนินการสอน 2 หน่วยการเรียนรู้
ระยะเวลา 8 สัปดาห์ 22 ชั่วโมง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ชุดการฝึกทักษะการพูดภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ ประกอบด้วย แผนการจัดการ
เรียนรู้ 4 ชุด เนื้อหาการเรียน เรื่อง 1) คำศัพท์และเทคนิคการสร้างประโยค 2) การต่อราคา 3) การฝาก-
ถอนเงินที่ธนาคาร 4) การแลกเปลี่ยนเงินตรา

4.2 แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ภาษาจีนกลางก่อนเรียนและหลังเรียน

4.3 แบบฝึกทักษะการพูดภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play)

4.4 แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ภาษาจีนกลางหลังทำกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ Q&A

4.5 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ จำนวน 26 คน ที่มีต่อการเรียนรู้ภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play)

5. การดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design ซึ่งมีกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543: 216) โดยมีแบบแผนการทดลอง ดังตารางที่ 1

Group	Pre-test	Treatment	Post-test
R	O ₁	T	O ₂

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นเตรียม

ผู้วิจัยชี้แจงกิจกรรมการเรียนตามแผนการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแก่นักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยทราบ

ขั้นดำเนินการ

1) ก่อนการเรียนตามแผนการเรียนรู้ ผู้วิจัยวัดความรู้ภาษาจีนกลางด้วยแบบทดสอบ เป็นแบบทดสอบเลือกตอบ 10 ข้อ จับคู่คำถาม - คำตอบ 10 ข้อ

2) ผู้วิจัยดำเนินการสอนใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ จำนวน 2 แผน รวมเวลาในการสอน 22 ชั่วโมง

3) หลังจากสอนเสร็จแต่ละหน่วย ผู้วิจัยใช้แบบฝึกทักษะการพูดภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) โดยมีเงื่อนไขของคำศัพท์ และใช้แบบทดสอบหลังทำกิจกรรมบทบาทสมมติ Q&A เป็นแบบทดสอบสุ่มสลากคำถาม เพื่อวัดทักษะการพูดภาษาจีนกลางของกลุ่มเป้าหมาย

4) เมื่อสอนครบทั้ง 2 แผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ภาษาจีนกลางหลังเรียน เพื่อวัดการพัฒนาการด้านภาษาจีนกลางของกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

5) ที่ระยะเวลา 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบหลังทำกิจกรรมบทบาทสมมติ ถามและตอบ (Question and Answer : Q&A) อีกครั้ง โดยรวมคำถามทุกสถานการณ์ 30 ข้อ โดยให้ตอบคำถามคนละ 5 ข้อใช้เวลาทำ 40 นาที

ขั้นสรุป

1) ผู้วิจัยให้กลุ่มเป้าหมายทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play)

2) นำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลผลและวิเคราะห์

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูปโดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) ผู้วิจัยนำผลการทดสอบวัดผลการเรียนรู้ภาษาจีนกลางก่อนเรียนและหลังเรียนไปหาค่าสถิติ
- 2) พื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นใช้สถิติในการวิเคราะห์การเรียนรู้ภาษาจีนกลางของประชากรที่ใช้ในการวิจัยและใช้สถิติทดสอบสมมติฐาน คือ สถิติทดสอบค่า Paired t-test
- 3) ผู้วิจัยนำผลการฝึกทักษะการพูดภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) หาค่าร้อยละ
- 4) ผู้วิจัยนำผลการทดสอบวัดผลการเรียนรู้ภาษาจีนกลางหลังทำกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติถามและตอบ (Question and Answer : Q&A) หาค่าร้อยละ
- 5) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 6) ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป แปลผลข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

8. ผลการวิจัย

1. ผลการส่งเสริมทักษะการพูดภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ นักเรียนจำนวน 26 คน เป็นรายกลุ่ม 3 คน 8 กลุ่ม 2 คน 1 กลุ่ม ทดสอบการพูดภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) พบว่า นักเรียนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์จำนวน 9 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อแยกเป็นรายบุคคล พบว่า นักเรียนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และจากการทดสอบการถาม-ตอบ (Questions - Answers) ภาษาจีนกลาง นักเรียนมีคะแนน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 76.92 และมีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 23.08

2. ผลการศึกษาคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อส่งเสริมทักษะการพูดภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี

วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ เป็นรายบุคคลจำนวน 26 คน พบว่า นักเรียนมีคะแนนภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (t มีค่า 10.20 และค่า Sig.(2-tailed) มีค่า .000)

3. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี จำนวน 26 คน พบว่าในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุด (Mean = 4.68 S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านมีคะแนนเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านประโยชน์ที่ได้รับอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.75 S.D. = 0.44) ด้านผู้สอน (Mean = 4.73 S.D. = 0.45) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (Mean = 4.62 S.D. = 0.51)

9. อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมทักษะการพูดภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ สามารถอภิปรายผลซึ่งเป็นข้อค้นพบได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการส่งเสริมทักษะการพูดภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ นักเรียนจำนวน 26 คน เป็นรายกลุ่ม 3 คน 8 กลุ่ม 2 คน 1 กลุ่ม ทดสอบการพูดภาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) พบว่านักเรียนผ่านเกณฑ์คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 จำนวน 9 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อแยกเป็นรายบุคคลพบว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 100 จะเห็นได้ว่าจากการฝึกบทบาทสมมตินักเรียนคะแนนผ่านเกณฑ์ทุกกลุ่ม เป็นเพราะนักเรียนมีความสนใจในกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ เนื่องจากผู้เรียนจะต้องสร้างบทบาทสมมุติจากสถานการณ์ที่รับไป ทำให้ต้องคิดออกแบบบทสนทนาร่วมกัน คำประโยคที่จะมาใช้เขียนเป็นบทเพื่อนำมาฝึกทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาด้านภาษา ความกล้าแสดงออกและรับฟังความคิดเห็น เมื่อทดสอบการถาม-ตอบ(Questions - Answers) ภาษาจีนกลาง เป็นรายบุคคล พบว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์คะแนน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 76.92 และมีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 23.08 จะเห็นได้ว่า นักเรียนที่สอบไม่ผ่านอาจเป็นเพราะทดสอบการถาม-ตอบเป็นการทดสอบรายบุคคล ทำให้นักเรียนเกิดความตระหนก ตื่นเต้น อีกทั้งมีเวลาจำกัดในการตอบคำถาม แต่เมื่อนำคะแนนการถาม-ตอบสามครั้ง สามสถานการณ์มาเปรียบเทียบกับคะแนนการถาม-ตอบครั้งสุดท้ายรวมสามสถานการณ์ จะเห็นได้ว่านักเรียนบางคนมีคะแนนไม่ถึงตามเกณฑ์ที่กำหนดแต่คะแนนมีการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด ถึงแม้จะมีนักเรียนเพียงหนึ่งคน ที่ทำคะแนนไม่ถึงตามเกณฑ์ และมีคะแนนไม่สูงกว่าเดิม อาจเป็นเพราะปัญหาที่กล่าวไว้ข้างต้น วารี ธิรกิจ (2534) วราภรณ์ ศุนาลัย (2536, หน้า 35) กล่าวถึง การสอนแบบแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า เป็นวิธีสอนที่ผู้สอนกำหนดหัวข้อเรื่องปัญหาต่างๆ หรือสร้างสถานการณ์ขึ้นมาให้คล้ายกับสภาพความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนได้เตรียมการล่วงหน้า แล้วจึงแสดงบทบาทตามที่สมมติขึ้นมาอันเป็นแนวทางที่สามารถนำไปแก้ปัญหาดังกล่าว ที่อาจจะประสบใน

ชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ผู้เรียนก็สามารถแสดงบทบาทในชั้นเรียน โดยไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้า สอดคล้องกับงานวิจัยอุไรวรรณ อินทยรัตน์ (2540) ทำวิจัยเรื่อง “ผลของการสอนวิธีบทบาทสมมติและกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับมัธยมศึกษา” ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดภูเก็ต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ แบบวัดพฤติกรรม แผนการจัดกิจกรรมด้วยบทบาทสมมติ ผลการทดลองพบว่า นักศึกษาที่ได้รับการสอนด้วยการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติ กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และการสอนตามปกติ มีพฤติกรรมเชิง จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความเสียสละ และความสามัคคี หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักศึกษาที่ได้รับการสอนด้วย การจัดกิจกรรมบทบาทสมมติกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความเสียสละ และความสามัคคี สูงกว่าการสอน ตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ชลลดา เอี่ยมโสภณ (2555) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการสอนแบบบทบาทสมมติ วิชาการขาย 1 ของผู้เรียนระดับชั้นปวช.1/1-1/2 ผลการศึกษาพบว่า จากการทดลองกระบวนการเรียนการสอนแบบบทบาทสมมติในครั้งนี้เป็นไปตามสมมุติฐานที่วางไว้ ผู้เรียนโดยการสอนตามปกติอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยผู้เรียนที่สอนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบบทบาทสมมติเน้นให้ผู้เรียนใช้ความสามารถของตนเองตลอดกิจกรรมโดยเริ่มจากการศึกษาวิเคราะห์โจทย์ซึ่งมีรูปแบบที่เป็นไปตามลำดับขั้นตอน เริ่มจากโจทย์ที่มีเนื้อหาง่าย ๆ ที่ผู้เรียนทำได้ทุกคน เมื่อผู้เรียนสามารถทำได้อย่างถูกต้อง ผู้เรียนจะเกิดความสุขสนทน ตื่นเต้น และไม่เบื่อหน่าย กระบวนการดังกล่าว จึงเป็นการสร้างความสนใจให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งแตกต่างจากการสอนตามปกติที่กิจกรรมส่วนใหญ่มักจะอยู่ที่ครูคอยเป็นผู้อธิบาย

2. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้อาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชีวิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ เป็นรายบุคคล จำนวน 26 คน พบว่า นักเรียนมีคะแนนภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (t มีค่า 10.20 และค่า Sig.(2-tailed) มีค่า .000) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขวสา จันทรอินทร์ (2542) ศึกษาเรื่อง ผลของการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลที่มีต่อความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 1 โรงเรียนนายเรือ จังหวัดสมุทรปราการผลการศึกษาพบว่า ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอข้อมูลที่ได้จากการ ทดลอง และผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบคะแนนความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรือ ก่อนและหลังการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พบว่าความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรือ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 หลังจากได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแสดงว่าการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทำให้นักเรียนนายเรือในกลุ่มทดลองมีความเป็นผู้นำเพิ่มขึ้น

3. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้อาษาจีนกลางโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี จำนวน 26 คน พบว่าภาพรวมมีความพึงพอใจ

อยู่ระดับมากที่สุด (Mean = 4.68 S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านมีคะแนนเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านประโยชน์ที่ได้รับอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.75 S.D. = 0.44) ด้านผู้สอน (Mean = 4.73 S.D. = 0.45) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (Mean = 4.62 S.D. = 0.51) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วราพรรณ จิตรรัมย์ (2559) ศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการเรียนรู้เทคนิค CLT ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมฝึกทักษะการฟังและการพูด ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการเรียนรู้เทคนิค CLT มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก และ กรวิภา ศรีละพันธ์ (2559, บทคัดย่อ.) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ และความพึงพอใจในการเรียนเรื่องความน่าจะเป็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแข่งขัน TGT ผลการวิจัยพบว่า 1.)การจัดการเรียนรู้เรื่องความน่าจะเป็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เทคนิค Learning Together ประสิทธิภาพที่ระดับ 85.32/84.90

10. ข้อค้นพบจากการวิจัย

การใช้บทบาทสมมติ (Role Play) ช่วยพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนกลางของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาบัญชี จากการที่นักเรียนได้ฝึกจากแบบฝึกหลังเรียน 3 ครั้ง ทำให้นักเรียนมีความรู้และความสามารถในการพัฒนาการพูดภาษาจีนได้ดีขึ้น ถึงแม้ว่านักเรียนบางคนจะไม่มีความรู้ในด้านภาษาจีน แต่ก็ยังมีเพื่อนบางคนที่มีความรู้ด้านภาษาจีน ให้การช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม การเรียนรู้แบบกลุ่มช่วยกันฝึกฝนให้เกิดความสามารถในการพูดภาษาจีนกลางได้ดีขึ้น

11. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

- 1.1 ควรให้นักเรียนฝึกจำคำศัพท์โดยใช้พูดคุยกันภายในกลุ่มเกี่ยวกับบทเรียนให้มาก เพราะเมื่อนำมาใช้กับบทบาทสมมติจำเป็นต้องรู้เรื่องของคำศัพท์และการสร้างประโยค
- 1.2 ผู้สอนอาจต้องสั่งงานล่วงหน้าให้นักเรียนเตรียมตัวในการทำกิจกรรมบทบาทสมมติ
- 1.3 ฝึกการทำงานเป็นกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในการทำกิจกรรมที่ปฏิบัติอยู่ ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้
- 1.4 เรื่องของเวลาการเรียนรู้อาจต้องใช้ระยะเวลาทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ศึกษาการวิจัยการใช้บทบาทสมมติในวิชาภาษาจีนกลางชั้นสูง เพื่อการศึกษาให้กว้างขวางและลุ่มลึกยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2534). เอกสารการสอนชุดวิชาวิทยานาการอสอน หน่วยที่1 , 6-13. กรุงเทพฯ : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- दनัย เทียนพุด. (2542). การจัดการทรัพยากรบุคคลภารกิจที่ทำทาย. กรุงเทพฯ : บุ๊คแบงค์.
- _____. (2544, สิงหาคม 16). การออกแบบและพัฒนาความรู้ในองค์กร. ผู้จัดการรายวัน หน้า 34
- ทิตนา แคมมณี. (2545). ศาสตร์การสอนเพื่อกำจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : ศูนย์ ตำราและเอกสารทางวิชาการคณะครุศาสตร์จุฬาฯ
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. (2541). ระดับคุณภาพของครู. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ ข้าราชการครู.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ม.ป.ป). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 ถึง 2549). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2539). เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา
- สุวิทย์ ธีรญาณานนท์ และคนอื่นๆ. (2540). พจนานุกรมศัพท์การศึกษา. กรุงเทพฯ : IQ Book Center
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2540). หลักการสอน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ชวาล แพรัตกุล. วิธีใช้ผลการสอบ" ในพัฒนาการวัดผล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์ 2518 หน้า 1-18
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวินิจฉัยทางการวัดและประเมินผล. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- ดวงเดือน อ่อนน่วม. (2531). การสร้างเสริมสมรรถภาพการสอนคณิตศาสตร์ของครูประถมศึกษา (วิทยานิพนธ์). ครุศาสตร์มหาบัณฑิต : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2530). การสร้างและการพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบ และจิตวิทยาทางการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สุภาพ วาดเขียน. (2525). มาตรการและประเมินผลพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมศักดิ์ สินธุระเวชณ์. (2522). แบบทดสอบวินิจฉัย. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

- อนันต์ ศรีโสภณ. (2515). *การพัฒนาการสอน*. กรุงเทพฯ : จุฬารัตน์การพิมพ์ กลุ่มประชาสัมพันธ์. (2557).
สอศ.ระดมสมองหาแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก
[http://www.vec.go.th/ข่าว/รายละเอียดข่าว/
tabid/103/ArticleId/2238/.aspx](http://www.vec.go.th/ข่าว/รายละเอียดข่าว/tabid/103/ArticleId/2238/.aspx). (วันที่ค้นข้อมูล : 15 พฤษภาคม 2557) .
- ไทยรัฐ. (2557). *ระยะแรกของการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย (ออนไลน์)*. เข้าถึงได้จาก
<http://www.thairath.co.th/content/423183>. (วันที่ค้นข้อมูล : 16 พฤษภาคม 2557).
- ผลงานวิจัยเรื่องการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย:ระดับอาชีวศึกษา (2557). (ออนไลน์). เข้าถึงได้
จาก http://www.thaiworld.org/en/thailand_monitor/answer.php?question_id
- สถาบันขงจื้อ. (2556). *สะพานเชื่อมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมจีน-อาเซียน*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้ จาก
<http://www.thai.cri.cn/247/2011/03/16/242s184885.htm>. (วันที่ค้นข้อมูล : 12
พฤษภาคม 2556).
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2556). *สถานศึกษาในสังกัด (ออนไลน์)*. เข้าถึงได้จาก :
<http://www.vec.go.th/เกี่ยวกับสอศ/สถานศึกษาในสังกัด.aspx>. (วันที่ค้นข้อมูล : 1 พฤศจิกายน
2556)
- Babcock,P.G. (1965). *Webster Dictionary third New International Dictionary*. Massachusett : G&C
Merriam Company.
- Hyman,R.T. (1974). *way to teaching 2nd ed*. New York : J.B. Lippincott Company.
- Quirk, L. (2003). *Longman Dictionary contemporary English*. London : Pearson Education Limited.
- Sadker,M.P&Sadker,D.M.(1991). *Teacher school and Society*. (2nd ed.) New York :Mc Graw-Hill,
Inc

การพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 1

The Development of English learning activities English learning for kindergarten 1

รุ่งนภา ศิริสวัสดิ์¹

ผศ.ดร.สมพร โกมารทัต²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 2) ศึกษาความสามารถในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 3) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 4) ศึกษาความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2560 จำนวน 38 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1)ชุดกิจกรรมสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ทั้งหมด 4 ชุด คือ ชุดร่างกาย ชุดครอบครัว ชุดโรงเรียน และชุดอาหาร 2)แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้จากการใช้ชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 เป็นปรนัยชนิดเลือกตอบ จำนวน 4 ชุด 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ คำศัพท์ภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ และการทดสอบประสิทธิภาพชุดกิจกรรมสูตร 80/80

ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.47/94.73 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. ความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 1 นักเรียนจำนวน 38 คน พบว่านักเรียนที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ (ร้อยละ 70) มีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 89.47 มีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 10.52
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ หลังการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 พบว่า มีนักเรียนมีคะแนน ผ่านเกณฑ์ (ร้อยละ 70) จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 94.73 และมีนักเรียนมีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.26
4. ความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 หลังจากการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษผ่านไป 2 สัปดาห์ พบว่า นักเรียนมีคะแนน ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

33 คน คิดเป็นร้อยละ 86.84 และนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์มีคะแนนน้อยกว่าร้อยละ 70 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 13.15

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษ, การเรียนภาษาอังกฤษ, ภาษาอังกฤษอนุบาลปีที่ 1

บทนำ

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่งในการวางรากฐานของชีวิตเพราะการเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพในวันข้างหน้า จะต้องได้รับการปูพื้นฐานที่ดีมาตั้งแต่ปฐมวัย ช่วง 6 ปีแรก ของชีวิต เป็นช่วง ที่เด็กมีพัฒนาการในทุกด้านรวดเร็วมาก โดยเฉพาะสติปัญญา การจดจำ ในการพัฒนาประชากร ประเทศควรเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย (ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 6 ปี) เพราะเด็กในช่วงดังกล่าวพัฒนาทั้งทางร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์ และบุคลิกภาพอย่างรวดเร็ว ประสบการณ์ที่เด็กได้รับในช่วงแรกมีอิทธิพลอย่างยิ่งในการพัฒนาขั้นต่อไป

ภาษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการติดต่อสื่อสารระหว่างมนุษย์ การอยู่ร่วมกันในสังคม จำเป็นต้องใช้ภาษาในการสื่อสารความหมายซึ่งกันและกัน เพื่อแลกเปลี่ยนถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกทัศนคติ ตลอดจนประสบการณ์ให้ผู้อื่นเข้าใจ ซึ่งจะทำให้มนุษย์สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่น ภาษาอังกฤษนับเป็นภาษาต่างประเทศที่มีความสำคัญ และเผยแพร่มากที่สุด อาจกล่าวได้ว่าทุกประเทศในโลกเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ผู้ที่รู้ภาษาอังกฤษจึงสามารถเข้าใจความคิด ทัศนคติ วัฒนธรรมของชนชาติอื่น ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ และความเคลื่อนไหวของโลกทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมได้เป็นอย่างดี สำหรับประเทศไทยกระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นความจำเป็นของการปรับปรุงหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของผู้เรียนในการติดต่อสื่อสารและรับสารที่เป็นภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี มีพื้นฐานภาษาอังกฤษเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการศึกษาต่อ หรือในอาชีพของตน ดังนั้นการเรียนรู้ภาษาอังกฤษจึงถือว่ามีสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน (กรมวิชาการ, 2546 : 1)

ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ระดับปฐมวัย ในปัจจุบันมุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะการสื่อสารทั้ง 4 ทักษะคือ ทักษะการจำ ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน ในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ผู้สอนควรจัดให้มีความสัมพันธ์ กันทั้ง 4 ทักษะ โดยแบ่งกลุ่มทักษะได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทักษะรับสาร ได้แก่ ทักษะการจำ และการอ่าน อีกกลุ่มหนึ่ง คือทักษะส่งสาร ได้แก่ ทักษะการพูด และการเขียน นักเรียนควรได้รับการฝึกฝนทักษะทั้ง 2 กลุ่ม โดยสัมพันธ์กัน สำหรับทักษะการจำ สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2540 , 43) เสนอแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนภาษาอังกฤษไว้ว่า นักเรียนควรมีโอกาสใช้ภาษาที่ถูกต้องเท่าที่จะทำได้ ผู้สอนควรนำรายการโทรทัศน์หรือวิดีโอเทป ซึ่งต่อมาเรียกว่า สื่อผสม มาเป็นแบบของการสื่อสารทั้งแบบใช้คำพูดและไม่ใช้คำพูด ให้นักเรียนลอกเลียนกลวิธีในการสื่อสาร เป็นการสร้างแรงจูงใจของนักเรียน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนภาษาต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างแรงจูงใจภายใน เนื่องจากเป็นความรู้สึกของนักเรียนที่เกิดความอยากเรียน เพื่อต้องการใช้ภาษาในการสื่อสารกับคนต่างชาติ อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดความมุ่งมั่นและเป็นแรงผลักดันให้นักเรียนพยายามเรียนรู้จนประสบผลสำเร็จ ซึ่งสื่อและเทคโนโลยีต่างๆ เป็นองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจภายในของนักเรียนได้ดี

ในปัจจุบันสื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศทุกด้านโดยเฉพาะด้านการศึกษา จะช่วยกระตุ้นความสนใจส่งเสริมการเรียนรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ในเนื้อหาวิชาต่างๆ ได้สะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษ และการจดจำอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1
3. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1
4. เพื่อศึกษาความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1

สมมติฐานของการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 80/80
2. ความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีพัฒนาการดีขึ้น มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีคะแนนไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 70
4. ความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ในภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้อง 38 คน ซึ่งเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันเกี่ยวกับร่างกาย ครอบครัว โรงเรียน และอาหาร ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 จำนวน 50 – 75 คำ (โดยใช้เกณฑ์เทียบเคียงกับตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางต้องรู้และควรรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของชั้นประถมศึกษาชั้นปี

ที่ 1) เพราะในระดับอนุบาลไม่มีเกณฑ์ตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

ตัวแปรต้น

ชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษ

ตัวแปรตาม

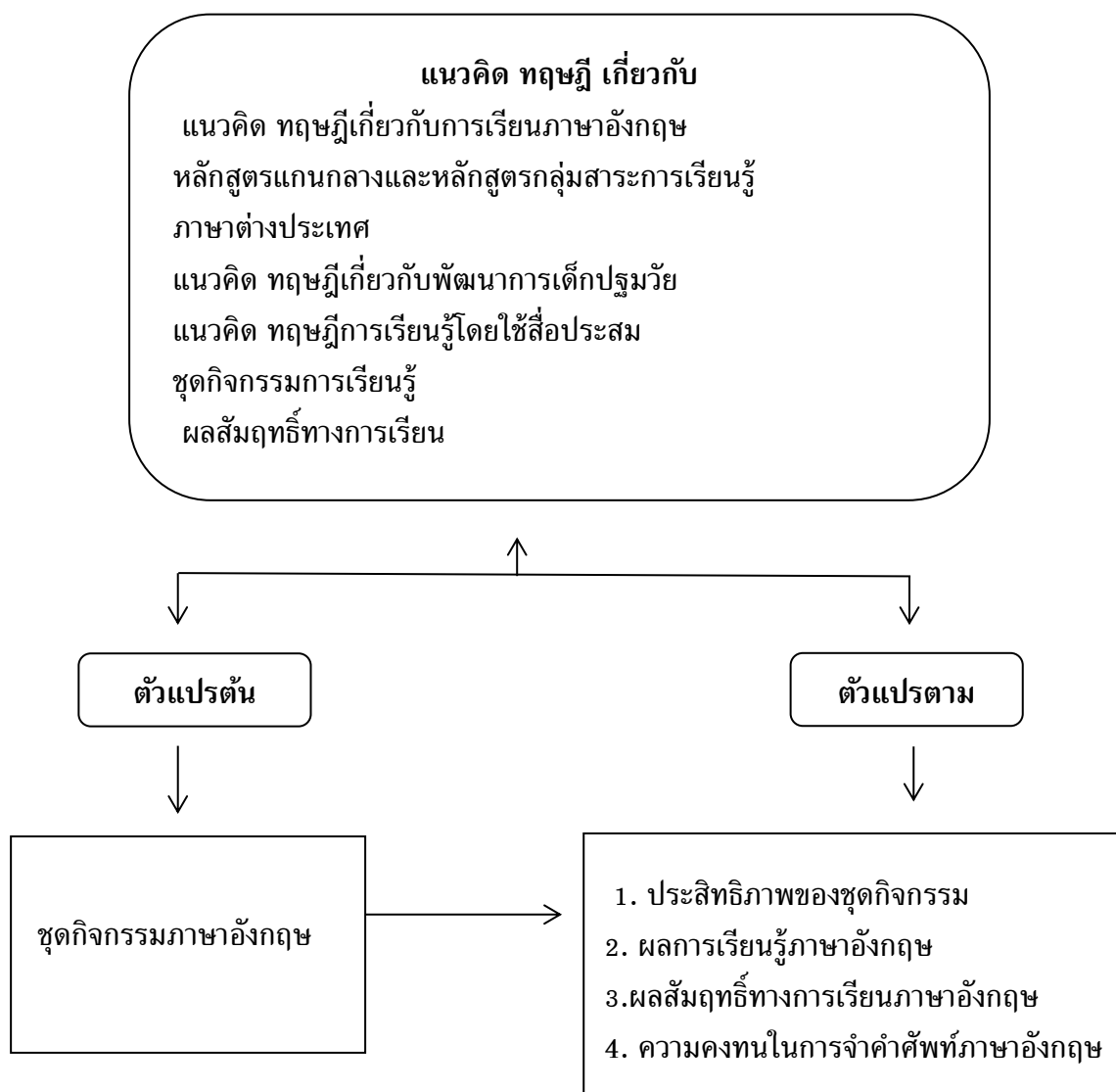
ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

ความสามารถการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ

ความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 38 คน เนื่องจากประชากรที่ใช้ในการศึกษามีจำนวนจำกัด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ชุดกิจกรรม สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ทั้งหมด 4 ชุด คือ เรื่อง ร่างกาย ครอบครัว โรงเรียน และอาหาร
2. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้จากการใช้ชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 เป็นปรนัยชนิดเลือกตอบ จำนวน 4 ชุด
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ คำศัพท์ภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษ

1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยศึกษาสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาต่างประเทศ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับชุดกิจกรรมเพื่อให้มีความสอดคล้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในแต่ละชุด

1.2 ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษ จำนวน 4 ชุด ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา ความชัดเจนของภาษา และความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา ผลการประเมินชุดกิจกรรมภาษา มีค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้จากการใช้ชุดกิจกรรม และแบบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษชั้นอนุบาลปีที่ 1 เป็นปรนัยชนิดเลือกตอบ ผู้วิจัยนำแบบทดสอบชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา ความชัดเจนของภาษา และความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา ผลการประเมินมีค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.1 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับนักเรียนประชากรเป้าหมาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองสอนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 โดยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. อธิบายและชี้แจงกิจกรรมให้นักเรียนเข้าใจ
2. ดำเนินการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษ จำนวน 4 ชุด เริ่มสอน และให้ทำแบบฝึกหัด เมื่อทำแบบฝึกเรียบร้อยแล้วจึงให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ หลังเรียน (posttest)
3. เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดนำไปประมวลผลและวิเคราะห์
4. สรุปผล และอภิปรายผล

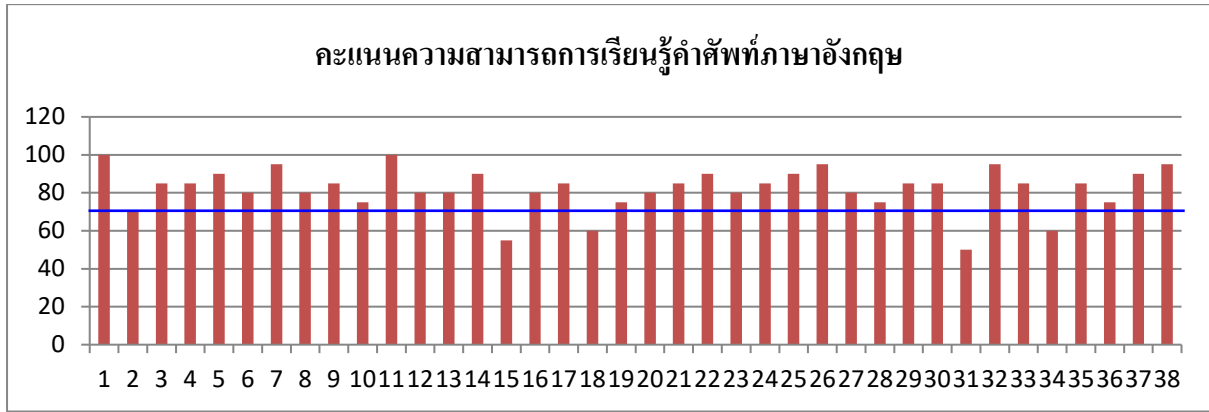
การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ทดสอบวัดความสามารถการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ และความคงทนในเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ และวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษ เท่ากับ 80/80

สรุปผลการวิจัย

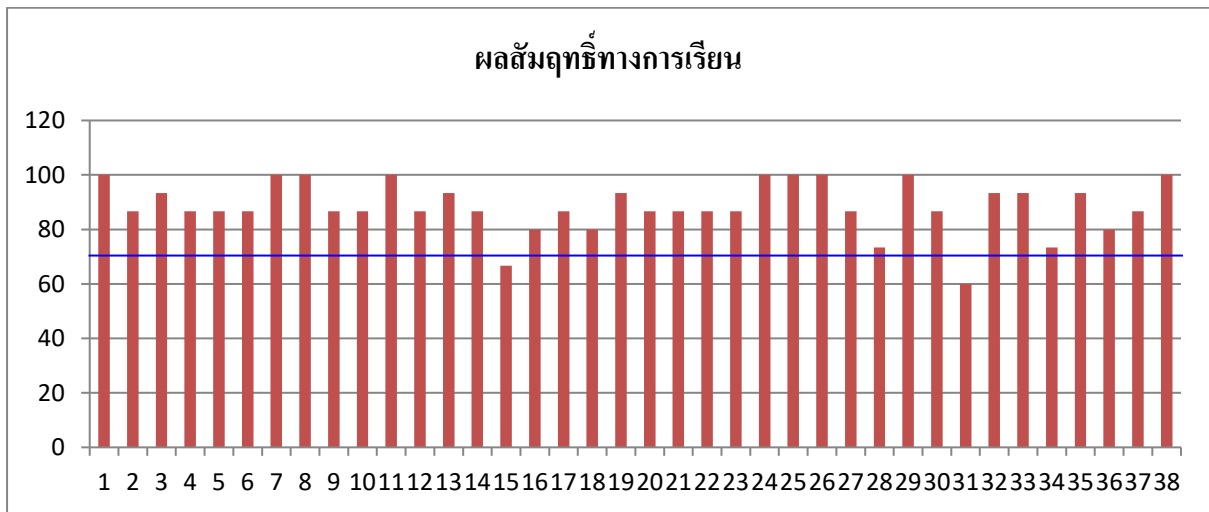
1. ชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.47/94.73
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ หลังการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 พบว่ามีนักเรียนมีคะแนน ผ่านเกณฑ์ (ร้อยละ 70) จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 94.73 และมีนักเรียนมีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.26
3. ความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 หลังการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษผ่านไป 2 สัปดาห์ พบว่า นักเรียนมีคะแนน ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 86.84 และนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์มีคะแนนน้อยกว่าร้อยละ 70 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 13.15

ภาพที่ 1 แสดงผลความสามารถการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 1

จากภาพที่ 1 แสดงผลความสามารถการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 1 นักเรียนจำนวน 38 คน พบว่านักเรียนที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ (ร้อยละ 70) มีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 89.47 มีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 10.52

ตอนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษจากชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70

ภาพที่ 2 แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 นักเรียนจำนวน 38 คน

จากภาพที่ 2 แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 นักเรียนจำนวน 38 คน พบว่ามีนักเรียนมีคะแนน ผ่านเกณฑ์ (ร้อยละ 70) จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 94.73 และมีนักเรียนมีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.26

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียน
ชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 80/80

ตารางที่ 1 แสดงผลคะแนนประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษของนักเรียนอนุบาลปีที่ 1
มีประสิทธิภาพ 80/80

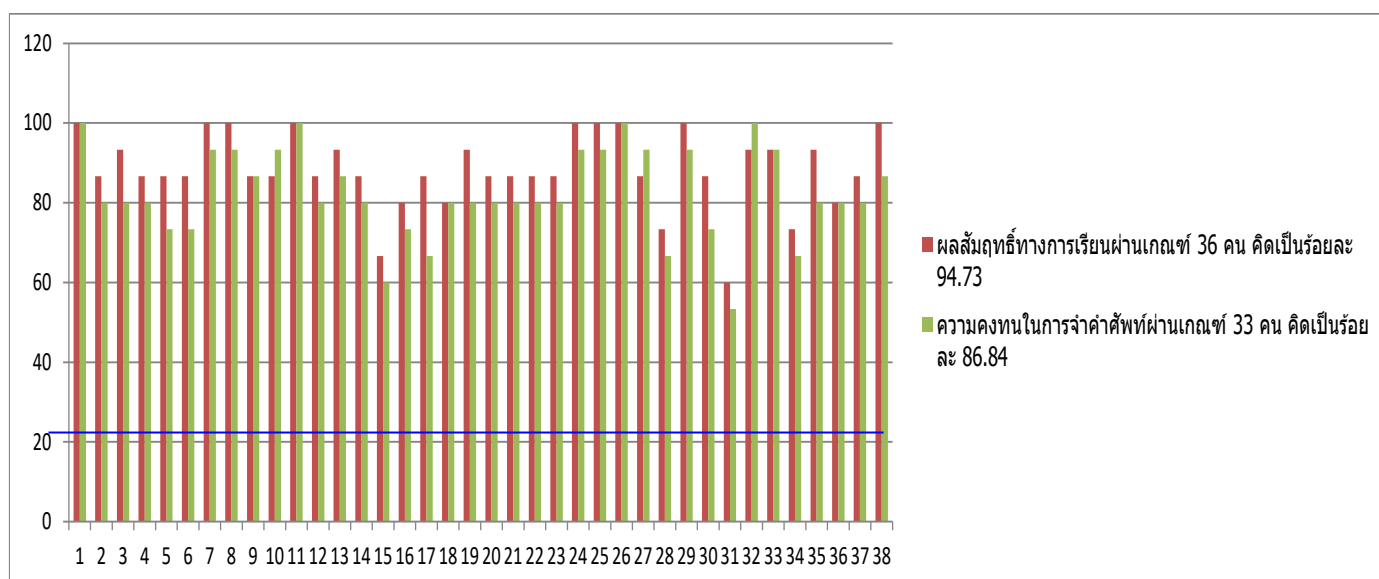
ลำดับที่	คะแนนแบบทดสอบ				รวม 20 คะแนน	คิดเป็น ร้อยละ	คะแนนผลสัมฤทธิ์	
	ครั้งที่ 1 5 คะแนน	ครั้งที่ 2 5 คะแนน	ครั้งที่ 3 5 คะแนน	ครั้งที่ 4 5 คะแนน			15 คะแนน	คิดเป็น ร้อยละ
1	5	5	5	5	20	100	15	100
2	4	3	2	5	14	70	13	86.67
3	5	3	4	5	17	85	14	93.33
4	5	3	3	5	17	85	13	86.67
5	5	4	4	5	18	90	13	86.67
6	5	3	4	4	16	80	13	86.67
7	5	4	5	5	19	95	15	100
8	5	3	3	5	16	80	15	100
9	5	3	3	5	17	85	13	86.67
10	5	2	3	4	15	75	13	86.67
11	5	5	5	5	20	100	15	100
12	5	3	3	5	16	80	13	86.67
13	5	3	3	5	16	80	14	93.33
14	5	4	4	5	18	90	13	86.67
15	3	2	2	4	11	55	10	66.67
16	5	2	3	5	16	80	12	80.00
17	5	3	4	5	17	85	13	86.67
18	4	2	2	4	12	60	12	80.00
19	4	3	3	4	15	75	14	93.33
20	5	3	3	5	16	80	13	86.67
21	5	3	4	5	17	85	13	86.67
22	5	4	4	5	18	90	13	86.67
23	5	3	4	4	16	80	13	86.67
24	5	4	3	5	17	85	15	100
25	5	4	4	5	18	90	15	100
26	5	4	5	5	19	95	15	100
27	5	3	3	5	16	80	13	86.67
28	5	3	3	3	15	75	11	73.33

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนนแบบทดสอบ				รวม 20 คะแนน	คิดเป็น ร้อยละ	คะแนนผลสัมฤทธิ์	
	ครั้งที่ 1 5 คะแนน	ครั้งที่ 2 5 คะแนน	ครั้งที่ 3 5 คะแนน	ครั้งที่ 4 5 คะแนน			15 คะแนน	คิดเป็น ร้อยละ
29	5	3	4	5	17	85	15	100
30	5	3	4	5	17	85	13	86.67
31	3	3	2	2	10	50	9	60.00
32	5	4	5	5	19	95	14	93.33
33	5	3	4	5	17	85	14	93.33
34	3	2	3	4	12	60	11	73.33
35	5	3	4	5	17	85	14	93.33
36	5	3	2	5	15	75	12	80.00
37	5	4	4	5	18	90	13	86.67
38	5	4	5	5	19	95	15	100
ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม						89.47		94.73

จากตารางที่ 1 แสดงว่าคะแนนแบบฝึกหัดมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 89.47 และคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 94.73 ซึ่งพบว่า ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษ มีค่าเป็น 89.47/94.73 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตอนที่ 4 ความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70

ภาพที่ 3 แสดงคะแนนความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีพัฒนาการดีขึ้น มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 นักเรียนจำนวน 38 คน

จากภาพที่ 3 แสดงคะแนนความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 หลังจากการเรียนผ่านไป 2 สัปดาห์ นักเรียนจำนวน 38 คน พบว่า นักเรียนมีคะแนน ผ่านเกณฑ์ที่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 86.84 และมีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ต่ำกว่าร้อยละ 70 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 13.15

อภิปรายผล

ผลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.47/94.73 เพราะนักเรียนเกิดการเรียนรู้จากชุดกิจกรรมแต่ละ เรื่องที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และในแต่ละชุดกิจกรรมนักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนค่อนข้างสูง คือมีคะแนน 3 ถึง 5 คะแนน ส่วนคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนส่วนใหญ่ มีคะแนน ตั้งแต่ 73.33 – 100 คะแนน และมีนักเรียนเพียง 2 คน ที่มีคะแนนต่ำ แสดงว่าชุดกิจกรรมนี้มีประสิทธิภาพ ซึ่งประเสริฐ สำเภารอด (2552, น.16) ได้กล่าวว่าชุดกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนช่วยสร้างความสนใจให้นักเรียนสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ สร้างความพร้อม และความมั่นใจให้แก่ครูผู้สอนทำให้ครูสอนได้เต็มประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนพรัตน์ ทองมาก (2558) ได้ศึกษา ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เรื่อง ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน โดยใช้รูปแบบปฏิบัติเป็นฐานการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 75.52/77.68 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 75 /75 เพ็ญประภา มีเพียร (2557 : 74) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นภาระงานเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นภาระงานเพื่อการพัฒนาทักษะการเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.31/75.04 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 1 นักเรียนจำนวน 38 คน พบว่านักเรียนที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ (ร้อยละ 70) มีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 89.47 มีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 10.52 จะเห็นได้ว่านักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษในแต่ละบทเรียน มีคะแนนผ่านเกณฑ์ ซึ่งเยาวพา เดชะคุปต์ (2528 : 48–49) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางภาษาของเด็ก อายุ 6 ปีขึ้นไปเป็นระยะสร้างสรรค์ (Creative Stage) ในระยะนี้ได้แก่ ระยะที่เด็กเริ่มเข้าโรงเรียน เด็กจะเล่นสนุกกับคำและหาวิธีสื่อความหมาย เด็กในระยะนี้จะพัฒนาวิเคราะห์ และสร้างสรรค์ทักษะในการสื่อความหมาย โดยใช้ถ้อยคำสำนวนการเปรียบเทียบและภาษาพูดที่เป็นนามธรรมมากขึ้นและเขาจะรู้สึกสนุกกับการแสดงความคิดเห็นโดยการพูด สอดคล้องกับงานวิจัยของชินณเพ็ญ รัตนวงศ์ (2548:87–88) ได้ศึกษาวิจัย ผลของการสอนโดยใช้การปฏิบัติเป็นฐานการเรียนรู้ ที่มีต่อความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพิ่มขึ้น นักเรียนได้มีโอกาสปฏิบัติงานสอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และนักเรียนมากกว่าร้อยละ 60 ชอบกิจกรรมและสนุกกับการเรียนภาษาอังกฤษ และปรวิศา นามบุญจิตร (2556) ผลของการใช้เกมประกอบการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีต่อความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ ความ

คงทนในการเรียนรู้คำศัพท์และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 นักเรียนจำนวน 38 คน พบว่ามีนักเรียนมีคะแนน ผ่านเกณฑ์ (ร้อยละ 70) จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 94.73 และมีนักเรียนมีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.26 จะเห็นได้ว่าชุดกิจกรรมโดยใช้สื่อประสม กับนักเรียนชั้นอนุบาล 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเกือบทั้งหมดมีผลการเรียนรู้ดีขึ้น ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งพวงรัตน์ ทวีรัตน์(2543) กล่าวว่า ประโยชน์ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ ใช้สำหรับวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มแล้วทำการเปรียบเทียบตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียน ว่าบรรลุจุดประสงค์หรือไม่หากเกิดผลในทางที่ดีก็ดำเนินต่อ แต่ถ้าหากไม่บรรลุจุดประสงค์ก็นำไปปรับปรุงการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญจลักษณ์ ถวาย (2557) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประถมสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาที่ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้คำศัพท์ของนักเรียน หลังการใช้แบบฝึกกิจกรรมเพิ่มพูนคำศัพท์ร่วมกับการอ่านสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกกิจกรรมเพิ่มพูนคำศัพท์ร่วมกับการอ่าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนิรมล วรมัต (2551 : 60) ได้ศึกษาวิจัย การพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นอนุบาล 1 หลังจากการเรียนผ่านไป 2 สัปดาห์ ของนักเรียนจำนวน 38 คน พบว่า นักเรียนมีคะแนน ผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 86.84 และมีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ต่ำกว่าร้อยละ 70 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 13.15 จะเห็นได้ว่านักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษในแต่ละเรื่อง โดยใช้ชุดกิจกรรมมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นและเมื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียนก็มีผลการเรียนรู้ดีขึ้น หลังจากนักเรียน เรียนผ่านไป 2 สัปดาห์แล้ว เมื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกรอบหนึ่ง นักเรียนมีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ตามที่กำหนดไว้ ซึ่ง Houston et al. (1972) กล่าวว่า การทดสอบความคงทนจากการเรียนซ้ำ (relearning) โดยให้นักเรียนฝึกบทเรียนในช่วงเวลาหนึ่งแล้วกลับมาฝึกซ้ำอีก เนื่องจากการจำคำศัพท์ได้ จะต้องมีการกระตุ้นการใช้คำศัพท์ 5 ถึง 16 ครั้ง ในกิจกรรมและ Nation (1990) กล่าวว่าถ้าคำศัพท์ถูกใช้อย่างซ้ำๆ ในแบบฝึกและกิจกรรมที่แตกต่างกัน ความรู้คำศัพท์ของผู้เรียนจะเพิ่มพูนและเกิดความคงทนมากขึ้น รวมถึงสมพร วราวิทย์ศรี (2539:24) ได้กล่าวว่า ความคงทนในการเรียนรู้ (Learning Retention) คือการคงไว้ซึ่งการเรียน หรือความสามารถที่จะระลึกถึงสิ่งเร้าที่เคยเรียนมา หลังจากได้ทิ้งไว้ชั่วระยะหนึ่ง ความจำเป็นพฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) ซึ่งเกิดขึ้นภายใน เช่นเดียวกับความรู้สึกการรับรู้ การชอบและจินตนาการของมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรวิศา นำบุญจิตร์ (2556) ผลของการใช้เกมประกอบการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีต่อความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ ความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ พบว่านักเรียนมีความคงทนในการเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยมีค่าเฉลี่ยหลังการสอนสิ้นสุดทันทีกับหลังการสอนสิ้นสุดไปแล้ว 2 สัปดาห์ ไม่แตกต่างกัน และปัญจลักษณ์ ถวาย (2557) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประถมสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาที่ พบว่า ความคงทนในการจำความหมายคำศัพท์ หลังการเรียนโดยใช้แบบฝึกกิจกรรมเพิ่มพูนคำศัพท์ร่วมกับการอ่านทันที และหลังการเรียนผ่านไปแล้ว 14 วัน ไม่แตกต่างกัน

ข้อค้นพบจากการวิจัย

1. การใช้ชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนอนุบาลปีที่ 1 โดยครูผู้สอนได้ใช้คำศัพท์สั้น ๆ สร้างความเข้าใจคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่กำลังเรียน เพื่อเชื่อมโยงกับความรู้เดิมของผู้เรียน โดยครูผู้สอนได้จัดการเรียนดังนี้ เริ่มจากคำศัพท์ง่าย ๆ ที่จะนำผู้เรียนคิดหาคำตอบ สร้างแรงจูงใจในการตอบ โดยการนำเสนอจากรูปภาพก่อน และครูเชื่อมโยงไปยังสิ่งต่างๆ รอบตัว เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ หลังจากการสอนแล้ว ครูได้ฝึกให้นักเรียนได้ตอบเป็นรายบุคคล โดยวิธีนี้ ทำให้นักเรียนกล้าที่จะแสดงออกและอยากมีส่วนร่วมในการเรียนในชั้นเรียน ทำให้นักเรียนกล้าที่จะพูดภาษาอังกฤษ นำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการจำที่ดีขึ้น

2. การใช้ชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อประสมในการทำให้นักเรียน เรียนรู้คำศัพท์รอบตัว ที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน เรื่องร่างกาย ครอบครัว โรงเรียน และอาหาร นักเรียนจะรู้ว่าคำศัพท์รอบตัวมีอะไรบ้าง สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน และเป็นความรู้ติดตัวผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ในระดับสูงขึ้นไปได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. ในการนำชุดกิจกรรมไปใช้ ควรคำนึงถึงเรื่องเวลาการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนจดจำคำศัพท์ได้มากขึ้น

2. สื่อที่นำมาใช้ในการสอน ควรมีความหลากหลาย เพื่อกระตุ้นความสนใจ สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ สื่อควรมีสีสันที่เหมาะสมกับวัย เพื่อให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นต่อการเรียนรู้ และการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้มากขึ้น

3. ในการดำเนินชุดกิจกรรม เช่น รูปภาพ หรือบัตรคำ ควรเป็นเรื่องที่สร้างขึ้นเองนักเรียนสามารถพบเห็นได้จริงในชีวิตประจำวัน และควรมีขนาดเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษควบคู่กับการอ่านออกเสียงคำศัพท์ เป็นการปูพื้นฐานเพื่อเรียนชั้นสูงต่อไป

2. ควรพัฒนาสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 เพราะสื่อประกอบการเรียนการสอนอาจทำให้นักเรียนสนใจเรียนและจดจำภาษาอังกฤษได้มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2546). การจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชินณเพ็ญ รัตนวงศ์. (2548). ผลของการสอนโดยใช้การปฏิบัติเป็นฐานการเรียนรู้ที่มีผลความสามารถใน
การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิรมล วรมัติ. (2551). การพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษ). อุตรธานี:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- นพรัตน์ ทองมาก. (2558). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เรื่องภาษาอังกฤษใน
ชีวิตประจำวันโดยใช้รูปแบบปฏิบัติเป็นฐานการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.
วิทยานิพนธ์ ค.บ. (หลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ปัญญาลักษณ์ ถวาย (2557). ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประถมสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกกิจกรรมเพิ่มพูนคำศัพท์ร่วมกับการอ่าน วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปรวิศา นำบุญจิตร. (2556). ผลของการใช้เกมประกอบการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีต่อความ
สามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ ความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์และความพึงพอใจของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(ประถมศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ประเสริฐ สำเภารอด. (2552). การพัฒนาชุดกิจกรรมเรื่องระบบนิเวศในโรงเรียน สำหรับนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์ดอมินิก. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพ็ญประภา มีเพียร. (2557). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นภาระงานเพื่อพัฒนาทักษะการเขียน
คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน).
อุบลราชธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2528). กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์. (2542). การ
จัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แม็ค.
- สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. (2540). การใช้กลวิธีการสื่อสารกับการสอนภาษาอังกฤษ. ในสุमितร์ อังวัฒนกุล
(บรรณาธิการ). แนวคิดและเทคนิควิธีการสอนภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 3
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพร วราวิทย์ศรี. (25). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความคงทนการเรียนรู้ คำศัพท์วิชาภาษาอังกฤษ

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลการเรียนต่ำจากการสอนโดยใช้แบบฝึกหัดที่มีเกมประกอบ และไม่มีเกมประกอบ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Houston, Robert W. et al. Developing Instructional Module. Texas : University of Houston, 1972.

การพัฒนาความสามารถการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์

โดยใช้ผังมโนทัศน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

The Development of Creative Writing in English Ability of Pratomsuksa 6

Students by using Concept Map

วัฒนากาญจน์ แก้วมณี¹

อัญชลี ทองเฒ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาความสามารถการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ผังมโนทัศน์ 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 3) ศึกษาความพึงพอใจต่อการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ผังมโนทัศน์ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไพฑูริย์ศึกษา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 24 คน โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้ผังมโนทัศน์ 2) แบบทดสอบการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ผังมโนทัศน์ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ได้แก่ 1) ค่าร้อยละ 2) ค่าเฉลี่ย 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ 4) Paired simple t-test ผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนมีความสามารถการเขียนทุกคนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 100 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ระดับความพึงพอใจต่อการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ผังมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.68$, S.D. = 0.04)

คำสำคัญ: การพัฒนาความสามารถการเขียนภาษาอังกฤษ, การเขียนเชิงสร้างสรรค์, ผังมโนทัศน์

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาอังกฤษ เป็นภาษาที่หลายประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญและสนับสนุนส่งเสริมให้คนในประเทศได้รับการศึกษาอย่างจริงจัง เนื่องจากเป็นภาษาสากลและยังถือได้ว่าเป็นภาษาหลักที่ใช้สื่อสารกันทั่วโลก โลกก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคที่การเปลี่ยนแปลงในหลายๆด้าน ภาษาอังกฤษยังมีบทบาทและสัมพันธ์ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ รวมไปถึงด้านการศึกษาอีกด้วย ประเทศไทยเองก็ตื่นตัวกับกระแสโลกในยุคศตวรรษที่ 21 เช่นกัน โดยเฉพาะด้านการศึกษา ทักษะของคนในศตวรรษที่ 21

¹ นักศึกษาลัทธิสุตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

² ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

สำหรับประเทศไทยนั้นได้สังเกตเห็นความจำเป็นในเรื่องของการเรียนวิชาภาษาอังกฤษจึงมุ่งเน้นพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพและประยุกต์ให้สอดคล้องกับโลกในศตวรรษที่ 21 การจัดกระบวนการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ การจัดบรรยากาศการเรียนการสอน สื่อการเรียนและการอำนวยความสะดวก สิ่งเหล่านี้เป็นตัวเสริมที่จะเป็นแรงดึงดูดให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาชั้นบังคับ หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 24

จากที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าทักษะที่ใช้ในการสื่อสารภาษาภาษาอังกฤษมีด้วยกัน 4 ทักษะ คือ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียนและทางโรงเรียนก็จัดให้มีการเรียนการสอนครอบคลุมทั้ง 4 ทักษะจากการศึกษาของ จิรดา วุฑฒินากร (2550, บทคัดย่อ) พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลคะแนนความสามารถทางการเขียนคิดเป็นร้อยละ 17.65 และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลคะแนนความสามารถการเขียนภาษาอังกฤษคิดเป็นร้อยละ 32. จากผลการวิจัยของ อารีย์ ปรีดีกุล (2554, บทคัดย่อ) พบว่าผู้เรียนจำนวนมากมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับต่ำ กล่าวคือมีความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ ได้บ้าง แต่ไม่มั่นใจว่าจะถูกต้องตามกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์จึงไม่กล้าใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อความหมาย สำหรับทักษะการอ่านและการเขียนผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ดีเท่าที่ควรเมื่ออยู่ใน ระดับเวทีโลก

ข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าปัญหาการเขียนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาจะมีคะแนนต่ำซึ่งส่งผลต่อเนื่องมาถึงระดับมัธยมศึกษา ซึ่งปัญหาดังกล่าวควรมีการแก้ไข ทั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาการเขียนภาษาอังกฤษโดยนำเอารูปแบบการใช้ผังมโนทัศน์ (Concept Map) มาเป็นกระบวนการเรียนการสอนและนำทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์มาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสามารถการเขียนภาษาอังกฤษและความคิดเชิงสร้างสรรค์ อันสอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อีกด้วย

การใช้ผังมโนทัศน์ (Concept Map) เกิดจากแนวความคิดที่ว่า การสร้างข้อมูลใหม่ให้อยู่ในรูปแบบของแผนภูมิที่เป็นรูปธรรมด้วยการสร้างโครงความคิดล่วงหน้า จะทำให้ข้อมูลที่รับมาใหม่เกิดความเข้าใจ และคงทน (Novak, 1984) โดยแนวคิดดังกล่าวนี้ประยุกต์มาจากทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (A Theory of meaningful Verbal Learning) ของ Ausubel (1963) ที่กล่าวถึงการเรียนรู้ที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลเดิมและความรู้ใหม่ โดยแผนผังมโนทัศน์เป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์โดยมีคำหรือข้อความแสดงความสัมพันธ์ซึ่งการเขียนจะเริ่มจากมโนทัศน์หลักด้านบนสุดและตามด้วยมโนทัศน์รองและมีการเชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์พร้อมข้อความที่สื่อความหมาย (วิยะดา ระวังสุข, 2545)

โทนี บูซาน (Buzan, 1991, p.107-109) ได้กล่าวถึงแผนที่ความคิดไว้ว่า การใช้แผนที่ความคิด (mind map) จะช่วยขจัดปัญหาการเขียนใหม่ซ้ำแล้วซ้ำเล่า เพราะโครงเรื่องที่จะพูดหรือเขียนให้ครอบคลุมประเด็นและความคิดที่สำคัญ ๆ วิธีการนี้จะช่วยขจัดปัญหาได้ และองค์ประกอบทั้งหมดจะสมบูรณ์ครบถ้วนทันทีเมื่อเราเขียนแผนที่ความคิดเสร็จ ส่วนสมศักดิ์ สินธุเวชญ์ (2544, น.21) ได้

กล่าวถึงการนำแผนที่ความคิด (mind map) มาใช้กับกิจกรรมการเรียนการสอนในด้านผู้เรียนคือ ใช้สำหรับจัดบันทึกความรู้ การสรุป ทบทวนความรู้เดิม จัดระบบข้อมูลที่กระจัดกระจายให้เป็นระเบียบ และ ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2544, น.87) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแผนที่ความคิดว่าแผนที่ความคิดช่วยให้สมองทั้งสองข้างได้ใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่สมองซีกซ้ายเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเรียงลำดับ การวิเคราะห์ ซีกขวาเป็นเรื่องเกี่ยวกับการมองเห็นภาพรวม จินตนาการ ลีสัน มิติ นอกจากนั้น ทิศนา แคมมณี (2545, น.387) ได้ให้ความหมายแผนที่ความคิดหรือนักวิชาการบางท่านเรียกผังความคิดว่าเป็นผังที่แสดงความสัมพันธ์ของสาระหรือความคิดต่างๆให้เป็นโครงสร้างในภาพรวม แสดงความหมายและความเชื่อมโยงของความคิดหรือสสารนั้นๆ สอดคล้องกับ สุวิทย์ มูลคำ (2547, น. 21) ได้ให้ความหมายของผังความคิดว่า ใช้แสดงการเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งระหว่างความคิดหลัก ความคิดรอง และความคิดย่อยให้สัมพันธ์กัน ซึ่งมีงานวิจัยสนับสนุน เช่น สุดารัตน์ เกียรติจรุงพันธ์ (2559, บทคัดย่อ) การศึกษามโนทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิชาชีววิทยาเพิ่มเติม เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กฤษลดา ขำหลงวรสิริ(2552, บทคัดย่อ) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเขยงเขต ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์กับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู

ส่วนความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเขียนภาษาอังกฤษ ดังที่กิลฟอร์ด (Guilford, 1967, p.62) เชื่อว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะของความคิดอเนกนัย(Divergent Thinking) คือความคิดหลายทิศทางหลายแง่มุม คิดได้กว้างไกล ลักษณะความคิดเช่นนี้จะนำไปสู่ความคิดประดิษฐ์ คิดค้น และการผลิตสิ่งแปลกใหม่ รวมทั้งความคิดการคิดหาวิธีแก้ปัญหาด้วยความคิดอเนกนัย ประกอบด้วยความคิดริเริ่ม(Originality) ความคิดคล่องตัว(Fluency) ความคิดยืดหยุ่น(Flexibility) และความคิดละเอียดลออ(Elaboration) Torrance (1964, p.16) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นความสามารถของบุคคลในกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ผลิตผลหรือสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่ไม่รู้จักมาก่อน ซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้ อาจเกิดจากการรวบรวมเอาสิ่งต่างๆ ที่ได้จากประสบการณ์แล้วรวบรวมความคิดเป็น สมมุติฐาน และทำการทดสอบสมมุติฐาน และรายงานผลที่ได้จากการค้นพบ

Starko (2010, p. 6-8) และ Smith (2013) กล่าวถึง ความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า มีหลากหลาย เช่น เน้นคุณลักษณะ ของบุคคลที่มีผลงานอันแสดงถึงความสร้างสรรค์ พิจารณาที่เนื้อหาโดยตรง แต่ละกลุ่มมีเกณฑ์ในการพิจารณา 2 เกณฑ์ คือความแปลกใหม่ หรือแต่ละกลุ่มมีเกณฑ์ในการพิจารณาเป็นต้นแบบ (Novelty Originality) และความเหมาะสม (Appropriateness) สร้างรูปแบบของผลผลิตและเป็นประเด็นคำถามใหม่ๆหรือเป็นสภาวะความคิดฉลาดทุกด้าน ทำงานร่วมกัน หรือเป็นกระบวนการทางจินตนาการที่มีผลผลิตที่เป็นต้นแบบและทรงคุณค่า หรือเป็นความสามารถที่ทำให้บางสิ่งบางอย่างเกิดขึ้น “ฉันคิดอย่างนั้นฉันจึงสร้างสรรค์ขึ้น”

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยดังที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำผังมโนทัศน์มาพัฒนาการเรียนรู้อาการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์ให้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่6 โรงเรียนไพฑูริย์ศึกษา เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าการใช้ผังมโนทัศน์อาจสามารถพัฒนาการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนอันเป็นพื้นฐานนำไปสู่การเรียนรู้ที่ยั่งยืนและต่อเนื่องไปได้

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อพัฒนาความสามารถการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ผังมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้ผังมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ผังมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สมมติฐานงานวิจัย

1. นักเรียนมีความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ผังมโนทัศน์ มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม
2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษหลังเรียนโดยใช้ผังมโนทัศน์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ผังมโนทัศน์ อยู่ในระดับมาก

ขอบเขตงานวิจัย

ประชากร

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 360 คน โรงเรียนไพฑูริยมศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไพฑูริยมศึกษา จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 24 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

ตัวแปรต้น

ผังมโนทัศน์

ตัวแปรตาม

1. ความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ
3. ความพึงพอใจต่อการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้ผังมโนทัศน์

เนื้อหาที่ใช้ในงานวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าพิจารณาจากเนื้อหาและแบบฝึกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่

หน่วยที่ 5 เรื่อง Around Town

จำนวน 8 ชั่วโมง

หน่วยที่ 6 เรื่อง Our Planet

จำนวน 8 ชั่วโมง

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการ
 - 1.1 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอน และรายละเอียดให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ผังมโนทัศน์
 - 1.2 ทำการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (pre-test) โดยใช้แบบทดสอบไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ จำนวน 25 ข้อ เป็นข้อสอบปรนัย
2. ขั้นตอนทดลอง การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โดยผู้วิจัยจัดการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 หน่วยการเรียนรู้ รวมทั้งหมด 16 คาบ ในแต่ละแผนมีแบบทดสอบหลังเรียน และประเมินความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ผังมโนทัศน์เป็นรายบุคคล
3. ขั้นตอนหลังการทดลอง หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบตามแผนจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (post-test) โดยใช้แบบทดสอบไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ จำนวน 25 ข้อ เป็นข้อสอบปรนัย
4. ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีผลต่อการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้ผังมโนทัศน์
5. เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเพื่อนำไปวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1 นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย \bar{X} และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ Paired-Samples t-test
- 2 ประมวลผล แปลผลและวิเคราะห์ข้อมูล
- 3 สรุปผลและอภิปรายผล โดยใช้ตารางและการพรรณนา 5. อภิปรายผล โดยใช้ตารางและการพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลของการพัฒนาความสามารถการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ผังมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าภาพรวมของความสามารถการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ผังมโนทัศน์ นักเรียนทุกคนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 100
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวนนักเรียน 24 คน พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 21.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.78 และนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 24.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.05 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ก่อนเรียนและหลังเรียน

พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($t = 9.77$, $Sig = .000$)

3. ระดับความพึงพอใจต่อการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ผังมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.68$, $S.D. = 0.04$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านมีคะแนนเฉลี่ยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.77$, $S.D. = 0.02$) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.69$, $S.D. = 0.01$) ด้านเนื้อหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.64$, $S.D. = 0.04$)

อภิปรายผล

1. ผลของการพัฒนาความสามารถการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ผังมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าภาพรวมของความสามารถการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ผังมโนทัศน์ นักเรียนทุกคนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งโนแวกและโกวิน (NOVAK; & GWIN.1984, p.37-40) ได้กล่าวถึง การจัดกิจกรรมการเตรียมตัวเพื่อสร้างแผนมโนทัศน์ คือ (1) ให้ชุดของคำที่นักเรียนคุ้นเคย 2 ชุด โดยเขียนบนกระดานหรือฉายภาพข้ามศีรษะคำชุดหนึ่งเป็นวัตถุ เช่น รถยนต์ สุนัข แก้ว ไม้ เมฆ หนังสือ ฯลฯ แล้วให้นักเรียนบอกความแตกต่างของคำทั้ง 2 ชุด ครูพยายามช่วยให้นักเรียนบอกได้ว่า คำชุดแรกเป็นวัตถุ คำชุดที่ 2 เป็นเหตุการณ์ (2) ให้นักเรียนอธิบายถึงสิ่งที่คิดเมื่อได้ยินคำต่าง ๆ เช่น รถยนต์ สุนัข ครูอธิบายให้เห็นว่าแม้จะใช้คำเดียวกันแต่แต่ละคนก็คิดสิ่งที่แตกต่างกันบ้าง ภาพที่เกิดขึ้นในสมองสำหรับคำเหล่านี้เรียกว่า มโนทัศน์แล้วอธิบายความหมายของมโนทัศน์ (3) การใช้ชุดของคำที่เป็นเหตุการณ์ และชี้ให้เห็นความแตกต่างที่เกิดขึ้นในสมอง ครูเพิ่มเติมว่า การที่คนเราเข้าใจไม่ตรงกันเป็นเพราะว่าแต่ละคนมีมโนทัศน์ที่ไม่เหมือนกันแม้ว่าจะเป็นมโนทัศน์ของสิ่งเดียวกัน คำเป็นสิ่งที่บอกมโนทัศน์ แต่คนเราได้รับความหมายของคำแต่ละคำแตกต่างกัน จึงทำให้เกิดมโนทัศน์แตกต่างกัน (4) ครูเขียนคำว่าเป็น ที่ไหน หรือ นั้น แล้ว ด้วย ไว้บนกระดานแล้วถามนักเรียนว่า เกิดภาพอะไรขึ้นในใจเมื่อได้ยินคำเหล่านี้ คำเหล่านี้ไม่ใช่คำที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ เราเรียกว่าคำเชื่อม จะใช้เชื่อมระหว่างมโนทัศน์เพื่อสร้างประโยคที่มีความหมาย (5) ครูอธิบายว่าวิสามานยนาม ไม่ใช่คำที่ทำให้เกิดมโนทัศน์แต่เป็นเพียงชื่อเฉพาะของคน เหตุการณ์ สถานที่ หรือวัตถุ ยกตัวอย่างเพื่อให้นักเรียนเห็นความแตกต่างระหว่างคำสามัญที่แสดงเหตุการณ์ หรือวัตถุ กับคำวิสามานยนามซึ่งเป็นคำเฉพาะเช่น ชื่อคน (6) ครูยกตัวอย่างมโนทัศน์ 2 มโนทัศน์ และคำเชื่อม แล้วสร้างเป็นประโยคสั้น ๆ บนกระดานเพื่ออธิบายให้เห็นว่า คำแสดงมโนทัศน์รวมกับคำเชื่อมตามที่เรากำลังใช้อยู่สามารถสื่อความหมายได้อย่างไร เช่น สุนัขกำลังวิ่งอยู่ มีเมฆและฟ้าร้อง (7) ให้นักเรียนแต่งประโยคสั้น ๆ แล้วบอกว่า คำใดเป็นคำมโนทัศน์ และคำใดเป็นคำเชื่อม เป็นต้น และ โนแวกและโกวิน (NOVAK; & GWIN.1984, p.40-50) กล่าวถึงประโยชน์ของผังมโนทัศน์สรุปได้ดังนี้ (1) ใช้ผังมโนทัศน์ในการสำรวจความรู้พื้นฐานของนักเรียน โดยใช้สำรวจความรู้ที่นักเรียนมีมาก่อนเพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน (2) ผังมโนทัศน์แสดงความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ต่างๆที่อยู่ในความคิดของนักเรียนซึ่งจะทำให้ทราบว่านักเรียนกำลังคิดอะไร และกำลังคิดจะทำอะไรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

คล้ายกับเดินทางโดยใช้แผนที่ (3) ใช้ผังมโนทัศน์ในการสรุปความหมายจากตำรา ซึ่งจะช่วยให้ประหยัดเวลาในการอ่านครั้งต่อไปและไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการอ่าน (4) ใช้ผังมโนทัศน์ในการสรุปความหมายจากการปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ หรือในการปฏิบัติการภาคสนาม ผังมโนทัศน์จะเป็นแนวทางให้นักเรียนว่าควรจะทำอะไรบ้าง สังเกตสิ่งใดบ้างเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ วณิช จันทรวีมล (2549, น.1) กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นทักษะพื้นฐานที่ช่วยให้เด็กได้กล้าแสดงออกในการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด จินตนาการ และประสบการณ์โดยเชื่อมโยงลำดับความคิดให้เป็นถ้อยคำที่สละสลวยสามารถเขียนได้หลายมุม แปร และไม่ซ้ำแบบใคร เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นได้เข้าใจ ตรงกับเพื่อเขียนต้องการ และได้ผลงานที่แปลกใหม่ไม่เหมือนใคร การเขียนเชิงสร้างสรรค์ช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และปัญหาแปลกใหม่ซึ่งเกิดขึ้นตลอดเวลาได้อีก การที่จะดำรงชีวิตหรือปรับตัว ให้อยู่ในสภาพสังคมลักษณะนี้ได้ จะต้องอาศัยทักษะที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และความกล้าแสดงออกในด้านความคิดให้มากขึ้นโดยลำดับ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เขียนได้สะท้อนความคิดของตนเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม และยังได้ใช้จินตนาการประสบการณ์ความรู้ที่มีอยู่ในตัวผู้เขียน เสนอแนวคิดในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ พร้อมกับกระตุ้นให้ผู้อ่านได้นำแนวคิดไปคิดสร้างสรรค์ในงานต่างๆ เช่น งานประดิษฐ์ งานประพันธ์บทเพลง คำขวัญ งานศิลปะและแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมและสังคมให้ดีขึ้นและเจริญก้าวหน้าต่อไป การเขียนเชิงสร้างสรรค์นอกจากจะทำให้ผู้เขียนเชิงสร้างสรรค์มีโอกาสได้แสดงออก ได้ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้แล้ว ยังสามารถช่วยให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินและนำความคิดไปสานต่อเพื่อพัฒนาสังคมให้มีความทันสมัย และดีกว่าที่เป็นอยู่ต่อไปได้อีกด้วยและอัจฉรา ชิวพันธ์ (2552, น.5-7) ได้เสนอแนวทางในการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย (1) จัดบรรยากาศเพื่อจูงใจให้เด็กให้รักการเขียนสร้างสรรค์ ไม่เคร่งเครียดเกินไป เช่น แบบฝึกหัดที่ใช้มีลักษณะจูงใจให้อยากทำ ไม่มากจนน่าเบื่อ เป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน (2) เริ่มจากสิ่งใกล้ตัว เพราะจะช่วยสร้างความสนใจของเด็กให้อยากเรียน อยากเล่าในสิ่งเขามีประสบการณ์อยู่ ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการเขียนงานต่างๆ อย่างสบาย เช่น การเล่าเรื่องของตนเอง การเขียนบันทึกประจำวัน การแต่งคำประพันธ์ในเรื่องที่ตนสนใจ และเขียนจดหมาย ฯลฯ (3) ยั่วยุให้มีความคิดที่แตกฉาน ได้แก่ คิดให้คล่อง ต้องยืดหยุ่นความคิด และรู้จักคิดประดิษฐ์ริเริ่ม (4) สนุกสนานในการเรียน โดยจัดกิจกรรมตามความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและประสบการณ์ต่างๆ อย่างเต็มที่ (5) ฝึกผู้เรียนให้เกิดทักษะต้องอาศัยการฝึกฝนบ่อยๆ พยายามปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องให้ดีขึ้นจะช่วยพัฒนาการเขียนได้ สุดารัตน์ เกียรติจรุงพันธ์ (2559) การศึกษามโนทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิชาชีววิทยาเพิ่มเติม เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลการวิจัยพบว่า 1) มโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ลอนคาริค (Loncaric. 1986, p.2006-A) ได้ศึกษาผลการใช้ผังมโนทัศน์ในการเรียนวิชาสังคมศึกษาที่มีต่อมโนทัศน์ทางสังคม ผลการวิจัยพบว่าจะแตกต่างแบบทดสอบของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง

นักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านระดับสูง ระดับกลางและระดับต่ำและเฮนซ์-ฟราย; และ โนแวก (Heinze-Fry; & Novak. 1990) ได้วิจัยพบว่าการเรียนการสอนโดยใช้ผังมโนทัศน์ประกอบการสอนแบบ มีเงื่อนไขมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่าการสอน แบบปกติ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ก่อนเรียน และหลังเรียน จำนวนนักเรียน 24 คน พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 21.08 ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.78 และนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 24.08 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 1.05 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ค่า Sig.(2-tailed) มีค่า .000 คะแนน สรุปได้ว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

การที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องจาก

ประการแรก คำศัพท์และไวยากรณ์ที่นักเรียนได้เรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ ดังที่

โนแวก และคานส์ (Novak & Cañas, 2006) ได้เสนอแนะว่า การใช้ผังมโนทัศน์ จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจ และจัดหมวดหมู่ความเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ระหว่างคำ วลี ประโยค และระหว่างบริบทได้

ประการที่ 2 นักเรียนมีความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากมีความรู้ใน เรื่องของการเรียบเรียงประโยค ผ่านการฝึกการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคำ วลี ประโยคให้ได้ ใจความสมบูรณ์ การที่นักเรียนได้มีโอกาสฝึกฝนการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของประโยคเข้าด้วยกัน ซึ่งทำ ให้เกิดความเข้าใจเรื่อง ความคิดหลัก และความคิดรอง ถือเป็นหลักของการใช้ผังมโนทัศน์ ดังที่ วีลด์ล และ โฟเบอร์ท (Wheeldon ;& Faubert, 2009) ได้เสนอแนะว่า การใช้ผังมโนทัศน์เป็นการช่วยลำดับ ความสัมพันธ์ และความสำคัญของการเขียน เพราะผังมโนทัศน์สามารถใช้สรุปความคิดรวบยอด ใช้ลูกศร แสดงความเชื่อมโยง (Directional Arrows) ใช้คำเชื่อมโยง (Linking Words) รวมถึงการลำดับตาม ความสำคัญ (Hierarchical Relationship) ผ่านผังมโนทัศน์

ประการที่ 3 นักเรียนมีความรู้ทางไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการใช้ คำเชื่อมโยง(Linking Words) ซึ่งถือเป็นเครื่องมือหนึ่งในการช่วยให้การเขียนสร้างสรรค์มีความถูกต้อง และสมบูรณ์มากขึ้น สอดคล้องกับ อัจฉรา อินทร์น้อย (2553, บทคัดย่อ). ผลการสอนโดยวิธีจัดการ เรียนรู้แบบแผนที่ความคิดที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม): มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเศรษฐศาสตร์ที่ใช้ใน ชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนที่ความคิด (Mind Mapping) หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01และวรวรรณ สุขสวัสดิ์ (2561, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ โดยใช้ผังมโนทัศน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย มีดังนี้ 1)ผลสัมฤทธิ์ทางเรียน การอ่าน จับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ผ่าน เกณฑ์จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6 และมีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 94

3. ระดับความพึงพอใจต่อการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ผังมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.68$, S.D.= 0.04) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านครูผู้สอน ($\bar{X} = 2.77$, S.D.= 0.02) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.69$, S.D.= 0.01) และ ด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 2.64$, S.D.= 0.04)

ด้านผู้สอน ได้แก่ ครูมีความเป็นกันเองและช่วยในการเรียนรู้โดยการตอบคำถามและพูดคุย และครูมีวิธีการสอนทำให้เกิดความเข้าใจ

ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การใช้ผังมโนทัศน์ช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงความคิดได้เป็นระบบ การใช้ผังมโนทัศน์ช่วยให้นักเรียนมีการคิดสร้างสรรค์การเขียนภาษาอังกฤษ

ด้านเนื้อหา ได้แก่ ดังนี้ เนื้อหาเหมาะสมกับนักเรียนและเนื้อหาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรวรรณ สุขสวัสดิ์ (2561, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยใช้ผังมโนทัศน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ โดยใช้ผังมโนทัศน์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาพรวมของความพึงพอใจในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.79) อุไรวรรณ นิลนวล (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การวิจัยและพัฒนา ทักษะการเขียนสื่อความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิคร่วมกันอ่าน เขียน (CIRC) ร่วมกับ ผังมโนทัศน์ (Concept maps) โดยบูรณาการหลักเศรษฐกิจพอเพียง” พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผลคือนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 และพระวีภักดิ์ณรงค์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้ผังมโนทัศน์สรุปเนื้อหาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาพลังงานและสิ่งแวดล้อมนัศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้น ปีที่ 2วิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพ และบริหารธุรกิจ พบว่า ความพึงพอใจในการใช้ผังมโนทัศน์ในการสรุปเนื้อหาวิชาพลังงานและสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาอยู่ในระดับที่มีความพอใจมาก (ค่าเฉลี่ย= 4.20)

ข้อค้นพบจากงานวิจัย

5.3.1 การพัฒนาการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ผังมโนทัศน์ เป็นเทคนิคการสอนที่สามารถพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษได้ดี เช่น การเขียนเป็นลำดับขั้นตอนสามารถขยายออกเป็น วลี ประโยค

5.3.2 นักเรียนสามารถใช้คำศัพท์ได้หลากหลายในการแต่งประโยค เมื่อครั้งแรกของการใช้ผังมโนทัศน์นักเรียนยังไม่เข้าใจวิธีการและยังคิดไม่ออกจึงใช้คำศัพท์เดิม ๆ ซ้ำ ๆ ในย่อหน้าที่เขียนแต่เมื่อมีการฝึกเขียนหลายเรื่องขึ้นไปจึงทำให้นักเรียนสามารถเลือกใช้คำศัพท์ได้หลากหลายในการนำมาเขียนเป็นประโยคในย่อหน้านั้น ๆ เช่น แทนที่เด็กจะเขียน my mother ตลอด นักเรียนเลือกมาใช้คำว่า she , mom หรือใช้ชื่อเรียกเฉพาะที่รู้จักกัน เช่น Mrs.cooking

5.3.3 การใช้ผังมโนทัศน์ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเนื่องจากการที่นักเรียนได้ฝึกการเขียนงานสร้างสรรค์ถึง 12 ครั้ง ในหัวข้อเรื่องที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องของการใช้คำศัพท์ วลี และการสร้างประโยค มากยิ่งขึ้นเมื่อมีการทดสอบครั้ง

สุดท้ายเป็นเสมือนกับนักเรียนได้ความรู้ ความเข้าใจที่เรียนมาทั้งหมดมาใช้ในการเขียนจึงทำให้งานเขียนมีคะแนนสูงขึ้นและนักเรียนเองมีความภูมิใจในสิ่งที่ตนเองได้รับ ซึ่งจะเห็นได้จากคะแนนความพึงพอใจของการใช้ผังมโนทัศน์ช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงความคิดได้เป็นระบบและช่วยให้นักเรียนมีการคิดสร้างสรรค์ การเขียนภาษาอังกฤษ นอกจากนี้นักเรียนยังเกิดความรู้สึกว่าครูมีวิธีการสอนทำให้เกิดความเข้าใจและครูมีความเป็นกันเองและช่วยในการเรียนรู้โดยการตอบคำถามและพูดคุย

ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะในด้านการจัดการเรียนการสอน

1. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผังมโนทัศน์ ครูต้องหมั่นฝึกให้นักเรียนเขียนประโยคภาษาอังกฤษอย่างสม่ำเสมอ ผังมโนทัศน์จะช่วยให้ทั้งครูและนักเรียนได้จัดระบบความคิด การสื่อความรวมถึงในเรื่องของการเขียนให้เป็นไปอย่างสอดคล้องและถูกต้องเหมาะสม เมื่ออ่านแล้วทำให้ง่ายแก่ความเข้าใจ

2. ครูจำเป็นต้องออกแบบเรื่องราวให้ทันสมัยจะช่วยให้นักเรียนสามารถคิดและจินตนาการเรื่องราวนำไปสู่การกลั่นกรองออกมาเป็นงานเขียนที่ดี ถูกต้อง เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของเรื่องนั้น ๆ

3. นักเรียนต้องหมั่นฝึกอ่านเรื่องราวต่างๆ ในเนื้อหาที่เป็นภาษาอังกฤษจะให้นักเรียนมีคลังคำศัพท์มากขึ้น รู้โครงสร้างไวยากรณ์ที่ถูกต้อง ลำดับเรื่องราวได้เป็นระบบขึ้น เมื่ออ่านได้อย่างสม่ำเสมอแล้ว จะทำให้นักเรียนสามารถเขียนเป็นประโยคภาษาอังกฤษได้ดีขึ้น

5.4.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรใช้ผังมโนทัศน์กับการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.2 และ ป.3) เพื่อเป็นการปูพื้นฐานการเขียนภาษาอังกฤษให้แก่ นักเรียนต่อไป

บรรณานุกรม

- กฤษลดา ขำหลวงศิริ. (2552). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเขยีนเขต ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์กับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิรดา วุฒยากร. (2550). การพัฒนาเครื่องมือระบุนักเรียนที่มีความสามารถทางภาษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย : รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ชัยฤทธิ์ ตีลาเดช. (2544). คู่มือการเขียนแผนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พระระวี ภัคดิณรงค์. (2554) ผลการใช้ผังมโนทัศน์สรุปเนื้อหาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา
พลังงานและสิ่งแวดล้อม ของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 วิทยาลัย
เทคโนโลยีพายัพและบริหารธุรกิจ. เชียงใหม่.
- วนิจ จันทรวิมล. (2550). การใช้แบบทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. สืบค้น
จาก [http : //www.thaiedresearch.org](http://www.thaiedresearch.org).
- วรวรรณ สุขสวัสดิ์. (2561). การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยใช้ผัง
มโนทัศน์ (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สมศักดิ์ สินธุเวชญ์. (2544). มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- สุดารัตน์ เกียรติจรุงพันธ์. (2559). การศึกษามโนทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิชาชีววิทยาเพิ่มเติม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพที่ได้รับ
การจัดการเรียนรู้เชิงรุก.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2547). กลยุทธ์การสอนคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์.
- อัจฉรา อินทร์น้อย. (2555). ผลการสอนโดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนที่ความคิดที่มีผลต่อ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม). รายงานการวิจัย :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
- อารีย์ ปรีดีกุล. (2554). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษตาม
หลักการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ. มหาวิทยาลัย
นครสวรรค์. ศูนย์สารสนเทศการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
- อุไรวรรณ นิลนวล. (2553) การพัฒนาทักษะการเขียนสื่อความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิคร่วมกันอ่านเขียน (CIRC) ร่วมกับ ผังมโนทัศน์
(Conceptmaps) โดยบูรณาการ หลักเศรษฐกิจพอเพียง .โรงเรียนชุมชนยอดแก่งสงเคราะห์
อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3.
- Ausubel, D.B. (1963). *The Psycholopment Meaningful Verbal Learning : An Introduction to
School Learning*. New York : Grune & Straton. 1963.
- Buzan, Tony. (1991). *Use your sides of your Brain*. New York : Penquin Group.
- Guilford, J.P. (1967). *The Nature of Human Intelligence*. New York : McGraw-Hill.
- Heinze-Fry; & J.D. Novak. (1990, July). *Concept Mapping Brings Long-Terms Movement
Toward Meaningful*. Learning Science Education. 74 (7): 481-482.
- Loncaric, Linda. (1986, December). *The Effect of a Concept Mapping Strategy Program upon
the Acquisition of Social Studies Concept*. Dissertation Abstracts International. 47(5):
2006 - A.

- Novak, Joseph D.; & Gowin, D. Bob. (1984). *Learning How to Learn*. London: Cambridge University Press.
- Smith, R. H., and Other. (2013). *Measurement : Making Organization Perform*. New York: Macmillan.
- Starko, A.J. (2010). *Creativity in the classroom – schools of curious delight*. New York: Routledge.

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมวิชา เทคโนโลยีสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

The Development of Creativity by Engineering Design Process in Creative Technology for Prathomsuksa 2 Students

สุกัญญา ตางาม¹

อัญชลี ทองเฒ²

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมในวิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 2) ศึกษาความสามารถการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์ 3) ศึกษาพฤติกรรมการทำงานของนักเรียน 4) ศึกษาความพึงพอใจในการเรียนวิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 41 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม 2) แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ 3) แบบประเมินความสามารถการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์ 4) แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน 5) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์เฉลี่ยในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 90.70 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ ผ่าน โดยผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 92.68 และมีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.32 2) นักเรียนมีคะแนนความสามารถการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 92.68 3) ภาพรวมของพฤติกรรมการทำงานของนักเรียน จากการประเมินตนเองของนักเรียนและครูประเมินนักเรียนอยู่ในระดับดีกับดี 4) นักเรียนมีความพึงพอใจภาพรวมในการเรียนวิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม อยู่ในระดับมาก (Mean = 2.68, S.D. = 0.49)

คำสำคัญ : กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม, เทคโนโลยีสร้างสรรค์, ความคิดสร้างสรรค์

¹ นักศึกษาลัทธิสุตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

² ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโลกในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ตลอดจนความเคลื่อนไหวในวงการศึกษานานาชาติให้ความสำคัญกับ “การเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21” ทำให้ปัจจุบันคำว่า STEM เป็นชื่อย่อที่นิยมใช้ในวงการการศึกษา หลายประเทศต้องการปรับปรุงและดำเนินการจัดสะเต็มศึกษาในประเทศของตนเอง การจัดการเรียนรู้แบบ “สะเต็มศึกษา” จึงเป็นแนวทางที่จะช่วยยกระดับการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล มีศักยภาพในการแข่งขันและดำรงชีวิตสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญาและนวัตกรรม (ราชกิจจานุเบกษา, 2561 : 35 – 43) โดยจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อเตรียมคนไทยสู่ Thailand 4.0 ตามวิสัยทัศน์ประเทศไทย 2580 “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และทักษะครู การปรับเปลี่ยนหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอน ศูนย์สะเต็มศึกษาแห่งชาติ (2557) ได้เสนอการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา คือการผนวกแนวความคิดแบบเชิงวิศวกรรมเข้ากับการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยีของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสนำความรู้มาออกแบบชิ้นงานหรือวิธีการเพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันได้ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับในหลายประเทศและเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ได้อธิบายแนวความคิดการปรับหลักสูตรพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพในศตวรรษที่ 21 สร้างความรู้ความเข้าใจ และส่งเสริมทักษะขั้นพื้นฐานในการนำเทคโนโลยีไปสร้างนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์ ตอบสนองต่อโมเดลประเทศไทย 4.0 เตรียมเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีความพร้อมในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล โดยมีเป้าหมายการจัดการเรียนรู้การออกแบบและเทคโนโลยี ดังนี้ 1) พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีเพื่อดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว 2) ใช้ความรู้และทักษะเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม 3) บูรณาการกับศาสตร์อื่น โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์หรือคณิตศาสตร์ 4) เลือกใช้เทคโนโลยีโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อชีวิต สังคมและสิ่งแวดล้อม

English, Lyn D. & King, Donna (2017) กล่าวว่าปัจจุบันมีการใช้คำย่อ STEM เป็นส่วนใหญในการอ้างอิงถึงวิทยาศาสตร์โดยไม่เน้นสาขาที่เหลือ แต่จริงๆ แล้วในทุกหลักสูตรมีการใช้หลักสะเต็มศึกษา โดยเฉพาะกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ซึ่งเป็นกระบวนการพื้นฐานที่เชื่อมโยงทุกสาขา ไม่จำกัดเฉพาะในด้านวิศวกรรม สอดคล้องกับ พรทิพย์ ศิริภักตราชัย (2556) ที่กล่าวว่าประเทศไทยมีเพียงหลักสูตรวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและคณิตศาสตร์เท่านั้น แต่ไม่พบว่ามีหลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์ปรากฏอย่างชัดเจนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์สะเต็มศึกษาแห่งชาติ (2557) ได้เสนอกระบวนการ

ออกแบบเชิงวิศวกรรมร่วมกับการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมการสอนโดยให้ผู้เรียนมีโอกาสนำความรู้มาออกแบบวิธีการหรือกระบวนการเพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน (NRC, 2012) ประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นระบุปัญหา (Problem Identification) ขั้นรวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา (Related Information Search) ขั้นตอนออกแบบวิธีการแก้ปัญหา (Solution Design) ขั้นวางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา (Planning and Development) ขั้นทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (Testing, Evaluation and Design Improvement) ขั้นนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (Presentation) ซึ่งกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมในบริบทของสะเต็มศึกษา ไม่ได้หมายถึงการเรียนรู้เนื้อหาทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ แต่เป็นการอาศัยแนวทางในการแก้ปัญหาเชิงวิศวกรรมเพื่อฝึกทักษะการคิด การแก้ปัญหา ซึ่งจะให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และก่อให้เกิดนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศ (ศูนย์สะเต็มศึกษาแห่งชาติ, 2559)

ความคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะที่สำคัญในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับการศึกษากการพัฒนาการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์ซึ่งเป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และคิดผลิตภาพสอดคล้องกับไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2559) ได้เสนอปรัชญาการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพประกอบด้วยคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดผลิตภาพ และคิดรับผิดชอบ ซึ่งเป็นทักษะที่ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อหลุดพ้นจากสภาวะบริโภคนิยม ซึ่งบรรยากาศในชั้นเรียนควรส่งเสริมให้มีการทำงานร่วมกัน ส่งเสริมให้มีความคิดสร้างสรรค์ เน้นกระบวนการและมีผลผลิต เน้นคุณภาพของชิ้นงาน และปลูกฝังจิตสำนึกในการตอบแทนสังคม โดยเทเลอร์ (Tayler, 1964) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ของคนว่า ไม่จำเป็นต้องเป็นขั้นสูงสุดหรือการค้นคว้าประดิษฐ์ของใหม่ แต่สามารถแบ่งผลผลิตสร้างสรรค์เป็นขั้นต่าง ๆ ตามระดับของการคิด

ดังนั้นจากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวเบื้องต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวคิดการใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีในชีวิตประจำวันและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจิตรลดา เพื่อมุ่งหวังให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ การทำงานและเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นในการแก้ปัญหา รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการรวบรวมข้อมูล ประมวลผล การผลิตชิ้นงาน การนำเสนอข้อมูลซึ่งเป็นการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์และมีความสุขในการเรียน อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนขั้นสูงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมในวิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2. เพื่อศึกษาความสามารถการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเรียนวิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมในวิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

2. นักเรียนมีคะแนนความสามารถการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมในวิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

3. นักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานโดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม อยู่ในระดับ ดี

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม อยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 41 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ

การเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์ โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมตัวแปรตาม

1. ความคิดสร้างสรรค์
2. ความสามารถในการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์
3. พฤติกรรมการทำงาน
4. ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ เนื้อหารายวิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจิตรลดา จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง รู้ทันเทคโนโลยี

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง อัลกอริทึมอย่างง่าย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง Walking Map

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ชาวสันถนโลก

ระยะเวลาในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 16 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้
2. แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์
3. แบบประเมินความสามารถการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม
4. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน
5. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมในวิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนจิตรลดา มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ขั้นเตรียม
 - 1.1 ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอน รายละเอียดเกี่ยวกับการเรียนโดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ
2. ขั้นทดลอง การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561
 - 2.1 ดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 16 คาบเรียน โดยผู้สอนบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานระหว่างเรียนและให้นักเรียนทำแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานของตนเองด้วย
 - 2.2 ประเมินความสามารถการเรียนรู้และประเมินความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้
 - 2.3 เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมทั้ง 4 หน่วยการเรียนรู้ นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม
3. ขั้นสรุป
 - 3.1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน แบบประเมินความสามารถการเรียนรู้ แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน

2. วิเคราะห์ผลจากแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์และแบบประเมินความสามารถการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม โดยวิเคราะห์ค่าร้อยละ (Percentage) เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80

3. วิเคราะห์ผลจากแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน โดยวิเคราะห์เฉลี่ย (Mean) เทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย 3 ระดับ คือ ดี ปานกลาง ปรับปรุง

4. วิเคราะห์ผลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S. D.)

5. อภิปรายผล โดยใช้ตารางและการพรรณนา

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมในวิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ของนักเรียนจำนวน 41 คน พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 90.70 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ ผ่าน โดยนักเรียนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 92.68 และมีนักเรียนมีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.32

ตอนที่ 2 การศึกษาความสามารถการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 41 คน พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์โดยมีคะแนนรวมผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 92.68 และนักเรียนที่มีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.31

ตอนที่ 3 การศึกษาพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม พบว่า ภาพรวมของนักเรียนประเมินตนเองและครูประเมินนักเรียนอยู่ในระดับ ดีกับดี

1) จากการประเมินตนเองของนักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานอยู่ในระดับ ดี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 92.68 และมีนักเรียนที่มีพฤติกรรมการทำงานอยู่ในระดับ ปานกลาง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.32

2) จากการประเมินของครู นักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานอยู่ในระดับ ดี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 95.12 และมีนักเรียนที่มีพฤติกรรมการทำงานอยู่ในระดับ ปานกลาง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.88

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจในการเรียนวิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ภาพรวมของความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก (Mean = 2.68, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยพบว่า ด้านเนื้อหา อยู่ในระดับ มาก (Mean = 2.73, S.D. = 0.44) รองลงมาคือ ด้านครูผู้สอน อยู่ในระดับ มาก (Mean = 2.70, S.D. = 0.48) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับ มาก (Mean = 2.68, S.D. = 0.48) และด้านประโยชน์ที่ได้รับ อยู่ในระดับ มาก (Mean = 2.63, S.D. = 0.53)

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมในวิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ของนักเรียนจำนวน 41 คน พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 90.70 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ ผ่าน โดยนักเรียนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 92.68 และมีนักเรียนมีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.32 การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ทำให้นักเรียนมีผลคะแนนความคิดสร้างสรรค์ผ่านเกณฑ์เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากนักเรียนมีการเรียนรู้ตามขั้นตอนของกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ทั้ง 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนกำหนดสถานการณ์ ขั้นตอนเรียนรู้ ขั้นตอนออกแบบ ขั้นสร้างสรรค์ ขั้นตรวจสอบผลลัพธ์ และขั้นแสดงผลงาน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ผ่านการลงมือปฏิบัติจึงทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและเกิดทักษะในการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน รู้จักการวางแผน คิดค้นหาแนวทางที่หลากหลาย รวมถึงตรวจสอบปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงให้เกิดชิ้นงานหรือแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม และในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ คะแนนที่นักเรียนทำได้ผลดีคือ ด้านความคิดยืดหยุ่น เพราะนักเรียนสามารถจัดกลุ่ม ลักษณะของสิ่งต่าง ๆ รวมถึงสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบชิ้นงานหรือวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลายตามที่กำหนดในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดี เช่น เมื่อกำหนดหัวข้อในการศึกษา นักเรียนสามารถสร้างสรรค์ชิ้นงานได้หลายรูปแบบตามสถานการณ์ ส่วนด้านความคิดละเอียดลออ นักเรียนมีผลคะแนนน้อยที่สุด เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ยังแสดงรายละเอียดในชิ้นงานหรืออธิบายลำดับขั้นตอนของการแก้ปัญหาได้ไม่ชัดเจน ซึ่งต้องอาศัยความรอบคอบในการทำงานและการคิดอย่างเป็นลำดับขั้นตอน เช่น การแก้ปัญหาด้วย Block Programming เป็นต้น

ศูนย์สะเต็มศึกษาแห่งชาติ (2559) มีความเห็นสนับสนุนความเห็นข้างต้น โดยกล่าวว่า กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเป็นการอาศัยแนวทางในการแก้ปัญหาเชิงวิศวกรรมเพื่อฝึกทักษะการคิด การแก้ปัญหา ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และก่อให้เกิดนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของภัสสร ติตมา, มลิวรรณ นาคขุนทด และสิรินภา กิจเกื้อกูล (2558) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education เรื่องระบบของร่างกายมนุษย์ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education มีพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนเพิ่มสูงขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อโนดาซ์ รัชเวทย์, ฐิษินีปกรณ์ สมแก้วและปภาวี อุปธิ (2560) ได้

ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 โดยชุดการเรียนรู้การสอนตาม แนวสะเต็มศึกษาเรื่องการแยกสารของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะ การเรียนรู้และนวัตกรรม โดยประเมินพฤติกรรมออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ การคิดเชิงวิพากษ์และการ แก้ปัญหา ด้านการสื่อสารและการมีส่วนร่วม และด้านความคิด สร้างสรรค์และนวัตกรรม มีค่าเท่ากับ 3.62 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 2 การศึกษาความสามารถการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการ ออกแบบเชิงวิศวกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 41 คน พบว่า

1) นักเรียนมีคะแนนความสามารถการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์ในรูปแบบงานกลุ่ม ผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 9 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 90 และนักเรียนที่มีคะแนนความสามารถ การเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์ในรูปแบบงานกลุ่ม ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 จำนวน 1 กลุ่ม คิดเป็น ร้อยละ 10 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนชอบทำงานกลุ่ม ทำให้มีพัฒนาการในการเรียนรู้ดีขึ้น เนื่องจากครั้งแรกนักเรียนยังไม่เกิดการเรียนรู้ในกระบวนการกลุ่ม ซึ่งยังขาดความสามัคคี แย่งกันทำงาน และไม่ค่อยมี การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ในครั้งที่สองนักเรียนได้ร่วมกันทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่ม อีกครั้ง ซึ่งได้เรียนรู้ปัญหาและแก้ไขข้อบกพร่อง รวมถึงกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดง ความคิดเห็นและแบ่งหน้าที่กันทำงาน จึงทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ดีขึ้น สอดคล้องกับเคิร์ท เลวิน (Kurt Lewin) ได้เสนอแนวคิดในทฤษฎีภาคสนาม กล่าวว่า การรวมกลุ่มจะเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ในกลุ่มในด้านการกระทำ ความรู้สึก และความคิด สมาชิกกลุ่มจะมีการปรับตัวเข้าหากันและจะพยายาม ช่วยกันทำงานโดยอาศัยความสามารถของแต่ละบุคคลซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานลุล่วงไปได้ตามเป้าหมาย ของกลุ่ม

2) นักเรียนมีคะแนนความสามารถการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์ในรูปแบบงาน รายบุคคล ผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 90.24 และนักเรียนที่มีคะแนน ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 9.75 จะเห็นได้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถ การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมในระดับผ่านเกณฑ์ เนื่องจากนักเรียนได้ปฏิบัติ กิจกรรมในวิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์ ตามขั้นตอนของกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ทั้ง 6 ขั้นตอน โดยนักเรียนมีคะแนนความสามารถการเรียนรู้ในรูปแบบงานรายบุคคลครั้งที่สองมากกว่าครั้งแรก แสดง ให้เห็นว่า นักเรียนมีความสามารถในการระบุประเด็นหรือความต้องการเรื่องที่ศึกษาได้ มีความสามารถในการ ค้นหาข้อมูลและเรียนรู้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ตนเองกำลังศึกษา รู้จักการออกแบบ แนวทางการแก้ปัญหาและชิ้นงานของตนเอง จากนั้นลงมือปฏิบัติในการแก้ปัญหาหรือสร้างชิ้นงานตาม แนวทางที่ได้ออกแบบไว้ และมีการตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้แล้วทำการแก้ไขปรับปรุงเมื่อเกิดข้อผิดพลาด และสามารถแสดงผลงานของตนเองโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนๆ ได้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัย ของมนัส ขวดดา (2560) ได้เสนองานวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมศาสตร์ของ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ปริมาณออกซิเจนละลายในน้ำด้วยการจัดการเรียนรู้ผ่านสะเต็ม ศึกษา พบว่า นักเรียนที่ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ค่ายวิทยาศาสตร์ เรื่องปริมาณออกซิเจนละลายใน

นำด้วยการจัดการเรียนรู้ผ่านสะเต็มศึกษา เกิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมศาสตร์ผลการประเมินในภาพรวมทั้ง 5 ชั้นอยู่ในระดับดีมาก นอกจากนี้คอร์บีท คีททอลและคณะ (Corbett, Krystal.;et al. 2013) ได้นำเสนอการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ STEM EDA (STEM Explore, Discover, Apply) ในกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยคือ นักเรียนในระดับ grade 6 (Explore), grade 7 (Discover), grade 8 (Apply) ซึ่งใช้เวลาในการเรียนแต่ละเรื่อง 3 สัปดาห์ ซึ่งผลจากการวิจัยการใช้ Engineering Design Process โดยใช้ STEM EDA ทำให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ

3) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม นักเรียนมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์เฉลี่ยร้อยละ 90.70 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ ผ่าน และมีคะแนนความสามารถการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเฉลี่ยร้อยละ 88.99 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ ผ่าน จะเห็นได้ว่า นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์ในระดับใกล้เคียงกัน เมื่อพิจารณาระดับความคิดสร้างสรรค์ตามหน่วยการเรียนรู้จากหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ถึงหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 แสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม สามารถส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ดีขึ้นตามลำดับ เนื่องจากกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้เกิดกระบวนการคิด การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน การออกแบบและสร้างสรรค์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และหาแนวทางใหม่ ๆ ที่หลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของมีนกาญจน์ แจ่มพงษ์และนพดล พรามณี (2560) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาชุดฝึกทักษะแบบสะเต็มศึกษาโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงานเรื่อง พลังงานรอบตัว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตนวัตกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยมีรูปแบบการเรียนรู้บูรณาการแบบการรวมระหว่าง การผสมผสานเนื้อหาหลายวิชากับกิจกรรมการเรียนการสอน คือ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ศิลปะ วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านปฏิบัติงานนักเรียนได้ปฏิบัติการสร้างสรรค์ชิ้นงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น และความสามารถในการสร้างสรรค์ชิ้นงานหลังจากที่ได้เรียนโดยใช้แบบประเมินตามสภาพจริง (แบบวัดคะแนนแบบรูบริค Scoring Rubric) อยู่ในระดับดี นอกจากนี้ English, Lyn D. และ Donna King (2017) ได้ทำการศึกษาวิศวกรรมศึกษากับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การออกแบบเป็นฐาน ซึ่งการทดลองของนักเรียนอยู่ภายใต้กรอบแนวคิดกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม 5 ขั้นตอนที่ได้พัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลและฐานข้อมูลเชิงทฤษฎี ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า เมื่อนักเรียนนำกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมมาใช้ซ้ำ โดยมีการประยุกต์ใช้ความรู้ด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เห็นได้ว่านักเรียนมีการประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาใช้ในการแก้ปัญหา และผลการวิจัยยังได้แสดงถึงการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการสนทนาภายในกลุ่มและการแลกเปลี่ยนความรู้โดยการนำเสนอขั้นตอนผลงานและทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายมากขึ้น

ตอนที่ 3 การศึกษาพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม พบว่า ภาพโดยรวมของนักเรียนประเมินตนเองและครูประเมินนักเรียนอยู่ในระดับ ดีกับดี ซึ่งเมื่อพิจารณาผลการประเมินจะเห็นได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีผลต่อการประเมินตนเองของนักเรียน เนื่องจากหลังจากสิ้นสุดการเรียนการสอน ครูให้นักเรียนประเมินกิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ที่ชอบที่สุด คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 Walking Map มากที่สุด จึงทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานในเรื่องนี้ได้ดี

ตอนที่ 4 การศึกษาความพึงพอใจในการเรียนวิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ภาพรวมของความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (Mean = 2.68 , S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านเนื้อหา อยู่ในระดับ มาก (Mean = 2.73 , S.D. = 0.44) ด้านครูผู้สอน อยู่ในระดับ มาก (Mean = 2.70 , S.D. = 0.48) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับ มาก (Mean = 2.68 , S.D. = 0.48) และด้านประโยชน์ที่ได้รับ อยู่ในระดับ มาก (Mean = 2.63 , S.D. = 0.53) สอดคล้องกับงานวิจัยของสุธารส อินสำราญ และศศิเทพ ปิติพรเทพิน (2559) ได้ศึกษา การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและกระบวนการสร้างสรรค์ชิ้นงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่องสะพานข้ามคลองบางบัว ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่อง สะพานข้ามคลองบางบัว เท่ากับ 24.70 (82.33%) และมีค่าเฉลี่ยคะแนนจากแบบประเมินผลกระบวนการสร้างสรรค์ชิ้นงานเมื่อเทียบกับเกณฑ์ เท่ากับ 7.97 คิดเป็นร้อยละ 79.70 นอกจากนี้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

ข้อค้นพบ

การเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม สามารถส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ดีขึ้นตามลำดับ หลังจากนักเรียนได้เรียนรู้ตามขั้นตอนของกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ทั้ง 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนกำหนดสถานการณ์ ขั้นเรียนรู้ ขั้นตอนออกแบบ ขั้นสร้างสรรค์ ขั้นตรวจสอบผลลัพธ์ และขั้นแสดงผลงาน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ผ่านการลงมือปฏิบัติจึงทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและเกิดทักษะในการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน รู้จักการวางแผน คิดค้นหาแนวทางที่หลากหลาย รวมถึงตรวจสอบปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงให้เกิดชิ้นงานหรือแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ในระดับผ่านเกณฑ์ แสดงให้เห็นว่ากระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้เกิดกระบวนการคิด การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน การออกแบบและสร้างสรรค์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และหาแนวทางใหม่ ๆ ที่หลากหลาย ส่วนในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ ที่ต้องส่งเสริมนักเรียนเพิ่มเติมคือ ด้านความคิดละเอียดลออ ซึ่งนักเรียนมีผลคะแนนด้านนี้น้อยที่สุด เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ยังแสดงรายละเอียดในชิ้นงานหรืออธิบายลำดับขั้นตอนของการแก้ปัญหาได้ไม่ชัดเจน เช่น การแก้ปัญหาด้วย Block Programming เป็นต้น ซึ่งต้องอาศัยความรอบคอบ การคิดอย่างเป็นลำดับขั้นตอนหรือคิดแบบอัลกอริทึม ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาสู่การ

Coding หรือการเขียนโปรแกรมในระดับขั้นที่สูงขึ้น รวมถึงเป็นการฝึกให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ การคิดแบบวิจารณ์ญาณซึ่งสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ ด้วย

การนำกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมมาใช้ในวิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 ในช่วงแรกนักเรียนยังค่อนข้างสับสน ปรับตัวเพื่อเข้าสู่ระบบยังไม่ได้ เนื่องจากเป็นเด็ก เล็กและยังค่อนข้างทำตามใจตนเอง จึงทำให้การทำงานกลุ่มไม่ราบรื่นเท่าที่ควร แต่เมื่อนักเรียนได้ฝึกฝน โดยปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนของกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ ทั้ง 6 ขั้นตอน ทั้งในรูปแบบงานกลุ่มและงานเดี่ยว พบว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถการเรียนรู้ใน รูปแบบงานรายบุคคลครั้งที่สองมากกว่าครั้งแรก และนักเรียนมีคะแนนความสามารถการเรียนรู้ในรูปแบบ งานรายกลุ่มครั้งที่สองมากกว่าครั้งแรกเช่นเดียวกัน เนื่องจากครั้งแรกนักเรียนยังไม่เกิดการเรียนรู้ใน กระบวนการกลุ่ม ยังขาดความร่วมมือ ต่างคนต่างแสดงออกตามความคิดของตนเอง และไม่ค่อยมีการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ในครั้งที่สองนักเรียนได้ร่วมกันทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่มอีก ครั้ง ซึ่งได้เรียนรู้ปัญหาจากประสบการณ์และแก้ไขข้อบกพร่อง รวมถึงกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและแบ่งหน้าที่กันทำงานมากขึ้น จึงทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ดีขึ้น เมื่อ เรียงคะแนนตามลำดับของกิจกรรมการเรียนรู้จะเห็นได้ว่านักเรียนมีพัฒนาการในการเรียนรู้ดีขึ้นเรื่อย ๆ แสดงให้เห็นว่า กระบวนการกลุ่มมีผลต่อการพัฒนาความสามารถการเรียนรู้ของนักเรียนด้วย ซึ่งนักเรียน ได้เรียนรู้ว่า งานบางอย่างหรือปัญหาบางประการ ต้องอาศัยความร่วมมือ ความสามัคคีในการบริหาร จัดการ มีการปรับตัวเข้าหากันและพยายามช่วยกันทำงาน โดยอาศัยความสามารถของแต่ละบุคคลเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. กิจกรรมการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเป็น การเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ โดยใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นสื่อในการเรียนรู้ ผู้สอนควรเตรียมตัวและ มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ จัดระยะเวลาในการเรียนการสอนอย่างรอบคอบ สถานศึกษาควรจัดระบบ อินเทอร์เน็ตและระบบรักษาความปลอดภัยของคอมพิวเตอร์ให้พร้อม

2. ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิง วิศวกรรม ควรปฐมนิเทศนักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการออกแบบเชิง วิศวกรรมเพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องและเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิง วิศวกรรม ครูผู้สอนอาจปรับหรือยืดหยุ่นเวลาในแต่ละขั้นของกิจกรรมตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมไปใช้ในระดับชั้นที่สูงขึ้น หรือประยุกต์ใช้ในวิชาอื่น ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ การงานอาชีพ เป็นต้น เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- นัสนรินทร์ ปือชา. (2558). ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาความสามารถในการแก้ปัญหาและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พรทิพย์ ศิริภัทรราชัย. (2556). STEM Education กับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21. วารสารนักบริหาร, 33 (2), 49-56.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2559). *ปรัชญาการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัสสร ติตมา, มลิวรรณ นาคขุนทด และสิรินภา กิจเกื้อกูล. (2558). การจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง STEM Education เรื่องระบบของร่างกายมนุษย์ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารราชพฤกษ์, 13(3), 71-76.
- มนัส ชวดดา. (2560). การศึกษากระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ปริมาณออกซิเจนละลายในน้ำด้วยการจัดการเรียนรู้ผ่านสะเต็มศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มีนกาญจน์ แจ่มพงษ์และนพดล พรามณี. (2560). การพัฒนาชุดฝึกทักษะแบบสะเต็มศึกษาโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เรื่อง พลังงานรอบตัว. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 7 (3), 81-92.
- ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580). (2561, 13 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 82ก. หน้า 35 – 43.
- ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580). (2561, 13 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก. หน้า 35 – 43.
- ศูนย์สะเต็มศึกษาแห่งชาติ. (2557). *คู่มือหลักสูตรอบรมครูสะเต็มศึกษา*. สืบค้น 22 กันยายน 2561, จาก <http://www.stemedthailand.org/wp-content/uploads/2015/03/newIntro-to-STEM.pdf>
- ศูนย์สะเต็มศึกษาแห่งชาติ. (2559). *สะเต็มศึกษา:นวัตกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. สืบค้น 22 กันยายน 2561, จาก www.stemedthailand.org

สุธารส อินสำราญ และ ศศิเทพ ปิติพรเทพิน. (2560). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและกระบวนการสร้างสรรค์ชิ้นงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่องสะพานข้ามคลองบางบัว*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. สืบค้น 22 กันยายน 2561,

จาก https://kukr.lib.ku.ac.th/db/index.php?/BKN_EDU/search_detail/result/367070

อโนดาช รัชเวทย์, จุฑินิปกรณ์ สมแก้วและปภาวี อุปธิ. (2560). *การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 โดยชุดการเรียนรู้การสอนตามแนวสะเต็มศึกษา เรื่อง การแยกสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 11(3), 226-238.

ภาษาต่างประเทศ

Corbett, Krystal et al. (2013). *STEM Explore, Discover, Apply-Elective Courses that Use The Engineering Design Process to Foster Excitement for STEM in Middle School Students*. National Integrated Cyber Education Research Center. Retrieved November 25, 2018, from <http://scholar.google.com>

English, Lyn D. & King, Donna. (2017). Engineering education with fourth-grade students: Introducing Design-based problem solving. *International Journal of Engineering Education*, 33(1), pp. 346-360.

National Research Council, 2012. *A Framework for K-12 Science Education: Practices, Crosscutting Concept, and Core Ideas*. Committee on New Science Education Standards, Board on Science Education, Division of Behavioral and Social Science and Education. Washington, DC: National Academy Press.

Partnership for 21st Century Learning. (2007). *Framework for 21st Century Learning*.

Retrieved October, 19 2018, from <http://www.p21.org/our-work/p-21-framework>.

การพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดของมาร์ซาโน
(Marzano) วิชาประวัติศาสตร์ไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

The Development of Analytical thinking ability by using Analytical thinking of
Marzano in Thai history for Mathayomsuksa 5 students

โสภิตา มะลิซ้อน¹

อัญชลี ทองเฒ²

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano) วิชาประวัติศาสตร์ไทย 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนประวัติศาสตร์ไทยโดยใช้แนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano) กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ภาคเรียน 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ไทยโดยใช้แนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano) 2) แบบประเมินความสามารถการคิดวิเคราะห์วิชาประวัติศาสตร์ไทย 3) แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม/รายบุคคล 4) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทย 5) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยโดยใช้แนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano) สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ Paired Sample t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาความสามารถการคิดวิเคราะห์วิชาประวัติศาสตร์ไทยโดยใช้แนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 24 คน พบว่า นักเรียนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 70.83 และมีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 29.17 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทย นักเรียนมีความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 13.97$, $sig = .000$) 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนประวัติศาสตร์ไทยโดยใช้แนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano) ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.51, S.D. = 0.53)

คำสำคัญ : พัฒนาการคิดวิเคราะห์, แนวคิดมาร์ซาโน, วิชาประวัติศาสตร์ไทย

¹ นักศึกษาหลักสูตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

² ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประวัติศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่ว่าด้วยเรื่องของ การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวของมนุษย์ในอดีตและให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมมนุษย์ที่ เกิดขึ้นตามเวลาและสภาพแวดล้อม ด้วยเหตุนี้เวลาจึงมีความสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์อย่างมาก และ เนื่องจากเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มีเหตุการณ์สำคัญต่างๆ เกิดขึ้นมากมายในระยะเวลาหลายร้อยหลาย พันปีจึงมีการกำหนดช่วงเวลาและยุคสมัยขึ้นมาเพื่อเข้าใจตรงกัน ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเวลาและ ยุคสมัยจึงมีความสำคัญและจำเป็น เพื่อนักเรียนจะได้เข้าใจถึงเหตุการณ์สำคัญ สามารถเชื่อมโยง ความสัมพันธ์และสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์เหตุการณ์ในสังคมมนุษย์ได้ (ณรงค์ พ่วงพิศและวุฒิชัย มูลศิลป์ 2560, น.1)

ประโยชน์ของการศึกษาประวัติศาสตร์ จะช่วยทำให้มนุษย์เกิดสำนึกในการค้นคว้าและสืบค้น ข้อมูลที่เชื่อมโยงอดีตและปัจจุบัน อันสร้างความภาคภูมิใจและกระตุ้นความรู้สึกนิยมในชาติหรือเผ่าพันธุ์ ตลอดจนตระหนักถึงคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษสั่งสมไว้ ประวัติศาสตร์ช่วยให้เกิดการ เรียนรู้จากอดีตเพื่อเป็นบทเรียนสำหรับปัจจุบันองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาประวัติศาสตร์จะทำให้เข้าใจ ถึงปัญหา สาเหตุของปัญหา และผลกระทบจากปัญหา การศึกษาประวัติศาสตร์ก่อให้เกิดองค์ความรู้ที่ หลากหลายซึ่งสามารถนำความรู้เหล่านั้นไปกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินนโยบายให้เป็นประโยชน์ต่อ ทั้งปัจจุบันและอนาคต วิธีการทางประวัติศาสตร์ทำให้ผู้ศึกษาสั่งสมประสบการณ์และทักษะในการคิด วิเคราะห์ ไต่สวน และแก้ปัญหา ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการศึกษาแขนงอื่น ๆ คุณสมบัตินี้นับเป็น องค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาคุณภาพประชากรในสังคมที่เจริญก้าวหน้าและมีพัฒนาการสูง (ชัยยศ โพธิ์ศรี 2554, น.30)

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของสาระประวัติศาสตร์ไว้ว่า นักเรียนต้องมีความเข้าใจ ความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ และสามารถนำวิธีการทางประวัติศาสตร์ มาใช้วิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบบนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล เข้าใจพัฒนาการของ มนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในแง่ความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมถึงเข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย (กรมวิชาการ 2544, น.1-12)

สภาพการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เนื้อหา ค่อนข้างมากและยาวนาน อีกทั้งเป็นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่ผ่านมานานมากทำให้นักเรียนขาดความ เข้าใจเนื้อหาและเกิดความเบื่อหน่ายไม่สนใจเรียนเท่าที่ควร ไม่สามารถสรุปความคิดรวบยอด รวมถึงไม่ สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเรื่องราวได้ จึงส่งผลโดยตรงให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา ประวัติศาสตร์ไทยของนักเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมาย อีกทั้งสำหรับการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ใน ประเทศไทยที่ผ่านมาเป็นลักษณะการเรียนรู้โดยครูผู้สอนบรรยายเนื้อหาจากแบบเรียนและหลักสูตร การศึกษา เป็นการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ นักเรียนมากกว่าให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยไม่ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย ส่งผลให้นักเรียนไม่เข้าใจและ

ไม่เห็นความสำคัญของการเรียนประวัติศาสตร์(กรมวิชาการ 2545, น.3-6) นอกจากนี้ยังเป็นสาเหตุทำให้ให้นักเรียนมีผลการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับบรรณวิวรรฒ ภาคพรต, สุมาลี โตสกุล, และ เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ, บรรณธิการ (2554) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ในปัจจุบันส่วนใหญ่เน้นวิธีการสอนด้วยการบรรยาย การเล่าเรื่อง กิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่ยังยึดเอกสาร มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ไม่สอดคล้องกับวิธีสอนและเนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงมีผลทำให้ผู้สอนและนักเรียนขาดปฏิสัมพันธ์ในกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่สำคัญ นักเรียนกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนไม่มีกิจกรรมในการทำงานร่วมกัน และอีกหนึ่งปัญหาที่เกิดจากการเรียนรู้แบบสภาพจริงโดยผ่านทางตัวผู้วิจัยเองคือ เนื้อหาสาระประวัติศาสตร์มีเนื้อหามากแต่ สัดส่วนเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีน้อยทำให้ผู้เรียนไม่สามารถจัดระบบความคิดในการเรียนการสอนภายในห้องเรียนได้

เนื่องจากสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ไทยข้างต้น กล่าวได้ว่าการคิด วิเคราะห์เป็นทักษะที่ควรพัฒนาในวิชาประวัติศาสตร์ไทย เพื่อฝึกการคิดอย่างเป็นระบบ เป็นเหตุเป็นผล รู้จักแยกแยะ คิดแก้ปัญหา สามารถพิจารณาและสรุปเพื่อหาคำตอบได้ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2542) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์เป็นความสามารถในการสืบค้นข้อเท็จจริง ตอบคำถามบางสิ่งบางอย่าง โดยการตีความ การจำแนกแยกแยะ และทำความเข้าใจกับองค์ประกอบของสิ่งนั้น รวมถึงองค์ประกอบอื่นที่เกี่ยวข้อง หากความเชื่อมโยงที่มีความสัมพันธ์กันอย่างไร

แนวคิดการคิดวิเคราะห์ของบลูม Bloom (1956, p.74) สรุปได้ว่าการคิดวิเคราะห์ เป็น ความสามารถในการแยกแยะเพื่อหาส่วนย่อยของเนื้อหา เหตุการณ์ หรือเรื่องราวต่างๆ หาเหตุและผล เป็นการตีความจากข้อมูลหลักไปยังองค์ประกอบย่อย เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหา ทำความเข้าใจว่า มีโครงสร้างเป็นอย่างไร มีความสำคัญอย่างไร อะไรเป็นแกนหลัก มีความสัมพันธ์กันอย่างไร มีหลักการ ใดอย่างไร การคิดวิเคราะห์ประกอบด้วย 3 ลักษณะคือ วิเคราะห์ความสำคัญ (Analysis of Element) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of Relationship) และการวิเคราะห์หลักการ (Analysis of Organizational Principles)

แนวคิดการคิดวิเคราะห์ของมาร์ซาโน Marzano (2001, น.38) สรุปได้ว่า การคิดวิเคราะห์ ชับซ้อนมากกว่าความเข้าใจ เป็นกระบวนการที่ต้องใช้เหตุผล คิดอย่างลึกซึ้งและหลากหลาย มีการคิดโดย พิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนและต้องมีเหตุผล สามารถระบุความเหมือนหรือความแตกต่างอย่างมีหลักการ สามารถจัดลำดับ จัดหมวดหมู่ หรือจัดประเภทของความรู้ของสิ่งต่างๆ ระบุเหตุผลของการเกิดข้อผิดพลาด ของข้อมูล สามารถตีความหรือบอกหลักเกณฑ์พื้นฐานของ ความรู้ ระบุ เจาะจง หรือสรุปอย่างมีเหตุผล จน สามารถเกิดเป็นความรู้ใหม่ได้ นำหลักการมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่โดยใช้ฐานของความรู้และ คาดการณ์ผลที่ตามมาบนพื้นฐานของข้อมูล การคิดวิเคราะห์จะประกอบด้วย ความสามารถ 5 ด้าน คือ ด้านจำแนก (Matching) ด้านการจัดกลุ่ม (Classification) ด้านการสรุป (Error analysis) ด้านการประยุกต์ (Generalizing) และด้านการคาดการณ์ (Specifying)

ประวัติศาสตร์ยังเป็นศาสตร์การเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการกับศาสตร์อื่นได้ทุกแขนง และ เฉลิม นิติเขตต์ปรีชา (2545, น.107 - 108) ได้เสนอแนวทางในการสอนประวัติศาสตร์ไว้ว่า ควรสอน

ให้เด็กรู้วิธีการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง โดยเปลี่ยนสภาพการเรียนการสอนแบบเดิมที่ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียน มาเป็นครูเป็นผู้ช่วยเหลือชี้แนะแนวทาง หรือให้คำแนะนำ อาจทำได้โดยการฝึกหัดและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการใช้ความพยายามแสวงหาเหตุผล หัดคิดและคิดให้เป็น ไม่ว่าจะเป็นการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ คิดวิเคราะห์ เปรียบเทียบ สังเคราะห์ และประเมินค่าข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การสร้างความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเองในที่สุด ดังนั้นการส่งเสริมความสามารถด้านคิดวิเคราะห์ในการเรียนประวัติศาสตร์ จึงมีความเหมาะสม เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น พร้อมทั้งจะดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพและมีงานวิจัยสนับสนุนได้แก่ ปรียานุช สถาวรรมณี (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมในหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน มนรัตน์ สมสุข (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สุกัตรา คำสุข (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ประวัติศาสตร์อาเซียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านปราสาท จังหวัดศรีสะเกษ วนรัตน์ ราชอาจ (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรสุโขทัย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมืองศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ และสุภาณี ว่างานนท์ (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาการคิดวิเคราะห์ตามหลักการของMarzano สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชนกานต์ พิธิษฐวนิช (2560, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์วิชาประวัติศาสตร์โดยการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นต้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจนำแนวคิดการคิดวิเคราะห์ของมาร์ซาโน (Marzano) มาใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย ซึ่งการวิจัยครั้งนี้อาจส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการคิดวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ไทยได้ดีขึ้นและสามารถนำไปใช้กับการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ในระดับสูงต่อไปได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano) วิชาประวัติศาสตร์ไทย
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนประวัติศาสตร์ไทยโดยใช้แนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano)

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนสามารถพัฒนาการคิดวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano) วิชาประวัติศาสตร์ไทยมีคะแนนผ่านร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม
2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนประวัติศาสตร์ไทยโดยใช้แนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano) อยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาในภาคเรียน 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 5 ห้องเรียน รวมทั้งหมด 165 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 ของโรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัยเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ภาคเรียน 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น (Independent Variables)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ

1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาประวัติศาสตร์ไทย
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทย
3. ความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยโดยใช้แนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในงานวิจัย คือ วิชาประวัติศาสตร์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 วิเคราะห์ประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์

ระยะเวลาในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ใช้เวลาจำนวน 15 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ไทยโดยใช้แนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano) หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 วิเคราะห์ประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทย
2. แบบประเมินความสามารถการคิดวิเคราะห์วิชาประวัติศาสตร์ไทย
3. แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม/รายบุคคล
4. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทย
5. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยโดยใช้แนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีดำเนินการวิจัยมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. ขั้นเตรียม
 - 1.1 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์และขั้นตอนการดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano) แก่นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.2 ทดสอบก่อนเรียนโดยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน เป็นปรนัย แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 1 ชุด 30 ข้อ
 - 1.3 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน แบบละความสามารถโดยใช้คะแนนจากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน
2. ขั้นทดลอง
 - 2.1 ผู้วิจัยสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ไทยโดยใช้แนวคิดของ มาร์ซาโน (Marzano) จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้
 - 2.2 ผู้วิจัยประเมินความสามารถการคิดวิเคราะห์วิชาประวัติศาสตร์ไทย เป็นกลุ่มและรายบุคคล และประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ประเมินหลังจากทำกิจกรรมในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้นมีการประเมินทั้งหมดจำนวน 5 ครั้ง
 - 2.3 ทดสอบหลังเรียนโดยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เป็นปรนัย แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 1 ชุด 30 ข้อ ซึ่งเป็นแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบคู่ขนาน
 - 2.4 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยโดยใช้แนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 ชุด 15 ข้อ
3. ขั้นสรุป ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการทำแบบประเมินความสามารถการคิดวิเคราะห์วิชาประวัติศาสตร์ไทย แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ความสามารถการคิดวิเคราะห์วิชาประวัติศาสตร์ไทย โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean)
3. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทย โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และและค่าสถิติทดสอบสมมติฐาน Paired - Samples t-test
4. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนประวัติศาสตร์ โดยใช้แนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano) โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
5. ประมวลผลและแปลผล
6. อภิปรายผลโดยใช้ตารางและการพรรณนา

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาประวัติศาสตร์ไทยโดยใช้แนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 24 คน พบว่า นักเรียนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 70.83 และมีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 29.17

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยก่อนเรียนมีค่า Mean = 14.91, S.D. = 3.16 และหลังเรียนมีค่า Mean = 23.79, S.D. = 3.21 เมื่อทดสอบด้วยสถิติ Paired samples t-test นักเรียนมีความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 13.97$, sig = .000)

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนประวัติศาสตร์ไทยโดยใช้แนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano) ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.51, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านมีคะแนนเฉลี่ยเรียงจากมากไปน้อยมีดังนี้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ (Mean = 4.57, S.D. = 0.51) ด้านผู้เรียน (Mean = 4.49, S.D. = 0.53) และด้านครูผู้สอน (Mean = 4.47, S.D. = 0.55)

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาประวัติศาสตร์ไทยโดยใช้แนวคิดของ มาร์ซาโน (Marzano) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 24 คน พบว่า นักเรียนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 70.83 และมีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ

ละ 29.17 แต่อย่างไรก็ตาม นักเรียนที่มีคะแนนความสามารถการคิดวิเคราะห์ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ดังกล่าวก็มีคะแนนความสามารถการคิดวิเคราะห์ในแต่ละครั้งเพิ่มขึ้น อีกทั้งพบว่าการเรียนเป็นกลุ่มของนักเรียนแต่ละกลุ่มมีคะแนนค่อนข้างสูงในเรื่องของการคิดวิเคราะห์ที่นักเรียนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์มีจำนวนมาก เนื่องจากการจัดการเรียนรู้อิงประวัติศาสตร์โดยใช้แนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano) มีการทำกิจกรรมกลุ่มที่ทำให้นักเรียนเกิดความร่วมมือในการทำงาน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีความรับผิดชอบ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการตรงต่อเวลา ซึ่งการจัดกลุ่มนี้ทำให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาในบทเรียน แสดงความคิดเห็นและแบ่งปันความเข้าใจในเนื้อหา จึงทำให้นักเรียนที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ตามหลักการของมาร์ซาโน (Marzano) คือการจำแนก การจัดกลุ่ม การสรุป การประยุกต์ และการคาดการณ์ ซึ่งเป็นกิจกรรมการคิดวิเคราะห์ที่มีจำนวนทั้งหมด 5 ครั้งในการทำกิจกรรม ดังที่คาแกน (Kagan, 1994, p.1-11) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือว่า 1) เป็นกลุ่ม (Team) ซึ่งเป็นกลุ่มขนาดเล็ก ประมาณ 2-6 คน เปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมมืออย่างเท่าเทียมกัน ภายในกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่แตกต่างกัน 2) มีความตั้งใจ (Willing) เป็นความตั้งใจที่ร่วมมือในการเรียนและทำงาน โดยช่วยเหลือกันและกัน มีการยอมรับซึ่งกันและกัน 3) มีการจัดการ (Management) การจัดการเพื่อให้การทำงานกลุ่มเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ 4) มีทักษะ (Skills) เป็นทักษะทางสังคมรวมทั้งทักษะการสื่อความหมาย การช่วยสอนและการแก้ปัญหาคความขัดแย้ง ซึ่งทักษะเหล่านี้จะช่วยให้สามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ 5) มีหลักการสำคัญ 4 ประการ (Basic principles) คือ การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเชิงบวก (Positive interdependence) ความรับผิดชอบรายบุคคล (Individual accountability) ความเท่าเทียมกันในการมีส่วนร่วม (Equal participation) การมีปฏิสัมพันธ์ไปพร้อม ๆ กัน (Simultaneous interaction) 6) มีเทคนิคหรือรูปแบบการจัดกิจกรรม (Structures) รูปแบบการจัดกิจกรรมหรือเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือเป็นสิ่งที่ใช้เป็นประจำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน เทคนิคต่างๆ จะต้องเลือกใช้ให้ตรงกับเป้าหมายที่ต้องการแต่ละเทคนิคนั้นออกแบบได้เหมาะสมกับเป้าหมายที่ต่างกันและนอกจากนั้นยังมีการทำกิจกรรมเป็นรายบุคคลจึงทำให้นักเรียนได้ทบทวนความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาทางประวัติศาสตร์เพิ่มขึ้น ตั้งแต่กิจกรรมแรกจนถึงกิจกรรมสุดท้ายนักเรียนแต่ละกลุ่มและแต่ละคนมีคะแนนพัฒนาการทางการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น ดังที่มาร์ซาโน (Marzano 2001, p.38) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ คือ การขยายความคิดอย่างเป็นเหตุผล เป็นการประยุกต์กระบวนการวิเคราะห์รายละเอียดเฉพาะของข้อมูลบนพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจเดิมที่สะสมอยู่ในความทรงจำระยะสั้น ในรูปแบบโครงสร้างขนาดเล็กของสติปัญญา เพื่อสร้างข้อมูลใหม่อย่างอิสระและสามารถสรุปลักษณะเฉพาะที่จำเป็นและไม่จำเป็นของข้อมูลได้ และเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) กล่าวถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คือ

1) ความสามารถในการตีความ คือการทำความเข้าใจ และให้เหตุผลแก่สิ่งที่เราต้องการจะวิเคราะห์เพื่อแปลความหมายที่ไม่ปรากฏโดยตรงของสิ่งนั้น เป็นการสร้างความเข้าใจต่อสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์

2) ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์ การที่จะคิดวิเคราะห์ได้ดีนั้นจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในเรื่องนั้น ซึ่งจะช่วยในการกำหนดขอบเขตของการวิเคราะห์แจ่มแจ้งและจำแนกได้ว่าเรื่องนั้นเกี่ยวข้องกับอะไร มีองค์ประกอบย่อยๆ อะไรบ้าง และรู้ว่าอะไรเป็นสาเหตุก่อให้เกิดอะไร

3) ความช่างสังเกต ช่างสงสัย และช่างถามความเป็นคนช่างสังเกต ทำให้สามารถค้นพบความผิดปกติท่ามกลางสิ่งที่ดูอย่างผิวเผินแล้วเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น และช่างสงสัยเมื่อเห็นความผิดปกติแล้วไม่ละเลยไป รวมถึงต้องเป็นคนช่างถาม โดยชอบตั้งคำถามกับตัวเองและคนรอบ ๆ ช่างเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่การคิดต่อเกี่ยวกับเรื่องนั้น โดยยึดหลักการตั้งคำถาม 5W 1H (Who What Where When Why และ How)

4) ความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล คือ ต้องมีความสามารถในการใช้เหตุผลจำแนกแยกแยะได้ว่าสิ่งใดเป็นความจริง สิ่งใดเป็นความเท็จ สิ่งใดมีองค์ประกอบในรายละเอียดเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างไร โดยสามารถเห็นภาพต่าง ๆ ได้ใน 3 มิติ ในขณะที่คนทั่วไปจะเห็นเพียง 2 มิติที่เป็นภาพระนาบ คือสามารถเห็นภาพในแนวลึกมองเห็นความซับซ้อนที่อยู่ภายใน และรู้ว่าแต่ละสิ่งจัดเรียงลำดับกันอย่างไร รู้เหตุผลที่อยู่เบื้องหลังการกระทำ

สอดคล้องกับงานวิจัยของมนรัตน์ สมสุข (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนคิดคะแนนเฉลี่ยเป็นร้อยละ 88.28 ซึ่งไม่น้อยกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 80 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและชนกานต์ พิเศษฐวานิช (2560, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์วิชาประวัติศาสตร์โดยการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า

1) นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาประวัติศาสตร์โดยการเรียนรู้แบบนำตนเองผ่านเกณฑ์คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 12 และมีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 88

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยก่อนเรียนมีค่า Mean = 14.91, S.D.=3.16 และหลังเรียนมีค่า Mean = 23.79, S.D.=3.21 เมื่อทดสอบด้วยสถิติ Paired samples t-test นักเรียนมีความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 13.97, sig = .000$)

เนื่องจากคะแนนความสามารถการคิดวิเคราะห์มีคะแนนสูง เพราะนักเรียนได้ผ่านกระบวนการการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano) ทั้งการทำงานกลุ่มและการทำงานเป็นรายบุคคล ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีกระบวนการการคิดวิเคราะห์ที่ค่อนข้างละเอียด จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน มีนักเรียนที่คะแนนการคิดวิเคราะห์ผ่านเกณฑ์แต่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 และมีนักเรียนที่คะแนนไม่ผ่านการคิดวิเคราะห์แต่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา คำสุข (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ผลการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ประวัติศาสตร์อาเซียน สำหรับนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านปราสาท จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์มีพัฒนาการด้านการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สุปาณี ว่างานนท์ (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาการคิดวิเคราะห์ตามหลักการของMarzano สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาการคิดวิเคราะห์ตามหลักการของMarzano สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และวนารัตน์ ราชอาจ (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรสุโขทัย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมืองศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรสุโขทัย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมืองศรีเทพ ที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนประวัติศาสตร์ไทยโดยใช้แนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano) ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.51, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านมีคะแนนเฉลี่ยเรียงจากมากไปน้อยมีดังนี้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ (Mean=4.57, S.D. = 0.51) ด้านผู้เรียน (Mean = 4.49, S.D. = 0.53) และด้านครูผู้สอน (Mean= 4.47, S.D. = 0.55) ซึ่งในแต่ละด้านนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดและมีคะแนนเฉลี่ยสูง คือ

ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ไทย

ด้านผู้เรียน ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ประเด็นทางประวัติศาสตร์ สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลอย่างมีเหตุผลสู่แนวคิดหรือหลักการได้

และด้านครูผู้สอน ได้แก่ ครูผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน หาแหล่งค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เช่น ห้องสมุดหรือแหล่งอื่น ๆ

สอดคล้องกับงานวิจัยของเพียงฤทัย พุฒิกุลเกษม (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในรายวิชา ส33265 โครงการประวัติศาสตร์ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนในรายวิชา ส33265 โครงการประวัติศาสตร์ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.78 สุปาณี ว่างานนท์ (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาการคิดวิเคราะห์ตามหลักการของMarzano สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาการคิดวิเคราะห์ตามหลักการของMarzano สำหรับนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และศศิพัชร จำปา (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก

ข้อค้นพบจากงานวิจัย

1. การนำแนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano) มาใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ไทย ช่วยพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ดีเพิ่มขึ้นมากกว่าการสอนแบบบรรยายตามปกติที่ผ่านมา เนื่องจากหลักการของมาร์ซาโน (Marzano) ค่อนข้างจะละเอียดในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งประกอบด้วย ด้านการจำแนก ด้านการจัดกลุ่ม ด้านการสรุป ด้านการประยุกต์ และด้านการคาดการณ์ ทำให้นักเรียนได้ใช้ความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์การคิดจำแนกข้อมูลต่างๆ ที่มีอยู่อย่างมากมาย จัดกลุ่มข้อมูลที่มีความเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันไว้ในประเภทเดียวกัน สรุปหลักการของข้อมูลออกมา นำหลักการนั้นมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริง อีกทั้งนักเรียนยังสามารถนำการเรียนรู้ไปใช้ในการคาดการณ์เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ ซึ่งสร้างความสุขและสนุกสนาน เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful) ของออสซูเบล (David p. Ausubel)

2. การนำแนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano) มาใช้เป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนมีการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมนอกเหนือจากในหนังสือ ตำราเรียน ถึงแม้จะทำให้มีภาระงานเพิ่มขึ้นก็ตาม แต่นักเรียนก็ยังสนใจที่จะทำงานรายบุคคลและทำงานร่วมกันในการคำตอบและนำเสนอผลงาน เช่นกรณีการเรียนรู้เรื่องแนวคิดความเป็นมาเกี่ยวกับชนชาติไทยมาใช้ในการหาคำตอบเรื่องการอพยพย้ายถิ่นฐานของชาวโรฮิงญา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. ผู้สอนควรศึกษาและทำความเข้าใจในหลักการแนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano) อย่างชัดเจนเพื่อนำไปใช้ในการสอน
2. ผู้สอนควรให้อิสระแก่นักเรียนในการคิดซึ่งจะทำให้ความคิดของนักเรียนไม่ติดอยู่ในกรอบเพื่อหาคำตอบ แต่อย่างไรก็ตามครูควรกำหนดประเด็นให้ชัดเจน
3. ผู้สอนต้องกำหนดเวลาให้เหมาะสม เพื่อสามารถกำกับเวลาในการค้นหาข้อมูล และนำเสนอผลงานของนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano) ในการเรียนรู้ระดับอื่นๆ

2. ควรมีการนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano) ไปใช้กับสาระการเรียนรู้อื่น เช่น ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ เป็นต้น

3. ควรทำวิจัยการคิดวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano) กับการจัดการเรียนรู้ของบลูม (Bloom) ในรายวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมวิชาการ. (2544). *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ , องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรมวิชาการ. (2545). *คู่มือการสอนสังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ , ครูสภาลาดพร้าว.กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ, องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2542). *ปฏิรูปวิธีคิดแบบไทยต้องคิดให้ครบ10มิติ*. มองไกลไอเอฟดี.3,1. เฉลิมนิติเชตต์ปริษา. (2545). *เทคนิคการสอนประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ,โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- ชนกานต์ พิธิษฐวานิช. (2560). *ศึกษาการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์วิชาประวัติศาสตร์โดยการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ , มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ชัยยศ โพธิ์ศรี. (2554). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เมืองจันทน์ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). พิษณุโลก , มหาวิทยาลัยนเรศวร
- ณรงค์ พ่วงพิศ และวุฒิชัย มูลศิลป์. (2560). *หนังสือเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทย*. กรุงเทพฯ , อักษรเจริญทัศน์.
- ปรียานุช สถาวรมณี. (2548). *การพัฒนากิจกรรมในหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน*. ปริญญาโท กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- เพียงฤทัย พุฒิกุณเกษม. (2557). *การพัฒนาสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในรายวิชา ส33265 โครงการประวัติศาสตร์ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษาด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ ,หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)
- มนรัตน์ สมสุข. (2555). *ผลของวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่2 (รายงานผลงานวิจัย)*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ระวีวรรณ ภาคพรต, มาลี โตสกุล, และเฉลิมชัย พันธุ์เลิศ. (2554). *เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครู แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- วนรัตน์ ราชอาจ. (2558). ผลการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรสุโขทัย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมืองศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์. (บทความวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศศิพัชร จำปา. (2559). ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์. (วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ , มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุปาณี ว่างานนท์. (2558). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาการคิดวิเคราะห์ตามหลักการของ Marzano สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สุพัตรา คำสุข. (2556). ผลการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ประวัติศาสตร์อาเซียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านปราสาท จังหวัดศรีสะเกษ. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). นนทบุรี , มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ภาษาต่างประเทศ

- Bloom, Benjamin S.; & et al. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives Handbook I, Cognitive Domain*. 17th ed. New York, David Mackay.
- Kagan, S. (1994). *Cooperative learning*. CA, Kagan Publishing.
- Marzano, R.J. (2001). *Designing a new taxonomy of educational objectives*. Thousand Oaks, California, Corwin Press.

การพัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

The Development of Analytical Thinking in Social Studies by Using The Inquiry Technique for Mathayom 4 Students

อนุรักษ์ สวัสดิ์¹
อัญชลี ทองเฒ่า²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3) ศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนราชวินิตบางเขน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้การคิดวิเคราะห์และการสืบเสาะหาความรู้ 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3) แบบวัดการคิดวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดของบลูม 4) แบบประเมินการทำงานกลุ่มและรายบุคคล 5) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ได้แก่ 1) ค่าร้อยละ 2) ค่าเฉลี่ย 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 4) Paired Sample t-test

ผลการวิจัย พบว่า 1) การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนรายบุคคลมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 96.67 และนักเรียนที่มีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.68)

คำสำคัญ : การพัฒนาการคิดวิเคราะห์, การเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้, วิชาสังคมศึกษา, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

¹ นักศึกษาหลักสูตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

² ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนการสอนของระบบการศึกษาไทยที่ผ่านมาประสบความล้มเหลวในกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ที่ไม่สามารถสร้างคนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ คือ ไม่สามารถสร้างคนให้มีพื้นฐานการคิด วิธีการเรียนรู้ การมีทักษะในการจัดการและทักษะในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับคำกล่าวของนักวิชาการหลายท่าน เช่น วิทยากร เชียงกูล (2542) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ทำข้อสอบอัตนัยและข้อสอบที่เป็นการอธิบายความได้น้อยมาก เนื่องมาจากขาดการปลูกฝังให้รักในการเรียนรู้ การอ่านหนังสือ การศึกษาค้นคว้า การคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง

อรุณ จันทวานิช และไพบุลย์ แจ่มพงษ์ (2542) ได้กล่าวว่า ผลจากการประเมินคุณภาพการศึกษาของกรมวิชาการในระดับมัธยมศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2540 ระบุว่า วิชาคณิตศาสตร์และวิชาสังคมศึกษา มีนักเรียนประมาณร้อยละ 81 และ 61 ตามลำดับ มีผลการประเมินอยู่ในระดับต้องปรับปรุง และพยุงค์ศักดิ์ จันทรสุรินทร์ (2541) กล่าวว่า สภาพการเรียนการสอนในปัจจุบันกลายเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ไม่สมบูรณ์ และไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื่องจากครูผู้สอนยังคงเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลางและยึดเนื้อหาเป็นหลัก เน้นการท่องจำ มากกว่าการคิดวิเคราะห์หาเหตุผลและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งผลให้สมรรถนะของผู้เรียนในด้านความรู้และความคิดอยู่ในระดับต่ำอีกด้วย

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวดที่ 1 บททั่วไป เรื่อง ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้บัญญัติไว้ในหมวดที่ 4 เรื่อง แนวการจัดการศึกษา ซึ่งในมาตรา 23 และมาตรา 24 กำหนดให้การจัดการศึกษา ต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมในแต่ละระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการกระบวนการเรียนรู้ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ดำเนินการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และประยุกต์ความรู้ ตลอดจนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น และสถานศึกษายังเป็นส่วนที่สำคัญใน การส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งการเรียนรู้นั้นสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่รวมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันพบว่า เด็กไทยยังประสบปัญหาในเรื่องของการคิดวิเคราะห์อยู่ไม่น้อย ซึ่งปัญหาของการพัฒนาด้านการคิดวิเคราะห์ อาจเกิดมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่ได้เน้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับที่ วีระ สุตสังข์ (2550) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในปัจจุบัน ครูผู้มีความสำคัญไม่ได้เน้นการคิดไปใช้จัดกิจกรรมอย่างจริงจัง ครูอาจจะสอนให้นักเรียนคิด แต่การสอนนั้นยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร ทำให้ปัญหาการคิดของนักเรียนจึงยังมีอยู่ นักเรียนยังไม่มีประสบการณ์การคิดที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสอดคล้องกับรายงานของสำนักวิชาการและ

มาตรฐานการศึกษา (2549) ที่พบสภาพปัญหาของผู้เรียนว่า มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ การคิดไตร่ตรอง และการมีวิสัยทัศน์อยู่ในระดับควรปรับปรุงเป็นส่วนใหญ่

การคิดวิเคราะห์เป็นทักษะสำคัญที่ต้องฝึกฝน ดังที่ บลูม (Bloom, 1956 อ้างอิงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543) ว่า การคิดวิเคราะห์เป็นความสามารถในการแยกแยะ เพื่อหาส่วนย่อยของเหตุการณ์ เรื่องราวหรือเนื้อหาต่าง ๆ ว่าประกอบไปด้วยอะไร มีความสำคัญอย่างไร อะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผล และที่เป็นอย่างนั้นอาศัยหลักการอะไร

นอกจากนี้ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) ได้กล่าวไว้ว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การจำแนกแยกแยะองค์ประกอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกเป็นส่วน ๆ เพื่อค้นหาว่าทำมาจากอะไร มีองค์ประกอบอะไร ประกอบขึ้นมาได้อย่างไร เชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างไร และสุวิทย์ มูลคำ (2547) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการ แยกแยะส่วนย่อย ๆ ของเหตุการณ์ เรื่องราวหรือเนื้อเรื่องต่าง ๆ ว่าประกอบด้วยอะไร มีจุดมุ่งหมายหรือความประสงค์สิ่งใด และส่วนย่อย ๆ ที่สำคัญนั้นแต่ละเหตุการณ์เกี่ยวพันกันอย่างไรบ้าง และเกี่ยวพันกันโดยอาศัยหลักการใด เป็นการระบุคุณลักษณะ ระบุประเด็นหรือองค์ประกอบของข้อมูล ซึ่งครอบคลุมถึงการระบุความเหมือนหรือความแตกต่างของข้อมูลด้วย

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการคิดวิเคราะห์ในการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา นอกจากการคิดวิเคราะห์แล้ว สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าวิธีการและแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษา โดยมุ่งเน้นผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เนื่องจากเป็นช่วงชั้นที่จำเป็นต้องมีพื้นฐานความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สูงขึ้น เพื่อใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิเคราะห์ รวมไปถึงการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ในที่สุดผู้วิจัยจึงได้เลือกศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ซึ่งมีแนวคิดเริ่มต้นมาจาก Robert Karplus ที่เป็นผู้เสนอการจัดการเรียนรู้วิธีนี้ในระดับประถมศึกษา เพื่อกระตุ้นผู้เรียนให้มีความสนใจในการเรียนและลดความน่าเบื่อหน่ายของการเรียนในห้องเรียน โดยจุดเริ่มต้นของวัฏจักรการเรียนรู้นี้มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget และผลงานของ Ausubel และแนวคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเองที่เกี่ยวกับธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ ซึ่งเหมาะสมสำหรับการสอนวิทยาศาสตร์ (Trowbridge และ Bybee, 1996, 204; Robertson, 1996; Abraham, 1997, p. 219 อ้างอิงใน นันทกา คันธิยงค์, 2547, น. 17)

เริ่มต้นจากรูปแบบวงจรการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน โดยที่ Karplus และ Thier (1967; cited in lawson, 1995, p. 134-139) ได้นำเสนอรูปแบบวงจรการเรียนรู้ เพื่อใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรวิทยาศาสตร์ในสหรัฐอเมริกา โดยมีขั้นตอนทั้งหมด 3 ขั้นตอน คือ ขั้นสำรวจ (exploration) ขั้นสร้าง (invention) และขั้นค้นพบ (discovery)

ต่อมา Eisenkraft (2003, p. 57-59) ได้พัฒนารูปแบบของวงจรการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนเป็น 7 ขั้นตอน โดยโอนั้นเซนกราฟต์ได้ให้เหตุผลว่าขั้นตอนของวงจรการเรียนรู้แบบ 5E เป็นขั้นตอนที่ยังไม่ต่อเนื่อง และยังไม่สมบูรณ์ จึงได้ทำการเพิ่มขั้นตอนของการเรียนรู้อีก 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม (elicit) และขั้นนำความรู้ไปใช้ (extend) ได้แก่ 1) ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม 2) ขั้นรับความรู้สึก 3)

ขั้นสำรวจและค้นหา 4) ขั้นตอนอธิบายและลงข้อสรุป 5) ขั้นขยายความคิด 6) ขั้นตอนการประเมินผล 7) ขั้นนำความรู้ไปใช้

นอกจากนี้สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2548) ยังได้นำเสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสร้างความสนใจ 2) ขั้นสำรวจและค้นหา 3) ขั้นตอนอธิบายและลงข้อสรุป 4) ขั้นขยายความรู้ และ 5) ขั้นประเมิน

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เพิ่มเติม เช่น งานวิจัยของ แวมมณี กุลเมืองน้อย (2550, บทความย่อ) ที่ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ และปิยฉัตร ชัยมาลา (2550, บทความย่อ) ได้ศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) โรงเรียนจตุรมิตรวิทยาจารย์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ลัดดาวัลย์ จิมอาษา (2554, บทความย่อ) ได้ศึกษาผลของทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น สารที่ 2 หน้าทีพลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนพุดพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น และ Somers (2005) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน 7E ในการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา เรื่อง พืชชายฝั่งของรัฐหลุยส์เซียน่า สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น นอกจากนี้ Mecit (2006) ได้ทำการศึกษาผลของการเรียนโดยวงจรการเรียนรู้รูปแบบ 7E ในการปรับปรุงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนเกรด 5

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า ในการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา การเรียนรู้ควรปรับขั้นตอนและวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น โดยมีการคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบ รู้จักวิเคราะห์ โดยอาศัยข้อมูลหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อใช้ในการตัดสินใจ สามารถมองเห็นทิศทางที่จะเลือกปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งแนวคิดของการจัดการเรียนรู้ และการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะจัดการเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ และการคิดวิเคราะห์ในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สอน โดยผลที่ได้รับจากการศึกษาอาจจะเป็นแนวทางนำไปพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

สมมติฐานของการวิจัย

1. ความสามารถการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความพึงพอใจต่อการเรียนเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทุกคน ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนราชวินิตบางเขน 8 ห้องเรียน จำนวน 240 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนราชวินิตบางเขน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

ตัวแปรต้น ได้แก่

1. การเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้
2. การคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของบลูม

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ความสามารถการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
3. ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ระยะเวลาในการทำวิจัย ได้แก่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 1 ชั่วโมง รวมเป็นเวลา 15 ชั่วโมง

เนื้อหาที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ เนื้อหารายวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สารการ เรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ประกอบไปด้วย 2 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การเมืองการปกครองไทย ได้แก่

เรื่องที่ 1 ระบอบการเมืองการปกครอง เวลา 3 ชั่วโมง

เรื่องที่ 2 การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เวลา 3 ชั่วโมง

เรื่องที่ 3 ปัญหาการเมืองของประเทศไทยและแนวทางแก้ไข เวลา 3 ชั่วโมง

เรื่องที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เวลา 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 กฎหมายที่ควรรู้ ได้แก่

เรื่องที่ 1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เวลา 3 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การคิดวิเคราะห์และการสืบเสาะหาความรู้ จำนวน 5 แผน ระยะเวลา 15 ชั่วโมง
2. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แบบปรนัย ก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบคู่ขนาน
3. แบบวัดการคิดวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดของบลูม
4. แบบประเมินการทำงานกลุ่ม /รายบุคคล
5. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ ในวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการวิจัยการพัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชวินิตบางเขน

1. ชี้แจงลำดับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ และให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียน
2. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน แบบความสามารถ โดยใช้คะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียน
3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้การคิดวิเคราะห์และการสืบเสาะหาความรู้ จำนวน 15 ชั่วโมง ระยะเวลา 5 สัปดาห์
4. ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยตรวจผลการคิดวิเคราะห์และประเมินกระบวนการทำงานกลุ่ม/รายบุคคลของนักเรียน
5. หลังจากเรียนครบทุกหน่วยการเรียนรู้แล้ว ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนซึ่งเป็นชุดคู่ขนานกับแบบทดสอบก่อนเรียน
6. ให้ผู้เรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการคิดวิเคราะห์กับการเรียนโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ ในวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
7. เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมา ประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปและแปลผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ ใช้ สถิติทดสอบค่า Paired Sample t-test
2. วิเคราะห์ข้อมูลการคิดวิเคราะห์ในการเรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage)

3. วิเคราะห์ข้อมูลการทำงานรายบุคคล โดยใช้คะแนนผลรวมและแปรผล
4. วิเคราะห์ข้อมูลการทำงานกลุ่ม โดยใช้คะแนนผลรวมและแปรผล
5. วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจต่อการเรียน โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ในวิชาสังคมศึกษา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (Standard Deviation)
6. แปรผลและวิเคราะห์ข้อมูล
7. ประมวลผลและอภิปรายผล โดยใช้ตารางและการพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่ม/รายบุคคล จำนวน 5 ครั้ง พบว่า การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนรายบุคคลมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 96.67 และนักเรียนที่มีคะแนน ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนเท่ากับ 13.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.71 และคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนเท่ากับ 17.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.54 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียน มีค่า Sig.(2-tailed) เท่ากับ .000 แสดงว่าคะแนนหลังสอบเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 4.35$, S.D = 0.68) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.41$, S.D = 0.67) ด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 4.41$, S.D = 0.69)

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน แบ่งเป็นรายกลุ่มและรายบุคคล จำนวน 5 ครั้ง พบว่า

1.1 การคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน เป็นรายกลุ่ม พบว่า การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนรายบุคคลมีคะแนน

ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 96.67 และนักเรียนที่มีคะแนน ไม่ผ่าน เกณฑ์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33

1.2 การคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน เป็นรายบุคคล พบว่า การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนรายบุคคลมี คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 96.67 และนักเรียนที่มีคะแนนต่ำ กว่าร้อยละ 80 ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33 จะเห็นได้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนน การคิดวิเคราะห์ โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ผ่านเกณฑ์ และคะแนนค่อนข้างสูง เนื่องจาก กระบวนการ สืบเสาะหาความรู้ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น คือ (1) ขั้นสำรวจและค้นหา (2) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (3) ขั้นขยายความรู้ (4) ขั้นประเมินผล (5) ขั้นนำความรู้ไปใช้ และการคิดวิเคราะห์ที่ใช้แนวคิดของบลูม ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ความสำคัญ (2) การวิเคราะห์หลักการ (3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ซึ่งช่วยทำ ให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพิ่มมากขึ้น โดยพิจารณาจากคะแนนของนักเรียนในการทำ กิจกรรมแต่ละครั้ง อีกประการหนึ่ง การเรียนรู้โดยการทำงานเป็นกลุ่มช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ได้ดี เช่น การวางแผน เป็นขั้นตอน และเป็นระบบ การศึกษาค้นคว้า มุ่งมั่นค้นคว้าหาข้อมูล และใช้แหล่งเรียนรู้ ที่หลากหลาย ผลงานมีความถูกต้อง และค่อนข้างสมบูรณ์ มีการนำเสนอให้รายละเอียดชัดเจน และส่วนที่ สำคัญก็คือมีความรับผิดชอบต่อการทำงาน ซึ่งอยู่ในระดับทั้งหมดพอใจถึงดี จึงเป็นส่วนหนึ่งของการ สนับสนุนการเรียนรู้แบบนี้ ซึ่งทิสนา แชมณี (2545) กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนโดยเน้น กระบวนการสืบสวนว่า เป็น การดำเนินการเรียนการสอน ผู้สอนกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดคำถาม เกิดการคิด และการลงมือเสาะแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง โดยที่ผู้สอนช่วย อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน เช่น ด้านการสืบค้นหาแหล่งเรียนรู้ การศึกษาหา ข้อมูล การวิเคราะห์ การสรุปข้อมูล การอภิปรายโต้แย้งทางวิชาการ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น และ Robert Karplus (1977) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้วิธีนี้ในระดับประถมศึกษา เพื่อกระตุ้นผู้เรียนให้ม ีความสนใจในการเรียนและลดความน่าเบื่อหน่ายของการเรียนในห้องเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัด ดาวัลย์ จิมอาษา (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น สารที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนพุดพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2553 จำนวน 17 คน การวิจัยใช้รูปแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว (one-shot case study) ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสารที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตใน สังคม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้นมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อย ละ 82.35 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 75 และมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 79.85 ในด้าน ทักษะการคิดวิเคราะห์ มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 76.47 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 75 และมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 75.29 พิมพ์แพร สืบบุก (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผล การใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 7E ที่มีต่อการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายคุ้มครองสิทธิของบุคคล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนฉิมพลี จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนที่เรียนโดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 7E มีการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูง กว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ Mecit (2006) ได้ทำการศึกษาผล

ของการเรียนโดยวงจรการเรียนรู้รูปแบบ 7E ในการปรับปรุงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนเกรด 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยวงจรการเรียนรู้รูปแบบ 7E มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณดีกว่ากลุ่มควบคุม

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า

2.1 นักเรียนจำนวน 30 คน ได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100

2.2 คะแนนเฉลี่ยแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ก่อนเรียนเท่ากับ 13.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.71 และคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนเท่ากับ 17.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.54 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียน ค่า Sig มีค่าเท่ากับ .000 แสดงว่าคะแนนหลังสอบเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การที่นักเรียนทุกคนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาการเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้เป็นกระบวนการที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนได้ เนื่องจากเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นสาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ซึ่งมีปริมาณเนื้อหามาก และจำเป็นที่นักเรียนจะต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมทั้งในและนอกห้องเรียน อีกประการหนึ่ง การเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้ยังกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ จึงทำให้ นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของรัชดาภรณ์ โสภา (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่องการศึกษาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้(5Es)ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์เฉลี่ยเท่ากับ 21.40 คิดเป็นร้อยละ 71.33 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 28 คน คิดเป็นร้อยละ 73.68 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และ พิมพ์แพร สืบบุก (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 7E ที่มีต่อการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายคุ้มครองสิทธิของบุคคล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนนิมพลี จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนที่เรียนโดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 7E มีการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูง กว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง กฎหมายคุ้มครองสิทธิของบุคคล ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 7E หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 4.35$, S.D = 0.68) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.41$, S.D = 0.67) ด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 4.41$, S.D = 0.69)

ด้านผู้สอน ได้แก่ ผู้สอนช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเมื่อมีปัญหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ ส่งเสริมการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน และสร้างบรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนทำงานได้อย่างอิสระ ด้านผู้เรียน ได้แก่ มีการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น ได้พัฒนาความสามารถการเรียนรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ จิมอาษา (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น สารที่ 2 หน้าทีพลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนวัดพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.39) นักเรียนได้สรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง และรัชดาภรณ์ โสภา (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่อง การศึกษาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.06) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ นักเรียนได้ศึกษาและสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.39) ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.39)

ข้อค้นพบงานวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้ ทั้ง 5 ขั้นตอน รวมไปถึงหลักการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของบลูม ทั้ง 3 ด้าน ส่งผลให้นักเรียนเกิดการพัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเดิมการสอนเป็นการบรรยาย และเน้นเนื้อหาเป็นหลัก ทำให้นักเรียนได้เพียงท่องจำ แต่การเรียนรู้แบบนี้ช่วยทำให้นักเรียนได้ฝึกฝนกระบวนการคิด มีการวางแผนอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อค้นหาความรู้และคำตอบด้วยตนเอง และในบางเรื่องมีการฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้นักเรียนได้พัฒนาการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ยอมรับซึ่งกันและกัน ซึ่งผลอันนี้จะนำไปสู่ การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีคุณภาพ และอีกประการหนึ่งทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของครูในฐานะเป็นที่ปรึกษา ไม่ใช่ผู้สอน

2. การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมกลุ่มเป็นครั้งแรกนั้นมีส่วนช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและรวดเร็วมากขึ้น เกี่ยวกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน และการคิดวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดของบลูม 3 ด้าน เนื่องจากกิจกรรมกลุ่มดังกล่าวมีส่วนช่วยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับข้อสงสัยที่เกิดขึ้น จนทำให้นักเรียนสามารถดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนของการสืบเสาะหาความรู้ และการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของบลูมสำเร็จ ทั้งนี้ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีบทบาทในการเป็นผู้ให้คำปรึกษาในการทำกิจกรรมการเรียนรู้แก่นักเรียนให้ครบทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง

3. การจัดการเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการพัฒนาการคิดวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดของบลูมอย่างสม่ำเสมอ และผสมผสานระหว่างกิจกรรมกลุ่มและรายบุคคลสามารถพัฒนาให้นักเรียนเกิดความชำนาญเกี่ยวกับการสืบเสาะหาความรู้ และการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของบลูม โดยสังเกตได้จากกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งที่ 1 ครั้งที่ 3 และครั้งที่ 4 เป็นกิจกรรมกลุ่ม ส่วนครั้งที่ 2 และครั้งที่ 4 เป็นกิจกรรมรายบุคคล ซึ่งสังเกตจากผลการพัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียน พบว่า มีพัฒนาการคะแนนที่สูงขึ้นตามลำดับ

4. นักเรียนบางคนเมื่อทำกิจกรรมรายบุคคลมีคะแนนผลการพัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาค่อนข้างสูง แต่เมื่อทำกิจกรรมกลุ่มคะแนนลดต่ำลง สาเหตุเนื่องมาจากนักเรียนที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาระดับดี เมื่อทำผลงานรายบุคคลจะแสดงศักยภาพได้อย่างเต็มที่ แต่เมื่อทำผลงานกลุ่ม นักเรียนดังกล่าวให้ความร่วมมือในกิจกรรมกลุ่มน้อย และนักเรียนที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในระดับพอใช้บางคนมีบทบาทในการทำงานกลุ่มสูง จึงทำให้ผลงานกลุ่มได้คะแนนต่ำกว่าระดับความสามารถของสมาชิกกลุ่มบางคน ในการจัดกิจกรรมกลุ่มครั้งถัดไป ผู้วิจัยจึงได้กระตุ้นให้นักเรียนที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในระดับดีให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มมากขึ้น และส่งเสริมให้นักเรียน ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันในกลุ่มมากขึ้น ส่งผลให้กิจกรรมกลุ่มในครั้งต่อมา นักเรียนมีคะแนนสูงขึ้นตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยการตอบคำถาม และให้คำปรึกษาในข้อสงสัยของนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้และการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของบลูม รวมถึงเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ขั้นตอนของการทำงานกลุ่ม การทำใบงาน เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2 ครูผู้สอนควรบริหารจัดการระยะเวลาให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้ทั้งหมด 5 ขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป ขั้นขยายความรู้ ขั้นประเมินผล ไปจนถึงขั้นนำความรู้ไปใช้ ตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนอย่างครบถ้วน

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้และการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของบลูม จำเป็นต้องใช้สื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น วัสดุทัศนกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ ใบงานกลุ่มและรายบุคคล เว็บไซต์ที่ใช้ในการส่งงาน เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การนำแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้และการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของบลูมควรนำไปใช้กับนักเรียนในระดับที่สูงขึ้น ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือประยุกต์ใช้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). *การคิดเชิงวิเคราะห์*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ชัคเชสมิเดีย.
- ทิตินา แคมมณี. (2545). *กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : นิชิน แอดเวอร์ไทซิ่ง กรุ๊ป.
- นันทกา คันธิยงค์. (2547). *ผลการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนตามวัฏจักรการเรียนรู้ 5E's BSCS ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ปิยะฉัตร ชัยมาลา. (2550). *ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es)*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พยุงค์กิต์ จันทรสุรินทร์. (2541, สิงหาคม). *การวิจัยในชั้นเรียน : ทางเลือกใหม่ของการนิเทศการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. วารสารวิชาการ.
- พิมพ์แพร สืบบุก. (2554). *ผลการใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 7E ที่มีต่อการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายคุ้มครองสิทธิของบุคคล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนิมพลี จังหวัดกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฝ่ายวิชาการสำนักพิมพ์เดอะบุคส์. (2556). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ : เดอะบุคส์.
- รัชดาภรณ์ โสภาก. (2559). *การศึกษาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก*. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่ 11 ฉบับที่ 4 เดือนตุลาคม – ธันวาคม ปีพ.ศ. 2560. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ลัดดาวัลย์ จิมอาษา. (2554). *การศึกษาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิทยากร เชียงกุล. (2542). *รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2541 : วิฤติและโอกาสในการปฏิรูปการศึกษาและสังคมไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

วีระ สุตสังข์. (2550). *การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

แวมณี กุลเมืองน้อย. (2550). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิดวิเคราะห์ และความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาคอมพิวเตอร์ เรื่อง เทคโนโลยีสารสนเทศ ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). *หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สุวิทย์ มูลคำ. (2547). *กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

อำรุง จันทวานิช และไพบูลย์ แจ่มพงษ์. (2542, กันยายน). *การศึกษา : แนวทางการพัฒนาคุณภาพวารสารวิชาการ*.

ภาษาต่างประเทศ

Eisenkraft, Arthur. **Expanding the 5-E Model a Proposed 7-E Model Emphasizes Transfer of Learning and the Importance of Eliciting Prior Understanding**. *The Science Teacher* 70, 6 (September 2003) : 56 – 59.

Karplus, R. (1977). “**Science Teaching and Development of Research in Science Teaching**”. *Science Education*, 199(4), 169 – 175.

Lawson, A. E. (1995). *Science Teaching and the Development of Thinking*. Belmont, CA: Watsworth Publishing Company.

Mecit, O. (2006). **The effect of 7E Learning cycle model on the improvement of fifth grade student’ critical thinking skills**. A thesis submitted to the graduate school of natural and applied sciences of middle east technical university in partial fulfillment of the requirements.

การอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

English Pronunciation with using Peer-Assisted Learning for
Prathomsuksa 4 Students

ไอลดา จันทรล้อย¹
อัญชลี ทองเฒ²

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสามารถในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนโรงเรียนบ้านบ่อพระ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน 35 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการสอน 2) แบบทดสอบความสามารถการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ paired t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ทำหน้าที่เป็นเพื่อนช่วยเพื่อนจำนวน 11 คน มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์ทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100 และนักเรียนที่เรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนจำนวน 24 คนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 25 มีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 75 และนักเรียนมีความสามารถการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ก่อนเรียนมีค่า (Mean = 3.37, S.D. = 0.80) และหลังเรียนมีค่า (Mean = 7.37, S.D. = 1.37) เมื่อทดสอบด้วยสถิติ paired t-test นักเรียนมีความรู้ภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ 0.5 (t 19.51, sig 0.00) 2) นักเรียนมีความพึงพอใจในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Mean = 2.55, S.D.= 0.60)

คำสำคัญ : ความสามารถในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ, การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน, นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

¹ นักศึกษาหลักสูตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

² ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศที่สำคัญที่สุด คือการพัฒนาคนให้เป็นคนที่มีคุณภาพและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกซึ่งการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญของการพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะในการแก้ปัญหาและดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายดังกล่าวนั้นต้องให้การศึกษาที่หลากหลาย ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ที่พระทานแก่คณะครูและนักเรียนว่า “...การศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคลสังคม และบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนพอเหมาะกันทุกๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปโดยตลอด” (สำนักคณะกรรมการข้าราชการครู 2544:4)

จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ซึ่งทรงพระราชทานเกี่ยวกับการศึกษาไว้ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความสำคัญของการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาด้านองค์ความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล ถ้าบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีมีประสิทธิภาพแก่เยาวชน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพซึ่งสามารถธำรงความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดทำให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งสอดคล้องกับ แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) ได้กำหนดการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ ผลิตและพัฒนาคน กำลังการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การพัฒนาศักยภาพของคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการการศึกษา

การจัดการเรียนการสอนต้องเน้นให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองและถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2549: 9) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองเต็มศักยภาพเพื่อให้ผู้เรียนสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเต็มศักยภาพสอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญนี้จึงได้จัดให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษขึ้นในโรงเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา เป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะต่างๆ ทั้งการฟัง พูด อ่านและเขียนเพื่อให้สามารถนำทักษะเหล่านี้ไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม การเรียนการสอนในปัจจุบันเน้นภาษาอังกฤษเป็นอย่างมากเพราะการเรียนการ

สอนส่วนใหญ่ในภาษาอังกฤษเน้นการอ่าน แต่ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถที่จะอ่านได้หรือไม่มีความกล้าที่จะอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพราะกลัวอ่านออกเสียงไม่ถูกต้องจึงไม่กล้าอ่านออกเสียงจนทำให้ไม่สามารถอ่านออกเสียงคำศัพท์นั้น ๆ ได้และนำไปสู่การออกเสียงคำศัพท์ที่ไม่ถูกต้องในที่สุด ดังนั้นผู้สอนจึงควรนำรูปแบบการสอนที่มีความหลากหลายมาจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและไม่กลัวที่จะอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ หนึ่งในนั้นคือการใช้สื่อประสมในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดรูปแบบที่หลากหลายในการเรียนการสอนและเพื่อการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ดีของนักเรียน

ในการจัดการเรียนการสอนครูจะต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียน คำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน และพยายามสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และได้ทำกิจกรรมร่วมกันในการเรียนการสอน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากที่สุดและมีการสนับสนุนให้มีการช่วยเหลือกันในในด้านการในชั้นเรียน โดยที่เด็กเก่งสามารถช่วยเหลือเด็กอ่อน มีความสามัคคี รักกัน และเห็นอกเห็นใจกัน (สุรางค์ โค้ว ตระกูล, 2545) ซึ่งการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เรียกว่า การสอนโดยเพื่อนช่วยสอน (Peer tutoring)

การสอนโดยเพื่อนช่วยสอน (Peer tutoring) เป็นการสอนที่มีพื้นฐานมาจากแนวคิดที่เกี่ยวกับการกระจายบทบาทในการสอนซึ่ง Rom (1982) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับวิธีให้เพื่อนช่วยสอนว่า เป็นการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนสอนกันเอง วิธีสอนดังกล่าวมีรากฐานมาจากแนวคิดและทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งการให้นักเรียนมาสอนนั้นสามารถทำได้ 2 แบบคือ 1) ให้นักเรียนรุ่นเดียวกัน หรือเพื่อนร่วมชั้นที่อยู่ในระดับเดียวกันเป็นนักเรียนผู้สอน (Same-Age Tutoring) 2) ให้นักเรียนรุ่นพี่หรืออยู่ในระดับชั้นที่สูงกว่าเป็นนักเรียนผู้สอน (Cooke-Age Tutoring)

จากงานวิจัยสนับสนุนเรื่องการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนได้แก่ จันทรเพ็ญ บำรุง (2547) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษา พบว่านักเรียนสามารถพูดโต้ตอบโดยใช้ประโยคและออกเสียงได้ถูกต้องเป็นบางประโยคตามสถานการณ์ นักเรียนผู้ที่มีความมั่นใจพร้อมช่วยเพื่อนมากขึ้น นักเรียนให้ความสนใจและสนุกสนานในการร่วมกิจกรรม เรียบเรียงเนื้อหาในการพูดเป็นไปด้วยความเรียบร้อย พิมพร แสงแก้ว (2555) การพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่อง Klonglan District สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษ ก่อนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน พบว่าความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ บุษยากร ชัยชวา (2557) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer-assisted Learning) เพื่อพัฒนา ทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชนเผ่า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยด้าน ทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารหลังเรียนสูงกว่า

ก่อนเรียนเท่ากับ 3.22 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 14.35 และยิ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 60 ความสามารถทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยมีคะแนนเฉลี่ย สูงกว่าเท่ากับร้อยละ 12.39 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

Heron and cook (1982) กล่าวว่า การสอนโดยเพื่อนช่วยสอน ครูจะต้องเข้าใจเทคนิคและวิธีการในการสอนเป็นอย่างดี การดำเนินการสอนต้องเป็นไปตามขั้นตอน รวมทั้งการจัดอัตราส่วนระหว่างนักเรียนผู้เรียนกับนักเรียนผู้สอนอย่างเหมาะสมและมีการบันทึกผลการปฏิบัติงานของนักเรียน โดยครูจะต้องเป็นผู้ควบคุมดูแลในการสอนโดยเพื่อนช่วยสอน ไม่มอบภาระการสอนให้เป็นของนักเรียนผู้สอนเพียงอย่างเดียว เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและไม่มีข้อบกพร่องน้อยที่สุด

จากเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกันตวรรณ จะช่วยทำให้การอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนให้นักเรียนที่เรียนเก่งกว่าช่วยเพื่อนนักเรียนที่อ่อนกว่าเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษและอาจสามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สามารถอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความสามารถในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05
3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน อยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกันตวรรณ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 110 คน

กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนกันตวรรณ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 35 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นห้องที่นักเรียนมีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการอ่านออกเสียงคำศัพท์

ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน

ขอบเขตของเนื้อหาหน่วยการเรียนรู้ที่ 4-6

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สัตว์ป่า (Wild Animals)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง เมืองและอวกาศ (City and Space)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง กีฬา (Sports Day)

ระยะเวลาในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 15 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการสอนการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนจำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วยชุดคำศัพท์ภาษาอังกฤษ จำนวน 12 ชุด ชุดละ 10 คำ ได้แก่เรื่อง สัตว์ป่า อวกาศ และกีฬา

2. แบบทดสอบวัดความสามารถการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ 4 ชุด ชุดละ 10 คำ

3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกันตวรรณ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ชี้แจงวัตถุประสงค์และขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแก่นักเรียน
2. ทดสอบความสามารถการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนเรียนจำนวน 1 ชุด จำนวน 10 คำ
3. แบ่งนักเรียนจำนวน 11 กลุ่ม กลุ่มละ 3-4 คนโดยวัดความสามารถจากคะแนนสอบภาษาอังกฤษในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561
4. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน ทั้ง 3 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องสัตว์ป่า หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องเมืองและอวกาศ และหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่องกีฬา ทั้งหมด 15 คาบเรียน ก่อนจัดกิจกรรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ หน่วยละ 1 ชุด ชุดละ 10 คำ ก่อนเรียน (pretest) เริ่มกิจกรรมและทดสอบเพื่อเก็บคะแนนความสามารถในแต่ละชุด เมื่อทำกิจกรรมเรียบร้อยแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ครูทำการทดสอบวัดความสามารถหลังเรียน (posttest) ซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน
5. เมื่อสิ้นสุดผู้สอนแจกแบบสอบถามวัดความพึงพอใจในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน
6. เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดไปประมวลผลและวิเคราะห์
7. สรุปผล อภิปรายผล โดยใช้ตารางการพรรณนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. วิเคราะห์การอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน โดยใช้ ค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ความแตกต่างความสามารถในการเรียน การอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (t-test dependent sample) ก่อนเรียนและหลังเรียน
3. วิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้ชุดกิจกรรมการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษและการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. ผลของความสามารถในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นนักเรียนที่ทำหน้าที่เป็นเพื่อนช่วยเพื่อนจำนวน 11 คน พบว่านักเรียนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 100

2. ผลของความสามารถในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนจำนวน 24 คน พบว่านักเรียนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 25 มีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 75

3. ผลของความสามารถในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนมีความสามารถในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนเรียนมีค่า (Mean = 3.37, S.D. = 0.80) และหลังเรียนมีค่า (Mean = 7.37, S.D. = 1.37) เมื่อทดสอบด้วยสถิติ paired t-test นักเรียนมีความรู้ภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ 0.5 (t 19.51, sig 0.00)

4. ระดับความพึงพอใจต่อการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ภาพรวมโดยเฉลี่ยระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (Mean = 2.55, S.D. = 0.60) เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยตามลำดับดังนี้ ระดับความพึงพอใจด้านกิจกรรมการเรียนรู้ (Mean = 2.57, S.D. = 0.60) ด้านผู้เรียน (Mean = 2.53, S.D. = 0.59) และด้านผู้สอน (Mean = 2.52, S.D. = 0.69) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ผลของความสามารถในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นนักเรียนที่ทำหน้าที่เป็นเพื่อนช่วยเพื่อนจำนวน 11 คน พบว่านักเรียนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เพราะเป็นนักเรียนที่ได้รับการคัดมาจากระดับผลการเรียนในภาคเรียนที่ 1 ถ้าพิจารณาในแต่ละครั้งที่ทดสอบก่อนเรียนมีคะแนนค่อนข้างสูงสำหรับนักเรียนบางคนเมื่อทดสอบหลังเรียนแล้วทุกคนมีคะแนนสูงขึ้นอาจเนื่องจากนักเรียนจำนวน 11 คนได้รับการฝึกฝนจากครูและตนเองก็นำความรู้จากครูไปฝึกเพื่อนจึงทำให้เกิดการพัฒนาในตนเองมากขึ้น

2. ผลของความสามารถในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนจำนวน 24 คน พบว่านักเรียนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 25 มีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 75 นักเรียนที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 มีจำนวนน้อย เนื่องจากหน่วยการเรียนรู้ที่

6 เป็นคำศัพท์เกี่ยวกับกีฬาซึ่งเป็นคำศัพท์ที่ยากและมีจำนวนพยางค์ยาว 3-4 พยางค์ ทำให้นักเรียนอ่านออกเสียงไม่ถูกต้องตามการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษ และหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เป็นคำศัพท์เกี่ยวกับอวกาศซึ่งเป็นคำศัพท์ที่นักเรียนไม่เคยเรียนมาก่อนทำให้นักเรียนไม่สามารถอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้ การทดสอบนี้ทดสอบค่าละ 10 คะแนน จำนวน 10 คำ ใช้เกณฑ์การอ่านออกเสียงตามที่กำหนดไว้ แต่อย่างไรก็ดี นักเรียนส่วนใหญ่ก็มีความสามารถในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนนักเรียนส่วนใหญ่จำนวน 3 ครั้ง หลังเรียนมีคะแนนเพิ่มขึ้นทั้งหมด ซึ่ง พิกุล ภูมิแสน.(2539, น.28; อ้างอิงจาก Hurley, 1972, p.604 - A) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นแนวคิดที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการกระจายบทบาทการสอนของครูไปสู่ผู้เรียน นับว่าเป็นกิจกรรมการเรียน การสอนที่ยืดเต็กนักเรียนเป็นศูนย์กลาง สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (อ้างใน ประนอม ตอนแก้ว, 2550, น. 12) กล่าวว่า กลวิธีการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นวิธีการสอนวิธีหนึ่งที่สืบทอดเจตนารมณ์ของปรัชญาการศึกษาที่ว่า learning by doing ตามแนวทฤษฎีของ John Dewey โดยเน้นการให้นักเรียนมีการรวมกลุ่มเพื่อการทำงานร่วมกัน มุ่งให้ผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในเกณฑ์ต่ำได้รับประโยชน์จากเพื่อนนักเรียนที่เก่งกว่าหรือมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนอยู่ในเกณฑ์สูง Thomas (อ้างใน ประนอม ตอนแก้ว, 2550) กล่าวว่า เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูงกว่าและได้รับการฝึกฝน รวมทั้งอยู่ภายใต้ความควบคุมจากครูผู้สอนช่วยเหลือผู้เรียนคนอื่นในการเรียน โดยเป็นผู้เรียนที่อยู่ระดับชั้นเดียวกัน และ Kohn and Vajda (1975, pp. 379-390) ได้กล่าวสนับสนุนว่า วิธีเรียนรู้แบบใช้เพื่อนช่วยเพื่อน เป็นวิธีเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรม การเรียนเป็นคู่หรือกลุ่มย่อยโดยร่วมกันทำกิจกรรมทุกทักษะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือกัน และมีปฏิสัมพันธ์กัน ได้ใช้ภาษาในการสื่อสารเพื่อเจรจาหาความหมายด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำและช่วยจัดกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยให้ผู้เรียนรับผิดชอบ กระบวนการเรียนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนานนท์ เชื้อนิลพิพัฒน์ (2559) ได้ศึกษาเรื่องการปรับพฤติกรรมของนักเรียนที่ไม่กล้าว่ายน้ำโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนไม่กล้าว่ายน้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สามารถปรับ พฤติกรรมที่ไม่กล้าว่ายน้ำมีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 93.33 -100) และ นวกานต์ มณีศรี (2555) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการใช้โปรแกรม Microsoft Office Excel 2007 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน พบว่าจากการใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการใช้โปรแกรม Microsoft Office Excel 2007 ได้ดีและรวดเร็วขึ้นโดยคิดค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนได้ 3.56 ค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนได้ 6.68 คิดค่าความก้าวหน้าจากผลการทำแบบทดสอบได้ 3.11 คะแนน

3. ผลของความสามารถในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนมีความสามารถการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนเรียนมีค่า (Mean 3.37, S.D. 0.80) และหลังเรียนมีค่า (Mean 7.37, S.D. 1.37) เมื่อทดสอบด้วย

สถิติ paired t-test นักเรียนมีความรู้ภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ 0.5 ($t=19.51$, sig 0.00) จะสังเกตได้ว่า การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนสามารถทำให้นักเรียนอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้เพิ่มขึ้น ตั้งแต่หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ซึ่งก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 44.40 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 79.14 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 41.06 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 75.86 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 33.86 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 62.11 ดังนั้น นักเรียนทุกคนจึงมีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงขึ้นทุกหน่วยการเรียนรู้ถึงแม้ว่าบางคนจะมีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ก็ตาม ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าผลของการเรียนรู้โดยใช้เพื่อนช่วยเพื่อนทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษซึ่ง Topping (อ้างใน ประพนอม ดอนแก้ว, 2550) กล่าวว่า กลวิธีการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นการจัดกิจกรรมการสอนเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้และทักษะโดยการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนจากเพื่อนร่วมชั้นที่ได้จากการจับคู่กัน โดยผู้เรียนทั้งคู่ช่วยเหลือกันเรียนและได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันโดยอาศัยการกระทำ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน โดยรับบทบาทเป็นนักเรียนผู้สอนและนักเรียนผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นวิธีสอนที่ต้องอาศัยการวางแผน ขั้นตอนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ รวมถึงมีการฝึกหัดนักเรียนผู้สอนให้ทำหน้าที่ของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพและ ภูมิวิชาการ. (2544: 61 – 63) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน หรือ การให้ผู้เรียนช่วยสอนกันเองนี้ เป็นวิธีการที่ จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ทางด้านวิชาการด้วยกันทั้งสองฝ่าย วิธีการให้ผู้เรียนสอนกันเองนี้ได้มี การพัฒนาและนำมาใช้ในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปตามจุดมุ่งหมาย และวิธีการของครู โดยมุ่งเน้นเพื่อช่วยเหลือผู้เรียนที่ช้าและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำ มีปัญหาในด้าน ความประพฤติและปัญหาด้านอื่น ๆ โดยมีความเชื่อว่า วิธีการให้ผู้เรียนสอนกันเองนี้ ผู้เรียนจะเรียนรู้อะไร ต่าง ๆ ได้จากกันและกันและการเรียนรู้แบบนี้ทำให้ผู้ที่เรียนรู้ช้าเกิดการเรียนรู้ได้ เนื่องจากภาษาที่ใช้ในการ พูดจาสื่อสารกันนั้น สามารถสื่อความหมายระหว่างกันและกันได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเพื่อนนักเรียนเป็นวัย เดียวกัน ซึ่งสามารถช่วยในการถ่ายทอดสิ่งที่เขาได้เรียนรู้มาให้เพื่อน ๆ ฟังด้วยภาษาและรูปแบบของเขาเอง ก็ จะทำให้นักเรียนเข้าใจในความรู้ที่ได้แจ่มแจ้งมากยิ่งขึ้น ผู้เรียนซึ่งได้รับฟังจากเพื่อนก็จะได้รับประโยชน์ด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของอดิกันต์ ภูติทิพย์ (2552) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และ พฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม พื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 พิมพร แสงแก้ว (2555) การพัฒนาชุด กิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่อง Klonglan District สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าผลการเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษ ก่อนและ หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน พบว่าความสามารถทางการอ่าน ภาษาอังกฤษหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ บุษยากร ชัยชวา (2557) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer-assisted Learning) เพื่อพัฒนา ทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชนเผ่า ชั้นประถมศึกษาปีที่

6 ผลการวิจัยพบว่า หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยด้าน ทักษะ การพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเท่ากับ 3.22 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 14.35 และยัง สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 60 ความสามารถทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยมีคะแนน เฉลี่ย สูงกว่าเท่ากับร้อยละ 12.39 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. ระดับความพึงพอใจต่อการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วย เพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ภาพรวมโดยเฉลี่ยระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (Mean = 2.55, S.D.= 0.60) เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยตามลำดับดังนี้ ระดับความพึงพอใจด้าน กิจกรรมการเรียนรู้ (Mean = 2.57, S.D. = 0.60) ด้านผู้เรียน (Mean = 2.53, S.D. = 0.59) และด้าน ผู้สอน (Mean = 2.52, S.D. = 0.69) ตามลำดับ เนื่องจากความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อมาพิจารณา เป็นรายด้านรายข้อจะเห็นว่าด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือ ช่วยให้นักเรียนสร้าง ความรู้ความเข้าใจได้ด้วยตนเอง บรรยายกาทำให้เกิดการเรียนรู้และเกิดความสนุกสนานส่งเสริมการเรียนรู้ โดยเพื่อนช่วยเพื่อน และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระตามลำดับสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพร แสง แก้ว (2555)การพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่อง Klonglan District สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 3 ที่มีต่อชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด บุษยกร ช้ายขวา (2557) การจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer-assisted Learning) เพื่อพัฒนา ทักษะการพูดภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีคะแนน เฉลี่ยความพึงพอใจต่อ การเรียนภาษาอังกฤษซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และชนา นนท์ เชื้อนิลพิพัฒน์ (2559) ได้ศึกษาเรื่องการปรับพฤติกรรมของนักเรียนที่ไม่กล้าว่ายน้ำโดยการเรียนรู้แบบ เพื่อนช่วยเพื่อน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียน มีความ พึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบเพื่อน ช่วยเพื่อน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($X = 3.47$, S.D. = 0.63)

ข้อค้นพบ

การอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนวิธีการให้ผู้เรียนสอน กันเองนี้ ผู้เรียนจะเรียนรู้อะไรต่างๆ ได้จากกันและกันและการเรียนรู้แบบนี้ทำให้ผู้ที่เรียนรู้เข้าใจการเรียนรู้ได้ เนื่องจากภาษาที่ใช้ในการพูดจาสื่อสารกันนั้น สามารถสื่อความหมายระหว่างกันและกันได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเพื่อนนักเรียนเป็นวัย เดียวกัน ซึ่งสามารถช่วยในการถ่ายทอดสิ่งที่เขาได้เรียนรู้มาให้เพื่อน ๆ ฟังด้วย ภาษาและรูปแบบของเขาเอง ก็จะทำให้ นักเรียนเข้าใจในความรู้ นั้นได้แจ่มแจ้งมากยิ่งขึ้น ผู้เรียนซึ่งได้รับฟัง จากเพื่อนก็จะได้รับประโยชน์ด้วยและเป็นเทคนิคที่เปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง ได้ด้วย บรรยายกาทำให้เกิดการเรียนรู้และเกิดความสนุกสนานส่งเสริมการเรียนรู้โดยเพื่อนช่วยเพื่อน และ ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้มีเพิ่มขึ้นอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. ก่อนที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนครูผู้สอนควรอธิบายขั้นตอนวิธีการให้นักเรียนที่ทำหน้าที่สอนเพื่อนให้เข้าใจก่อน ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักเรียนที่ทำหน้าที่ช่วยเพื่อน

2. ในการทำกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ควรยืดหยุ่นเวลาในการทำกิจกรรมการพูดตามความเหมาะสมของเนื้อหาที่สอน เพื่อให้นักเรียนไม่เกิดความอึดอัดในการฝึกฝนในระยะเวลาที่จำกัด การสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนในระดับประถมศึกษาควรอยู่ระหว่าง 15-30 นาที (Bender, 2002)

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน ในชั้นทำกิจกรรมกลุ่ม ครูผู้สอนไม่ควรให้นักเรียนอยู่กลุ่มเดิมตลอด ควรให้นักเรียนได้สลับเปลี่ยนกลุ่มใหม่เมื่อสอนจบแต่ละชั่วโมงเพื่อให้นักเรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายแต่ไม่ควรทำบ่อยๆ ควรดูกิจกรรมทั้งหมดว่ามีทั้งหมดเท่าไรและจึงจัดกลุ่มนักเรียนตามความเหมาะสมกับกิจกรรมที่กำหนดไว้

4) ครูผู้ดูแลรับผิดชอบจะต้องติดตามผลการสอนของเพื่อนผู้สอนและการเรียนของเพื่อนผู้เรียนด้วยว่าดำเนินการไปในลักษณะใด มีปัญหาหรือไม่ และถ้ามีปัญหาครูจะต้องเข้าไปช่วยแก้ไข

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเพื่อนช่วยเพื่อนกับ เทคนิคการสอนรูปแบบอื่นๆ เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หรือปีที่ 6 เพื่อเป็นการต่อยอด

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). คู่มือการจัดการสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 . กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- จันทร์เพ็ญ บำรุง. (2547). การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชานานนท์ เชื้อนิลพิพัฒน์. (2559). การปรับพฤติกรรมของนักเรียนที่ไม่กล้าว่ายนํ้าโดยการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นวกานต์ มณีศรี. (2555). การพัฒนาทักษะการใช้โปรแกรม Microsoft Office Excel 2007ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน. นครปฐม: โรงเรียน วัดไทร (ลินศึกษาลัย).
- บุษยากร ชัยขวา. (2557). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer-assisted Learning) เพื่อพัฒนา ทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชนเผ่า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ประนอม ดอนแก้ว. การใช้กลวิธีการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวทางกายในการเล่นวอลเลย์บอลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเวียงมอกวิทยา. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่., (2550).
- พิกุล ภูมิแสน. (2539). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพื่อจับใจความวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยวิธีการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและวิธีการสอนแบบปกติ ปรินญา นิพนธ์ กศ.ม.(หลักสูตรการสอน).มหาสารคาม:บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- พิมพ์รแสงแก้ว. (2555). การพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่อง Klonglan District สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญา นิพนธ์สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. พระบรมราชโองการพระราชทานแก่ครู กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว, 2543
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- สุคนธ์ สินธพานนท์และคณะ. (2545). การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลัก สูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2545). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- อดิกันต์ ภูดีทิพย์. (2552). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐานทั้ง 8 ประการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบ กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Bender, W.N. (2002). Differentiation for students with learning disabilities. California: Corwin Press, INC.
- Khon, J.J., & Vajda, P.G. (1975). Peer-mediated instruction and small group interaction In the ESL Classroom. TESOL Quarterly, 4(9), 379-390.
- Heron, T.E. and Cooke, N.L. (1982). Tutor Huddle:Key Element in a Class wide Peer Tutoring System. The Elementary School Journal, 83, 114-123.
- Rom, J. CA. (1982). Peer Teaching in Permanent Project Teams. Dissertation Abstracts International, 43(August), 352-A.Sivasailam, T. (1973). Madras System.
- Topping, K. (2001). Peer-and parent-assited learning in reading, wring, spelling and Think skill Available at <http://www.scre.ac.uk/spotlight/>.

การพัฒนาเครื่องมือในการประเมินราคาส่งปลูกสร้างและต้นไม้ จากการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

Development of Evaluation Tool for Building and Plants from Expropriation of Immovable Property

เกื้อกุล รอดจินดา¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ผดุงศิลป์²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ได้ทำการพัฒนาเครื่องมือประเมินราคาส่งปลูกสร้างและต้นไม้จากการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยได้ทำการประชุมกับผู้ที่มีประสบการณ์ด้านงานประเมินราคาส่งปลูกสร้างจากงานเวนคืน เพื่อทราบถึงปัญหาของกระบวนการทำงานเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ของแต่ละโครงการที่ผ่านมา และนำปัญหาที่ได้จากที่ประชุมมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนากระบวนการประเมินราคาของงานเวนคืน โดยผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงขั้นตอนและกระบวนการต่างๆ ในงานเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ตลอดจนพัฒนากระบวนการในการถอดแบบประเมินราคาให้มีความถูกต้องและลดเวลาการถอดแบบประเมินราคาจากที่เคยทำกันอยู่เดิมด้วยการใช้ฟังก์ชันสำเร็จรูปที่มีอยู่ใน Microsoft Excel ประยุกต์ใช้กับระบบฐานข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยเวลาในการถอดแบบประเมินราคาด้วยวิธีที่พัฒนาขึ้นนั้นเร็วกว่าวิธีการแบบเดิมดังนี้ ค่าเฉลี่ยเวลาในการถอดแบบประเมินราคาอาคารตึกแถว 4 ชั้น 5 คูหา พบว่า เร็วกว่าเดิมร้อยละ 84.7 ค่าเฉลี่ยเวลาในการถอดแบบประเมินราคาบ้านเดี่ยวที่มีพื้นที่ใช้สอย ระหว่าง 120-140 ตารางเมตร จำนวน 5 อาคาร พบว่า เร็วกว่าเดิมร้อยละ 75.4 และค่าเฉลี่ยเวลาในการถอดแบบประเมินราคาต้นไม้เร็วขึ้นกว่าเดิมร้อยละ 10.2 โดยสามารถคิดเป็นการลดต้นทุนในขั้นตอนการประเมินราคาของโครงการได้ 2,168,402 บาท สรุปได้ว่าวิธีการที่พัฒนาขึ้นมานั้นสามารถเพิ่มประสิทธิภาพ มีความถูกต้อง และช่วยลดเวลาในการถอดแบบประเมินราคาได้ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่คาดหวังไว้

¹ นักศึกษาหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทางวิศวกรรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

² ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ABSTRACT

This research aimed to develop an efficient tool for appraising the value of buildings and plants in the immovable property expropriation. The researcher had a meeting with appraisers experienced in the immovable property expropriation in order to determine problems regarding the immovable property expropriation process in the past projects. These problems were consequently analysed to find ways to improve the expropriation processes. The researcher improved the procedures and processes in the immovable property expropriation including the quantity take-offs (QTO) process by applying the built-in functions in Microsoft Excel to the database. This led to the accuracy of the appraisal and process time reduction compared to the previous method.

The results of the research showed that the average QTO times of the proposed method were faster than those of the previous one as follows: 84.7 percent faster for appraising 5 four-storey commercial buildings, 75.4 percent faster for appraising five detached houses with 120–140 square meters utilisation area, and 10.2 percent for appraising plants. In total, it could reduce the project valuation cost by 2,168,402 baht. In conclusion, the developed method could improve the efficiency, accuracy and time in the QTO process, achieving the intended objectives.

1. บทนำ

เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยมีการขยายตัวของชุมชนอย่างรวดเร็วจึงทำให้มีความแออัดของประชากรเพิ่มขึ้น ดังนั้นภาครัฐจึงมีนโยบายผลักดันโครงการก่อสร้างและพัฒนาระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่โดยเฉพาะการขนส่ง ระบบราง ให้เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก เพื่อรองรับความต้องการและความสะดวกสบาย ดังนั้นในการก่อสร้างระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่ นั้น ต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และความถนัดในงานด้านการประเมินราคาในงานเวนคืน เพื่อให้ราคาการประเมินราคาส่งปลูกสร้างและต้นไม้มีราคาการประเมินถูกต้องและรวดเร็วที่สุดตลอดจนลดปัญหาและขั้นตอนต่างๆ ในการประเมินราคางานเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ด้วย

การพัฒนาเครื่องมือในการประเมินราคาส่งปลูกสร้างและต้นไม้เนื่องจากการเวนคืนนั้น เพื่อให้การทำงานของบุคคลากรภายในฝ่ายหรือองค์กรที่รับผิดชอบนั้น ๆ มีประสิทธิภาพในการประเมินราคาส่งปลูกสร้างและต้นไม้มากขึ้น โดยจะลดเวลาในการถอดแบบเพื่อประเมินราคาและลดความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นได้ดีจากเดิมที่เคยปฏิบัติมาก่อนหน้านี้ ซึ่งโปรแกรมประมาณราคาส่งปลูกสร้างและราคาต้นไม้ตามท้องตลาดในปัจจุบันมีราคาค่อนข้างสูงเช่น PEstimate, Autocad Revit, Archicad และไม่ครอบคลุมต่อกฎหมายงานเวนคืนในประเทศไทยที่ต้องชดเชยค่าเสียหายให้เจ้าของสิทธิ์ในกรณีต่างๆ ไม่เหมือนกัน

ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงปัญหาและความสำคัญของบุคคลากรที่จะมาปฏิบัติงานโครงการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ให้ตอบสนองกับความต้องการของรัฐบาลปัจจุบันที่ต้องการข้อมูลราคาการชดเชยจากงานเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เร็วขึ้นจากเดิม ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้มีความคิดจะพัฒนาเครื่องมือในการประเมินราคา

งานเวเนคืนสิ่งปลูกสร้างและต้นไม้ขึ้นที่ง่ายต่อความเข้าใจและสามารถแก้ไขและอัปเดตข้อมูลได้ในทันที เพื่อให้ส่งงานได้ทันและถูกต้องตามที่หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการเวเนคืนนั้น ๆ ต้องการเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาลต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

- 1) เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลและโปรแกรมสำหรับการประเมินราคา สิ่งปลูกสร้างและต้นไม้เนื่องจากงานเวเนคืน
- 2) เพื่อลดระยะเวลาในการถอดแบบประเมินราคาเมื่อเปรียบเทียบกับถอดแบบประเมินราคาในรูปแบบก่อนการพัฒนา

3. ขอบเขตของงานวิจัย

- 1) ขอบเขตด้านข้อมูล ใช้ข้อมูลกรรมสิทธิ์ของผู้วิจัยจากการปฏิบัติงานจริงระหว่างเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2559 – กันยายน พ.ศ. 2560 และใช้ราคาวัสดุก่อสร้างจากกรมบัญชีกลางกระทรวงพาณิชย์ สิงหาคม พ.ศ. 2559 ข้อมูลที่เก็บมาจากหน่วยงาน สิงหาคม พ.ศ. 2559 – กันยายน พ.ศ. 2560
- 2) ขอบเขตพื้นที่ศึกษา ใช้ข้อมูลสิ่งปลูกสร้างและต้นไม้เนื่องจากงานเวเนคืนในพื้นที่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
- 3) ขอบเขตการพัฒนา
 - 3.1) ปรับปรุงกระบวนการทำงานและพัฒนาเครื่องมือประเมินราคาสิ่งปลูกสร้างและต้นไม้ เนื่องจากงานเวเนคืนอสังหาริมทรัพย์ โดยใช้ฟังก์ชัน VLOOKUP และ VBA (Visual Basic Application) ใน Spreadsheet (Microsoft Excel)

4. ประโยชน์ที่จะได้รับ

- 1) ลดระยะเวลาและความผิดพลาดในการประเมินราคาสิ่งปลูกสร้างและต้นไม้
- 2) สามารถแก้ไขและอัปเดตข้อมูลได้ด้วยตัวผู้ใช้งานโดยไม่ต้องรอผู้เชี่ยวชาญ
- 3) สามารถใช้งานได้ครอบคลุมกับค่าชดเชยงานเวเนคืนในกรณีต่างๆ ได้ครบถ้วน

5. ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 ทฤษฎี

5.1.1 แผนผังก้างปลา (Fish Bone Diagram)

แผนผังก้างปลา หรือ แผนผังสาเหตุและผล (Cause and Effect Diagram) ซึ่งแผนผังก้างปลาเป็นแผนผังที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัญหา (Problem) กับสาเหตุทั้งหมดที่เป็นไปได้ที่อาจจะก่อให้เกิดปัญหานั้น (Possible Cause) จึงมีผู้เรียกแผนผังก้างปลาว่าแผนผังสาเหตุและผลและได้นิยามความหมาย

ของแผนผังก้างปลาที่ว่า “เป็นแผนผังที่ใช้แสดงความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบระหว่างสาเหตุหลายๆ สาเหตุที่เป็นไปได้ที่ส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาหนึ่งปัญหา”

วิธีการสร้างแผนผังสาเหตุและผลหรือผังก้างปลา สิ่งสำคัญในการสร้างแผนผัง คือ ต้องทำเป็นทีม เป็นกลุ่ม โดยใช้ขั้นตอน 6 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดประโยคปัญหาที่หัวปลา
2. กำหนดกลุ่มปัจจัยที่จะทำให้เกิดปัญหานั้น ๆ
3. ระดมสมองเพื่อหาสาเหตุในแต่ละปัจจัย
4. หาสาเหตุหลักของปัญหา
5. จัดลำดับความสำคัญของสาเหตุ
6. ใช้แนวทางการปรับปรุงที่จำเป็น

การกำหนดปัจจัยบนก้างปลา เราสามารถที่จะกำหนดกลุ่มปัจจัยอะไรก็ได้ แต่ต้องมั่นใจว่ากลุ่มที่เรากำหนดไว้เป็นปัจจัยนั้นสามารถที่จะช่วยให้เราแยกแยะและกำหนดสาเหตุต่างๆ ได้อย่างเป็นระบบ และเป็นเหตุเป็นผลโดยส่วนมากมักจะใช้หลักการ 4M 1E เป็นกลุ่มปัจจัย (Factors) เพื่อจะนำไปสู่การแยกแยะสาเหตุต่างๆ ซึ่ง 4M 1E นี้มาจาก

- M – Man คนงาน หรือพนักงาน หรือบุคลากร
- M – Machine เครื่องจักรหรืออุปกรณ์อำนวยความสะดวก
- M – Material วัสดุดิบหรืออะไหล่ อุปกรณ์อื่นๆ ที่ใช้ในกระบวนการ
- M – Method กระบวนการทำงาน
- E – Environment อากาศ สถานที่ ความสว่าง และบรรยากาศการ – ทำงาน

แต่ไม่ได้หมายความว่า การกำหนดก้างปลาจะต้องใช้ 4M 1E เสมอไป เพราะหากเราไม่ได้อยู่ในกระบวนการผลิตแล้วปัจจัยนำเข้า (Input) ในกระบวนการก็จะเปลี่ยนไปเช่น ปัจจัยการนำเข้าเป็น 4P ได้แก่ Place , Procedure, People และ Policy หรือเป็น 4S Surrounding, Supplier, System และ Skill ก็ได้ หรืออาจจะเป็น MILK Management, Information, Leadership, Knowledge ก็ได้ นอกจากนั้น หากกลุ่มที่ใช้ก้างปลา มีประสบการณ์ในปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่แล้ว ก็สามารถที่จะกำหนดกลุ่ม ปัจจัยใหม่ให้เหมาะสมกับปัญหาตั้งแต่แรกเลยก็ได้ เช่นกัน

5.1.2 การกำหนดค่าทดแทนโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นที่รื้อถอนไม่ได้ ตามพระราชบัญญัติการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.2530

หลักเกณฑ์การกำหนดค่าทดแทนโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นที่รื้อถอนไม่ได้ ให้กำหนดโดยวิธีสำรวจและประมาณราคาจากข้อเท็จจริงของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นที่มีอยู่ ประกอบด้วย

1. ค่าขนย้ายทรัพย์สิน
2. ค่าอนุญาตรื้อถอนและค่าป้องกันอุบัติเหตุ
3. ค่าขนย้ายวัสดุ
4. ค่าวัสดุก่อสร้าง
5. ค่าแรงงานก่อสร้าง

6. ค่า Factor F (ค่าอำนาจการ ดอกเบี้ย กำไร และภาษี)

7. ค่าออกแบบและควบคุมงาน

8. ค่าขออนุญาตปลูกสร้างและค่าป้องกันอุบัติเหตุ

9. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ

5.1.3 การกำหนดค่าทดแทนไม้ยืนต้น ตามพระราชบัญญัติการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530

ให้กำหนดค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นที่ขึ้นอยู่ในที่ดินในขณะที่ถูกเวนคืน ดังนี้

1. กรณีเป็นต้นไม้ยืนต้นทั่วไป ให้กำหนดค่าต้นไม้ให้ตามบัญชีที่ สำนักงานเกษตรจังหวัดกำหนด หากไม่มีราคาดังกล่าว ให้ใช้ราคาตามบัญชีที่เคยกำหนดไว้ในโครงการเวนคืนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันของหน่วยงานอื่น กรณีที่ไม่มีราคาตามบัญชีข้างต้นให้สืบจากราคาซื้อขายในท้องตลาดที่เป็นอยู่ในวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกา

2. กรณีเป็นต้นไม้ยืนต้นที่ปลูกเป็นอาชีพและเก็บผลผลิตได้แล้วขณะถูกเวนคืนให้กำหนด ค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้นตามค่าเสียหายจากการขาดรายได้จากการเก็บผลผลิต ร้อยละ ๑๐ ของค่าทดแทนต้นไม้

5.1.4 การกำหนดค่าเสียหายโดยเหตุที่ต้องออกจากที่ดิน โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นก่อนสัญญาเช่าระงับ ตามพระราชบัญญัติการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.2530

ให้กำหนดค่าเสียหายให้ผู้เช่า กรณีที่ผู้เช่าที่ดิน โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นที่ถูกเวนคืนต้อง ออกจากที่ดิน โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นก่อนสัญญาเช่าระงับ ดังนี้

1. ค่าเสียสิทธิการเช่าจากการที่สัญญาเช่าต้องระงับก่อนกำหนด

2. ค่าเสียหายจากการที่ต้องออกจากทรัพย์สินที่เช่าตามมาตรา ๒๑ วรรคห้า

5.1.5 การกำหนดค่าเสียหายจากการที่ต้องออกจากอสังหาริมทรัพย์ที่ใช้อาศัยอยู่ ตามพระราชบัญญัติการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.2530

ให้กำหนดค่าเสียหายจากการที่ต้องออกจากอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่อาศัย ดังนี้

1. กรณีอยู่อาศัยอย่างเดี่ยว ให้กำหนดค่าเสียหาย ดังนี้ ค่าเสียหายระหว่างการจัดหาที่อยู่อาศัยใหม่ร้อยละ 5 ของค่าทดแทนโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่อยู่อาศัย สำหรับ กรุงเทพมหานคร, ร้อยละ 2.5-5.5 ของค่าทดแทนโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่อยู่อาศัย สำหรับจังหวัดอื่นๆ

2. ค่าเสียหายจากการที่โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่อยู่อาศัยถูกเวนคืนทั้งหลังไม่ว่ากรณีถูกเวนคืนหมดตั้งแต่แรกหรือเวนคืนหมดจากการที่เจ้าของร้องขอให้เวนคืนส่วนที่เหลืออยู่ซึ่งใช้การไม่ได้ในภายหลังตามมาตรา 19 โดยให้กำหนด 100,000 บาท กรณีค่า ทดแทน โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่อยู่อาศัยตั้งแต่ 100,000 บาท ขึ้นไป

5.1.6 การกำหนดค่าเสียหายจากการที่ต้องออกจากอสังหาริมทรัพย์ที่ใช้ประกอบการค้าขายหรืองานอันชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.2530

ให้กำหนดค่าเสียหายจากการที่ต้องออกจากอสังหาริมทรัพย์ที่ใช้ประกอบการค้าขาย หรือ การงานอันชอบด้วยกฎหมาย ดังนี้

1. ค่าเสียหายระหว่างการจัดหาที่ประกอบการค้าขายหรือการงานอันชอบด้วยกฎหมายใหม่
2. ค่าเสียหายจากการขาดรายได้จากการประกอบการค้าขายหรือการงานอัน ชอบด้วยกฎหมาย

5.1.7 วิธีการประมาณราคาในปัจจุบัน

การประมาณราคาสามารถแบ่งเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1. การประมาณราคาโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญด้านการประมาณราคา ซึ่งผู้ประมาณราคาควรมีคุณสมบัติ

ดังนี้

- มีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านคณิตศาสตร์ดี
- สามารถอ่านแบบก่อสร้างได้ดี
- มีความรู้และความเข้าใจเทคนิคของงานก่อสร้าง และรู้แหล่งที่จะหา

ข้อมูลเพิ่มเติมด้านวัสดุและอุปกรณ์ตลอดจนราคาที่ต้องใช้

- ศึกษาสภาพแวดล้อมที่ตั้งของหน่วยงานก่อสร้างได้เป็นอย่างดี
- มีการเก็บข้อมูลด้านต้นทุนราคางานก่อสร้างไว้อย่างสม่ำเสมอและปรับตัวเลขให้ถูกต้อง

2. วิธีการประมาณราคาโดยใช้โปรแกรมประมาณราคา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

- โปรแกรมประมาณราคาโดยอ้างอิงราคาวัสดุจาก ตารางราคากลาง (สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงพาณิชย์)

- โปรแกรมประมาณราคาจากภาพ 3 มิติ โปรแกรมประมาณราคาส่วนใหญ่ใช้ระบบวัสดุรวมต่อหน่วย หรือเรียกว่า BOM การนำเข้าข้อมูลและการแสดงข้อมูล จากวัสดุที่แสดงบนหน้าจอมาคำนวณและแสดงข้อมูล โดยข้อมูลจะเป็นวัสดุชนิดต่างๆ เช่น เหล็ก ไม้ ซีเมนต์ กระจก ฯลฯ โดยมีรายละเอียดข้อมูลต่างๆ เช่น รายละเอียดของวัสดุ ขนาด ราคา รูปด้าน รูปตัดอาคาร เป็นต้น

5.1.8 รูปแบบโปรแกรมประมาณราคา

จากการศึกษาโปรแกรมประมาณราคาในปัจจุบัน จะมีรูปแบบคล้ายคลึงกันดังต่อไปนี้

1. มีการแสดงรูปแบบเป็นภาพจำลอง 3 มิติ เพื่อให้ทำความเข้าใจในแบบบ้านได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะผู้ซื้อบ้านซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในการอ่านแบบรายละเอียด 2 มิติ ทำให้ผู้ขายหรือช่างผู้สร้างต้องอธิบายรายละเอียดเพื่อให้เกิดความเข้าใจ โดยจะใช้เวลานานมากกว่าให้ผู้ซื้อดูด้วยภาพ 3 มิติ

2. วัสดุของบ้านมีวัสดุสำเร็จรูปให้ผู้เลือกใช้ใช้งาน โดยชิ้นส่วนจะมีข้อมูลแนบอยู่กับแบบจำลอง

3. โปรแกรมสามารถแก้ไขข้อมูลราคาของวัสดุได้ เพราะราคาวัสดุจะมีการเปลี่ยนแปลงและอัปเดตใหม่อย่างน้อยเดือนละประมาณ 1 ครั้ง เพื่อความถูกต้องในการประมาณราคา โปรแกรมทั่วไปจะทำการแก้ไขภายใต้โปรแกรมประมาณราคา หรือ จัดทำรูปแบบด้วย Excel หรือ Text File เป็นต้น

4. โปรแกรมจะทำการเก็บข้อมูลแบบจำลอง เมื่อต้องการแสดงราคาโดยคำนวณจากแบบจำลอง โปรแกรมจะนำข้อมูลวัสดุต่างๆออกมาจากแบบจำลองทั้งหมด เพื่อนำมาคำนวณราคาทั้งหมดโดยแสดงในรูปแบบตารางราคาวัสดุ โดยแสดงว่ายังหน้าจอหรือส่งราคาวัสดุไปแสดงที่โปรแกรม Excel เพื่อแสดงผลของราคาวัสดุทั้งหมด โดยจะแยกเป็นราคาของวัสดุแต่ละชนิดและราคารวมของวัสดุทั้งหมด

5. เมื่อมีการปรับเปลี่ยนวัสดุแบบจำลองราคารวมจะเปลี่ยนแปลงโดยอัตโนมัติ เพื่อความสะดวก รวดเร็วในการประมาณราคา เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงวัสดุจะทำการแสดงราคาเฉพาะส่วนที่ทำการ เปลี่ยนแปลงตลอดจนราคาทั้งหมด ทำให้เข้าใจในราคาที่เกิดจากการปรับเปลี่ยนวัสดุหรือเพิ่มลดปริมาณ ต่างๆในงานได้ง่ายขึ้น

5.1.9 หลักการและทฤษฎีทางคอมพิวเตอร์

เพื่อให้โปรแกรมสามารถทำงานได้ตามวัตถุประสงค์จำเป็นต้องใช้หลักการทฤษฎีทางคอมพิวเตอร์ ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

1. Programming Technique เป็นหลักการและทฤษฎีในทางคอมพิวเตอร์ในแง่การออกแบบและ พัฒนาโปรแกรมเพื่อให้เกิดความถูกต้องและสะดวกรวดเร็ว

2. Database เป็นหลักการทางคอมพิวเตอร์ที่ช่วยจัดการข้อมูลต่างๆที่มีอยู่ในโปรแกรมให้สร้าง จัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นางสาววิภาส นิมมานพัชรินทร์ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประมาณราคาก่อสร้างบ้านพัก อาศัย 2 ชั้น ด้วยวิธีจำลองมอนติคาร์โล งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแบบจำลองการประมาณต้นทุน ค่าก่อสร้างอาคารบ้านพักอาศัย 2 ชั้นด้วยวิธีมอนติคาร์โล โดยแบ่งพื้นที่ใช้สอยตามขนาดเป็น 4 กลุ่ม คือ (ก) ขนาดพื้นที่น้อยกว่า 100 ตร.ม. (ข) ขนาดพื้นที่ 101-200 ตร.ม. (ค) ขนาดพื้นที่ 201-300 ตร. ม. (ง) ขนาดพื้นที่มากกว่า 300 ตร.ม. แล้วทำการแบ่งข้อมูลต้นทุนค่าก่อสร้างบ้านตามหมวดงานทั้งหมด 5 หมู่ ได้แก่ งานโครงสร้าง งานสถาปัตยกรรม งานหลังคา ระบบไฟฟ้า และงานสุขาภิบาล แบบจำลองนี้ ใช้แจกแจงรูปสามเหลี่ยมเพื่อนำไปหาค่าต้นทุนวัสดุและค่าแรงของงานแต่ละหมวดหมู่ด้วยการใช้ แบบจำลองมอนติคาร์โลจำนวน 5,000 รอบ จากการทดสอบนำมาเปรียบเทียบกับต้นทุนค่าก่อสร้างของ มูลนิธิประเมินค่าทรัพย์สินแห่งประเทศไทย พบว่ามีค่าต้นทุนการก่อสร้างต่างกันอยู่ไม่เกิน $\pm 7\%$

นายนิรันดร์ เล้าสกุล (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประมาณราคาค่าก่อสร้างอุโมงค์และท่อ ร้อยสายไฟฟ้าใต้ดินด้วยวิธีการจำลองมอนติคาร์โล งานวิจัยนี้เป็นการสร้างแบบจำลองเพื่อประมาณราคา ค่าก่อสร้างอุโมงค์และท่อร้อยสายไฟฟ้าใต้ดิน โดยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโครงการอุโมงค์ของการ ประปานครหลวงและโครงการท่อร้อยสายไฟฟ้าใต้ดินของการไฟฟ้านครหลวง แล้วนำมาหารูปแบบแจก แจกค่าใช้จ่ายหมวดต่างๆโดยใช้การทดสอบแบบโคโรโกรอฟ-สไมนอฟ รูปแบบการแจกแจงที่ได้จะถูก นำไปใช้ในการหาค่าตัวแปรสุ่ม ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลที่ได้จะเป็นค่าก่อสร้างอุโมงค์เฉลี่ย 3 ค่า และราคาค่าก่อสร้างท่อร้อยสายไฟฟ้าใต้ดินเฉลี่ย 3 ค่า แบบจำลองที่ได้ค่าเหล่านี้สามารถนำไปใช้ กับการประมาณราคาในอนาคตได้

นายเชตรัฐ จันทรา (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ค่าก่อสร้างเพื่อหาสัดส่วนราคา งานของโครงการก่อสร้างฝายและประตูระบายน้ำ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประมาณราคาโครงการ ก่อสร้างและหาสัดส่วนของราคาค่าก่อสร้างของโครงการก่อสร้างฝายและโครงการก่อสร้างประตูระบายน้ำ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นโครงการก่อสร้างของกรมชลประทาน ระหว่างปี พ.ศ. 2546-2553 ผลการศึกษา ราคาค่าก่อสร้างประตูระบายน้ำและฝายเฉลี่ยความยาวเป็นเมตร และนำมาพิจารณาสัดส่วนโดยไม่

พิจารณาหมวดงานอื่นได้แก่ค่า Factor ค่าควบคุมงานจ้างเหมา ค่าอำนาจการ หมวดงานดิน หมวดงาน เสาเข็ม หมวดงานคอนกรีต หมวดงานเหล็ก หมวดงานหินกรวดทราย หมวดงานระบาย ซึ่งจะได้อำนาจตามลำดับแล้วแต่สัดส่วน

นางสาวลิซล สุระศิลป์กุล (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง โครงการออกแบบโปรแกรมประมาณราคาอาคารแบบจำลอง 3 มิติ (โปรแกรมเสริมบน Sketch up) การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาโปรแกรมประมาณราคา ประหยัดเวลาการประมาณราคา และลดความคลาดเคลื่อนจากการประมาณราคา ผลที่ได้จากการศึกษาคือ ช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในการอธิบายแบบแก่ผู้ต้องการซื้อบ้านและขั้นตอนประมาณราคาเบื้องต้น ตลอดจนลดระยะเวลาการประมาณราคา

นายประจักษ์ หล้าจางวาง (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประมาณราคาต่อหน่วยพื้นที่แบบรวดเร็วโดยใช้ดัชนีราคาวัสดุก่อสร้างประกอบ งานวิจัยนี้ศึกษาความสัมพันธ์การประมาณราคาแบบละเอียดตามหลักเกณฑ์การกำหนดราคากลางงานก่อสร้างของทางราชการกับดัชนีราคาวัสดุก่อสร้างของสำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า เพื่อหาค่า Factor ที่เหมาะสมเพื่อนำไปใช้เป็นสูตรสำเร็จในการหาราคาต่อตารางเมตรของอาคารบ้านเดี่ยวและตึกแถว โดยได้ผลการวิจัยนี้ว่า ดัชนีของสำนักเศรษฐกิจการค้าสามารถนำไปดำเนินการทำเป็นสูตรสำเร็จที่เป็นราคาต่อตารางเมตรได้นำเชื่อถือและมีความคลาดเคลื่อนน้อยกว่าร้อยละ 8 ได้

นางสาวจันทร์วิมล รักอนันตชัย (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบการประเมินราคาทรัพย์สิน 3 วิธี กรณีศึกษา บ้านเดี่ยวพักอาศัย ผังกรุงเทพมหานคร งานวิจัยนี้ได้ทำการประเมินราคา 3 วิธีได้แก่ วิธีเปรียบเทียบข้อมูลตลาด วิธีคิดจากต้นทุน วิธีคิดจากรายได้ โดยประเมินจากที่พักอาศัยบ้านเดี่ยว ผลการศึกษาพบว่าค่าความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินประเภทบ้านเดี่ยวพักอาศัย พบว่าในวิธีการประเมินราคาแต่ละวิธี ให้ผลสรุปของมูลค่าทรัพย์สินแตกต่างกัน ซึ่งสัดส่วนวิธีคิดจากข้อมูลตลาดและวิธีคิดจากต้นทุน อยู่ระหว่าง 5.4-10.0 %

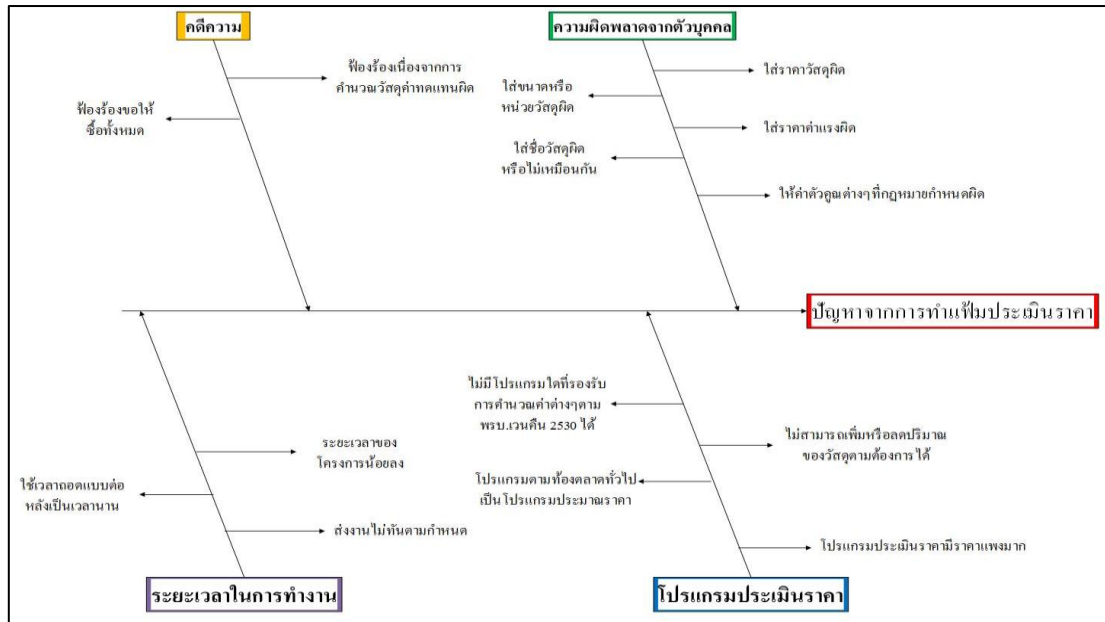
นายบวร อุดมเจริญ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ระบบการจัดเก็บและสืบค้นข้อมูลวัสดุก่อสร้าง งานวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อที่จะพัฒนาระบบการค้นหาข้อมูลวัสดุก่อสร้างโดยนำมาใช้ในขั้นตอนการออกแบบของสถาปนิกและผู้ออกแบบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมถึงจัดเก็บฐานข้อมูลวัสดุก่อสร้าง ผลจากการวิจัยนี้ โปรแกรมระบบจัดเก็บและสืบค้นข้อมูลวัสดุก่อสร้างที่ได้พัฒนาขึ้นจะเป็นต้นแบบในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของวัสดุก่อสร้าง ที่ช่วยในการจัดเก็บและค้นหาข้อมูลวัสดุก่อสร้างในปัจจุบันและรองรับวัสดุก่อสร้างประเภทใหม่ๆ

6. วิธีการดำเนินงานวิจัย

6.1 วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น

ทำการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยใช้ข้อสรุปปัญหาที่เกิดขึ้นต่างๆจากการทำแฟ้มประเมินราคางานเวนคืนของโครงการเวนคืนที่ผ่านมา และให้ผู้มีประสบการณ์ในการทำแฟ้มประเมินราคางานเวนคืนอย่างน้อย 2 โครงการเป็นผู้เสนอปัญหาที่เกิดขึ้นในที่ประชุม ปัญหาที่เกิดขึ้นในที่ประชุมนั้นผู้วิจัยได้ทำการสรุปโดยใช้แผนผังก้างปลา เพื่อหาสาเหตุของแต่ละปัจจัยหลักจะทราบถึงปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น

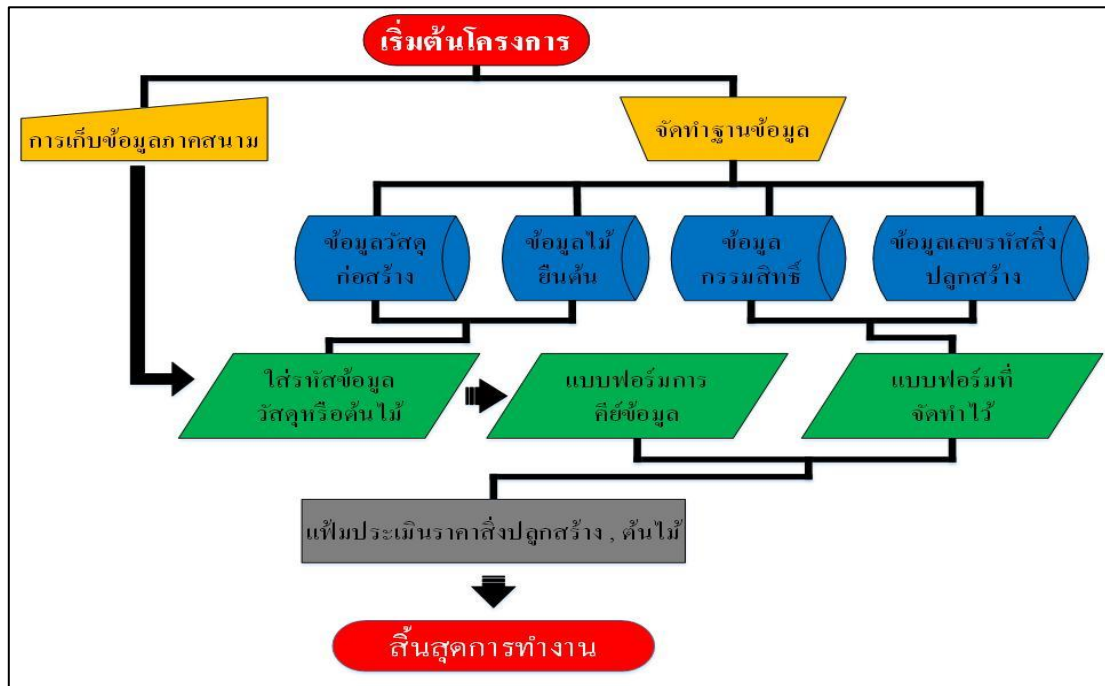
จากการทำเพิ่มประเมินราคางานเวนคืน ภาพที่ 1 แผนผังก้างปลาที่ได้ทำการวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาต่างๆจากการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม

ภาพที่ 1 ภาพแผนผังก้างปลาที่สรุปปัญหาจากที่ประชุม

6.2 การจัดการขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

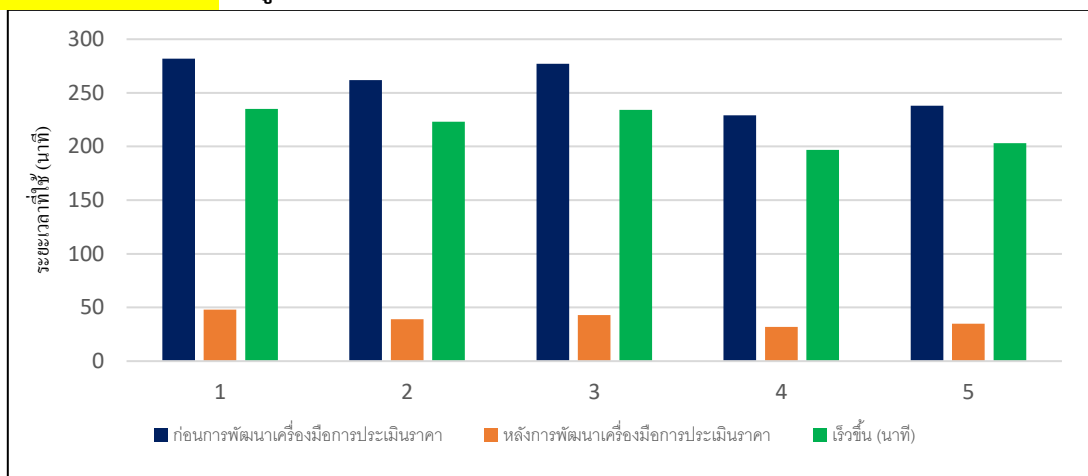
จากการทราบถึงปัญหาโดยใช้แผนผังก้างปลาสรุปปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำเพิ่มประเมินราคางานเวนคืนโครงการที่ผ่านมาแล้วนั้น ผู้วิจัยจึงทำการวางแผนงานเพื่อจะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือลดปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำเพิ่มประเมินราคางานเวนคืนให้ได้มากที่สุด เพื่อที่จะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพได้มากที่สุดโดยมีแนวคิด ภาพที่ 2 ผู้วิจัยได้ทำการจัดการขั้นตอนกระบวนการต่างๆของแผนงานตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนกระทั่งจบโครงการ

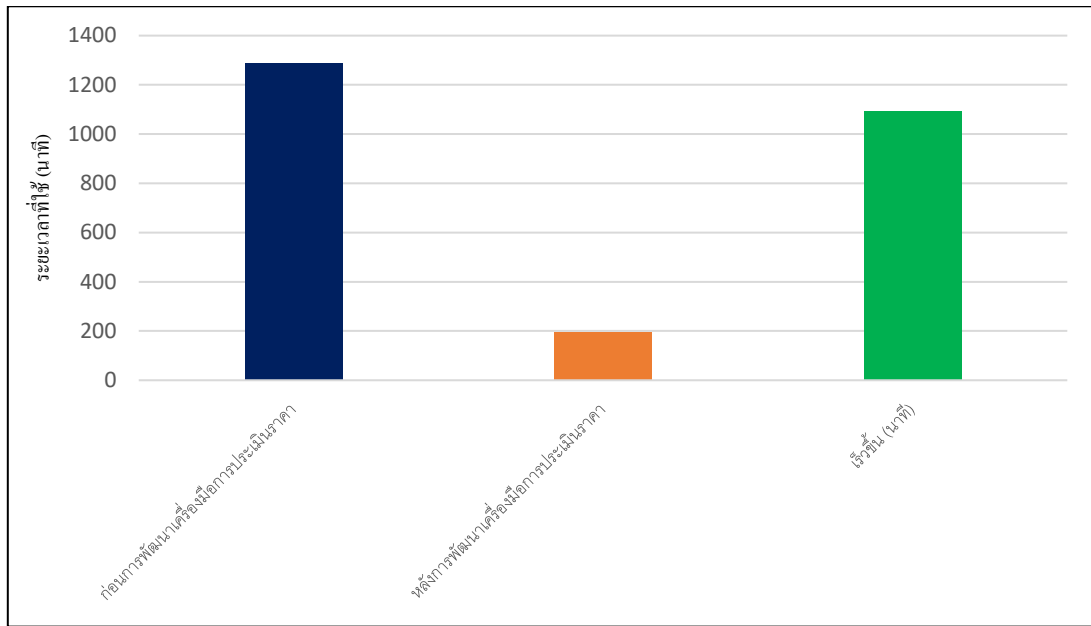
ภาพที่ 2 ภาพการจัดการกระบวนการขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

7. ผลการศึกษา

ในการทดสอบครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบบ้านชนิดเดียวกัน คือตึกแถว 4 ชั้น 5 คูหา และบ้านเดี่ยว พื้นที่ใช้สอย 120-140 ตารางเมตร ในการเปรียบเทียบเวลาในการถอดแบบประเมินราคา ซึ่งจะได้ผลการเปรียบเทียบดังนี้ จากภาพที่ 3 และ 4 เป็นผลการเปรียบเทียบการประเมินราคาสิ่งปลูกสร้าง อาคารตึกแถว 4 ชั้น จำนวน 5 อาคาร โดยมีลักษณะโครงสร้างหลักของอาคารเหมือนกันแตกต่างที่การตกแต่งภายในของแต่ละอาคาร ในรูปแบบกราฟแท่ง

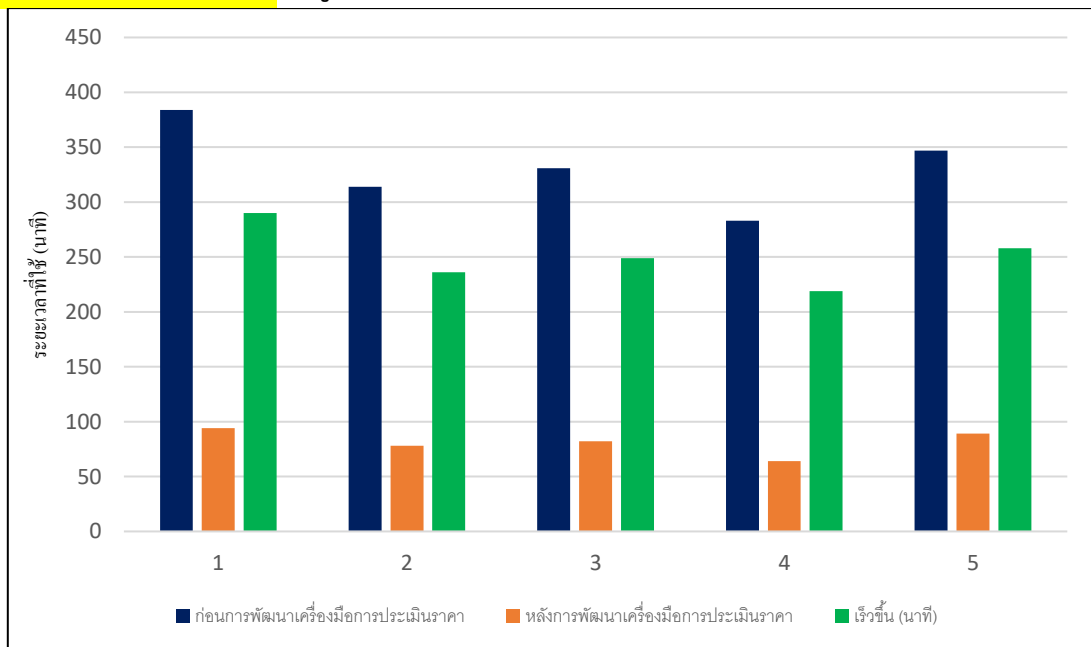

ภาพที่ 3 ภาพกราฟแท่งผลการเปรียบเทียบการถอดแบบประเมินราคาตึกแถวจำนวน 5 อาคาร

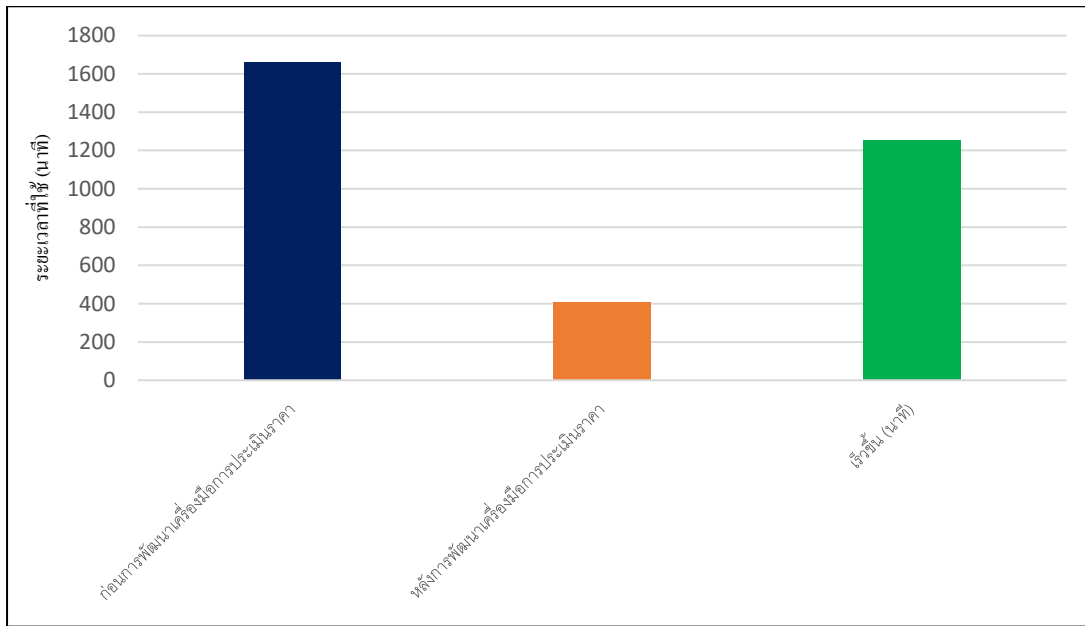

ภาพที่ 4 ภาพกราฟแท่งผลค่าเฉลี่ยรวมการถอดแบบประเมินราคาตึกแถวจำนวน 5 อาคาร

ภาพที่ 5 และ 6 เป็นผลการเปรียบเทียบการประเมินราคาสั่งปลูกสร้าง อาคารบ้านเดี่ยวเนื้อที่ใช้สอย 120-140 ตารางเมตร จำนวน 5 อาคาร โดยมีลักษณะโครงสร้างหลักของอาคารและการตกแต่งภายในตัวอาคารแตกต่างกันออกไป ในรูปแบบกราฟแท่ง

ภาพที่ 5 ภาพกราฟแท่งผลการเปรียบเทียบการถอดแบบประเมินราคาบ้านเดี่ยวจำนวน 5 อาคาร

ภาพที่ 6 ภาพกราฟแท่งผลค่าเฉลี่ยรวมการถอดแบบประเมินราคาบ้านเดี่ยวจำนวน 5 อาคาร

ในส่วนการประเมินราคาต้นไม้ นั้นมีเวลาไม่ต่างกันที่เวลาศึกษานข้อมูลเจ้าของกรรมสิทธิ์เท่านั้น ซึ่งทำให้เวลาแตกต่างกันจากการประเมินแบบเดิมไม่มากโดยมีเวลาแตกต่างเฉลี่ยกันเพียงร้อยละ 10.2 ของระยะเวลาการประเมินเท่านั้น

8. สรุปผลการวิจัย

8.1 สรุปผลการศึกษา

จากการพัฒนาเครื่องมือในการประเมินราคาสีปลูกสร้างและต้นไม้เนื่องจากงานเวนคืน อสังหาริมทรัพย์ โดยการเพิ่มเติมฟังก์ชันใช้งานของ Spreadsheet สำเร็จรูปเพื่อเชื่อมโยงฐานข้อมูลให้ ผู้ใช้งานสามารถใช้งานได้สะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และลดความผิดพลาดในการนำเข้าข้อมูล โดยได้ทำการ ทดสอบการประเมินราคากับ อาคารตึกแถว 4 ชั้น จำนวน 5 อาคาร และบ้านเดี่ยวที่มีพื้นที่ใช้สอยตัว อาคาร 180 ตารางเมตรขึ้นไป จำนวน 5 อาคาร ผลการศึกษา พบว่า สามารถลดระยะเวลาในการประเมิน ราคาได้โดยกรณีอาคารตึกแถว 4 ชั้น สามารถลดระยะเวลาลงได้ 84.7% ส่วนในกรณีอาคารบ้านเดี่ยวที่มี พื้นที่ใช้สอยตัวอาคาร 100-140 ตารางเมตรขึ้นไป สามารถลดระยะเวลาลงได้ 75.4% โดยที่

ผู้วิจัยเห็นถึงผลเวลาที่ต่างกันอย่างชัดเจนจากตัวอย่างสีปลูกสร้างที่นำมาทำการทดลองจับ เวลาในการประเมินราคา ซึ่งผลที่ได้จากการใช้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมานั้น มีเวลาค่อนข้างที่แน่นอน แต่ ผลต่างของการประเมินราคาในรูปแบบเดิมนั้นที่มีผลต่างระยะเวลาที่ไม่คงที่นั้นเนื่องจาก วัสดุของสีปลูก สร้างแต่ละสีปลูกสร้างต่างกัน อธิบายได้ก็คือ หากประเมินราคาตึกแถว 3-4 ชั้น ติดกัน 5 คูหา จะได้ว่าคูหาแรกจะใช้เวลานานที่สุดเนื่องจากต้องประเมินราคาทั้งโครงสร้าง และวัสดุ ของสีปลูกสร้าง แต่การ ประเมินราคาคูหาถัดไปนั้นจะใช้เวลาอันน้อยลงเนื่องจากการตัดขั้นตอนการถอดแบบโครงสร้างหลักเพราะ

มีความเหมือนกัน แต่วัสดุก็ยังคงต้องการประเมินราคา เนื่องจากสิ่งปลูกสร้างแต่ละหลังใช้วัสดุไม่เหมือนกัน

กรณีบ้านเดี่ยว ที่มีเนื้อที่ใช้สอย 100 – 140 ตร.ม. ขึ้นไปนั้นทั้งรูปแบบโครงสร้าง และวัสดุทุกหลังต่างกันทั้งสิ้น จึงทำให้เวลาที่ใช้ในการประเมินราคาขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความสามารถส่วนบุคคลเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดเวลาถอดแบบประเมินราคา

การประเมินราคาต้นไม้ การประเมินราคาต้นไม้ใช้เวลาแตกต่างกันอยู่ไม่มากเนื่องจากชนิดของต้นไม้ในที่ดินที่ถูกเวนคืนนั้นไม่ได้มีหลากหลายพันธุ์มากนัก แต่จะเสียเวลาในการพิมพ์ข้อมูลต้นไม้กับข้อมูลกรรมสิทธิ์ ซึ่งใช้เวลาต่างจากโปรแกรมที่พัฒนามาประมาณ 10 นาที

ดังนั้นจากการพัฒนาเครื่องมือในการประเมินราคาส่งปลูกสร้างและต้นไม้เนื่องจากงานเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งได้ผลการทดลองเป็นไปตามที่กล่าวไว้ซึ่งผู้วิจัยเห็นคล่องให้เป็นไปดังวัตถุประสงค์ตามที่คาดหมายไว้

8.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากการทำงานประเมินราคาอสังหาริมทรัพย์ของภาครัฐโดยใช้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ 2 โครงการแล้วนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาต่อไปดังนี้

1. พัฒนาการประเมินราคาให้อยู่ในรูปของ website ซึ่งหากทำได้จะสามารถประเมินราคาแบบออนไลน์ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็ตาม และไม่ต้องพก External harddisk ไปทุกที่ๆ จะทำการประเมินราคา
2. พัฒนาการประเมินราคาให้อยู่ในรูปของ โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมาเอง โดยไม่ต้องอาศัยฟังก์ชันของ Microsoft Office แบบที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นมา
3. ควรอัปเดตฐานข้อมูลราคาวัสดุ และค่าแรงต่างๆ จากหน่วยงานที่ใช้อ้างอิงได้โดยตรง เพื่อลดความผิดพลาดในการปรับเปลี่ยนฐานข้อมูลด้วยตนเอง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- วิศาลี นิมมานพัชรินทร์. (2558). การประมาณราคาก่อสร้างบ้านพักอาศัย 2 ชั้น ด้วยวิธีจำลองมอนติคาร์โล. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิรันดร์ เล้าสกุล. (2545). การประมาณราคาก่อสร้างอุโมงค์และท่อร้อยสายไฟฟ้าใต้ดินด้วยวิธีการจำลองมอนติคาร์โล. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เขตรัฐ จันทรา. (2554). การวิเคราะห์ค่าก่อสร้างเพื่อหาสัดส่วนราคางานของโครงการก่อสร้างฝายและประตูระบายน้ำ. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ลิซล สุระศิลป์กุล. (2554) โครงการออกแบบโปรแกรมประมาณราคาอาคารแบบจำลอง 3 มิติ (โปรแกรม Sketch up). (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประจักษ์ เหล้าจางวาง. (2554) การประมาณราคาต่อหน่วยพื้นที่แบบรวดเร็ว โดยใช้ดัชนีราคาวัสดุ ก่อสร้างประกอบ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- จันทร์วิมล รักอนันตชัย. (2545) การเปรียบเทียบการประเมินราคาทรัพย์สิน 3 วิธี กรณีศึกษาบ้านเดี่ยวพักอาศัยฝั่งกรุงเทพตะวันตก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บวร อุดมเจริญ (2556) ระบบการจัดเก็บและสืบค้นข้อมูลวัสดุก่อสร้าง. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภาษาอังกฤษ

- Fish Bone Diagram. สืบค้นวันที่ 1 พฤษภาคม 2560, จาก <http://www.research-system.siam.edu/images/IE/Chanida/1.2557/1/6.pdf>
- Expropriation Law. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2560, จาก http://www.mot.go.th/file_upload/2558/20130809TheCompensation.pdf
- Autodesk Revit Architecture. สืบค้นวันที่ 10 พฤษภาคม 2560, จาก <https://synergysoft.bentoweb.com/th/product/184232/revitbookthai>
- PEstimate. สืบค้นวันที่ 10 พฤษภาคม 2560, จาก <http://peestimate-edu.blogspot.com/2014/10/peestimate-edu-v14.html>

การลดการขัดข้องของยูนิตทำฟัน กรณีศึกษา : คลินิกทันตกรรมพิเศษ

คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Break down reduction of dental chair unit

Case study: Special clinic of dentistry faculty mahidol university

นิตริจัน กุลวิไชยศักดิ์¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภรัชชัย วรรัตน์²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาเพื่อหาสาเหตุการขัดข้องของยูนิตทำฟันขณะใช้งานของคลินิกทันตกรรมพิเศษ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเป็นคลินิกที่มีความถี่ในการใช้งานสูงสุด โดยทำการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาจากประวัติการแจ้งซ่อมที่ผ่านมา ซึ่งได้นำหลักการเทคนิค Why Why Analysis มาใช้ในการวิเคราะห์หาสาเหตุปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะใช้งาน เพื่อสร้างมาตรการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา รวมถึงการวางแผนการบำรุงรักษาเชิงป้องกัน

ซึ่งจากการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาการขัดข้องของยูนิตทำฟันพบว่าระบบที่มีการขัดข้องมากที่สุด คือ ระบบหัวกรอฟัน คิดเป็น 55.65 เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนการขัดข้องทั้งหมดต่อปี ซึ่งสาเหตุหลักของปัญหาเกิดจากระบบท่อน้ำสายหัวกรอเกิดการอุดตัน จากการวิเคราะห์สาเหตุปัญหาได้ทำการกำหนดมาตรการแก้ไข้ปัญหาโดยแบ่งเป็น ผู้ช่วยทันตแพทย์ และช่างยูนิตทำฟันในการดูแลบำรุงรักษา ยูนิตทำฟันตามมาตรการที่กำหนด ซึ่งหลังจากดำเนินการตามมาตรการที่กำหนดแล้ว พบว่าปัญหาการขัดข้องลดลงจากเดิมมีจำนวน 44 ครั้งของจำนวนการขัดข้องลดลงเหลือจำนวน 18 ครั้งหรือคิดเป็นร้อยละ 60 ของจำนวนการขัดข้องที่ลดลง

คำสำคัญ : การลดการขัดข้อง (Break Down Reduction) การบำรุงรักษาเชิงป้องกัน (Preventive Maintenance)

ABSTRACT

This paper aims to find the causes of the malfunctions of dental units while operating at Special Clinic, Mahidol University Faculty of Dentistry, which has the biggest number of usage, by analyzing the causes of malfunctions from maintenance history records. Using Why Why Analysis

¹ นักศึกษาหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทางวิศวกรรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

² ที่ปรึกษาสารนิพนธ์หลัก

technic to find the causes of malfunctions happened while operating to form preventive measure from such problems and prepare a preventive maintenance plan.

The analysis shows that the largest number of malfunctions comes from the hand piece system which is 55.65% of the number throughout the year, the main cause being the blockage of hand piece system. The preventive maintenance plan was put in place by assigning Dentist assistant and technician to maintain the dental units accordingly. After the implement, the number of malfunctions was seen decreasing to 18 which is 60% decreased from the previous number.

Key word : Break Down Reduction , Preventive Maintenance

1. บทนำ

คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นสถานศึกษาที่เปิดให้บริการด้านการเรียน การสอนด้านการบริการ ด้านวิจัยและนวัตกรรม ตลอดจนให้บริการแก่ประชาชนในการรักษาทำฟัน ซึ่งมีวิสัยทัศน์ “คณะทันตแพทยศาสตร์ชั้นนำระดับนานาชาติที่ได้มาตรฐานสากล โดยมุ่งประโยชน์ต่อสังคม ภายใต้การจัดการที่ยั่งยืน” ดังนั้นการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ จึงเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนให้คณะอยู่ได้อย่างยั่งยืน รวมถึงการบริหารจัดการด้านเครื่องมือทางทันตกรรมให้มีความพร้อม ใช้งานและมีความปลอดภัยในการให้บริการผู้ป่วย โดยปัจจุบันคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มีจำนวนคลินิกที่ให้บริการผู้ป่วยโดยแบ่งเป็น คลินิกการเรียนการสอนและการบริการผู้ป่วยทั้งในเวลาและนอกเวลา ซึ่งเครื่องมือที่เป็นหัวใจที่สำคัญในการรักษาผู้ป่วย คือ ยูนิตทำฟัน ดังนั้น การดูแลบำรุงรักษา ยูนิตทำฟันให้มีความพร้อมในการใช้งานจะส่งผลต่อการให้บริการผู้ป่วย ซึ่งผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญในการลดปัญหาการขัดข้องของยูนิตทำฟันในระหว่างใช้งานและการบำรุงรักษา ยูนิตทำฟันอย่างถูกต้อง

2. ทฤษฎีและหลักการการบำรุงรักษา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยได้นำหลักการบำรุงรักษาและแนวทางวิเคราะห์สาเหตุปัญหา มาปรับใช้ในการกำหนดมาตรการเพื่อลดการขัดข้องของยูนิตทำฟัน ซึ่งประกอบด้วย ดังนี้

1. การบำรุงรักษาเชิงแก้ไข (Corrective Maintenance : CM) เป็นการบำรุงรักษาหลังเกิดการเสียหายโดยจะดำเนินการแก้ไขหรือซ่อมแซมต่อเมื่อเกิดการเสียหายจึงทำให้ต้องหยุดการใช้งาน

2. การบำรุงรักษาเพื่อป้องกัน (Preventive Maintenance : PM) เป็นการวางแผนโดยกำหนดระยะเวลาในการเปลี่ยนชิ้นส่วนอะไหล่หรือการโอเวอร์ฮอลส์ เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้น

3. การบำรุงรักษาตามสภาพ (Condition Based Maintenance : CBM) เป็นการบำรุงรักษาตามสภาพเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นการตรวจสอบสภาพแก้ไขสามารถทำได้โดยการใช้สังเกตตรวจสอบการเสียหาย

4. การบำรุงรักษาเชิงรุก (Proactive Maintenance) เป็นการบำรุงรักษาที่ทำก่อนที่จะเกิดการเสียหายเพื่อหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา เพื่อกำหนดวิธีการบำรุงรักษาหรือมาตรการอื่นเพื่อป้องกันไม่ให้ปัญหาเกิดขึ้นมาอีก

5. การป้องกันการบำรุงรักษา (Maintenance Prevention) เป็นการแก้ปัญหาปัญหาเพื่อลดโอกาสการชำรุดเสียหาย ข้อดี เพิ่มอายุการใช้งานและช่วยลดงานบำรุงรักษาและค่าใช้จ่ายในการซ่อมบำรุง

6. การบำรุงรักษาเน้นความเชื่อถือได้ (Reliability Centered Maintenance : RCM) เป็นวิธีการ กระบวนการ หรือ กรอบการทำงานที่เป็นมาตรฐานนานาชาติ ที่ใช้กำหนดแผนการบำรุงรักษาเพื่อเพิ่มระดับความเชื่อถือได้ ความพร้อมใช้

2.1 หลักการวิเคราะห์แบบ Why Why Why Analysis

การวิเคราะห์ Why Why Why Analysis เป็นเครื่องมือพื้นฐานของการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา โดยหากเราสามารถค้นพบสาเหตุและแก้ไขปัญหาไม่ให้เกิดซ้ำอีก แต่หากปัญหาเดิมเกิดซ้ำ แสดงว่าการวิเคราะห์ของเรา นั้นมาผิดทาง หรืออาจมีบางสาเหตุตกหล่นไป อาจจะต้องมาทำการวิเคราะห์ใหม่ เครื่องมือนี้เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสูงมากหากผู้วิเคราะห์มีความเข้าใจและมีความชำนาญในงานที่ตนทำอยู่ รวมถึงความรู้ด้านวิศวกรรม เป็นเทคนิคการวิเคราะห์หาปัจจัยที่เป็นต้นเหตุให้เกิดปรากฏการณ์อย่างเป็นระบบ

2.2 หลักการวิเคราะห์แบบการระดมสมอง (Brainstorming)

เป็นกระบวนการคิดที่มีขั้นตอนแบบแผน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของกลุ่ม เน้นการรวบรวมความคิดเห็น ปัญหา หรือข้อเสนอแนะจำนวนมากในเวลาอย่างรวดเร็ว เน้นการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ เน้นการระดมปริมาณความคิดมากกว่าคุณภาพความคิดที่สำคัญห้ามคัดค้านความคิดของกันและกัน

2.3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฐาปนันตร์ เขียวสังข์ และศุภรัชชัย วรรัตน์ (2554) ได้ทำการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อลดของเสียที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิตบรรจุภัณฑ์พลาสติก โดยใช้เครื่องมือควบคุมคุณภาพ (QC Tool) ในการค้นหาสาเหตุและเพื่อการปรับปรุงคุณภาพในกระบวนการผลิต ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2553 ถึง เดือน กรกฎาคม 2554 ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ใบตรวจสอบ (Check Sheet) ทำการสำรวจ สภาพของเสีย และเก็บข้อมูลจำนวนของเสียจากกระบวนการผลิตจากแผนกตรวจสอบ จากนั้นแจกแจงปัญหาด้วย แผนภูมิพาเรโต (Pareto Chart) และแสดงความถี่ของปัญหา เพื่อแยกความสำคัญตามลำดับด้วย กฎ 80:20 ในการเลือกแก้ไขส่วนที่มีของเสียมากที่สุด แล้วจึงนำไปวิเคราะห์ปัญหานั้นด้วยแผนภูมิก้างปลา (Fish-Bone Diagram) เพื่อวางมาตรการแก้ไขปัญหาจากการระดมความคิด (Brainstorms) แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาเปรียบเทียบก่อน และหลังจากการปรับปรุง ผลการดำเนินการปรับปรุงสามารถลดการเกิดปัญหาของเสียจากเดิม 1.53 % ลดลงเป็น 0.53 % และคิดเป็นมูลค่าสามารถลดได้ถึง 74,862 บาทต่อปี

ธารชуда พันธุ์นิกุล ดวงพร สังฆะมณี และปรีดาภรณ์ งามสง่า (2557) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำความรู้ทางด้านวิศวกรรมอุตสาหกรรมมาประยุกต์ใช้จริง เพื่อช่วยในการลดต้นทุนด้านเวลาและแรงงานให้กับผู้ประกอบการ โดยโรงงานกรณีศึกษาในงานวิจัยนี้ เป็นโรงงานขนาดย่อมในจังหวัดอุบลราชธานีซึ่งมีผลิตภัณฑ์หลักคือจักรยาน และใช้แรงงานคนในการประกอบเป็นหลัก หลังจากศึกษาขั้นตอนการทำงานในปัจจุบันแล้วพบว่า การประกอบยังเป็นไปด้วยความล่าช้าและมีการรอคอยของพนักงานซึ่งเป็นการเสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์ ในงานวิจัยนี้จึงได้นำเครื่องมือทางวิศวกรรมอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น การศึกษางาน การจับเวลา การใช้แผนภูมิกระบวนการผลิต (Operation Process Chart; OPC)

แผนผังก้างปลา และเทคนิคการปรับปรุงงาน (ECRS) เป็นต้น มาช่วยในการแก้ปัญหาให้กับโรงงาน โดยพบว่าหลังจากปรับปรุงการทำงานแล้ว สามารถลดเวลาสูญเสียไปในการทำงานลงได้จากเดิม 509 วินาที เหลือเพียง 43 วินาที และในภาพรวมใช้เวลาประกอบจักรยานลดลงจาก 837 วินาทีต่อคัน เหลือเพียง 595 วินาที หรือ ใช้เวลาประกอบจักรยานได้เร็วขึ้น

รัตนพร แจ่มเรือง และวัชรพจน์ ทรัพย์สงวนบุญ (2556) ได้ทำการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงพัฒนากระบวนการทำงานภายในให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าสาเหตุหลักของพื้นที่และแรงงานไม่เพียงพอกับความต้องการนั้นมาจากการกระบวนการภายในศูนย์กระจายสินค้าของบริษัทยังมีกิจกรรมที่ไม่เกิดประโยชน์ (Non-Value Added Activities) เป็นจำนวนมากอย่าง การรอคอยสินค้า การเคลื่อนย้ายที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ หากบริษัทสามารถลดกิจกรรมเหล่านี้ลงได้ ประกอบกับการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการตั้งแต่ต้นกระบวนการของศูนย์กระจายสินค้า จะช่วยให้บริษัทสามารถแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่และแรงงานได้งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการทำงานที่ก่อให้เกิดความสูญเสียไปทั้ง 7 ประการ ประกอบไปด้วยผังกระบวนการทางธุรกิจ ภายใต้ระบบ IDEF (Integration Definition Function Modeling) จากนั้นหาแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการทำงานด้วยการลดกระบวนการสูญเสียที่เกิดขึ้นให้น้อยลงตามหลักการของ ECRS คือ การกำจัด(Eliminate) การรวมเข้าด้วยกัน(Combine) การจัดลำดับใหม่(Rearrange) และการทำให้ง่ายขึ้น(Simplify) พร้อมทั้งพัฒนาระบบการแจ้งเตือนการส่งมอบล่วงหน้า (Advanced Shipping Notice: ASN) เพื่อให้การไหลของข้อมูลสารสนเทศมีประสิทธิภาพตั้งแต่ต้นกระบวนการของภายในศูนย์กระจายสินค้า

อรพรรณ วิชัยเดช และนิวิท เจริญใจ (2554) ได้ทำการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อลดปริมาณของเสียที่เกิดขึ้นในการผลิตห้องสะอาด โดยใช้ เทคนิคการปรับปรุงงาน จากนั้นนำผลวิเคราะห์ที่ได้มาทำวิเคราะห์ 4M ประกอบด้วย คน เครื่องจักร วัตถุดิบ และวิธีการทำงาน เพื่อแก้ไขปัญหาและปรับปรุงงาน ผลจากการใช้เครื่องมือควบคุมคุณภาพ พบว่า กระบวนการตัดสังกะสีเป็นขั้นตอนที่ใช้วัสดุสิ้นเปลืองมากที่สุด หลังจากวิเคราะห์ 4M เพื่อหาสาเหตุของปัญหาแล้วจึงนำเทคนิคการปรับปรุงงานต่างๆ เช่น การกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกของการประหยัด การเพิ่มค่าแรงจูงใจ คู่มือการปฏิบัติงาน เทคนิคการควบคุมด้วยการมองเห็น (Visual Control) และเทคนิคการทำให้ง่ายขึ้น (Simplify) ของหลักการแบบ ECRS (Eliminate, Combine, Rearrange and Simplify) มาปรับปรุงและแก้ไข ซึ่งก่อนปรับปรุงระยะ 3 เดือน มีค่าเฉลี่ยของปริมาณของเสียเท่ากับร้อยละ 75.72 หลังทำการปรับปรุง ของเสียมีปริมาณลดลงเหลือร้อยละ 55.03

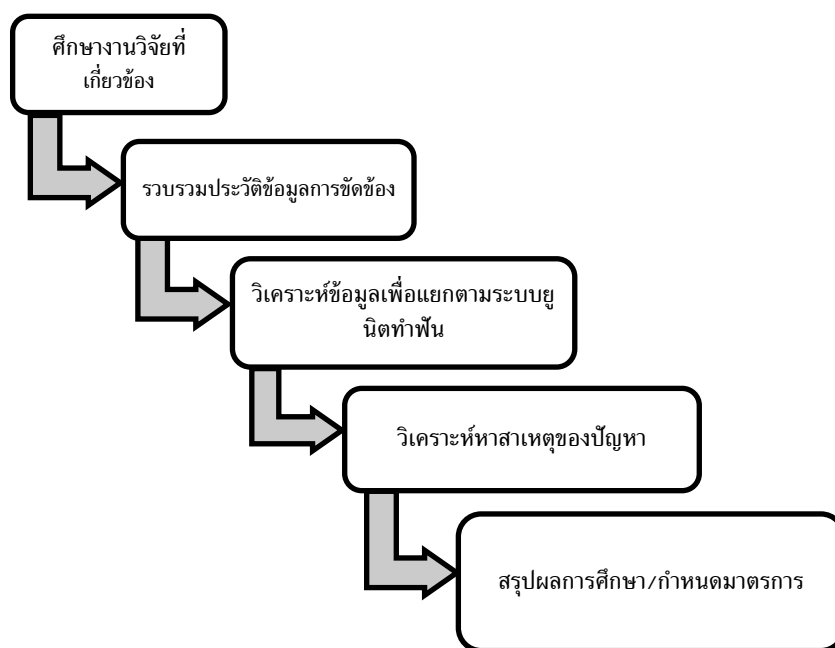
ปรีชา ต้วงน้อย (2541) ได้ทำการศึกษาการเพิ่มผลผลิตของสายการผลิต แบตเตอรี่ อีโนมัติ โดยใช้ระบบการบำรุงรักษาเชิงป้องกันและการปรับปรุงกระบวนการผลิต ซึ่งมีการกำหนดแผนการบำรุงรักษาเครื่องจักรประจำวัน ประจำสัปดาห์ และประจำเดือน รวมถึงการจัดฝึกอบรมให้พนักงานให้เข้าใจถึงหลักการบำรุงรักษาเชิงป้องกัน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ผลผลิตเพิ่มขึ้นจากปริมาณแบตเตอรี่เพิ่มขึ้น 15 % ลดค่าเฉลี่ยการสูญเสียเวลาในการทำงานของเครื่องจักรจากเดิม 82 นาทีต่อกะ ลดลงเป็น 49 นาทีต่อกะ สัดส่วนของการสูญเสียแผ่นธาตุบวกลดลงจากเดิม 0.0142 เป็น 0.0106 หรือลดลง 25

% ซึ่งการปรับปรุงส่งผลให้โรงงานผลิตแบตเตอรี่สามารถเพิ่มรายได้จากการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพนักงานมีความรู้ความเข้าใจที่ปฏิบัติ

ธวัชชัย สุวรรณประสม (2559) ได้ศึกษาการลดความสูญเสียในการบำรุงรักษาเชิงป้องกันมอเตอร์ โรงงานแยกก๊าซธรรมชาติซึ่งมีจำนวนมอเตอร์ 239 ตัว ที่ใช้ในการศึกษาโดยใช้หลักการบำรุงรักษาแบบทีผลที่ทุกคนมีส่วนร่วม (TPM) จากการวิเคราะห์ปัญหาความเสี่ยงของมอเตอร์สูงสุดก็คือตลับลูกปืน ซึ่งการศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักการของวิศวกรรมความเชื่อถือพบว่ามอเตอร์ที่มีอายุการใช้งาน 5 ปี หรือ 40,000 ชั่วโมง สามารถขยายเวลาการยกเครื่องออกไปจากเดิมได้ แล้วใช้หลักการซ่อมบำรุงรักษาตามสภาพ (Condition Base Maintenance) แทนการยกเครื่องออกในทุกๆระยะ 5 ปี ผลการศึกษาพบว่าสามารถขยายเวลาการยกเครื่องและลดค่าใช้จ่ายของมอเตอร์ออกไป ถึงร้อยละ 73.47

3. หลักการและวิธีการวิจัย

ระเบียบขั้นตอนที่ได้ทำการศึกษา ดังนี้

3.1 ผลการดำเนินการศึกษา

ผู้ศึกษาได้รวบรวมจากประวัติการของในระหว่างปี 2560 ของคลินิกทันตกรรม พิเศษซึ่งมียูนิตทำฟันทั้งสิ้นจำนวน 41 ยูนิต มีจำนวนงานทั้งสิ้น 345 งาน โดยได้ทำการรวบรวมข้อมูลและทำการแยกการขัดข้องออกแต่ละระบบการทำงานของยูนิตทำฟัน ซึ่งสามารถแบ่งได้ดังนี้ 1.ระบบกรอฟัน 2. ระบบดูดน้ำลาย 3. ระบบเก้าอี้ผู้ป่วย 4. ระบบไฟส่องปาก 5. ระบบแก๊วน้ำ อ่างบัวปาก ซึ่งจากการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาการขัดข้องระหว่างใช้งานของยูนิตทำฟันพบว่าระบบที่มีการขัดข้องมากที่สุด คือ ระบบกรอฟัน คิดเป็น 55.65 เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนการขัดข้องทั้งหมดต่อปี ซึ่งสาเหตุหลักของปัญหาเกิดจากระบบท่อน้ำและอุปกรณ์ควบคุมรวมถึงสายหัวกรอเกิดการอุดตัน จากการวิเคราะห์สาเหตุปัญหาได้ทำการ

กำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาโดยแบ่งเป็น ผู้ช่วยทันตแพทย์และช่างยูนิตทำฟัน ในการดูแลบำรุงรักษา ยูนิตทำฟันตามมาตรการที่กำหนด

3.2 การวิเคราะห์หาสาเหตุจากประวัติข้อมูล]

ผู้ศึกษาได้สรุปจากข้อมูลประวัติการขัดข้องของยูนิตทำฟันได้นำข้อมูลประวัติของยูนิตทำฟันที่มีการขัดข้องมากกว่า 10 ครั้ง มาแยกออกปีระบบต่างๆของยูนิตทำฟัน ซึ่งนำปัญหาที่มีการขัดข้องสูงสุด คือ ระบบหัวกรอฟัน โดยระดมทีมช่างซ่อมยูนิตทำฟันโดยใช้ขั้นตอนวิธีการ Why Why Analysis การตั้งสมมุติฐานของปัญหา และจากประวัติการซ่อมแก้ไขในการวิเคราะห์ปัญหาการขัดข้องของระบบยูนิตทำฟันพบว่าเกิดคราบสกปรกไปอุดตันบริเวณชุดวาล์วควบคุม เช่น ชุดโซลินอย์วาล์ว , วาล์วกันกลับ , จุดต่อสายหัวกรอ , วาล์วปรับน้ำ

3.2.1 ประวัติการขัดข้องและการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

ตารางที่ 3.8 ประวัติการขัดข้องของยูนิตทำฟันและการแก้ไข

อาการที่ส่งต่อ	วันที่แจ้งซ่อม	การแก้ไข
ประเภท 1 น้ำหัวกรอไม่ออก	05/01/2017	ถอดล้างทำความสะอาดชุดโซลินอยด์วาล์ว มีครบตะกอนอุดฟัน
ประเภท 1 น้ำหัวกรอไม่ออก	25/05/2017	ถอดชุด Foot Switch ที่ความสะอาดหล่อลื่น บริเวณปุ่มกดเลือกน้ำให้ทำงาน
ประเภท 1 น้ำหัวกรอไม่ออก	15/09/2017	หมุนชุดวาล์วระบบหัวกรอหมุน เติมน้ำให้แน่น
ประเภท 4 น้ำหัวกรอไม่ออก	20/01/2017	ถอดล้างทำความสะอาดชุดวาล์วกันกลับ (check valve) สปริงไม่แข็ง เนื่องจากหลวม ในโอทีส้ม ติดอยู่
ประเภท 4 น้ำหัวกรอไม่ออก	08/08/2017	ท่อน้ำสายหัวกรอตันอุดฟันบริเวณจุดต่อ แก้ไขแฉงบริเวณจุดต่อท่อน้ำสายหัวกรอตัน
ประเภท 5 น้ำหัวกรอไม่ออก	22/02/2017	ถอดล้างทำความสะอาดชุดโซลินอยด์วาล์ว มีครบตะกอนอุดฟัน
ประเภท 5 น้ำหัวกรอไม่ออก	16/05/2017	ถอดล้างทำความสะอาดชุดวาล์วกันกลับ (check valve) สปริงไม่แข็ง เนื่องจากหลวม ในโอทีส้ม ติดอยู่
ประเภท 5 น้ำหัวกรอไม่ออก	17/08/2017	ถอดล้างทำความสะอาดชุดโซลินอยด์วาล์ว
ประเภท 5 น้ำหัวกรอไม่ออก	20/12/2017	ท่อน้ำสายหัวกรอตันอุดฟันบริเวณจุดต่อ แก้ไขแฉงบริเวณจุดต่อท่อน้ำสายหัวกรอตัน
ประเภท 6 น้ำหัวกรอไม่ออก	28/04/2017	ถอดล้างทำความสะอาดชุดวาล์วกันกลับ (check valve) สปริงไม่แข็ง เนื่องจากหลวม ในโอทีส้ม ติดอยู่
ประเภท 6 น้ำหัวกรอไม่ออก	09/08/2017	ถอดล้างทำความสะอาดชุดโซลินอยด์วาล์ว มีครบตะกอนอุดฟัน บริเวณช่องปิด - ปิด
ประเภท 6 น้ำหัวกรอไม่ออก	13/09/2017	ถอดล้างทำความสะอาดชุดวาล์วกันกลับ (check valve) สปริงไม่แข็ง เนื่องจากหลวม ในโอทีส้ม ติดอยู่
ประเภท 9 น้ำหัวกรอไม่ออก	09/04/2017	ท่อน้ำสายหัวกรอตันอุดฟันบริเวณจุดต่อ แก้ไขแฉงบริเวณจุดต่อท่อน้ำสายหัวกรอตัน
ประเภท 9 น้ำหัวกรอไม่ออก	27/08/2017	วาล์วปรับระดับน้ำรับไม่ได้ เกิดคราบสกปรก
ประเภท 9 น้ำหัวกรอไม่ออก	20/10/2017	ถอดล้างทำความสะอาดชุดโซลินอยด์วาล์ว มีครบตะกอนอุดฟัน

ตารางที่ 3.9 การวิเคราะห์ why-why analysis

why-why analysis			
อาการปัญหา:	หัวกรอไม่ออก		
เครื่อง	ประเภท 1	เวลาเริ่มเสีย	10.00 น.
วันที่	5/5/2560	เวลาที่ช่างเริ่มซ่อม	10.15 น.
กะ	-	เวลาที่ช่างจบซ่อม	10.35 น.
ชื่อช่างที่ปรึกษา	-		
ชื่อช่างซ่อมบำรุง	ณัฐวิจิตร		
ที่งาน	ช่างยูนิต		
อะไรและที่นั่น ที่เมื่อ? (อาการเมื่อ)	ภาพแสดงที่ช่างซ่อมบำรุงปัญหา		
น้ำหัวกรอไม่ออก			
สิ่งที่ผิดปกติที่พบคือเมื่อเริ่มเสีย	-		
ขณะใช้งานหรือเมื่อจบการใช้งานเมื่อ	-		
สิ่งที่ช่างซ่อมบำรุงพบ และสาเหตุที่สังเกตพบ	-		
พบชุดโซลินอยด์วาล์วมีครบตะกอนสกปรกอุดฟัน	-		
ใช้กระดาษแผ่นหลังในการวิเคราะห์สาเหตุของอาการเสียทั้งหมดที่เป็นไปได้ สรุปมาตรการป้องกันกรณี			
สาเหตุ	ประเภท	มาตรการป้องกัน	
1. ชุดโซลินอยด์อุดฟัน		1. หลังเลิกใช้งาน ไล่ระบบน้ำทุกครั้ง	
2. ไม่เปิดช่องเข้าชุดวาล์ว		2. ก่อนใช้งานต้องตรวจสอบระดับน้ำ	
3. ท่อน้ำอุดฟัน		3. หลังเลิกใช้งาน ไล่ระบบน้ำทุกครั้ง	
บททวนมาตรการตรวจสอบเพื่อป้องกันกรณีที่มีอยู่แล้ว			
รายการที่จะต้องตรวจ	โดย	ความถี่	
1. ตรวจสอบระบบหัวกรอทุกครั้งก่อนเริ่มใช้งาน		ทุกวัน	
2. ไล่ระบบน้ำทุกครั้งหลังเลิกใช้งาน		ทุกวัน	
มาตรการตรวจสอบเพื่อป้องกันกรณีที่ทำใหม่			
รายการที่จะต้องตรวจ	โดย	ความถี่	
1. ทดสอบหัวกรอก่อนใช้งาน		ทุกวัน	
2. ไล่ระดับน้ำปิดคอมทอสถรับแรงดัน		ทุกวัน	
(*) 1. ชุดอ่อนของกรอกแบบ 2. ไม่ได้ทำ PM 3. ปัญหาจากการซ่อมแบบเร็วๆ 4. ใช้งานผิดวิธี 5. ปัญหาจากชิ้นส่วนไม่ครบ หรือใช้อะไหล่ที่ไม่ได้คุณภาพ			

3.2.2 บริเวณที่พบสาเหตุของปัญหา ระบบหัวกรองน้ำไม่ออก

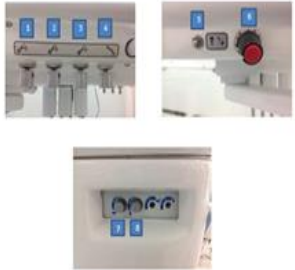
การแก้ไข	จำนวน	การวิเคราะห์สาเหตุหากรการป้องกัน	รูปภาพ
1. ถอดล้างทำความสะอาดชุดโซลินอยด์วาล์ว มีครบตามตะกอนอุดตัน	5 ครั้ง	เกิดจากชุดขูดน้ำที่ไร้จ่ายไปยังหัวกรองไม่ได้ใส่ระบบน้ำทิ้งของหัวกรองแต่ละสายเกิดการสะสมของคราบไบโอที่สัมผัสภายในท่อน้ำ และอุดตันที่ชุดโซลินอยด์วาล์ว มาตรการป้องกัน ใส่ระบบน้ำทิ้งในสายหัวกรองหลังเลิกงานทุกครั้ง	
2. ถอดล้างทำความสะอาดชุดวาล์วกันกลับ (check valve) สปริงไม่แข็ง เนื่องจากมีคราบไบโอที่สัมผัสติดอยู่	4 ครั้ง	เกิดจากสายน้ำหัวกรองมีคราบสะสมของคราบไบโอที่สัมผัสภายในท่อน้ำและอุดตันที่ชุดวาล์วกันกลับ (check valve) โดยไม่ได้ระบบน้ำทิ้งสายหลังเลิกงาน มาตรการป้องกัน ใส่ระบบน้ำทิ้งในสายหัวกรองหลังเลิกงานทุกครั้ง	
3. ท่อน้ำสายหัวกรองที่อุดตันบริเวณจุดต่อ แก๊สใยแอมบริวมจุดต่อท่อน้ำสายหัวกรองอื่น	3 ครั้ง	เกิดจากสายน้ำหัวกรองมีคราบสะสมของคราบไบโอที่สัมผัสภายในท่อน้ำและอุดตันบริเวณจุดต่อสายหัวกรอง โดยไม่ได้ระบบน้ำทิ้งสายหลังเลิกงาน มาตรการป้องกัน ใส่ระบบน้ำทิ้งในสายหัวกรองหลังเลิกงานทุกครั้ง	
4. หมุนชุดขูดน้ำระบบหัวกรองหมุน เนื่องจากใส่ไม่แน่น	1 ครั้ง	ผู้ใช้งานขาดการเตรียมความพร้อมใช้งาน โดยไม่ได้ทดสอบระบบการทำงาน มาตรการป้องกัน ควรมีตรวจสอบความพร้อมของทุกระบบก่อนใช้งาน	
5. วาล์วปรับระดับน้ำรับไม่ได้ เกิดคราบสกปรก	1 ครั้ง	ไม่ได้ตรวจเช็คและบำรุงรักษาชุดวาล์วปรับน้ำหัวกรองที่ มาตรการป้องกัน ต้องมีตรวจเช็คหมุนปรับชุดวาล์วปรับน้ำ	

4.แนวทางมาตรการแก้ไขปัญหา

มาตรการ ที่ 1 สำหรับผู้ช่วยทันตแพทย์

**** ด้านทฤษฎี ทำแบบทดสอบเกี่ยวกับหน้าที่การทำงานของอุปกรณ์และการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการ
ทำงานของยูนิตทำฟัน และการดูแลบำรุงรักษายูนิตทำฟันเบื้องต้น ภาคปฏิบัติ การฝึกวิธีตรวจสอบยูนิตทำ
ฟันก่อนใช้งานและการดูแลหลังจากเลิกใช้งาน**

4. จงบอกตำแหน่งของวาล์วต่างๆ (10 คะแนน)

5. ระดับแรงดันลมที่ใช้สำหรับน้ำยาฟอสฟอริก (10 คะแนน)

_____ นกั

6. ฝึกจัดการปรับระดับความแรงของ Scaling เครื่องปรับที่ตำแหน่งใด (10 คะแนน)

7. ฝึกจัดการปรับระดับแรงดัน Airrotor สายสี 2 เครื่องปรับที่ตำแหน่งใด (10 คะแนน)

8. การฝึกตรวจสอบ Saliva ejector และ High power Suction ทำงานหรือไม่ (10 คะแนน)

**** ขั้นตอนการตรวจสอบตามแบบฟอร์ม “ ก่อน – หลัง ปฏิบัติงาน ”**

รูปถ่ายของผลงาน
ส่งผู้ปฏิบัติงาน (เวลา 15.30 น.)

ลำดับ	รายการตรวจสอบ	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
1.	ตรวจสอบสายไฟของเครื่อง			
2.	ตรวจสอบสายไฟของเครื่อง			
3.	ตรวจสอบสายไฟของเครื่อง			
4.	ตรวจสอบสายไฟของเครื่อง			
5.	ตรวจสอบสายไฟของเครื่อง			
6.	ตรวจสอบสายไฟของเครื่อง			
7.	ตรวจสอบสายไฟของเครื่อง			
8.	ตรวจสอบสายไฟของเครื่อง			

รูปถ่ายผู้ปฏิบัติงาน (เวลา 17.00 น.)

ลำดับ	รายการตรวจสอบ	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
1.	ไม่พบสิ่งผิดปกติ			
2.	ไม่พบสิ่งผิดปกติ			
3.	ไม่พบสิ่งผิดปกติ			
4.	ไม่พบสิ่งผิดปกติ			
5.	ไม่พบสิ่งผิดปกติ			
6.	ไม่พบสิ่งผิดปกติ			
7.	ไม่พบสิ่งผิดปกติ			

4.3 ขั้นตอนการตรวจสอบของระบบท่อ - ส่วนที่ปฏิบัติงาน -

1. ตรวจสอบระดับความสูงของน้ำยาฟอสฟอริก (Phosphoric) กับเครื่องฟอสฟอริก 2 ขวด

2. ตรวจสอบระดับความสูงของน้ำยาฟอสฟอริก (Phosphoric) กับเครื่องฟอสฟอริก 2 ขวด

3. ฝึกการปรับระดับแรงดันของเครื่องปรับระดับน้ำยา

4. ฝึกการปรับระดับแรงดันของเครื่องปรับระดับน้ำยา

ลำดับ	อาการที่ขัดข้องขณะใช้งาน	ก่อนปรับปรุง	หลังปรับปรุง
1.	หัวกรอพ่นน้ำไม่ออก	15	8
2.	หัว Triple Syring น้ำหยดขณะใช้งาน	11	3
3.	วาง หัวกรอ (Holder) หลุด/ชำรุด	8	3
4.	สายหัวกรอ Airotor ชำรุด	7	2
5.	Scaling ร้อนขณะใช้งาน	5	2
	รวม	44	18

5. ข้อเสนอแนะ

1. ผู้ปฏิบัติงานต้องตรวจเช็คระบบยูนิตทำฟันทุกครั้ง ตามแบบฟอร์ม ที่กำหนด
2. การให้บริการผู้ป่วยที่มีความถี่สูงทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความเหนื่อยล้า ส่งผลกระทบต่อการทำงาน
นิตทำฟันหลังเลิกใช้งานได้
3. หัวหน้าคลินิกควรทำข้อตกลงในการปฏิบัติงานของผู้ได้บังคับบัญชาให้ชัดเจน ในการใช้งานและ
บำรุงรักษาระบบยูนิตทำฟันเบื้องต้น เพื่อลดปัญหาการเสียของยูนิตทำฟันขณะใช้งาน

บรรณานุกรม

- สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี(ไทย-ญี่ปุ่น) “การบำรุงรักษาที่ทุกคนมีส่วนร่วม” 2535.
- รศ.พูลพร แสงบางปลา, “การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยการบำรุงรักษา TPM”, สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- แผนภูมิก้างปลา (แหล่งที่มา <https://perchai.wordpress.com/2012/06/07/25/>)
- ฐาปนันตร์ เขียวสังข์ และศุภรัชชัย วรรัตน์ (2554) ได้ทำการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อลดของเสียที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิตบรรจุภัณฑ์พลาสติก คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธุรกิจบัณฑิตย์
- กษิรัช สนธิเปล่งศรี (2555) ได้ศึกษาการปรับปรุงประสิทธิภาพการบำรุงรักษาเครื่องฆ่าเชื้อบริษัท ฟริสแลนค์คัมพิน่า เพื่อการลดอัตราการเสียหายของเครื่องฆ่าเชื้อ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- กรกช สุขวัฒนกุล (2551) ได้ศึกษาการพัฒนาและการปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการผลิตเพื่อเพิ่มผลผลิต คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อรพรรณ วิชัยเดช และนิวิท เจริญใจ (2554) ได้ทำการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อลดปริมาณของเสียที่เกิดขึ้นในการผลิตห้องสะอาด คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ตนพร แจ็งเรื่อง และวัชรพจน์ ทรัพย์สงวนบุญ (2556) ได้ทำการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงพัฒนากระบวนการทำงานภายในให้มีประสิทธิภาพ คณะการจัดการและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- ธวัชชัย สุวรรณประสม (2559) ได้ศึกษาการลดความสูญเสียในการบำรุงรักษาเชิงป้องกันมอเตอร์ โรงงานแยกก๊าซธรรมชาติ สาขาการจัดการนวัตกรรม คณะการจัดการอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ธารชуда พันธนิกุล ดวงพร สังฆะมณี และปรีดาภรณ์ งามสง่า (2557) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำความรู้ทางด้านวิศวกรรมอุตสาหกรรมมาประยุกต์ใช้จริง เพื่อช่วยในการลดต้นทุนด้านเวลาและแรงงานให้กับผู้ประกอบการภาควิชาอุตสาหกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
- รัตนพร แจ็งเรื่อง และวัชรพจน์ ทรัพย์สงวนบุญ (2556) ได้ทำการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงพัฒนากระบวนการทำงานภายในให้มีประสิทธิภาพ บัณฑิตวิทยาลัยการจัดการและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- ปรีชา ด้วงน้อย (2541) ได้ทำการศึกษาการเพิ่มผลผลิตของสายการผลิต แบตเตอรี่ อีโนมัต โดยใช้ระบบการบำรุงรักษาเชิงป้องกันและการปรับปรุงกระบวนการผลิต คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การประยุกต์ใช้กระบวนการ AHP เพื่อคัดเลือกผู้ขายชิ้นส่วนงานฉีดพลาสติก

Application of The AHP for Selection Plastic Injection Supplier

วิริยะ อีรนรเศรษฐ์¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภรัชชัย วรรณัน²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการคัดเลือกผู้ขายชิ้นส่วนงานฉีดพลาสติก เพื่อเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ขาย โดยประยุกต์ใช้เทคนิคกระบวนการตัดสินใจลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytic Hierarchy Process: AHP) และใช้โปรแกรม Expert Choice เป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ ปัจจัยที่ศึกษาประกอบไปด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่ ราคาต่อหน่วย ราคาแม่พิมพ์ ทุนจดทะเบียน ทำเลที่ตั้ง กำลังการผลิตที่ว่าง และระยะเวลาการจัดส่ง

ผลการวิเคราะห์น้ำหนักความสำคัญของแต่ละปัจจัย พบว่าปัจจัยราคาต่อหน่วยเป็นปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักสูงที่สุดด้วยค่าน้ำหนักความสำคัญ 0.369 รองลงมาคือ ปัจจัยกำลังการผลิตที่ว่าง 0.214 ปัจจัยราคาแม่พิมพ์ 0.169 ปัจจัยระยะเวลาการจัดส่ง 0.144 ปัจจัยทำเลที่ตั้ง 0.057 และปัจจัยทุนจดทะเบียน 0.046 ตามลำดับโดยมีอัตราส่วนความไม่สอดคล้องของข้อมูล 0.03 เมื่อวิเคราะห์หาค่าน้ำหนักความสำคัญของผู้ขายชิ้นส่วนงานฉีดพลาสติกที่เหมาะสม ได้แก่ ผู้ผลิตชิ้นส่วน B ที่ค่าน้ำหนัก 0.231 และ ผู้ผลิต A ที่ค่าน้ำหนัก 0.208 แต่จากการวิเคราะห์ความไวภายใต้ปัจจัยราคาต่อหน่วย เมื่อลดค่าน้ำหนักความสำคัญลง 50% จะทำให้ผลทางเลือกเปลี่ยนไปเป็นผู้ผลิต A ที่ค่าน้ำหนัก 0.205 ซึ่งผู้ผลิต B จะมีค่าน้ำหนักเหลือ 0.193 โดยผลที่ได้จากการศึกษาทำให้บริษัทที่เป็นกรณีศึกษาได้ผู้ขายที่ตรงกับความต้องการและข้อกำหนดของบริษัท ซึ่งสามารถนำการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้กับชิ้นส่วนพลาสติกรายการอื่นๆ หรือวัตถุดิบชนิดอื่นได้อีกด้วย

ABSTRACT

The study aims to research and analyze the influential factors impacted on the selection plastic injection supplies for classifying seller by Analytic Hierarchy Process: AHP and Expert Choice program. There was comprised with 6 influences which are model prices, registered capital, location, production capacity and shipping period.

¹ นักศึกษาหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทางวิศวกรรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

² ที่ปรึกษาสารนิพนธ์หลัก

The research results, by analyzing the importance of each influences, indicated that the price per each was the highest influences by 0.369 significant followed by production capacity as 0.214, mold prices 0.169, shipping period 0.144, location 0.057 and registered capital 0.046 respectively. However, when calculating the importance of plastic injection suppliers, there are inconsistent information about 0.03 which are Maker B pointed as 0.231 while Maker A pointed as 0.208. As a results, when analyzing the speedy of influences per each by reducing the significant influences for 50%, the results was changed by Maker A pointed as 0.205 while Maker B remained 0.193. Following the results, the sample supplier had met the demand and qualification of the company. This research could also be adaptable for other plastic injection suppliers or any other material.

บทนำ

บริษัท พูจิ อิเลคทริค แมนูแฟคเจอร์ริง (ประเทศไทย) จำกัด เป็นบริษัทประกอบ และผลิตชิ้นส่วนสำหรับเครื่องอินเวอร์เตอร์ ที่จัดจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ จากสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้มีผู้แข่งขันทางด้านราคาจำหน่ายเป็นจำนวนมาก ทำให้บริษัทจำเป็นต้องลดต้นทุนในการผลิตเท่าที่จะทำได้ รวมไปถึงการควบคุมราคาต้นทุนไม่ให้มีการปรับเพิ่มขึ้น ปัจจุบันชิ้นส่วนที่ใช้ในการประกอบผลิตภัณฑ์นั้น มีการจัดซื้อจากทั้งผู้ขายภายในประเทศ และผู้ขายจากต่างประเทศ โดย เหตุการณ์ที่พบในปัจจุบันคือ ผู้ขายชิ้นส่วนงานฉีดพลาสติกจากต่างประเทศรายหนึ่ง ประกาศปรับราคาขายมากกว่า 650 เปอร์เซ็นต์ ทำให้ต้นทุนของผลิตภัณฑ์ต่อหน่วยนั้นสูงขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ทางบริษัทจึงมีแนวคิดในการจัดซื้อชิ้นส่วนงานฉีดพลาสติกภายในประเทศ เป็นการทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อลดราคาต้นทุน และยังสามารถลดต้นทุนแอบแฝงในการขนส่งได้อีกด้วย

การนำกระบวนการตัดสินใจลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytic Hierarchy Process: AHP) มาประยุกต์ใช้ โดยการจัดโครงสร้างลำดับชั้น มีการกำหนดเป้าหมาย แบ่งเกณฑ์ในการศึกษา และทางเลือกในลำดับขั้นสุดท้าย ใช้การเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้คะแนนตามเกณฑ์ของ Thomas L. Saaty เพื่อหาค่าน้ำหนัก และตรวจสอบความสอดคล้องกันของเหตุผล เพื่อคัดเลือกผู้ผลิตงานฉีดพลาสติกที่เหมาะสม ซึ่งกระบวนการ AHP มีข้อดี เช่น เป็นวิธีการที่สามารถวิเคราะห์ และคัดเลือกที่มีกระบวนการคิดที่คล้ายคลึงมนุษย์ แต่ตัดสินใจโดยปราศจากอคติ หรือความลำเอียง ดังนั้นการนำเอา AHP มาประยุกต์ใช้ ก็กับการคัดเลือกผู้ผลิตงานฉีดพลาสติกนั้นจึงมีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อประยุกต์ใช้ AHP ในการคัดเลือกผู้ขายชิ้นส่วนงานฉีดพลาสติก

ขอบเขตการศึกษา

1. ศึกษาเฉพาะผู้ขายที่มีโรงงาน และเครื่องจักรสำหรับฉีดพลาสติกเองเท่านั้น
2. ข้อมูล หรือข้อกำหนดต่างๆ เป็นไปตามนโยบายของบริษัทที่เป็นกรณีศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของฝ่ายบริหาร
2. เป็นแนวทางในการพิจารณาการตัดสินใจคัดเลือกผู้ผลิตงานฉีดพลาสติกในครั้งถัดไป

ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการตัดสินใจลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analytic Hierarchy Process: AHP) ถูกคิดค้นโดย Thomas L. Saaty (1997) โดยการสร้างรูปแบบปัญหาให้เป็นโครงสร้างลำดับชั้น วิธีทำนั้นจะต้องตั้งเป้าหมายที่ต้องการศึกษาให้อยู่ลำดับบนสุดในลำดับชั้น ระดับที่ต่ำลงมาจะเป็นเกณฑ์ หรือเกณฑ์ย่อย (Sub-Criteria) และทางเลือกเป็นลำดับชั้นสุดท้าย ในการเปรียบเทียบความสำคัญของเกณฑ์นั้นจะใช้การเปรียบเทียบรายคู่ โดยสามารถแทนค่าเป็นตัวเลขระหว่าง 1 ถึง 9 Thomas Saaty (1 แทนค่าค่าความสำคัญเท่ากัน 9 แทนค่าความสำคัญมากกว่าอย่างยิ่ง) ในการคำนวณหาน้ำหนักของแต่ละเกณฑ์สามารถหาค่าได้ โดยใช้วิธีคำนวณไอเกนเวคเตอร์ (Eigenvector) แต่ในปัจจุบันสามารถใช้โปรแกรมช่วยในการคำนวณเพื่อความรวดเร็ว เมื่อได้ค่าน้ำหนักแล้วจำเป็นต้องตรวจสอบความสอดคล้องกันของเหตุผล (Consistency Ratio: CR) ซึ่งค่า CR ต้องมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.10 จึงถือว่าสามารถยอมรับได้ ถ้าค่ามากกว่า 0.10 จะต้องทำการทบทวนการให้ค่าน้ำหนักการเปรียบเทียบนั้นใหม่ จนได้ค่า CR ที่สามารถยอมรับได้ และทำการเปรียบเทียบจนครบทุกเกณฑ์ เพื่อจัดลำดับทางเลือกที่เหมาะสม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปรัชญา (2552) ได้ทำการศึกษาหัวข้อการเลือกทำเลที่ตั้งโรงงานผลิตบานประตูหน้าต่าง โดยประยุกต์ใช้หลักการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (AHP) ที่ใช้สำหรับการคัดเลือกทำเลที่ตั้งของโรงงานแห่งใหม่ ในงานศึกษาวิจัยนี้มีปัจจัยที่นำมาวิเคราะห์ด้วยกันถึง 8 ปัจจัย และมีทางเลือกด้วยกัน 4 ทางเลือก ผู้วิจัยนี้ได้นำทั้งปัจจัยและทางเลือกมาสร้างรูปแบบโครงสร้างลำดับชั้น สร้างแบบสอบถาม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม Expert Choice พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับปัจจัยตลาดเป็นอันดับแรก ที่ค่าน้ำหนักความสำคัญ 0.334 ปัจจัยการ

ขนส่ง 0.195 ปัจจัยราคาที่ดิน 0.161 ปัจจัยต้นทุน 0.149 ปัจจัยความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค 0.067 ปัจจัยสภาพแวดล้อม 0.036 ปัจจัยสิทธิประโยชน์ 0.034 และปัจจัยสังคมและชุมชน 0.024 ตามลำดับ โดยเมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักความสำคัญให้กับทางเลือกแล้ว พบว่า นิคมอุตสาหกรรมไฮเทคเป็นทางเลือกที่เหมาะสมในการเลือกทำเลที่ตั้งโรงงานผลิตบานประตูหน้าต่าง ด้วยค่าน้ำหนัก 0.317 มีอุตสาหกรรมบางปะอิน นิคมอุตสาหกรรมเวลโกรว์ และอุตสาหกรรมอมตะนคร เป็นทางเลือกที่มีค่าน้ำหนัก 0.285, 0.215 และ 0.147 ตามลำดับ หลังจากการวิเคราะห์ทางการเงิน โดยมีกำหนดระยะเวลาโครงการ 5 ปี พบว่าจะมีต้นทุน 8,375,000 บาท มีระยะเวลาในการคืนทุนในปีแรก มีอัตราผลตอบแทนการลงทุน IRR 86.8% และยังพบว่าค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของโรงงานที่ตั้งแห่งใหม่จะลดลงจากเดิม 276,000 บาทต่อปี จึงถือว่าการเลือกทำเลที่ตั้งแห่งใหม่มีความเหมาะสมในการลงทุน

จุฑาภรณ์ (2552) ได้ทำการศึกษาในหัวข้อการประยุกต์ใช้กระบวนการ AHP เพื่อเลือกผู้แทนจำหน่ายคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กที่เหมาะสม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สำหรับการเลือกซื้อคอมพิวเตอร์ ซึ่งศึกษาด้วยกัน 5 ปัจจัย ดังนี้ ปัจจัยด้านการนำเสนอราคา ปัจจัยด้านเวลาการรอคอยสินค้า ปัจจัยด้านคุณภาพการจัดส่ง ปัจจัยด้านการให้ข้อมูลสินค้า และปัจจัยด้านการบริการหลังการขาย ผลจากการตอบแบบสอบถามโดยพนักงานแผนกจัดซื้อทั้ง 6 ท่าน จะได้ค่าน้ำหนักความสำคัญ 0.180, 0.282, 0.138, 0.072 และ 0.327 ตามลำดับ และผลการวิจัยนี้ยังช่วยลดต้นทุนของการจัดซื้อคอมพิวเตอร์เมื่อเทียบกับการจัดซื้อแบบเดิมได้ 61,500 บาท

ชมัยพร (2552) ได้ทำการศึกษาในหัวข้อการตัดสินใจเลือกผู้ผลิตกระจกด้วยกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ กรณีศึกษา: บริษัทผู้ผลิตบานประตูหน้าต่าง เนื่องจากพบปัญหาในการสั่งซื้อกระจกจากผู้ผลิตต่างๆ อาทิ จัดส่งล่าช้า ส่งจำนวนไม่ครบ เกิดการแตกหักระหว่างขนส่ง ผลิตไม่ได้ตามขนาด จึงทำให้เกิดการเสียโอกาสในการทำธุรกิจ จึงได้นำกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ มาประยุกต์ใช้กับโปรแกรม Expert Choice ในการเลือกผู้ผลิตกระจกที่เหมาะสม ซึ่งมีปัจจัยที่ต้องพิจารณา ได้แก่ ปัจจัยราคา ปัจจัยคุณภาพ ปัจจัยความสามารถ ปัจจัยความน่าเชื่อถือ ปัจจัยการบริการ และปัจจัยการจัดส่ง เมื่อใช้โปรแกรม Expert Choice ผลการวิเคราะห์ได้ค่าน้ำหนัก 0.087, 0.297, 0.078, 0.268, 0.051 และ 0.219 ตามลำดับ และผลการวิเคราะห์เพื่อคัดเลือกบริษัทผู้ผลิตกระจกชนิดโพลิตที่เหมาะสม คือ บริษัท A ที่ค่าน้ำหนัก 0.402 มากกว่า บริษัท B และ C ที่มีค่าน้ำหนัก 0.308 และ 0.290 โดยมีอัตราส่วนความไม่สอดคล้องของข้อมูลเท่ากับ 0.01 สำหรับการวิเคราะห์เพื่อคัดเลือกบริษัทผู้ผลิตกระจกชนิดเทมเปอร์ที่เหมาะสม คือ บริษัท D ที่ค่าน้ำหนัก 0.380 มากกว่าบริษัท A และ C ที่มีค่าน้ำหนัก 0.333 และ 0.287 มีอัตราส่วนความไม่สอดคล้องของข้อมูลเท่ากับ 0.01 โดยหลังจากทำการคัดเลือกผู้ผลิตที่เหมาะสมตามชนิดแล้วนั้น สามารถลดปัญหาที่เกิดกับกระจกโพลิตได้ 49.41% และลดปัญหาที่เกิดกับกระจกเทมเปอร์ได้ 33.36%

นอกจากนี้ยังได้ศึกษางานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการส่งมอบสินค้าหรือบริการ ซึ่งงานวิจัยทั้งหมดจะให้ความสำคัญกับราคาสินค้าหรือราคาค่าบริการ ความสำคัญรองลงมา เช่น คุณภาพ ความน่าเชื่อถือ การจัดส่ง การบริการ ความยืดหยุ่น และทำเลที่ตั้ง

วิธีการดำเนินการศึกษา

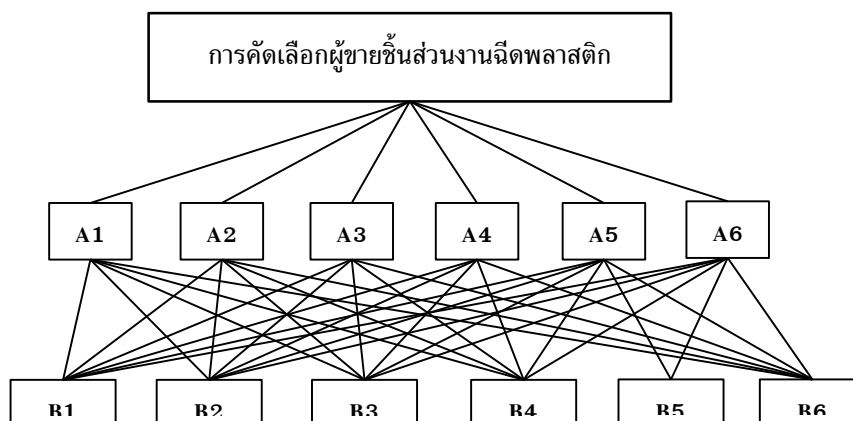
1. ศึกษาปัจจัยและทางเลือก

เมื่อศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ปัจจัยที่ควรใช้ในงานวิจัยนี้ได้ 6 ปัจจัย ได้แก่ ราคาต่อหน่วย ราคาแม่พิมพ์ ทำเลที่ตั้ง ทุนจดทะเบียน กำลังการผลิตที่ว่าง และระยะเวลาการจัดส่ง ในส่วนของทางเลือก ทางบริษัทมีนโยบายให้หาผู้ขายที่มีทำเลที่ตั้งในละแวกใกล้เคียง และต้องเป็นบริษัทสัญชาติญี่ปุ่น หรือมีชาวญี่ปุ่นเป็นผู้ถือหุ้น

ตารางที่ 1 ปัจจัยและทางเลือก

ปัจจัย	ทางเลือก
A1: ราคาต่อหน่วย	B1: ผู้ผลิต A
A2: ราคาแม่พิมพ์	B2: ผู้ผลิต B
A3: ทำเลที่ตั้งโรงงาน	B3: ผู้ผลิต C
A4: ทุนจดทะเบียน	B4: ผู้ผลิต D
A5: กำลังการผลิตที่ว่าง	B5: ผู้ผลิต E
A6: ระยะเวลาการจัดส่ง	B6: ผู้ผลิต F

1. ออกแบบโครงสร้างลำดับชั้น

ภาพที่ 1 แผนภูมิลำดับชั้นแสดงการคัดเลือกผู้ขายชิ้นส่วนงานฉีดพลาสติก

2. เก็บข้อมูลของทางเลือกและปัจจัยต่าง ๆ

ในการเก็บข้อมูล จะใช้ข้อมูลที่ระบุในใบเสนอราคาของแต่ละผู้ขาย โดยข้อมูลที่ผู้ขายไม่ได้ระบุไว้ จะทำการสอบถามกลับไปยังผู้ขายโดยตรง เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วน จะทำการทำแบบสอบถามเพื่อให้พนักงานแผนกจัดหาทั้ง 3 ท่าน และทำการแยกข้อมูลจากผู้ขายแต่ละรายลงในหัวข้อของแบบสอบถาม เพื่อง่ายต่อการพิจารณา

3. รวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์

เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 ท่านทำแบบสอบถามเสร็จ นำไปสังเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม Microsoft Excel เพื่อหาค่าเฉลี่ยเรขาคณิตของแต่ละปัจจัย และนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม Expert Choice เพื่อหาค่าน้ำหนักของปัจจัยที่มีผลต่อการคัดเลือก และหาค่าน้ำหนักของทางเลือกที่เหมาะสมกับงานศึกษานี้ นอกจากนี้จะวิเคราะห์หาความไวภายใต้ปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักมากที่สุด

ผลการทดลอง

ผลการวิเคราะห์หาค่าน้ำหนักของแต่ละปัจจัยด้วยโปรแกรม Expert choice

ปัจจัยราคาต่อหน่วย	ค่าน้ำหนัก 0.369
ปัจจัยราคาแม่พิมพ์	ค่าน้ำหนัก 0.169
ปัจจัยทำเลที่ตั้งโรงงาน	ค่าน้ำหนัก 0.057
ปัจจัยทุนจดทะเบียน	ค่าน้ำหนัก 0.046
ปัจจัยกำลังการผลิตที่ว่าง	ค่าน้ำหนัก 0.214
ปัจจัยระยะเวลาการจัดส่ง	ค่าน้ำหนัก 0.144

อัตราส่วนความไม่สอดคล้อง 0.03

ผลการวิเคราะห์หาค่าน้ำหนักของทางเลือกด้วยโปรแกรม Expert choice

ผู้ผลิต A	ค่าน้ำหนัก 0.120
ผู้ผลิต B	ค่าน้ำหนัก 0.039
ผู้ผลิต C	ค่าน้ำหนัก 0.101
ผู้ผลิต D	ค่าน้ำหนัก 0.493
ผู้ผลิต E	ค่าน้ำหนัก 0.203
ผู้ผลิต F	ค่าน้ำหนัก 0.043

อัตราส่วนความไม่สอดคล้อง 0.02

ผลการวิเคราะห์ความไวภายใต้ปัจจัยราคาต่อหน่วยโดยการเพิ่มน้ำหนักความสำคัญ

	เพิ่มค่าน้ำหนัก 25%	เพิ่มค่าน้ำหนัก 50%
ผู้ผลิต A	0.210	0.211
ผู้ผลิต B	0.249	0.268
ผู้ผลิต C	0.101	0.094
ผู้ผลิต D	0.167	0.157
ผู้ผลิต E	0.187	0.189
ผู้ผลิต F	0.087	0.081

ผลการวิเคราะห์ความไวภายใต้ปัจจัยราคาต่อหน่วยโดยการลดน้ำหนักความสำคัญ

	ลดค่าน้ำหนัก 25%	ลดค่าน้ำหนัก 50%
ผู้ผลิต A	0.207	0.205
ผู้ผลิต B	0.212	0.193
ผู้ผลิต C	0.114	0.120
ผู้ผลิต D	0.188	0.199
ผู้ผลิต E	0.183	0.181
ผู้ผลิต F	0.097	0.102

สรุปผลการศึกษา

จากผลการทดลอง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 ท่าน ให้ความสำคัญกับปัจจัยราคาต่อหน่วยเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีปัจจัยกำลังการผลิตที่ว่าง ปัจจัยราคาแม่พิมพ์ และปัจจัยระยะเวลาการจัดส่ง รองลงมาตามลำดับ ในขณะที่อีกสองปัจจัย คือ ปัจจัยทำเลที่ตั้ง ที่มีค่าน้ำหนัก 0.057 อาจเป็นผลมาจากการกำหนดนโยบายของทางบริษัทที่ทำการศึกษา ที่ให้คัดเลือกผู้ขายชิ้นส่วนงานฉีดพลาสติกที่มีทำเลที่ตั้งไม่ไกลจากโรงงานมากนัก จึงไม่ส่งผลต่อค่าน้ำหนักความสำคัญในครั้งนี้ และปัจจัยทุนจดทะเบียน ที่อาจเป็นผลมาจากประสบการณ์ทำงานด้านการคัดเลือกผู้ขายของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 ท่านนั้นยังมีไม่มากพอ หรือมุมมองในการคัดเลือกอาจจะยังมองไม่รอบด้าน

วิเคราะห์ความไวภายใต้ปัจจัยราคาต่อหน่วย โดยลดค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยราคาต่อหน่วยลง 25% พบว่าทางเลือกที่เหมาะสมยังคงเป็นผู้ผลิต B ที่ค่าน้ำหนัก 21.2% แต่ค่าน้ำหนักนี้มีค่าลดลง

จากเดิม ในขณะที่ผู้ผลิตรายอื่นจะมีค่าน้ำหนักที่เพิ่มขึ้น และเมื่อลดค่าน้ำหนักลง 50% จะพบว่าทางเลือกที่เหมาะสมจะเปลี่ยนไปเป็นผู้ผลิต A ที่ค่าน้ำหนัก 20.5% ในขณะที่ผู้ผลิต B มีค่าน้ำหนัก 19.3%

จากค่าน้ำหนักของผู้ผลิตชิ้นส่วนพลาสติกในข้างต้น โดยพิจารณาค่าน้ำหนักที่เหมาะสมสองทางเลือก เพื่อเป็นการป้องกันเหตุฉุกเฉินในกรณีที่ผู้ขายอีกเจ้าไม่สามารถทำตามข้อเสนอได้ จึงสรุปการคัดเลือกผู้ผลิต B และผู้ผลิต A เป็นผู้ขายชิ้นส่วนงานฉีดพลาสติกในการศึกษาครั้งนี้

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- ปรัชญา ทารักษ์ (2552).*การเลือกทำเลที่ตั้งโรงงานผลิตบานประตูหน้าต่าง.วิทยานิพนธ์ปริญญาโท*
มหาบัณฑิต สาขาการจัดการทางวิศวกรรม กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- จุฑาภรณ์ เชื้อทอง (2552).*การประยุกต์ใช้ AHP เพื่อเลือกผู้แทนจำหน่ายคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กที่เหมาะสม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทางวิศวกรรม กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*
- ชัมัยพร รัศมีทัต (2552).*การตัดสินใจเลือกผู้ผลิตกระจกด้วยกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์กรณีศึกษา: บริษัทผู้ผลิตบานประตูหน้าต่าง.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทางวิศวกรรม กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*
- นริส ยนต์นิยม (2550).*การตัดสินใจจัดซื้อแบตเตอรี่รถยนต์ด้วยกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ และการโปรแกรมเชิงเส้นจำนวนเต็ม.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทางวิศวกรรม กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*
- ธีรารัตน์ เกลี้ยงกล่อม (2557).*การคัดเลือกผู้จำหน่ายเครื่องปรับอากาศ: กรณีศึกษาธุรกิจโรงแรมบนเกาะ.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทางวิศวกรรม กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*
- ณัฐพร สว่างวงศ์สิน (2554).*การประยุกต์ใช้กระบวนการ AHP ในการประเมินผู้ขาย: กรณีศึกษาธุรกิจค้าปลีกสินค้ากลุ่มห้องน้ำ.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทางวิศวกรรม กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*
- ธัชชนนท์ แดนเขต (2552).*การคัดเลือกผู้รับงานปักโดยใช้วิธีวิเคราะห์กระบวนการลำดับชั้นฟัชซี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอุตสาหกรรม กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- สุกสิทธิ์ ตั้งสิริวัฒนา (2554).*วิธีการคัดเลือกผู้ขายวัตถุดิบด้วยกระบวนการประเมินเชิงลำดับชั้นสำหรับผู้ผลิตเบาะรถยนต์ในประเทศไทย.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอุตสาหกรรมกรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*

ธวัชชัย (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดเลือกผู้ส่งมอบชิ้นส่วนและวัตถุดิบในอุตสาหกรรมจักรยานยนต์.
งานค้นคว้าอิสระ ปรินญามหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกการจัดการทั่วไป ปทุมธานี: มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

พรพรรณ (2555). การประยุกต์ใช้กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์สำหรับการตัดสินใจเลือกผู้ผลิต
ชิ้นส่วน: กรณีศึกษาบริษัทระบบควบคุมรถไฟ. งานค้นคว้าอิสระ ปรินญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
พัฒนางานอุตสาหกรรม ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จุฬาลักษณ์ (2559). การประยุกต์ใช้กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ในการคัดเลือกบรรจุมัณฑ์ของ
บริษัทผลิตเลนส์และกล้องถ่ายรูป. งานค้นคว้าอิสระ ปรินญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
พัฒนางานอุตสาหกรรม ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สารสนเทศจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย - ญี่ปุ่น). สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2561,

จาก <http://www.tpa.or.th/publisher/admin/newbook/T1005%20intro.pdf>

การศึกษามาตรการการอนุรักษ์พลังงานในระบบอากาศอัด กรณีศึกษา : โรงงานผลิตอาหารสัตว์น้ำ

Energy saving measures in compressed: In case study of aqua feed mill manufacturing

สันติ บุญนา¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ผดุงศิลป์²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาแนวทางและมาตรการการลดการใช้พลังงานของระบบอากาศอัดในโรงงานผลิตอาหารสัตว์น้ำ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับระบบอากาศอัดเพื่อหาสมรรถนะและประสิทธิภาพของเครื่องอัดอากาศแต่ละเครื่อง โดยมุ่งเน้นการค้นหาค้นหาปัญหาด้วยเครื่องมือ 7 Wastes และ Why Why analysis ในการวิเคราะห์รวมถึงการหามาตรการการประหยัดพลังงาน

จากการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สามารถกำหนดมาตรการการดำเนินงานได้ 3 มาตรการ คือ (1) มาตรการการจัดลำดับการทำงานของเครื่องอัดอากาศตามประสิทธิภาพโดยให้เครื่องที่ประสิทธิภาพดีที่สุดทำงานเป็นเครื่องแรกและเครื่องที่ประสิทธิภาพต่ำที่สุดทำงานเป็นเครื่องสำรองเครื่องสุดท้ายด้วยการคำนวณหาการใช้กำลังจำเพาะขณะเครื่องมีภาระ (kW on load /FAD comp) ของเครื่องอัดอากาศนำมาเปรียบเทียบกับค่ามาตรฐาน สามารถลดการใช้พลังงานลงได้เทียบกับการใช้พลังงานก่อนการดำเนินการตามมาตรการอยู่ที่ 9.43 kW (6.48% ของการใช้พลังงานทั้งหมดทั้งปีของเครื่องอัดอากาศ) (2) มาตรการลดการรั่วไหลระบบอากาศอัดและ (3) มาตรการลดแรงดันของเครื่องอัดอากาศ สามารถลดการใช้พลังงานลงได้อยู่ที่ 10.74 kW (7.38% ของการใช้พลังงานทั้งหมดทั้งปีของเครื่องอัดอากาศ) หากดำเนินการทั้ง 3 มาตรการ พบว่าจะสามารถลดค่าใช้จ่ายได้ 551,851 บาทต่อปี งบประมาณลงทุน 220,000 บาทและมีระยะเวลาคืนทุนประมาณ 0.4 ปี และลดปริมาณการใช้พลังงานไฟฟ้าต่อหน่วยปริมาณผลผลิต ในปี พ.ศ. 2559 พลังงานที่ใช้เฉลี่ยอยู่ที่ 9.36 kWh ผลผลิตที่ได้อยู่ที่ 111,289 ตัน ในขณะที่ในปี พ.ศ. 2560 ลดพลังงานที่ใช้ลงเฉลี่ยอยู่ที่ 8.42 kWh (10.04 %) และผลผลิตที่ได้เพิ่มขึ้นอยู่ที่ 125,921 ตัน

¹ นักศึกษาหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทางวิศวกรรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

² ที่ปรึกษาอาวุโส

ABSTRACT

This research aimed to study approaches and measures to reduce energy consumption of the compressed air system in an aqua feed mill. Data regarding the compressed air system were collected to determine performance and efficiency of each air compressor. Seven Wastes and Why-Why Analysis tools were used to analyse problems and identify energy saving measures.

Data collection and analysis led to three measures. First measure was to sequence the air compressors according to their efficiency by operating the most efficient one first and using the least efficient one last or as a backup. This reduced the energy consumption to 9.43 kW (6.48% of total annual energy consumption of the air compressors). Second measure was to reduce the leakage of the compressed air system. Third measure was to decrease pressure of the air compressors. This reduced the energy consumption to 10.74 kW (7.38% of total annual energy consumption of the air compressors). If all three measures were implemented, the costs would be reduced by 551,851 baht per year with investment budget of 220,000 baht, and the payback period would approximately be 0.4 year. Moreover, this resulted in a reduction in energy consumption per production unit. In 2016, the average energy consumption was 9.36 kWh and the production volume was 111,289 tons, while in 2017, the average energy consumption was reduced to 8.42 kWh (10.04% reduction) and the production volume increased to 125,921 tons.

บทนำ

พลังงานไฟฟ้าเป็นพลังงานที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญกับการใช้ในการผลิตของทุกโรงงาน การประหยัดพลังงานไฟฟ้า จึงไม่ใช่เพียงแต่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเพียงเท่านั้น แต่ยังเป็นต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศด้วย เนื่องจากการผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยในปัจจุบันยังต้องอาศัยการนำเข้าของเชื้อเพลิงจากต่างประเทศ และมีแนวโน้มว่าจะต้องมีการนำเข้าเชื้อเพลิงเพิ่มมากขึ้นตามปริมาณความต้องการใช้ไฟฟ้า ที่เพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคธุรกิจอุตสาหกรรม และใน ระบบอากาศอัด (Compressed Air System) เป็นระบบหนึ่งที่โรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่นิยมใช้ในกระบวนการผลิตในหลายกลุ่มอุตสาหกรรมแทบทุกประเภท ดังนั้น การใช้พลังงานในระบบอากาศอัดให้มีประสิทธิภาพ สามารถประหยัดพลังงาน ลดการบำรุงรักษา ลดต้นทุนการผลิตซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่คุ้มค่าที่สุด

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวทางมาตรการการประหยัดพลังงานในระบบอัดอากาศ
2. เพื่อลดปริมาณการใช้พลังงานไฟฟ้าในระบบอัดอากาศเทียบต่อหน่วยต้นอาหาร

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตของประเด็นที่ศึกษาศึกษาการใช้พลังงานไฟฟ้าในระบบอัดอากาศของ บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) โรงงานผลิตอาหารสัตว์น้ำหนองแค
2. กำหนดมาตรการการประหยัดพลังงานเพื่อลดปริมาณการใช้พลังงานไฟฟ้าที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการดำเนินการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ลดปริมาณการใช้พลังงานในระบบอัดอากาศ
2. ลดค่าใช้จ่ายค่าไฟฟ้าของโรงงาน
3. กำหนดมาตรการอนุรักษ์สำหรับระบบอัดอากาศได้เหมาะสมและนำไปใช้ได้จริง
4. ลดต้นทุนการผลิต

ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับระบบอากาศอัด

ระบบอากาศอัด คืออากาศที่ถูกอัดให้มีความดันสูงขึ้นกว่าความดันบรรยากาศ เพื่อนำมาใช้เป็นต้นกำลังในการขับเคลื่อนระบบ เครื่องจักรและอุปกรณ์ต่างๆ เนื่องจากระบบอากาศอัดมีความคล่องตัวปรับเปลี่ยนสถานะได้ ในโรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ ทั้งในอุตสาหกรรมขนาดเล็ก อุตสาหกรรมขนาดกลาง อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีการใช้พลังงานลมในกระบวนการผลิต จะมีส่วนประกอบของระบบอากาศอัดที่สำคัญอยู่ 3 ส่วนหลักดังต่อไปนี้

1. ส่วนการสร้างอากาศอัด

เป็นส่วนที่ทำหน้าที่ผลิตอากาศอัดจากอากาศปกติให้กลายเป็นอากาศที่มีความดันสูงหรือมีชื่อเรียกว่า เครื่องอัดอากาศ (AC : Air Compressor) มีหลักการทำงานคือ ดูดอากาศที่มีความดันปกติเข้าสู่ห้องอัดอากาศแล้วทำให้ปริมาตรของอากาศมีขนาดเล็กลง อากาศที่มีปริมาตรน้อยลงนั้นจะมีความดันที่เพิ่มขึ้นแล้วส่งอากาศอัดความดันสูงเข้าระบบอากาศอัด เครื่องอัดจะมีวิธีการอัดอากาศและชนิดเครื่องอัดอากาศที่แตกต่างกันไปตามความต้องการชนิดที่นิยมใช้กันมากคือ เครื่องอัดอากาศแบบลูกสูบ เครื่องอัดอากาศแบบโรตารีสกรู เครื่องอัดอากาศแบบหอยโข่ง

ส่วนการสร้างอากาศอัดนอกจากเครื่องอัดอากาศแล้วยังมีส่วนประกอบหรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องคือ อุปกรณ์ระบายความร้อนหลังการอัดอากาศ (After Cooler) ทำหน้าที่ลดอุณหภูมิของอากาศ ตัวแยกน้ำมัน (Oil Separator) ทำหน้าที่แยกละอองหรือหยดน้ำมันที่ปนเปื้อนมาจากกระบวนการอัดของเครื่องอัดอากาศ ตัวกรองอากาศภายในท่อ (Air Line Filter) ทำหน้าที่กรองสิ่งสกปรกออกจากอากาศอัดก่อนส่งจ่ายไปยังส่วนต่างๆ เพื่อให้อากาศอัดมีความสะอาดก่อนเข้าอุปกรณ์ ตัวทำให้อากาศแห้ง (Air dryer) ทำหน้าที่ดูดความชื้นออกจากอากาศอัดก่อนส่งจ่าย ตัวทำให้อากาศแห้งนี้จะมีลักษณะคล้ายระบบทำความเย็น วาล์วนิรภัย (Safety Valve) ทำหน้าที่ป้องกันไม่ให้ความดันในระบบอากาศอัดสูงเกินไป โดยทั่วไปจะ

ติดตั้งที่ถังเก็บอากาศ ถังเก็บอากาศ (Air Receiver) ทำหน้าที่เก็บอากาศอัดก่อนส่งจ่ายสู่ระบบเพื่อปรับความสมดุลของความดันให้มีค่าคงที่สม่ำเสมอและยังมีมาตรวัดความดัน (Pressure Gauge) ทำหน้าที่แสดงค่าความดันของอากาศในระบบโดยทั่วไปจะมีติดตั้งที่ถังเก็บหรืออุปกรณ์ที่ต้องการทราบค่าของความดัน

2. ส่วนการจ่ายอากาศอัด (Distribution Section)

เป็นส่วนที่ทำหน้าที่ส่งจ่ายอากาศจากส่วนการสร้างอากาศอัดไปยังตำแหน่งต่าง ๆ ที่ต้องการใช้อากาศอัดภายในกระบวนการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรม โดยจะประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้ คือ ท่อจ่ายลมหลัก (Supply Line) ท่อแยก (Branch Line) และอุปกรณ์ควบคุมความดัน (Regulator) ทำหน้าที่ควบคุมระดับความดันลมให้ได้ความดันตามที่อุปกรณ์ปลายทางต้องการ

3. ส่วนการใช้อากาศอัด

เป็นส่วนสุดท้ายของระบบอากาศอัดในส่วนนี้จะนำเอาอากาศอัดไปใช้งานกับอุปกรณ์หรือเครื่องมือ เครื่องจักรต่าง ๆ ที่ใช้ลมในการใช้งาน เช่น ระเบิดลม (Air Cylinder) ปืนลม บล็อกลม

2.2 แนวทางการอนุรักษ์พลังงานในระบบอากาศอัด

2.2.1 การเลือกใช้เครื่องอัดอากาศประสิทธิภาพสูง ต้องทำการตรวจสอบประสิทธิภาพของเครื่องอัดอากาศที่มีอยู่ว่าประสิทธิภาพเครื่องอัดอากาศต้องสูงกว่า 80 % เมื่อเทียบกับเกณฑ์อ้างอิงดังตารางที่ 2.1 (อากาศอัดที่ได้เทียบกับพลังงานไฟฟ้าที่ใช้)

ตารางที่ 2.1 ตารางแสดงค่าพลังงานจำเพาะที่เหมาะสมสำหรับเครื่องอัดอากาศ

ประเภทของเครื่องอัดอากาศ	ค่าพลังงานไฟฟ้าจำเพาะ (I/s/kW)
ลูกสูบ	2.30 – 2.65 (single state)
	2.85 – 3.35 (double state)
สกรู	2.35 – 2.85
เวน	2.22 – 2.5
หมุนเหวี่ยง	2.85 – 3.33

หมายเหตุ : การดำเนินการทดสอบที่ความดัน 7 bar

2.2.2 การบำรุงรักษาเครื่องอัดอากาศ

สำหรับการตรวจสอบสภาพของเครื่องอัดอากาศอยู่เป็นประจำ จะช่วยทำให้เกิดการประหยัดพลังงานและเป็นการยืดอายุเครื่องอัดอากาศโดยดำเนินการตามที่คู่มือระบุมา จุดที่ต้องหมั่นตรวจสอบเป็นพิเศษเพราะมีผลต่อการประหยัดพลังงานโดยตรงได้แก่

- การตรวจสอบระบบส่งกำลัง คือตรวจสอบชุดสายพานและพูลเลย์ให้อยู่ในสภาพที่ดี การตรวจสอบความตึงของสายพานให้ตรวจสอบจากคู่มือการบำรุงรักษาของเครื่องอัดอากาศ

- ชุดแยกน้ำมันออกจากอากาศอัดภายในเครื่องอัดอากาศแบบสกรู ควรทำการตรวจสอบอยู่เสมอว่ามีความดันตกคร่อมต้องไม่เกิน 1 bar ถ้าเกินกว่านี้ควรทำการเปลี่ยนชุดแยกน้ำมันออกจากอากาศอัดใหม่

- การตรวจสอบระบบระบายความร้อน คือแผงระบายความร้อนของอากาศและน้ำมันเครื่องให้อยู่ในสภาพที่สะอาดสามารถระบายความร้อนได้ดี

- การตรวจสอบชุดกรองอากาศ คือตรวจสอบสภาพกรองอากาศให้มีสภาพที่ดีอยู่เสมอโดยดูได้จากอินดิเคเตอร์ของเครื่องอัดอากาศหรือตรวจสอบจากอายุการใช้งานตามคู่มือของโรงงานผู้ผลิต

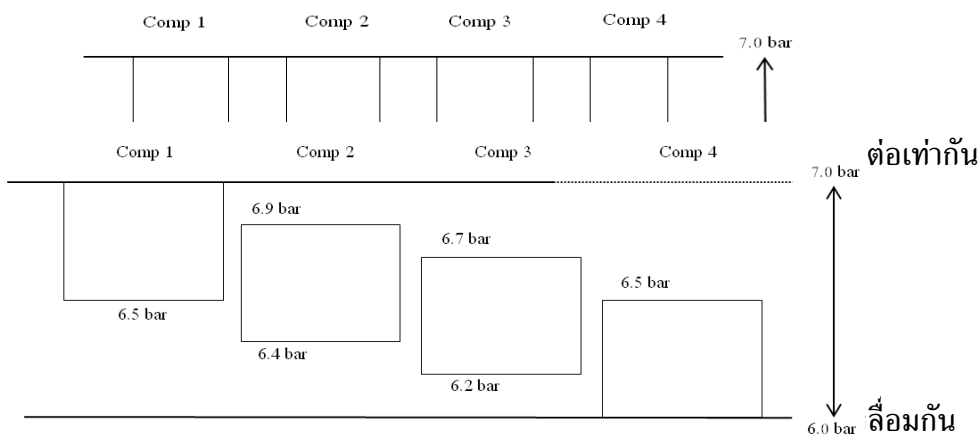
2.2.3 การลดความดันในการผลิตอากาศอัดที่เครื่องอัดอากาศ

ขั้นตอนการลดความดันในการผลิตคือ สำรองการใช้อากาศอัดทุก ๆ จุดและสำรวจความต้องการความดันอากาศอัดของเครื่องจักร ว่าต้องการความดันสูงสุดเท่าใดก่อนการปรับลดความดันเพื่อไม่ให้มีผลกระทบต่อการผลิต อุปกรณ์ที่ใช้อากาศอัดทั่วไป มีความต้องการอากาศอัดเพียง 5-6 bar เท่านั้น หากอุปกรณ์ได้มีการใช้อากาศอัดที่ความดันสูงกว่านี้ จะถูกจัดไว้เป็นอุปกรณ์พิเศษ ควรทำการแยกระบบท่อออกไป หรือถ้าอุปกรณ์ประเภทนี้มีไม่มากนักควรใช้ปั๊มเพิ่มความดัน (Pressure booster) เพื่อเพิ่มความดันอากาศอัดเฉพาะเป็นจุด ๆ

2.2.4 การจัดโหลดเครื่องอัดอากาศ

การจัดโหลดเครื่องอัดอากาศให้เหมาะสมกับความต้องการ คือการวางแผนการใช้เครื่องอัดอากาศให้มีการเดินตัวเปล่า (unload) น้อยที่สุด ไม่ควรให้มีการเดินตัวเปล่ามากกว่า 10% เพื่อการประหยัดพลังงานสูงสุด โดยทั่วไปสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมที่มีเครื่องอัดอากาศหลาย ๆ เครื่องต่อรวมในระบบเดียวกัน มักมีการตั้งค่าความดันในการตัดต่อเครื่องอัดอากาศเท่ากัน

เครื่องอัดอากาศก็จะมีการทำงานพร้อมกันและหยุดพร้อมกัน ดังภาพที่ 2.1 ซึ่งจะเกิดปัญหาการเดินตัวเปล่าเป็นอย่างมาก สำหรับการจัดโหลดให้เหมาะสมเป็นการตั้งความดันให้มีค่าเหลื่อมกันเป็นลักษณะขั้นบันได ซึ่งจะสามารถลดช่วงเวลาการเดินเครื่องตัวเปล่าได้ดังภาพที่ 2.2

จากวิธีการตั้งค่าความดันของเครื่องอัดอากาศให้มีค่าเหลื่อมกันแล้ว ยังจะต้องมีวิธีการเลือกเครื่องอัดอากาศสำหรับการเป็นเครื่องอัดอากาศตัวเมนและเครื่องสำรอง โดยการเลือกเครื่องอัดอากาศเมนหลักมีวิธีการเลือกดังนี้

- ควรเลือกเครื่องที่มีกำลังการผลิตอากาศอัดมากกว่าเป็นตัวหลักในการทำงาน และเครื่องที่ผลิตอากาศอัดน้อยรองลงมาเป็นตัวเสริมโหลด
- เลือกเครื่องที่มีประสิทธิภาพดีที่สุดเป็นตัวหลัก เพราะจะใช้พลังงานน้อยกว่าผลิตอากาศได้มาก
- ถ้าเครื่องมีอัดอากาศมีระบบอินเวอร์เตอร์ให้เลือกเครื่องอัดอากาศประเภทนี้เป็นตัวหลักก่อนสำหรับการตั้งค่าความดันของเครื่องอัดอากาศ ถ้ามีการใช้เครื่องควบคุมอัตโนมัติควบคุมการทำงานจะช่วยให้ควบคุมช่วงความกว้างของความดันได้ละเอียดและแม่นยำมากยิ่งขึ้น

2.2.5 บำรุงรักษาชุดกรองและจุดกรองต่างๆในระบบอัดอากาศ

ในการผลิตอากาศอัดที่มีคุณภาพจำเป็นต้องมีไส้กรองเป็นจำนวนมาก ควรมีการบำรุงรักษาคือการหมั่นทำความสะอาดเป็นประจำตามคู่มือที่ผู้ผลิตกำหนดระยะเวลาหากเกินให้ทำการเปลี่ยนตัวใหม่ที่ การบำรุงรักษาที่ดีส่งผลให้การไหลของอากาศที่ไหลผ่านกรองได้ดี ความต้านทานในระบบอัดอากาศต่ำและเป็นการประหยัดพลังงาน

2.2.6 การวางรูปแบบของท่อลม (Pipe Line Lay Out)

สำหรับการวาง Lay out ของท่อลมที่ใช้กันโดยทั่วไปในขึ้นอยู่กับขนาดของโรงงานจำนวนเครื่องจักร และอัตราการไหล ซึ่งบางแห่งอาจเลือกใช้แบบใดแบบหนึ่งและบางแห่งก็อาจใช้หลายแบบผสมกันก็ได้หลักๆอยู่ 3 แบบคือ การวางแบบกริด (Grid System) การวางแบบวงท่อ (Loop Piping System) การวางแบบผสม

2.3 วิธีการคำนวณเกี่ยวกับระบบอากาศอัด

2.3.1 การวัดการส่งอากาศอิสระของเครื่องอัดอากาศ

$$FAD_{comp} = \frac{(P_{2g} - P_{1g})(V_{pipe} + V_{tank})}{P_{atm} t}$$

2.3.2 การคำนวณหาการใช้กำลังไฟฟ้าจำเพาะขณะเครื่องมีภาระ(onload)

$$\frac{kW_{onload}}{FAD_{comp}} = \frac{[EI \cos \phi]_{onload}}{1000 FAD_{comp}}$$

2.3.3 การคำนวณหาอัตราการรั่วไหลของพลังงานระบบอากาศอัด

$$FAD_{leak} = \left(\frac{t_{onload}}{t_{onload} + t_{unloaded}} \right) FAD_{comp}$$

2.3.4 การคำนวณหากำลังไฟฟ้าที่ใช้ในการอัดอากาศทางทฤษฎี

$$kW_{th} = 1.2054T_1 \left[\left(\frac{P_2}{P_1} \right)^{0.286} - 1 \right] (FAD)_{comp}$$

2.4 เครื่องมือที่ใช้ทำการวิเคราะห์ปัญหาที่มีการนำเครื่องมือมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อหามาตรการดำเนินการอยู่ 2 เครื่องมือดังนี้

1. 7 Wastes คือ ความสูญเสีย 7 ประการ ได้แก่

1. ความสูญเสียเนื่องจากการผลิตมากเกินไป (Overproduction)
2. ความสูญเสียเนื่องจากการเก็บวัสดุคงคลัง (Inventory)
3. ความสูญเสียเนื่องจากการขนส่ง (Transportation)
4. ความสูญเสียเนื่องจากการเคลื่อนไหว (Motion)
5. ความสูญเสียเนื่องจากการกระบวนการผลิต (Processing)
6. ความสูญเสียเนื่องจากการรอคอย (Delay)
7. ความสูญเสียเนื่องจากการผลิตของเสีย (Defect)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ Why Why Analysis คือ เทคนิคการวิเคราะห์หาปัจจัยที่เป็นต้นเหตุให้เกิดปรากฏการณ์อย่างเป็นระบบ มีขั้นมีตอนไม่เกิดการทกล่น ซึ่งไม่ใช่การคิดแบบคาดเดาเมื่อเรามีปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น เราจะ มาคิดกันว่าอะไรเป็นปัจจัยหรือสาเหตุที่ทำให้มันเกิดโดยการตั้งคำถามว่า “ทำไม” โดยตั้งคำถามไปเรื่อยๆ จนกระทั่งได้ปัจจัย ที่เป็นต้นตอของปัญหาในช่องสุดท้าย

2.5 การคำนวณความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ หลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์

Feasibility Form of xxxx : Nongkae Plant

Description	2018	2019	2020	2021	2022
รวม Benefits ทั้งหมด	-	-	-	-	-
Investment :					
Equipment					
Net Benefits (Free cash flow)	0.00	0	0	0	0
IRR	0	0	0	0	0
Net Present Value (NPV)	0	0	0	0	0

*% Growth (Cost)อ้างอิงจากอัตราเงินเฟ้อ
ณ 16 ม.ค. 60

https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/Documents/PressMPC_62560_5Y8J9.pdf

NPV 5 years	0 THB
Capital	0 THB
Payback period	#DIV/0! Year
IRR 5 years	#NUM!

Notes :

rate NPV

6.5%

อัตราดอกเบี้ย MLR 6.5% ของธนาคารกรุงเทพ

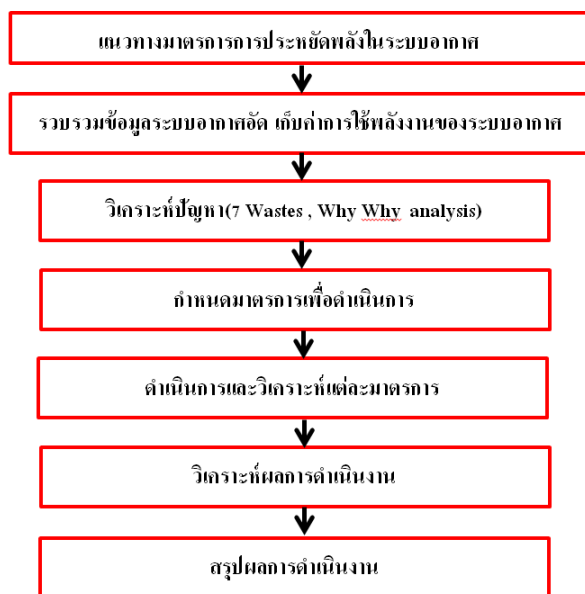
https://www.bot.or.th/thai/statistics/_layouts/application/interest_rate/in_rate.aspx

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อ้างอิง	ศึกษา
อัจฉราภรณ์ พิกแสง(2556)	ศึกษาแนวทางในการประหยัดพลังงานลมอัดในอุตสาหกรรมผลิตขวดแก้ว
ประกอบ เอี่ยมสะอาด(2549)	ศึกษาวิเคราะห์หามาตรการอนุรักษ์พลังงานในระบบอากาศอัดจาก 23 โรงงาน
สุรศักดิ์ เรืองศรี (2555)	ศึกษาหามาตรการอนุรักษ์พลังงานในโรงงานผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้ยางพารา
โกวิท รัตนารามิก(2556)	ศึกษาหามาตรการประหยัดพลังงานในระบบอัดอากาศภายในโรงงานอุตสาหกรรม
สรินรัช รัตนบุรี(2550)	ศึกษาวิธีการวัดปริมาณลมรั่วของอากาศอัด ณตำแหน่งที่รั่วซึมในรูปแบบต่างๆ
ภาชนีย์ ฤทธิบุญ(2557)	ศึกษาวิธีการลดต้นทุนด้านพลังงานต่อหน่วยการผลิตของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ผลิต ฮาร์ดดิสก์
ปารุวัฒน์ ชูวงศ์(2558)	ศึกษาการใช้พลังงานไฟฟ้าภายในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเหล็กแผ่น

วิธีการดำเนินการศึกษา

ขั้นตอนการปฏิบัติโครงการ

ผลการศึกษา

ได้ทำการศึกษาอุปกรณ์และรายละเอียดต่างๆที่เกี่ยวข้องกับระบบอากาศอัดทั้งระบบเริ่มจาก

1.ศึกษาขนาดของเครื่องอัดอากาศโรงงานผลิตอาหารสัตว์น้ำชนิดเม็ด มีทั้งหมดจำนวน 5 เครื่อง ใช้งานจริง 3 เครื่อง สำรอง 2 เครื่อง

2.ศึกษาตรวจสอบและการคำนวณหาประสิทธิภาพของเครื่องอัดอากาศแต่ละตัวมีการเปรียบเทียบสมรรถนะและประสิทธิภาพของเครื่องอัดอากาศในการใช้พลังงาน 1/s/kW (ตารางจากเทคนิคการตรวจ

วิเคราะห์พลังงาน กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน)ทุกเครื่องประสิทธิภาพเกิน 80%อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

3. ศึกษาความสอดคล้องของขนาดถังเก็บลม (Receiver Tank) กับเครื่องอัดอากาศและการทำงานของระบบ Auto Drain ผลจากการศึกษามีความสอดคล้องกัน

4. ศึกษาความสอดคล้องของปริมาณการใช้พลังงานลมของอุปกรณ์และเครื่องจักรเทียบกับการผลิตพลังงานลมของเครื่องอัดอากาศผลจากการศึกษาพบว่ามีความสอดคล้องและเพียงพอต่อการใช้งาน

5. ศึกษาความสอดคล้องของเครื่องทำลมแห้ง (Air Dryer) กับเครื่องอัดอากาศผลจากการศึกษาพบว่ามีความสอดคล้องและเพียงพอต่อการทำลมแห้งก่อนนำใช้งาน

6. ศึกษาการติดตั้งถังเก็บลม การติดตั้ง Air Dryer และแผนผังการเดินท่อเมน ท่อแยกส่งจ่ายโรงงานกรณีศึกษาใช้เป็นแบบ Both After Outlet of Air Compressor Unit and After Air Filter Unit before Supply to Process และการเดินท่อในการใช้งานใช้เป็นแบบวงแหวน (Ring Circuit)

7. ตรวจสอบสภาพอุปกรณ์ที่ใช้พลังงานอากาศอัดที่มากผลจากการศึกษาพบว่า ใช้งานได้ปกติไม่มีการสูญเสียพลังงานลมเกิดขึ้น

8. ศึกษาการใช้พลังงานไฟฟ้าของระบบอากาศอัดต่อผลผลิต การใช้พลังงานไฟฟ้าก่อนการดำเนินการปรับปรุงอยู่ที่ 9.36 kWh/Ton ผลผลิตที่ได้อยู่ที่ 111,289 Ton ในปี 2559 และนำเครื่องมือที่เข้ามาทำการค้นหาวิเคราะห์สภาพปัญหาที่มีผลกระทบต่อระบบอากาศอัดคือ 7 Wastes และ Why Why Analysis เพื่อหามาตรการและแนวทางแก้ไขจึงได้มาตรการมาอยู่ 3 มาตรการ คือ

1. มาตรการจัดลำดับเครื่องอัดอากาศตามประสิทธิภาพ เครื่องที่ใช้พลังงานน้อยให้สตาร์ทเป็นเครื่องแรก

2. มาตรการลดปริมาณการรั่วไหลของระบบอากาศอัด

3. มาตรการปรับลดการผลิตแรงดันของเครื่องอัดอากาศ

สรุปผลการศึกษา

จากการดำเนินงานวิจัยโดยทำการรวบรวมข้อมูลระบบอากาศอัดเพื่อหาสมรรถนะและประสิทธิภาพของเครื่องอัดอากาศแต่ละเครื่อง อีกทั้งวิเคราะห์ค้นหาด้วยเครื่องมือ 7 Wastes และ Why Why analysis สามารถกำหนดมาตรการการดำเนินงานได้ 3 มาตรการคือ (1) มาตรการ การจัดลำดับการทำงานของเครื่องอัดอากาศตามประสิทธิภาพโดยให้เครื่องที่ประสิทธิภาพดีที่สุดทำงานเป็นเครื่องแรกและเครื่องที่ประสิทธิภาพต่ำที่สุดทำงานเป็นเครื่องสำรองเครื่องสุดท้ายสามารถลดการใช้พลังงานลงได้อยู่ที่ 9.43 kW (6.48% ของการใช้พลังงานทั้งหมดทั้งปีของเครื่องอัดอากาศ) (2) มาตรการลดการรั่วไหลระบบอากาศอัดและ (3) มาตรการลดแรงดันของเครื่องอัดอากาศสามารถลดการใช้พลังงานลงได้อยู่ที่ 10.74 kW (7.38 % ของการใช้พลังงานทั้งหมดทั้งปีของเครื่องอัดอากาศ) หากดำเนินการทั้ง 3 มาตรการ พบว่าจะสามารถลดค่าใช้จ่ายได้ 551,851 บาทต่อปี งบประมาณลงทุน 220,000 บาทและมีระยะเวลาคืนทุนประมาณ 0.4 ปี และลดปริมาณการใช้พลังงานไฟฟ้าต่อหน่วยปริมาณผลผลิตคือพลังงานที่ใช้เฉลี่ยอยู่ที่ 9.36 kWh ผลผลิตที่ได้อยู่ที่ 111,289 ตัน ปี 2559 ลดพลังงานที่ใช้เฉลี่ยอยู่ที่

ที่เกิดการรั่วซึมในรูปแบบต่างๆ” วิทยานิพนธ์หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิศวกรรมเครื่องกล คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ภาชนีย์ ฤทธิบุญ. (2557). “การลดต้นทุนพลังงานในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์: กรณีศึกษา
โรงงานอุตสาหกรรมฮาร์ดดิสก์” วิทยานิพนธ์หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีพลังงาน (สหสาขาวิชา) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปารุวัฒน์ ชวงค์. (2558). “การลดพลังงานไฟฟ้าในโรงงานตัดเหล็กแผ่น” สาขาการจัดการงาน
วิศวกรรม มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วิทยาเขตพัฒนาการ

สำนักงานบัณฑิตศึกษา

110/1-4 ถนนประชาชื่น หล้าสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

โทรศัพท์ 02-954-7300 โทรสาร 02-589-9605